МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ім. В. Г. КОРОЛЕНКА

ХАРКІВ І ГУБЕРНІЯ НА СТОРІНКАХ ГАЗЕТИ «ЮЖНЫЙ КРАЙ»

(1880–1919)

Частина 12: 1913

Харків 2024

УДК 908(477.54):070.481*ЮжныйКрай“1909/1910”](01**)**
Х 23

Укладачі: **Надія Іванівна Полянська, Наталія Львівна Манова**
Редактор **С. М. Миценко**

Затверджено до опублікування вченою радою
Харківської державної наукової бібліотеки ім. В. Г. Короленка
(протокол № 1 від 29.02.2024 року)

Х 23 **Харків і губернія на сторінках газети «Южный край» (1880–1919).** Ч. 12: 1913 / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка ; уклад.: Н. І. Полянська, Н. Л. Манова. – Харків, 2024. – 325 с.

Бібліографічний покажчик розкриває зміст газети, представляє у хронологічній послідовності нариси, огляди, статистичні матеріали, хронікальні замітки про Харків та губернію в межах сучасного адміністративного поділу.

УДК 908(477.54):070.481*ЮжныйКрай“1909/1910”](01)

© Харківська державна наукова бібліотека
ім. В. Г. Короленка, 2024

ЗМІСТ

Передмова 4
1913 5
Січень / Январь 5
Лютий / Февраль 38
Березень / Март 69
Квітень / Апрель 106
Травень / Май 143
Червень / Июнь 181
Липень / Июль 209
Серпень / Август 219
Вересень / Сентябрь 230
Жовтень / Октябрь 242
Листопад / Ноябрь 254
Грудень / Декабрь 263
Іменний покажчик 271
Предметний покажчик 303
Географічний покажчик 320

ПЕРЕДМОВА

Газета «Южный край», що видавалась у Харкові з грудня 1880 р. до 1919 р., є одним із найцінніших джерел для вивчення історії, культури та соціально-економічного розвитку Слобожанщини.

Бібліографічний посібник «Харків і губернія на сторінках газети "Южный край". Частина 12: 1913» продовжує попередні видання.[1] В ньому розкрито зміст газети, в хронологічній послідовності подані огляди, нариси, нотатки, статистичні материали, хроніка подій Харківщини в рамках сучасного адміністративного поділу.

Бібліографічні записи супроводжуються розширеними анотаціями. Посібник забезпечений іменним, географічним і предметним покажчиками. Ініціали імені та по-батькові, що не вдалося встановити повністю, подані так, як зазначено на сторінках газети (російською мовою), у тексті та іменному покажчику виділені курсивом. На жаль, у бібліотеці відсутні останні номери газети 1913 року, тому бібліографічні записи закінчуються на примірнику газети за 25 грудня.

Видання адресоване бібліотекарям, історикам, краєзнавцям, а також широкому колу читачів, які цікавляться історією рідного краю.

З електронними виданнями ХДНБ ім. В. Г. Короленка можна ознайомитися на сайті: http://korolenko.kharkov.com/vydannia-biblioteky/vydannia.html

[1] Харьков и губерния на страницах газеты «Южный край» (1880–1919) : библиогр. указ. Вып. 1 (1880–1886). – Харків і губернія на сторінках газети «Южный край» (1880–1919). Ч. 11: 1912. – Харків, 2021.

1913

Січень / Январь

1. Алчевская, Х. Счастье : [стихи] / Христина Алчевская. – 1913. – 1 янв.

2. Реорганизация харьковского телефона. – 1913. – 1 янв.

Здійснено низку заходів для покращення телефонної справи у Харкові. На реорганізацію телефонної мережі асигновано 800000 р. Серед технічних удосконалень – неможливість швидкого роз'єднання та контроль роботи всіх телефоністок, кількість яких збільшується з 80 до 102, а найближчим часом ще на 20. У середньому одна телефоністка чергуватиме сім годин на день. Навесні поточного року розпочинається спорудження будівлі поштово-телеграфного відомства. У ньому розміщуватиметься обладнана за останнім словом техніки телефонна станція. Для будівлі придбано місце на вулиці Кузнечній за 124000 р. На будівництво виділено 450000 р.

3. Театр Грикке: «Мученица» (Жизнь и смерть) – драма Ж. Ришпена / В. В. – 1913. – 1 янв.

У ролях Строєва-Сокольська, Колосова, Сумароков, Салтиков, Сорін, Анцева.

4. Скоропостижная смерть священника. – 1913. – 1 янв.

У с. Шейківка Куп'янського повіту помер священник місцевої Успенської церкви Василь Басманов. Напередодні смерті почувався здоровим, звершив богослужіння. Дорогою додому відчув занепад сил, повернувся додому і помер.

5. Муниципальный год. – 1913. – 1 янв.[2]

Автор вважає 1912-й роком криз і конфліктів, що завершився смертю міського голови О. К. Погорілка. Олександр Костянтинович міг працювати лише першу третину року. Слідом за ним пішов В. І. Кравцов. Усю роботу довелося виконувати скороченому складу управи. Лише наприкінці року членом управи став В. Є. Мороховець та засновано ще дві посади. У 1912 р. відбулися неприємні події: відставка Буйницького, колізії з інженером Лутохіним. Багато часу витрачено на проведення виборів до Державної думи. Однак і за таких несприятливих умов було зроблено багато корисного для міста. Рік розпочався турботами з розробки плану 18-мільйонної позики. Освячено каналізаційний колектор, критий ринок, зведено нові ряди на Благовіщенському базарі, пущено в дію цегельний завод. Багато зроблено з водопровідного постачання: закладено кілька свердловин, споруджено Малинівську станцію, готується основа до експлуатації для Харкова вод Сіверського Дінця. Створено два нові відділи – народної освіти та міських підприємств. У трамвайній реформі запроваджено поясний тариф. Реформовано «Известия Городской Думы», проведено одноденний перепис населення, відкрито художнє училище, видано правила, що встановлюють 11-годинний робочий день. Вийшов другий, останній том «Истории

[2] Встановити автора статті неможливо через дефект примірника газети.

города Харькова». Проте було багато недоліків. Тричі Дума з 83 депутатів на засідання не могла зібрати і 27. Не всі комісії працювали продуктивно. Протягом року відбувалося багато дебатів. Цього року Харків відвідав государ імператор. На міських виборах до Державної думи перемогла опозиція.

6. Крещенская ярмарка. – 1913. – 1, 3, 8, 10, 13, 22 янв.

На ярмарку великий привіз коней. На кінно-кріпосному дворі зайняті всі стайні. Кінський ярмарок тривав до 6 січня, потім відкрився шкіряний. Прибутковість кінського ярмарку на користь міста досягла 566 р. 10 к. Укладено багато великих угод. В основному купували великі економії (по 32 та 51 голів). Вдало пройшли кінський ярмарок, торгівля шкірами, зокрема овечими. Обороти мануфактури – задовільні.

7. Финансовый отдел городской управы. – 1913. – 1 янв.

З нового року в міській управі починає роботу новий відділ – фінансовий, до обов'язків якого входить зосередження всіх фінансових питань управління. Відділ повинен займатися розробкою планів міських позик, застав тощо.

8. На кафедру богословия. – 1913. – 1 янв.

Рада Харківського жіночого медичного інституту обрала професора богослов'я Харківського університету Миколу Стеллецького для читання лекцій в інституті на кафедрі богослов'я.

9. Протоиерей Поликарп Пономарев. – 1913. – 1 янв.

На 80-му році життя помер заслужений протоієрей Вознесенської церкви Хорошівського дівочого монастиря. Небіжчик – вихованець Харківської духовної семінарії, свою діяльність розпочав священником у 1858 р. У 1912 р. через хворобу вийшов у відставку, оселився в Харкові. Відспівування відбувалося у Вознесенській церкві. Похований у Хорошівському Вознесенському монастирі.

10. Окончание ревизии харьковской консистории. – 1913. – 1 янв.

Начальник II відділення канцелярії оберпрокурор Святійшого Синоду Ф. І. Виноградов закінчив ревізію діловодства Харківської духовної консисторії. Він детально ознайомився з питанням продажу ділянки землі харківським Покровським монастирем управлінню Північно-Донецької залізниці. Його думка невідома. Виноградов виїхав до Санкт-Петербурга для подання доповіді Святійшому Синоду.

11. Операции банков. – 1913. – 1 янв.

Діяльність кредитних установ, що оперують у Харкові, в 1912 р. була вдалою. Більшість товариств взаємного кредиту мають намір видати своїм членам звичайний дивіденд.

12. Необходимое нововведение. – 1913. – 2 янв.

Цього року в Харкові мають з'явитися закритий фургон для перевезення трупів до кабінету судової медицини та моргу.

13. Улица и А. К. Погорелко. – 1913. – 3 янв.

Про цькування міського голови за життя та після смерті на сторінках газети «Харьковские губернские ведомости».

14. Проверка городской кассы. – 1913. – 3 янв.

Члени міської управи В. Є. Мороховець та О. Я. Краснов у ході перевірки готівки у міській касі жодних порушень не виявили. У касі наявні 104000 р.

15. Харьковское строительство в 1912 г. – 1913. – 3 янв.

Протягом минулого року видано 822 дозволи на будівництво. У 1911 р. було видано 738 дозволів, у 1910 р. – 609, у 1909 р. – 498, у 1908 р. – 417.

16. Три новые пожарные части. – 1913. – 3 янв.

На засіданні міської технічної ради розглядалися проєкти трьох нових пожежних частин – на Шевченківській вулиці, наприкінці Петінської та на Холодній горі. Схвалено проєкт холодногірської частини, інші доручено переробити.

17. Лаборатория бомб. – 1913. – 3 янв.

Чинами судового відомства випадково виявлено пристрої для виготовлення бомб у с. Люботин Валківського повіту в саду, орендованому одним селянином.

18. Горовиц, А. «Лакмэ» с г-жой Ван-Брандт. – 1913. – 3 янв.

Автор дає критичну оцінку виконанню артисткою своєї ролі.

19. Тиф в тюрьме. – 1913. – 4 янв.

У тимчасовому відділенні харківської губернської в'язниці на зворотний тиф захворіло 18 осіб. Усі вони відправлені на лікування до губернської земської лікарні. У приміщеннях в'язниці проведено дезінфекцію.

20. Вечер в Александро-Невских школах. – 1913. – 4 янв.

30 грудня в Олександро-Невській жіночій школі відбувся вечір для старшокласниць. Учні читали вірші, прозу, виконували пісні. На вечорі були присутні голова училищної ради протоієрей І. І. Знаменський, член духовної консисторії П. Н. Скубачевський, духовні особи, начальники приватних гімназій, численна публіка.

21. Горовиц, А. Музыкальные заметки. – 1913. – 4 янв.

Опера Д. Южина припинила існування. Вся трупа від свого імені вирішила організувати дві вистави «Севільський цирульник» та «Таїс». В обох спектаклях співачка Н. Т. Ван-Брандт виступає безкоштовно.

22. Театр миниатюр Е. Э. Машеля / Вл. Ар. – 1913. – 4 янв.

Поставлено трагіфарс Ф. Сабурова «Кому належить Олена». Автор вважає гру акторів незадовільною.

23. Село Поповка Харьк. губ. Изюмск. у.: школа по подписке. – 1913. – 4 янв.

Попівський сільський сход вирішив клопотати перед земством про відкриття у Попівці ремісничої школи, яка називалася б «Романівською». Організовано підписку, за якою вже зібрано понад 500 р. Багато селян, які не мають грошей, вирішили працювати на будівництві школи безкоштовно.

24. Банк Общества приказчиков. – 1913. – 5 янв.

Робота банку за минулий рік визнана задовільною, дивіденд для видачі членам Товариства становив 8,25%.

25. Чистая прибыль. – 1913. – 5 янв.

Харківська повітова земська каса дрібного кредиту за 1912 р. отримала 32000 р. прибутку.

26. Вечер в 3-ей гимназии. – 1913. – 5 янв.

Учнівський вечір у чоловічій гімназії пройшов жваво. Виступи учнів із декламацією, співом, грою на піаніно справили гарне враження. Хор під керівництвом Снєгірьова виконав низку творів. Залу та фойє прикрасив Мурзін.

27. Пожар дома В. А. Нерослева. – 1913. – 5 янв.

Будинок зводиться на Катеринославській вулиці, частина була готова для штукатурки. Пожежа почалася вдень на останньому поверсі, поступово переходила на нижні. Працювали пожежники. Частина будинку, що горіла, зіпсована, але не загинула зовсім. Винуватцем пожежі називають слюсаря парового опалення, який при перевірці труб нібито випадково запалив стружки, що знаходилися в одній з них. Будинок Нерослєва застрахований у взаємному Товаристві страхування.

28. Реформа городского счетоводства. – 1913. – 5 янв.

Бухгалтерія управи розробила проєкт реорганізації міського рахівництва. При наданні автономії міським установам міська бухгалтерія має бути точно та безпосередньо обізнана зі всією господарською діяльністю на місцях. Необхідний особливий орган, який надає інформацію про всі операції міського господарства.

29. Горовиц, А. К симфоническим концертам ИРМО : музыкальные заметки. – 1913. – 5 янв.

Місцева дирекція музичного Товариства влаштовує п'ять симфонічних зборів. Концерти відбудуться у міському драматичному театрі під керуванням І. І. Слатіна, Ф. А. Бугамеллі, М. С. Кленовського, Ю. М. Померанцева.

30. Редкое торжество. – 1913. – 5 янв.

У с. Жихор учитель місцевого земського народного училища А. М. Мармульов відсвяткував 10-річчя своєї діяльності. Учні вшанували ювіляра іконою Спасителя, а батьки учнів – срібним годинником.

31. Сумцов, Н. Ф. Рисунки Брюллова. – 1913. – 6 янв.

У Харкові в сім'ї лікаря К. В. Шебаліна зберігається цікава колекція учнівських малюнків знаменитого художника. Батько К. В. Шебаліна Володимир Миколайович був товаришем К. П. Брюллова в Академії мистецтв. Він перебував з ним у дружніх стосунках і отримав від нього в дарунок 22 аркуші з учнівськими малюнками, згодом оправив їх в один альбом.

32. Празднование 300-летия Дома Романовых. – 1913. – 6 янв.

Харківське єпархіальне начальство розпочало підготовку з організації у Харкові та Харківській єпархії урочистого святкування духовенством та церквами 300-річчя царювання Дому Романових.

33. Ремонт Александро-Невской церкви. – 1913. – 6 янв.

Церква знаходиться на Заїківці. Крім ремонту, необхідно звести будинок для квартир молодших членів причту. На ремонт храму та будівництво необхідно 35000 р.

У розпорядженні будівельного комітету є 22000 р. Решту комітет сподівається отримати як пожертвування.

34. Канализационные работы в 1913 г. – 1913. – 6 янв.

Міське каналізаційне бюро розробило план робіт з каналізації, які розпочинає з весни поточного року. Роботи виконуватимуться у 12 пунктах одночасно.

35. Чернышевская водоподъемная станция. – 1913. – 6 янв.

На засіданні міської управи розглянуто план будівництва насосної установки на водопідйомній станції біля Чернишевського резервуару. Повна потужність станції вимірюється 430000 відрами на добу. Вартість встановлення – 40000 р.

36. Городской ломбард в 1912 г. – 1913. – 6 янв.

Обіги ломбарду за минулий рік значно перевищили обіги коштів попередніх років. Видано та перезакладено 112685 позичок у сумі 854913 р. Повернено позичку 103631 заставнику в сумі 742543 р. Чистий прибуток склав 16262 р. 54 к. Протягом звітного року на посилення обігових коштів ломбарду отримано позичково з міського банку 325000 р., повернено 210000 р. Залишається борг 115000 р. Аукціонні продажі прострочених застав дали загальну суму 50430 р. При ліквідації застав, що надійшли у власність ломбарду, отримано збитки 334 р. 48 к. У зв'язку з успішною діяльністю ломбарду в 1912 р. правління клопоче перед Міською думою про зниження відсоткових норм до 18% річних у всіх позичках.

37. Выставка животноводства. – 1913. – 6 янв.

Відділ тваринництва харківського Товариства сільського господарства розпочав підготовчі роботи з організації у Харкові 3–9 квіт. 1913 р. V обласної виставки тваринництва. Обрано виставковий розпорядчий комітет.

38. В мещанском Обществе. – 1913. – 6 янв.

Група міщан м. Харкова порушила перед начальником губернії клопотання про усунення харківського міщанського старости Белянінова від займаної посади через його зловживання на службі, виявлені ревізійною комісією.

39. Во втором реальном училище. – 1913. – 6 янв.

Відбувся літературно-вокально-музичний вечір. Оркестр балалаєчників та хор виконали кілька музичних номерів. Учні виступали із сольними номерами. Після концерту почалися танці.

40. Железнодорожные курсы Южных железных дорог. – 1913. – 6 янв.

Користуються великою популярністю. Почалися заняття VI групи, до якої прийнято 45 осіб зі службовців різних рангів. Курсами завідує інженер С. К. Кудреватов. Для бажаючих пристосований для житла класний вагон із самоваром, посудом та прислугою. Обіди курсисти можуть отримувати за зниженою ціною буфету станції Харків.

41. Южная биржевая артель. – 1913. – 6 янв.

Почала роботу в грудні 1912 р. Налічує 180 членів, капітал забезпечення – 90000 р. Розмір членського внеску збільшено з 500 р. до 1500 р. Передбачається мати лише 200 членів.

42. Новый трамвайный тариф. – 1913. – 6 янв.

Міська управа розробила план запровадження поясного тарифу. Усі лінії міського трамвая, окрім Клочківської, розбиваються кожна на два пояси. Проїзна плата має шість ступенів. Запроваджується пільговий учнівський тариф.

43. В пользу туберкулезной линии. – 1913. – 6 янв.

Особлива комісія, виділена зі складу членів місцевого відділу боротьби з туберкульозом, зайнята організацією великого свята, що відбудеться 21 січня у залах Комерційного клубу. Його мета – зібрати кошти на обладнання санаторію Ліги боротьби з туберкульозом.

44. Горовиц, А. Бенефис А. А. Корчмарева. – 1913. – 6 янв.

Корчмарьов – співак із особливою італійською манерою співу. У його бенефісі поставлені опери «Тоска» та «Севільський цирульник».

45. Гонки велосипедно-спортивного кружка. – 1913. – 6 янв.

Відбулися перші лижні перегони. Дистанцію в одну версту першим пробіг В. Мільфорт.

46. Профессор Николай Александрович Чернай, профессор Харьковского технологического института : [фото] // Юж. край. : ил. прибавление к № 11184. – 1913. – 6 янв.

47. Г. Финци-Магрини (колоратурное сопрано): к ее гастролям в харьковском оперном т-ве : [фото] // Юж. край. : ил. прибавление к № 11184. – 1913. – 6 янв.

48. Назначение И. И. Стерлигова. – 1913. – 8 янв.

Харківського віцегубернатора призначено чернігівським губернатором на місце М. О. Маклакова, нині міністра внутрішніх справ.

49. Новый городской голова. – 1913. – 8 янв.

Єдиним кандидатом, який має шанси бути обраним на посаду міського голови, є барон р. Ю. Будберг.

50. Сельскохозяйственные курсы для крестьян. – 1913. – 8 янв.

Губернське земство організує шеститижневі курси. Проїзд курсистів-селян до Харкова та назад здійснюється коштом земства.

51. Во втором реальном училище. – 1913. – 8 янв.

Виникла потреба в розширенні приміщення. Міністерство народної освіти відмовило у субсидії.

52. Елка в холодногорской гимназии. – 1913. – 8 янв.

Свято в жіночій гімназії організовано коштом опікунки Є. Д. Парманіної та голови опікунської ради Д. Г. Фігуровського. Захід складався з літературного відділення та танців. Усі діти отримали подарунки.

53. Эпидемии в Харькове. – 1913. – 8 янв.

Міське санітарне бюро в грудні констатувало сильний розвиток епідемій: 173 захворювання на скарлатину та 43 – на зворотний тиф.

54. Городской водопровод. – 1913. – 8 янв.

Роботи на міському водогоні йдуть посиленим темпом. На Малинівській станції пробурено свердловину на глибину 1000 футів. Готуються дві свердловини на Жандармській площі. Одна з них вже дає 40000 відер води.

55. Выставка украинского зодчества. – 1913. – 8 янв.

Художньо-архітектурний відділ харківського літературно-мистецького гуртка влаштовує архітектурну виставку з метою ознайомити публіку та фахівців із маловідомими рисами українського стилю. Організатори готують для виставки фотографії, малюнки, ескізи, креслення, нездійснені проєкти будівель.

56. Горовиц, А. [Первая гастроль певицы Финци-Магрини]. – 1913. – 8 янв.

Виступ артистки став тріумфом. Вона виконала партію Віолетти в опері «Травіата».

57. Пятидесятилетие земства. – 1913. – 8 янв.

Богодухівське повітове земство у 1915 р. відзначає 50-річчя. На складання історичного огляду виділено 2000 р.

58. Благодарность болгарской царицы Элеоноры. – 1913. – 9 янв.

Голова історико-філологічного Товариства професор М. Ф. Сумцов надіслав у Софію на користь дітей-сиріт загиблих воїнів 165 р. (153 р. отримані від читань Ф. І. Шміта, М. Ф. Сумцова, О. Л. Погодіна і 12 р. – залишок від вінка пам'яті померлого Феді Мельникова-Розведенкова). За це отримано подяку.

59. В комиссии школьных врачей. – 1913. – 9 янв.

На засіданні шкільних лікарів розроблено план звітності про санітарне обстеження училищ та учнів, який лікарі зобов'язані щороку подавати до міської управи наприкінці навчального року. Для шкільних лікарів управа має деякі інструменти для загального користування.

60. Приезд кантора З. Квартина. – 1913. – 9 янв.

У зв'язку із завершенням зведення будівлі єврейської хоральної синагоги її правління запросило на два богослужіння знаменитого кантора З. Квартіна, який служить у Будапешті. Він уже бував у Харкові та вразив публіку силою та красою голосу. Нині Квартін виступає з хором, сформованим спеціально до його приїзду.

61. Возможность закрытия зубной амбулатории. – 1913. – 9 янв.

Амбулаторія для дітей нижчих шкіл м. Харкова існує у борг. Місто відмовляє їй у субсидії.

62. Возвратный тиф. – 1913. – 9 янв.

У харківській губернській земській лікарні перебуває 26 хворих. У пересильній в'язниці захворювання не припиняються, за останні дні захворіло ще 10 осіб.

63. Удачный год. – 1913. – 9 янв.

Губернська земська каса дрібного кредиту закінчила операційний 1912 р. з чистим прибутком в 54000 р. за валового прибутку в 197605 р. 5 к. Загальний обіг каси – 23 млн р. Кредитним кооперацiям видано 2934000 р. позичок на посилення обігових коштів. Зросли товарні операції з комісійного продажу землеробських машин

та знарядь, покрівельного заліза. Баланс каси на 1 січня 1913 р. – 3 млн р. Б. І. Каразін вибув зі складу правління каси й обов'язки голови виконує В. К. Захарашевич-Капустянський.

64. Железнодорожный банк. – 1913. – 9 янв.

На 1 січня 1913 р. банк мав 1002 члени, обіговий капітал – 41405 р., вкладів – 108558 р., враховано векселів на 124150 р. Баланс досяг 171742 р.

65. К устройству столовых. – 1913. – 9 янв.

Управління Південних залізниць асигнувало 7000 р. на організацію дешевих їдалень на станціях для службовців, які супроводжують поїзди. Їдальні мають функціонувати головним чином у зимовий час.

66. Горовиц, А. «Травиата» с г-жой Финци-Магрини. – 1913. – 9 янв.

67. «Дама из Торжка» / Н. Д. – 1913. – 9 янв.

Комедія Ю. Бєляєва поставлена у бенефісі Колобова. Відзначено також артистів Кареліну-Раїч, Рєпіну, Стефанова, Васильєва, Візарова.

68. Ограбление церкви. – 1913. – 9 янв.

У с. Костянтинівка Богодухівського повіту пограбовано сільську церкву. Викрадено дві срібні чаші та інші предмети. За допомогою поліцейського собаки знайдено передбачуваного злочинця – місцевого селянина І. Пляшенка, який уже відбував покарання у в'язниці за крадіжки.

69. К празднованию 300-летия царствования Дома Романовых. – 1913. – 10 янв.

Харківський губернатор створив спеціальний комітет із представників різних відомств для розробки програми святкування ювілею.

70. Кандидат в заступающие место городского головы. – 1913. – 10 янв.

Єдиним кандидатом є старший член управи професор М. Є. Дорофєєв, який виконує обов'язки міського голови понад півроку.

71. Электробусное движение. – 1913. – 10 янв.

У міському трамвайному бюро закінчується розробка висунутого проти бельгійців проєкту заснування на Катеринославській вулиці електробусного руху. Вартість електробусів 300000 р., необхідного асфальтового замощення – 250000 р. Роботи передбачається розпочати з весни поточного року.

72. Постройка крытого рынка. – 1913. – 10 янв.

На засіданні будівельної комісії зі спорудження критого ринку з'ясувалося загальне становище будівництва. Зараз заготовляються матеріали. Придбано 1 млн штук цегли, 3000 штук каменю для облицювання, цемент та лісовий матеріал. Вирішено покрити ринок сибірським залізом. Розглядалися проєкти зовнішніх лавок.

73. Капитальный ремонт скотобоен. – 1913. – 10 янв.

Міська управа в 1913 р. асигнувала 27000 р.

74. Статистика несчастных случаев на трамвае за 1912-й год. – 1913. – 10 янв.

Загалом за рік сталося 180 нещасних випадків. З них чотири епізоди закінчилися загибеллю людей, з решти – 100 осіб отримали тяжкі, середні та легкі каліцтва. Трапилося 75 зіткнень трамваїв з конкою, з вантажними, легковими візниками. Траплялися випадки сходження вагонів з рейок.

75. Критическое положение бесплатной зубной амбулатории: (заседание зубоврачебного Общества). – 1913. – 10 янв.

З великою доповіддю виступив М. А. Палем. Він надав відомості про діяльність амбулаторії за 10 місяців. За п’ять навчальних місяців її відвідало 832 дітей та 149 – за п'ять канікулярних. Лікуванням користувалися 361 хлопчик та 620 дівчаток. Загалом 981 учневі запломбовано 1012 зубів. Витрати на амбулаторії перевищують прибутки від різних благодійних заходів. Зуболікарське Товариство звернулося до міської управи з проханням про субсидію. Питання було передано до училищної комісії, яка запропонувала міській санітарній комісії організувати лікування зубів учням міських шкіл. Амбулаторії, яка існує у борг (900 р.), відмовили у субсидії. У доповіді є пропозиції щодо підтримки лікувального закладу. Почесним членом зуболікарського Товариства обраний С. О. Попов.

76. Итоги семестра / Т. М. – 1913. – 10 янв.

За невнесення плати 483 студенти звільнені з університету. З них 238 осіб не сплатили ще за осіннє півріччя 1912 р. За даними студентського перепису, 9,2% осіб у вищих навчальних закладах Харкова не мають змоги щодня обідати, 80% – мешкають у незадовільних умовах. Боротьбу зі студентськими злиднями вело Товариство допомоги нужденним студентам. За його сприянням 147 студентів заплатили за право навчання, 52 особи ще не встигли скористатися призначеною позичкою за сплату, 127 – отримали допомогу на купівлю взуття, книг, обідів тощо. Витрати на все це становили 5140 р. 25 к. Близько 500 осіб не змогли отримати допомогу. Товариство ще 1911 р. направляло клопотання про субсидії в губернську земську управу, але земські збори його відхилили. Є надія на допомогу Товариству від благодійних акцій у річницю університету 17 січня.

77. Гастроли Ганако. – 1913. – 10 янв.

У театрі мініатюр І. І. Вольчині гастролює знаменита японська акторка Ганако зі своєю трупою.

78. Скоропостижная смерть священника. – 1913. – 10 янв.

У селі Хотомля Вовчанського повіту від розриву серця помер заштатний священник місцевої Покровської церкви Мануїл Цибулевський. Похований на подвір’ї церкви.

79. Городская дума. – 1913. – 11, 12 янв.

Р. Ю. Будберг обраний міським головою на певний час до закінчення чотирирічча повноважень Міської думи, його заступником – М. Є. Дорофєєв. Розглядалися господарські справи, серед них питання про відмову міської управи за скаргою М. Д. Гінзбурга на дозвіл будування сміттєспалювальної печі.

80. Р. Ю. Будберг. – 1913. – 11 янв.

Роман Юлійович Будберг – відомий громадський та земський діяч. Йому 49 років. Закінчив військову гімназію, потім військове училище. Недовго служив в артилерії. Вийшовши у відставку, вступив до Петровсько-Розумовської академії у Москві (нині агрономічний інститут), яку успішно закінчив. Після закінчення академії поправив маєток свого батька у Воронізькій губернії, після чого розпочав громадську земську діяльність. У 1901 – 1905 рр. був головою валуйської повітової земської управи та губернським депутатом від Воронізької губернії. У 1906 р. переїхав до Харкова. Тут він був депутатом Вовчанського повіту та харківським губернським депутатом. З минулого триріччя обирається депутатом харківських повітових зборів і членом харківської губернської земської управи, завідувачем страхового відділу. До виборів був головою харківського Товариства поширення в народі грамотності.

81. Трамвайные реформы. – 1913. – 11 янв.

Міська управа змінила порядок зберігання трамвайних квитків. Квитки вирішено зберігати у Петінському та Піскунівському депо. Облік виконуватимуть спеціальні артільники, які видаватимуть квитки бригадам.

82. Утверждение заведующего электрической станцией. – 1913. – 11 янв.

Губернатор затвердив інженера П. І. Пилкова завідувачем міської електричної станції.

83. Благотворительный сбор. – 1913. – 11 янв.

За 1912 р. благодійного збору з усіх розважальних закладів м. Харкова на користь закладів імператриці Марії надійшло 88377 р. 86 к., 1911 р. – 70254 р. 87 к., 1910 р. – 62840 р. 30 к.

84. Вагон-музей. – 1913. – 11 янв.

З ініціативи начальника Південних залізниць на дорозі влаштовується вагон-музей, в якому виставляється низка посібників для боротьби з алкоголізмом. Вагон має курсувати лініями і в ньому читатимуться лекції про боротьбу з пияцтвом. Одночасно розробляється питання про відкриття на лінії цілої низки піклувань про народну тверезість. На станції Крюків за сприяння В. І. Стульгінського інженер Костюченко вже організував піклування, яке встигло влітку 1912 р. відкрити літній театр із чайним буфетом.

85. Покушение на отравление проф. Белянкина. – 1913. – 11, 12 янв.

Професора І. І. Бєлянкіна було переведено з Київського в Харківський технологічний інститут у 1908 р. Зі студентами він мав складні, загострені відносини. Не склалося в нього спілкування і з доглядачем будівель Технологічного інституту Є. А. Морозом. На початку грудня професор подав директору інституту рапорт про хворобу. Після проведення аналізів в організмі професора виявлено ртуть. Лікар підозрює отруєння Бєлянкіна.

86. Крах антрепризы С. М. Акимова – Энгель-Крон. – 1913. – 11 янв.

Оперне товариство під керівництвом Акимова – Енгель-Крон припинило вистави. Свою антрепризу Акимов розпочав із середнім складом артистів. Збори були

дуже малими. Перший місяць дав 8000 р. збитків, які були повністю перекладені на артистів, їм майже нічого не платили. Дехто з них виїхав із Харкова. Голодуючі актори, музиканти та хористи погрожували зірвати вистави.

87. Празднование 300-летия царствования Дома Романовых. – 1913. – 12, 13 янв.

Харківське єпархіальне начальство видало розпорядження про організацію харківським єпархіальним духовенством урочистого святкування ювілею 20–21 лютого.

88. В харьковской консистории. – 1913. – 12 янв.

У ході ревізії духовної консисторії виявлено порушення. Зокрема від військової повинності звільнялися столоначальники, які фіктивно зараховуються до псаломщиків. Занижено ціну на монастирську землю, продану Північно-Донецькому товариству для будівництва залізниці. Курязький монастир за цю землю зазнав збитків у 30000 р.

89. Чествование Л. В. Шереметова. – 1913. – 12 янв.

Харківський губернський землемір Л. В. Шереметов переводиться до Москви старшим землеміром межевої канцелярії.

90. Богослужение кантора Квартина. – 1913. – 12 янв.

11 січня в хоральній синагозі на Пушкінській вулиці будапештський кантор Квартін здійснив вечірнє богослужіння під суботу за участю великого хору. Синагога була переповнена, але порядок дотримувався зразковий.

91. 10-летний юбилей собрания приказчиков. – 1913. – 12 янв.

Головне місце у діяльності зборів прикажчиків посідає культурно-освітня та благодійна діяльність. Протягом 10 років із цією метою пожертвувано 32492 р. 10 к., у т. ч. 11975 – Товариству взаємної допомоги прикажчиків, 800 р. – на користь голодуючих, 1250 р. – народній торговій школі, 4087 р. 19 к. – на створення фонду лікарні прикажчиків. Зібрання прикажчиків започаткувало премію імені Л. М. Толстого, але найголовніше в діяльності – лікарня, що засновується.

92. Забастовка на паровозостроительном заводе. – 1913. – 12 янв.

Страйк триває майже два місяці. Вимоги робітників суто економічні.

93. Новый трамвайный тариф. – 1913. – 12 янв.

Міська управа розробила план поясного тарифу, що запроваджується з 14 січня.

94. «Почему мы не читаем классиков?»: (в литерат.-художественном кружке). – 1913. – 12 янв.

З доповіддю виступив професор О. Л. Погодін.

95. Бабецкий, Е. М. Справки об оперных катастрофах в Харькове / И. Тавридов. – 1913. – 12 янв.

У Харкові стався оперний крах: припинили існування одночасно дві оперні трупи Д. Южина та Акимова. Це не було несподіванкою: спостерігалося поступове згасання двох театральних колективів. Майже всі театральні трупи в Харкові були збитковими: Картавова змінив Церетелі, потім А. М. Назаров після одного сезону кинув це збиткове заняття; від Валентинова-Штейнберга справа перейшла до

антрепренерів – подружжя Карамзіних-Жуковських. Потім Максаков за сезон зібрав велику суму 162000 р. На зміну йому з'явилися Ейхенвальд та Соколовський, потім Бородай та Харюков і, нарешті, Акимов. Крахів було більше, ніж вдалих сезонів. Для успіху харківської опери необхідні кошти, власне майно та обіговий капітал

96. Бенефис Н. Н. Васильева / Н. Д. – 1913. – 12 янв.

Відбувся у драматичному театрі. Зіграно драму Т. Рітнера. Серед інших виконавців відзначено Полевицьку.

97. [Оперное товарищество]. – 1913. – 12 янв.

Артисти оперного товариства С. М. Акимова, хор і службовці після тривалого обговорення становища вирішили створити нове управління справами товариства, очолять яке Букша, Каневський і Княжич. Акимов залишається в трупі як рядовий артист. Перша вистава «Севільський цирульник» відбудеться за участю артистки Фінці-Магріні.

98. [Городской театр]. – 1913. – 12 янв.

Наступний бенефіс відданий помічнику режисера А. Н. Сенницькому. Ставиться нова п'єса В. Александрова «Історія одного шлюбу». Очікується приїзд автора п'єси до Харкова.

99. [Сад собрания приказчиков]. – 1913. – 12 янв.

На майбутній літній сезон орендував Сарматов. Він пропонує мініатюри, в саду є різні розваги.

100. Первые курсы по сельскому хозяйству. – 1913. – 12 янв.

Харківська повітова земська управа влаштовує безкоштовні курси із сільського господарства та тваринництва у с. Дергачі. Це перші курси, що влаштовуються коштом повітового земства та департаменту землеробства. На курси приймаються землероби, не молодші 16 років. 120 годин відводиться на теоретичні заняття, 70 – для повторення та практичних робіт. Викладачами запрошено фахівців з тваринництва, земських агрономів, ветеринарних лікарів.

101. Ив. Ив. Шостенко. – 1913. – 13 янв.

15 січня виповнюється 25 років службової діяльності помічника харківського поліцмейстера Івана Івановича Шостенка, який провів весь термін безперервно на одному місці у Харкові. Почав службу з молодших чинів, дійшовши поступово до нинішньої посади. Народився у Харкові, походить із потомствених дворян, розпочав службу у місцевій поліції 1888 р. у віці 23 років. Пройшовши посаду наглядача, був призначений помічником пристава, а потім приставом у п’ятій та третій дільницях, з травня 1902 р. обіймає посаду помічника поліцмейстера. Має два царські подарунки.

102. Трамвай и синематограф. – 1913. – 13 янв.

Службовці міського електричного трамвая вирішили організувати власний сінематограф. Ініціаторами стала група контролерів. Міська управа підтримує ініціативу, у т. ч. матеріально. Сеанси відбуватимуться один раз на тиждень у приміщенні курсів для робітників. Програма сінематографічних картин затверджується членом управи завідувачем електричного трамваю В. Є. Мороховцем. Відвідувати сеанси мають право лише службовці трамвая та їхні сім'ї.

103. Выручка трамвая за декабрь. – 1913. – 13 янв.

Загальна сума виторгу досягла 68171 р. 20 к., зокрема учнівських квитків у сумі 1727 р. 27 к. Найбільше прибутку дала Пушкінська лінія.

104. Проводы врача. – 1913. – 13 янв.

Жіноча гімназія М. Є. Попової проводжала свого лікаря С. Б. Генелеса, який служив у ній від дня заснування. Учениці піднесли лікареві кошик квітів. Опікунська рада засновує стипендію його імені. На його місце призначено жінку-лікаря.

105. Гофунг, Е. М. Бесплатная зубная амбулатория / Е. М. Гофунг, М. А. Палем. – 1913. – 13 янв.

Безкоштовна зубна амбулаторія для дітей нижчих шкіл, що знаходиться на розі Петровського та Вірменського провулків, відкрита у лютому 1912 р. За цей час оглянуто 6000 дітей, збережено близько 2000 зубів. У субсидії фінансова комісія відмовила. Засновується опікунське Товариство про дитячу амбулаторію.

106. Заседание медицинского Общества. – 1913. – 13 янв.

На засіданні Товариства вшанували пам'ять міського голови О. К. Погорілка. Лікар Є. К. Істомін зробив доповідь про свою поїздку на з'їзд хірургів. Розглянуто проєкти інструкцій секретарям Товариства.

107. К постройке новой электрической станции. – 1913. – 13 янв.

Затримку будівництва спричинили підрядники з одного боку, з іншого – через спільну організацію справи. Керівництво будівництвом здійснювала об'єднана комісія, яка працювала нерегулярно. Виникали питання із ділянкою землі під нову станцію.

108. Статистика закладов. – 1913. – 13 янв.

За статистикою застав можна гадати про рівень матеріального добробуту населення районів міста. Найбільше застав здійснено жителями Холодної гори, Москалівки та Основи.

109. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [об избрании нового городского головы] / Журналист. – 1913. – 13 янв.

110. Помощник харьковского полицмейстера И. И. Шостенко: (к 25-летнему юбилею службы в харьковской городской полиции, исполняющемуся 15 января с.г.) : [фото] // Юж. край : ил прибавление к № 11196. – 1913. – 13 янв.

111. «Об одном шуте», пьеса Рудольфа Ритнера: (к постановке в театре Н. Н. Синельникова) : эскиз декорации художника П. И. Андрияшева // Юж. край : ил прибавление к № 11196. – 1913. – 13 янв.

112. Заседание комитета по сбору пожертвований на воздушный флот. – 1913. – 14 янв.

Комітети створені у всіх губерніях з метою збору коштів на подальший розвиток повітряного флоту Росії. Комітету дозволено заснувати спеціальний нагрудний знак за пожертву великих сум для поширення серед населення. Такі комітети створюються в усіх повітах Харківської губернії.

113. Слухи о назначении харьковским вице-губернатором. – 1913. – 14 янв.

Харківським віцегубернатором призначається в’ятський віцегубернатор П. М. Масальський-Кошуро.

114. Попечителем харьковского и севастопольского железнодорожных технических училищ назначен помощник начальника Южных железных дорог Кузьменко. – 1913. – 14 янв.

115. Адрес Б. П. Куликову. – 1913. – 14 янв.

Група делегатів від прикажчиків вручила адрес подяки голові змішаної комісії з нормування робочого дня та святкового відпочинку в торгових і торгово-промислових закладах за розробку обов'язкових постанов.

116. Совещание о городской больничной кассе. – 1913. – 14 янв.

На нараді були присутні фабричний інспектор Харківської губернії О. Н. Опацький, завідувачі міських підприємств, бухгалтери. Вирішено влаштувати спільну міську касу. До її складу мають увійти чотири підприємства: трамвай, електрична станція, водопровід та цегельний завод. Розглянуто статут лікарняних кас, бланки та книги лікарняної звітності.

117. У трудящихся женщин. – 1913. – 14 янв.

На зборах Товариства взаємодопомоги працюючих жінок членкиня Товариства О. М. Десятова зробила велику доповідь про жіночий з'їзд, який нещодавно закінчився в Петербурзі.

118. Горовиц, А. Концерт [пианистки] Ирины Энери. – 1913. – 14 янв.

119. Сумцов, Н. Ф. И. И. Срезневский. – 1913. – 15 янв.

Виповнилося 100 років від дня народження Ізмаїла Івановича Срезневського. Його ім'я тісно пов'язане із Харковом. Він навчався у Харківському університеті, розпочав тут науково-викладацьку діяльність спочатку як професор статистики, потім як славіст-філолог. Це відбувалося у 1830-х роках. У 1847 р. переїхав до Петербурга і протягом 38 років створив багато наукових праць з вивчення історії російської мови та давньої писемності.

120. Заседание губернского комитета о праздновании 300-летия Дома Романовых. – 1913. – 15 янв.

Урочистості призначено на 21 лютого.

121. Павел Николаевич Масальский-Кошуро. – 1913. – 15 янв.

Призначений харківським віцегубернатором. У дитинстві та ранній молодості був пов'язаний із Харківською губернією. Його батько у 1870-х роках був мировим суддею в Охтирському повіті, старший брат тривалий час був судовим слідчим в Охтирці. П. М. Масальський – поляк, за віросповіданням католик. Навчався у сумській гімназії, Московському університеті. У студентські роки співробітничав з «Московскими ведомостями», редагованими у той час М. Н. Катковим.

122. В. Н. Коковцев о харьковской таможне. – 1913. – 15 янв.

Міністр фінансів зазначив відсутність відповідних приміщень для товарів на станції залізниці, що гальмує закордонну торгівлю. Запропонував харківському міському управлінню збудувати необхідні будівлі на певних умовах.

123. Семейный вечер. – 1913. – 15 янв.

Влаштовує Товариство працюючих жінок. У концертному відділенні беруть участь акторки Строєва-Сокольська, Ван Брін, Меннер, актори Васильєв, Візаров, Каневський. Вечір відбудеться у новому будинку Товариства.

124. В О-ве трудящихся женщин. – 1913. – 15 янв.

На зборах заслухано доповідь О. М. Десятової про жіночий з'їзд у Петербурзі. Доповідачка докладно зупинилася на повідомленні докторки історії О. Я. Єфименко, яка висвітлила питання про нерівність здібностей у чоловіків та жінок. Збори висловили побажання про відкриття юридичного факультету в Товаристві та проведення обласного жіночого з'їзду.

125. Иванов, П. Ф. О деятельности харьковского отдела всероссийской Лиги для борьбы с туберкулезом : (письмо в редакцию). – 1913. – 15 янв.

За перші 18 днів існування амбулаторії харківського відділу Ліги для боротьби з туберкульозом, з 7 по 24 грудня 1912 р., під безкоштовним лікарським наглядом перебувало 79 хворих, які зробили 362 відвідування та безкоштовно отримали 183 назви ліків. Важливим заходом для боротьби з туберкульозом були безкоштовні лекції, відвідування харківської бідноти спеціально навченими особами, які називаються піклувальниками, з поясненнями про способи лікування хвороби, а також матеріальною підтримкою ліками, їжею, одягом. Для діяльності Ліги необхідна участь всієї харківської громади у вигляді пожертв речами, продуктами, грошима.

126. Горовиц, А. 2-я гастроль г-жи Финци-Магрини: музыкальные заметки. – 1913. – 15 янв.

Оперне товариство поставило «Травіату» Д. Верді з артисткою Фінці-Магріні у головній ролі. У виставі взяли участь також Княжич і Дубровін. Диригував Позен.

127. Валки : о линии Херсон – Харьков. – 1913. – 15 янв.

Лінію Херсон – Харків вирішено будувати коштом скарбниці. До Валківського повіту ця магістраль підходить з боку Костянтинограду.

128. Чествование И. И. Шостенко. – 1913. – 16 янв.

З нагоди 25-річчя служби помічника харківського поліцмейстера Івана Івановича Шостенка у його квартирі відбулося вшанування. Поздоровлення передали багато громадських організацій та окремих осіб.

129. А. В. Миненков : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 16 янв.

15 січня помер давно хворий відомий діяч південної гірничої промисловості, гірничий інженер Аркадій Васильович Міненков, почесний член Ради з'їзду гірничопромисловців півдня Росії. 17 червня 1912 р. відбулося вшанування А. В. Міненкова з приводу 40-річчя його діяльності. Головною заслугою покійного було відкриття першого на півдні Росії родовища ртуті поблизу Микитівки. Брав

активну участь у громадській діяльності, публікувався у працях з'їздів гірничопромисловців півдня Росії. У 1881 р. обраний виборним від гірничопромисловців, у 1898 р. та 1899 р. був головою Ради з'їзду, а з 1899 р. і до останнього часу обирався представником до донської обласної у фабричних та гірничозаводських справах установи та членом ради Катеринославського вищого гірничого училища. У 1904 р. обраний уповноваженим з'їзду та у 1906 р. – почесним членом Ради з'їзду

130. Мельников-Разведенков, Н. У гроба А. В. Миненкова. – 1913. – 16 янв.

131. Городская дума. – 1913. – 16 янв.

На засідання з'явилося 40 депутатів. Після пояснень санітарного лікаря В. В. Фавра Дума ухвалила доповідь про заснування у Харкові чотирьох санітарних піклувань по районах: холодногірського, центрального, москалівсько-заїківського та захарківського. Схвалено проєкт перебудови Греківської лінії трамваю. На користь Товариства піклування про студентів Харківського університету через звільнення тих, які не заплатили за навчання, асигнується 1000 р. Розглянуто спірні земельні відносини.

132. Заседание технического совета. – 1913. – 16 янв.

На засіданні за участю дільничних лікарів закінчено розгляд проєкту зразкової будівлі міських дільничних амбулаторій. Приміщення розраховане на два поверхи: на нижньому поверсі розміщується амбулаторія, на другому – квартири фельдшера та службовців. Розробляється кошторис. Вартість будівництва 80000 р.

133. Крупное пожертвование. – 1913. – 16 янв.

До ради старшин харківського зібрання прикажчиків надійшов духовний заповіт Василя Івановича Бочарова, в якому він заповідає лікарні прикажчиків м. Харкова недоторканний капітал 18000 р., що зберігається в державному банку. На відсотки від цієї суми мають утримуватися два ліжка – одне імені жертводавця, друге – імені його дружини Єлизавети Степанівни Бочарової.

134. В совете профессоров университета. – 1913. – 16 янв.

Розглядалися питання, пов'язані з нагородженням медалями студентів різних факультетів.

135. [Возвращение Е. М. Белоусова в Харьков]. – 1913. – 16 янв.

Знаменитий віолончеліст, викладач музичного училища брав участь у турне Росією та Європою. Мав великий успіх.

136. Харьковский университет в 1912 году: (краткий отчет). – 1913. – 17 янв.

Особовий склад викладачів університету в 1912 р.: 61 ординарний професор, один професор богослов'я, дев’ять екстраординарних професорів, 17 виконуючих обов’язки екстраординарного професора. Всього працювали 88 професорів, 62 приват-доценти, чотири лектори. У звітному році ректором університету призначено заслуженого професора І. В. Нетушила, проректором – ординарного професора М. І. Палієнка. Протягом 1912 р. в особовому складі викладачів відбулися зміни: залишили університет заслужений професор М. К. Кульчицький (у зв'язку з

призначенням піклувальником Казанського навчального округу), надштатний екстраординарний професор кафедри лікарської діагностики з пропедевтичною клінікою М. І. Свєтухін, приват-доцент та надштатний асистент кафедри нервових та харчових хвороб А. М. Левковський, помічник прозектора при кафедрі гістології та ембріології П. О. Пустовойтов, секретар ради університету Д. А. Ткаченко.

Призначено: надштатний ординарний професор О. М. Черевков ординарним професором кафедри фізіології, приват-доцент Я. Я. Постоєв екстраординарним професором, приват-доцент Д. А. Рожанський виконуючим обов'язки екстраординарного професора, Я. М. Ендзелін ординарним профессором Петербурзького университету, Й. О. Покровський професором кафедри римського права, Ф. І. Шміт виконуючим обов'язки екстраординарного професора кафедри історії та теорії мистецтв, М. М. Соболєв ординарним професором кафедри фінансового права, А. Г. Зоммер ординарним професором кафедри анатомії, р. П. Кримберг ординарним професором кафедри медичної хімії, приват-доцент В. Д. Брандт екстраординарним професором кафедри акушерства та жіночих хвороб, О. Г. Попов – виконуючим обов'язки секретаря університету.

Звільнені: ординарні професори Д. М. Синцов, О. А. Альбицький, А. М. Краснов, Й. О. Покровський, І. Г. Оршанський, заслужений професор О. Ф. Брандт, доктори медицини І. О. Зубов, С. П. Дворниченко. Померли: почесний член університету Є. Є. Голубинський, заслуженний професор В. В. Рейнгард, Л. М. Загурський, А. Д. Чиріков, ординарний профессор П. В. Міхін, приват-доцент М. Д. Алексєєнко, О. К. Погорілко, скарбник університету Я. П. Зборомирський. Загальна кількість викладачів на 1 січня 1913 р.: 153 – професорів, приват-доцентів та лекторів, 143 особи на молодших викладацьких та адміністративних посадах. Кількість студентів на 1 січня 1912 р. досягла 3458 осіб, сторонніх слухачів – 136. Протягом року в зв'язку з прийняттям та вибуттям студентів їхня кількість скоротилася і до 1 січня 1913 р. стало 3000 студентів та 91 слухач.

Фундаментальна університетська бібліотека минулого року придбала 4081 назву книг (8834 примірники) на суму 24118 р. 36 к. До 1 січня 1913 р. у бібліотеці нараховувалося 114632 назви (245455 примірників) книг на суму 694610 р. 54 к. Розвивалися етнографічний музей та музей старожитностей. На утримання особового складу, ремонт будівель, опалення та освітлення відпущено 537269 р 10 к., коштом скарбниці та на будівельні потреби – 131060 р. У 1912 р. стипендіями користувався 71 студент (отримано 19039 р. 44 к.); 120 студентів отримували приватні стипендії на суму 33987 р. 29 к.

137. Горный инженер А. В. Миненков, один из старейших деятелей юга России. Скончался 15 января : [фото]. – 1913. – 17 янв.

138. Панихида по В. А. Миненкове ; Вынос тела А. В. Миненкова ; Погребение А. В. Миненкова [на городском кладбище]. – 1913. – 17, 18 янв.

139. Для увековечения памяти М. Д. Раевской. – 1913. – 17 янв.

Учні, друзі та шанувальники М. Д. Раєвської пропонують заснувати стипендію імені покійної у міській художній школі.

140. Выборы главного инженера трамвая. – 1913. – 17 янв.

На засіданні управи на посаду головного інженера трамвая обрано І. Т. Павлицького, інженера московського міського трамвая.

141. Отчет по устройству славянского дня в Харькове. – 1913. – 17 янв.

На користь поранених слов'янських воїнів та родин убитих зібрано 8600 р., які через Міжнародний банк відправлені безпосередньо до Болгарії, Сербії, Чорногорії та Греції.

142. Институт помощи материнству и младенчеству. – 1913. – 17 янв. – Підпис: Правление харьковского отдела союза для борьбы с детской смертностью.

Інститут передбачається збудувати в Петербурзі. У Харкові вже розпочато будівництво такого будинку вартістю 50000 р. з ініціативи харківського відділу спілки для боротьби з дитячою смертністю. Міське управління виділило місце для будівництва біля Дмитрівського мосту. Роботу щодо запобігання дитячій смертності проводять відділення благодійної установи «Крапля молока». У Харкові установа існує п'ять років і за цей період її відвідало 5000 немовлят, які отримали 800000 молочних та поживних сумішей, зробили 32000 відвідувань. При «Краплі молока» потрібна дитяча лікарня. Будівництво розпочате.

143. Горовиц, А. «Севильский цирюльник» с г-жей Финци-Магрини : музыкальные заметки. – 1913. – 17 янв.

144. «Душа, тело и платье» / Н. Д. – 1913. – 17 янв.

У комедії П. О. Оленіна-Волгаря зайняті Грановська, Вересанов, Лундін.

145. Богодухов, Харьковской губернии: сельскохозяйственные курсы для крестьян. – 1913. – 17 янв.

15 грудня закінчилися чотиритижневі курси для селян повіту та м. Богодухова, організовані місцевим Товариством сільського господарства. Курси відвідували і чоловіки, і жінки. Після закінчення проведено іспит. Подібні курси організовуються й в інших місцевостях.

146. Бабецкий, Е. М. Вчерашний праздник просвещения. – 1913. – 18 янв.

Автор ділиться спогадами про студентський бал у будинку Дворянського зібрання, який щороку влаштовує Товариство нужденних студентів Харківського університету. Цей вечір відбувся 32 роки тому.

147. Памяти И. А. Томаха. – 1913. – 18 янв.

На основ’янському цвинтарі поховали набірника «Южного края» Івана Олексійовича Томаха, який помер після тяжкої хвороби 15 січня. Йому було 32 роки. У друкарні газети працював 18 років, останнім часом був помічником денного метранпажа. Його товариші замість вінка вирішили відрахувати 1% місячного заробітку на користь осиротілої сім'ї – покійний мав п'ятьох малолітніх дітей.

148. Назначение епархиального миссионера – 1913. – 18 янв.

На посаду харківського єпархіального місіонера призначено архімандрита Арсенія (Чаговцева). Новий місіонер – випускник Харківської духовної семінарії, службову діяльність розпочав на посаді священника. Овдовівши, прийняв чернецтво і в 1903 р. призначений місіонером Північної Америки. У 1910 р. архімандрит Арсеній повернувся до Росії та розпочав у харківській єпархії місіонерську діяльність. Йому 49 років, добре володіє англійською мовою.

149. Церковные древности. – 1913. – 18 янв.

Настоятель Святогірської Успенської обителі архімандрит Трифон надіслав Археологічному музею церковних старожитностей у Харкові стародавню грецьку гробницю, що знаходилася у VII ст. в одній із давніх грецьких церков у Малій Азії. Сятогорському монастирю гробниця пожертвувана відомим мандрівником Сходом та іншими святими місцями Муравйовим. До музею зі Святих Гір надіслано також дві олов'яні чаші. Харківський архієпископ Арсен пожертвував музею портрет архієпископа Мелетія. Із с. Рубіжне Вовчанського повіту надіслано старовинний портрет святителя бєлгородського Йоасафа.

150. Сбор в пользу нуждающихся студентов. – 1913. – 18 янв.

17 січня в харківських театрах і сінематографах відбулися спектаклі на користь Товариства допомоги студентам Харківського університету. Драматичний театр було переповнено. Збір сягнув 1300 р. В інших театрах відраховувалося 30% від чистого збору. Весь збір приблизно може досягти 2000 р.

151. Санитарная комиссия. – 1913. – 18 янв.

За розпорядженням губернатора створено санітарну комісію для огляду річки Лопань біля Лопанського мосту.

152. Доходность городской электрической станции. – 1913. – 18 янв.

За 1912 р. прибуток станції становить 300000 р.

153. В училищной комиссии. – 1913. – 18 янв.

На засіданні комісії прийняте рішення про участь у виставці, що організується піклувальником навчального округу шляхом представлення на ній фотографій шкільних будівель, груп школярів, діаграм. І тому Дума має виділити 150 р. Вирішили також взяти участь у загальноземському з'їзді зі статистики народної освіти, розглядалися інші питання.

154. Совещание о тарифе на электрическую энергию. – 1913. – 18 янв.

На засіданні об'єднаної трамвайної та освітлювальної комісії обговорювалося питання щодо встановлення тарифу на енергію у зв'язку з відкриттям нової електричної станції. Розглядалися засади нарахування тарифу, запропоновані професором Артем'євим. Новий тариф може бути введений лише у 1914 р.

155. Деятельность скорой помощи в 1912 году. – 1913. – 18 янв.

За рік сталося 2049 виїздів. З них із приводу травм – 723, захворювань – 780, самогубств – 316 та 200 марних виїздів. Серед ушкоджень найбільше поранень – 415 (чотири зі смертельними наслідками), 132 забої, 87 опіків, 51 перелом кісток. Інші

травми: вивих, розтяг суглобів, струс мозку, травматичні ампутації, удушення, обмороження, засипання обвалом. У числі захворювань: 126 епілептичних нападів, 111 випадкових отруєнь, 79 кровотеч, 44 вчаділих та ін. Випадки самогубств: 291 отруєння, з них на місці знайдено вісім трупів, чотири смерті в присутності лікаря, одна смерть у кареті швидкої допомоги; 25 вогнепальних поранень (12 зі смертельним наслідком), 13 повішень (знайдено сім трупів), 10 ножових поранень, три потоплення, два падіння з висоти, двоє кинулися під трамвай. Протягом року сталося 658 вуличних випадків, у квартирах – 1007, в установах – 244, у дворах – 109. Приватні особи викликали 1494 рази, поліція – 231, лікарі – 31. За рік зареєстровано 1389 відмов, з них 866 невідповідних викликів, 485 – за виїздом карети, 38 – поза районом, 31 – помилковий виклик.

156. Владимир Александрович Александров, автор пьесы «История одного брака», идущей сегодня в городском театре : [фото]. – 1913. – 18 янв.

157. В профессиональном Обществе приказчиков. – 1913. – 18 янв.

Серед інших питань заслухано доповідь секретаря школи. Заняття проводяться на елементарному відділенні за колишнім розкладом, на загальноосвітньому – як експеримент запроваджено ранкові лекції у неділю. До ради школи обрано сімох членів правління.

158. В. А. Александров. – 1913. – 18 янв.

Один із найстаріших драматургів. Особливий успіх мали його п'єси «Спірне питання», «У новій родині». Міський театр ставить п'єсу «Історія одного шлюбу».

159. Горовиц, А. Концерт Яна Кубелика : музыкальные заметки. – 1913. – 18 янв.

160. Приветствия Харьковскому университету. – 1913. – 19 янв.

З нагоди 108-ї річниці діяльності Харківського університету надіслано масу телеграм від колишніх вихованців, професорів інших університетів та приватних осіб.

161. Празднование 17-го января. – 1913. – 19 янв.

Традиційний обід колишніх студентів Харківського університету відбувся у приміщенні автомобільного клубу. Участь взяли 35–40 осіб. Увечері після вистав ресторани центральної частини міста були заповнені колишніми та нинішніми студентами.

162. Новый заведующий городским водопроводом. – 1913. – 19 янв.

Інженер С. С. Пономарьов прибув до Харкова та приступив до своїх обов'язків.

163. Опасность закрытия бесплатной зубной амбулатории для школьников. – 1913. – 19 янв.

Міська фінансова комісія відхилила клопотання зуболікарського Товариства щодо субсидії на утримання амбулаторії. Товариство просить виділити хоча б 1000 р. Амбулаторія існує один рік та обслуговує безкоштовно величезний контингент дітей.

164. Субсидия на школу имени Ж. Ф. Гельферих-Саде. – 1913. – 19 янв.

Міністерство народної освіти виділило позичку 20000 р. та 5000 р. безповоротної допомоги для будівництва школи імені Ж. Ф. Гельферих-Саде.

165. Заседание воздухоплавательного отдела. – 1913. – 19 янв.

На засіданні головою відділу обрано О. М. Ільєва, товаришем голови – В. Є. Мороховця.

166. Вагон-библиотека. – 1913. – 19 янв.

Начальник Південних залізниць В. І. Стульгінський доручив С. Н. Парчевському розробити питання влаштування вагона-бібліотеки, що має постійно курсувати лінією, забезпечуючи службовців книгами. Вагон-бібліотека забезпечуватиметься книгами та журналами центральної залізничної бібліотеки.

167. Перемены в совете Общества Дома братской дружины. – 1913. – 19 янв.

На посаду заступника голови ради обрано Г. Г. Руппельта, заступника скарбника – С. Г. Іванчина.

168. Зал в доме Общества трудящихся женщин. – 1913. – 19 янв.

Спеціальна комісія оглянула нову будівлю на Садово-Куликівській вулиці, в якій є велика зала на 400 глядачів у партері та 80 на хорах. Зал безпечний у пожежному відношенні.

169. Повальный осмотр хлебопекарен. – 1913. – 19 янв.

Міський санітарний нагляд здійснив огляд пекарень. Переважна більшість пекарень забруднена. В них допускається чаювання, куріння, обіди, розвішування брудного одягу. Самі робітники неохайні, відпочивають на ящиках із тістом. Приміщення для них брудні, слабо опалюються, кишать комахами. Санітарний нагляд звернувся до всіх власників із суворим приписом звернути увагу на утримання закладів, оскільки в разі подальших порушень обов'язкових постанов будуть закриті.

170. В Обществе Дома братской дружины. – 1913. – 19 янв.

Товариство розширюється та зміцнюється. Порушується питання про розширення притулку. Утримання 35 вихованців за два місяці коштувало 344 р. 70 к. Нині прийняті нові діти. Поліпшилося фінансове становище Товариства, до каси надійшло 3000 р. Оплачено навіть 600 р. старих боргів. У Товариство вступило 100 осіб, хоча за три роки із колишніх 600 членів вибуло 400 осіб.

171. К юбилею проф. С. О. Попова. – 1913. – 20 янв.

27 січня виповнюється 40 років лікарської, наукової та громадської діяльності заслуженого професора Харківського університету та директора Жіночого медичного інституту Сергія Олександровича Попова. Він народився в 1850 р. Після закінчення воронезької гімназії та Імператорської медико-хірургічної академії з дипломом лікаря з відзнакою у 1872 р. найвищим наказом військового відомства призначений лікарем у 5-й Туркестанський лінійний батальйон. Потім переведений до піхотного Малоярославського полку, до 6-ї резервної кавалерійської бригади. З 1875 р. відряджений до Військово-медичної академії для вивчення військово-польової хірургії, а в 1876 р. переміщений до 145-го Новочеркаського полку і відряджений до санкт-петербурзького Миколаївського військового госпіталю. У Петербурзі займався в академічній фармакологічній лабораторії і в 1878 р. захистив дисертацію на здобуття ступеня доктора медицини. Був асистентом на кафедрі фармакології у Військово-

медичній академії та на жіночих лікарських курсах. У 1884 р. здобув звання приват-доцента фармакології з бальнеологією та гідротерапією і з 1885 р. по 1892 р. відряджений на Кавказькі мінеральні води, де спочатку виконував обов'язки групового лікаря в Залізноводську, а потім старшого лікаря Кавказьких мінеральних вод. У 1888 р. брав участь у комісії з перегляду каталогів та військової фармакопеї, а у 1895 р. очолив кафедру фармакології у Харківському університеті та призначений консультантом при управлінні Кавказьких мінеральних вод. У 1909 р. розпочав курс лекцій з фармакології у Харківському жіночому медичному інституті, а з 1912–13 навчального року став його директором. До призначення до Харківського університету під його керівництвом виконано 10 дисертацій, а від часу утворення кафедри з фармакологічної лабораторії Харківського університету вийшло понад 60 спеціальних досліджень. Сам професор є автором понад 50 наукових праць.

172. Юбилей Народного дома. – 1913. – 20 янв.

2 лютого Народний дім урочисто святкує 10-річчя свого існування. Вдень відбудуться збори Товариства грамотності, прийом депутацій, увечері – ювілейний спектакль.

173. Доклад о ревизии харьковской консистории. – 1913. – 20 янв.

Начальник відділення канцелярії обер-прокурора Святійшого Синоду Ф. І. Виноградов представив Святійшому Синоду ґрунтовну доповідь про результати проведеної ним ревізії діловодства Харківської духовної консисторії та про продаж Покровським монастирем ділянки землі Північно-Донецькій залізниці.

174. Переход в новое помещение. – 1913. – 20, 22 янв.

Перша харківська біржова артіль переходить у нову будівлю міського купецького банку. Артіль заснована 1874 р. У її лавах налічується понад 100 членів. Запасний капітал складає 100000 р.

175. В медицинском Обществе. – 1913. – 20 янв.

На засіданні Товариства розглянуто низку поточних питань, проведено вибори. Секретарем Товариства обрано Гаккебуша, членом ради Жіночого медичного інституту – лікаря Істоміна.

176. Скарлатина. – 1913. – 20 янв.

У міській дитячій лікарні перебуває 90 скарлатинозних дітей.

177. В санитарной комиссии. – 1913. – 20 янв.

На засіданні комісії обговорювалося питання про надання санітарним лікарям права розподіляти для безкоштовного лікування в лікарні інфекційних хворих, ізоляція яких є вкрай необхідною. Розглянуто та схвалено проєкт зразкової міської дільничної амбулаторії, розроблений архітектором Кацикою. Передбачається збудувати п'ять таких амбулаторій. Ухвалено нову інструкцію для санітарних лікарів.

178. Бал в пользу Лиги. – 1913. – 20 янв.

У залах Комерційного клубу відбудеться великий вечір на користь місцевого відділу туберкульозної Ліги. Буде розіграно п'єсу, кабаре, балетні номери. У фойє та вітальні влаштовуються буфети.

179. Городской ассенизационный обоз. – 1913. – 20 янв.

За 1912 р. дав 40000 р. прибутку. Вся сума витрачена на покриття витрат з влаштування та утримання обозу.

180. В обществе Дома братской дружины. – 1913. – 20 янв.

На зборах заслухано звіт про діяльність опікунської ради. Нова опікунська рада взялася до своїх обов'язків у листопаді. У касі був дефіцит у 262 р. 84 к., боргів за будівництво будинку – 33328 р. 76 к., за хліб для притулку – 1000 р., а також за воду та інші матеріали, взяті в кредит у 1912 р. Дві третини членів Товариства не сплачували членські внески два-три роки, внаслідок чого в ньому виявилося лише 100 осіб. Службовцям не платили з липня 1912 р. У притулку загальне безладдя, 35 дітей розміщувалися на 20 ліжках. Останнім часом стан справ значно покращився. Число ліжок збільшилося до 35, надійшло 1575 р. 32 к. Збори розглянули інші питання.

181. Электрическое освещение / Д. – 1913. – 20 янв.

Міська електрична станція матиме величезний запас електричної енергії. Необхідно якнайбільше абонентів для її використання. На засіданні трамвайної та освітлювальної комісії ухвалено основні положення, що розроблені бюро нової електричної станції.

182. Выставка картин С. И. Васильковского / Авар. – 1913. – 20 янв.

За змістом виставка є різноманітною: краєвиди, жанрові етюди та картини, історичні портрети, зразки українського орнаменту.

183. Горовиц, А. 1-й концерт [пианиста] Иосифа Гофмана : музыкальные заметки. – 1913. – 20 янв.

184. «История одного брака» / Н. Д. – 1913. – 20 янв.

П'єсу поставлено у бенефісі режисера Сенницького. Ролі виконували Баратов, Васильєв, Полевицька, Строєва-Сокольська, Нінінська, Мельникова.

185. Бабецкий, Е. М. 4-ая гастроль Финци Магрини / Е. Эмбе. – 1913. – 20 янв.

Виконала партію Джульєтти в опері «Ромео та Джульєтта».

186. Известный филолог-академик: И. И. Срезневский: (к 100-летию со рождения) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11209. – 1913. – 20 янв.

187. Знаменитый артист В. В. Самойлов: (к 100-летию со дня рождения) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11209. – 1913. – 20 янв.

188. Харьковский вице губернатор И. И. Стерлигов: (по случаю назначения его на пост черниговского губернатора) / фото А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 11209. – 1913. – 20 янв.

189. Барон Роман Юльевич Будберг, избранный харьковским городским головой / фото А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 11209. – 1913. – 20 янв.

190. Заседание медицинского Общества. – 1913. – 21 янв.

Заслухано доповідь зубного лікаря Ю. М. Гофунга, звіт О. С. Аладова про терапевтичний з'їзд у Києві. Зачитано доповідь правління про участь Товариства у вшануванні професора С. О. Попова.

191. Вечер у автомобилистов: [ироническая заметка по поводу растраты на организацию веселья] / Б. – 1913. – 21 янв.

192. Выборы в Доме братской дружины. – 1913. – 22 янв.

На зборах Товариства ухвалене рішення збільшити кількість членів опікунської ради. Обрані: І. І. Дрючин, Ф. Д. Кадлубовська, О. П. Васильєва, С. М. Ануфрієв, Ю. П. Мухачова, З. І. Пивоварова, Л. В. Бойко, А. М. Іванова, В. Ф. Келлер, а також ревізійна комісія. Зібрано 154 р. пожертв серед членів Товариства.

193. Скарлатина в Харькове. – 1913. – 22 янв.

У першій половині січня у Харкові зареєстровано 76 випадків захворювання.

194. Памятник Н. В. Лысенко. – 1913. – 22 янв.

Український художньо-архітектурний відділ харківського літературно-мистецького гуртка з метою увічнення пам'яті композитора ухвалив безоплатно доставити проєкт надгробного пам'ятника. Оголошено конкурс на складання ескізного проєкту.

195. Горовиц, А. 2-ой концерт Иосифа Гофмана : музыкальные заметки. – 1913. – 22 янв.

196. 25-летний юбилей. – 1913. – 22 янв.

Виповнюється 25 років служби А. Ф. Яковлєвої в церковно-парафіяльній школі слободи Богодарової Ізюмського повіту. Ювілярка, дочка протоієрея, здобула освіту в харківському єпархіальному жіночому училищі, закінчивши його з відзнакою першого ступеня в 1860 р. Спочатку викладала в земській школі, потім – у церковно-парафіяльній. За свою працю неодноразово отримувала нагороди. Харківська єпархіальна училищна рада ухвалила видати А. Ф. Яковлєвій нагороду в 100 р.

197. Освобождение стипендий. – 1913. – 23 янв.

У Харківському інституті шляхетних дівчат імператриці Марії Федорівни закінчують курс 35 вихованок. Звільняється 11 стипендій.

198. Пособие детям А. К. Погорелко. – 1913. – 23 янв.

Міська фінансова комісія призначила дітям О. К. Погорілка 800 р. на рік кожному до досягнення ними повноліття або до завершення вищої освіти. У Олександра Костянтиновича залишилось шестеро дітей.

199. Хозяйство Александровской больницы. – 1913. – 23 янв.

Міський інженер-механік О. М. Ромбах оглянув пристрої опалення та вентиляції у будівлі хірургічно-госпітально-терапевтичної клініки Олександрівської лікарні. Огляд мав маловтішні результати. Все господарство запущене, утримується у неналежному

вигляді. Повітря у лікарні погано вентилюється. О. М. Ромбах направив до управи докладний рапорт.

200. Женщина-ванько. – 1913. – 23 янв.

До міської управи надійшло вторинне клопотання Мілевської про дозвіл виїжджати їй як «ванько». Перше клопотання було відхилено, тепер управа вносить у Думу доповідь про поширення на жінок права займатися легковим візничим промислом.

201. Бал Лиги борьбы с туберкулезом. – 1913. – 23 янв.

Бал, влаштований у залі Комерційного клубу, дав валовий прибуток – 6000 р. За місця в театрі отримано 3000 р., від продажу шампанського отримано 900 р., чайний буфет приніс 300 р., загальний буфет – 500 р., крюшон – 150 р., були безпрограшна лотерея, продаж квітів тощо.

202. Бабецкий, Е. М. Финци-Магрини в «Лакмэ» / Е. Эмбе. – 1913. – 23 янв.

203. Запрещение лекций. – 1913. – 24 янв.

Харківський губернатор вдруге не дозволив професору М. А. Гредескулу прочитати лекції «Національне питання на Заході та в Росії» та «Роль інтелігенції у громадському житті».

204. К скарлатине в Харькове. – 1913. – 24 янв.

Серед учениць гімназії Грегорцевич багато хворих на скарлатину. Лікарський інспектор оглянув гімназію та лікарню при ній. Визнана недостатньою ізоляція хворих учениць від початку епідемії, недоцільність влаштування інфекційного відділення при гімназії, що має спільну кухню з нею.

205. Перерасход по постройке больницы имени Соколовых. – 1913. – 24 янв.

При будівництві акушерсько-гінекологічного корпусу Олександрівської лікарні виявлено перевитрату – 43000 р.

206. За 35-летнюю службу городу. – 1913. – 24 янв.

Діловод військового відділення М. І. Шаповалов служить в управі 35 років. Управа клопоче про видачу йому винагороди у сумі річного окладу – 1800 р.

207. Электрические часы и пушечный выстрел в полдень. – 1913. – 24 янв.

Електротехнік П. В. Клюге запропонував міській управі влаштувати в новій будівлі міського Купецького банку електричний годинник. Він також пропонує встановити в Університетському саду або біля Технологічного інституту гармату, яка о 12 годині дня буде робити постріл. Гармата буде з'єднана з електричним годинником.

208. Деятельность харьковского нотариального архива за 1912 год. – 1913. – 24 янв.

Затверджено та позначено 36048 усіх актів. Вихідних паперів було 98831. Різних зборів стягнуто на суму 1231834 р. 85 к.

209. [Городской театр]. – 1913. – 24 янв.

Артистка драматичної трупи О. К. Яниковська, яка занедужала в середині грудня, змушена залишити театр і їхати додому, до Владикавказа, щоб закінчити лікування. Вона захворіла на злоякісну ангіну, що набула важкої форми. Половина сезону для артистки загублена. Наступного сезону планує знову служити у харківській трупі М. М. Синельникова.

210. Врач-лектор. – 1913. – 24 янв.

У Харківському повіті другим лікарем-лектором призначено запасного земського лікаря Карасьова. Першим лікарем-лектором є професор П. І. Кравцов.

211. К чествованию профессора С. А. Попова. – 1913. – 25 янв.

Урочистість організується в актовій залі університету, ввечері – обід у готелі «Версаль».

212. Крытый рынок на Холодногорском базаре. – 1913. – 25 янв.

На засіданні міської фінансової комісії розглядалася ухвала базарної комісії про перенесення Холодногірського базару. Фінансова комісія визнала недоцільним будівництво нових дерев'яних лавок, рекомендувала Думі влаштувати критий ринок, мінімальна вартість якого 85000 р. Фінансовим джерелом може стати V облігаційна позика, в якій є спеціальні асигнування на благоустрій базарів.

213. Л. А. Кроль : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 25 янв.

У Берліні після операції з приводу саркоми легень помер інженер-технолог Лев Абрамович Кроль, головний інспектор страхового товариства «Россия». Він закінчив із відзнакою Харківський технологічний інститут, був директором трамвая у Кременчуці, потім зайнявся страховою справою. Йому було лише 42 роки.

214. Проводы П. Ф. Ключинского. – 1913. – 25 янв.

Робітники та службовці ремонтних майстерень Південних залізниць проводжали інженера-технолога П. Ф. Ключинського, який виходить у відставку через хворобу. Він прослужив у вагонних майстернях 17 років. З його ініціативи при майстернях відкрито відділення бібліотеки для службовців, організовано оркестр та хор, влаштовувалися вистави. Був почесним наглядачем двокласного залізничного училища, завідувачем курсів для ремісничих учнів харківських майстерень, членом комітету для завідування освітніми установами, завідувачем відділення бібліотеки та головою каси службовців та робітників.

215. Фонд улучшения быта железнодорожных служащих. – 1913. – 25 янв.

Загальне засідання управління Південних залізниць ухвалило виділити премії на покращення побуту службовців – 5000 р., Товариству допомоги учням-дітям службовців – 6000 – 6800 р., їдальні для працівників служби руху – 700 р., їдальні служби тяги – 500 р., бібліотеці – 1000 р. на різні потреби.

216. Бабецкий, Е. М. «Кармен» с г-жей Добровольской / Е. Эмбе. . – 1913. – 25 янв.

217. 25-летний юбилей. – 1913. – 25 янв.

Виповнюється 25 років пастирської та законоучительської діяльності настоятеля Скорбященської церкви с. Богородичного Ізюмського повіту Іоанна Федорова.

218. Открытие сельскохозяйственных курсов. – 1913. – 25 янв.

У Дергачах відкрилися курси сільського господарства. Зібралося 40 селян.

219. Люботинское Общество просвещения. – 1913. – 25 янв.

Засноване наприкінці 1912 р. Налічує кілька сотень осіб, має значну ділянку землі, яку пожертвував князь Святополк-Мирський. Товариство планує наступного навчального року відкрити гімназію за змішаним типом при станції Люботин для дітей жителів селища. Для збільшення коштів влаштовується бал на станції. Передбачається також організація дитячого садка, курсів, лекцій з різних галузей, літературних вечорів. До Товариства вступило багато залізничних службовців.

220. Бабецкий, Е. М. «Кармен» с г-жей Добровольской / Е. Эмбе. – 1913. – 25 янв.

221. Заседание городского комитета по организации февральских торжеств [в память 300-летия царствования Дома Романовых]. – 1913. – 26 янв.

222. Статистика пожаров в Харькове. – 1913. – 26 янв.

У 1912 р. в Харкові сталося 222 пожежі, у 1911 – 246. Із загальної кількості пожеж взимку трапилося 64, навесні – 42, влітку – 49 та восени – 65. Збитки від пожеж перевищили пів мільйона рублів. Минулого року було 155 помилкових викликів частин міської пожежної команди.

223. На электрической станции. – 1913. – 26 янв.

До Харкова приїхав новий завідувач міської електричної станції інженер П. І. Пилков, який до цього служив у Києві.

224. На высших курсах Общества трудящихся женщин. – 1913. – 26 янв.

На засіданні ради професорів вищих жіночих курсів заслухано звіт щодо виконання кошторису за осіннє півріччя. Отримано 40390 р. 36 к. замість запланованих 40680 р. Витрати становили 39857 р. 49 к. Всього у залишку 4010 р. 38 к. Приват-доцент Г. О. Грузинцев та професор Ніжинського історико-філологічного інституту П. В. Тихомиров обрані викладачами курсів.

225. Заседание Общества ветеринарных врачей. – 1913. – 26 янв.

Заслухано дві доповіді, обговорювалися поточні справи Товариства. Матеріальний стан слабкий, дешеве місце для проведення зборів підшукати тяжко.

226. Организация новой электрической станции. – 1913. – 26 янв.

Для експлуатації станції потрібна повна її автономія. При організації управління електричною станцією на першому місці мають бути господарські інтереси міста.

227. «Пессимисты и бездельники»: (в литературно-художественном кружке). – 1913. – 26 янв.

Літературний четвер присвячено творчості сучасних письменників. З доповіддю виступив В. В. Шарков.

228. Бабецкий, Е. М. «Риголетто» с Финци-Магрини / Е. Эмбе. – 1913. – 26 янв.

Інші партії виконали Каневський, Дубровін, Горяїнов, Добровольська.

229. Городской оценочный сбор. – 1913. – 27 янв.

Чистий прибуток від усіх оцінок і переоцінок за друге півріччя 1912 р. становив 683445 р., вартість майна – 4100670 р. Загалом у 1912 р. проведено 855 оцінок та міський оцінний збір збільшився на 84037 р.

230. В училищной комиссии. – 1913. – 27 янв.

З осені 1913 р. запроваджується 12 нових комплектів у школах за планом запровадження загального навчання. Нині функціонує 113 комплектів із чотирма додатковими.

231. Туберкулезная лечебница. – 1913. – 27 янв.

Затверджено статут амбулаторної лікарні, що організується у Харкові Лігою боротьби з туберкульозом.

232. Товарищество постоянных квартир. – 1913. – 27, 29 янв.

В місті зорганізується «Харківське товариство для влаштування постійних квартир». Ініціатором є громадянський архітектор О. І. Ржепішевський, будівник міського Купецького банку, компанейського «бельведера» та інших будинків. Для першого досвіду Товариство проєктує спорудження величезного будинку на Римарській. Тут хочуть спорудити п'ятиповерховий будинок із витягами навіть на чорних сходах із усіма новітніми удосконаленнями. Заплановано 50 квартир від двох до восьми кімнат. Вартість будинку 656949 р., середня вартість кімнати 2519 р. Член товариства вносить одночасно 40% вартості, а 60% залишаються у боргу кредитному Товариству. Пай коштує 100 р. Пайовикам одна кімната обійдеться в 177 р. на рік, крім відсотків на одноразовий внесок. Подано комерційний розрахунок, складений О. І. Ржепішевським.

233. Ценный дар. – 1913. – 27 янв.

Бібліотека-читальня студентів-ветеринарів отримала 200 томів наукових книг та посібників з ветеринарії згідно із заповітом ветеринарного лікаря *А*. І. Ярошенка, колишнього вихованця Харківського ветеринарного інституту. Деякі примірники становлять велику цінність.

234. В Обществе русских землемеров. – 1913. – 27 янв.

На зборах членів харківського Товариства російських землемірів проведено вибори посадових осіб. Головою обраний О. П. Кондратовський, членами комітету – *А*. М. Камінов, Я. І. Навальнєв, О. П. Портнягін, Я. *А*. Скаббарг. Заслухано звіти делегатів товариства VI річних зборів землемірів у Москві.

235. Общество потребителей служащих Южных железных дорог. – 1913. – 27 янв.

Протягом 1912 р. зробило обіг 839691 р., який проти попереднього року збільшився на 48000 р.

236. Заседание Совета съезда горнопромышленников юга России. – 1913. – 27 янв.

237. Общее собрание ссудо-сберегательного товарищества мастеровых. – 1913. – 27 янв.

На зборах були присутні 100 членів товариства, створеного лише у березні 1912 р. у кількості 27 осіб. До 1 січня 1913 р. у ньому вже налічувалося 443 члени. Товариство видає позички виключно робітникам, які служать на заводах, фабриках та майстернях м. Харкова. Видано позички за 325 заявами у сумі 41855 р. Надійшло до каси 27308 р. вкладів. За звітний період баланс зведений у сумі 39910 р. 84 к. з прибутком у 814 р. Товариство починає запроваджувати низку нових банківських операцій. Членам правління як нагорода виділено 450 р.

238. Совещание о реорганизации городского хозяйства. – 1913. – 27 янв.

Заслухано доповідь про реорганізацію думських комісій. Більшість депутатів висловилася за збереження виконавчих комісій. Була пропозиція скоротити їх загальну кількість, об'єднавши деякі в одну через близькість компетенції.

239. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [о забастовках на сахарорафинадном заводе Баренбурга] / Журналист. – 1913. – 27 янв.

240. 1-я выставка украинского зодчества / В. Т. – 1913. – 27, 31 янв.

Виставку влаштував український відділ харківського літературно-мистецького гуртка. Представлені не лише архітектурні креслення, а й низка фотографій, що дає змогу побачити українську архітектуру в її історичній перспективі. Колекції фотографій надали професор Волков, Макаренко та Машуков. Найцікавішими є ескізи Литовченка та Лукомського. Окрасою виставки, що знаходиться в будинку Гінзбурга, є орнаменти С. І. Васильківського. Експозиція поповнюється. Прибули експонати з Петербурга від Фетисова та з Києва від Шумова.

241. «Счастливый брак» / Н. Д. – 1913. – 27 янв.

Автор висловлює подив з приводу постановки фарсу М. Синельниковим. У виставі зайняті Кареліна-Раїч, Юренєв, Незнамов, Баратов.

242. Бабецкий, Е. М. Подражательницы Плевицкой / Е. Эмбе. – 1913. – 27 янв.

У кабаре міського готелю «Версаль» виступає Кольчевська. Незважаючи на те, що співачка має гарний голос, вона зовні сильно копіює Плевицьку.

243. [Спектакли вновь образовавшегося оперного товарищества]. – 1913. – 27 янв.

Поставлено оперу «Євгеній Онєгін». Великий успіх мали Дольчин, Княжич, Меннер, Тамаріна.

244. И. Е. Репин : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11222. – 1913. – 27 янв.

245. Известная исполнительница цыганских романсов А. Д. Вяльцева : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11222. – 1913. – 27 янв.

246. Праздник пожарных: добровольная пожарная дружина рабочих харьковского завода Гельферих-Саде праздновала на днях четырехлетнюю годовщину своего существования: группа пожарных ; обучение пожарных : [фото] / снимки В. Ю. Мюллер // Юж. край : ил. прибавление к № 11222. – 1913. – 27 янв.

247. Чествование проф. С. А. Попова. – 1913. – 28 янв.

Відбувалося в актовій залі університету. Вшанувати професора з'явилося кілька сотень людей. Ювіляра вітали професори університету, представники товариств, одержано багато телеграм.

248. Лекция Л. С. Козловского. – 1913. – 28 янв.

У Громадській бібліотеці прочитано лекцію про В. Г. Короленка.

249. Холодильное дело. – 1913. – 28 янв.

Викладач Г. Г. Скворцов прочитав у студентському технічному Товаристві технологічного інституту доповідь про холодильну справу. Під такою назвою професор організував секцію при цьому товаристві.

250. Собрание членов Об-ва взаимного кредита приказчиков в Харькове. – 1913. – 28 янв.

На зборах затверджено звіт за 1912 р. Багато часу приділено розбору шахрайства члена правління С. О. Нечаєва. Обрано нове правління, ревізійну комісію. На місце вибулого С. О. Нечаєва членом правління обраний В. В. Ягунов.

251. Общее собрание Общины Красного Креста. – 1913. – 28 янв.

Головне питання, що розглядається – продаж належної Громаді дачі в м. Ялта, заповіданої професором М. К. Яцуковичем. Дача продається за 30000 р. На виручені гроші за волею заповідача буде влаштовано спеціальну лікарню його імені.

252. Бабецкий, Е. М. Последняя гастроль Финци Магрини / Е. Эмбе. – 1913. – 28 янв.

253. Управа об обеспечении семьи А. К. Погорелко. – 1913. – 29 янв.

Міська управа ухвалила шести дітям покійного міського голови до досягнення ними повноліття видавати по 800 р. на рік кожному.

254. Чествование Г. Г. Стрижевского. – 1913. – 29 янв.

Педагогічний персонал і всі службовці гімназії імені К. М. Драшковської вшановували голову педагогічної ради гімназії, який залишив посаду. Проголошені вітання, вручено подарунок.

255. Изюмский гость. – 1913. – 29 янв.

Міську управу відвідав міський голова Ізюма О. Т. Жевержеєв. Розмова з членом управи В. Н. Дем'яненком стосувалася експертизи планів влаштування в Ізюмі водогону та електричної станції.

256. В Обществе взаимного кредита приказчиков. – 1913. – 29 янв.

За звітний рік до Товариства вступили 23 нові члени. Станом на 1 січня 1913 р. їхня кількість досягла 697 осіб. Загальний оборот за всіма операціями склав 62401603 р. 46 к. Чистий прибуток – 81961 р. 98 к. Видано допомоги на 37000 р. 30 к. Капітали Товариства досягли 1522791 р. На лікарню прикажчиків асигновано 1000 р. Проведено вибори.

257. Переполнение городских больниц. – 1913. – 29 янв.

На засіданні міської управи розглядалася заява опікунської ради міської Миколаївської лікарні про останнє переповнення. На 23 січня в ній перебувало 458 хворих. У заяві вказувалося про можливе зменшення їхньої кількості до 400. Проте управа заявила, що в такому ж становищі знаходиться й Олександрівська лікарня, в якій пацієнти лежать навіть у коридорах.

258. Медицинская касса. – 1913. – 29 янв.

На зборах членів-учасників харківської допоміжної медичної каси розглянуто звіт за 1912 р. У касі брали участь 68 осіб, з них два довічні члени. За несплату членських внесків вибуло вісім осіб, двоє померли, двоє вступили. У міністерстві внутрішніх справ знаходиться на затвердженні проєкт статуту особливого благодійного капіталу при касі. До 1 січня 1913 р. капітал каси складався з 36000 р. відсотковими паперами та 979 р. 37 к. готівкою. Видано шість пенсій на 1437 р. 50 к., одна одноразова допомога – 50 р.

259. В спортивном Обществе «Штандарт». – 1913. – 29 янв.

На зборах членів Товариства прочитано доповідь про затвердження губернською адміністрацією статуту, намічено програму діяльності, проведено вибори правління, головою обрано І. В. Позднякова

260. Реорганизация пожарного дела в Харькове. – 1913. – 29 янв.

У зв'язку з розширенням міста виникла необхідність збільшення та будівництва пожежних частин. Міське управління відвело під будівництво ділянку землі площею 1000 кв. сажнів. Кошти – 150000 р. погодилося позичити місту Товариство взаємного страхування майна від вогню. Нові частини будуватимуться господарським способом. Плани та креслення складені міським архітектором Г. П. Павловським.

261. Бабецкий, Е. М. Гастроль О. О. Преображенской / Е. Эмбе. – 1913. – 29 янв.

Прима-балерина, заслужена артистка імператорського балету, зібрала в Харкові повний оперний театр. Мистецтво її танцю вражає своєю досконалістю.

262. [Театр Муссури]. – 1913. – 29 янв.

Розпочалися спектаклі Товариства українських артистів під управлінням Г. В. Борченка. Показано п'єсу «Ой, не ходи, Грицю, та на вечорниці». Беруть участь Карпиновська, Григор'єва, Заріна, артисти Наливайко, Борченко.

263. [Польский дом]. – 1913. – 29 янв.

Любителями польського драматичного гуртка поставлено п'єсу М. Балуцького «Гуси та гуска». Публіки було багато.

264. Памяти Марии Дмитриевны Раевской: [об участии художницы в Обществе грамотности, в частности открытии Народного дома] / Е. П. – 1913. – 30 янв.

265. Экстренное уездное земское собрание. – 1913. – 30 янв.

Відбулися земські збори Харківського повіту. Заслухано та затверджено звіт про рух капіталів повітової земської каси дрібного кредиту та з купівлі та продажу землеробських знарядь за 1912 р. На 1 січня 1912 р. у касі дрібного кредиту залишалося 16113 р. 40 к. прибутків від попередніх років. У звітному році надійшло за різними операціями 77709 р. Збори затвердили кошторис витрат на 1913 р. Тривале обговорення викликала доповідь про придбання садиби з будинком золочівського відділення складу землеробських знарядь.

266. Древний образ. – 1913. – 30 янв.

Олександро-Невська церква на Сабуровій дачі має стародавній образ Божої Матері Феодорівської, точної копії з того образу, яким благословенний був на царство Михайло Феодорович Романов. На іконі є напис про те, коли було написано образ і на честь яких подій. За розпорядженням архієпископа Арсенія цю ікону 20 лютого буде доставлено до собору на урочисту всенощну, а 21 лютого перед нею на Соборній площі буде здійснено урочисте народне моління.

267. Пересыльная тюрьма. – 1913. – 30 янв.

Тюремне відомство пропонує збудувати у Харкові нову в'язницю в районі Балашівського вокзалу.

268. Болезнь профессора Белянкина. – 1913. – 30 янв.

Загадковий випадок із професором Технологічного інституту залишається нез'ясованим. Його стан вважається безнадійним.

269. Собрание художников. – 1913. – 30 янв.

На зборах Товариства харківських художників під головуванням М. Р. Пестрикова вшанували пам'ять М. Д. Раєвської, вирішили надіслати телеграму І. Ю. Рєпіну з нагоди нещастя з його картиною. Голові товариства доручено взяти участь у святкуванні 10-річного ювілею Народного дому. Прочитано та затверджено звіт правління за 1912 р. Обрано виставкову комісію з організації чергової 16-ї виставки Товариства, що відкривається у березні в приміщенні міського художньо-промислового музею, а також журі для прийому експонатів на виставку картин. Ухвалено рішення організувати фонд із капіталу Товариства та відсотка відрахувань із чистого прибутку від виставок для придбання найцікавіших художніх творів відомих митців для початку формування художнього музею Товариства.

270. Эксплуатация Южных железных дорог. – 1913. – 30 янв.

Прибуток за 1912 р. досяг 66698000 р. Перевезено 16525000 осіб, 10930000 пудів багажу та 1481940 тисяч пудів вантажів. Витрати становили 37192072 р. Чистий грошовий дохід – 29505928 р. Коефіцієнт експлуатації в 1912 р. досяг 55,76%.

271. Пожар. – 1913. – 30 янв.

У відділенні парового опалення Товариства «Жіноча допомога» сталася пожежа. Збиток становив 1200 р.

272. Лекция. – 1913. – 30 янв.

27 січня в комерційному училищі кандидат природничих наук В. М. Яковлєв прочитав лекцію про свою подорож Новою Зеландією. Лекція супроводжувалася проєкційними картинами.

273. Новый журнал. – 1913. – 30 янв.

У Харкові починає виходити новий щотижневий журнал «Друг искусства».

274. Развлечения для детей в автомобильном клубе. – 1913. – 30 янв.

Південноросійський автомобільний клуб по неділях влаштовує цікаві розваги для дітей членів клубу та літературно-мистецького гуртка.

275. В харьков. сах.-раф. товариществе. – 1913. – 30, 31 янв.

276. Урок Берлина: (заседание водопроводной комиссии). – 1913. – 30 янв.

Міський хімік Я. М. Зільбер повернувся із закордонного відрядження та зробив доповідь про водопостачання Берліна.

277. Театр. – 1913. – 30 янв.

О. О. Преображенська танцювала в «Кармен» іспанський танець, мала величезний успіх. Їй піднесено кошик квітів.

278. Сумцов, Н. Ф. Выставка памяти И. И. Срезневского. – 1913. – 31 янв.

Виставка організована у Петербурзі в залі Академії наук. Представлений харківський відділ 30–40 років. XIX ст. Там знаходиться портрет батька І. І. Срезневського Івана Овсійовича, колишнього професора Харківського університету, його літературні твори, краєвиди Харкова 20–30 років минулого століття, автографи та портрети харківських професорів, листи друзів і товаришів та ін.

279. Чествование бывшего харьковского вице-губернатора И. И. Стерлигова. – 1913. – 31 янв.; 1 февр.

І. І. Стерлігов призначений чернігівським губернатором.

280. Приезд харьковского вице-губернатора [П. И. Масальского-Кошуро]. – 1913. – 31 янв.

281. Съезд исправников. – 1913. – 31 янв.

З'їзд тривав три дні, розглядалися різні питання поліцейської служби.

282. Кончина Ф. Ф. Загонова. – 1913. – 31 янв.

Помер від запалення легень депутат Міської думи 39-річний Федір Федорович Загонов. Син заможних батьків, довірений фірми І. І. Соловйова та власник великого підприємства з 1905 р. брав активну участь у громадському житті. Декілька років перебував у правлінні професійного Товариства прикажчиків, Товариства взаємної допомоги прикажчиків, Товариства взаємного кредиту прикажчиків, Товариства споживачів «Труд» та ін.

283. Беспорядки в городском театре. – 1913. – 31 янв.

Під час продажу квитків на виступи Айседори Дункан у міському драматичному театрі відбувалися сварки та бійки. Особливо відзначилися «пані».

284. Новая книга. – 1913. – 31 янв.

Опублікована книга харківського медичного товариства «Сборник в память профессора Владимира Платоновича Крылова. Ч. 2: материалы для биографии», з передмовою та за редакцією М. Ф. Мельникова-Розведенкова. У виданні 400 сторінок та 10 фотографій. Крім біографічних даних вміщено статті пам'яті популярного вченого.

285. Назначение. – 1913. – 31 янв.

На посаду бухгалтера харківської повітової земської управи призначено Окунєва.

286. Стоимость Красных рядов. – 1913. – 31 янв.

Будівництво Червоних рядів обійшлося місту в 125154 р. 39 к. Їх щорічна прибутковість – 25000 р.

287. Интернат в земской управе. – 1913. – 31 янв.

У новій будівлі харківської повітової земської управи відкрито інтернат для земських службовців, які приїжджають до Харкова з повіту. За розпорядженням управи в інтернаті можуть зупинятися службовці з невеликою платнею.

288. На местные темы / Линъ. – 1913. – 31 янв.

У Харкові передбачається будівництво поштамту. Губернський інженер П. П. Рудавський розробив проєкт будівлі на вулиці Кузнечній.

Лютий / Февраль

289. Городская дума. – 1913. – 1 февр.

Депутати вшанували пам'ять померлого колеги Ф. Ф. Загонова. Проведено вибори нових членів міської управи. Обраними на чотириріччя з 1912 р. стали Ф. І. Ширяєв та О. М. Коритін.

290. Задолженность городского ломбарда. – 1913. – 1 февр.

Загальна сума заборгованості міського ломбарду Купецькому банку досягла 140000 р. Нещодавно ломбард позичив у банку ще 20000 р.

291. Опасность тифа. – 1913. – 1 февр.

Після жорстокої епідемії зворотного тифу 1908–1909 рр. і після затишшя останнім часом, у листопаді 1912 р. в Харкові знову посилився зворотний тиф. У листопаді було 48 хворих, у грудні – 57, у січні 1913 р. – 128. Серед хворих багато арештантів (97), 365 іногородніх, 57 із приватних квартир та ін. Міське санітарне бюро вживає низку надзвичайних заходів проти поширення захворювання. Необхідно підготувати приміщення для розміщення безхатченків, оскільки нічліжні будинки переповнені, провести дезінфекцію приміщень та одягу нічліжників. У Миколаївській

лікарні готується приміщення для прийому хворих, вживаються заходи проти занесення тифу з в'язниць.

292. Корь в земском приюте подкидышей. – 1913. – 1 февр.

Все відділення кору Миколаївської лікарні заповнене сиротами з притулку. Їхня кількість у півтора рази більша, ніж належить за кошторисом. Очікується новий приплив хворих на кір із земського притулку.

293. Концерт-бал студентов-евреев. – 1913. – 1 февр.

Влаштовується на користь нужденних студентів-євреїв Харківського університету та Технологічного інституту.

294. Бабецкий, Е. М. Танцы О. О. Преображенской / Е. Эмбе. – 1913. – 1 февр.

295. Народный дом харьковского Общества грамотности: 2 февраля 1903 г. – 2 февраля 1913 г. – 1913. – 1 февр.

Від першого року існування Товариства грамотності його засновники замислювалися про організацію розваг для народу. У 1869 р. член Товариства Е. К. Кроянський представив правлінню проєкт організації театральних вистав. Але не вистачало коштів. У 1877 р. М. П. Баллін влаштував нараду про організацію у Харкові народного театру. У 1878 р. розглядалася інструкція комітету з організації освітніх розваг для народу. Е. К. Кроянський зібрав невеликі кошти на влаштування театру. Однак ця справа загальмувалась до 1890-х років. У день відзначення 10-річчя комісії народних читань, у 1897 р., її голова С. О. Раєвський висловився за збір коштів на будівництво «народної аудиторії». Цю ідею підтримав харківський губернатор Г. А. Тобізен. Він також підтримав пропозицію діячів Товариства піклування про народні чайні, щоб в одному приміщенні з просвітницькими організаціями знаходилися і чайні. Обрано комісію під головуванням П. Т. Степанова.

У вересні 1897 р. Дума вирішила виділити безоплатно ділянку землі, 800 кв. сажнів, Товариству грамотності для будівництва Народного дому в районі Кінного ринку. У проєктуванні взяли участь архітектори І. І. Загоскін та О. М. Бекетов, С. І. Загоскін, Б. Г. Міхаловський, інженер П. М. Константинов та інші. Наприкінці 1898 р. комітет піклування про народну тверезість надав нову субсидію у 3000 р., професор В. Я. Данилевський – 1000 р. від продажу доповіді «О народных домах». В березні 1899 р. комісія отримала з Петербурга проєкти Народного дому. Зупинилися на проєкті О. О. Венсана. Восени 1899 р. комісія під головуванням В. М. Козлова (Степанов відмовився через хворобу) почала активно збирати кошти. Надіслано клопотання до міністерства фінансів, яке виділило 30000 р. на будівництво Народного дому. Товариство грамотності вже мало 61000 р.

Урочисте закладання Дому відбулося 10 березня 1900 р. У 1901 р. через брак коштів Дім було закладено за 30000 р. Того року за пропозицією депутата С. О. Раєвського Дума ухвалила виділяти щороку по 2000 р. на утримання Народного дому для того, щоб усередині на видному місці висіла мармурова дошка з текстом думської постанови. Губернське піклування про народну тверезість відрахувало 3000 р., міське піклування – 1200 р., харківське губернське земство – 50000 р. Але новий

губернатор князь І. М. Оболенський дійшов висновку, що Товариство грамотності за статутом не має права володіти нерухомістю. На нараді більшість учасників висловилися за будівництво Дому. Центральні органи адміністрації у Петербурзі підтримали членів Товариства грамотності.

2 лютого 1903 р. Народний дім було урочисто відкрито. У ньому знаходяться чайна, народні читання, четверта безкоштовна народна читальня-бібліотека, книготоргівля видавничого комітету, курси крою та шиття, Товариство взаємної допомоги тим, хто займається ремісничою працею. Влаштовуються спектаклі, концерти, лекції. У фінансовому плані перші роки для Дому були складними. Несприятливими для збору пожертвувань були 1904–1906 рр. Допомогу надавали приватні особи. Так, Ф. І. Шаляпін у 1903 р. дав концерт, збір від якого – 1000 р. надійшов до каси Народного дому. У 1904 р. 1000 р. пожертвувала Євдокія Андріївна Губенко. Найбільшої матеріальної шкоди комітет зазнав у 1907 р., коли тимчасовий генерал-губернатор Пєшков розпорядився закрити Дім з грудня 1907 р. по квітень 1908 р. Це сталося через те, що під час вистави до курильної кімнати на видне місце було покладено кілька бомб. Збиток становив 5000 р.

Але комітет енергійно бореться із фінансовими труднощами. Завдяки прибудовам цінність будівлі зросла до 159784 р. 87 к., а обладнання сцени, реквізит оцінюються в 41600 р. Товариство грамотності створило установу, цінність якої перевищує 200000 р. Комітет Народного дому беззмінно очолює С. О. Раєвський. Від 1910 р. Народний дім надано для загальноосвітніх курсів вчителів народних училищ. Цього року міське управління надало Дому в тимчасове користування ділянку землі, що прилягає до нього, для влаштування скверу. У дворі облаштовано дитячий майданчик. З осені 1911 р. з ініціативи О. В. Пономарьової організовано заняття з дітьми дошкільного віку. Цей імпровізований дитячий садок утримується її власним коштом. За весь час поставлено 573 спектаклі, влаштовано 17 концертів, 177 лекцій, 23 оперні спектаклі. На всіх заходах перебувало 566365 осіб. Утримання Народного дому коштує 166627 р. 13 к.

296. Бабецкий, Е. М. К сегодняшнему юбилею: [10-летие Народного дома]. – 1913. – 1 февр.

297. Юбилей Народного дома: мотивы дня / Юсъ. – 1913. – 1 февр.

298. 10-летие служения харьковского архиепископа. – 1913. – 2 февр.

Виповнюється 10 років управління Харківською єпархією архієпископом Арсенієм. Відбудуться урочисті богослужіння, божественна літургія

299. Панихиды по А. К. Погорелко [в 40-й день кончины]. – 1913. – 2 февр.

300. 10-летний юбилей Народного дома. – 1913. – 2 февр.

Проводиться молебень, урочисте засідання комісії, підводяться підсумки діяльності.

301. Похороны гласного Думы Ф. Ф. Загонова [на городском кладбище]. – 1913. – 2 февр.

302. Заседание соединенной комиссии. – 1913. – 2 февр.

Поєднані освітлювальна та трамвайна комісії обговорювали питання освітлення у зв'язку із запровадженням нового тарифу. Розглянуте клопотання про приєднання до освітлювальної мережі П. С. Зонтага для приміського трамвая до Помірок, губернської земської лікарні та власника вальцьового млина М. Б. Фабриканта.

303. В пользу зубной амбулатории. – 1913. – 2 февр.

Благодійниця Є. Д. Парманіна пожертвувала 326 р. на користь безкоштовної зубної амбулаторії для дітей нижчих шкіл м. Харкова.

304. Учительские курсы. – 1913. – 2 февр.

Губернське земство 28 травня – 5 липня організовує курси для народних учителів Харківської губернії. Цикл лекцій присвячений природничо-історичним наукам з педагогічними предметами. Передбачуване число курсистів – 500–550 осіб, із них 300 – коштом губернського земства. Влаштування курсів земству обійдеться в 17500 р.

305. В попечительстве о глухонемых. – 1913. – 2 февр.

В училищі глухонімі, крім грамоти, навчаються столярному, токарному та ткацькому ремеслам, шиттю на машині та крою одягу, кресленню, в'язанню панчіх, малюванню, іконопису. Навчання ремеслам є головною роботою піклування. У 1912 р. було 100 учнів – 55 хлопчиків та 45 дівчаток. В училищному пансіоні живуть 73 особи. Протягом 16 років училище закінчила 191 особа. Надходження становили 38052 р. 34 к. Витрачено 32331 р. 24 к.

306. Надвигающаяся гроза: (экстренное собрание санитарных врачей по вопросу об эпидемии возвратного тифа). – 1913. – 2 февр.

У засіданні брали участь міські дільничні та земські санітарні лікарі, лікарі Сабурової дачі, кілька депутатів Міської думи. На зборах вжито низку заходів для боротьби з епідемією. Визнано, що зворотний тиф здебільшого заноситься з в'язниць, а також нічліжних будинків та притулків. Ухвалили провести дезінфекцію всіх нічліжок, арештантських при поліцейських частинах, відкрити новий нічліжний будинок на 100 осіб.

307. Рост населения Холодной горы. – 1913. – 2 февр.

За будинковими книгами населення Холодної та Лисої гір і Новоселівки становить 36000 осіб, з них 29000 у місті та 7000 у повіті. За даними останнього перепису 34000 осіб проживає в межах міста, а загалом 40000 разом із жителями повіту. Забудовуються нові ділянки землі. Чисельність населення зростає. Очікується продовження холодногірської трамвайної лінії.

308. Первая выставка украинского зодчества / Авар. – 1913. – 2 февр.

Автор характеризує роботи Попова, Тимошенка, Жукова, Фетисова, Литвиненка, Коробцова, Троценка, С. І. Васильківського.

309. В литературно-художественном кружке. – 1913. – 2 февр.

Останній «літературний четвер» присвячений темі відсутності ідеалу в сучасній російській літературі

310. 10-летний юбилей Народного дома харьковского Общества грамотности : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11233. – 1913. – 2 февр. – На фото: Народний дім; Організаційна комісія з будівництва Народного дому.

На фото серед членів комісії С. О. та М. Д. Раєвські, О. В. Пономарьова, В. М. Козлов, П. Т. Степанов, М. А. Гредескул.

311. Юбилейное торжество Народного дома. – 1913. – 4 февр.

312. И. И. Белянкин : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 4 февр.

Професор Харківського технологічного інституту Іван Іванович Бєлянкін помер 2 лютого від отруєння ртуттю всього організму. Йому не було й 40 років. Родом із південно-західного краю, раніше був викладачем Київського політехнічного інституту. До Харківського інституту перейшов у 1910 р., обійнявши посаду професора диференціального та інтегрального обчислення і механіки, а також посаду секретаря навчального комітету. Він мав ґрунтовну наукову підготовку, велику незалежність стосовно начальства та товаришів. Мав украй праві погляди, але ні до яких груп не приєднувався. Два місяці тому лікар дійшов висновку, що нездужання професора спричинене отруєнням. Аналізи підтвердили це припущення. Бєлянкін був зовсім самотній. До нього з Києва приїжджали старий батько-комерсант та друзі, на руках яких він і помер. Поховання професора відбудеться у Києві. Проводиться судово-медична експертиза. Після смерті І. І. Бєлянкіна залишилося майно, що оцінюється в 20000 р. Небіжчик заповідав 15000 р. Київському університету, 3000 р.– київської гімназії, рухоме майно залишено на користь харківського Будинку працьовитості, бібліотека заповідана Харківському технологічному інституту.

313. Постройка церкви в колонии глухонемых. – 1913. – 4 февр.

Харківське відділення піклування про глухонімих закінчує будівництво церкви у Клугинівській колонії під Чугуєвом. Церква будується за проєктом єпархіального архітектора В. М. Покровського. Губернське земство асигнувало на будівництво 1000 р. П. П. Рижов пожертвував дзвони на 700 р., А. М. Куликов – 300 р., О. О. Йозефович – 100 р., художник-академік М. А. Кошелєв написав безоплатно запрестольний образ Воскресіння Христового. Майже весь живопис для храму виконано глухонімими та їхнім учителем іконопису. А ікони Воскресіння Господнього та Іверської Божої Матері написані на кипарисових дошках у Старому Афоні і там же освячені на мощах святих угодників Пантелеймонівського монастиря.

314. Трамвайная смета. – 1913. – 4 февр.

Кошторис для будівництва трамвая в 1913 р. обчислений у сумі 326327 р. 64 к. До цієї суми входять будівництво петлі на Павлівській площі, перебудова Греківської лінії, влаштування другого шляху по Миколаївській площі та Подільському провулку.

315. Вечер городских служащих. – 1913. – 4 февр.

Взяли участь 600 осіб. З успіхом пройшло концертне відділення. Свято міських службовців відвідав М. Є. Дорофеєв і члени управи О. Я. Краснов та В. Є. Мороховець.

316. Вечер памяти Н. Лысенко. – 1913. – 4 февр.

Проводиться у Громадській бібліотеці, організований Товариством Г. Квітки-Основ'яненка. У програмі вечора – твори композитора.

317. Годичное собрание членов ссудо-сберегательной кассы харьковских вагонных мастерских. – 1913. – 4 февр.

Затверджено звіт за 1912 р. Прийнято постанову видавати безповоротну допомогу в разі смерті учасника каси 100 р. його сім'ї. Головою правління обрано Г. О. Ураєва.

318. Бабецкий, Е. М. Счастливый день: [празднование 10-летия Народного дома] / Е. М. Б. – 1913. – 4 февр.

319. В попечительстве о слепых. – 1913. – 4 февр.

На зборах заслухано доповідь ради піклування про дозвіл йому клопотати перед харківським губернським земством щодо видачі позички у розмірі 10000 р. на виплату протягом 10 років для закінчення будівництва та обладнання будівлі училища для сліпих. Для покращення матеріального становища установи вирішено влаштувати лотерею-алегрі.

320. Высочайшая награда. – 1913. – 5 февр.

Протоієрея Благовіщенської церкви м. Харкова Василя Попова за 50-річну старанну службу в сані священника нагороджено орденом Святого Володимира третього ступеня.

321. П. Н. Масальский-Кошуро. – 1913. – 5 февр.

Новий харківський віцегубернатор Павло Миколайович Масальський-Кошуро народився у Харкові, дитинство провів у Охтирці. Походить з російської родини і має серед предків Рюриковичів.

322. Вскрытие тела проф. И. И. Белянкина. – 1913. – 5 февр.

323. Усердие гласных Думы в цифрах. – 1913. – 5 февр.

Редакція «Известий Городской думы» склала таблицю відвідування депутатами засідань Міської думи за першу половину 1912 р.: відбулося 29 засідань. Усі засідання відвідали лише четверо, 27 засідань – один, 26 – двоє. Жодного засідання не відвідали шестеро депутатів, а саме: М. М. Алексєєнко, Д. І. Багалій, О. М. Кузнецов, П. П. Мігулін, І. М. Оболенський, П. П. Рижов.

324. Тиф. – 1913. – 5 февр.

У міській Миколаївській лікарні перебувають 36 хворих на тиф.

325. Новый дом Аз.-Дон. банка. – 1913. – 5 февр.

Архітектор Лідваль розробив проєкт будівлі. Оздоблення фасаду та план будівлі доручено виконати місцевому будівельнику, інженеру-технологу Л. К. Тервіну.

326. В профессиональном Обществе приказчиков. – 1913. – 5 февр.

На зборах заслухано доповідь правління про стан справ щодо влаштування амбулаторії та лікарні прикажчиків м. Харкова, проведено вибори до опікунської ради лікарні.

327. Земский календарь. – 1913. – 5 февр.

Побачив світ «Календарь харьковского губернского земства на 1913 год», призначений для кореспондентів-селян. Крім загальних календарних відомостей, тут у загальнодоступній формі викладено довідки про різні сторони господарств губернії. У складанні збірника брали участь фахівці губернського земства. У додатку – карта губернії та діаграми.

328. Общее собрание членов Общественной библиотеки. – 1913. – 5 февр.

Розглянуто звіт бібліотеки за 26 рік існування. За рік до бібліотеки надійшло пожертв – 4355 томів на суму 3808 р. 3 к., придбано за номінальною вартістю 2707 томів на суму 4551 р. 14 к. та додатків до періодичних видань 348 томів на суму 239 р. 95 к. До книгосховища надійшло лише 7410 томів на суміу 8599 р. 12 к., журналів та газет – 655 примірників на суму 1167 р. 41 к., вилучено зі сховища 847 томів на суму 1042 р. 9 к. Таким чином, за першим і другим розрядом приріст становить 7218 томів на суму 8724 р. 44 к. По третьому розряду надійшло 1644 томи на суму 979 р. 68 к. На 1 жовтня 1912 р. у бібліотеці налічувалося 156177 томів. Кількість передплатників збільшилася за 1-ю категорією порівняно з попереднім роком на 10,9%, за 2-ю – на 12,3%. Протягом року обмінено 203204 книги та 5699 нових журналів. Бібліотека була відкрита 318 днів. У бібліотечному залі видано 6154 вхідних квитків для читання, зареєстроване 49501 відвідування. Баланс бібліотеки зведено в сумі 397108 р. 76 к. Особливої уваги приділено доповіді ревізійної комісії, в якій висловлені побажання покращення становища працівників, збільшення платні молодим людям, які розшукують книги, пофарбування сховища у світлий колір, купівлі пилососу, заборони танцювальних вечорів у приміщенні бібліотеки. Ревізійна комісія надала зборам інструкцію, яка регулює її діяльність. Розглядалися також питання передплати на журнали та газети. Проведено вибори нових членів.

329. Горовиц, А. «Галька» Монюшко. – 1913. – 5 февр.

Постановка опери у Харкові. У ролях Де-Рибас, Дубровін, Княжич, Чижнєв, Шляхова.

330. Бабецкий, Е. М. Памяти Вяльцевой. – 1913. – 6 февр.

Померла співачка А. Д. Вяльцева, яка гастролювала в т. ч. у Харкові.

331. Городская дума. – 1913. – 6, 8 февр.

Розглядалося питання пенсійного забезпечення міських службовців. Доповідач пенсійної комісії Ф. І. Ширяєв ознайомив Думу з історією питання та з принципами, покладеними в основу проєкту статуту міської пенсійної каси. Прийнято багато поправок до проєкту. Заслухано доповідь міської управи про відзначення 300-річчя царювання Дому Романових, заяву барона р. Ю. Будберга про відмову від обрання на посаду міського голови та інші питання.

332. Перевезение тела И. И. Белянкина [из Харькова в Киев, где похоронено на Михайловском кладбище]. – 1913. – 6 февр.

333. Результаты переписи. – 1913. – 6 февр.

За попереднім підрахунком населення м. Харкова без передмість на 8 грудня 1912 р. становило 238000 осіб. Харків почав значно зростати з 1860-х років, у 1866 р. кількість жителів становила 60798 осіб, у 1873 р. – 82133, у 1879 р. – 102049, у 1897 р. – 155751, у 1912 р. – 238000 осіб. За 40–50 років населення міста збільшилося майже вчетверо. Поряд зі зростанням населення значно розширилися і межі міста. Наразі площа Харкова становить 26,8 кв. верст, з них 9,6 кв. верст зайнято вулицями. На одного мешканця в середньому припадає 18 кв. сажнів землі. У частинах міста населення розподіляється так: перша частина – 59478 осіб, друга частина – 61346, третя частина – 117205 осіб.

334. Железнодорожный клуб. – 1913. – 6 февр.

На зборах членів клубу ухвалене рішення орендувати у привокзальній місцевості Харкова приміщення, вартістю до 1500 р. за шість місяців, відкрити їдальню, читальню, дозволені ігри. До членів клубу прийнято близько 60 осіб. У раду старшин обрані К. Ф. Дмитрієвський, І. С. Курочкін, Євдокимова, Є. Г. Поддеригін, Кривопусков.

335. Заведующий земским книжным складом. – 1913. – 6 февр.

Губернська земська управа призначила В. А. Волобуєва завідувачем книжкового складу губернського земства.

336. Вечер Общественной библиотеки. – 1913. – 6 февр.

Упродовж року бібліотека влаштовує один вечір. Нинішнього року в ньому беруть участь А. Ф. Бенш, О. Я. Бєлоусов, артисти драми та опери.

337. Ходатайство полициймейстера. – 1913. – 6 февр.

Капітан К. М. Бочаров звернувся до міської управи з проханням встановити електричну вентиляцію в приміщенні поліції, оскільки будівля занепала, потребує капітального ремонту, для великої кількості службовців не вистачає повітря.

338. Загадочная смерть профессора Белянкина. – 1913. – 6 февр.

Причиною смерті професора за підозрою є отруєння ртуттю.

339. Горовиц, А. К концерту оркестровой капеллы М. Ф. Степанова. – 1913. – 6 февр.

У Харкові виступає оркестр власника фабрики, мецената М. Ф. Степанова, де грають підлітки-робітники. У колективі 65 осіб, диригує Зельдін, вокальні номери виконує Степанова-Шевченко.

340. Хут. Амбарный Волчанского уезда: эпидемия тифа. – 1913. – 6 февр.

У хуторі, що має 80–90 дворів, налічується 40 осіб, хворих на тиф. Жодної серйозної допомоги вони не отримують.

341. 10-летнее служение архиепископа Арсения. – 1913. – 7 февр.

Архієпископ Арсеній (в миру Олександр Брянцев) – син сільського причетника смоленської єпархії. Початкову освіту здобув у Смоленській духовній семінарії, вищу – у Київській духовній академії. У 1868 р. О. Брянцев написав твір «Патриарх Кирилл Лукарис и его заслуги для православной церкви» і був затверджений в ступені магістра

богослов'я. Службову діяльність розпочав на посаді законовчителя білоцерківської гімназії, потім обіймав посаду ректора таврійської семінарії, в 1882 р. призначений петербурзьким вікарієм. Майже водночас став ректором та професором Петербурзької духовної академії. За п'ять років очолив самостійну ризьку кафедру. Після 10-річного служіння переведений до Казані, 8 лютого 1903 р. зайняв харківську кафедру. За свої праці архієпископ удостоєний двох (1907 р. і 1912 р.) найвищих рескриптів, має іноземні ордени та відзнаки. Серед ієрархів Російської церкви архієпископ Арсеній за нагородами посідає друге місце.

342. Заседание харьковского губернского комитета по сбору пожертвований в пользу населения пострадавшего от недорода. – 1913. – 7 февр.

Заслухано звіт комітету про рух фінансів, продуктів. З решти грошей вирішено створити спеціальний фонд для Харківської губернії у разі недороду. Також заслухано звіт ревізійної комісії.

343. Приезд командующего войсками. – 1913. – 7 февр.

До Харкова прибув командувач військ київського військового округу генерал-ад'ютант М. І. Іванов для огляду частин військ харківського гарнізону.

344. Отъезд И. И. Стерлигова. – 1913. – 7 февр.

Колишнього харківського віцегубернатора І. І. Стерлігова призначено чернігівським губернатором.

345. Отказ барона р. Ю. Будберга от поста городского головы. – 1913. – 7 февр.

Барон р. Ю. Будберг направив виконуючому обов’язки міського голови М. Є. Дорофєєву заяву з відмовою від поста градоначальника «через несприятливі для нього обставини».

346. Совещание школьных врачей. – 1913. – 7 февр.

На нараді прийняте рішення про участь у загальноземському з'їзді зі статистики народного освіти, що відбудеться у Харкові. Санітарний лікар В. В. Фавр зробив доповідь про боротьбу з інфекційними захворюваннями у школах.

347. Дезинфекция ночлежек и участков. – 1913. – 7 февр.

Міський санітарний нагляд із 20 нічліжок, що існують у Харкові, 14 вже очистив від комах. Дезінфекція проведена також в арештантських приміщеннях і в усіх поліцейських частинах.

348. «Опытный городок». – 1913. – 7 февр.

На площі перед паровозобудівним заводом створюється дослідна сільськогосподарська станція. Передбачається звести 40–50 будівель протягом чотирьох років. Будівельний кошторис дорівнює 850000 р. Насамперед будуватимуться приміщення для відділу боротьби зі шкідниками та ряд житлових будівель.

349. Съезд и выставка по опытному делу. – 1913. – 7 февр.

Делегація від харківського губернського земства виїжджає до Петербурга на з'їзд діячів дослідної справи. На виставку при з'їзді представлено два альбоми з проєктами та ескізами сумської та сватівської дослідних станцій.

350. Омнибусное движение. – 1913. – 7 февр.

Міська управа видала дозвіл Фрідману на дишловий рух омнібусів з Катеринославської на Сумську вулицю.

351. На цеховом сходе. – 1913. – 7 февр.

На зборах складного часово-ювелірного цеху були присутні 80 православних і 50 євреїв. Старшиною цеху обрано М. Г. Покозія.

352. Отрезанный от города переулок. – 1913. – 7 февр.

Одоєвський провулок на Холодній горі опинився у скрутному становищі. Через те, що домовласники та їхні квартиранти виливають нечистоти просто на вулицю, бруківка замерзла й стало неможливим підвезення вугілля і води. Лікарі відмовляються сюди приїжджати.

353. Назначение. – 1913. – 7 февр.

Головою вовчанської земської управи призначений П. О. Юревич терміном до закінчення триріччя.

354. «Без головы». – 1913. – 7 февр.

У зв'язку з відмовою барона р. Ю. Будберга від посади міського голови виникає складність у виборі нового кандидата. Найбільш імовірною кандидатурою на цей пост депутати бачать Д. І. Багалія.

355. Еще о смерти проф. Белянкина. – 1913. – 7 февр.

Проводяться патолого-мікроскопічні дослідження для з'ясування причини смерті професора.

356. Собрание отделения садоводства. – 1913. – 7 февр.

На зборах виникли дебати з приводу незакінчених звітів за 1910–1912 рр. Заслухано доповідь І. С. Філіпішина «Результати другого міжнародного конкурсу обприскувачів».

357. Фавр, В. Осмотр харьковской студенческой столовой : (письмо в редакцию). – 1913. – 7 февр.

Завідувач міського санітарного бюро після неодноразового огляду студентської їдальні не знайшов порушень санітарно-гігієнічних норм, дав їй високу оцінку за якістю продуктів.

358. Горовиц, А. Концерт Генриха Нейгауза [в зале музыкального училища]. – 1913. – 7 февр.

359. «Екатерина Ивановна» / Н. Д. – 1913. – 7 февр.

Постановка Н. Синельниковим п'єси Л. Андрєєва у драматичному театрі. У ролях Полевицька, Баратов, Васильєв, Шатрова, Незнамов, Стефанов, Баров. Декорації виготовив Андріяшев.

360. Заседание совета профессоров университета. – 1913. – 8 февр.

Центральним на засіданні було питання про відзначення 300-річчя царювання Дому Романових. Головою професорського дисциплінарного суду обрано професора О. Д. Кисельова. Розглядалися питання наукових закордонних відряджень тощо.

361. Заявление А. Ю. Вегнера об обязательном лечении рабочих. – 1913. – 8 февр.

Депутат Думи подав заяву до міської управи про виконання нового закону про страхування робітників, за яким лікарська допомога їм має здійснюватися власниками заводів і фабрик.

362. В училищной комиссии. – 1913. – 8 февр.

На засіданні розглядався проєкт складного училища на Холодній горі. Училище розраховане на 16 комплектів. Будівля триповерхова з напівпідвальним поверхом. Крім звичайних шкільних приміщень, тут будуть ванни для дітей. Проєкт передано на розгляд шкільних лікарів.

363. Крупный заем для ломбарда. – 1913. – 8 февр.

Для здійснення операційних сум ломбард вимагає додаткового кредиту – 150000 р. коштом міського управління, а також поновлення терміну позики у міському Купецькому банку – 200000 р. на 12 років із збільшенням цієї суми до 500000 р.

364. Горовиц, А. Шопеновский вечер Айседоры Дункан. – 1913. – 8 февр.

365. [Общественная библиотека]. – 1913. – 8 февр.

Письменники Д. Айзман та Семен Юшкевич читають свої твори. Бере участь актриса драматичного театру Л. Н. Мельникова, яка виконує монолог Юшкевича «Еврейское счастье».

366. Бабецкий, Е. М. [Ольгинский детский приют]: мелочи жизни / Журналист. – 1913. – 8 февр.

У притулку сироти виховуються, навчаються ремеслам. Опікунка А. В. Падеревська приділяє йому багато часу. 100 робіт вихованців з палітурного, черевичного, панчішно-в'язального, рукодільного ремесел направляються до Петербурга на другу всеросійську кустарну виставку. Представником притулку на виставці буде член опікунської ради З. М. Большова. Надсилається також книга звітів за всі роки існування притулку з фотографіями, зробленими р. І. Падеревським, із зображенням приміщень, робіт у майстернях та вихованок.

367. 10-летнее служение архиепископа Арсения. – 1913. – 9 февр.

З нагоди ювілею у всіх церквах Харкова відслужено подячний молебень. Владику вітали духовенство, виконуючий обов’язки харківського губернатора П. М. Масальський, піклувальник навчального округу П. Е. Соколовський та інші. Отримано 100 телеграм.

368. К 10-летию Народного дома Х.О.Г. – 1913. – 9 февр.

Наведено тексти листів А. Ф. Коні, Д. І. Багалія, М. А. Шимкової, А. Шимкова.

369. Бюджет г. Харькова. – 1913. – 9 февр.

Кошторис міста на 1913 р. складає 5905100 р.

370. Меры против тифа. – 1913. – 9 февр.

На засіданні міської управи обговорювалась доповідь санітарної комісії щодо плану боротьби з епідемією зворотного тифу. Вирішено просити адміністрацію Миколаївської лікарні приготувати холерний барак для прийому хворих на тиф.

371. Образцовая участковая амбулатория. – 1913. – 9 февр.

До Міської думи вноситься проєкт зразкової дільничної амбулаторії. У проєкті вперше звернено увагу на доцільне сполучення кімнат. У помешканні відведено місце для аптеки. Загальна вартість будівництва – 25000 р.

372. Оркестр в городском парке. – 1913. – 9 февр.

Артист імператорських театрів А. К. Марквардт запропонував міській управі організувати у парку виступи симфонічного оркестру на літній сезон 1913 р. В оркестрі 45 музикантів.

373. Юбилей земского служащего. – 1913. – 9 февр.

Виповнюється 25 років служби С. М. Красникова у страховому відділі губернської земської управи. Ювіляр є одним з найстарших службовців не тільки у страховому відділі, а й у всій губернській земській управі.

374. Железнодорожный клуб. – 1913. – 9 февр.

Головою ради старшин обрано доктора медицини К. Ф. Дмитрієвського, товаришем – І. С. Курочкіна. Рада створила літературну, музично-драматичну, спортивну та господарську комісії.

375. К сооружению памятников в Харькове. – 1913. – 9 февр.

Група депутатів Міської думи обговорювала питання асигнування 3000 р. на спорудження пам'ятника-бюста М. В. Лисенку, а також розробила пропозиції щодо зведення пам'ятників Т. Шевченку, Г. Квітці-Основ'яненку, М. Лисенку з приблизним місцем їх розташування.

376. В литературно-художественном кружке. – 1913. – 9 февр.

Останнє засідання було присвячене творчості письменника В. Г. Короленка. З доповіддю виступив Ф. Г. Пактовський.

377. [Общественная библиотека]. – 1913. – 9 февр.

Відбувається захід, присвячений творам українського композитора М. В. Лисенка. Виступають музиканти І. О. Букінік, Н. П. Пушкова, І. Бунчук, артисти опери, а також хор під управлінням Г. К. Трофименка.

378. Спорт. – 1913. – 9 февр.

Відбулися загальні збори членів харківського Товариства «Спортінг-Клуб». Представлено доповідь про роботу в 1912 р., заплановано благоустрій спортивних майданчиків у місті. Почесним головою обрано Г. С. Алексеєва, головою ради – О. Ю. Вегнера.

379. Гимн царствующему Дому Романовых. – 1913. – 10 февр.

Учитель 37-го міського училища В. І. Усенко склав та видав із дозволу міністерства імператорського двору «Гимн царствующему Дому Романовых».

380. Февральские торжества в Харькове. – 1913. – 10 февр.

Губернський комітет з відзначення у Харківській губернії 300-річного ювілею царювання Дому Романових розглянув та схвалив програму урочистостей.

381. К 10-летию Народного дома. – 1913. – 10 февр.

З нагоди ювілею отримано телеграми від різних організацій, товариств, приватних осіб. Подано їх перелік.

382. Увольнение брандмейстера. – 1913. – 10 февр.

Заступник начальника харківської пожежної команди, брандмейстер Катеринославської пожежної частини П. С. Соляник, залишає службу за віком. У харківській пожежній команді він перебуває 43 роки. Йому призначено пенсію – 720 р. на рік.

383. Меры против наводнения. – 1913. – 10 февр.

Міська управа створила комісію із заходів проти повені під головуванням В. Є. Мороховця.

384. д.с.с. П. Н. Масальский-Кошуро, новый харьковский вице-губернатор : [фото]. – 1913. – 10 февр.

385. Пособие бесплатной амбулатории. – 1913. – 10 февр.

Харківське благодійне Товариство асигнувало 100 р. безкоштовній зубній амбулаторії для дітей нижчих шкіл губернського земства.

386. На цеховом сходе. – 1913. – 10 февр.

Відбулися загальні збори ремісників складного хлібно-шевського цеху. Старшиною цеху знову обрано Т. О. Куделіна.

387. Общество просвещения в Люботине. – 1913. – 10 февр.

Товариством «Просвіта» влаштований бал на станції Люботин, який дав 300 р. чистого прибутку.

388. К открытию лечебницы приказчиков в г. Харькове. – 1913. – 10 февр.

Відбулося перше засідання опікунської ради лікарні прикажчиків м. Харкова. Головою ради обрано О. П. Єгорова, товаришем голови – Г. Г. Руппельта. Ухвалили насамперед до відкриття амбулаторної лікарні запросити лікаря-управителя із суміщенням прийому хворих. Платню визначено у 1500 р. на рік. Після призначення старшого лікаря буде запрошено решту лікарів. Долучено до справи духовний заповіт В. І. Бочарова, який пожертвував на користь лікарні 18000 р. На відсотки з цієї суми мають утримуватися два ліжка імені жертводавця та його дружини Є. С. Бочарової. Ухвалили всі суми, отримані харківським зібранням прикажчиків, прийняти у розпорядження опікунської ради та внести на поточний рахунок Товариства взаємного кредиту прикажчиків.

389. Противочумное совещание. – 1913. – 10, 11 февр.

Відбулося в харківській губернській земській управі за участю представників Війська Донського, Катеринославської та Воронезької губерній, харківського міського санітарного лікаря В. В. Фавра, директора Бактеріологічного інституту В. І. Недригайлова, завідувача санітарного бюро Ради з’їзду гірничопромисловців півдня Росії М. І. Ретивова, завідувача санітарного бюро губернського земства С. М. Ігумнова, земських санітарних та ветеринарних лікарів. Перші захворювання на чуму з'явилися на території Війська Донського. Загалом було 39 хворих, з них 23 особи померли. Причиною появи чуми стали хворі ховрахи. У ході наради обговорювалися заходи щодо запобігання захворюванню.

390. Общеземский съезд в Харькове. – 1913. – 10 февр.

Харківське губернське земство організує з'їзд зі статистики народної освіти. Проводяться підготовчі роботи. На запрошення про участь у з'їзді відгукнулися 32 земства та вісім жодної відповіді не надали. На участь у з'їзді погодилися 24 земства. Від повітових земств отримано 84 відповіді, у т. ч. брати участь у з'їзді мають намір 30. Кожне з губернських земств, що беруть участь, на організацію з'їзду асигнує 300 р.

391. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [о выступлении А. Дункан в Харькове] / Журналист. – 1913. – 10 февр.

392. Горовиц, А. К концертам историческому и Ванды Ландовска. – 1913. – 10 февр.

393. «Доброе имя» / Н. Д. – 1913. – 10 февр.

П'єса поставлена в бенефісі р. Кареліної-Раїч.

394. «Черевички» / – скій. – 1913. – 10 февр.

Оперне товариство поставило оперу П. Чайковського. У головних ролях Меннер, Добровольська та Дубровін

395. [Общественная библиотека]. – 1913. – 10 февр.

Відбувся вечір читання власних творів письменниками Д. Я. Айзманом та С. С. Юшкевичем. Було дуже багато публіки, довелося багатьом відмовляти у місцях. Артистка драматичного театру Л. Н. Мельникова прочитала монолог Юшкевича «Єврейське щастя».

396. [Театр Грикке]. – 1913. – 10 февр.

Антрепренер театру артист О. О. Сумароков просить міську управу про субсидії, оскільки театр багато важить для жителів околиць Харкова.

397. Высокопреосвященный Арсений, архиепископ Харьковский и Ахтырский: (к 10-летию служения в Харьковской епархии) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11246. – 1913. – 10 февр.

398. С. Кусевицкий: (к предстоящим в Харькове симфоническим концертам) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11246. – 1913. – 10 февр.

399. Пожертвование. – 1913. – 11 февр.

Присяжні засідателі останніх сесій у харківському окружному суді зібрали на користь харківського виправного притулку у Дергачах 10 р. та 25 р. 20 к. Гроші передані скарбнику Товариства виправного притулку О. р. Янсону.

400. Заседание Общества ветеринарных врачей. – 1913. – 11 февр.

Заслухано дві доповіді з ветеринарії, що базуються на даних особистої практики доповідачів.

401. Содержание сельского детского приюта. – 1913. – 11 февр.

На утримання 30 дітей, які виховуються у сільському дитячому притулку на Холодній горі, у 1912 р. витрачено 3028 р. 76 к. Надходження до каси піклування становили 4410 р. 5 к. Найбільша сума – 2225 р. – щорічні членські внески від почесних

членів піклування, до складу яких у 1912 р. входило 72 особи. Від повітового земства надійшло 240 р. допомоги та 600 р. – від харківського Товариства селян.

402. Чрезвычайное собрание уполномоченных харьковского железнодорожного Общества взаимного кредита. – 1913. – 11 февр.

Затверджено звіт за шість місяців існування. Кошторис на 1913 р. затверджено у розмірі 20000 р. Ухвалили асигнувати 400 р. на видачу нагородних службовцям у банку перед Різдвом та Великоднем, збільшити склад членів ради.

403. Новые задержки с канализацией. – 1913. – 11 февр.

Роботи з влаштування головного колектора в пункті від Грецького мосту Греківською вулицею до центру можуть затриматися через перебудову Греківської трамвайної лінії.

404. Горовиц, А. К концерту «Общества еврейской народной музыки». – 1913. – 11 февр.

Товариство організоване в Петербурзі, відділи відкриті у Москві, тепер у Харкові. Концерт має відбутися у Громадській бібліотеці.

405. Театр Грикке: бенефис артиста А. А. Сумарокова / В. В. – 1913. – 11 февр.

Поставлена п'єса Ґ. Гауптмана «Потонулий дзвін». Брали участь також артистки Шатрова, Павлова.

406. Бенефис А. К. Григорьевой / – скій. – 1913. – 11 февр.

Бенефіс прима-балерини відбувся в оперному театрі. Взяли участь також танцівниці Менабені та Стекль.

407. Пономарева, Е. Школа и жизнь: (памяти Е. Н. Драшковской). – 1913. – 12 февр.

Виповнилося 40 років існування у Харкові гімназії, засновницею якої була Катерина Миколаївна Драшковська.

408. Женский медицинский институт. – 1913. – 12 февр.

На екстреному засіданні ради професорів ухвалили надіслати вітання з нагоди 300-річчя царювання Дому Романових.

409. Сорокалетие гимназии. – 1913. – 12 февр.

12 лютого виповнюється 40 років гімназії, заснованій 1873 р. дворянкою К. М. Драшковською. Після її смерті гімназія перейшла до рідної сестри Євгенії Миколаївни Ладіної. Нині гімназія знаходиться під заступництвом великої княгині Єлисавети Маврикіївни, дружини великого князя Костянтина Костянтиновича.

410. Назначение нового харьковского полициймейстера. – 1913. – 12 февр.

Севастопольський поліцмейстер Каленський переміщується на посаду харківського поліцмейстера.

411. В губернском комитете воздушного флота. – 1913. – 12 февр.

Губернський комітет утворено для збору добровільних пожертв на військовий повітряний флот. Головою виконавчої комісії обрано голову губернської земської управи В. В. Акішева, скарбником – керівника казенної палати І. В. Веретенникова.

412. Утверждение помощника раввина. – 1913. – 12 февр.

Посаду помічника рабина по м. Харкову, Вовчанську, Чугуєву та Слов'янську обійняв духовний рабин харківського єврейського Товариства Єлія Мілейковський.

413. Дешевые квартиры. – 1913. – 12 февр.

У Харкові здійснюється ідея будівництва недорогих помешкань для незаможних людей. На Старомосковській вулиці Фадеїчеви спорудили будинок на 60 квартир. Виникають акціонерні компанії для будівництва такого типу житла.

414. В литературно-художественном кружке. – 1913. – 12 февр.

На загальних зборах проведено вибори. Головою правління обрано М. П. Дриженка, товаришем голови – П. В. Ейснера, секретарем – А. І. Мирського, скарбником – Є. Е. Машель.

415. Тиф и скарлатина. – 1913. – 12 февр.

На 10 лютого у Миколаївській лікарні перебуває 35 тифозних. У міській дитячій лікарні – 73 хворих. Скарлатина продовжує розвиватись.

416. Новая школа. – 1913. – 12 февр.

При міському жіночому Олександрівському училищі відкривається школа домоводства та кулінарного мистецтва із дворічним курсом навчання.

417. Подворная перепись. – 1913. – 12 февр.

Загальне керівництво з проведення подвірного перепису Харківської губернії покладено на завідувача оціночно-статистичного відділу губернського земства С. С. Жилкіна та його помічника М. М. Буторіна. Дослідження розпочнеться одночасно по всій губернії.

418. Экскурсия крестьян на кустарную выставку. – 1913. – 12 февр.

Губернська земська управа організує екскурсію кустарів Харківської губернії на всеросійську кустарну виставку. Виділено 33 особи, по три представники найпоширеніших у губернії видів кустарних промислів.

419. Губернский санитарный совет. – 1913. – 12, 13, 14 февр.

Працює сесія губернської санітарної ради, беруть участь голови повітових управ, земські повітові та дільничні лікарі, спеціалісти губернського земства. Розглядається проєкт обов'язкових постанов про житлові умови та санітарну охорону працюючих на бурякових заводах.

420. Всемирный путешественник. – 1913. – 12 февр.

11 лютого міську управу відвідав студент Паризького університету румун Б. Іонеску, який здійснює кругосвітню шестирічну подорож за домовленістю із Товариством французьких журналістів. Він уже об'їхав Францію, Іспанію, Португалію, Америку, Азію та прибув до Європи через Сибір, Туркестан та Кавказ. Мандрівнику допомагає знання 10 мов. Кошти для подорожі він видобуває читанням лекцій та

продажем листівок. У разі вдалого виконання договору Б. Іонеску отримає від Товариства французьких журналістів 40000 франків.

421. В пользу Дмитриевского попечительства. – 1913. – 12 февр.

У театрі Грікке влаштовується вистава на користь притулку та богадільні Дмитрівського піклування про бідних м. Харкова. У притулку утримуються 50 дівчаток і в богадільні – 50 безхатніх стареньких.

422. Выпуск инженеров-технологов. – 1913. – 12 февр.

У Технологічному інституті відбувся захист основних проєктів студентами, які закінчили повний курс механічного відділення. До захисту допущено 17 студентів, більшість із яких захистилися успішно.

423. Первый съезд уполномоченных товарищества потребительных обществ юга России. – 1913. – 12 февр.

На з'їзд прибуло 36 уповноважених. Зачитано доповідь про діяльність Товариства за шість місяців 1912 р. Визнано необхідність реорганізації управління, відкриття складу чорно-бакалійних товарів. Проведено вибори посадових осіб на 1913 р. Заслухано доповідь Г. М. Пелипенка про картопляні операції. Загальний оборот становив 60000 р. Витрата по конторі виражена в сумі 4000 р.

424. Горовиц, А. 3-й исторический концерт. – 1913. – 12 февр.

У концертах беруть участь О. Я. Бєлоусов та О. І. Слатін.

425. Бюджет гор. Харькова. – 1913. – 13 февр.

Міська управа склала кошторис прибутків на 1913 р. у сумі 5905100 р. 50 к. Враховано прибутки від нерухомого майна, зборів з торгівлі та промислів, коней та екіпажів приватних осіб, з собак, міських споруд тощо. Видатковий кошторис перевищує торішній на 1019859 р.

426. Улица имени В. М. Гаршина. – 1913. – 13 февр.

До міської управи від мешканців Проєктної вулиці надійшла заява з клопотанням про перейменування вулиці, пропонується назва «імені письменника В. М. Гаршина». Письменник жив у цій частині міста на колишній Ново-Мало-Сумській. Після російсько-турецької війни він, поранений, лежав тут у військовому шпиталі. Його перший твір «Четыре дня» також написано в Харкові. 24 березня 1913 р. виповнюється 25 років від дня смерті письменника.

427. Холодногорское общество Просвещения. – 1913. – 13 февр.

Правління Товариства ухвалило обрати депутацію для підтримки клопотань перед училищною комісією про якнайшвидше відкриття на Холодній горі 3-го реального училища, про відведення землі для жіночої гімназії, будівництво Народного дому на Токовій вулиці. До складу депутації увійшли заслужений професор Л. В. Рейнгард, професор Й. О. Бродович, голова опікунської ради гімназії Д. Г. Фігуровський, член опікунської ради М. В. Гогін та почесний член Товариства О. М. Дунін.

428. Л. Г. Колодный. – 1913. – 13 февр.

Відбулося поховання представника великої фірми шовкових товарів, у якій Л. Г. Колодний був директором-розпорядником. Йому було лише 32 роки. Помер від

перитоніту, що став наслідком апендициту. Він брав активну участь у місцевих єврейських благодійних установах. У нього залишилася велика родина.

429. Электрическая станция на Сабуровой даче. – 1913. – 13 февр.

На засіданні губернської земської управи обговорювалося питання щодо влаштування власної електричної станції при губернській земській лікарні.

430. Новое товарищество. – 1913. – 13 февр.

Головне управління землеробства та землеустрою затвердило статут товариства з переробки молочних продуктів та продуктів птахівництва при харківському Товаристві сільського господарства. Статут передбачає сприяння сільському господарству у справі розповсюдження та покращення молочних та пташиних продуктів. Розмір паю кожного товариства – 50 р.

431. Почвенное обследование Харьковской губ. – 1913. – 13 февр.

Губернська земська управа вирішила провести обстеження ґрунтів Харківської губернії у 1913–1915 рр. Кошторис обстеження затверджено в сумі 19195 р.

432. Горовиц, А. Концерт [пианистки] Ванды Ландовска. – 1913. – 13 февр.

433. Театр. – 1913. – 13 февр.

У міському театрі розпочинає гастролі петербурзька оперета театру «Пасаж» на чолі з Є. В. Потопчиною. Буде дано 12 вистав. Ансамбль приїжджає повністю, привозять прикраси, бутафорію, нові костюми. Склад ансамблю: Потопчина, Барвінська, Лабунська, Ратмирова, Щетиніна, І. Августов, Греков, Фокін, Сабінін, Любов, Кручинін, Россов, Єлисаветський, Інсаров.

434. Город и бельгийцы. – 1913. – 14 февр.

Відбулося колегіальне засідання міської управи з приводу пересадкових квитків на конці.

435. Подношение государю императору от губернского земства. – 1913. – 14 февр.

Депутація від харківського губернського земства подарує імператору у день урочистого святкування 300-річчя царювання Дому Романових образ Святого Миколая Чудотворця.

436. Новый губернский агроном. – 1913. – 14 февр.

На засіданні губернської земської управи на посаду губернського агронома обрано Б. В. Іванова, який обіймає посаду заступника голови богучарської повітової земської управи.

437. Увеличение городской сметы. – 1913. – 14 февр.

На засіданні міської фінансової комісії закінчено розгляд прибуткової частини кошторису. Прибутки збільшено на 8000 р. Кошторис прийнято в сумі 5913100 р. 50 к.

438. Рост городского бюджета. – 1913. – 14 февр.

За останні 10 років міський бюджет зріс майже втричі. У 1902 р. становив 1934631 р. 97 к., а тепер перевищує 5000000.

439. Новое Общество. – 1913. – 14 февр.

Затверджено статут Товариства благоустрою с. Основа Харківського повіту. У селі проживає 10000 осіб, але зовсім відсутній хоч який-небудь благоустрій.

440. Володя Зубрицкий. – 1913. – 14 февр.

Редакцію «Южного края» відвідав Володя Зубрицький, запрошений на гастролі у театрі Вольчині. Маленький математик з разючою швидкістю виконував у розумі арифметичні дії з великими числами, наводив низку хронологічних дат з російської історії, безпомилково обчислював, який день тижня припадає на будь-яке число кожного місяця і року. Батько хлопчика працює у цирку на трапеції, нещодавно впав та зламав ногу. Володя є єдиним його помічником. У нього є ще брат і сестра, які потребують навчання. Він працюватиме у цирку до осені, а потім їде навчатися за кордон.

441. Операционный год земельного банка. – 1913. – 14, 15 февр.

Банк за 1912 р. отримав чистий прибуток від своїх обігів – 2273950 р. У дивіденд акціонерам передбачається видати по 26 р. на акцію. Капітал з акцій становить 13000000 р. Актив та пасив банку збільшилися на 22000000 р.

442. В пользу бесплатных детских столовых. – 1913. – 14 февр.

У театрі Машель влаштовуються сеанси сінематографа на користь відділу безкоштовних дитячих їдалень Товариства фізичного виховання та захисту дітей. У двох їдальнях відділу щодня збирається 250–300 осіб найбіднішого населення, з яких багато хто є круглими сиротами, голодними та холодними.

443. Собрание членов Общественной библиотеки. – 1913. – 14 февр.

На початку засідання заслухано доповідь правління бібліотеки про вшанування пам'яті померлого харківського міського голови, професора О. К. Погорілка. Правління запропонувало зборам заснувати в його пам'ять 25 безкоштовних абонементів у III розряді бібліотеки, віддавши їх у розпорядження міської управи для роздачі нижчим службовцям міського управління. Збори розглянули кошторис на утримання бібліотеки на 1913 р. О. М. Габель виступив проти зменшення асигнувань на придбання українських періодичних видань. Його пропозиція підтримана одноголосно. Кошторис прийнято у сумі 31000 р. Заслухано доповідь правління щодо розширення книгосховища, а також проєкт інструкції ревізійної комісії. Документи приймаються зборами. Проведено вибори членів правління, кандидатів у члени правління, ревізійної комісії, нових членів бібліотеки.

444. Горовиц, А. 3-й концерт Иосифа Гофмана. – 1913. – 14 февр.

445. В комиссии по наводнению. – 1913. – 15 февр.

На засіданні розроблено заходи щодо запобігання повені, що очікується у незначних розмірах. Уся міська площа розділена на вісім районів, вирішено заготовити 50 човнів із встановленням у певних місцях. Ухвалили постійно спостерігати за рівнем води у річках. Загальне керівництво роботами із запобігання повені покладено на міського інженера Б. А. Кустерського.

446. В соединенной комиссии. – 1913. – 15 февр.

На засіданні трамвайної та освітлювальної комісій тривало обговорення плану запровадження нового тарифу на електричну енергію.

447. 25-летний юбилей А. П. Малишевского. – 1913. – 15 февр.

Виповнюється 25 років викладацької діяльності у духовно-навчальних закладах академіка, інспектора харківського духовного училища. Відбулося вшанування ювіляра, вручення ікони Святого Олександра Невського.

448. Новый городской архитектор. – 1913. – 15 февр.

На засіданні міської управи П. І. Ширшов обраний архітектором з ремонту казармових будівель.

449. В училищной комиссии. – 1913. – 15 февр.

Переглядався проєкт складного училища на Холодній горі. На 10 березня призначено конкурсний письмовий іспит на здобуття професії вчительки міських шкіл.

450. Осмотр портняжных мастерских. – 1913. – 15 февр.

Міський санітарний лікар С. Ф. Афанасьєв оглянув 25 найбільших майстерень. Приміщення майже всюди тісні, вологі, брудні. Деякі майстерні не мають окремих спальних приміщень для робітників.

451. Собрание служащих железных дорог. – 1913. – 15 февр.

На засіданні ради старшин вирішено відкрити залізничний клуб, влаштувати там читальню та їдальню. Ухвалили також організувати музично-вокально-танцювальний вечір.

452. Протест журавлевцев. – 1913. – 15, 17 февр.

Жителі Журавлівки протестують проти трамвайної політики міста. Призначена чи не найпершою журавлівська лінія постійно відсувається під різними приводами. Заявники просять розпочати будівництво трамвайної гілки насамперед.

453. Богослужения в Харьковской епархии в дни празднования 300-летия Дома Романовых. – 1913. – 16 февр.

Подано перелік заходів та порядок служб у храмах Харкова.

454. Технологический институт. – 1913. – 16 февр.

Дирекція інституту надіслала міністру народної освіти телеграму з нагоди 300-річчя царювання Дому Романових. Інститут має ім'я імператора Олександра III.

455. Новые пожарные части. – 1913. – 16 февр.

Будівельна комісія оглянула садиби, призначені для спорудження пожежних частин, вирішила розпочати заготівлю будівельних матеріалів. Виконавцем робіт з будівництва призначено міського архітектора Г. П. Павловського. Скарбником будівельної комісії обраний М. М. Бутов.

456. Пожар магазина готового платья. – 1913. – 16 февр.

На Павлівській площі в магазині готової сукні Фаянса сталася пожежа. Пожежна команда прибула з паровими машинами і незабаром вогонь було збито. Причиною виникнення пожежі, ймовірно, було займання дощок стелі від дуже близько

підвішеного газового ріжка. Майно Фаянса застраховане у Товаристві «Саламандра» на 60000 р. Суму збитків від пожежі наразі не з'ясовано.

457. «Суд» над «Екатериной Ивановной». – 1913. – 16 февр.

На засіданні літературно-мистецького гуртка у Польському домі зібралося багато публіки. Суду було віддано головну героїню твору Л. Андрєєва.

458. Сумцов, Н. Ф. Участие А. К. Погорелко в муниципальной литературе. – 1913. – 16 февр.

Друковані праці О. К. Погорілка з міського благоустрою обширні й різноманітні, поділяються на дві категорії: доповіді до Думи з окремих питань, ним особисто розроблених, і невеликі статті, переважно опубліковані в «Южном крае». Часто публікувалися дописи під псевдонімом Чернишевський. Найбільшою і цінною працею є книга «Городское благоустройство» (1906). Іншою важливою працею є доповідь «Совещания представителей земли и городов 1904 и 1905 годов». Брошура «К вопросу о реформе городской полиции» докладно висвітлює організацію поліції в західних країнах та Росії в історичній послідовності. Великий інтерес представляє праця у вигляді доповіді до Міської думи «О содействии общества к прекращению возникших в учебных заведениях беспорядков». Інтересам міського населення присвячена стаття «Регулирование цен на предметы потребления и причины их повышения» (1909). Вужчий та спеціальний інтерес викликає праця «Обеспечение городских служащих», де докладно розглянуто умови заснування пенсійних та страхових кас. Дуже важливим є дослідження «Торговые палатки» (1906).

459. Памятники в честь высочайших особ в Харькове. – 1913. – 17 февр.

Міська управа склала огляд пам'ятників, споруджених на честь найвищих осіб та на відзначення найбільших подій за останні 300 років у Харкові. Міська Олександрівська лікарня заснована на згадку про порятунок государя імператора Олександра II від загрозливої небезпеки в Парижі 26 травня 1867 р. Першим і головним вкладником на влаштування лікарні був генерал-майор П. П. Дурново, який пожертвував з власних коштів 25000 р. Відкрита підписка дала можливість до 30 серпня 1869 р. закінчити будівництво. Міська Миколаївська лікарня, заснована 30 листопада 1900 р. на згадку про благополучний результат лікування хвороби імператора Миколи II, побудована коштом міста. Харківський технологічний інститут імператора Олександра III – на присвоєння імені інституту надійшло високе дозвоління 16 травня 1898 р. Для інституту місто купило кілька десятин землі та асигнувало 50000 р. Олександрівське жіноче безкоштовне училище, засноване на честь порятунку життя Олександра II від небезпеки, що загрожувала йому 4 квітня 1866 р. Купецьке Товариство пожертвувало 1000 р. на Олександрівське чоловіче ремісниче училище, організоване на честь 25-річчя царювання Олександра II, 19 лютого 1880 р. Ольгинський будинок працьовитості відкрито на згадку про народження великої княжни Ольги Миколаївни 27 листопада 1895 р. Місто пожертвувало для цього будівлю з садибою на Кінній площі. Каплиця в пам'ять імператора Олександра II заснована на добровільні пожертвування купців на згадку про спочившого імператора. Міські училища імператора Миколи II та цесаревича Олексія: у 1899 р. на згадку про

священне коронування засноване міське складне училище та у 1904 р. у зв'язку з народженням спадкоємця цесаревича – міське початкове училище. На згадку про чудесне звільнення від небезпеки під час аварії царського поїзда 17 жовтня 1888 р. у Бірках споруджено при соборній дзвінниці срібний дзвін. Інститут шляхетних дівчат, заснований у 1812 р., під заступництво імператриці Марії Федорівни перейшов у 1818 р. У заснуванні Харківського імператорського університету взяло участь місто.

460. В водопроводной комиссии. – 1913. – 17 февр.

Розглядалося питання полегшення абонентам умов користування водогоном.

461. Всероссийский съезд бухгалтеров. – 1913. – 17 февр.

У Харкові розпочинає роботу перший всеросійський з'їзд бухгалтерів товариств взаємного кредиту, організований рахівничим відділом харківського відділення технічного Товариства. Міністерство внутрішніх справ дозволило євреям-бухгалтерам приїзд та перебування у Харкові на весь час з'їзду (17–19 лютого).

462. Эпидемия скарлатины. – 1913. – 17 февр.

У зв'язку із теплою погодою захворювання посилюється. У міській дитячій лікарні перебуває 82 скарлатинозних дітей.

463. Интересное заседание. – 1913. – 17 февр.

На засіданні архітектурно-будівельного відділу технічного Товариства інженер Шершевський зробив доповідь про опалення та вентиляцію шкільних будівель за даними техніки та гігієни. Доповідач добре висвітлив технічне питання, але не зважив на гігієнічне.

464. Тямин снова ремесленный голова. – 1913. – 17 февр.

На засіданні комісії для виборів ремісничого голови знову обраний О. П. Тямін.

465. Вечер в гимназии А. С. Шиловой. – 1913. – 17 февр.

16 лютого в гімназії організовано дитячий вечір – вар'єте. Програма розроблена з великим смаком та виконана юними виконавицями чудово. Діти співали, танцювали, показували дитячі п'єси.

466. Лотерея-аллегри харьковской Общины сестер Красного Креста. – 1913. – 17, 18 февр.

Мета лотереї – посилення коштів Громади для зведення бюджету, що розрісся останнім часом. Особливо великі витрати зроблені на формування загонів та лазаретів у неврожайних місцевостях та в театрі Балканської війни.

467. К реформе полиции. – 1913. – 17 февр.

У Харкові проведено нараду чинів поліції. Окрім питань реформи поліції, визнано за необхідне покращення побуту поліцейських. Встановлено нові річні оклади, висловлено побажання скоротити термін вислуги років. Передбачається збільшення поліцейських дільниць та штату поліції

468. Горовиц, А. Симфонический концерт оркестра М. Ф. Степанова. – 1913. – 17 февр.

469. І-й всероссийский съезд бухгалтеров. – 1913. – 18, 19, 20 февр.

На з'їзді присутні понад 200 представників товариств взаємного кредиту. Засідання відкрив голова технічного Товариства М. Ф. фон-Дітмар. Його обрали почесним головою з'їзду. Робота з'їзду проходитиме в чотирьох комісіях. Обрано голів комісій.

470. Тиф в тюрьме. – 1913. – 18 февр.

У харківській пересильній в'язниці виявлено п'ять випадків захворювання арештантів на зворотний тиф. Усі вони там і лікуються.

471. В Обществе помощи больным студентам. – 1913. – 18 февр.

На загальних зборах заслухано звіт секретаря комітету І. А. Алфеєва. Діяльність комітету виражена у відкритті бюро праці при Товаристві, покращенні зуболікарської допомоги та розширенні допомоги при шкірних та венеричних захворюваннях. Розроблялися питання організації дешевих квартир, раціонального харчування нужденних студентів, розроблено проєкт відкриття гігієнічної їдальні. На зборах були присутні 200 осіб.

472. Новый журнал. – 1913. – 18 февр.

Вийшов у світ перший номер нового видання харківського Товариства сільського господарства «Агрономический журнал». У виданні беруть участь професори О. М. Анциферов, О. І. Скворцов, М. Н. Соболєв та інші.

473. [Городской драматический театр]. – 1913. – 18 февр.

У театрі щодня повний збір. Успіх мають спектаклі «Брати з Франкфурта», «Історія одного шлюбу».

474. Доклад о 300-летнем юбилее Дома Романовых. – 1913. – 19 февр.

У залі думських засідань виступив протоієрей Д. Попов з доповіддю «Росія і Дім Романових». У залі були присутні керівники губернії, духовенство та інші особи. Хор під керівництвом М. С. Ведринського виконував церковні співи.

475. Присуждение премии профессору Д. И. Багалею и Д. П. Миллеру. – 1913. – 19 февр.

Комітет з присудження премій, заснованих харківським Земельним банком при Харківському університеті на згадку про 25-річчя царювання імператора Олександра II, присудив премію у 1500 р. заслуженому професору Д. І. Багалію та Д. П. Міллеру за їхню працю «История г. Харькова за 250 лет его существования», том 2.

476. В ночлежном приюте. – 1913. – 19 февр.

У 1912 р. у нічліжному притулку перебувало 86833 особи. Загальна сума виторгу досягла 4344 р. 15 к. З відрахуванням витрат 2316 р. 88 к. залишок складає 2027 р. 27 к.

477. Новый городской ночлежный приют. – 1913. – 19 февр.

Міська управа на товкучому ринку Благовіщенського базару орендувала приміщення колишньої корчми для влаштування нічліжного притулку на 60 осіб.

478. Приют для «непорочных» дворян. – 1913. – 19 февр.

Відомий кіннозаводчик генерал-майор Є. О. Гринфельд пожертвував полтавському та харківському дворянствам свої будинки у Харкові по Старомосковській вулиці для заснування притулку для непорочних дворян, росіян православного сповідання, які втратили працездатність.

479. Щедрое пожертвование городу. – 1913. – 19 февр.

Вдова цехового Є. А. Губенко заповідала міському управлінню капітал у сумі 100000 р. та дворове місце з будинком і садом по Усовській вулиці № 5. Пожертвування обумовлено заснуванням на цьому місці міської лікарні імені Є. А. та П. І. Губенків. У лікарні мають існувати п'ять безкоштовних ліжок, призначення яких буде вказано душоприкажчиками. Дар Є. А. Губенко оцінюється в 150000 р.

480. Тиф и скарлатина. – 1913. – 19 февр.

Зареєстровано 99 хворих на зворотний тиф, з них 20 захворювань у в'язниці, 17 – у нічліжних притулках, 24 – в деяких квартирах, 38 – серед бездомного населення. Епідемія починає спадати. У міській дитячій лікарні 86 скарлатинозних.

481. Заявление в Харьковскую городскую думу. – 1913. – 19 февр.

Жителі Холодної гори, Лисої гори та Новоселівки просять швидше замостити холодногірський ринок та відновити сполучення між північною та південною половинами.

482. [Бенефис артиста городского театра Баратова]. – 1913. – 19 февр.

Поставлено п'єсу Л. Андрєєва «Катерина Іванівна». Збір був повний.

483. Заседание историко-филологического Общества. – 1913. – 20 февр.

Заслухані доповіді з етнографії, про громадську діяльність О. К. Погорілка, про рукопис Архангельського Євангелія 1092 р., що видається, та ін. Міська дума ухвалила надавати щорічно історико-філологічному Товариству по 100 р. на премію імені М. В. Лисенка за найкращі твори з української етнографії.

484. Новый царский подарок харьковской Общине Красного Креста. – 1913. – 20 февр.

Государиня імператриця Олександра Федорівна надала для лотереї-алегрі на користь харківської Громади сестер милосердя вазу великих розмірів. Її вага 1,5 пуда.

485. Праздник начальных училищ. – 1913. – 20 февр.

В оперному театрі відбулося святкування найвищими початковими училищами м. Харкова 300-річчя царювання Дому Романових. Грав оркестр духової музики, хор виконав кантату Іполитова-Іванова, читалися уривки з драматичних творів тощо.

486. Заседание железнодорожного отдела. – 1913. – 20 февр.

Виступили інженери І. П. Логвинович та М. П. Звержанський. П. *А.* Федотов представив повідомлення про винайдений ним стрілочний замок.

487. Вечер в женской гимназии Л. М. Черняковской. – 1913. – 20 февр.

Під керівництвом П. І. Кравцова гімназистки виконали оперу В. Віллуана «Принц Леліо».

488. Скандал в театре Муссури. – 1913. – 20, 21 февр.

У театрі виступали американські артисти – «виконавці чудес єгипетських та тибетських таємниць» Зенон і Мелі Сіменс. Публіки зібралося багато, квитки розкуповувалися й на наступні вистави. Проте виступ виявився звичайним показом фокусів. Глядачі вимагали виконати обіцяні у програмі номери та повернути гроші.

489. Концерт еврейской народной музыки [пройшов з успіхом]. – 1913. – 20 февр.

490. Городской заем. – 1913. – 21 февр.

Міністром внутрішніх справ затверджено постанову Харківської міської думи про позику в приватних осіб 1500000 р. на витрати з будівництва електричної станції, трамвая та каналізації.

491. 20-копеечный больничный сбор. – 1913. – 21 февр.

Опікунська рада міської очної лікарні імені Л. Л. Гіршмана з 1 березня встановлює річний збір із хворих, які приходять, у розмірі 20 к. з особи. Протягом року у лікарні перебуває близько 12000 осіб. Цей збір дасть близько 2400 р.

492. Отказ М. М. Бутова. – 1913. – 21 февр.

Депутат Думи М. М. Бутов подав заяву про відмову від посади піклувальника міського Миколаївського парку.

493. Осмотр портняжных мастерских. – 1913. – 21 февр.

Міський санітарний лікар Афанасьєв із чиновником поліції оглянули 13 майстерень. З них вісім чоловічих та п’ять жіночих. У санітарному відношенні вони визнані задовільними; освітлення це не стосується.

494. Тиф. – 1913. – 21 февр.

У харківській пересильній в'язниці знову виявлено п’ятьох арештантів, хворих на зворотний тиф.

495. Петиция холодногорцев. – 1913. – 21 февр.

Жителі Холодної гори клопочуть про відкриття у їхньому районі поштово-телеграфної станції.

496. В комитете художественного училища. – 1913. – 21 февр.

На засіданні комітету звільнили від платні 24 учнів. Вирішено клопотати перед міською управою про надання премії імені М. Ломоносова двом успішним вільним слухачкам. Затверджено додатковий кошторис на 1913 р. у сумі 2255 р.

497. Новая гимназия. – 1913. – 21 февр.

Приватна чоловіча прогімназія барона Вітте з наступного навчального року перетворюється на восьмикласну чоловічу гімназію.

498. Гимназический спектакль. – 1913. – 21 февр.

У театрі зборів прикажчиків відбулася дитяча вистава, влаштована учнями прогімназії баронеси Н. М. Вітте. Гімназисти молодших класів виконали п'єсу Ольги Варшавер «Серебрянка». Костюми та декорації виготовили самотужки.

499. Вечер в женской гимназии, учрежденной В. А. Никулиной. – 1913. – 21 февр.

Відбувся танцювальний вечір для учениць гімназії, їхніх рідних та знайомих. Організовано ігри, танці під музику військового оркестру.

500. Город и земство. – 1913. – 21 февр.

На прохання члена Державної Думи В. В. Лашкевича міська управа зібрала відомості стосовно виділення м. Харкова у самостійну земську одиницю. Особливо показовою у цьому плані є таблиця зростання бюджету харківського повітового земства за останні 20 років. Місто дає більше прибутків та підвищується відсоток податків. У повіті навпаки спостерігається зниження оподаткування.

501. Празднование 300-летнего юбилея Дома Романовых в Харькове. – 1913. – 22 февр.

У Харкові відбулися урочисті богослужіння та молебні, хресні ходи, ювілейний парад військ місцевого гарнізону. У навчальних закладах усіх відомств проведено богослужіння, історичні читання, музичні вечори. Міське управління дозволило мешканцям міського нічліжного будинку безкоштовно перебувати дві ночі, пропонувавало вечерю та чай. Усі фабрики та заводи 21 лютого були зачинені. У місті виступали військові оркестри, вулиці були прикрашені гірляндами. Звільнено 700 осіб із в'язниць за амністією. Серед звільнених – доктор Бокітько. На вулицях продавалися значки та жетони з ювілейними датами. У театрах та сінематографі перед початком вистав виконувався народний гімн, демонструвалася ювілейна картина «Трьохсотріччя царюючого Дому Романових». На згадку про святкування Товариство селян харківської волості ухвалило вносити щороку в кошторис витрати по 1000 р. на допомогу вдовам та сиротам незаможних селян. З нагоди свята магазини зачинені, казенні будинки і банки ілюміновані. Для підтримки порядку з раннього ранку і до пізнього вечора чергувала вся міська поліція. Порядок скрізь був зразковий.

502. Итоги переписи. – 1913. – 22 февр.

Проведений одноденний перепис показав, що за останні 16 років населення Харкова збільшилося на 82278 осіб або на 52%. Щорічний приріст населення – 2,7%.

503. Вечер городских служащих. – 1913. – 22 февр.

На вечорі у міському будинку було понад 600 осіб. У концертному відділенні виділялися Панова, Коренєв, Колмиков, Мокренський, бандурист Гамалія.

504. Концерт-вечер Общественной библиотеки. – 1913. – 22 февр.

У концерті беруть участь Бенш, Бєлоусов, Енгель-Крон, Васильєв, Колобов.

505. «Царская невеста» / – скій. – 1913. – 22 февр.

В оперному театрі відбувся бенефіс Л. А. Княжича. В опері М. А. Римського-Корсакова він виконав партію Григорія Грязнова.

506. [Подарок бенефицианту]. – 1913. – 22 февр.

Дирекція театру Вольчині вручила заводний пароплав найменшому бенефіціантові Володі Зубрицькому. Юний математик отримує близько 200 р. за вечір. Його вистави дозволено відвідувати учням середніх навчальних закладів.

507. «Просветительный досуг». – 1913. – 23 февр.

У Товаристві відзначали 300-річчя царювання Дому Романових. Після молебня О. М. Нікольський виголосив відповідну промову, потім відбувся концерт. Виконано марш «Росія» *Н.* Ю. Клейна, «Урочистий марш» В. А. Комаренка. Оркестром диригували автори.

508. Во второй мужской гимназии. – 1913. – 23 февр.

Відбувся вечір на честь 300-річного ювілею царювання Дому Романових. Інсценована низка історичних картин, що супроводжувалися музикою. Картини поставлені під керівництвом директора гімназії Ф. Г. Пактовського. Учням роздано брошури.

509. Городская смета. – 1913. – 23 февр.

Фінансова комісія закінчує розгляд кошторису на 1913 р. Найгострішим питанням є нові штати службовців, що вимагають збільшення кошторису на 100000 р.

510. 4-я мужская гимназия. – 1913. – 23 февр.

1 січня 1913 р. у гімназії навчався 381 учень. На одного гімназиста припадало 56 пропущених уроків. Вартість навчання одного учня – 129 р. 97 к., тоді як у 1911 р. була 104 р. 25 к.

511. Пожар в городском «Версале». – 1913. – 23 февр.

Готель знаходиться на вулиці Конторській. Пожежа спалахнула від необережного поводження з вогнем. Постраждали пральня, сарай із мотлохом. Збиток становив 2000 р. Майно «Версаля» застраховане в страховому товаристві «Саламандра» на суму 94210 р. Гасінням пожежі керував начальник команди В. К. Любицький.

512. Мельников, Ф. Городской театр: бенефис г. Васильева / Ф. М. – 1913. – 23 февр.

Поставлено п'єсу В. Ферстера «У старому Гейдельберзі». У спектаклі брали участь також Колобов, Юренєв.

513. Амнистированные. – 1913. – 23 февр.

Із харківських в'язниць звільнено 776 осіб. У числі звільнених політичних небагато, більшість – дрібні кримінальні злочинці. Серед амністованих – колишній бухгалтер міської електричної станції Чарквіані, засуджений за розтрату.

514. [Гастроли опереточной труппы Б. Е. Евелинова]. – 1913. – 23 февр.

Вистави розпочнуться у театрі Комерційного клубу, потім оперета перенесе діяльність до міського театру. У гастролях беруть участь Потопчина, Греков, Фокіна.

515. [А. М. Кропивницкая]. – 1913. – 23 февр.

Дочка покійного М. Л. Кропивницького закінчує музичну освіту в Римі під керівництвом знаменитого тенора Котоні. Днями з успіхом виступила у концерті в російській бібліотеці.

516. Назначение. – 1913. – 24 февр.

Церковним старостою Троїцької церкви Харкова призначено Д. С. Сотникова.

517. Наводнение. – 1913. – 24 февр.

23 лютого річка Харків здулася і затопила Кузнечний міст. Деякі частини будівлі електричної станції було затоплено. Вода підступила до Дмитрівського мосту. Було вжито заходів.

518. Утро в Пушкинском училище. – 1913. – 24 февр.

Відбувся «літературно-музично-вокальний ранок» на згадку про 300-річчя царювання Дому Романових. Дитяче свято відвідали дружина виконуючого обов'язки міського голови Дорофєєва, піклувальник училища професор М. Ф. Сумцов, член управи В. Є. Мороховець.

519. В институте благородных девиц. – 1913. – 24 февр.

Відбувся захід, на який було запрошено родичів учениць. Розігрувалися п'єси, виконувалися окремі концертні номери.

520. Вечер в гимназии. – 1913. – 24 февр.

У чоловічій гімназії доктора Малишенка для учнів відбувся перший від дня заснування вечір. Учні виконали вокальні та літературні номери, поставлені вчителькою Є. Т. Шацькою. Дружно співав хор учнів під керівництвом Корсуна.

521. В железнодорожном училище. – 1913. – 24 февр.

Усі 250 учнів разом із викладачами були присутні на молебні у Благовіщенській церкві. Пізніше в училищі відбувся концерт.

522. К учреждению секции детской медицины. – 1913. – 24 февр.

У медичному Товаристві зібралися дитячі лікарі (24 особи) для організації секції дитячої медицини. Намічено програму курсів з дитячих хвороб для земських лікарів. Головами бюро секції обрано приват-доцентів Я. С. Аркавіна та М. М. Філіпова.

523. Организация лекций по физическому воспитанию. – 1913. – 24 февр.

Для батьків, діти яких відвідують заняття Товариства фізичного розвитку, в гімназії доктора Малишенка організовуються безкоштовні заняття по суботах. Лекції читають доктори Д. Петровський, Грейденберг, викладачі Б. Краєвський, І. Я. Циркуленко.

524. Спектакль в пользу рим.-католического Общества благотворительности. – 1913. – 24 февр.

Вистава пройшла у Польському домі з великим матеріальним успіхом. Любителі драматичного польського гуртка розіграли три одноактні п'єси.

525. Бабецкий, Е. М. Красноречие цифр / Е. М. Б. – 1913. – 24 февр.

Будівля очної лікарні імені Л. Л. Гіршмана в усіх відношеннях прекрасна, вдосконалюється її обстановка. У 1912 р. в амбулаторії очної лікарні перебувало 11555 осіб, які зробили 53959 відвідувань. Із зазначеної кількості хворих на частку мешканців Харкова припадає 6030 осіб. Стаціонарне відділення зростає, має 65 ліжок. 10 ліжок утримується коштом губернського земства, 2% – зі спеціального комітету імені О. М. Якубовича. У стаціонарному відділенні лікарні є вісім палат для осіб, які бажають користуватись окремим приміщенням за особливу плату. У 1912 р. лікувалося 777 стаціонарних хворих, вони провели 11824 лікарняні дні. Зроблено 752 операції стаціонарним хворим та 311 амбулаторним. Загалом – 1063.

526. Горовиц, А. К концертам М. А. Олениной-д'Альгейм и Анри Марто. – 1913. – 24 февр.

У Харкові з концертами виступають співачка та скрипаль.

527. Театр Грикке / В. В. – 1913. – 24 февр.

Поставлено драму О. Суворіна та В. Буреніна «Медея». У головній ролі С. Т. Строєва-Сокольська. У ролях також Шатрова, Сумароков.

528. [Вечер мелодекламации]. – 1913. – 24 февр.

Прем'єри імператорського Олександринського театру М. А. Ведринська та М. М. Ходотов за участю піаніста-композитора Євгена Вільбушевича будуть виступати в оперному театрі Комерційного клубу 15 березня. Складено велику програму.

529. В женской гимназии М. Е. Поповой. – 1913. – 25 февр.

Урочистість з нагоди 300-річчя царювання Дому Романових гімназія відзначала у Громадській бібліотеці. Викладач Краснопольський виголосив промову, потім відбулося літературно-музичне відділення.

530. Осмотр мостов. – 1913. – 25 февр.

Харківський губернатор оглядав місця розливів річок у місті. Оглянуто всі мости, починаючи з Кузнечного до Іванівського. Звернено увагу на старість Іванівського, Бурсацького та Дмитрівського мостів. Для їх полагодження запрошено міського інженера З. Ю. Харманського.

531. Первый вечер в железнодорожном клубе. – 1913. – 25 февр.

23 лютого відбувся перший сімейний музично-вокальний танцювальний вечір залізничників. Великий успіх мали артистка харківської опери Ф. М. Горбатенко, співачка *А. Е.* Швід, початківець – оркестр мандоліністів, організований зі службовців. Були присутні 400 осіб публіки.

532. От Дамского комитета Общества скорой медицинской помощи : (письмо в редакцию). – 1913. – 25 февр.

25 квітня 1910 р. у Харкові розпочала діяльність рятувальна станція Товариства швидкої медичної допомоги. За короткий час станція зробила понад 5500 виїздів для швидкої медичної допомоги. Щодоби на станції чергує лікар, два санітари та кучер із

парою коней. На утримання станції з однією черговою каретою витрачається 17000 р. на рік. Зараз Товариство будує спеціальний будинок для станції і виділяє на чергування другу карету. Для збільшення коштів на будівництво влаштовується лотерея-алегрі. Приймаються також пожертвування грошима та речами.

533. Горовиц, А. 4-й концерт Иосифа Гофмана. – 1913. – 25 февр.

534. Большой пожар на Университетской улице. – 1913. – 26 февр.

Пожежа сталася у будинку Шапошникова, № 39, на розі Павлівської площі та Університетської вулиці. У перших двох поверхах будинку розміщуються магазини, на третьому – готель «Кам'яний стовп». Найбільше постраждав другий поверх.

535. Статс-секретарь В. К. Саблер – попечитель Александро-Невских школ. – 1913. – 26 февр.

Обер-прокурор Святійшого Синоду став почесним піклувальником Олександро-Невських церковно-парафіяльних шкіл.

536. Конфискация «Южного края». – 1913. – 26 февр.

Ранковий випуск газети № 11271 конфісковано чинами поліції за розпорядженням інспектора у справах преси. Причину не названо.

537. Половодье. – 1913. – 26 февр.

Вода у харківських річках сильно спала. Однак Кузнечний міст ще вкритий водою. Небезпека повені минула.

538. 35-летний юбилей В. С. Леванда. – 1913. – 26 февр.

Ювіляр обіймав різні посади на Південних залізницях, зокрема довгий час він служив правителем канцелярії Харківсько-Миколаївської залізниці.

539. Улица-болото. – 1913. – 26 февр.

Жителі Основ'янської та Аравійської вулиць звертають увагу міської управи на неупорядкованість території. Тут міститься притулок для захисту дітей.

540. Мельников, Ф. Итоги сезона / Ф. М. – 1913. – 26 февр.

Минулий театральний сезон був позитивним, адже залишив у бюджеті антрепренера міського драматичного театру М. М. Синельникова великий прибуток, давши по 1100 р. на коло, й закарбував у пам'яті публіки ряд високих художніх емоцій. Вистави розпочалися постановкою комедії В. Шекспіра «Венеціанський купець», закінчилися п'єсою Л. Андрєєва «Катерина Іванівна». «Венеціанський купець» показаний 15 разів, «Горе з розуму» – 12, «Дворянське гніздо» – 23, «Катерина Іванівна» – 9, «Професор Сторіцин» – 11, «Три сестри» – 5, «Чайка» – 9, «Ельга» – 6, «Тартюф» – 1. Легші вистави пройшли неодноразово. Відзначені артисти Полевицька, Павленков, Строєва-Сокольська, Медведєва, Баратов, Кареліна-Раїч, Колобов, Вересанов, Васильєв, Баров, декоратор Андріяшев. Бенефіси проходили успішно. Однак «Загальнодоступний театр», що розміщувався в театрі Грікке, існує у жалюгідному стані.

541. Горовиц, А. Итоги сезона: музыкальные заметки. – 1913. – 26 февр.

Оперний сезон у Харкові був невдалий. Музичне Товариство розпочало діяльність, запросивши В. Сафонова та О. Бєлоусова для виконання сонат Л. Бетховена. У концертах виступали також московський скрипаль О. Я. Могилевський, Йосип Гофман, Ванда Ландовська, Ірина Енері, А. Бенш, Плевицька, Вяльцева, оркестр М. Степанова.

542. Осмотр электрической станции. – 1913. – 27 февр.

У зв'язку із затопленням деяких частин станції спеціально організована комісія провела її огляд. У будівлі станції оглядові колодязі підтоплені, у старому корпусі виявлено численні наскрізні тріщини. Стан Кузнечного мосту є незадовільним.

543. Отчет городового врача. – 1913. – 27 февр.

Харківський міський лікар І. М. Дракін подав звіт про свою діяльність у 1912 р. За звітний час проведено 349 оглядів торгово-промислових та ремісничих закладів. Складено 24 протоколи про приготування, зберігання та продаж недоброякісних їстівних продуктів, 42 протоколи про утримання булочних та пекарень у брудному стані, 10 протоколів про неохайне приготування напоїв та вживання сахарину. Лікар особливу увагу звертає на неподобства асенізаторів.

544. В Обществе грамотности. – 1913. – 27 февр.

Розглядалося питання про передачу установ, майна та капіталів Товариства грамотності новоствореним на місцях Товариствам замість його закритих відділень. Обговорювалися проєкт та кошторис спорудження будинку для літніх колоній, питання про будівництво школи імені Ж. Гельферіх. Кошторис на будівництво школи зведено в сумі 55548 р. Проєкт прибудови до будинку жіночої ремісничої школи Товариства грамотності через неповну розробку відкладено. Довічними членами Товариства обрані М. О. Ширяєв, професор М. А. Гредескул, І. П. Харинський, Л. Г. Юхимович, Є. М. Давидов.

545. Ревизия городского ломбарда. – 1913. – 27 февр.

Комісія з перевірки звіту міського ломбарду закінчила роботу та констатує дуже повільний розвиток його операцій. Стягується максимальний розмір відсотків із незаможних громадян. З моменту заснування ломбарду минуло 23 роки, а 23–24%, які були на початку його діяльності, залишилися незмінними. Комісія розробила рекомендації щодо покращення роботи установи.

546. Вступление в должность. – 1913. – 28 февр.

На посаду харківського поліцмейстера вступив його помічник І. І. Шостенко. Колишній поліцеймейстер капітан К. М. Бочаров поїхав до Севастополя до місця призначення.

547. Городская хлебопекарня. – 1913. – 28 февр.

Комісія з будівництва міської пекарні розглянула та схвалила плани будівлі. Кошторис будівництва не повинен перевищувати 45000 р.

548. Заседание трамвайной комиссии. – 1913. – 28 февр.

Розглядалися питання проведення Журавлівської лінії, складання кошторису на подовження Петінської, Клочківської ліній.

549. В техническом Обществе. – 1913. – 28 февр.

На зборах прочитано доповідь про будівництво дешевих будинків. Г. Л. Окулич-Козарін склав повноваження секретаря харківського відділення Товариства. На його місце обрано інженера Є. П. Кобилянського. Проведено вибори нових членів відділення.

550. Харьковское ссудо-сберегательное товарищество. – 1913. – 28 февр.

У 1912 р. видано позичок в сумі 691428 р., на 1 січня 1913 р. було вкладів на 647000 р., пайовий капітал досягав 209000 р., запасний – 18000 р. Прострочених позичок числилося на 27394 р. Отримано 8462 р. чистого прибутку.

551. Патронат. – 1913. – 28 февр.

21 лютого на підставі Всемилостивого Маніфесту відбулося масове звільнення арештантів із в'язниць. Із харківських в'язниць звільнено 771 ув'язненого: 403 особи – із харківського виправного арештантського відділення, 273 – з губернської в'язниці, 82 – з тимчасового відділення губернської в'язниці та 13 – з пересильної. Майже вся маса ув'язнених належить до незаможних класів населення. Голова правління патронату, тюремний інспектор М. І. Рябінін вжив необхідних заходів для закупівлі одягу та взуття для звільнених, роздані гроші на проїзд додому.

552. Вечер о «Екатерине Ивановне». – 1913. – 28 февр.

На засіданні літературно-мистецького гуртка відбулося обговорення п'єси Л. Андрєєва. Виступали О. О. Станкевич, Л. К. Берман, професор О. Л. Погодін, М. Б. Грейденберг, Ю. С. Волін.

Березень / Март

553. Городская дума. – 1913. – 1, 2 марта.

На засіданні були присутні 50 депутатів. Виконуючий обов’язки міського голови М. Є. Дорофєєв доповів про те, що місту дозволено 1,5-мільйонну позику, а справа про 18-мільйонну позику отримала схвалення. Прийнято доповідь ревізійної комісії з перевірки звіту міського ломбарду за 1911 р. Обговорення викликала доповідь про перевитрату на будівництво Червоних рядів на Благовіщенському базарі. На наступному засіданні відбулася тривала приватна нарада депутатів з питання виборів міського голови. Думка більшості схиляється на користь кандидатури князя О. Д. Голіцина. Потім розглянуто лише одне питання про будівництво критого ринку на Холодній горі. Ухвалили перенести ринок за басейн, будувати критий ринок здешевленого типу вартістю близько 75000 р.

554. Новый городской голова. – 1913. – 1 марта.

У зв'язку з відмовою барона р. Ю. Будберга від посади міського голови висуваються нові кандидатури. У тому числі Д. І. Багалій, князь О. Д. Голіцин, інженер І. Є. Трєскін.

555. Эпидемии. – 1913. – 1 марта.

Епідемія скарлатини у місті пішла на спад. У міській дитячій лікарні на 27 лютого залишилось 32 хворих. Але посилюється епідемія тифу. У Миколаївській лікарні перебувають 46 хворих на всі види тифу.

556. Театральная школа при литературно-художественном кружке. – 1913. – 1 марта.

Діяльність літературно-музичного гуртка прогресує. Окрім літературного та українського художньо-архітектурного відділів, організовуються театральний та музичний відділи. Передбачається також відкриття театральної школи та школи дикції.

557. Оригинальный экспонат. – 1913. – 1 марта.

Губернська земська управа відправляє на всеросійську виставку кустарне панно, художньо виконане Павленком. На панно представлені всі види кустарних промислів Харківської губернії. Його розміри: 1 м заввишки і 10 м завширшки. На виставку відправляють також кілька діаграм, що відбивають становище кустарної справи у губернії.

558. Общество физического воспитания детей. – 1913. – 1 марта.

Існує 12-й рік. Має п'ять відділів. Відділ захисту дітей, відбираючи дітей у батьків, які жорстоко поводилися з ними, давав їм тимчасовий притулок або залишав їх у притулку, допомагав одягом і грошима. У притулку навчалося та утримувалося 25 дітей. Відділ безоплатних дитячих їдалень, маючи дві їдальні з двома дитячими садками, організував безкоштовну роздачу обідів дітям, збільшивши їх кількість до 40000 у 1912 р. У садах понад 100 дітей навчаються грамоти, шитву тощо. Відділ фізичного виховання організував дитячий гурток, де діти всіх класів могли розумно проводити час та фізично розвиватися. Відділ дитячих народних садів та майданчиків організував майданчик, де діти, проводячи дозвілля, вивчають корисні ремесла. Надійшло 13225 р., витрачено 7760 р. 17 к.

559. В профессиональном Обществе приказчиков. – 1913. – 1 марта.

На засіданні правління ухвалили реорганізувати юридичну допомогу, яку надають членам Товариства.

560. На водопроводе. – 1913. – 1 марта.

За січень подано 13039729 відер води. Нараховано за воду 28575 р. 53 к. До водогону приєдналося 2093 домоволодіння.

561. Горовиц, А. К 1-му симфоническому собранию ИРМО. – 1913. – 1 марта.

У першому концерті диригує І. І. Слатін. Солістом запрошено С. Л. Лазерсона.

562. Сатин, В. Культурное дело. – 1913. – 1 марта.

У Люботині живуть близько 200 учнів харківських середньо-навчальних закладів. Здебільшого це діти незаможних батьків, яким доводиться щодня їздити поїздом до Харкова на заняття. Для полегшення долі дітей у Люботині створено товариство «Просвіта». У ньому числиться 300 членів, є капітал у 3000 р. Товариство вирішило заснувати гімназію змішаного типу, збудувавши власну будівлю. Землю для гімназії (1500 кв. сажнів) пожертвував князь С. М. Святополк-Мирський. Серед членів

Товариства є навіть неписьменні кочегари, які охоче заплатили п’ятирублевий членський внесок. Почесним членом обрано князя П. Д. Святополка-Мирського, колишнього міністра внутрішніх справ. Його маєток Гиївка знаходиться поблизу Люботина. Люботинське Товариство «Просвіта» – одна з найкращих установ Валківського повіту.

563. Бюст Л. Л. Гиршмана. – 1913. – 2 марта.

Міська управа ухвалила встановити в міській очній лікарні імені професора Л. Л. Гіршмана його погруддя, а також портрети лікарів *А.* К. Пелинського та М. Я. Ситникова.

564. Обязательное лечение рабочих. – 1913. – 2 марта.

Деякі з харківських фабрикантів звернулися до старшого фабричного інспектора з проханням сприяти організації ліжкової лікарської допомоги робітникам.

565. Дом попечительства о бедных Александровской больницы. – 1913. – 2 марта.

Комітет піклування придбав ділянку землі на Холодній горі на Скринниківському провулку для зведення на ньому власної будівлі.

566. Строительный сезон. – 1913. – 2 марта.

До міської управи надійшло 73 клопотання про дозвіл на спорудження будівель.

567. Эпидемии. – 1913. – 2 марта.

У лютому міське санітарне бюро зафіксувало в місті випадки епідемічних захворювань: віспою натуральною – два, скарлатиною – 132, дифтерією – 67, кашлюком – п’ять, черевним тифом – 11, висипним тифом – 19, тифом зворотним – 169, грипом – 267, завушницею – 21, рожею – 42, крупозним запаленням легень – сім, сибіркою – два.

568. Лекция С. В. Яблоновского [«Уходящие из жизни» в Общественной библиотеке]. – 1913. – 2, 3 марта.

569. Спрос на Л. Толстого среди крестьян. – 1913. – 2 марта.

У Валківському повіті спостерігається інтерес селян до творів Л. М. Толстого. Повітове земство попросило губернську земську управу надіслати книги письменника у великій кількості.

570. Статистический ежегодник. – 1913. – 2 марта.

«Статистический ежегодник 1913» випустила губернська земська управа. Щорічник складено з таблиць про розмір попиту на землю, продаж худоби, орендні ціни, поденну платню, статистику врожаїв 1912 р. тощо.

571. Пожар. – 1913. – 2 марта.

На Рибній вулиці в будинку Когана з нез'ясованих причин спалахнув і згорів ущент пакувальний сарай. Від вогню і води поруч постраждала палітурна майстерня Шепшелевича. Збитки ще не з'ясовано.

572. Об украинском зодчестве: (в литературно-художественном кружке). – 1913. – 2 марта.

На засіданні гуртка архітектор К. М. Жуков прочитав доповідь «Українська архітектура». Опонентом доповідачеві виступив лише художник В. В. Третьяков.

573. Горовиц, А. К концертам С. Кусевицкого; Девять симфоний Бетховена. – 1913. – 2, 3 марта.

До Харкова приїжджає оркестр Д. В. Ахшарумова та С. Кусевицький. Дають п'ять концертів.

574. Харьковский отряд Красного Креста в Черногории. – 1913. – 3 марта.

У загоні двоє лікарів, дві медичні сестри та чотири санітари. Робота зосереджена у двох окремих будівлях на 60 місць (50 ліжок та 10 нош). Лазарет забезпечений харчами, медикаментами. Харківське повітове земство пожертвувало для допомоги пораненим, хворим та одужуючим воїнам 200 р.

575. Осмотр реки Лопани. – 1913. – 3 марта.

Комісія провела санітарний огляд річки біля Лопанського мосту для визначення ступеня її забруднення стічними водами готелю «Росія». Дослідження проб води показали, що стічні води готелю не відповідають нормам, які пред'являються містом при дозволі застосування пристроїв біологічного очищення. Комісія розробила низку заходів для покращення якості стічних вод.

576. Областная выставка животноводства в гор. Харькове. – 1913. – 3 марта.

На засіданні ради відділення та розпорядчого комітету V обласної виставки великої рогатої худоби та свиней у Харкові вирішено влаштувати виставку 3–9 квітня поточного року. Розглядалися питання фінансування, нагород, страхування худоби тощо.

577. Харьковское церковно-певческое Общество. – 1913. – 3 марта.

Готується до духовного концерту, в якому візьмуть участь 100 осіб, відібраних зі всіх хорів міста. Диригентом запрошено відомого московського композитора-диригента П. Г. Чеснокова.

578. Заседание Общества ветеринарных врачей. – 1913. – 3 марта.

Збори мали суто науковий характер. Заслухано доповідь Д. Ф. Конєва про досвід запобіжного щеплення плевропневмонії коней.

579. Доклад о выкупе конки. – 1913. – 3 марта.

На найближче засідання Міської думи член управи В. Н. Дем'яненко підготував доповідь про викуп харківських кінних залізниць. У ньому викладено історію питання викупної вартості підприємства бельгійського Товариства.

580. Патронат над детьми. – 1913. – 3 марта.

Харківське Товариство патронату над неповнолітніми при дитячому суді існує три місяці. Його мета – допомогти малолітнім стати на шлях чесної праці. Патронат відкрив при суді гуртожиток та бюро для пошуку місць для своїх опікуваних.

У гуртожитку утримувалося 12 хлопчиків, які провели у ньому 432 дні. Знайдено місця для 22 малолітніх, з них дев'ять мають одяг та взуття. При суді існує особлива виховно-реміснича школа, яку відвідували 24 дитини та провели у ній 1800 днів. Товариство патронату не має достатніх коштів для утримання та розширення своїх установ.

581. Заседание историко-филологического Общества. – 1913. – 3 марта.

Були присутні ректор університету, проректор, багато професорів. З доповідями виступили професор В. І. Савва та приват-доцент В. І. Веретенников.

582. [Товарищество оперных артистов]. – 1913. – 3 марта.

Закінчено сезон, незважаючи на всі негаразди та перепони. Завдяки Букші, Княжичу та Каневському артисти змогли отримати невеликі гроші та роз'їхатися містами, де влаштували великопостні поїздки.

583. Лотерея-аллегри. – 1913. – 4 марта.

Влаштована у міському драматичному театрі для посилення коштів Товариства швидкої медичної допомоги: на спорудження будівлі станції та придбання другої чергової карети. Публіки було багато. Лотерея у матеріальному відношенні вийшла дуже вдалою. Найбільш цінні виграші дісталися простим людям.

584. Южно-русское Общество акклиматизации. – 1913. – 4 марта.

Надано звіт про діяльність за 1912 р. У звітному році здійснювалися заходи з розвитку бджільництва, птахівництва та рослинництва. При навчальній пасіці організовано курси з бджільництва. Відділ бджільництва організував демонстративне вигодовування шовковичних черв'яків. Відділення рослинництва розпочало організацію ботанічного саду. Зоологічний сад і пташник відвідали 85000 осіб, крім групових відвідувань 5000 учнів.

585. Собрание Общества ветеринарных врачей. – 1913. – 4 марта.

Виступив із доповіддю приват-доцент Д. Ф. Конєв. Відбувся обмін думками. Почесним членом обрано земського ветеринарного лікаря В. І. Сенькевича.

586. В Обществе взаимного кредита горнопромышленников южной России: (годичное собрание). – 1913. – 4 марта.

На 1 січня 1912 р. членами Товариства були 753 особи. У звітному році вступила 71 особа і вибуло 83. На 1 січня 1913 р. залишився 741 член Товариства із зобов'язанням на 2039460 р. Баланс виражений сумою 1809180 р. 38 к., чистий прибуток становить 11142 р. 69 к. Ревізійна комісія порушень не виявила. Проведено вибори, ухвалили ассигнувати 200 р. на благодійність, 500 р. одноразової допомоги служителю Товариства І. Лук'янову, який відпрацював у ньому 23 роки.

587. К вопросу о нормировке %% в ломбарде / Н. – 1913. – 4 марта.

588. Валентинов, В. О задачах литературно-художественного кружка. – 1913. – 4 марта.

На засіданнях гуртка обговорюються твори російської літератури, які зображують основні проблеми сучасного суспільства.

589. Новые члены городской управы. – 1913. – 5 марта.

О. М. Коритін вступає на посаду завідувача квартирного відділення. На Ф. І. Ширяєва покладається завідування шкільним, оцінно-статистичним, юридичним та податковим відділами.

590. Временное прекращение занятий в 4-ой гимназии. – 1913. – 5 марта.

Навчання припинено до 13 березня через епідемію скарлатини.

591. Рост Общественной библиотеки. – 1913. – 5 марта.

Книгосховище бібліотеки, місткістю 160000 томів, переповнене. У невикористаній частині сховища можна вмістити ще 10000 томів. Для його обладнання необхідно 15500 р. На покриття цих витрат бібліотека мала пожертву від Н. М. Філонової – 11000 р. Сума, що бракує, вишукується шляхом позички у губернського земства під гарантію міського управління.

592. Холодногорская гимназия. – 1913. – 5 марта.

Жіноча гімназія відкрита холодногірським товариством 30 серпня 1912 р. У навчальному закладі є підготовчий, перший і другий класи. Навчаються 112 дівчаток. Відзначено їхню успішність: від 90 до 99%. На утримання гімназії отримано 5397 р. 67 к., витрачено 4126 р. 60 к.

593. Понижение тарифа за электрическую энергию. – 1913. – 5 марта.

Міська управа розробила проєкт зниження плати за електроенергію для двигунів. Це може зменшити прибуток станції, але, з іншого боку, збільшиться кількість нових абонентів, затримається створення приватних станцій.

594. Приход с трамвая за январь. – 1913. – 5 марта.

З усіх ліній трамвая отримано 64271 р. 93 к.

595. Лекция Анатолия Дурова. – 1913. – 5 марта.

У Громадській бібліотеці лекцію «Про сміх та жреців сміху» читає відомий дотепний лектор.

596. Вечер сказок и былин. – 1913. – 5 марта.

Н. С. Єрмолаєва-Котельникова в Громадській бібліотеці розповідає російські та іноземні казки і билини.

597. Субсидия отделению животноводства. – 1913. – 5 марта.

Департамент землеробства та землеустрою для організації V обласної виставки великої рогатої худоби та свиней асигнував 10000 р. Гроші призначені для будівництва виставкових приміщень та павільйонів. Загалом передбачається витратити 34000 р.

598. Железнодорожные курсы. – 1913. – 5 марта.

На зборах управління Південних залізниць ухвалили затвердити кошторис у 4120 р. на утримання вищих залізничних курсів та 1880 р. – нижчих курсів.

599. Собрание Общества «Трудовая помощь». – 1913. – 5 марта.

Відбулися річні збори. За звітний рік до каси Товариства надійшло 3701 р. 87 к. Витрачено 3737 р. 50 к. На 1 січня 1913 р. готівка становила 436 р. 70 к. Баланс

зведений у сумі 4174 р. 20 к. Правлінню доручено розробити проєкт відкриття майстерні, а також розробити та внести доповідь про перенесення магазину Товариства ближче до центру. Ухвалили взяти участь у 2-й всеросійській кустарній виставці, для цього підготовлено 195 експонатів. Почесним членом Товариства обрано М. С. Бокаріуса, портрет якого вирішено повісити в магазині.

600. В ссудо-сберегательном товариществе. – 1913. – 5 марта.

На загальних зборах, що відбулися, заснували дві стипендії в гімназіях. Проведено вибори.

601. Горовиц, А. Духовный концерт И. М. Туроверова. – 1913. – 5 марта.

Концерт відбувся у залі Комерційного клубу. Крім музики відомих композиторів, І. М. Туроверов виконав і власні твори. Відзначено соліста Чорнуху.

602. Мельников, Ф. Театр Грикке / Ф. М. – 1913. – 5 марта.

Розпочалися спектаклі української трупи Колесниченка. Поставлено п'єсу «Маруся Богуславка». Відзначено артисток Отаманську, Ольгіну.

603. Городская дума. – 1913. – 6 марта.

Слухалася справа про викуп містом бельгійської конки. Були присутні 60 депутатів. Виступили 20 осіб. Обрано п'ять уповноважених для ведення переговорів з бельгійцями. Прийнято за заповітом Є. А. Губенко пожертвування місту 100000 р. та дворового місця для влаштування міської лікарні.

604. Высочайший прием. – 1913. – 6 марта.

Член Державної Ради, заслужений ординарний професор Д. І. Багалій був представлений у Царському Селі імператору і підніс деякі зі своїх праць, у т. ч. «Историю г. Харькова за 250 лет его существования».

605. Чествование К. К. Масловского. – 1913. – 6 марта.

Виповнилося 20 років з дня вступу на посаду юрисконсульта на казенних залізницях і 16 років на Південних та колишній Харківсько-Миколаївській присяжного повіреного Костянтина Костянтиновича Масловського. Він вважається одним із найкращих знавців залізничного права.

606. Скромный юбилей. – 1913. – 6 марта.

Діловод харківських вагонних майстерень Південних залізниць О. Я. Подольський прослужив 25 років. Йому вручено адрес.

607. Результат лотереи-аллегри. – 1913. – 6 марта.

Лотерея, влаштована Товариством швидкої медичної допомоги, дала валового збору 19150 р., у т. ч. 853 р. пожертвувань. З 65000 квитків не продано лише кілька десятків.

608. Городской конно-пригонный двор. – 1913. – 6 марта.

За 1912 р. отримав 5741 р. 76 к. прибутку, а витрата становила 6368 р. 16 к. Таким чином рік закінчився з дефіцитом 626 р. 40 к.

609. В боенской комиссии. – 1913. – 6 марта.

На засіданні міської боєнської санітарно-ветеринарної комісії вирішено на міських скотобійнях збудувати нову будівлю для контори та лабораторії. Будівництво розпочнеться у поточному році, його вартість – 28000 р.

610. Земское энтомологическое совещание. – 1913. – 6 марта.

Нарада прийняла план робіт ентомологічного бюро губернського земства на 1913 р. Передбачено заходи з правильної постановки показових ділянок для демонстрації боротьби зі шкідниками, поширення знань серед населення, дослідження окремих районів.

611. Электрическая горячка / П. – 1913. – 6 марта.

У Харкові будують невеликі приватні електростанції. Автор розмірковує про доцільність цього будівництва.

612. Горовиц, А. 1-е симфоническое собрание ИРМО. – 1913. – 6 марта.

І. Слатін сформував чудовий оркестр. Виконувались твори р. Шумана, Л. Бетховена, Ф. Шуберта. З успіхом виступив скрипаль С. Лазерсон.

613. Оперетта г-жи Потопчиной / Н. Д. – 1913. – 6, 8, 10, 13, 15 марта.

Гастролі опереткової трупи Потопчиної розпочалися постановкою п'єси «Пустунка» К. Цірера. Після вистави Сабінін співав свої пісеньки. Наступного дня поставлено оперету «Матео», яка мала великий успіх. Режисер постановки – Греков. Відзначено артистів Сабініна, Потопчину, Барвінську, Грекова. Трупа поставила фарс «Мотор кохання», готується оперета «Вулична графиня».

614. Фарс г. Смолякова / Ал. Н–скій. – 1913. – 6 марта.

У театрі Вольчині вистави петербурзького фарсу під керівництвом І. О. Смолякова розпочалися постановкою «Під дивні звуки Шопена». У фарсі зайняті Смоляков, Данильський, Ярославцев, Орська, Васильківська.

615. [Театр Коммерческого клуба]. – 1913. – 6 марта.

Відбудеться «Інвалідний концерт», збір від якого призначений харківському відділу Товариства повсюдної допомоги потерпілим на війні солдатам та їхнім родинам. У концерті виступить поєднаний оркестр усіх військових частин харківського гарнізону під керівництвом В. Ф. Беккера. Вперше перед публікою виступить 14-річний харківський піаніст Володя Продан.

616. Грандиозный крестный ход. – 1913. – 6 марта.

Влітку очікується хресна хода зі слободи Піски Ізюмського повіту до міста Бєлгород для поклоніння святим мощам святителя Йоасафа. На чолі хресної ходи з духовенством вирушить харківський єпархіальний місіонер архімандрит Арсеній. У хресному ході серед інших святинь нестимуть Піщанську чудотворну ікону Божої Матері. Відстань, яку доведеться пройти, дорівнює 300 верст

617. К проказе в Русской Лозовой. – 1913. – 6 марта.

У селі Руська Лозова виявлено трьох хворих на проказу в одній родині. Лікарська рада харківського повітового земства ухвалила виселити хворих за село в окрему хату. Їх утримання та будівництво хати прийнято на земський рахунок. У селі створено лікарський пункт, серед населення розпочали читання лекцій про проказу.

618. Городская дума. – 1913. – 7 марта.

Затверджено протокол закритого засідання 5 березня щодо викупу бельгійської конки. Розглядалися різні питання міського життя, продуктивність роботи самої Думи.

619. А. П. Греков : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 7 марта.

Від крововиливу у мозок помер Олександр Павлович Греков. Довгий час він служив бухгалтером у земстві повіту, місяць тому став судовим приставом при харківському з'їзді мирових суддів. Із середини 1890-х років почав працювати в «Южном крае» репортером у земських справах. У свій час співпрацював і з газетою «Харьковские губернские ведомости».

620. Приезд нового полициймейстера. – 1913. – 7 марта.

Із Севастополя до Харкова прибув колишній севастопольський поліцмейстер О. М. Каленський. Він призначений харківським поліцмейстером замість капітана К. М. Бочарова, переведеного на посаду севастопольського поліцмейстера.

621. Отказ князя А. Д. Голицына от кандидатуры в городские головы. – 1913. – 7 марта.

Один із мотивів відмови князя – короткочасність терміну повноважень міського голови, що залишився (не більше року). Ходять чутки також, що він отримав місце в одному великому банку.

622. Восстановление в правах А. Ю. Вегнера. – 1913. – 7 марта.

Згідно з виправдальним вироком судової палати О. Ю. Вегнер буде відновлений у своїх правах як член міської управи. Посада за ним зберігалася, він був лише відсторонений від неї на час судового слідства

623. Резолюция управы о трамвайных злоупотреблениях. – 1913. – 7 марта.

Проводиться ревізія квиткового відділу трамвая, де виявлено великі зловживання. Управа ухвалила тимчасово усунути від служби рахівника квиткового відділу Іванова та конторника Радченка, звільнити кондуктора Соловйова. Питання про притягнення до відповідальності виконуючого обов’язки головного інженера трамвая Лутохіна та інженера Пехтерова відкласти до закінчення ревізії.

624. Лотерея харьковской Общины Красного Креста. – 1913. – 7 марта.

Валовий виторг становив 17158 р. 52 к., а чистий прибуток – 11178 р. 78 к.

625. Лазарет харьковской Общины в Черногории. – 1913. – 7 марта.

Лазарет часто відвідується іноземцями, лікарями та російськими офіцерами. Від генеральші Потапової лазарет вдруге отримав теплу білизну для роздачі хворим, 200 крон для видачі тим, хто вилікувався. Король Чорногорії надіслав через місцеву адміністрацію по 2 крони як подарунок усім хворим та пораненим лазарету.

626. Юбилей доктора И. В. Кудинцева. – 1913. – 7 марта.

На честь 15-річчя роботи лікарем на паровозобудівному заводі робітники піднесли ювіляру адрес.

627. Лекция проф. И. М. Гиммеля. – 1913. – 7 марта.

В актовій залі університету харківське дерматологічне та венерологічне Товариство вдруге влаштовує публічну загальнодоступну лекцію «Статеві хвороби та шлюб». Збір з лекції розподіляється між нужденними учнями м. Харкова і лекційним фондом харківського дерматологічного та венерологічного Товариств.

628. Щедрое пожертвование проф. Загурского. – 1913. – 7 марта.

Навесні 1912 р. помер колишній декан юридичного факультету, заслужений професор Харківського університету кафедри римського права Леонтій Миколайович Загурський. Весь капітал у готівці, відсоткових паперах, а також маєтки у Харкові на Мироносицькій вулиці, № 38 та дача у с. Васищеве Харківського повіту заповідані у довічне володіння вдові заповідача Л. Г. Загурській, а після її смерті – у власність харківському Ольгинському дитячому притулку працьовитості з умовою, щоб цей притулок відкрив у призначеному будинку відділення для піклування про дітей обох статей. Будинок і дача не можуть бути продані і мають бути названі «Відділенням імені малолітніх Леонтія та Миколи Загурських», що перебуває при харківському Ольгинському дитячому притулку та розміщується у власному будинку на Мироносицькій вулиці, № 38. Ольгинський притулок може користуватися дачею для літнього відпочинку всіх своїх вихованців та наглядачок з прислугою. Адміністрація відділення може приймати до літньої колонії сиріт, дітей незаможних батьків, які проживають у Васищевому, та дітей-підкидьків, знайдених у Харкові. Вдову свою заповідач просить видавати протягом свого життя Ольгинському притулку на піклування про дітей по 300 р. щороку. Ольгинський притулок працьовитості з вдячністю прийняв щедрий дар покійного професора. Нині там доглядаються 40 дівчаток від 6 до 14 років. Дітей навчають Закону Божому, грамоті, арифметиці та іншим предметам, а також шиттю, рукоділлю, різним ремеслам. Притулок очолює комітет, головою якого є присяжний повірений р. І. Падеревський. Щедру матеріальну допомогу неодноразово надавала артистка А. Д. Вяльцева, яка нещодавно померла. Майже кожного свого приїзду до Харкова вона влаштовувала концерт, була почесним членом притулку.

629. Резолюция Городской думы по делу о выкупе конки. – 1913. – 7 марта.

Наведено протокол засідання Міської думи від 5 березня, присвяченого викупу харківських кінних залізниць. Дума, заслухавши доповідь члена управи В. Н. Дем'яненка та думки 12 депутатів, визначила термін викупу конки у бельгійського акціонерного товариства – 1 травня 1913 р. Обрано комісію у кількості п’яти депутатів для ведення переговорів про викуп.

630. Молочное товарищество: (учредительное собрание). – 1913. – 7 марта.

У приміщенні Товариства сільського господарства відбулися установчі збори пайовиків Товариства зі збуту молочних продуктів та м’яса птиці. Мета Товариства – сприяння сільським кооперативним, організаціям та господарям у вигідному збуті продукції. Намічено приблизний план роботи, який передбачає будівництво у Харкові

приймальної молочної станції з холодильником-рефрижератором для прийому молока, придбання складу для продуктів. Розглядалися статут, порядок розподілу прибутків тощо.

631. Памяти А. К. Погорелко. – 1913. – 8 марта.

Груднева книжка 1912 р. «Известий Харьковской городской думы» присвячена пам'яті О. К. Погорілка. У ній містяться портрет, некролог, передрук статей з місцевих газет про його діяльність.

632. Реализация 1,5-миллионного займа. – 1913. – 8 марта.

Засідання міської управи присвячене розробці деталей короткострокової 1,5-мільйонної позики у приватних осіб. Розроблено докладні умови реалізації, дорученої Купецькому банку.

633. Распределение обязанностей членами городской управы. – 1913. – 8 марта.

Виконуючий обов’язки міського голови М. Є Дорофєєв отримав у своє завідування розпорядче та лічильне відділення, військову установу та садову комісію; О. Я. Краснов – господарське, санітарне відділення та лікарні, комісії: базарну, пащенківську, по критому ринку, санітарну та опікунські ради всіх лікарень; О. М. Коритін – квартирне відділення та поліцію, театральну комісію; Ф. І. Ширяєв – відділення оціночно-статистичне, податків та зборів, юридичне, відділ народної освіти, комісії – оціночно-статистичну, юридичну, училищну; В. Н. Дем'яненко – відділ міських підприємств, військове відділення, водопровідну комісію; З. Ю. Харманський – каналізацію та інженерний відділ, комісії: каналізаційну та мостильну; В. Є. Мороховець – технічне відділення та трамвай, трамвайну комісію; О. Ю. Вегнер – електричну станцію, скотобійні, кіннопригінний двір, утилізаційний завод, асенізаційний обоз, освітлювальну та санітарно-ветеринарну комісії.

634. Городские выборы. – 1913. – 8 марта.

На засіданні Міської думи обрано ревізійну комісію зі звіту ломбарду за 1912 р., обліковий комітет міського Купецького банку, членів опікунських рад навчальних закладів.

635. Провалившаяся улица. – 1913. – 8 марта.

Кладбищенська вулиця стала непридатною. Її стан небезпечний для публіки, яка проходить і проїжджає

636. Открытие музея. – 1913. – 8 марта.

6 березня після капітального ремонту відкрито художньо-промисловий музей на Університетській гірці. Ремонт тривав протягом усього зимового сезону.

637. В пользу реалистов. – 1913. – 8 марта.

У другому реальному училищі 60% учнів – діти незаможних батьків. Більшість із них звертається до педагогічної ради та батьківського комітету з проханнями про звільнення від плати за навчання, надання гарячих сніданків. Для допомоги батьківський комітет орендує сінематограф братів Боммер на один день.

638. Горовиц, А. Ко 2-му симфоническому собранию ИРМО. – 1913. – 8 марта.

Концертом диригує Ф. Бугамеллі, виконуватимуться твори Д. Сгамбаті. Візьме участь О. Бєлоусов.

639. К гастролям [тенора] Д. Смирнова. – 1913. – 8 марта.

У театрі Муссурі відбудуться шість гастрольних вистав. Візьмуть участь також Бронська-Макарова, Катульська, баритон Каракаш.

640. Городская дума. – 1913. – 9 марта.

Вирішено деякі питання. Ухвалене рішення про проведення електротехнічного з'їзду в Харкові в грудні 1914 р. та внесення в кошторис 3000 р. на його організацію. Розглянуто доповідь про придбання містом садиби для будівництва амбулаторії для другої медичної ділянки. Прийнято план будівництва, питання про кошторис відкладається. Обговорювалась доповідь фінансової комісії про призначення допомоги дітям О. К. Погорілка. Одностайно скасовується інститут міських виконавчих комісій для міських технічних комерційних підприємств.

641. Погребение тела А. П. Грекова. – 1913. – 9 марта.

642. Новый назначенный профессор. – 1913. – 9 марта.

Ординарний професор Харківського університету доктор медицини С. С. Груздєв призначений надштатним ординарним професором Новоросійського університету кафедри терапевтичної факультетської клініки.

643. Утверждение проф. Н. Ф. Сумцова [на посаді декана історико-філологічного факультету Харківського університету]. – 1913. – 9 марта.

644. Прошение жителей Клочковской улицы. – 1913. – 9 марта.

Жителі Клочківської вулиці, сел Піски та Нова Павлівка (363 особи) подали прохання про зниження трамвайного тарифу на Клочківській лінії. Лінія найкоротша, одноколійна, більшість пасажирів мають зайнятість у центрі міста, під час дощів її заносить мулом – потрібен час для очищення.

645. В литературно-художественном кружке. – 1913. – 9 марта.

Відбулося відкриття музичного відділу гуртка. Музично-вокальний вечір пройшов вдало.

646. XVI выставка товарищества харьковских художников. – 1913. – 9 марта.

Виставка експонуватиметься у приміщенні міського художньо-промислового музею.

647. Во втором Обществе взаимного кредита. – 1913. – 9 марта.

Операційний 1912 р. закінчився із видатним матеріальним успіхом. Чистого прибутку отримано понад 53000 р. Оборот досяг 255 млн р. Збільшено нових вкладів у сумі до 700000 р. Передбачається відрахувати 18000 р. на будівництво власного будинку.

648. Приятное и полезное. – 1913. – 9 марта.

У залі Комерційного клубу відбудеться концерт співачки Оленіної-д'Альгейм на користь спілки для боротьби з дитячою смертністю.

649. «Искусство наших дней»: лекция Ф. Сологуба. – 1913. – 9 марта.

У Громадській бібліотеці після лекції А. М. Чеботаревська прочитала оповідання Ф. К. Сологуба «Венчанная». Ф. Сологуб та молодий поет Ігор Сєверянін прочитали свої вірші.

650. с. Мерчик Валковского уезда: мост-ловушка. – 1913. – 9 марта.

У селі два мости, що знаходяться в аварійному стані.

651. Старый Харьков. – 1913. – 10 марта.

До музею університету від В. М. Черняєва надійшла картина – акварель роботи вчителя малювання Альгенштедта 1832 р. з написом «Mayers Familien-begrâbniss» – «Вид лютеранського цвинтаря».

652. Разработка данных переписи. – 1913. – 10 марта.

Статистичний відділ міської управи розпочинає опрацювання матеріалів одноденного перепису 8 грудня 1912 р., що має закінчитися в 1914 р.

653. Чествование. – 1913. – 10 марта.

Службовці харківських відділень та контори Товариства «Провідник» вшановували колишнього помічника управителя А. Ф. Соколовського у зв'язку з переведенням його на посаду управителя катеринославського відділення.

654. Станция экспериментального изучения болезней птиц. – 1913. – 10 марта.

На засіданні ради Товариства сільського господарства вирішено організувати станцію експериментального вивчення хвороб птахів. Станція влаштовується на землі Харківського ветеринарного інституту, служитиме як навчально-допоміжний заклад.

655. Больница на Основе. – 1913. – 10 марта.

Лікарня будується керівництвом Північно-Донецької залізниці для своїх службовців. Розрахована на 40 ліжок. Вартість будівництва – 100000 р. Відкриття передбачається протягом березня поточного року.

656. Предстоящие выборы директора технологического института. – 1913. – 10, 16 марта.

На посаду директора інституту висуваються три кандидатури: професори П. М. Мухачов, І. А. Красуський, І. П. Осипов.

657. Во втором Обществе взаимного кредита: годичное собрание. – 1913. – 10 марта.

Станом на 1 січня 1913 р. Товариство складалося з 1235 членів із сумою зобов'язань 3124550 р. Звіт свідчить про інтенсивне зростання установи. Сума обігів сягає 255 млн р. на рік, валовий прибуток – 370581 р. Чистий прибуток виразився у сумі 53312 р. За звітний рік збудовано нову комору товарного відділу за 7598 р. Кошторис витрат на 1913 р. – 80000 р. Вирішено збільшити платню службовцям. Після обговорень та пропозицій весь кошторис зведено до 73000 р.

658. К вопросу о злоупотреблениях на трамвае. – 1913. – 10 марта.

Комісія з двох осіб – помічника бухгалтера М. З. Пушкарьова та діловода відділу із завідування міськими підприємствами р. р. Френона – провела обстеження квиткового відділу міського трамвая. Рапорт подано до міської управи: виявлено систему недодачі кондукторами виручки, отриманої від продажу квитків. Недодані кондуктором суми утримувалися артільником під час видачі платні. Конкретних випадків зловживань не виявлено. Однак книги та документи у квитковому відділі складаються вкрай недбало. Міська управа винесла резолюцію щодо покарання деяких працівників трамвайного управління.

659. Свято-Дмитриевский Ряснянский второклассный мужской общежительный монастырь Харьковской губернии Ахтырского уезда : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11296. – 1913. – 10 марта.

660. Группа учениц гимназии А. С. Шиловой, участвовавших в гимназическом вечере : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11296. – 1913. – 10 марта.

661. В Обществе трудящихся женщин. – 1913. – 11, 15 марта.

Збори обговорювали доповідь про перезаставу будинку Товариства. Передбачається його закласти за 144000 р. у полтавському Земельному банку. Є. Д. Парманіна обрана почесним членом. Кошторис вищих жіночих курсів зведено у сумі 42433 р. 33 к. Оголошено листа члена Товариства, який побажав залишитися невідомим, про наміри пожертвувати 20000 р. Товариству за умови, щоб ці гроші витратили на будівництво дешевих квартир для жінок. Збори прийняли умову, але водночас просять жертводавця дозволити використати частину цих грошей на розширення колонії для дітей.

662. Общее собрание членов Общества «Польский дом». – 1913. – 11 марта.

На повторні збори прибуло 49 осіб із 164 членів. Заслухано і затверджено звіт за 1912 р. У матеріальному відношенні рік виявився кращим, хоча залишається дефіцит – 1135 р. 5 к. З існуючих секцій найдіяльнішою є «гурток любителів», який дав протягом року три вистави. Гімнастичний гурток для дітей близький до занепаду, музичний не працює. Дебати про кошторис на 1913 р. затяглися. З метою пожвавлення діяльності Польського дому висловлюється побажання оновити бібліотеку виписскою нових книг. Задля покриття дефіциту підписка серед присутніх членів зборів дала 505 р., причому готівкою внесено 355 р.

663. «Город-парк»: (общее собрание учредителей поселка). – 1913. – 11 марта.

На зборах Товариства під назвою «Місто-парк» обговорювалося питання придбання ділянки землі для селища. Найбільш підходяща ділянка знаходиться поряд із селищем Павлівка і станціями Лозовеньки та Великі Проходи – маєток, що належить фон-дер-Лауніцу. У Товаристві числиться понад 2000 осіб.

664. Вечер сказки / В. В. – 1913. – 11 марта.

Критичний допис з приводу вечора оповідачки Н. С. Єрмолаєвої-Котельникової, що відбувся у Громадській бібліотеці.

665. Постройка дома под канцелярию губернатора. – 1913. – 12 марта.

На Губернаторській вулиці споруджується новий великий будинок, спеціально пристосований для канцелярії, яка тимчасово переведена в наймане приміщення навпроти губернаторського дому.

666. В городском ломбарде. – 1913. – 12 марта.

Спостерігається величезний наплив публіки, яка закладає свої речі.

667. Касса земских служащих. – 1913. – 12 марта.

На загальних зборах ощадно-позикової каси затверджено звіт правління. Проведено річні вибори. Головою правління обрано Д. К. Педаєва, скарбником – І. В. Єрофеєва, членом правління – І. В. Трипільського.

668. К открытию V-й областной выставки животноводства. – 1913. – 12, 14 марта.

Особлива будівельна комісія провела огляд приміщення на кінно-пригінному дворі, де у квітні організується виставка тваринництва. Визнано за необхідне збудувати деякі нові приміщення, зробити необхідні перебудови у старих.

669. Совещание инструкторов садоводства. – 1913. – 12 марта.

У губернській земській управі заслухано звіт про діяльність губернського та повітових інструкторів за 1912 р. Нарада розбилася на секції та працювала до вечора. У залі засідань організовано виставку знарядь та інструментів, що застосовуються у садівництві та городництві.

670. Городской Карповский сад. – 1913. – 12 марта.

Карпівський сад гине. Вживаються заходи з його благоустрою. У 1912 р. на реконструкцію саду було виділено 2000 р.

671. Экскурсия крестьян-кустарей. – 1913. – 12 марта.

Група селян Харківської губернії вирушила на кустарну виставку до Петербурга. Делегацію очолює Ф. Г. Кричевський. Для виставки відібрано характерні зразки кустарної промисловості регіону. Найрізноманітніше представлений ткацький промисел. Експонуватимуться гончарні та шевські вироби, кошики.

672. Горовиц, А. Концерт Генри Марто. – 1913. – 12 марта.

У залі Дворянських зборів відбувся концерт скрипаля. Виконано твори Л. Бетховена, Ф. Шопена, Ф. Шуберта.

673. [Композитор П. Г. Чесноков]. – 1913. – 12 марта.

Московський композитор виступить у цирку Муссурі як диригент духовного концерту.

674. 25-летний юбилей прот. И. Пичеты. – 1913. – 13 марта.

Настоятель Іоанно-Усікновенської церкви м. Харкова відзначає 25-річчя пастирської діяльності. Ювіляр здобув освіту в Київській духовній академії, службову

діяльність розпочав на посаді викладача Полтавської духовної семінарії та Полтавського єпархіального жіночого училища. Був призначений інспектором Полтавської духовної семінарії, а через 15 років – ректором Вітебської духовної семінарії, тоді прийняв сан священника. З Вітебська його було переміщено на посаду голови Полтавського єпархіального училища. У 1903 р. протоієрей І. Пічета перейшов на службу до Харкова і був призначений настоятелем Петропавлівської, а потім і Іоанно-Усіковенської церкви. Має нагороди.

675. Постройка новых пожарных частей. – 1913. – 13 марта.

Будівництво пожежних частин на вулицях Тараса Шевченка та Петінській відбувається в посилених темпах. Заготовляється будівельний матеріал. За попереднім розрахунком вартість споруд становить 180000 р. У частині на вулиці Тараса Шевченка буде влаштовано вежу для каланчі висотою до 48 аршин.

676. Журавлевский трамвай в этом году построен не будет. – 1913. – 13 марта.

Через проведення каналізації у районі Журавлівки будівництво трамвайної лінії відкладається.

677. Новый театр В. В. Жаткина. – 1913. – 13 марта.

В. В. Жаткін придбав нове місце поряд зі своєю «Віллою» за 60000 р. Тут буде збудований театр для оперетки та фарсу, а також влаштований сад.

678. В пользу гимназистов. – 1913. – 13 марта.

Батьківський комітет харківської 4-й чоловічої гімназії у сінематографі «Акваріум» влаштовує демонстрацію картин на користь незаможних учнів.

679. Совещание инструкторов садоводства. – 1913. – 13, 14, 15 марта.

Зроблено огляд заходів, спрямованих на розвиток садівництва та городництва в окремих повітах. В Ізюмському повіті влаштовуються денні курси, розвивається консультативна діяльність. У Вовчанському – показові роботи проводились у 233 садах. Продовжує розвиватись технічна переробка плодів та овочів. Виготовлено 36 відер вина у 10 пунктах. Споруджується плодовий розплідник. У Харківському повіті звернено увагу на широке розповсюдження посадкового матеріалу. Розпочато поширення винограду. У Богодухівському повіті інструктори із садівництва проводять читання та курси, поширюють посадковий матеріал та навчають боротьбі зі шкідниками. У Валківському – інтенсивно проводились вечірні читання (11116 слухачів). На нараді обговорювалася доповідь губернського інструктора про контроль плодових розсадників та продаж плодових дерев на ярмарках та базарах.

680. Управа и Дума. – 1913. – 13 марта.

На засіданні управи розглядалася доповідь нового члена Ф. І. Ширяєва, присвячена розробці взаємин між управою та Думою.

681. Русско-германский торговый договор. – 1913. – 13, 19, 20, 23, 24 марта.

682. Горовиц, А. 2-ое симфоническое собрание ИРМО. – 1913. – 13 марта.

Оркестром диригував Ф. Бугамеллі. У другій частині програми виступав О. Я. Бєлоусов.

683. Конфискация «Южного края». – 1913. – 14 марта.

Ранковий номер газети за 13 березня конфісковано поліцією за розпорядженням інспектора у справах друку. Приводом стала публікація переданого телефоном повідомлення з Петербурга про інцидент у вагоні трамвая між поручиком та військовим лікарем.

684. 25-летний юбилей прот. о. В. Александрова. – 1913. – 14 марта.

Виповнюється 25 років пастирської діяльності протоієрея, благочинного першого округу церков м. Харкова. Взагалі на службі він перебуває 30 років.

685. Юбилей. – 1913. – 14 марта.

Виповнюється 30 років земської служби секретаря харківської повітової земської управи В. О. Марковського. Почав службу в харківській губернській земській управі наприкінці 1882 р. З 16 березня 1893 р. і до цього часу – секретар повітової земської управи.

686. Заиковский базар. – 1913. – 14 марта.

На засіданні міської управи затверджено розпланування Заїківського базару, розроблено тип лавок.

687. Санитарные осмотры. – 1913. – 14 марта.

За розпорядженням губернатора утворено комісію для санітарного огляду торгових закладів Харкова, де продають молочні продукти.

688. Цифры половодья. – 1913. – 14 марта.

Підйом весняних вод досяг 48,08 сажнів біля Чорноглазівського мосту, в інших пунктах – 47 сажнів. Підйом води 1913 р. на 0,48 сажнів вище, ніж у 1912 р., на 0,47 сажнів нижче, ніж у 1908 р.

689. В Обществе взаимного кредита приказчиков. – 1913. – 14 марта.

Головою ради Товариства обрано М. Ф. Попова

690. Заседание историко-филологического Общества. – 1913. – 14 марта.

Професор В. П. Бузескул прочитав лекцію про філолога Т. М. Грановського (1813–1855). Розглянуто поточні справи.

691. Горовиц, А. Памятный день : музыкальные заметки. – 1913. – 14 марта.

Виповнилося 20 років від дня симфонічного концерту в Харкові, яким диригував П. І. Чайковський.

692. [Состав харьковской драматической труппы Н. Н. Синельникова на 1913–1914 гг.]. – 1913. – 14 марта.

Артистки: Гриньова, Декор, Дроздова, Кареліна-Раїч, Колантар, Медведєва, Мельникова, Нінінська, Свободіна, Скульська, Строєва-Сокольська, Чаруська,

Яниковська та ін. Актори: Львов, Мурський, Віктор Петіпа, Пєвцов, Рунич, Смирнов-перший, Скалов, Смирнов, Саманов, Савельєв, Хлєбников, Юренєв та інші.

693. [«Вечер мелодекламации»]. – 1913. – 14 марта.

Для участі у вечорі з Петербурга приїжджають відомі артисти М. А. Ведринська, М. М. Ходотов, піаніст-композитор Євген Вільбушевич.

694. [Театр Коммерческого клуба]. – 1913. – 14 марта.

Відбудуться вистава та концерт на користь тюремного патронату, зокрема амністованих арештантів харківської в'язниці.

695. Питомцы военно-медицинской академии. – 1913. – 15 марта.

Серед професорів Харківського університету сім випускників Військово-медичної академії. У місті працюють п’ять або шість лікарів, які закінчили цей навчальний заклад.

696. Заседание трамвайно-осветительной комиссии. – 1913. – 15 марта.

Обговорювалась доповідь професора М. Артем'єва про будівництво нової електричної станції.

697. Массовый выход из городской ревизионной комиссии. – 1913. – 15 марта.

Зі складу міської ревізійної комісії останнім часом вийшли О. М. Коритін та Ф. І. Ширяєв через обрання їх членами управи. Відмовилися від роботи у комісії також сім осіб.

698. Харьковская санитария. – 1913. – 15 марта.

Міський санітарний нагляд оглянув рибні крамниці на Благовіщенському базарі. Виявлено велику кількість зіпсованої продукції. Санітарне бюро досліджує інші продукти.

699. М. А. Ведринская, премьерша императорского Александринского театра ; Н. Н. Ходотов, премьер императорского Александринского театра: к сегодняшнему «Вечеру мелодекламации» : [фото]. – 1913. – 15 марта.

700. День белой ромашки. – 1913. – 15 марта.

4 травня влаштовується день всеросійського збору коштів на користь Ліги боротьби з туберкульозом. У Харкові акція проводитиметься вперше. Виконуються підготовчі роботи.

701. Справка о харьков. Ком. клубе. – 1913. – 15 марта.

З 1861 р. клуб піклувався про найкращу постановку музичної частини своїх вечорів. З 1862 р. його сад орендується на пільгових умовах, за домовленістю, щоб у ньому влаштовувалися музичні концерти із серйозною програмою. У 1866 р. і 1869 р. до клубу запросили знаменитий оркестр поміщика Хорвата для літніх і зимових вечорів. У 1868 р. виступав симфонічний оркестр філармонічного Товариства «Германія». У лютому 1871 р. клуб організував власний оркестр із 30 осіб із річним утриманням 8000 р. Капельмейстером запрошено знаменитого Вільбоа, учня та друга М. Глінки. Успіх оркестру Вільбоа, потім запрошеного після нього А. А. Павловича

зростав і в 1873 р. утримання оркестру збільшено до 10136 р. Оркестр існував до 1875 р. У 1877 р. був запрошений оркестр Є. І. Богдановича. Далі ця діяльність клубу розвивалася ширше. Під керівництвом відомого капельмейстера Гіне великий симфонічний оркестр виступав протягом всього літа, іншим літом грав оркестр під керівництвом Гуго Варліха, нині капельмейстера придворного оркестру. З 1897 р. майже без перерви до літа 1911 р. грав симфонічний оркестр. Окрім літніх симфонічних концертів, клуб збудував оперний театр, літній театр у саду та дав можливість відновити оперу. Протягом цього довгого терміну клуб мав фінансові труднощі, але впорався з ними більш-менш успішно.

702. Горовиц, А. 5-й концерт Иосифа Гофмана. – 1913. – 15 марта.

На думку автора, піаніст виглядав стомленим і ледве довів концерт до кінця.

703. Арест смотрителя технологического института. – 1913. – 16 марта.

Доглядач Мороз заарештований у зв'язку зі смертю професора Бєлянкіна, в організмі якого було знайдено велику кількість ртуті.

704. Конкурс на должности городских учителей. – 1913. – 16 марта.

На конкурс подано 116 прохань, на іспити з'явилося 100 осіб, свої роботи пред'явили 93. Є лише 15 вакансій.

705. Новый муниципальный конфликт. – 1913. – 16 марта.

Опікунська рада міської Олександрівської лікарні провела вибори завідувачів відділень лікарні та представила кандидатів на затвердження міській управі. Управа вибори скасувала та провела їх сама

706. К осмотру извозчиков. – 1913. – 16 марта.

Відзначено, що одяг візників є брудним і неохайним, коні змучені, екіпажі несправні.

707. Санитарный осмотр. – 1913. – 16 марта.

Губернська санітарна комісія оглянула місцевості, що належать Харківському університету поблизу університетських клінік. Виявлено котлован, наповнений смердючою рідиною. У нього ведуть труби стічних вод із клінік, пралень, лабораторій. Комісія ухвалила рішення очистити котлован.

708. Осмотр мостов. – 1913. – 16 марта.

Комісія здійснила огляд мостів з метою з'ясування їх стану, міцності, безпеки. Усі мости визнані благополучними, лише Бурсацький та Конторський потребують дрібного ремонту.

709. Заседание училищной комиссии. – 1913. – 16 марта.

Розглядалося клопотання холодногірського Товариства «Просвіта» про заснування містом третього реального училища. Комісія підтримала прохання Товариства.

710. К открытию деятельности первого железнодорожного брикетного завода. – 1913. – 16 марта.

Закінчується будівництво заводу біля депо Харків-сортувальна, який з квітня починає випуск брикетів з недоброякісних сортів палива. При заводі відкриті

лабораторії. Будівництвом та обладнанням підприємства керує інженер М. Г. Федоров. Його призначено директором.

711. Духовный концерт соединенных хоров. – 1913. – 16, 17 марта.

У театрі Муссурі організується концерт хорів усіх харківських церков у кількості 100 осіб. Беруть участь протодіакон собору В. Вербицький, артист імператорських театрів В. М. Гуляєв, солістка Н. Н. Новікова, хор під управлінням московського композитора П. Г. Чеснокова.

712. В «Скорой помощи». – 1913. – 16 марта.

Жіночий комітет Товариства швидкої медичної допомоги залишає Марія Федорівна Стерлігова у зв'язку з призначенням її чоловіка на посаду губернатора Чернігова. Щороку жіночий комітет у касу Товариства дає 15–16000 р. Влаштована 3 березня лотерея-алегрі принесла 19200 р. валового збору. До завдань Товариства входить закінчення обладнання станції та влаштування другої чергової карети.

713. «О любящих жизнь» и о футуристах: (в лит.-художественном кружке). – 1913. – 16 марта.

Останній «літературний четвер» був присвячений сучасній російській ліриці. З доповіддю виступив В. В. Шарков. У дебатах говорили про футуристів. Публіки було небагато.

714. Волчий Яр Змиевского уезда. – 1913. – 16 марта.

8 березня в селі приземлилася повітряна куля, що летіла із заходу. Аеронавти французи Рене Ремпельмейєр та Марія Гольдшміт вилетіли з Парижа 6 березня і пролетіли без спуску 41 годину, подолавши понад 2400 верст. Серед селян були студент, учитель земської школи. Аеронавтам запропонували нічліг у будинку священника, селяни притягли кулю до села. Французи пригощали селян шампанським, французьким супом. Було зроблено фотографії села та вовчеярців. Гостям піднесено хліб-сіль. На станцію їх проводжали всім селом.

715. Барвенково Изюмского уезда: коммерческое училище. – 1913. – 16 марта.

Населення Барвінкового – 10000 осіб. Слободі належить чільне місце у торговому відношенні. Розвинуто хлібну торгівлю, борошномельне виробництво. У 1909 р. тут відкрито комерційне училище, що розміщується у приватному будинку і має майно, що коштує 110000 р. В училищі навчаються 270 підлітків, із них 69 дівчаток. На утримання навчального закладу витрачається 25000 р. на рік. Директор М. І. Баранов займається обладнанням училища. Підібрано хороший педагогічний персонал. Голова опікунської ради О. Я. фон-Циглер та члени ради надають підтримку училищу.

716. сл. Покровск Купянского уезда: ограбление земской публичной библиотеки. – 1913. – 16 марта.

Зловмисники вибили вікно, залізли до приміщення, зламали замок шафи та взяли 30 томів книг різних авторів. Зроблено спробу злому замка в іншій шафі. У Покровську таких випадків ще не траплялося.

717. Выборы директора технологического института. – 1913. – 17 марта.

Переважною більшістю директором Харківського технологічного інституту обрано Івана Адамовича Красуського. Він викладав у Харківському університеті на фізико-математичному факультеті, потім після іспиту у Технологічному інституті здобув звання інженера-технолога. З 1900 р. викладає у Технологічному інституті технологію поживних речовин. У 1908 р. І. А. Красуський був обраний директором інституту, але тодішній міністр освіти Шварц не затвердив його на цій посаді. Серед професорів та студентів Іван Адамович користується великою популярністю. Він також є учасником усіх благодійних та просвітницьких установ.

718. Харьковские эпидемии. – 1913. – 17 марта.

У першій половині березня виявлено 64 випадки захворювання на скарлатину, 50 – на дифтерію, 7 – на черевний тиф, 20 – на висипний, 87 – на зворотний і 5 – на невизначений, 134 – на грип, один – на сибірку.

719. Осмотр молочных. – 1913. – 17 марта.

Спеціальна губернська комісія провела санітарний огляд молочних крамниць. Майже всі перебувають у задовільному стані, окрім молочної Василевського на Катеринославській вулиці. Виявлено сміття та бруд, складено протокол.

720. Литературно-вокально-музыкальный вечер. – 1913. – 17 марта.

Відбувся у жіночій гімназії імені К. М. Драшковської. Заслуга в успішному проведенні заходу належить начальниці гімназії Є. М. Ладіній та викладачам музики Фай та Реймерс. Програма складена цікаво та різноманітно: хорові співи, декламація, гра на скрипці та роялі.

721. Начинают мостить. – 1913. – 17 марта.

На Павлівській площі розпочали брукування «небезпечних» місць. Рештою вулиць проїзд також майже неможливий.

722. Луганское землячество. – 1913. – 17 марта.

Затверджено статут луганського земляцтва студентів м. Харкова. Мета діяльності – взаємодопомога і матеріальна підтримка членам організації. Засновником є студент Харківського університету Яковлєв.

723. В Обществе ветеринарных врачей. – 1913. – 17 марта.

На засіданні Товариства заслухано доповідь ветеринарного лікаря К. Ф. Ченцова про стан ветеринарії м. Харкова у 1911 та 1912 роках.

724. У торгово-промышленников: годичное собрание. – 1913. – 17 марта.

Відбулися загальні збори харківського Товариства взаємного кредиту торгово-промисловців. Заслухано і затверджено доповіді ради та правління, огляд діяльності за 10 років. Розглянуто звіт за 1912 р. У Товаристві налічується 4763 особи. Загальний баланс збільшився до 3189000 р. Чистий прибуток склав 30000 р. Розроблено проєкт ощадно-позичкової каси, що зазнав критики. Проведено вибори посадових осіб.

725. Мельников, Ф. Вечер мелодекламации / Ф. М. – 1913. – 17 марта.

Відбувся у театрі Комерційного клубу. Взяли участь композитор Євген Вільбушевич та артисти Олександринського театру М. М. Ходотов та М. А. Ведринська

726. [К гастролям Катюши Сорокиной]. – 1913. – 17 марта.

В оперному театрі Комерційного клубу виступає юна циганська знаменитість. У свої 15 років вона має велику популярність. Її батько – один із відомих російських наїзників, мати – циганка, у дівоцтві Дулькевич. Під керівництвом свого дядька відомого віртуоза-гітариста М. Д. Дулькевича молода співачка досягла великих успіхів. У жовтні 1911 р. у віці 13 років виступила в петербурзькій консерваторії із сольним концертом.

727. Артист императорских театров М. Н. Каракаш: к гастролям в Харькове : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11309. – 1913. – 17 марта.

728. В ознаменование празднования 300-летия царствования Дома Романовых. – 1913. – 18 марта.

На річних зборах уповноважених Товариства взаємного кредиту торгово-промисловців ухвалили щорічно виділяти із коштів Товариства по 300 р. на платню за право навчання дітей найбідніших членів: по одному учню у харківській торговій школі, чоловічій та жіночій гімназіях, реальному училищі та за дітей членів Товариства, які живуть у повіті – у харківському землеробському училищі.

729. «Дворец медицины». – 1913. – 18 марта.

Так можна назвати новий грандіозний будинок медичного Товариства, одного з перших у Європі. Будівля з усім обладнанням коштує 360000 р. Урочисте відкриття та освячення «Палацу медицини» передбачається здійснити 5 травня.

730. По поводу загадочной смерти проф. И. И. Белянкина. – 1913. – 18 марта.

Виконувач духівниці загиблого професора Технологічного інституту професор В. І. Альбицький звернувся до судової влади з клопотанням про повторне проведення досліджень внутрішніх органів покійного в столичних лабораторіях.

731. Собрание железнодорожных служащих. – 1913. – 18 марта.

Збори ради старшин залізничного клубу розробили план розваг на спортивному майданчику. Там організовуються ігри для дітей, лекції, спектаклі, танцювальні вечори, сінематографічні сеанси. Відвідувати майданчик можуть члени клубу, їхні сім'ї та запрошені гості.

732. В новом доме городского купеческого банка. – 1913. – 18 марта.

17 березня у цьому будинку урочисто відкрито чотириповерховий готель «Асторія», облаштований на європейський лад. Готель має 87 номерів різної величини, є невеликий ресторан для тих, хто живе в ньому, бібліотека, два під'їзди, два ліфти. Готель мебльований коштом власника банку та зданий в оренду за 23000 р. на рік Лаврову, маклеру вугільної біржі, власнику будинку та дачі. Поки що зайнято лише три номери.

733. В 3-ем Обществе взаимного кредита. – 1913. – 18 марта.

Відбулися загальні річні збори уповноважених. Заслухано доповіді ради та правління, а також висновок ревізійної комісії. Діяльність Товариства розвивається нормально, операції розширюються. На 1 січня 1913 р. налічувалося 1065 членів, оборотний капітал зріс до 59098 р., загальний обіг досяг 13973502 р. 08 к. Проте операційний рік закінчено з дефіцитом. Затверджено кошторис витрат на 1913 р., загальний кошторис у розмірі 22114 р. 93 к. Проведено вибори посадових осіб.

734. Собрание акционеров харьковского земельного банка. – 1913. – 18 марта.

Були присутні 89 акціонерів. Заслухано звіт правління. Операції звітного року закінчилися валовим прибутком у 2972115 р. 72 к. Проведено вибори.

735. Ф. Я. Орлов : [сообщ. о смерти] / В. А. – 1913. – 19 марта.

Від туберкульозу легень у віці 30 років помер завідувач прийому передплати газети «Южный край» Федір Якович Орлов.

736. Мельников, Ф. [Памяти Ф. Я. Орлова] / Ф. М. – 1913. – 19 марта.

737. Чествование Н. С. Таганцева. – 1913. – 19 марта.

Засідання криміналістичного семінару при юридичному факультеті Харківського університету присвячене 50-річчю громадсько-державної діяльності М. С. Таганцева.

738. 25-летний юбилей прот. В. Александрова. – 1913. – 19, 21 марта.

Виповнюється 25 років пастирської діяльності благочинного першого округу м. Харкова, протоієрея кафедрального Успенського собору Володимира Александрова. Ювіляр здобув освіту в Московській духовній академії і службову діяльність розпочав на педагогічній ниві. 20 березня 1888 р. прийняв сан священника і був призначений законовчителем сімферопольської гімназії. До Харкова на службу перейшов у 1910 р. священником кафедрального Успенського собору. Нині є благочинним, законовчителем гімназії М. Я. Грегорцевич, членом єпархіального ревізійного комітету.

739. Завещание проф. И. И. Белянкина. – 1913. – 19 марта.

Бібліотека не наукового характеру та майно надійдуть у власність Дому працьовитості Харкова, наукова бібліотека у кількості 900 томів пожертвувана Харківському технологічному інституту, 20–22000 р. – Київському Володимирському університету, де здобув освіту покійний, київській гімназії відраховується 3000 р.

740. Избрание на кафедру. – 1913. – 19 марта.

На засіданні історико-філологічного факультету Харківського університету проведено вибори для заміщення кафедри філософії. Претендентом на посаду був приват-доцент І. Продан. Проте його кандидатуру не підтримали ані на факультеті, ані у міністерстві. За підсумками виборів завідувачем кафедри обрано приват-доцента Санкт-Петербурзького університету Каринського.

741. Призрение бездомных детей. – 1913. – 19 марта.

У міській управі на засіданні правління Товариства допомоги нужденним учням нижчих навчальних закладів м. Харкова порушене питання про приміщення для бездомних дітей. Ухвалене рішення влаштувати в театрі Машель сінематографічні сеанси на його користь.

742. Санитарный техник. – 1913. – 19 марта.

У міській управі засновано посаду санітарного техніка, до обов'язків якого входить спостереження за санітарно-технічним обладнанням та спеціальним ремонтом міських будівель: опалення, вентиляція, каналізація тощо. На цій посаді затверджений інженер-механік О. М. Ромбах.

743. Приятное с полезным. – 1913. – 19 марта.

Після вистав за участю Ведринської, Ходотова, Вільбушевича, Є. Потопчиної артисти зібралися у ресторані «Астраханка». Їх зустріли гучними оплесками, попросили востаннє виконати щось на користь нужденних. В результаті концерту «Експромт» було зібрано 200 р. Половина грошей призначена Товариству для боротьби з туберкульозом, інша частина – незаможним артистам.

744. Ценное пожертвование. – 1913. – 19 марта.

І. Л. Руф пожертвував для міської Олександрівської лікарні чотиримісний на гумовому ходу омнібус, призначений для перевезення хворих.

745. Выборы в Обществе взаимного кредита торгово-промышленников. – 1913. – 19 марта.

Членами правління обрані В. Т. Ключка, П. С. Силаков, ревізійна комісія залишилася в колишньому складі.

746. Небывалая доходность. – 1913. – 19 марта.

Міські скотобійні закінчили 1912 р. з доходом у 257000 р. і витратою 137000 р. Отримано прибуток 120000 р.

747. Общая переоценка городских недвижимостей. – 1913. – 19 марта.

Міська дума ухвалила провести генеральну переоцінку майна м. Харкова та закінчити її у 1913 р.

748. Бабецкий, Е. М. Страничка театральных воспоминаний / И. Тавридов. – 1913. – 19 марта.

Про початок театральної кар'єри у Харкові Павла Васильовича Самойлова, сина артиста Василя Васильовича Самойлова. У виставі «Горе з розуму» О. Грибоєдова П. В. Самойлов зіграв роль Чацького. На харківській сцені виступав три сезони. У той час до трупи входили Шувалов, М. М. Петіпа та його дружина Л. П. Петіпа, Александрова-Дубровіна, Строєва-Сокольська, Дніпрова та інші.

749. Гимнаст. и атлет. упражнения. – 1913. – 19 марта.

У гімнастичному залі у першому реальному училищі організовано гімнастичні та атлетичні вправи, якими керував М. Ф. Вільгальм. Половина чистого прибутку призначена нужденним учням училища.

750. Село Кременное Купянского уезда: ограбление Преображенской церкви. – 1913. – 19 марта.

Викрадено 100 р. пожертв на користь парафіяльної школи. Злодій забрав також принесені селянами в дарунок церкві хустки, скатертини тощо, загалом на суму 30 р. Тієї ж ночі була обкрадена і кузня.

751. Чествование юбилея Н. С. Таганцева. – 1913. – 20 марта.

На урочистому засіданні криміналістичного семінару у Харківському університеті відбулося вшанування 50-річчя громадсько-державної діяльності М. С. Таганцева. Керівник семінару професор О. Д. Кисельов відзначив внесок ювіляра в юридичну науку. Приват-доцент О. В. Маклецов зробив доповідь «До характеристики М. С. Таганцева як громадського та державного діяча». В. С. Трахтеров дав характеристику наукових поглядів вченого.

752. Приветствия Н. С. Таганцеву. – 1913. – 20 марта.

Ювіляру надіслано телеграми від Харківського університету, криміналістичного семінару та юридичного факультету.

753. Похороны Ф. Я. Орлова. – 1913. – 20 марта.

Поховання службовця контори «Южного края» відбулося на міському цвинтарі.

754. Деятельность адресного стола. – 1913. – 20 марта.

У 1912 р. адресним столом та його відділеннями продано 306718 адресних листків про тих, хто прибуває, 286337 – про тих, хто відбув, 101915 адресних довідок. Загалом на суму 16956 р. 85 к. На утримання адресного столу витрачено 11870 р. 8 к. Чистого доходу отримано 5086 р. 77 к.

755. В еврейской богадельне. – 1913. – 20 марта.

У приміщенні єврейської богадільні Товариства допомоги бідним євреям м. Харкова відслужено панахиду за померлим товаришем голови богадільні Л. Г. Колодним, а також освячення ліжка його імені, заснованого коштом друзів покійного.

756. Посещение студентами-юристами сыскного отделения. – 1913. – 20 марта.

Група студентів-юристів Харківського університету в кількості 80 осіб на чолі з професором судової медицини та кримінального права М. С. Бокаріусом та доктором медицини, асистентом професора О. Г. Бараковським відвідала розшукове відділення з метою знайомства з науковими методами розшуку та кримінальною тактикою у розслідуванні злочинів.

757. У купцов: годичное собрание. – 1913. – 20 марта.

Заслухано та затверджено звіти про суми, що належать купецькому Товариству за 1912 р., комерційного училища імператора Олександра III за 1911–1912 рр. та торгових класів. Вирішено заснувати на згадку про 300-річчя царювання Дому Романових по три стипендії у комерційному училищі, вищих комерційних курсах та у торговій школі. Загальна сума цих стипендій складає 855 р. на рік.

758. Введение попудного сбора в Харькове. – 1913. – 20 марта.

Клопотання міської управи в міністерстві внутрішніх справ поки не отримало підтримки. У ньому знайдені недоліки.

759. [Театр Муссури]. – 1913. – 20 марта.

У театрі відбудеться єдина гастроль відомої балерини К. В. Гельцер. У концерті візьмуть участь також прима-балерина московського імператорського театру Мосолова та танцівник Жуков.

760. Общество «Просвещение». – 1913. – 20 марта.

У селищі Зелений Гай відбулися перші загальні збори Товариства. У дійсні члени із внеском 10 р. вступило 24 особи, у члени-співстаранники із внеском 3 р. щорічно – шість осіб. Обрано членів правління, головою правління – присяжного повіреного Г. Ф. Попова. Збори ухвалили рішення клопотати перед піклувальником навчального округу про відкриття у селищі класичної гімназії для дітей обох статей.

761. Областной сельскохозяйственный съезд. – 1913. – 21 марта.

З'їзд скликаний для розгляду питань, пов’язаних із переглядом російсько-німецького торгового договору.

762. Ремонт соборной колокольни. – 1913. – 21, 29 марта.

Розпочато роботи зі встановлення риштовання для ремонтних робіт та штукатурки соборної дзвіниці, яка не ремонтувалася понад 15 років. Вартість робіт – 50000 р. Соборна дзвіниця є найціннішою пам'яткою зодчества у Харкові, створена за проєктом архітектора-професора Є. О. Васильєва.

763. Харьковское педагогическое Общество. – 1913. – 21 марта.

З ініціативи професорів Харківського університету О. М. Нікольського, В. М. Арнольді, В. Я. Данилевського, засновниці фребелівських курсів А. О. Мартинової у Харкові створюється педагогічне Товариство. Його мета – сприяння розвитку та удосконаленню справи виховання. Якщо не брати до уваги педагогічний відділ харківського історико-педагогічного Товариства, то це перше педагогічне Товариство в межах Харківської губернії.

764. На выкуп вещей. – 1913. – 21 марта.

Службовці заводу Бергенгейма пожертвували ломбарду 10 р. для викупу закладів незаможними.

765. В Обществе Дома братской дружины. – 1913. – 21 марта.

У Домі утримуються понад 50 дітей. У роботі зі спостереження за малолітніми дітьми допомагає нещодавно організований жіночий комітет.

766. Инвалидный дом. – 1913. – 21 марта.

Споруджується інвалідний будинок для людей похилого віку і чинів харківської пожежної команди, які втратили працездатність на службі. Розрахований на 20 осіб. Розроблено правила будинку.

767. Будущая смета Южных железных дорог. – 1913. – 21 марта.

Схвалено проєкт кошторису на 1914 р.: дохід від пасажирського руху виражається в 17142000 р., від товарного – 46810000 р. Загальний дохід має становити 70445000 р. Кількість можливих пасажирів – 18 млн осіб.

768. Общество вспомоществования нуждающимся семинаристам. – 1913. – 21 марта.

У 1912 р. у складі Товариства було сім почесних членів, 15 довічних та 171 дійсний. У звітному році правління надало учням 114 допомог різними речами, переважно одягом та взуттям. Загалом витрачено 1017 р. 65 к. За рік надійшло 4102 р. 94 к. готівкою та 7500 р. відсотковими паперами. На останніх загальних річних зборах благочинні священники Михайло Пономарьов та Микола Сергєєв обрані почесними членами. До числа довічних членів вступив священник Іоанн Мантулін, який пожертвував на користь Товариства 100 р.

769. Бабецкий, Е. М. Бетховенский цикл / Е. Эмбе. – 1913. – 21 марта.

У Харкові виступає оркестр під керуванням Сергія Кусевицького. В оркестрі 75 музикантів. У чотирьох концертах виконуються всі дев’ять симфоній Л. Бетховена. В одному з концертів бере участь хор Туроверова та оперні співаки.

770. [Труппа П. В. Самойлова]. – 1913. – 21 марта.

Репетирує у драматичному театрі. До трупи увійшли артистки Художнього театру К. М. Мунт, Т. П. Мравіна, Н. *А*. Свєтлова, М. М. Білозерська, Г. р. Павловська, М. М. Доліна, М. К. Ніколаєва; артисти К. К. Оболенський, М. С. Ячменєв, К. Є. Большаков, В. М. Галинський, Ю. М. Юр'їн, *А*. В. Турцевич, М. І. Муханов, Л. М. Львов, а також режисер ризького театру Галинський.

771. Сумцов, Н. Ф. К охране детей. – 1913. – 23 марта.

У міських середніх та нижчих школах зростає кількість дітей, які приїжджають із приміських селищ. Автор пропонує посилити безпеку дітей під час користування транспортом.

772. Д. Н. Овсянико-Куликовский. – 1913. – 23 марта.

Виповнилося 35 років науково-літературної діяльності професора. Дмитро Миколайович Овсянико-Куликовський народився 23 січня 1853 р. у м. Каховка Таврійської губернії у дворянській родині. Середню освіту здобув у сімферопольській класичній гімназії, вищу – у Новоросійському університеті. У 1884 р. у Харківському університеті склав іспит на здобуття ступеня магістра порівняльного мовознавства та санскриту, а у 1885 р. там же захистив магістерську дисертацію. Був призначений екстраординарним професором до Казанського університету. До Харківського університету переведений у 1888 р. і викладав там до 1905 р. до виходу у відставку. Має друковану працю, нині є редактором журналу «Вестник Европы». Обраний почесним академіком Академії наук за розрядом красного письменства. З Харковом пов'язаний не лише службою, а й тісними зв'язками громадської діяльності. Він був видатним діячем у харківському Товаристві грамотності та Громадській бібліотеці.

773. Городская дума. – 1913. – 23 марта.

Розглядаються поточні питання міського життя. Особливе обговорення викликала доповідь про реорганізацію міського господарства, заснування посади скарбника харківської міської управи. Одностайно задоволено клопотання Громадської бібліотеки щодо субсидії на її розширення.

774. Конфискация местных газет. – 1913. – 23 марта.

Газети «Южный край» та «Утро» за 22 березня були конфісковані інспектором у справах друку за надруковані в обох газетах судові звіти про справи редактора та видавця «Южного края» з інспектором у справах преси.

775. Разрешение займа на постройку художественного училища. – 1913. – 23 марта.

Міністерство внутрішніх справ затвердило ухвалу Міської думи про позику в кредитних установах 75000 р. на витрати з будівництва художнього училища. Дозвіл обумовлений домовленістю, що всі витратні матеріали купуватимуться на вітчизняних заводах. На кожен виняток має існувати особливе розпорядження.

776. Выручка трамвая за февраль. – 1913. – 23 марта.

Перевезено 1230306 пасажирів. Загальна сума виручки становила 61260 р. 8 к. Найбільший дохід дала Пушкінська лінія.

777. Железнодорожное Общество взаимного кредита. – 1913. – 23 марта.

На проведених виборах голови ради обрані начальник служби тяги Південних залізниць інженер Т. М. Пекуш та начальник служби руху інженер С. К. Кудреватов. Внаслідок жеребкування головою ради став Т. М. Пекуш.

778. Учреждение на железной дороге похоронных касс. – 1913. – 23 марта.

На засіданні членів ощадно-позикової каси службовців та робітників депо Харкова виділено особливий фонд для видачі безповоротної матеріальної допомоги на поховання у розмірі 300 р.

779. В Коммерческом клубе. – 1913. – 23 марта.

Відбулися екстрені збори членів клубу, присвячені питанню збільшення доходності. Були присутні 73 особи. Раніше загальними зборами створено спеціальну фінансову комісію. Голова комісії А. Т. Чаплигін виступив із доповіддю про її роботу, в якій зазначено, що 1912 р. приніс збиток у 21000 р. На думку членів комісії, причиною цього є припинення у клубі азартних ігор. Але прибутковість клубу можна підвищити без них. Насамперед клуб має бути реформований у загальностановий. Необхідно доцільніше використовувати нерухоме майно: щовечора здавати зимовий театр в оренду під лекції, концерти, вечори. Можливе сезонне надання театру в оренду не менш ніж за 9–10000 р. Необхідно також збудувати в саду новий літній театр. Архітектор Дашкевич зробив ескіз театру на 720 місць вартістю 20000 р. Серед інших заходів комісія вважає за потрібне влаштування в саду зимової ковзанки, майданчиків для ігор, розвиток гри в лото. Особливо бажаним комісія визнає допущення в клуб жінок на однакових правах із чоловіками. Також пропонується скоротити платню

службовцям. З критикою доповіді виступив голова ради старшин С. М. Жевержеєв. В результаті дебатів одноголосно ухвалили експлуатувати зимовий театр шляхом вечірньої оренди, якщо не знайдеться солідний антрепренер. Запропоновано також надати новий проєкт перебудови театру.

780. Вечер памяти В. М. Гаршина: (в литературно-художествен. кружке). – 1913. – 23 марта.

Засідання присвячене 25-й річниці від дня смерті письменника. З доповідями виступили Л. К. Берман, Ф. Г. Пактовський. Доповідь Д. П. Міллера про ставлення В. М. Гаршина до Харкова прочитав В. І. Аренський. З 1875 р. письменник був постійним гостем міста, де зазвичай проводив літні канікули. Дорогою на війну до Болгарії заїжджав до Харкова попрощатися з матір'ю. Пораненого його вислали сюди на лікування. Тут він написав твір «Четыре дня». Літо 1879 р. письменник провів у Харкові, перебуваючи у пригніченому настрої. Коли захворів на психічний розлад, рідні взяли його додому і помістили на Сабурову дачу. Востаннє Гаршин побував у місті навесні 1882 р. До смерті письменника культурний Харків поставився байдуже. У місцевих газетах не було телеграм про його смерть. За кілька днів у «Харьковских губернских ведомостях» помістили передрук із петербурзької газети коротенького некролога. Ще пізніше в «Южном крае» Гаршину було присвячено шість статей Говорухи-Отрока. Пам'ять покійного земляка була вшанована через багато років: члени Товариства грамотності заснували Гаршинську школу.

781. Бабецкий, Е. М. Симфонический концерт Д. В. Ахшарумова / Е. Эмбе. – 1913. – 23 марта.

Диригент Д. В. Ахшарумов є директором полтавського відділення російського музичного товариства. З оркестром він відвідав великі центри, а також провінційні міста, куди звичайні оркестри не потрапляють, дав 368 концертів. Ювілейна концертна поїздка Ахшарумова розпочалася з посту, і 2 квітня відбудеться концерт у театрі Комерційного клубу. У програмі симфонічна поема Л. Бетховена, твори К. Гольдмарка та Ф. Ліста. В оркестрі 60 музикантів.

782. Концерт в пользу студентов университета. – 1913. – 23 марта.

З метою допомоги молоді до Харкова приїжджає молодий піаніст із Москви М. А. Орлов. Він закінчив Московську консерваторію у 1910 р. із золотою медаллю, є учнем К. М. Ігумнова і Танєєва. З успіхом виступав у Петербурзі та Варшаві. Концерт відбудеться у театрі Комерційного клубу.

783. Устройство заразного барака. – 1913. – 23 марта.

Губернська земська управа влаштовує барак для інфекційних хворих при земській лікарні у с. Жихор Харківського повіту.

784. Постройка больницы в с. Русской Лозовой. – 1913. – 23 марта.

На сільському сході селяни вирішили клопотати про будівництво окремої земської лікарні коштом повітового земства. Сільське товариство виділило під лікарню 2 десятини громадської надільної землі.

785. В. М. Гаршин: (по поводу 25-летия со дня смерти) : [фото]. – 1913. – 24 марта.

786. Миллер, Д. П. Гаршин в Харькове / Д. М. – 1913. – 24 марта.

787. Выборы помощника директора технологического института. – 1913. – 24 марта.

Обрано професора, доктора хімії Олександра Миколайовича Щукарева, який служить в інституті з 1912 р.

788. В «Скорой медицинской помощи». – 1913. – 24 марта.

На засіданні правління товаришем голови обрано члена правління М. Х. Орда.

789. Осмотр будущего кинематографа. – 1913. – 24 марта.

Технічна комісія оглянула збудований на Сумській вулиці величезний будинок Харитонова, де передбачається відкрити кінематограф. Будівля задовольняє всі будівельно-технічні та протипожежні вимоги. Розкішно оздоблюється зал для глядачів. У будинку також передбачається відкрити великий готель.

790. В биржевом Обществе. – 1913. – 24, 27 марта.

Заслухано огляд діяльності біржового комітету за 1911 – 1912 рр. Визначним моментом є створення спеціальної комісії для переробки статуту біржі стосовно вимог поточного життя. У 1911 р. у Товаристві перебували 126 членів, у 1912 р. – 102. Біржовий комітет засідав 51 раз, котирувальні комісії – 92. Діяльність біржового комітету полягала у розробці та поданні різних клопотань, відомостей з питань торгівлі та промисловості. Надходження 1911 р. виражене сумою 8047 р. 32 к., 1912 р. – 7880 р. Витрата становила відповідно 6006 р. 07 к. та 9213 р. 87 к. Прибутково-витратний кошторис на 1913 р. збалансований у сумі 8183 р. У харківському міському купецькому банку є біржові суми 10114 р. 70 к. Проведено вибори

791. Лечебница приказчиков г. Харькова: (выборы старшего врача лечебницы приказчиков). – 1913. – 24 марта.

На засіданні опікунської ради на посаду лікаря – завідувача амбулаторної лікарні обрано харківського лікаря Д. Я. Петровського. Він є уродженцем Харківської губернії, закінчив Харківський університет з відзнакою у 1895 р. Будучи студентом, брав участь в епідемічних загонах боротьби з холерою у 1892–1893 рр. Потім відряджений до Курської губернії на боротьбу з епідеміями дифтериту і черевного тифу. Після закінчення медичного факультету прийнятий ординатором факультетської терапевтичної клініки. Був особистим помічником професора І. М. Оболенського. Обіймав також посаду заводського лікаря Товариства М. С. Кузнецова та завідував лікарнею на 20 ліжок у Будах. З 1907 служив лікарем і викладачем гігієни в харківському комерційному училищі, а також фабричним лікарем Товариства «Д. Кромський». Він також є членом Товариства наукової медицини та гігієни, яким був делегований на VII Пироговський з'їзд. Має друковану працю. Після обрання старшого лікаря порушується питання про відкриття амбулаторії лікарні. На черзі – запрошення лікарів інших спеціальностей та підшукування відповідного приміщення у центральній частині міста.

792. XVI выставка картин товарищества харьковских художников / В. Т. – 1913. – 24 марта.

У виставці беруть участь 50 художників, експонуються 203 твори. Відзначено полотна архітектора К. М. Жукова, офортиста В. Д. Єрмилова. Автор вважає твори О. М. Любимова, М. К. Перова, В. П. Клюшки дилетантськими.

793. Концерт З. Н. Малютиной. – 1913. – 24 марта.

З. М. Малютіна нині є професором вокалу в катеринославському музичному училищі російського музичного товариства. Артистка виступає на користь дитячих літніх колоній Товариства грамотності. У концерті в театрі Комерційного клубу беруть участь піаніст-віртуоз Гілевич та співак Морозов.

794. К приезду Е. В. Гельцер. – 1913. – 24 марта.

У театрі Муссурі відбудеться одна гастроль прими-балерини імператорського московського театру К. В. Гельцер за участю солістів того ж таки театру В. П. Мосолової та Л. О. Жукова.

795. К гастролям Д. Смирнова. – 1913. – 24 марта.

До Харкова на гастролі приїздить тенор Дмитро Смирнов.

796. Концерт-балет. – 1913. – 24 марта.

Правління Товариства допомоги колишнім вихованкам харківського Інституту імператриці Марії Федорівни влаштовує в оперному театрі традиційний концерт-балет. Беруть участь виконавці вокально-музичного мистецтва, учнями школи Н. О. Тальорі поставлено дитячий балет, а також балет «Мрії художника». Зібрані кошти призначаються на спорудження будинку гуртожитку для колишніх вихованок Інституту шляхетних дівчат або хворих, людей похилого віку та для тих, які шукають роботу.

797. [Артистка М. И. Алешко]. – 1913. – 24 марта.

У нашому місті гостює оперна співачка, яка протягом двох сезонів співала у Тифлісі, запрошена і на третій сезон. Можливо, дасть концерт у Харкові.

798. [Труппа С. Ф. Сарматова]. – 1913. – 24 марта.

Трупа орендувала сад зібрання прикажчиків. У складі артистки: Черновська, Надінська, Трефілова, Ільчевська, Рашеліна, Хованська, Астрова, Вєрина, артисти: Орлов, Варязький, Вент, Трефілов, Дар'ял, Бенський, Ельський, Поне, Полянський, Іванов, суфлер Бойков. Режисер С. *А.* Трефілов, управитель Всеволод Волін. У репертуарі мініатюри, одноактні оперети, легка комедія, фарс. Як куплетист виступає С. Ф. Сарматов.

799. Член Государственного Совета, сенатор Н. С. Таганцев: (по поводу 50-летия научной и общественно-государственной деятельности) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11322. – 1913. – 24 марта.

800. Проф. Д. Н. Овсянико-Куликовский: (по поводу 35-летнего юбилея научно-литературной деятельности) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11322. – 1913. – 24 марта.

801. Проф. И. А. Красуский, избранный директором Харьковского технологического института: [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11322. – 1913. – 24 марта.

802. Ф. Я. Орлов, заведовавший приемом подписки в конторе «Южного края», скончался 17-го марта : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11322. – 1913. – 24 марта.

803. Пианист А. Гольденвейзер ; Н. С. Кленовский, дирижер и директор тифлисского отд. ИРМО: (к участию в 3-м симфоническом собрании ИРМО в Харькове, 25 марта) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11322. – 1913. – 24 марта.

804. Новая станция скорой помощи. – 1913. – 25 марта.

Спорудження будівлі станції швидкої допомоги на вулиці Конторській відбувається форсованими темпами. До осені можливе переведення станції у власне приміщення.

805. Новый конкурс на составление проекта харьковского холодильника. – 1913. – 25 марта.

Проєктується холодильне обладнання критого ринку. Після огляду робіт експертна комісія вважає за доцільне повторити конкурс.

806. П. В. Самойлов: (к гастролям в Харькове) : [фото]. – 1913. – 25 марта.

807. К наступающему скаковому сезону / Биг-Бой. – 1913. – 25 марта.

808. Второе епархиальное женское училище. – 1913. – 27 марта.

Кілька разів порушувалося питання про друге єпархіальне училище у Харкові. Відсутність коштів є основною перешкодою при його вирішенні. Духовенство одного з єпархіальних з'їздів висловилося за розширення існуючого. На нове училище необхідно 300–350000 р. Його можна побудувати в Ізюмі, Куп'янську чи Старобільську.

809. Закладка гимназии Витте. – 1913. – 27 марта.

Відбулося урочисте закладання нової триповерхової будівлі для гімназії баронеси Вітте (Велика Москалівська, 65). Нині ця гімназія знаходиться на вулиці Заїківській.

810. Ремонт зданий ветеринарного института. – 1913. – 27 марта.

На дозволену та отриману допомогу – 42000 р. – розпочато капітальний ремонт головного корпусу. Будівельна комісія клопочеться про додатковий кредит.

811. Постройка новых пожарных частей. – 1913. – 27 марта.

Почали кладку фундаменту нової пожежної частини на Петінській вулиці. Незабаром розпочнуться будівельні роботи і на Шевченківській вулиці.

812. На съезде огнестойкого строительства. – 1913. – 27 марта.

З'їзд техніків вогнестійкого будівництва Харківської губернії відкрився 24 березня у приміщенні відділу вогнестійкого будівництва на вулиці Чорноглазівській. Прибуло 39 осіб. З'їзд розділився на чотири секції та розробляє технічні питання.

813. К загадочной кончине проф. И. И. Белянкина. – 1913. – 27 марта.

У зв'язку зі смертю професора Харківського технологічного інституту судова влада допитала директора інституту професора П. М. Мухачова, професорів І. А. Красуського, П. П. Копняєва, Г. О. Латишева. Крім того, в квартирі покійного опечатано емальований посуд.

814. Заседание городской садовой комиссии. – 1913. – 27 марта.

Представлено повний план оздоблення та об'єднання всіх частин міського парку. Затверджено проєкт павільйону спортинг-клубу на спортивному майданчику парку. Прийнято ескізний план переробки Вознесенського скверу.

815. Годичное собрание приказчиков. – 1913. – 27 марта.

На зборах Товариства взаємної допомоги прикажчиків були присутні 54 члени з 671. У звітному році ліквідовано розтрату бухгалтера Ксензова шляхом продажу його будинку за 7513 р. Сума, що залишилася – 2508 р., була списана з рахунків. На видачу нагород нареченим асигновано 800 р. Баланс із торгової школи на 1 січня 1913 р. зведено у сумі 192473 р. 74 к. за прибутку 1043 р. 34 к. У школі числилося 369 учнів, 37 закінчили навчання. Кошторис надходжень та витрат на 1913 р. зведено у сумі 15016 р. Ухвалили клопотати про нагородження званням спадкового громадянина члена правління Ф. М. Островерхова, видати бібліотекареві 75 р. Відраховано з оборотного капіталу 550 р. на передплату журналів, газет, купівлю та ремонт книг. Членами правління обрані О. І. Четвериков, П. О. Піскарьов.

816. Собрание купцов. – 1913. – 27 марта.

У будівлі біржі відбулися загальні збори членів харківського купецького Товариства. Купецьким старостою переобрано Г. О. Гольберга, товаришем – О. П. Єгорова. Проведено вибори по інших комітетах, комісіях та ін.

817. Горовиц, А. 3-е симфоническое собрание ИРМО; 1-й концерт оркестра С. Кусевицкого. – 1913. – 27 марта.

818. Бабецкий, Е. М. Танцы Е. В. Гельцер / Е. Эмбе. – 1913. – 27 марта.

819. Бабецкий, Е. М. Открытие оперы / Е. Эмбе. – 1913. – 27 марта.

У театрі Муссурі розпочалися оперні спектаклі. Поставлено оперу Ж. Массне «Манон». Диригував Купер, головні партії виконали Бронська та Смирнов.

820. Вечер мелодекламации П. В. Самойлова / Н. Д. – 1913. – 27 марта.

Виступу Самойлова сприяли акомпаніатор Дулов, скрипаль Піастро. Декілька комічних сценок прочитав Ячменєв. Виступили також артистки Мравіна та Мунт.

821. Фарс г. Смолякова / Ал. Н—скій. – 1913. – 27 марта.

У театрі Вольчині відновились вистави петербурзького фарсу Смолякова. До трупи запрошено нових акторів.

822. Гимназия в п. «Южный». – 1913. – 27 марта.

Комітет селища ухвалив рішення влітку поточного року збудувати гімназію. Вартість робіт – 40000 р. Остаточно завершити роботи передбачається у серпні 1914 р.

823. Юбилейный привет Д. Н. Овсянико-Куликовскому. – 1913. – 28 марта.

824. Памяти профессора В. К. Высоковича: (торжественное заседание медицинского Общества). – 1913. – 28 марта.

В. К. Високович – колишній завідувач бактеріологічного інституту медичного Товариства. Розпочав наукову та викладацьку діяльність у Харкові. Помер у Києві. На зборах з доповідями виступили: В. В. Фавр «Біографічні дані про В. К. Високовича», М. Ф. Мельников-Розведенков «В. К. як патологоанатом», С. В. Коршун «В. К. як бактеріолог», В. І. Недригайлов «Значення В. К. у справі розвитку бактеріологічного інституту медичного товариства», С. Л. Ерліх «В. К. як учень професора В. П. Крилова», К. Ф. Єленевський «Спогад про В. К. Високовича». На закінчення медичним Товариством засновано премію імені професора В. К. Високовича.

825. Городская смета. – 1913. – 28 марта.

На засіданні міської фінансової комісії обговорювалося асигнування на утримання нових посад (32605 р.), на надбавки (23582 р.). Ухвалили виділити 18000 р. на ремонт та перемощення бруківок.

826. В суде для малолетних. – 1913. – 28 марта.

Протягом січня суддею для малолітніх доктором Файстом було розібрано 57 справ, за якими обвинуваченими визнано 48 осіб. За віком вони розподіляються так: дві особи до 10 років, чотири – 10 років, три – 11 років, шість – 12 років, 12 – 13 років, п’ять – 14 років, 10 – 15 років, три – 16 років, три – понад 16 років. З них 15 дівчаток та 33 хлопчики.

827. Выставка ученических работ. – 1913. – 28 марта.

Харківський навчальний округ у червні влаштовує виставку учнівських робіт у залах 2-ї чоловічої гімназії. На виставку подаються письмові роботи учнів, а також вироби ручної праці учнів нових чоловічих гімназій у Харкові. На її організацію різними установами виділено 9000 р. Завідувачем виставки призначено директора 2-го реального училища Кутневича.

828. Публичная лекция о Париже. – 1913. – 28 марта.

Організує Товариство любителів природи в актовій залі університету. Приват-доцент О. М. Покровський дав своїй лекції назву «Париж, його сьогодення та минуле».

829. Городская аптека. – 1913. – 28 марта.

Спеціальна комісія розробила питання щодо заснування у Харкові міської аптеки, відкриття якої бажане протягом 1913 р. Кошторис витрат на аптеку, лабораторію, склад виражений в сумі 41000 р. Одноразова витрата на обладнання – 25000 р.

830. V областная выставка племенного рогатого скота и свиней. – 1913. – 28 марта.

Організовується у Харкові на Кінній площі. На виставку заявлено 150 голів великої рогатої худоби та 200 свиней. Тварин різних порід виставляють великі землевласники.

831. Горовиц, А. 2-ой Бетховенский вечер С. Кусевицкого – 1913. – 28 марта.

832. Бабецкий, Е. М. Опера «Манон» / Е. Эмбе. – 1913. – 28 марта.

Почалися гастролі Д. О. Смирнова. У ролях також Бронська, Месняєв, Княжич.

833. Мельников, Ф. Гастроли П. В. Самойлова / Ф. М. – 1913. – 28, 29, 31 марта; 3 апр.

834. «Камо грядеши». – 1913. – 28 марта.

Сінематографічна картина демонструвалася у залі Дворянського зібрання і справила дивовижне враження. Постановка коштувала італійській фірмі «Чинес» 1500000 лір.

835. Утверждение губернского энтомолога [В. Г. Аверина]. – 1913. – 29 марта.

836. Безобразия на Кирилло-Мефодиевском кладбище. – 1913. – 29 марта.

З настанням весни цвинтар набув вигляду відкритого розпивального закладу з бійками, руйнуванням огорож і могильних пагорбів.

837. В Обществе взаимного страхования имуществ от огня: (годичное собрание). – 1913. – 29 марта.

На зборах прийнято звіт правління за 1912 р. та акт уповноважених. Надходження у звітному році склали 250057 р. 18 к. Крім запасного капіталу Товариство має недоторканний капітал імені імператора Олександра II. Станом на 1 січня 1912 р. у Товаристві перебувало 5995 членів, протягом року додалося 175 нових, вибуло з різних причин 162. На 1 січня 1913 р. числилося 6008 осіб. Суми Товариства: 57829285 р. – по нерухомому майну та 726845 – по рухомому. Пільгове майно – 23011638 р. Розглядалися проєкт кошторису витрат на 1913 р., доповіді з різних питань діяльності. Проведено вибори. Розпорядником обрано Г. Я. Стрижевського, уповноваженим Товариства – О. Є. Черторизького.

838. Заседание городской земельной комиссии. – 1913. – 29 марта.

Розглядалося клопотання губернського земства про здачу для потреб обласної дослідної станції у довгострокову оренду ділянок міської землі загальною площею 210 десятин.

839. З. Н. Малютина: (к предстоящему 30 марта концерту в Харькове) : [фото]. – 1913. – 29 марта.

840. Горовиц, А. Концерт пианиста Н. А. Орлова. – 1913. – 29 марта.

841. [Новый театр-синематограф «Ампир»]. – 1913. – 29 марта.

Відкрився у будинку Д. І. Харитонова на Сумській вулиці. У залі 1000 місць, величезне фойє. Будував губернський архітектор А. І. Горохов.

842. Заседание совета университета. – 1913. – 30 марта.

Професора Я. А. Денисова обрано членом ради при піклувальнику харківського навчального округу з предметів стародавніх мов. Розглянуто питання відрядження вчених за кордон. Призначено нові теми для здобуття премій імені професора М. М. Алексєєнка. Присуджено золоту медаль студенту-медику п'ятого курсу М. В. Попову. Звання повітового лікаря удостоєні А. Домонтович та Є. Кріст.

843. Городская дума. – 1913. – 30 марта.

Розглядалися питання щодо зниження тарифів на електроенергію для міських підприємств, про порядок проведення загальної переоцінки в м. Харкові, про організацію при відділі управи оптової закупівлі матеріалів для всіх міських підприємств.

844. 25-летний юбилей протоиерея И. Пичеты. – 1913. – 31 марта.

3 квітня виповнюється 25 років пастирського служіння настоятеля Іоанно-Усікновенської церкви м. Харкова, який загалом служить 45 років. Ювіляр за походженням серб, початкову освіту здобув у Герцеговині. До Росії прибув навчатися і потрапив до Одеського пансіону для південнослов'янських вихованців, потім навчався у семінарії. Вищу освіту здобув у Київській духовній академії. Після закінчення повернувся на батьківщину, де думав зайнятися педагогічною діяльністю. Але вихованці російських духовних закладів перебували у вкрай несприятливих умовах, і він повернувся до Росії. Читав лекції з церковної історії у Київській духовній академії, потім був призначений викладачем Полтавської духовної семінарії. У 1888 р. призначений ректором Вітебської духовної семінарії та висвячений у сан священника. Звідти переведений до Полтави на таку саму посаду. У Харків перейшов на службу в 1903 р. і був призначений настоятелем Петропавлівської, а потім Іоанно-Усікновенської церкви. Бере участь у багатьох громадських благодійних та просвітницьких організаціях. Має публікації в журналах і газетах, численні відзнаки до ордену св. Анни І ступеня включно.

845. Начальник главного тюремного управления тайн. сов. С. С. Хрулев. Скончался 28 марта : [фото]. – 1913. – 31 марта.

846. Пожертвование. – 1913. – 31 марта.

Купецький староста Г. О. Гольберг передав голові нарад дільничних піклувань О. О. Йозефовичу 500 р. від купецького Товариства для передачі дільничним піклуванням про незаможних із нагоди свята Святого Великодня.

847. Утверждение. – 1913. – 31 марта.

Начальник губернії на наступне триліття затвердив на посаді харківського рабина Шолома Берковича Епштейна.

848. Водопроводные дела. – 1913. – 31 марта.

Закінчується буріння артезіанської свердловини на Жандармській площі. Пройдено понад 300 сажнів. Виконуються роботи з влаштування Малинівської станції.

849. На городском кирпичном заводе. – 1913. – 31 марта.

Закінчено роботи з підготовки до виробництва цегли. Встановлено одержані від ризького заводу нові машини для її виготовлення.

850. Воздухоплавательная школа. – 1913. – 31 марта.

Питання про відкриття у Харкові повітроплавної школи перебуває у невизначеності. Затримка відбувається через відсутність місця для школи. У повітроплавному відділі технічного Товариства, яке організує школу, є кошти лише на придбання апаратів. Задля пошуку коштів передбачається організація у Харкові польотів М. Єфімова та інших авіаторів.

851. Заседание медицинского Общества. – 1913. – 31 марта.

На зборах розглянуто прибутково-витратний кошторис на 1913 р. Вибори скарбника відкладаються через відсутність кворуму.

852. Общее собрание попечительного комитета о нуждах высших женских курсов. – 1913. – 31 марта.

Затверджено звіт про діяльність Комітету за 1912 р. Уряд схвалив клопотання курсів про виділення одноразової допомоги – 60000 р. на будівництво власного будинку. Ескізи, зроблені архітекторами Покровським та Цауне, відхилені. План разом із кошторисом доручено розробити академіку О. М. Бекетову. Обрано членів правління та кандидатів до них.

853. Горовиц, А. Последний Бетховенский вечер оркестра С. Кусевицкого. – 1913. – 31 марта.

854. [Театр Муссури]. – 1913. – 31 марта.

В опері Ш. Гуно «Ромео і Джульєтта» бере участь Д. О. Смирнов. Партію Джульєтти виконує молода співачка імператорської петербурзької опери Катульська.

855. [Оперный театр]. – 1913. – 31 марта.

З концертом виступає «циганська знаменитість» Катюша Сорокіна. Беруть участь також солістка московського балету Девільєр та артист оперети О. Фатєєв, який імітує різних співаків.

856. Ознаменование 300-летия юбилея Дома Романовых. – 1913. – 31 марта.

На придбання нового дзвону для парафіяльного храму парафіяни Покровської церкви с. маяки Ізюмського повіту пожертвували 1000 р.

857. Протоиерей о. И. Пичета: (к исполняющемуся 3 апр. 25-летнему юбилею) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11333. – 1913. – 31 марта.

858. К. Н. Игумнов: (к участию в 5-м симфоническом собрании ИРМО) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11333. – 1913. – 31 марта.

859. Д. В. Ахшарумов: (к симфоническому концерту 2 апр.) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11333. – 1913. – 31 марта.

860. Ю. Н. Померанцев: (к участию в 5-м симфоническом собрании ИРМО) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11333. – 1913. – 31 марта.

Квітень / Апрель

861. Василий Андреевич Мостынский: [сообщ. о смерти]. – 1913. – 3 апр.

1 квітня від розриву серця та крововиливу в мозок помер надштатний екстраординарний професор Харківського ветеринарного інституту. Народився 2 січня 1870 р. Закінчив Харківський ветеринарний інститут з відзнакою в 1897 р. У 1898 р. зарахований лаборантом на кафедрі гігієни, 1900 р. після захисту дисертації удостоєний ступеня магістра ветеринарних наук. Того ж року обраний приват-доцентом кафедри загальної гігієни. У 1903 р. відряджений за кордон з метою підготовки до професорського звання. У 1905 р. брав участь у міжнародному ветеринарному конгресі. У 1907 р. призначений надштатним екстраординарним професором кафедри фармакології, загальної терапії та рецептури. У 1908 р. задля наукового вдосконалення відряджений за кордон на три роки. Повернувшись восени 1911 р., розпочав регулярний курс з фармакології, часто брав участь у різноманітних з'їздах та нарадах. Небіжчик працював в Інституті експериментальної медицини в Петербурзі.

862. К кончине профессора В. А. Мостынского. – 1913. – 3 апр.

863. Расширение Александро-Невской церкви. – 1913. – 3 апр.

Причт та парафіяни храму ухвалили рішення про проведення капітального ремонту в поточному році. Кошторис і проєкт склав харківський єпархіальний архітектор академік В. М. Покровський. Сума ремонту становить 30000 р., з них вже зібрано 20000 р. Жертводавцями стали І. С. Толкачов (6300 р.), О. О. Ключкіна (6300 р.), А. Я. Омельченкова (1100 р.), священник А. Жадановський (7000 р.), церковний староста Д. Кравченко. Обрано будівельний комітет.

864. День ромашки. – 1913. – 3 апр.

Влаштовує «Ліга боротьби з туберкульозом» 4 травня у м. Харкові. Організовано комітет цього дня під головуванням Ю. О. Гіршман.

865. 25-летний юбилей С. Д. Писаревского. – 1913. – 3 апр.

Вихованець Харківського університету 25 років служить контролером у державному контролі Південних залізниць.

866. Внешкольные надзирательницы. – 1913. – 3 апр.

Окрім позашкільних наглядачів навчальний округ запросив ще трьох наглядачок спеціально для спостереження за гімназистками. Їхнє утримання покладено на середні навчальні заклади Харкова.

867. Крупное пожертвование. – 1913. – 3 апр.

Н. М. Філонова внесла до каси харківського благодійного Товариства 3000 р.

868. Строительная горячка. – 1913. – 3 апр.

У березні міська управа видала 136 дозволів на будівництво. У січні видано 28, а у лютому – 45.

869. Выгодная городская постройка. – 1913. – 3 апр.

Побудований на Благовіщенському базарі ресторан виявився для міста дуже вигідним. На будівництво витрачено 26000 р. Будівлю здано в оренду за 5000 р. на рік, має окупитися за шість років.

870. Открытие областной выставки животноводства. – 1913. – 3 апр.

5 квітня у Харкові на кінно-пригінному міському дворі відкривається V обласна виставка племінної великої рогатої худоби та свиней, що організується відділенням тваринництва харківського Товариства сільського господарства. Вже почали прибувати тварини.

871. Энергичное истребление бродячих собак. – 1913. – 3 апр.

Міський утилізаційний завод протягом березня впіймав та знищив 314 тварин.

872. Городской инвалидный дом. – 1913. – 3 апр.

Харківське Товариство взаємного страхування виділило додатково 7000 р. на спорудження інвалідного будинку для колишніх службовців пожежної команди. Крім того, самі пожежні роблять відрахування на роботи, що почалися.

873. Пожар. – 1913. – 3 апр.

На Катеринославській вулиці згорів сарай, що належав Дворниченку, наповнений паливом, меблями квартирантів, різним господарським майном. Збиток становить 15000 р. Майно Дворниченка застраховане на 150000 р.

874. Общее собрание. – 1913. – 3 апр.

У будівлі 4-ї гімназії відбулися загальні збори членів Товариства допомоги учням, на яких заслухано звіт за 1912 р. та кошторис на 1913 р. Баланс Товариства складає 4444 р. 25 к. Після здійснених витрат до 1 січня 1913 р. готівки залишилося 3649 р. 76 к. За особливі заслуги М. Я. Постоєв обраний почесним членом Товариства. Проведено вибори членів правління та ревізійної комісії.

875. Пасхальный базар. – 1913. – 3 апр.

Відкривається у Польському домі з ініціативи комітету піклування про незаможних римсько-католицького сповідання. Представлено багато спеціально виписаних з Литви та Польщі харчових продуктів, кустарних виробів та різноманітних святкових сюрпризів.

876. Выставка. – 1913. – 3 апр.

У біржовому залі відкривається виставка робіт вихованок жіночої школи харківського благодійного Товариства, перетвореної на професійну на початку навчального 1912/1913 року.

877. Горовиц, А. К 5-му симфоническому собранию ИРМО. – 1913. – 3 апр.

Симфонічний концерт відбудеться під керівництвом диригента московського імператорського театру Ю. М. Померанцева за участю піаніста К. М. Ігумнова. У програмі – твори С. І. Танєєва, М. А. Римського-Корсакова, О. К. Глазунова.

878. Бабецкий, Е. М. Любительский балет / Е. Эмбе. – 1913. – 3 апр.

Окрім виступів танцівниць у концертному відділенні грав А. Ф. Бенш, з успіхом співав М. Г. Гуляєв.

879. Изюм: Водопровод. Абсентизм гласных. На полях. – 1913. – 3 апр.

Очікується швидкий початок спорудження водогону. Містом розвозяться труби. Під час робіт виникають нові пропозиції щодо постачання водою тих чи інших об'єктів. Наголошується на недбалому ставленні депутатів Міської думи до своїх громадських обов'язків, оскільки для вирішення питань, у т. ч. відчуження міських ділянок, не збирається кворум. У сільському господарстві поки що все складається задовільно.

880. Городская дума. – 1913. – 4, 5 апр.

Прийнято доповідь пенсійної комісії з питань зрівняння платні службовців, періодичних надбавок, літнього відпочинку тощо. Розглянуто правила керування автомобілями, інші питання міського життя. Член управи О. М. Коритін представив проєкт та кошторис на будівництво нового корпусу казарм для 121 піхотного Пензенського полку. Прийнято пропозицію С. Я. Толкачова про передачу безоплатно у власність міста земельної ділянки для продовження Лермонтовської вулиці. Обговорювалося питання передсвяткових нагород міським службовцям.

881. Чествование прот. И. Пичеты. – 1913. – 4 апр.

Відбулося в Іоанно-Усікновенській церкві після молебня з нагоди 25-річного пастирського служіння. Крім привітань у храмі та на квартирі, ювіляр отримав понад 150 вітальних телеграм.

882. Отмена конфискации «Южного края». – 1913. – 4 апр.

Харківський інспектор у справах преси наклав арешт на №11271 газети від 25 лютого. У цьому номері було розміщено лист начальника губернської в'язниці і, як відповідь на нього, статтю «По поводу письма г. начальника губернской тюрьмы». Після розгляду подання інспектора прокурор суду надіслав порушену справу на припинення. Харківський окружний суд ухвалив висновок прокурора.

883. Вскрытие тела проф. В. А. Мостынского. – 1913. – 4 апр.

Проведено лікарем Говоровим за участю магістра ветеринарних наук О. М. Петрова за бажанням сім'ї покійного. Встановлено, що смерть настала внаслідок паралічу серця.

884. Кража телефонных проводов. – 1913. – 4 апр.

Виявлено на міжміській лінії Харків – Москва між стовпами на Лопанській набережній. Загалом викрадено дроти вагою понад 6 пудів.

885. Тиф в тюрьме. – 1913. – 4 апр.

У харківській пересильній в'язниці на зворотний тиф захворіло сім арештантів, які прибули етапами з інших міст. У харківській губернській в'язниці захворіла одна особа.

886. Переход пожарного дела [из ведения полиции] в ведение города. – 1913. – 4 апр.

887. Разговенье в приютах детского суда. – 1913. – 4 апр.

У двох притулках для підслідних Харківського дитячого суду перебуває 140 осіб. З нагоди свята службовці сподіваються на пожертвування грошима та продуктами для знедолених дітей.

888. Стотысячная растрата в Азовско-Донском банке. – 1913. – 4 апр.

Вчинена завідувачем фондового відділу А. М. Шейндліним, який відомий у Харкові гульбощами та захопленням азартними іграми. До банку він поступив 13 років тому. Протягом перших восьми років нічим не виділявся, ведучи життя скромного трудівника-сім'янина. Але п'ять років тому почав грати у карти. Вигравши значну суму грошей, приватно зайнявся посередництвом при купівлі, продажу та заставі майна. Супутниками всього цього стали гулянки, дорогі покупки. Відтоді почалося падіння Шейндліна. Маючи дружину та трьох дітей, із зими 1911 р. він перебував у стосунках з шансонеткою з «Буффа» Л. *А*. Звягіною. У дописі наголошується на необхідності банківським діячам цікавитися життям своїх службовців.

889. В Обществе взаимного кредита: продолжение годичного собрания. – 1913. – 4, 9 апр.

Збори розглянули побажання ревізійної комісії та ради, особливо питання прийому Товариством в заставу дорогоцінних речей. Затверджено звіт за 1912 р., розподілено прибуток у сумі 7051 р. 36 к. Проведено вибори посадових осіб. Головою правління обрано О. М. Максимова, членом правління – В. К. Стрельникова, членами ради – І. М. Іліка та В. Є. Андрєєва, членами ревізійної комісії – М. І. Севастьянова, О. А. Подобєдова, І. В. Єрофеєва.

890. Бюджет гор. Харькова. – 1913. – 4 апр.

Фінансова комісія закінчила розгляд кошторису м. Харкова на 1913 р. Прибутки обчислено у сумі 5905100 р. 50 к. та витрати у такій самій сумі. Порівняно з 1912 р. кошторисні пропозиції управи як за прибутками, так і за витратами збільшено на 1019859 р. 30 к. Комісія прийняла прибуток – 5954145 р. 82 к. та витрату – 5925060 р. 50 к.

891. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни / Журналист. – 1913. – 4 апр.

Харків протягом тривалого часу лишається без міського голови. Князь О. Д. Голіцин, до якого зверталися депутати Міської думи з пропозицією виставити свою кандидатуру, зараз не погоджується.

892. [Бенефис П. В. Самойлова]. – 1913. – 4 апр.

Пройшов успішно. Поставлено п'єсу О. Островського «Прибуткове місце». Бенефіціанта закидали квітами, від публіки прочитано віршований адрес. У спектаклі також взяли участь актриса Мунт, актор Ячменєв.

893. Проф. С. В. Соловьев: [сообщ. о смерти]. – 1913. – 5 апр.

4 квітня раптово помер професор Харківського університету Сергій Вікторович Соловйов. До фатального моменту професор почував себе цілком здоровим і виїхав на візнику з дому на курси Товариства працюючих жінок, де мав читати лекцію. Дорогою С. В. Соловйов згадав про щось забуте вдома і повернувся назад. Але, увійшовши у двір, раптом відчув себе зле і впав. Лікар карети швидкої допомоги констатував смерть. Сергій Вікторович народився 1862 р. у родовому маєтку Новомосковського повіту Катеринославської губернії. Дитинство до 13 років провів у селі. Початкову освіту здобув під керівництвом батьків, а в 1875 р. вступив до третього класу харківської 3-ї гімназії, яку закінчив у 1881 р. зі срібною медаллю. Того ж року вступив до Харківського університету на історичне відділення історико-філологічного факультету. На першому курсі став спеціально займатися історією загальної літератури. Найбільший вплив на нього зробили О. І. Кирпичников та О. О. Потебня. Закінчивши курс зі ступенем кандидата у 1885 р., представив кандидатський твір «Вольфрам фон-Ешенбах і його Парциваль». Після смерті викладача французької мови університету І. Г. Мало став займатися теорією та історією французької мови. Склавши іспит 1886 р. на звання вчителя французької мови, пройшовши конкурс, 2 січня 1887 р. затверджений лектором французької мови. У серпні 1890 р. тримав магістерський іспит з історії загальної літератури в Новоросійському університеті. Там же було прочитано пробні лекції. Наприкінці того ж року був затверджений у званні приват-доцента з історії західних літератур. У 1895 р. здобув ступінь магістра історії загальної літератури. 21 серпня 1901 р. призначений виконуючим обов’язки на посаді екстраординарного професора. Протягом 25-річної науково-педагогічної діяльності видав низку вагомих друкованих праць. Крім університету, читав лекції на курсах Товариства працюючих жінок та був головою педагогічної ради гімназії Д. Д. Оболенської.

894. Похороны проф. В. А. Мостынского. – 1913. – 5 апр.

Поховання відбулося на міському цвинтарі. Група лікарів, слухачів повторювальних тимчасових курсів при Харківському ветеринарному інституті замість вінка внесла 25 р. у студентську амбулаторію та 20 р. – у фонд імені професора І. М. Садовського.

895. Пожалование Св. Синодом грамоты. – 1913. – 5 апр.

Особливою грамотою нагороджено харківського купця Дмитра Офіцерова за діяльність на посаді церковного старости Мироносицької церкви.

896. Фальсификация меда. – 1913. – 5 апр.

Міський санітарний нагляд звернув увагу на якість меду, що продається у Харкові. Серед проб цілком відповідними натуральному бджолиному меду виявилися продукти магазинів Товариства сільського господарства, Чичкіна та Жевержеєва. Власники магазинів зі сфальсифікованим медом притягуються до відповідальності, яка передбачає тримісячне ув'язнення.

897. За нарушение авторских прав. – 1913. – 5 апр.

Товариство російських драматичних письменників та оперних композиторів притягло до відповідальності власницю та відповідальну розпорядницю сінематографа «Акваріум» Барановську за постановку без дозволу та відмову оплати низки спектаклів.

898. В зубоврачебном Обществе. – 1913. – 5 апр.

На засіданні заслухано доповідь Д. А. Костюковського «Сучасний стан питання про коронкові та мостоподібні протези». Бажаючи покласти основу організації музею при Товаристві, він подарував для цього кілька моделей протезів та шафи для зберігання. Обговорювалося питання про лабораторію.

899. В Обществе вспомоществования нуждающимся епархиалкам. – 1913. – 5 апр.

У 1912 р. у Варваринському братстві допомоги потребуючим вихованкам місцевого єпархіального жіночого училища було 774 члени, у т. ч. 21 почесний та 27 довічних. У звітному році надійшло 3478 р. 10 к. готівкою та 600 р. квитками, витрачено 3474 р. 70 к., у т. ч. 3042 р. видано як допомогу вихованкам училища. До 1 січня 1913 р. залишалося 61 р. 80 к. готівкою та 14200 р. квитками. Харківський архієпископ Арсеній пожертвував на користь братства 225 р. Братство у своєму розпорядженні має 12 стипендій, якими користуються найбідніші вихованки училища. На останніх зборах Є. Д. Парманіна і благочинні – священники М. Торанський та І. Кузнецов обрані почесними членами.

900. В губернском присутствии. – 1913. – 5 апр.

У засіданні харківської губернської у земських та міських справах установи розглянуто 24 справи.

901. Расходная смета гор. Харькова. – 1913. – 5 апр.

Фінансова комісія звела кошторис витрат м. Харкова на 1913 р. у сумі 5925060 р. 50 к. Ця кількість більше запропонованого управою на 19960 р. Зміни внесені за багатьма статтями. Вилучено з кошторису асигнування за штатами – 14490 р., з них 11360 – на нові посади та 3130 р. – на збільшення. На утримання міської поліції внесено 216963 р. 28 к., пожежних команд – 163364 р. 26 к. Збільшено кредит на благоустрій міста та зменшено на утримання міських підприємств. Фінансування народної освіти зменшилось на 4029 р. і становить 582152 р. 64 к. Скорочення припадає на нові посади і фінансування Громадської бібліотеки. На громадське піклування внесено 72074 р. 59 к. На медичну, санітарну та ветеринарну допомогу скорочено 16860 р. та прийнято суму 691048 р. 31 к.

902. Расследование трамвайных злоупотреблений. – 1913. – 5 апр.

Помічник головного бухгалтера М. З. Пушкарьов та діловод відділу підприємств р. р. Френон здійснили ревізію квиткового відділу міського трамвая у зв'язку з виявленими зловживаннями. Перевірено книгу обліку квитків, прибуток від їх продажу, розглянуто операції з квитками за роками з 1908 р. На думку ревізорів, зловживань не виявлено. Проте з метою їх запобіганню члени комісії висловили низку пропозицій.

903. «Университетский городок». – 1913. – 5 апр.

У 1912 р. група професорів Харківського університету порушила питання експлуатації університетських земель. Величезна площа на Сумській вулиці понад 100 років залишається незабудованою. З метою з'ясування способів продуктивнішої експлуатації університетських земельних багатств обрано земельну комісію. Проєкт групи професорів передбачає здачу в оренду землі на Університетській вулиці та перенесення всіх університетських установ на Сумську. Земельна комісія схвалила проєкт, обрала місце для головного корпусу, висловившись за довгострокову оренду університетської землі.

904. Центральный почтамт. – 1913. – 5 апр.

Влітку поточного року розпочинається будівництво великої споруди Центрального поштамту. Поштове відомство придбало ділянку площею 592 кв. сажнів, що виходить на Кузнечну вулицю, Лопатинський та Троїцький провулки, за 124000 р. Фасадом він буде розташований на Кузнечній вулиці. Укладачі проєкту архітектори Горохов та Рудавський пропонують триповерхову будівлю з підвальним поверхом. Пошта розміщуватиметься на двох поверхах. Величезний операційний зал для прийому та видачі кореспонденції матиме площу 150 кв. сажнів, висоту – 4 сажні. Телеграфна контора розміститься також на першому поверсі. Окрім центрального поштамту, в нове приміщення переводиться телефонна станція, що міститься зараз на Бурсацькому узвозі. Головний телефонний зал, розрахований на 25000 абонентів, розташовуватиметься на третьому поверсі. На верхньому поверсі передбачаються дві квартири – для начальника поштової контори та завідувача телефонної станції. У нижньому напівпідвальному поверсі розмістяться буфет для службовців, роздягальня, архів та ін. Зовнішня обробка фасаду виконуватиметься у класичному стилі без штукатурки, з оздобленням усіх фасадних стін теразитом. Будуть встановлені ліфти, електрична подача вантажу з нижнього поверху на верхні. Вартість будівлі без технічного обладнання – 538000 р.

905. Мельников, Ф. Гастроли П. В. Самойлова / Ф. М. – 1913. – 5 апр.

Незадовільно поставлено п'єсу В. Шекспіра «Гамлет», а спектакль за п’єсою Л. Андрєєва «Професор Сторіцин» пройшов успішно. Артисту прочитано адрес від учениць театральної школи.

906. Валки: еще о линии Херсон – Харьков. – 1913. – 5 апр.

907. Сумцов, Н. Ф. С. В. Соловьев. – 1913. – 6 апр.

908. Вынос тела С. В. Соловьева. – 1913. – 6 апр.

909. К кончине проф. В. А. Мостынского. – 1913. – 6 апр.

З'ясовуються причини, що спричинили передчасну смерть молодого професора. Небіжчик ретельно працював над отриманням органічних сполук миш'яку та з'ясуванням їх дій на організм тварин. Вдихаючи протягом кількох років пари миш'яку під час лабораторних робіт, він повільно отруював свій організм.

910. Уход д-ра Гаврилко с городской службы. – 1913. – 6 апр.

Ординатор Олександрівської лікарні А. С. Гаврилко залишив міську службу.

911. Открытие V-ой областной выставки племенного рогатого скота. – 1913. – 6 апр.

912. Надзор над возведением «небоскребов». – 1913. – 6 апр.

Міська управа встановлює суворий контроль за зведенням складних будівель. Проєкти таких споруд попередньо розглядає технічна рада. На засіданні ради 5 квітня розглядалися два проєкти п'ятиповерхових будинків архітектора Ржепішевського на вулицях Римарській та Пушкінській. Один із проєктів відразу відхилений, а другий може бути затверджений при внесенні деяких змін.

913. Обследование портняжных мастерских. – 1913. – 6 апр.

У Харкові обстежено 22 майстерні, де працює 241 особа (96 чоловіків та 145 жінок). З них 174 майстри та 67 учнів. Робітники здебільшого приходять (208) і лише 33 особи у шести майстернях користуються квартирою від господаря. Майстерні мають по одній кімнаті для робіт і лише у трьох по дві кімнати. У більшості недостатньо повітря, світла, кімнати вологі. Спостерігається відсутність вентиляції, навіть кватирки є тільки в п’яти. Опалення пічне, ретиради у дворі. Робочий день триває з 8 години ранку до 7 вечора з перервою (півтори години) на обід. У свята роботи виконуються рідко. Відпустки для робітників практикуються лише у двох майстернях. Заробіток майстрів на місяць: у чоловіків 20–60 р., у жінок 10–40 р., учні майже у всіх закладах працюють безкоштовно, отримуючи від господаря обід та зрідка квартиру. У приміщеннях проводиться чистка одягу, розігрів прасок, прасування, що шкідливо позначається на здоров'ї робітників. Серед них поширені очні, шлунково-кишкові, легеневі та інші захворювання.

914. Проводы инж. Кислицына. – 1913. – 6 апр.

Начальник служби колії Південних залізниць М. С. Кислицин призначений начальником колії Забайкальської залізниці. Під його керівництвом проводилося будівництво гілок, розпочалося спорудження будівлі для управління Південними залізницями, яке передбачається закінчити 1914 р.

915. Собрание вегетарианцев. – 1913. – 6 апр.

На зборах харківського вегетаріанського Товариства було обговорене питання участі у вегетаріанському з'їзді. Делегатом від Харкова обрано *А*. Л. Гурова.

916. Еще о растрате в Азовско-Донском банке. – 1913. – 6 апр.

Суму розтрати в самому банку визначають поки що в 78000 р. Але ця сума далеко не вичерпує всього присвоєного А. М. Шейндліним.

917. Сессия порайонного комитета. – 1913. – 6, 7 апр.

Заслухано огляд перевезень дорогами району за 1912 р.

918. Горовиц, А. «Евгений Онегин» с Д. Смирновым. – 1913. – 6 апр.

Критична нотатка про постановку опери. Багато оркестрових помилок, виконання артистами своїх партій не викликало захоплення автора. Відзначені лише співаки Каракаш, який вперше виступав у Харкові, та Макаров.

919. Пос. Лозовая, Екатериносл. губ.: черная оспа ; постройка земской больницы. – 1913. – 6 апр.

У селищі сталося три захворювання на чорну віспу і всі зі смертельним результатом. Нині ще є хворі на чорну і натуральну віспу, але не вжито заходів щодо запобігання захворюванню. Спорудження лікарні помітно просувається вперед. Одночасно проводяться дерев'яні та кам'яні роботи. Лікарня, що будується, знаходиться в незручному місці, за півтори версти від селища. Будівництво стало можливим завдяки пожертвуваним коштам (25000 р.).

920. Филевский, И. Памяти С. В. Соловьева. – 1913. – 7 апр.

921. Памяти профессора [С. В. Соловьева]. – 1913. – 7 апр. – Підпис: Окончившая вольнослушательница.

922. Отпевание тела проф. С. В. Соловьева. – 1913. – 7 апр.

Відбулося в університетській церкві. Похований у власному маєтку в Катеринославській губернії.

923. Крестный ход. – 1913. – 7 апр.

6 квітня з кафедрального Успенського собору до Покровського монастиря здійснено традиційну хресну ходу з вербою. В ході, яку очолював єпископ Сумський Феодор, брала участь маса народу.

924. Ремонт соборной колокольни. – 1913. – 7 апр.

Навколо дзвіниці закінчується влаштування будівельних риштувань. Управляє ремонтом комітет на чолі з протоієреєм І. Гончаревським.

925. День «красного яичка». – 1913. – 7, 9 апр.

У місті розпочався продаж червоних крашанок на користь дітей незаможних батьків, організований зведеним комітетом товариств боротьби зі злиднями дітей, Ольгинського притулку, безкоштовної їдальні, захисту дітей та піклування про хворих дітей. Вулицями роз'їжджало кілька екіпажів, які розвозили крашанки. У результаті зібрано 7000 р. Сума витрат складає 2500 р. Таким чином, кожне Товариство отримає 900 р.

926. Обнаружение нехватавших трамвайных билетов. – 1913. – 7 апр.

Ревізія квиткового відділу міського трамвая встановила нестачу однієї котушки (1000 квитків). Котушку знайдено у міській управі. Квитки зіпсовані та вилучені. Таким чином, недостача звелася до нуля.

927. Выставка проектов. – 1913. – 7 апр.

У міському художньому училищі відкривається виставка проєктів пам'ятника на могилі М. В. Лисенка. Відвідування безкоштовне.

928. V-ую областную выставку рогатого скота. – 1913. – 7 апр.

Відвідують численні групи учнів жіночих та чоловічих міських училищ, група учнів землеробського училища з Дергачів, студенти Ветеринарного інституту.

929. Выставка фребеличек. – 1913. – 7 апр.

У приміщенні дитячого садка А. О. Мартинової на Малій Гончарівці виставлені ліплені вироби, малюнки, вироби з картону, столярної ручної праці та альбоми робіт з теорії Фребеля.

930. В Обществе ветеринарных врачей. – 1913. – 7 апр.

На зборах були присутні багато повітових ветеринарних лікарів, які беруть участь як експерти V-ої обласної виставки в Харкові. Вшанували пам'ять професора Мостинського та студента четвертого курсу Ветеринарного інституту Семілета, який наклав на себе руки. Заслухано низку дрібних доповідей.

931. Вербный базар. – 1913. – 7 апр.

У Товаристві працюючих жінок протягом тижня проводиться продаж робіт членів Товариства: дитячих пальт, костюмів, білизни, капотів, фартухів, блузок, витонченого рукоділля тощо. Мета виставки-продажу – дати можливість незаможним членам збувати свої вироби та заохочувати художню працю.

932. Благотворительный базар. – 1913. – 7 апр.

Організований римо-католицьким Товариством піклування про незаможних. Відрізняється витонченими кіосками, доступними цінами товарів, красиво декорованими вітринами. Для розваги відвідувачів влаштований соляний ґрот, у якому розмістився буфет.

933. Проводы. – 1913. – 7 апр.

Начальник харківського залізничного поштового відділення М. С. Ланської-Ферман іде у відставку після 25 років служби. На вокзалі роз'їзні чиновники влаштували йому проводи.

934. Трагическое самоубийство студента. – 1913. – 7 апр.

Студент четвертого курсу Харківського ветеринарного інституту Г. І. Семілет вкоротив собі віку. За висновком судово-медичної експертизи виявлено зміни у мозку студента, зроблено припущення про його психічне захворювання.

935. В Обществе грамотности. – 1913. – 7 апр.

На загальних зборах членів Товариства були присутні 60 осіб. Одним із важливих питань був розгляд та затвердження інструкції для читалень, розробленої комісією з представників існуючих читалень-бібліотек. Прийнято пропозицію харківського губернського земства про перенесення місця для будівництва школи імені Ж. Гельферіх-Саде. Багато дебатів виникло з приводу розширення будівлі жіночої ремісничої школи. Розгляд звіту за 1912 р. та кошторису на 1913 р. відкладається.

936. Лечебница приказчиков г. Харькова. – 1913. – 7 апр.

На засіданні опікунської ради розглянуто та затверджено кошторис на утримання амбулаторії та фармацевтичної частини. В амбулаторії буде проводитися прийом хворих на внутрішні, нервові, гінекологічні, дитячі, хірургічні та інші хвороби. Ухвалено рішення організувати при амбулаторії фармацевтичну частину з видачею

ліків за рецептами лікарів. При цьому з пацієнта стягується річний внесок у розмірі 1 р. та додатково по 10 к. за упаковку та посуд кожного рецепту. Для амбулаторії та аптеки необхідно знайти приміщення на 13–15 кімнат у центральній частині міста. У розпорядженні опікунської ради, крім недоторканного капіталу, що зберігається у Державному банку, є 15939 р. До цієї суми входять також зібрані шляхом підписки на ювілейному обіді на честь довіреного Прохоровської мануфактури Ф. Ф. Тимофеєва 1925 р. Від ініціатора створення лікарні прикажчиків Й. М. Карпенка надійшла до ради заява про створення умов для об'єднання в лікарні всієї медичної допомоги, що надається місцевим Товариствам торгових працівників.

937. Ссудо-сберегательная касса городских служащих. – 1913. – 7 апр.

На річних зборах членів ощадно-позичкової каси заслухано звіт правління. Каса вступає у 26 рік існування. За 1912 р. зроблено обіг у 797363 р. 42 к. Чистий прибуток склав 130 р. 79 к. Капітал каси досяг 37134 р. 39 к. У касі налічується 133 члени. Жваво обговорювалося питання видачі нагородних бухгалтеру та скарбнику. Ухвалили щомісяця проводити ревізію каси. Звіт затверджено, кошторис прийнято у сумі 877 р. Членами правління обрані В. В. Медер, *Н. А.* Соломонов, М. П. Іванов.

938. На местные темы / Линъ. – 1913. – 7 апр.

Про махінациції А. М. Шейндліна в Державному банку.

939. [Последний спектакль валентиновской оперы]. – 1913. – 7 апр.

В опері «Травіата» найбільший успіх мав Смирнов. Відзначені також Катульська та Княжич. У концерті після спектаклю з виконанням романсів виступили співаки Каракаш та Макаров.

940. Назначение представителя от духовенства. – 1913. – 7 апр.

Представником від валківського повітового духовенства у валківських повітових земських зборах призначено соборного протоієрея м. Валки Андрія Новського.

941. Профессор Харьковского университета С. В. Соловьев: [скончался 4 апреля] / фот. А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 11346. – 1913. – 7 апр.

942. Профессор Харьковского ветеринарного института В. А. Мостынский: [скончался 1 апреля : фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11346. – 1913. – 7 апр.

943. Харьковский отряд Красного креста в Дульчиньо, в Черногории : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11346. – 1913. – 7 апр.

944. Сумцов, Н. Ф. Всеобщая литература, как предмет университетского преподавания: (по поводу кончины проф. С. В. Соловьева). – 1913. – 9 апр.

945. Т. Т. Кисличенко: [участковый врач в Харькове : сообщ. о смерти]. – 1913. – 9 апр.

Помер один із найстаріших та найпопулярніших у Харкові лікарів Тимофій Тимофійович Кисличенко. Він обіймав посаду міського дільничного лікаря першої дільниці понад 20 років, також виконував обов'язки з медичного огляду робітників

міського електричного освітлення та трамвая. До 1892 р. працював у Олександрівській лікарні. Йому було 57 років. Помер унаслідок апоплексичного удару. Після покійного залишилися дорослі сини і донька. Один син – лікар, який практикує у Харкові, інший постійно живе за кордоном.

946. Телеграммы по поводу кончины С. В. Соловьева. – 1913. – 9 апр.

На ім'я декана історико-філологічного факультету Харківського університету надіслано телеграми з Петербурга, Москви, Єнакієвого від професорів та колишніх учнів покійного.

947. Прощание с проф. Ю. р. Пенским. – 1913. – 9 апр.

У шпитальній хірургічній клініці при Олександрівській міській лікарні студенти-медики п’ятого курсу після закінчення занять прощалися з професором. Студенти виступили з теплими промовами, подарували квіти. Зроблено фотографію всього курсу разом з Ю. р. Пенським.

948. Новый председатель театральной комиссии. – 1913. – 9 апр.

Міська управа доручила члену управи О. М. Коритіну очолити театральну комісію.

949. О введении попудного сбора в Харькове. – 1913. – 9 апр.

Харківське міське управління домагається встановлення на користь міста на 10 років збору із залізничних вантажів. Ці гроші мають витрачатися на замощення вулиць.

950. Конкурс проектов надгробного памятника Н. В. Лысенко. – 1913. – 9 апр.

Конкурс організовано українським художньо-архітектурним відділом літературно-мистецького гуртка. Взяли участь 12 проєктів із Петербурга, Москви, Києва, Харкова та Галичини. Першої премії удостоєний проєкт цивільного інженера С. П. Тимошенка, другої – художника К. Н. Жукова, третьої – художника П. В. Соколова. Придбано проєкт художника В. К. Троценка. Усі проєкти виставлені у художньому училищі.

951. Городская больничная прачечная. – 1913. – 9 апр.

Закінчене будівництво нового корпусу для пральні міської Миколаївської лікарні, розрахованої на прання 50 пудів білизни. Опікунська рада лікарні стурбована питанням забезпечення водою, якої зазвичай недостатньо для самої лікарні.

952. Новые трамвайные билеты. – 1913. – 9 апр.

Відділ міських підприємств розробив нову форму котушкових квитків трамвая, які відрізняються зменшеним форматом та скороченням написів. У квитках перелічені пункти зупинок та напівстанцій, а також час, до якого квиток вважається дійсним.

953. Пересмотр городских штатов. – 1913. – 9 апр.

Головна бухгалтерія запропонувала всім бухгалтерам міських установ та підприємств скласти проєкт штатів службовців по установах.

954. Выставка весенней природы. – 1913. – 9, 10 апр.

Організували молоді натуралісти реального училища Г. Ф. Буракова. Зібрано багато рослин і тварин, що характеризують ранню харківську весну. Пояснення відвідувачам дають учні та керівники.

955. В Обществе «Взаимопомощь 1893 год». – 1913. – 9 апр.

Членами правління обрано І. А. Стахорського, до ревізійної комісії – М. Г. Манохіна, Омеляна Якимовича Явченка, Ф. Ф. Аносова.

956. На V-ой областной выставке животноводства. – 1913. – 9 апр.

Наведено прізвища нагороджених власників премійованої худоби та свиней.

957. Трагическая смерть артиста. – 1913. – 9 апр.

У 1912 р. на Основі оселився зі своєю родиною відомий артист І. О. Науменко. Він залишив сцену і лише зрідка виступав у Харкові в Будинку робітників, Народному Домі, у себе на Основі. Він мріяв дати освіту своїм дітям – дочці, гімназистці 5 класу, та дев'ятирічному синові, який навчався у гімназії Вітте. Але син захворів на скарлатину і помер. Смерть хлопчика вплинула на Науменка. Він став пригніченим, задумливим. 27 березня ввечері вийшов з дому, попрямував до лінії залізниці та кинувся під потяг. Пораненого артиста відправили до залізничної лікарні, де він за два тижні помер. Йому було 55 років. Виступав у трупах Старицького, Саксаганського та Кропивницького. У свій час мав власну трупу, останнім часом брав участь у трупі Оршанова і виступав на Кавказі. Дружина і дочка залишилися без засобів для існування.

958. Надзор за строительством в Харькове. – 1913. – 9 апр.

Відбулося засідання архітектурно-будівельного відділу технічного Товариства. Продовжувався розгляд проєкту обов'язкових постанов щодо будівельної частини для мешканців м. Харкова.

959. У автомобилистов. – 1913. – 9 апр.

На річних загальних зборах членів Південноросійського автомобільного клубу затверджено звіт за 1912 р., спортивний та грошовий звіти, а також кошторис на 1913 р. Головою клубу обрано П. П. Кулжинського, товаришем голови – О. М. Орлова, членами правління – О. П. Акименка, Д. О. Гольберга, А. І. Пока, І. Ф. Романенка та Г. Б. Теплиця. П. П. Кулжинський зробив доповідь про з'їзд делегатів автомобільних клубів у Петербурзі. Міжнародні збори автомобілістів асигнували 500000 франків як премію за розробку речовини, яка могла б замінити бензин. Російське автомобільне товариство виділило з цією метою 15000 франків, Південноросійський автомобільний клуб – 2500 франків. Збори ухвалили провести змагання на автомобілях.

960. Мирский, А. Памяти М. Л. Кропивницкого. – 1913. – 9 апр.

Минуло три роки після смерті драматурга, режисера та артиста. На його могилі й досі немає пам'ятника.

961. Горовиц, А. Последнее симфоническое собрание ИРМО. – 1913. – 9 апр.

Заключний концерт під керівництвом Ю. Н. Померанцева за участю К. М. Ігумнова вдався блискуче. Обидва московські гості отримали багато овацій та галасливих привітань.

962. [Театр Муссури]. – 1913. – 9 апр.

На великодньому тижні відбулося п'ять спектаклів трупи А. М. Кручиніна за участю артистки театру Незлобіна В. Л. Юренєвої та О. О. Мурського. Трупа ставить п'єси С. Полякова «Лабіринт», Л. Андрєєва «Катерина Іванівна».

963. Валки: в полях. – 1913. – 9 апр.

Польові роботи у розпалі: робиться посів ярових, обробка городів. Посіви у хорошому стані.

964. Благодарность ученицам гимназии. – 1913. – 10 апр.

Вихованки жіночої гімназії Драшковської під час уроків рукоділля пошили 200 сорочок для поранених та хворих сербів. У гімназії отримано телеграму подяки від князя Іоанна Костянтиновича.

965. Похороны Т. Т. Кисличенко. – 1913. – 10 апр.

Поховання відбулося на міському цвинтарі. Був присутній член міської управи О. Я. Краснов.

966. На Грековской линии трамвая. – 1913. – 10 апр.

На лінії спостерігається велика нестача вагонів. Іноді місця у трамваї беруться з бою. Багато людей змушені йти пішки.

967. Справочник по гор. Харькову. – 1913. – 10 апр.

Статистичний відділ міської управи опублікував видання «г. Харьков. Справочник по городскому общественному управлению». У довіднику представлено стислий, але повний огляд стану міста: площа, населення, благоустрій, народна освіта, економіка. Усі сфери міського господарства пояснюються посиланнями та порівняннями з минулим. Текст супроводжується таблицями, планом та зображеннями міста.

968. Предпасхальный базар цветов. – 1913. – 10 апр.

Відділення садівництва та городництва Товариства сільського господарства відкриває черговий базар квітів у приміщенні Товариства взаємного кредиту.

969. Сельскохозяйственная жизнь. – 1913. – 10 апр.

До харківського Товариства сільського господарства вступають дрібні сільськогосподарські спілки та товариства у зв'язку зі скасуванням спілок кооперативів.

970. Пригород «Сокольники». – 1913. – 10 апр.

7 квітня у Громадській бібліотеці відбулося засідання власників передмістя. Для складання статуту Товариства благоустрою обрано комісію. Благоустрій селища задумано за широкою програмою.

971. Возможность забастовки ассенизаторов. – 1913. – 10 апр.

У зв'язку з новими обов'язковими ухвалами, що обмежують роботу обозів, їх власники можуть припинити роботу.

972. Чествование В. И. Беггрова. – 1913. – 10 апр.

Голова комісії з технічної освіти при технічному Товаристві В. І. Беггров залишив посаду голови після п'ятирічного терміну роботи. В адресі вказується його участь у створенні шкіл для дорослих, у діяльності етнографічного музею при університеті та музеї наочних навчальних посібників, сприянні організації загальнодоступних лекцій, що читаються професорами.

973. Ко дню розового цветка : (письмо в редакцию). – 1913. – 10 апр.

День рожевої квітки влаштовується на користь Спілки для боротьби з дитячою смертністю та «Краплі молока». Буде проводитись вуличний карнавковий збір, продаватиметься брошура «За жизнь детей», влаштовуватимуться дитячі розваги.

974. Большой пожар в сл. Безлюдовка. – 1913. – 10 апр.

9 квітня малолітній син місцевого селянина Петра Подкопая Іван дістав сірники і, граючи, підпалив солому на гумні. Внаслідок сильної бурі за дві години згоріло понад 100 селянських будинків, багацько худоби, свійських тварин та птахів. Багато селян отримали опіки. Погорільці залишилися без житла, їжі, одягу. Збитки становлять 70 – 80000 р.

975. Контрольный огород. – 1913. – 10 апр.

Відділення садівництва та городництва Товариства сільського господарства заклало город у селищі Високому. Виписано насіння з-за кордону.

976. Кареты для перевозки больных в деревнях. – 1913. – 10 апр.

Валківське земство придбало три спеціальні карети для перевезення хворих до земських лікарень.

977. Похороны артиста И. А. Науменко. – 1913. – 11 апр.

Відбулися на Основ'янському цвинтарі.

978. Утверждение. – 1913. – 11 апр.

К. Г. Неверову затверджено на посаді начальниці харківської жіночої прогімназії. У навчальному закладі відкрито три нормальні класи та один підготовчий. Наступного навчального року відкривається четвертий клас.

979. Помощь погорельцам в сл. Безлюдовка. – 1913. – 11 апр.

Губернська земська управа вирішила надати погорільцям допомогу, не чекаючи з'ясування реальних збитків.

980. Резолюция управы по ревизии билетного отдела. – 1913. – 11 апр.

981. Отправка 1-й партии каторжников на Амур. – 1913. – 11 апр.

З Харкова відбули 67 арештантів місцевої в'язниці, 65 – прибули етапом з інших міст. Партія вирушила добре оснащеною, незважаючи на поспішність.

982. Самоубийство. – 1913. – 11 апр.

Застрелився Г. *А.* Вареник, який служив за вільним наймом у канцелярії четвертої дільниці м. Харкова. Він викрав два револьвери у поліцейського чиновника, останнім часом вів нетверезий спосіб життя.

983. Общеземский съезд в Харькове. – 1913. – 11 апр.

Відбулася нарада організаційного бюро щодо скликання загальноземського з'їзду зі статистики народної освіти. У з'їзді погодилися брати участь 22 губернські земства. Відмовилося лише п’ять земств.

984. Городской обоз для вывозки мусора. – 1913. – 11 апр.

Головний будівельник каналізації інженер Д. С. Черкес розробив важливе питання організації міського обозу для вивезення сухого сміття з приватних та громадських володінь. Пунктами для спорудження деструкторів намічені Піскунівська левада та Павлівське звалище. Для збирання сміття у дворах буде заведено металеві герметичні переносні контейнери, що закриваються кришками. Їх вміст випорожнюється в сміттєві фури. Вивезення сміття має проводитися щоденно протягом доби. Влаштування та обладнання обозного парку на 42 фури коштуватиме 101432 р. 26 к.; кошторис на експлуатацію парку при 37 парних фурах – 55395 р.

985. 7-е совещание инструкторов садоводства. – 1913. – 11 апр.

Ухвалено низку важливих для місцевих садівників постанов, у т. ч. про контроль плодових розсадників та про продаж плодових дерев.

986. Валки: из жизни народных школ. – 1913. – 11 апр.

За останні роки у діяльності шкіл багато змінилося, упорядкувалося. У поточному році земство виділило 300 р. на організацію екскурсій для випускників народних шкіл. Після закінчення іспитів вирішено влаштувати у Народному домі урочистий акт для учнів 10 народних шкіл Валок та його околиць.

987. Уход К. А. Пажитнова с городской службы. – 1913. – 12 апр.

Завідувач статистичного відділу міської управи подав рапорт про відставку. Відставку прийнято.

988. Грандиозный крестный ход. – 1913. – 12 апр.

Влітку буде перенесено ікону Піщанської Божої Матері із с. Піски Ізюмського повіту до Бєлгорода на поклоніння мощам святителя Йоасафа. Відбулося засідання особливого розпорядчого комітету з організації хресної ходи, розроблено маршрут. Доведеться пройти приблизно 250 – 300 верст.

989. Осмотр. – 1913. – 12 апр.

Технічно-будівельна комісія оглянула тимчасові будівлі у дворі євангелічно-лютеранської кирхи, що будується, де розміщуються склад будівельних матеріалів і майстерня. Відзначено високу пожежну небезпеку.

990. Поездка харьковских учеников в Петербург. – 1913. – 12 апр.

У червні учні, які відзначилися в гімнастиці, візьмуть участь у Високому огляді. Викладач Вільгальм вирушить разом із ними. Витрати на поїздку мають виділятися зі спеціальних коштів середніх навчальних закладів.

991. Ученические экскурсии сельских учеников. – 1913. – 12 апр.

Валківське повітове земство влітку направлятиме групи учнів сільських шкіл до Харкова для знайомства з визначними пам'ятками міста. Завідує екскурсіями досвідчений викладач М. К. Кнічер.

992. Пешеходная ученическая прогулка. – 1913. – 12 апр.

Учні старших класів гімназії доктора Малишенка здійснили заміську екскурсію до Шпаків. 20 осіб на чолі з викладачем Барабашиним пройшли до Липового Гаю, Рижова та Шпаків на дачу свого директора. Назад повернулися через Куряж. Діти всього пройшли близько 30 верст.

993. В лечебнице приказчиков. – 1913. – 12 апр.

На потреби лікарні надійшло 450 р. пожертв через члена опікунської ради Ф. К. Коренєва. Від Л. П. Соколова внесено 500 р. на влаштування лабораторії.

994. На Благовещенском базаре. – 1913. – 12 апр.

Санітарна комісія оглянула всі м'ясні, молочні, рибні лави, хлібопекарні, кондитерські. Недоброякісних продуктів не виявлено. Деякі приміщення утримуються недостатньо охайно. Усунення виявлених дефектів почали негайно.

995. В Обществе поселка «Липовая Роща». – 1913. – 12 апр.

Селище знаходиться недалеко від станції Куряж. На зборах власників селища відбулися вибори членів правління та господарської комісії. Головою обрано доктора Малишенка, товаришем голови – Н. І. Малинкіна, секретарем – І. Я. Артюха і скарбником – Г. О. Берлізова. Прийнято рішення влаштувати дві купальні, купити два човни та побудувати через р. Уди міст, знесений повінню.

996. Надзор за строительством в Харькове. – 1913. – 12 апр.

Архітектурно-будівельний відділ технічного Товариства закінчив розгляд обов'язкових постанов щодо будівельної частини для мешканців Харкова. У проєкті наведено вимоги до всіх частин будівлі.

997. Начальное народное образование в Харьковской губернии. – 1913. – 12 апр.

Губернська земська управа опублікувала однойменне видання за 1910 рік. В огляді обстежено загальноосвітні початкові училища, що характеризують загальний стан освіти в губернії, грамотність населення тощо. На 1 січня 1911 р. в губернії існувало 2256 навчальних закладів усіх видів. З них 223 знаходяться у Харкові, решта – 2033 – у різних населених пунктах. Усі шість вищих навчальних закладів знаходяться у Харкові. Із 72 середніх загальноосвітніх навчальних закладів лише один знаходиться у селищі Сватова Лучка Куп'янського повіту, решта 71 – у містах, у т. ч. 38 – у Харкові. Спеціальні та професійні навчальні заклади розподілені більш рівномірно між містами та селищами – 88 у містах та 39 у селищах. Загальноосвітніх початкових народних училищ різних найменувань і типів – 2033. Світських шкіл – 1212, церковно-парафіяльних – 770 та 51 школа грамоти. Щодо матеріального утримання та господарського завідування школами найчисленнішою групою є земські школи – 49,5%, міністерство народної освіти утримує 3,7 % шкіл, муніципальні управління – лише 1,7%. В окремих повітах, як і загалом по губернії, панує світська школа. Лише у Куп'янському повіті церковно-парафіяльні школи становлять 51,6%. Загалом 150000 учнів. У середньому по губернії на школу припадає 80 учнів. Хлопчики становлять переважну більшість школярів – 72,4%. Найбільш успішною є справа з жіночою

освітою в Харківському повіті – 33,9% дівчаток. Кількість дівчаток у школах останнім часом зростає.

998. Ссуда в 100000 р. валков. земству на улучшение земск. дорог. – 1913. – 12 апр.

999. Найдовский, А. Помощь погорельцам. – 1913. – 12 апр.

У слободі Лиман Ізюмського повіту вогонь знищив понад 30 будинків, 300 людей залишилися без даху над головою, їжі.

1000. Изюм: городские дела ; смерть от ожогов ; земская дамба. – 1913. – 12 апр.

Міське управління віддало контракт інженеру С. І. Несцюшко-Буйницькому на влаштування водогону в місті. Міська дума порушила клопотання про відкриття ломбарду, виділила безоплатно сільськогосподарському Товариству три ділянки міської землі для показових полів, саду-розплідника та городу. Внаслідок нещасного випадку в пекарні від опіків помер 16-річний хлопець. Після злив або повені зруйновано греблю.

1001. Конфликт между городом и почтовым ведомством [по поводу несогласованности в отношении прокладки подземных коммуникаций]. – 1913. – 13 апр.

1002. Педагогическая выставка при харьковском учебном округе. – 1913. – 13 апр.

Виставка складається із шести розділів. У першому відділі будуть представлені чоловічі гімназії та реальні училища: письмові роботи учнів з усіх навчальних предметів, малювання та креслення, домашні вироби. Буде показано зразково обладнані класи, фізичний і природничий кабінети, повне зібрання наочних посібників, другий і третій відділи представлять роботи середніх та нижчих технічних, професійних та ремісничих училищ; четвертий – жіноче рукоділля середніх, професійних та нижчих навчальних закладів; п’ятий відділ – заклади початкової народної освіти; шостий – відділ дошкільного виховання. Передбачається продаж експонатів технічних училищ та домашніх виробів учнів. Спільною організацією виставки керує окружний інспектор В. В. Шихов за відсутністю опікуна навчального округу.

1003. Новый земский статистик. – 1913. – 13 апр.

Помічником завідувача оціночно-статистичного відділу губернського земства запрошений Перепльотчиков, який раніше працював з переселенською статистикою.

1004. Горовиц, А. К предстоящей лекции Д. С. Шора. – 1913. – 13 апр.

Лекція, присвячена творчості Л. Бетховена, відбудеться у залі Дворянського зібрання.

1005. Горовиц, А. [К предстоящему концерту М. И. Алешко] / А. Г. – 1913. – 13 апр.

Співачка виступала у Харкові не один сезон.

1006. с. Поповка, Изюмского уезда: кредитные товарищества. – 1913. – 13 апр.

Сума вкладів кредитного Товариства у селі становить 20000 р., зростають операції. Кооперативні установи в Ізюмському повіті швидко та широко розвиваються.

1007. Осмотр извозчиков. – 1913. – 14 апр.

Міська візницька комісія провела додатковий санітарно-ветеринарний огляд коней та екіпажів. Оглянуто 400 виїздів, забраковано – 24.

1008. Праздник у автомобилистов. – 1913. – 14, 17 апр.

Правління Південноросійського автомобільного клубу призначило відкриття літнього приміщення на 15 квітня у заміському готелі «Версаль». Машини мають бути прикрашені. Передбачається проведення гонок, конкурсу на вміння керувати автомобілем.

1009. Библиотечные курсы / И. Др. – 1913. – 17 апр.

У московському університеті А. Шанявського відкриваються вперше в Росії курси з бібліотечної справи. Представники Харкова виступають у ролі лекторів, вчителів, оскільки Харків є помітним центром бібліотечної справи. Енциклопедист бібліотекознавства у Росії Л. Б. Хавкіна вийшла з Харківської громадської бібліотеки. Для читання курсу з бібліотечної статистики запрошено харківця О. А. Дідріхсона.

1010. Запись на граммофонные пластинки. – 1913. – 17 апр.

У готелі «Монне» російське акціонерне Товариство грамофонів із Петербурга проводить запис сольного та хорового співу на грамофонних платівках. Записано 10 платівок духовного та світського співу хору домової церкви при редакції «Южного края» під управлінням регента В. Т. Попова. Зацікавлять записи оркестру студентів-кавказців, які грають на національних інструментах, оперні та українські співи артистки опери Ф. М. Горбатенко та ін.

1011. Новое железнодорожное Общество. – 1913. – 17 апр.

На станції Основа Північно-Донецької залізниці започатковане нове освітнє Товариство, завданнями якого є відкриття залізничного клубу, організація лекцій, читань, вистав, професійних курсів.

1012. Торжество у автомобилистов. – 1913. – 17 апр.

Південноросійський автомобільний клуб організував свято відкриття сезону. Усі машини були прикрашені. За найкращу прикрасу автомобіля призи отримали І. Ф. Романенко, Л. А. Герліх, *А*. Г. Фрідря. Організовані перегони, в яких перший приз отримав П. Л. Яффе, другий – Г. І. Пок та третій – Е. Г. Еппе. Серед жінок мистецтво водіння автомобіля показала А. І. Коваленко.

1013. Гастроли Передвижного театра / В. В. – 1913. – 17 апр.

Гастролі Пересувного театру П. П. Гайдебурова та Н. Ф. Скарської почалися «Вишневим садом» А. П. Чехова. Вистава пройшла неоднаково рівно. Ролі виконували

Київський, Безсонов, Озеров, Гайдебуров, Скарська, Золотарьов, Лебедєв. Гарні декорації Дороніна, виконані за малюнками О. Ю. Клевера.

1014. «Лабиринт» / Н. Д. – 1913. – 17 апр.

П'єса С. Л. Полякова поставлена у театрі Муссурі. У головній ролі виступила В. Л. Юренєва, добре виконав роль О. О. Мурський.

1015. У приказчиков / Ю. – 1913. – 17 апр.

Для відкриття літнього сезону підготовлено чотири п'єси та п’ять номерів. Добре виконано мініатюру р. Бракко «Жінка». Дивертисмент із пристойних номерів зацікавив глядачів. Сарматов заспівав нові куплети.

1016. Валки: почтовое дело в провинции. – 1913. – 17 апр.

Валківський повіт бідний на поштово-телеграфні установи. Функціонують всього чотири урядові заклади: у Валках, Люботині, Новій Водолазі та Коломаку. За останні 10 років кількість шкіл потроїлася, подвоїлася кількість лікарських ділянок, запроваджено дільничну агрономію, є телефон, а поштових відділень немає.

1017. Катастрофа в Померках. – 1913. – 17, 19 апр.

Автомобіль Доннера виїхав на путівець, пасажирів було викинуто з нього, вони отримали травми. Аварія сталася через недотримання правил дорожнього руху.

1018. «Без головы». – 1913. – 18 апр.

Князь О. Д. Голіцин остаточно відмовився від участі в обранні міського голови. Обов'язки голови до кінця сесії виконуватиме М. Є. Дорофєєв.

1019. Трамвайная выручка. – 1913. – 18 апр.

За останній тиждень виторг міського електричного трамвая склав 22462 р. 33 к. За березень його прибуток становив 76489 р. 68 к.

1020. Новая трибуна. – 1913. – 18 апр.

17 квітня на іподромі освячено нову трибуну Товариства заохочення рисистого кіннозаводства.

1021. Слухи о причинах ареста Мороза. – 1913. – 18 апр.

Доглядач технологічного інституту взятий під варту в зв'язку зі справою про отруєння професора Бєлянкіна.

1022. Мороховец, В. Е. Как улучшить трамвайное движение до парка?: (беседа с В. Е. Мороховцом) / записал Дельта. – 1913. – 18 апр.

На лінії курсують 90 вагонів. Багато залежить від публіки, поведінка якої не завжди є коректною.

1023. Горовиц, А. К концертам Фрица Крейслера. – 1913. – 18 апр.

Скрипаль оголосив два концерти у Харкові – 20 та 27 квітня. Виконуватимуться класичні твори.

1024. Гастроли Передвижного театра / В. В. – 1913. – 18 апр.

Другий спектакль – «Гамлет» в оригінальній постановці П. П. Гайдебурова, він також виконує головну роль. Партнерами виступили Лихачова, Мальська, Безсонов, Головинська. Музика *А. Н.* Кудрявцева, декорації П. П. Дороніна.

1025. [Спектакль труппы А. Н. Кручинина]. – 1913. – 18 апр.

Поставлено п'єсу «Чорт». У ролях: Мурський, Козловська, Аркадьєв, Борисоглібський.

1026. Скачки. – 1913. – 18, 21, 22, 25, 26, 28, 29 апр.; 2, 3, 5, 6, 9, 10, 12, 13 мая.

1027. Отъезд на делегатский съезд. – 1913. – 19 апр.

Від харківського зуболікарського Товариства до Москви на IV делегатський з'їзд виїхали голова Ю. М. Гофунг та секретар М. А. Палем.

1028. Съезд железнодорожных инженеров в Харькове. – 1913. – 19 апр.

Відбудеться в серпні. Проводяться підготовчі роботи. Передбачається заслухати 40 доповідей. Для учасників з'їзду організуються екскурсії Південними та Північно-Донецькою залізницями.

1029. К IX губернскому съезду земских врачей и представителей земств Харьковской губернии. – 1913. – 19 апр.

Такого з'їзду у Харківській губернії не було дев'ять років. Упродовж цього часу земська медицина розвивалася. Виникли та діють нові організації (санітарні лікарі, лабораторії та ін.). Велике значення має з'їзд для молодих лікарів. Закінчуються підготовчі роботи, друкуються доповіді.

1030. Благоустройство с. Основы. – 1913. – 19 апр.

На зборах членів Товариства благоустрою ухвалили знайти кошти на будівництво Народного дому, облаштувати основ'янський базар, замостити Балашівську вулицю та ін. Вказали на необхідність упорядкування нічної охорони села.

1031. На полях и в садах. – 1913. – 19 апр.

У Харківському повіті озимі перебувають у задовільному стані, розквітли сади.

1032. Открытие театра в селе. – 1913. – 19 апр.

У с. Довжик Харківського повіту відбулося відкриття місцевого театру, влаштованого аматором театрального мистецтва князем С. Д. Голіциним. З успіхом виступили артистка Адлер, артисти В. Дереча, З. Мельников, М. Венгер. Відкриття театру зібрало масу селян.

1033. Ученическая выставка. – 1913. – 20 апр.

Відкривається у будівлі другої чоловічої гімназії. До програми виставки входять такі відділи: колекція послідовних класних письмових вправ з усіх предметів; навчальні посібники, які власноруч виготовляють учні; учнівські роботи з малювання та креслення; жіночі рукоділля; колекція робіт учнів ремісничих, технічних та професійних училищ; садівництво; домашні роботи учнів; наочні навчальні посібники та ін. Організацію з'їзду викладачів середніх навчальних закладів доручено Ф. Г. Пактовському. Виставка триватиме до 10 серпня. Затверджено склад комітету з організації виставки.

1034. Пушкинское училище. – 1913. – 20 апр.

Навчаються 970 дітей, хлопчиків та дівчаток майже порівну. З них 104 особи припадає на ремісниче училище. Розподіл за станами: величезна кількість селян – 696, міщан – 294, дворян – 17, купців – один, цехових – 15. За національністю: малоросів – 477, великоросів – 440, євреїв – 45. За місцем проживання: з Холодної гори – 319, Лисої гори – 151, Панасівки – 1123, Іванівки – 70, Чоботарської вулиці – 50 тощо. Іногородніх – 29.

1035. В Университетском саду. – 1913. – 20 апр.

Відбуваються розкрадання, обламуються гілки дерев і кущів, витоптуються газони, сміттєві кошики виносяться або ламаються, викопуються рослини.

1036. Сегодня день розового цветка : (письмо в редакцию). – 1913. – 20 апр. – Підпис: Правление Союза для борьбы с детской смертностью в России. Харьковский отдел.

Здійснюється карнавковий збір (*карнавка – кружка, кухоль*) на користь Спілки для боротьби з дитячою смертністю.

1037. Мельников, Ф. Гастроли «Передвижного театра» / Ф. М. – 1913. – 20, 21 апр.

Поставлено п'єсу О. Островського «Гроза». Автор нотатки вважає виставу невдалою через виконання артистів. П'єса Ф. Крюковського «На великий шлях», незважаючи на свою незначність, розіграна добре. У ролях: Золотарьов, Брянцев, Озеров, Валентинова, Бережнова, Корольова, Гайдебуров. Успіхом користувалась п'єса Г. Ібсена «Гедда Габлер».

1038. «Екатерина Ивановна» с г-жой Юреневой / Н. Д. – 1913. – 20 апр.

Незважаючи на недоліки, спектакль був цікавий. У ролях: Юренєва, Мурський, Аркадьєв, Борисоглібський.

1039. Фарс И. А. Смолякова / Ал. Н–ский. – 1913. – 20 апр.

Петербурзький театр легкого жанру закінчує виступи у театрі Вольчині.

1040. День розового цветка. – 1913. – 21 апр.

Продаж квітів почався вдало від самого ранку. На користь «Краплі молока» відраховувалася пристойна сума.

1041. Ночные рейсы трамвая. – 1913. – 21 апр.

Вперше відкрито вночі 20 квітня. У русі було 11 вагонів. Прибуток поки не обраховано, непорозумінь із публікою майже не було.

1042. Детская колония. – 1913. – 21 апр.

У колонії Товариства грамотності Товариство допомоги учням-дітям службовців Південних залізниць влітку відправляє 25 дітей.

1043. Приз автомобильного клуба. – 1913. – 21 апр.

Член клубу П. Л. Яффе, який здобув на гонках автомобілів перший приз – цінну срібну річ – пожертвував її автомобільному клубу з умовою, щоб цей приз був

перехідним від одного автомобіліста до іншого та присуджувався за швидкість та мистецтво управляти автомобілем.

1044. К расширению врачебного помещения Южных ж. д. – 1913. – 21 апр.

Лікарська частина займає занадто тісне приміщення, немає місця для хворих, які чекають. За розпорядженням начальника Південних залізниць В. І. Стульгінського приймальне відділення розширене за рахунок звільнених п'яти кімнат, що були зайняті канцелярією, старшим лікарем та кабінетом.

1045. Праздник трезвости. – 1913. – 21 апр.

Харківська «Трудова спілка християн-непитущих» 29 квітня вперше у місті та його околицях влаштовує свято тверезості. Цього дня у всіх церквах будуть прочитані проповіді із закликом до пожертв на боротьбу з пияцтвом, організовано публічний збір коштів.

1046. Лифшиц, М. И. К открытию туберкулезной выставки Харьковского Отдела Всероссийской Лиги для борьбы с туберкулезом : (письмо в редакцию). – 1913. – 21 апр.

Рік тому влаштовувалася така виставка у будинку гірничопромисловців. Функціонувала протягом двох тижнів, її відвідали 9000 осіб. На виставці передбачається показати як вплив хвороби на людину, так і досягнення у боротьбі з нею. Організації виставки сприяли професори Зоммер, Конєв, Мельников-Розведенков, доктори Авдакова, Воробйов, Недригайлов, Хворостянський та Ерліх.

1047. Открытие 2-ой охотничьей выставки. – 1913. – 21, 25 апр.

Виставку організував харківський відділ імператорського Товариства розмноження мисливських та промислових тварин та правильного полювання. Відкрилася у саду «Тіволі». Представлено понад 150 експонатів. Зовнішній вигляд виставки не справляє блискучого враження. Але за змістом відрізняється різноманітністю та винятковим добором предметів. Виділено групу мисливських собак. Є павільйон із художніми витворами з воску та гіпсу, опудала, роги; павільйони зброї, спорядження та предметів мисливського побуту. У день відкриття на виставку завітало багато народу. Грає оркестр духової музики.

1048. Валки: обследование крестьянских хозяйств. – 1913. – 21 апр.

Має відбутися статистичне обстеження селянських господарств. У 16 волостях необхідно описати їх близько 20000. Опису підлягають рільництво, зокрема городництво, сільськогосподарський інвентар, садиби, склад населення, вік, грамотність тощо. Взяти участь у переписі погодилися 80% вчителів.

1049. Результаты «Розового цветка». – 1913. – 22 апр.

Зібрано понад 10000 р., без відрахувань від садів та сінематографів.

1050. На Красной Горке. – 1913. – 22 апр.

У місті відбулося багато весіль. У сім'ї М. М. Синельникова в один день було два весілля: його старший син одружився з артисткою міського театру О. М. Шатровою, а дочка Віра Миколаївна, яка закінчила історико-філологічний

факультет московських вищих жіночих курсів, вийшла заміж за драматичного артиста трупи О. О. Барова. Вінчання відбувалося у домовій церкві «Южного края».

1051. «Город-Парк». – 1913. – 22 апр.

На зборах членів «Товариства устрою та благоустрою сел. “Місто-Парк“» для організації селища запропоновані на вибір ділянки на Олексіївці, Бабаях, Покотилівці та Липовому Гаю. Можливо, замість одного селища будуть створені два або три.

1052. На Северо-Донецкой железной дороге. – 1913. – 22, 23 апр.

Проводяться роботи з розширення станційних пристроїв, будівництва майстерень в Ізюмі, обстеження територій для подальшого прокладання дороги.

1053. Научная экскурсия. – 1913. – 22 апр.

Студенти-агрономи Київського політехнічного інституту здійснили екскурсію до Харківської губернії в маєток В. К. Аркаса Нескучне. Багатий матеріал і досвід, що має економія в тваринництві та конярстві, зацікавили екскурсантів. Вони завітали також до харківської обласної станції, ознайомилися з історією виникнення дослідної установи.

1054. Пос. Лозовая: оспа ; на полях. – 1913. – 22 апр.

Прогресує епідемія віспи, переважно серед робітників. Протягом останнього тижня захворіло 60 осіб, двоє з яких померли. Стан хлібів задовільний.

1055. Торжественное перенесение иконы. – 1913. – 23 апр.

Відбулося перенесення чудотворного образу Озерянської Божої Матері з харківського Покровського до Курязького Преображенського монастиря.

1056. Самоубийство Н. Т. Шмычкова. – 1913. – 23 апр.

1057. Н. Т. Шмычков: [сообщ. о смерти]. – 1913. – 23 апр.

Загинув депутат Міської думи, учасник деяких професійних та громадських організацій, один із оптовиків-мануфактуристів. Небіжчик почав з «хлопчиків» і дослужився до довіреного товариства Тверської мануфактури. Два роки тому він залишив місце довіреного та відкрив самостійну торгівлю. Справа не пішла, наближалося банкрутство з усім тягарем та наслідками. Неспроможний винести очікуваної ганьби Микола Тимофійович Шмичков застрелився. Дружина, син-студент та дочка – слухачка вищих курсів залишаються без грошей. Все майно покійного обтяжене боргами.

1058. Большой пожар. – 1913. – 23, 24 апр.

22 квітня пізно ввечері спалахнули сараї чотирьох великих дворів з боку Михайлівської та Кінної вулиць. Один сарай належить харківському візницькому промисловцю Козлову і заповнений зимовими екіпажами. Вогонь поширився на сусідні будинки. Збитки великі. Пожежна команда діяла рішуче та професійно. Пожежу та різні фази гасіння було знято однією із сінематографічних фірм та фотографом пожежної команди Каральським.

1059. Горовиц, А. 1-ый концерт Фрица Крейслера. – 1913. – 23 апр.

Виконані твори Г. Генделя, К. Глюка, Ф. Крейслера, Н. Паганіні та інших композиторів.

1060. Гастроли Передвижного театра / В. В. – 1913. – 23 апр.

Поставлено п'єсу Енгеля «Над безоднею». Постановку здійснив О. О. Брянцев, декорації художника П. П. Дороніна. У ролях: Золотарьов, Безсонов, Лебедєв, Головинська, Лихачова.

1061. [Оперный театр]. – 1913. – 23 апр.

Концерт композитора В. Н. Гертевельда присвячений пісням балканських слов'ян. Беруть участь московські оперні артисти Миловидова та Маттей, Євгенієв-Стронський, Боровський, Карлашов, болгарський співак Славков.

1062. [Открытие сада Коммерческого клуба]. – 1913. – 23 апр.

У перші три дні від 28 квітня відбудуться концерти М. Д. Агренєвої-Слов'янської. Демонструватимуться сінематографічні картини. Запрошено військовий оркестр.

1063. [Фарсовая труппа И. А. Смолякова]. – 1913. – 23 апр.

За Великий піст та Великдень отримала в середньому по 500 р. за спектакль.

1064. Изюм: наша почта. – 1913. – 23 апр.

У слободі Піски відсутнє поштове відділення. Кореспонденція не доходить до адресата.

1065. Выборы церковного старосты. – 1913. – 24 апр.

Церковним старостою Петро-Павлівської церкви м. Харкова обрано парафіянина Блудова.

1066. В профессиональном О-ве приказчиков. – 1913. – 24 апр.

На екстреному засіданні правління Товариства заслухано повідомлення про раптову смерть М. Т. Шмичкова. Інші питання перенесені на наступне засідання.

1067. В литературно-художественном кружке. – 1913. – 24 апр.

Проведено вибори старшин, а також дійсних членів і членів-співстаранників. У фінансовому відношенні справи йдуть добре, всі витрати оплачені, є 1200 р. готівкового капіталу.

1068. Здание уездного земства. – 1913. – 24 апр.

Роботи з внутрішнього оздоблення будівлі на Кінній вулиці закінчуються. Днями відчиняється головний вхід для публіки. Приміщення обставлені новими меблями, добре обладнані.

1069. В Общ-ве рысистого коннозаводства. – 1913. – 24 апр.

За останні п'ять років Товариство прогресує і має можливість розігрувати у сезон призи на суму 70000 р., виділяючи також благодійним установам Харкова 3000 р. Харківський іподром є підготовчим для столичних іподромів.

1070. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [о самоубийстве Н. Т. Шмычкова ; о нарушении медицинской этики в детской больнице имени князя Крапоткина] / Журналист. – 1913. – 24 апр.

1071. Мельников, Ф. Гастроли «Передвижного театра» / Ф. М. – 1913. – 24 апр.

Про постановку п'єси Ґ. Гауптмана «Самотні». У ролях: Топоркова, Гайдебуров, Корольова, Головинська, Озеров, Мальський.

1072. [Артистка Н. М. Гондатти]. – 1913. – 24 апр.

Приїжджає до Харкова на дві вистави у міському театрі. Артистка гастролює Росією протягом двох років.

1073. [Состав труппы А. А. Сумарокова на зимний сезон 1913–1914 г. в театре Грикке]. – 1913. – 24 апр.

Артистки: Бартенєва, Блюменталь-Галіна, Вехтер, Гранська, Гріє, Завадська, Ларіна, Моррен, Мюррар, Рошко, Рєпіна, Сольська, Сгальська, Тушмалова; артисти: Аркадьєв, Васильєв, Востоков, Гамаюнов, Дробашевський, Димський, Золотарьов, Куликов, Леонідов, Морський, Мурський, Павельчик, Сокольський, Сумароков та Чаров. Режисери Аркадьєв і Сумароков, помічник Мурський.

1074. Изюм: праздничное. – 1913. – 24 апр.

У місті є кінематограф. Виступав відомий співак Д. Х. Южин.

1075. Особое мнение Н. Е. Дорофеева и В. Ф. Тимофеева о кассации выборов барона р. Ю. Будберга. – 1913. – 25 апр.

1076. Ночные и утренние рейсы трамвая. – 1913. – 25 апр.

Прибутковість від нічного руху трамвая досягає 90 р. щодня при витраті 40 р. Передбачається організувати його рух із 7 години ранку.

1077. Скорая помощь. – 1913. – 25 апр.

Опубліковано звіт про діяльність Товариства швидкої медичної допомоги за 1912 р. Вказано головні моменти: спорудження спеціальної будівлі станції, пошук коштів на обладнання та утримання другої чергової карети. У звітному році трапилося 2049 виїзних випадків, або шість на день. Зафіксовано 723 травми, 780 захворювань, 346 самогубств, 200 марних виїздів. Випадкових отруєнь – 111, 41 аборт, 126 істерій та епілепсій, одне голодування, 291 отруєння, три повішення, три утоплення, 23 вогнестріли, 10 поранень холодною зброєю, два падіння з висоти, два потрапляння під трамвай, 31 помилковий виклик. Місця викликів: з квартир – 1007, з вулиць – 658, з установ – 244, з дворів – 109.

Викликали карету приватні особи 1494 рази, поліція – 231, установи – 262, лікарі – 31. Відмов у виїзді було 1389, з них за виїздом карети – 485, за невідповідністю цілям – 866, поза районом 38. Кошторис 1913 р. складено у сумі 26000 р. – витрати та 34000 р. – прибуток. У Товаристві було вісім почесних членів, 31 довічний, 400 дійсних. Запасний капітал за три роки зріс на 5488 р. На спорудження нової будівлі витрачено 24811 р., рахунок нерухомого майна – 98000 р., рахунок капіталів – 41467 р. Прибутку отримано 25637 р., пожертвувань – 11480 р. Жіночий комітет надав 14014 р., видання Товариства – 750 р., за перевезення хворих отримано 2731 р.

1078. Перерасход по постройке крытого рынка. – 1913. – 25 апр.

Кошторис будівництва затверджено в розмірі 426489 р. 21 к. У ньому не передбачені можливість проникнення води у холодильне приміщення, натиск

ґрунтових вод. Тому були потрібні додаткові роботи з ізоляції холодильного приміщення.

1079. Губернский съезд врачей. – 1913. – 25 апр.

Серед учасників з'їзду – члени губернської управи, представники повітових управ, депутати та всі земські лікарі. Питання обговорення: боротьба з епідеміями, завдання шкільного лікаря, лікування нервових хворих та ін.

1080. При Народном доме. – 1913. – 25 апр.

Влаштовуватимуться ігри не тільки для дітей, а й для дорослих. У садочку – нова естрада, низка концертів.

1081. [Лекция о Бетховене]. – 1913. – 25 апр.

Піаніст-лектор Д. Шор читає лекцію у залі Дворянського зібрання.

1082. Валки: весенние думы. – 1913. – 25 апр.

Погодні умови поки що не завдали особливої шкоди рослинам. Є надія на гарний урожай вишень та слив. Селяни обробляють свої городи. Гарна трава. Помічено багато гусениць на плодових деревах.

1083. Назначение. – 1913. – 26 апр.

На посаду священника Іоанно-Предтеченської церкви приміської слободи Основа призначено священника Успенської церкви села Петропавлівка Старобільського повіту Миколу Григоро́вича.

1084. *А.* В. Федоровский. – 1913. – 26 апр.

Помер начальник II дільниці служби тяги Північно-Донецької залізниці. Небіжчик захворів на менінгіт на ґрунті туберекульозу.

1085. Трехлетие станции «Скорой помощи». – 1913. – 26 апр.

У зв'язку з третьою річницею започаткування діяльності Товариства швидкої медичної допомоги м. Харкова його голові, заслуженому професору І. М. Оболенському вручили фотографію членів правління, прикрашену срібною арматурою і дошкою з написом, що відзначає момент першого виїзду карети і заслуги професора. Голові Жіночого комітету Д. Д. Оболенській кошик з квітами підніс А. Я. Жмудський.

1086. Новый заведующий городским статистическим бюро. – 1913. – 26 апр.

Кандидатом на цю посаду вважається статистик московського міського управління Богомазов.

1087. Перерасход по постройке городской лечебницы имени Соколовых. – 1913. – 26 апр.

При будівництві акушерсько-гінекологічного корпусу при Олександрівській лікарні коштом, пожертвуваним подружжям Соколових (100000 р.), утворилася перевитрата в 43302 р. 92 к. Все будівництво коштуватиме 174202 р. 92 к. Для покриття перевитрати проєктується позика – 90000 р. Упорядник проєкту, міський архітектор Павловський відкидає звинувачення у неправильності складання кошторису.

1088. Рост городского бюджета. – 1913. – 26 апр.

За останнє десятиліття спостерігається зростання прибутків Харкова. 1902 р. отримано 1898940 р., 1912 р. – 4885241 р. На 1913 р. передбачається сума надходжень 5905100 р. Майже половину всіх доходів дають міські підприємства. Зросли й витрати по всіх статтях. Так, утримання поліції піднялося з 0,59% у 1902 р. до 4,16% за кошторисом 1912 р. На народну освіту в 1902 р. витрати становили 162594 р. (8,40%), за кошторисом 1913 р. досягли 586182 р. (9,93%).

1089. Запрещенные книги. – 1913. – 26 апр.

На підставі останнього «касівського» закону про народні бібліотеки із земських книгозбірень Харківської губернії підлягають вилученню такі книги: Ф. Фаррар «Жизнь Иисуса Христа», В. Вересаєв «Страшная смерть невинного человека», Т. Шевченко «Катерина», «Невольник», «Назар Стодоля», О. Кізеветтер «Иван Грозный и его оппоненты» та ін.

1090. «День полевых цветов». – 1913. – 26 апр.

21 квітня Товариство російських жінок організувало продаж незабудки на користь свого трикласного початкового підготовчого училища. Зібрано 1096 р. 44 к. При організації та проведенні заходу були порушення – приховування назви Товариства.

1091. Губернский съезд земских врачей. – 1913. – 26, 27, 29, 30 апр.; 1, 2, 3, 4, 5 мая.

25 квітня відкрився IX з'їзд лікарів та представників земських установ. Крім лікарів були присутні голова губернської земської управи В. В. Акішев, губернський лікарський інспектор М. Д. Стрельников, представник міста О. Я. Краснов, голова медичного товариства О. П. Браунштейн. З доповіддю про виконання постанов попереднього з'їзду, що відбувся в 1904 р., виступив С. М. Ігумнов. Згідно з рішенням з'їзду реформовано губернську санітарну раду, передбачалося будівництво міжповітових лікарень та квартир для лікарів, удосконалення санітарної організації. Багато ухвал з'їзду не виконані. Засідання з'їзду, що проходить, закриті для публіки та представників преси. На денному засіданні 26 квітня розглядалися делегатські доповіді щодо повітів.

Валківський повіт ділиться на шість медичних ділянок. 253 селища знаходяться на відстані 10 верст від лікарського пункту, 95 – до 15 верст. Система надання медичної допомоги змішана. Вся система фельдшерської допомоги є незадовільною. Акушерською допомогою обслуговується найближчий, до п’яти верст, район. На більш віддалені райони акушерки запрошуються лише у разі патологічних пологів. Платня за ліки не стягується, за стаціонарне лікування платня береться лише з військових чинів та мешканців інших повітів та губерній. У повіті дві лікарні. Одне ліжко припадає на 3,2 мешканців. Нагляд за епідеміями є незадовільним, відсутнє систематичне санітарне спостереження за школами.

У Вовчанському повіті 14 лікарських ділянок із 14 самостійними фельдшерськими пунктами. Система надання медичної допомоги в повіті стаціонарна. Переважна більшість фельдшерів – ротні. На кожну повитуху припадає район у 150 кв. верст із 9900 жителів. Проводилася протиепідемічна робота. Завідування земською

медичною справою у повіті знаходиться у віданні повітової земської управи за участю повітової санітарної ради.

Ізюмський повіт, що займає площу 6697 кв. верст і має 350000 жителів, ділиться на 10 лікарських ділянок. З 1905 р. половина повіту переживала лікарську кризу. У повіті надання медичної допомоги змішане. Відсутнє правильне систематичне спостереження за епідеміями. Санітарний нагляд за школами розвинений недостатньо.

Лебединський повіт, площею 2723 кв. верст та 217000 мешканців, має 13 лікарських ділянок. На медицину витрачається понад 20% земського бюджету. Для покращення медичної допомоги необхідно розширити лікарняну діяльність, оскільки наявних лікарень недостатньо. Необхідно знищити самостійні фельдшерські пункти.

У Старобільському повіті (площа 10846 кв. верст, 473762 мешканців) 16 лікарських ділянок. На одну ділянку припадає 29610 осіб. Система надання допомоги змішана. Санітарна організація незадовільна. Головні проблеми: нечисленність лікарських ділянок, відсутність лікарень та квартир для лікарів. Спостерігається втеча лікарів з повіту. Старобільське земство щорічно виділяє 20000 р. на будівництво лікарень.

Зміївський повіт (площа 4997 кв. верст, населення 300000 жителів) поділяється на 13 лікарських ділянок. У повіті змішана система надання медичної допомоги. Лікарі приймають хворих щодня, крім одного дня на тиждень. Після прийому відвідують тяжкохворих вдома або виїжджають за викликами. Певного дня виїжджають на фельдшерський пункт, де приймають хворих. Самостійних акушерських пунктів у повіті немає. У лікарнях в повіті є лише 70 ліжок, одне ліжко припадає на 3864 мешканці. Правильного санітарного нагляду за школами немає. Народні читання з медицини та гігієни не проводяться. Санітарні піклування не організовані.

Куп'янський повіт, що займає 5977 кв. верст із населенням у 280000 мешканців, розділений на 10 лікарських ділянок із лікарнею у м. Куп'янську. Є 18 самостійних фельдшерських пунктів. На одного дільничного лікаря припадає 28000 осіб та 597 кв. верст. Для лікування стаціонарних хворих є 144 ліжка. З 1904 р. витрати на медицину збільшилися в 2,5 рази.

Завідувач санітарного бюро губернського земства С. М. Ігумнов зробив цікаву доповідь про санітарну організацію Харківської губернії. З 1904 р. сталося багато змін. Зростає епідемічна діяльність бюро. Посади санітарних лікарів почали запроваджуватися з 1912 р. На них покладені не тільки організаційні питання боротьби з епідеміями, а й санітарний нагляд, турботи про піклування, ясла тощо. Доповідь пастерівського відділення бактеріологічного інституту медичного Товариства зачитав лікар С. М. Коцевалов, в якій відзначив підвищення народної свідомості щодо запобіжних щеплень проти сказу. Але, з іншого боку, кількість укушених скаженими тваринами зростає: з 34 в 1887 р. до 607 в 1911 р., недостатньо розвинена профілактична робота. Доповіді С. Г. Матвеєва та П. О. Граціанова присвячені діяльності земських санітарно-бактеріологічних лабораторій. На одному із засідань з'їзду обговорювалась доповідь лікаря М. Т. Алексеєва про харківську губернську земську фельдшерську школу за період 1904–1912 рр. Останніми роками кількість учнів та витрати на заняття щороку зростали. Навчання однієї особи у поточному

періоді без витрат на пансіон дорівнює 80 р. Школа обслуговує переважно дітей селян, міщан, менше дворян та інших станів. П. р. Ферхмін доповідав з питання про організацію піклування про богадільців і невиліковних хворих. Заслухано доповіді П. О. Суботіна про влаштування губернської грязелікарні в Слов'янську, М. А. Хворостянського «Боротьба з туберкульозом у земстві». Статистика останніх років показує зростання захворювання по губернії. У 1896 р. на 100000 всіх хворих було 418 туберкульозних і на 100000 населення – 208, в 1907 р. відповідно – 631 і 428. З'їзд ухвалив форми участі земства в боротьбі із захворюванням.

Лікар В. М. Гаккебуш зробив цікаву доповідь про завдання земської психіатричної організації у Харківській губернії. За доповіддю санітарного лікаря Ізюмського повіту П. О. Суботіна «До питання про влаштування губернської грязелікарні в Слов'янську» з'їзд прийняв кілька положень. Розглядалися доповіді комісій з'їзду з усіх напрямків земської медицини. Інтерес викликала доповідь завідувача притулку підкидьків губернського земства Т. П. Пономарьової. У зв'язку з цією доповіддю було порушено питання про сифілізацію села. З приводу Сабурової дачі з'їзд ухвалив резолюцію у тому, що губернська земська лікарня не має загальногубернського значення. Найбідніше населення недостатньо обслуговується лікарнями. Визнаючи фельдшерів помічниками лікарів, з'їзд дав вказівку фельдшерській школі посилити практичну підготовку учнів. Для поліпшення служби фельдшерів висловлено побажання про скасування обмежень за національною ознакою при прийомі на службу. Після плідної роботи з'їзд було закрито.

1092. Смета гор. Харькова – 1913. – 26 апр.

Кошторис на 1913 р. зведено у сумі 5905100 р. 50 к. Порівняно з 1912 р. прибутки та витрати збільшені на 1019859 р. 30 к. Із запланованих за кошторисом збільшення прямих доходів управа змушена була виділити 105443 р. 97 к. на обов'язкові витрати та лише 268967 р. 20 к. залишалися для забезпечення всіх інших швидко зростаючих міських потреб.

1093. На Северо-Донецкой жел. д. – 1913. – 26, 28 апр.

Наприкінці червня передбачається відкрити гілку від станції Готня до цукробурякового заводу княгині Юсупової у Грайворонському повіті Курської губернії. Вартість гілки без рухомого складу – 500000 р. Будівництво здійснюється коштом княгині під керівництвом головного інженера залізниці М. К. Фоміна. Після завершення будівництва гілка передається у власність Північно-Донецької залізниці.

1094. Общее годичное собрание зубоврачебного О-ва. – 1913. – 26 апр.

На початку засідання делегати IV одонтологічного з'їзду у Москві Ю. М. Гофунг та М. А. Палем зробили стислий звіт про роботу з'їзду. Заслухано звіти правління, скарбника та акт ревізійної комісії за 1912 р. У звітному році проведено 16 чергових загальних зборів та 26 засідань правління. У Товаристві є 76 дійсних членів, п’ять засновників та шість почесних. У безкоштовній амбулаторії для дітей нижчих шкіл було прийнято 770 дівчаток та 470 хлопчиків. Ними зроблено 6051 відвідування, запломбовано 1269 зубів. За потреби їх консультував завідувач. Затверджено звіти

ревізійної комісії та скарбника. Головою правління обраний Ю. М. Гофунг, товаришем голови – М. А. Палем, секретарем – І. А. Баранов і скарбником – М. А. Ландсберг.

1095. Денежный сбор. – 1913. – 26 апр.

20 квітня відбувся продаж «рожевої квітки» на користь харківського відділу Спілки для боротьби з дитячою смертністю у Росії. У зборі функціонувало 497 карнавок, що дали в середньому по 20 р. на кожну. Крім того, увечері було випущено ще 64 повторні карнавки, що дали незначну суму.

1096. На охотничьей выставке: выдача наград. – 1913. – 26 апр.

1097. Гастроли «Передвижного театра» / А. С. – 1913. – 26 апр.

Поставлено п'єсу Б. Б'єрнсона «Кульгава Гульда». У ролях: Гайдебуров, Скарська, Головинська, Лихачова, Топоркова, Безсонов, Суботін, Озеров.

1098. [Закрытый театр сада «Тиволи»]. – 1913. – 26, 28 апр.

Починаються спектаклі Товариства опереткових артистів під керівництвом В. С. Горева. У його складі: артистки Полінова, Россіна, Іскра, Князьєвич, Аксельрод, Борська; артисти Горев, Чаров, Чугаєв, Грєхов, Громовський, Васильчиков, Розен та інші. Для першої вистави Товариство обрало оперету Ф. Легара «Граф Люксембург».

1099. [Театр Коммерческого клуба]. – 1913. – 26 апр.

Здано в оренду І. Ю. Вількеру, колишньому антрепренеру опереткової трупи, з платою 10000 р. на рік без вішалки та з окремою платою за освітлення.

1100. Оспа. – 1913. – 26 апр.

В Ізюмі, особливо в його заміській частині, розвинулася епідемія чорної віспи.

1101. Изюм: юбилей. – 1913. – 26 апр.

Місцеве Товариство любителів музичного та драматичного мистецтва 23 квітня поставило соту виставу. Його діяльність розпочалася 24 листопада 1892 р. Протягом 20 років Товариство переживало дні розквіту та занепаду. Більшість вистав припадає на період до відкриття Народного дому. Серед почесних членів Товариства був покійний М. Л. Кропивницький, який брав участь у кількох спектаклях. Як любителі у постановках брали участь нині артистка Олександринського театру Е. І. Тімі та артист того ж театру В. М. Всеволодський. Деякі члени Товариства, які виступали на аматорській сцені, стали згодом професійними артистами. Товариство не мало суворого репертуару, але більшість вистав мала художній успіх. Музична діяльність проявлялася слабо, дано лише сім музично-вокальних вечорів. Але це дало поштовх до утворення духового оркестру у Народному домі. Жодних капіталів Товариство не має, віддаючи всі доходи на благодійні цілі. Понад 1200 р. виділено на користь нужденних учнів місцевого реального училища, близько 400 р. – для незаможних учениць жіночої гімназії та таку саму суму – Громадській бібліотеці та дитячому притулку, 600 р. – приватним особам, Червоному Хресту та ін. 1000 р. виділено професійним артистам, які зазнають тут невдачі.

1102. Городская дума. – 1913. – 27 апр.

Перед засіданням Думи проведено приватну нараду з приводу виборів міського голови. Брали участь 42 депутати. Висунуто кандидатуру нинішнього виконувача обов'язків міського голови М. Є. Дорофєєва, але він категорично відмовився. Інших

кандидатів не названо. На засіданні заслухано доповідь про перевитрату 43000 р. під час будівництва акушерсько-гінекологічного корпусу імені Соколових при Олександрівській лікарні. При розробці кошторису припустилися пропусків: не враховано опалення, вентиляцію та ін., закладено низькі ціни. Прийняте рішення доасигнувати 71800 р. на будівництво лікарні.

1103. О выкупе конки. – 1913. – 27 апр.

Переговори спеціальної міської комісії з уповноваженим бельгійського Товариства призупинені у зв'язку із підвищенням бельгійцями викупної вартості. Міська управа вирішила негайно асфальтувати Катеринославську вулицю до Павлівської площі та відкрити по ній до кінця літа електробусний рух.

1104. В училищной комиссии. – 1913. – 27 апр.

Вирішене питання про відкриття при Олександрівському жіночому училищі ремісничого класу з домоводства та кулінарного мистецтва з виділенням містом щорічно 600 р. та 2000 р. на обладнання. Відкриття класу проєктується восени.

1105. Акт на высших железнодорожных курсах [по поводу их открытия]. – 1913. – 27 апр.

1106. Харьковский ветеринарный институт. – 1913. – 27 апр.

Інститут розміщується у власній будівлі вартістю 438133 р. 65 к., крім садибного місця (7 десятин 156 кв. сажнів). До кінця 1912 р. наявний склад службовців становив 52 особи, у т. ч. 24 професорів та викладачів, один прозектор, дев’ять асистентів, три лаборанти, один консерватор. Інші належать до господарсько-адміністративного складу навчального закладу. Почесних членів – 36, членів-кореспондентів двоє. Навчалися 519 студентів, які мали попередню освіту: закінчили духовні семінарії 446 осіб, землеробські та сільськогосподарські училища – 20, реальне училище – 19, гімназії – 20, комерційне училище – 11, кадетський корпус – одна людина і дві особи, які навчалися в середньому навчальному закладі в Болгарії і вступили до інституту на правах південних слов'ян. У звітному році видано 7044 р. 50 к. казенних стипендій, приватних стипендій та посібників – 1437 р. 5 к. Звільнено від платні за слухання лекцій 68 студентів у першому півріччі та 57 – у другому. Безкоштовною медичною допомогою скористався 241 студент. Ступеня ветеринара удостоєно 36 осіб, ступеня ветеринара з відзнакою – 53, двох ветеринарних лікарів після захисту дисертацій удостоєно вищого ступеня магістра ветеринарних наук. В університетських клініках знаходилося 2849 хворих тварин. З них 1154 терапевтичних хворих, 1637 хірургічних, 58 інфекційних. Проведено операцій 686 тваринам. Видано та вислано велику кількість різних вакцин, виготовлених бактеріологічною станцією інституту. Фундаментальна бібліотека інституту має 11335 зареєстрованих книг з різних спеціальних відділів. Бібліотекою користувалися не лише професори та викладачі, а й студенти, яким видано 951 книгу. Фінансовий оборот інституту – 140754 р. 22 к. на рік, у т. ч. 33196 р. на будівельні потреби.

1107. Экстренное уездное земское собрание. – 1913. – 27 апр.

Заслухано звіт агрономічного відділу за 1911 р. про непокритянське показове поле, діяльність якого селяни оцінили негативно. Проте вирішено поле не скасовувати.

Розглядалося питання про збільшення злучних пунктів, покращення якості худоби та коней. Стан народної освіти у 1911 р. вимагає перегляду шкільної мережі, має здійснюватися перехід від трирічного до чотирирічного навчання у школах. Прийнято доповідь про будівництво у Золочеві двокласного училища. Збори принципово висловлюється за введення викладання нових мов у народних школах підвищеного типу та виділяє 1000 р. на платню викладачам нових мов. Після обговорення питання про будівництво шосейних доріг ухвалили закінчити його за 10 років, починаючи з 1914 р. Всього передбачається до 1923 р. прокласти шосе в 145 верст, загальна вартість якого 2485562 р. 48 к. Збори провели вибори дільничного мирового судді та кандидата до нього. Ними виявилися О. О. Ліницький та І. П. Козьмін.

1108. Горовиц, А. Лекция Д. С. Шора «О Бетховене». – 1913. – 27 апр.

1109. Разрешение г. Купянску займов. – 1913. – 27 апр.

Міському управлінню дозволено під заставу нерухомого майна позику в кредитних установах або у приватних осіб 65000 р. на збільшення основного капіталу куп'янського міського громадського банку, 65000 р. на будівництво у місті електричної станції та 20000 р. на влаштування міської скотобійні

1110. М. А. Жебунева. – 1913. – 28 апр.

21 квітня у Москві померла представниця народництва 1870-х років Марія Олександрівна Жебуньова, уроджена Блінова. Після закінчення гімназії у Харкові в 1872–1873 рр. була слухачкою Політехнікуму в Цюріху. У 1881 р. жила в Харкові, і місцева ліберальна молодь часто відвідувала її будинок. Незабаром вона залишила місто і поїхала до Східного Сибіру, куди було вислано її чоловіка. Наприкінці 1890-х років жила у Москві.

1111. Защита диссертации. – 1913. – 28 апр.

Професор Варшавського університету Павло Миколайович Черняєв у Харківському університеті захищає своє дослідження «Побут і звичаї за комедіями Теренція», представлене в історико-філологічний факультет для здобуття наукового ступеня доктора римської словесності. Офіційними опонентами призначено професора І. В. Нетушила і приват-доцента М. О. Маслова.

1112. Обязательные постановления пассажиров трамвая. – 1913. – 28 апр.

1113. Туберкулезная выставка. – 1913. – 28 апр.

Відкрито у Раді з'їзду гірничопромисловців півдня Росії. Велика зала зайнята експонатами.

1114. О скорой помощи. – 1913. – 28 апр.

Товариство взаємного страхування вирішило виділити підвищену допомогу Товариству швидкої допомоги у зв'язку із закінченням спорудження його будівлі та встановленням другої чергової карети. Страхове Товариство від початку створення швидкої допомоги щорічно асигнувало йому допомогу.

1115. Комиссия губернского врачебного съезда. – 1913. – 28 апр.

Губернський лікарський з'їзд утворив сім комісій: делегатську, епідемічну, санітарну, лікарняну, по губернських установах, реєстраційну, спеціальну допомогу.

1116. На больницу приказчиков. – 1913. – 28 апр.

У 1912 р. помер голова великого мануфактурного Товариства і видатний московський громадський діяч Опанас Васильович Буришкін. Нині службовці харківського відділення з метою увічнення пам'яті покійного вносять до Товариства взаємного кредиту прикажчиків значний капітал, на відсотки з якого утримуватиметься ліжко в пам’ять О. В. Буришкіна в лікарні торговельних службовців Харкова. Місцевий довірений мануфактурного товариства І. С. Коломійцев погодився взяти участь у зборі пожертв на влаштування лікарні прикажчиків.

1117. На Малиновской станции. – 1913. – 28 апр.

Водогінна комісія вирішила приміщення для фільтра розташувати на іншому березі річки Немишлі. При станції буде обладнано резервуар для чистої води ємністю 70–100000 відер.

1118. Пономарева, Е. Школа и жизнь: к устройству курсов домоводства. – 1913. – 28 апр.

До Харківської міської думи внесено доповідь про організацію при жіночому Олександрівському училищі курсів домоведення та кулінарного мистецтва. Наведено текст доповіді.

1119. В Обществе грамотности. – 1913. – 28 апр.

Прийнято нових членів. Збори розглянули та схвалили договір редакційної комісії народної енциклопедії з товариством І. Д. Ситіна на видання короткої народної енциклопедії «Круг знаний». Голова правління С. О. Раєвський зробив позачергове повідомлення про будівництво школи імені Ж. Гельферіх. Вже є 60000 р., з них 25000 р. зворотної позички від міністерства народної освіти. Міністерство також надало 5000 р. безповоротної допомоги. Інші гроші отримані за заповітом Ж. Гельферіх і від Товариства «Гельферіх». Представлено проєкт кошторису на будівництво школи вартістю 62000 р. Відкладено касовий звіт Товариства грамотності за 1912 р. та питання необхідності поліпшення матеріального становища вчительок, розглянуто кошторис на 1913 р.

1120. К юбилею С. С. Иванова. – 1913. – 28 апр.

1 травня виповнюється 25 років службової діяльності в поштово-телеграфному відомстві начальника харківського поштово-телеграфного округу, інженера-електрика. Степан Степанович народився 2 грудня 1867 р., закінчив гімназію та електротехнічний інститут і 1 травня 1888 р. вступив на службу до поштово-телеграфного відомства. У 1904 р. призначений начальником поштово-телеграфного округу в Катеринославі, звідти 1906 р. переведений до Харкова. За сім років управління харківський округ досяг помітних результатів: кількість поштово-телеграфних установ зросла майже вдвічі, збільшено штати та кількість посад з вищими окладами, покращено приміщення та обстановку в них. У Харкові проводяться роботи з перебудови телефонної мережі з повітряної на підземну. Поточного року передбачається розпочати будівництво власної

будівлі для центрального поштамту та телефонної станції, реконструкцію поштово-телеграфних будівель на Вознесенській площі. Ювіляр дбав про покращення побуту службовців. У 1908 р. відкрито споживче Товариство поштово-телеграфних службовців. Відомча їдальня дозволяє службовцям отримувати здорову їжу за доступну плату. С. С. Іванов є головою батьківського комітету другої жіночої гімназії, товаришем голови такого комітету при першій чоловічій гімназії, головою опікунської ради Товариства піклування про сиріт та малолітніх жебраків Товариства Будинку братської дружини.

1121. Новые штаты ветеринарных институтов. – 1913. – 28 апр.

Комісія Міністерства народної освіти прибула до Харкова для огляду будівель та з'ясування потреб окремих кабінетів Ветеринарного інституту. Головна увага має приділятися поліпшенню викладання природничо-історичних та спеціальних предметів.

1122. Суд: дело И. В. Семененко и Коммерческого клуба. – 1913. – 28 апр.

1123. Мельников, Ф. Гастроли «Передвижного театра» / Ф. М. – 1913. – 28 апр.

Театр закінчив гастролі невдалою постановкою п'єси Я. Сьодерберга (назва не вказана).

1124. [Городской театр]. – 1913. – 28 апр.

Відбулася перша гастрольна вистава театру «Криве дзеркало». Виконано талановито, добре поставлено.

1125. Разрешение г. Волчанску займа в 100000 р. – 1913. – 28 апр.

75000 р. призначаються на влаштування електричного освітлення, 25000 р. – на будівництво лазні.

1126. Купянск, Харьк. губ.: эпидемия бешенства. – 1913. – 28 апр.

У місті спостерігаються масові випадки сказу собак, які кусають худобу. З метою знищення захворювання худобу доводиться вбивати. Відзначається енергійна праця лікарів.

1127. Филевский, И. Праздник трезвости. – 1913. – 29 апр.

Харківська «Трудова спілка християн-непитущих» працює переважно в середовищі робітників: створено низку культурно-освітніх закладів та проведено заходи для утвердження тверезості. Організовано курси лекцій з питань тверезості та трудового життя, влаштовуються сімейні вечори й свята, надається матеріальна допомога сім'ям алкоголіків, проводиться їх лікування. Намічена організація бібліотеки та каси взаємодопомоги. 29 квітня Спілка вперше влаштовує публічний збір для посилення своїх коштів у боротьбі з алкоголізмом.

1128. Экстренное губернское земское собрание. – 1913. – 29 апр.

Першим обговорювалося питання участі харківського губернського земства в московських урочистостях святкування 300-річчя царювання Дому Романових.

Прийнято пропозицію взяти участь в урочистостях обраною депутацією у кількості трьох осіб. Тривалі дебати викликало питання збільшення утримання старшому лікарю губернської земської лікарні П. р. Ферхміну. За доповіддю управи схвалено протичумні заходи в Харківській губернії. Розглядався звіт губернської земської каси дрібного кредиту за 1912 р. та інші питання.

1129. «Праздник трезвости» в Харькове. – 1913. – 29 апр.

Проводяться богослужіння у церквах, хресні ходи, збирання пожертвувань на боротьбу з вживанням алкоголю.

1130. Допущение представителей печати на врачебный съезд. – 1913. – 29 апр.

Губернатор задовольнив клопотання голови з'їзду лікарів і представників земських установ Харківської губернії, що відбувається зараз, про допущення на з'їзд представників преси.

1131. Лекция Влад. Жаботинского. – 1913. – 29 апр.

Відомий публіцист Володимир (Зеєв) Євгенович Жаботинський у травні в Харкові прочитає лекцію на тему «Мова єврейської культури».

1132. Общее собрание членов Об-ва скорой медицинской помощи г. Харькова. – 1913. – 29 апр.

На збори прибуло 25 осіб. Насамперед вшанували пам'ять міського голови О. К. Погорілка, який активно сприяв становленню та розвитку Товариства, а також колишнього кандидата на посаду скарбника В. *А.* Томіліна та довічного члена Н. І. Курносової. Звіт за 1912 р., доповідь ревізійної комісії та кошторис прийнято без читання, оскільки вони були надруковані та роздані всім членам Товариства. Старший лікар станції М. О. Молохов прочитав звіт про її діяльність. Проведено вибори.

Відзначено активну діяльність Жіночого комітету.

1133. Туберкулезная выставка. – 1913. – 29 апр.

У залі З'їзду гірничопромисловців 28 квітня відкрилася протитуберкульозна виставка, організована харківським відділом всеросійської Ліги боротьби з туберкульозом. Розділена на підвідділи: ветеринарний та туберкульоз людини. Представлені препарати патолого-анатомічних музеїв медичного факультету Харківського університету та міської Миколаївської лікарні. Багато картограм, таблиць, малюнків, фотографій із знаменитих туберкульозних санаторіїв Західної Європи. Виставлені ліжка для туберкульозних хворих, апарат механічної пральні, плювальниці тощо. Біля входу розміщено ряд плакатів та портретів Роберта Коха.

1134. Мельников, Ф. Гастроли «Кривого зеркала» / Ф. М. – 1913. – 29 апр.

У першій гастрольній виставі поставлено кілька п'єс: Г. Гейєра «Сон», М. Г. Смирнова та С. Щербакова «Торжественное публичное заседание, посвященное памяти Косьмы Пруткова», Косьми Пруткова «Опрометчивый турка, или Приятно ли быть внуком?» та Євреїнова «Ревізор». Відзначено артистів Підгорного, Наумова, Антимонова, Лукіна, артисток Абрамян, Холмську.

1135. Праздничный отдых. – 1913. – 30 апр.

Службовцям міської управи скасували суботній вихідний. Вони запропонували Міській думі прийняти рішення про роботу частини службовців по суботах, іншій – по понеділках.

1136. Заведующий отделом городских налогов и сборов: [утвержден А. С. Филин]. – 1913. – 30 апр.

1137. Ревизия городских скотобоен. – 1913. – 30 апр.

При розгляді протоколів про роботи з ремонту скотобоєнь з'ясовано, що частину робіт не закінчено, іншу виконано погано. Бійні сильно запущені, кошти, що виділяються, використовуються на поточний ремонт.

1138. «Трезвость – счастье народа». – 1913. – 30 апр.

Жетони із таким написом продавалися на вулицях Харкова. Свято тверезості влаштовано у Харкові відділом Всеросійської спілки християн-непитущих. Багато харків'ян ніколи не чули про таку організацію.

1139. Общее собрание. – 1913. – 30 апр.

Відбулися збори членів Товариства допомоги колишнім вихованкам Інституту шляхетних дівчат. Зачитано та затверджено звіт про діяльність за 1912 р. Вирішувалося питання влаштування будинку-гуртожитку для тих колишніх вихованок, які цього потребуватимуть. Товариство має землю в Основі – частину парку Квіток, подаровану на день 100-річчя інституту А. В. Квіткою та його дружиною. Жертвувальники побажали, щоб гуртожиток було влаштовано протягом трьох років від часу дарування. Архітектор Б. М. Корнієнко представив план та ескізи майбутньої будівлі, приблизною вартістю – 13700 р. План схвалено зборами та встановлено витрати на будівництво – 15000 р. Товариство має 10000 р., 3000 р. обіцяв дати один із членів. Збори одноголосно обрали А. В. Квітку та його дружину довічними членами.

1140. В Обществе взаимного страхования имуществ. – 1913. – 30 апр.

28 квітня відбулося продовження річних зборів. Обговорювалося питання про збільшення платні членам правління Товариства. Розглянуто доповіді про прийняття на страхування будівель у незакінченому вигляді, запровадження нового виду страхування майна від вогню та ін.

1141. Горовиц, А. 2-й концерт Фрица Крейслера. – 1913. – 30 апр.

1142. Сад приказчиков / Ю. – 1913. – 30 апр.

Поставлено п'єси «Босоніжка», «Продавчиня шампанського». Добре виконали свої ролі Надінська та артист Арді.

1143. [Артистка Нининская]. – 1913. – 30 апр.

Виступала в трупі драматичного театру, давно хворіє, поміщена до гельферіхівського відділення Миколаївської лікарні.

1144. [Драматический театр]. – 1913. – 30 апр.

2 травня розпочнуться вистави за участю артистки Н. М. Гондатті. У складі трупи артистки Алейникова, Кондорова, Лоріна, Дольська, Ніколаєва; артисти

Любошиць, Литвинов, Федосов, Райд, Антонов, Музиль, Чадов та Ленський. Гондатті у дитинстві виступала на харківській сцені в складі харківського драматичного Товариства у ролях дітей – її батьки служили тоді в трупі.

1145. [Гастроли В. Н. Давыдова]. – 1913. – 30 апр.; 1, 4 мая.

Артист Олександринського театру вперше виступає у провінції. До складу трупи гастрольної подорожі входять Вольська, Глинська, Єліашевич, Кудрявцева, Неверова, Прохорова та Альбов, Вів'єн, Володимиров, Гриньов, Ламан, Пантелеєв, Слободськой.

1146. [Коммерческий клуб]. – 1913. – 30 апр.

В оперному театрі клубу відбудеться одна гастроль петербурзького імператорського балету на чолі з прем'єрами Маріїнського театру прима-балериною Л. М. Єгоровою, першою характерною танцівницею О. В. Лопуховою та першим характерним танцівником О. О. Орловим. У програму включено балет композитора Ц. Пуні «Коник Горбоконик» та класичні характерні танці з популярних опер та балетів. Постановник балету – М. Петіпа.

Травень / Май

1147. Городская дума. – 1913. – 1, 3 мая.

У засіданні взяли участь 35 депутатів. Заслухано доповідь про нові штати міських службовців, заяву М. Ф. фон-Дітмара про скорочення свят та умови роботи службовців управи. Дітям покійного міського голови О. К. Погорілка залишено раніше виділену суму 501 р. на кожну дитину. Затверджено інструкцію дільничним піклувальникам з нагляду за виконанням обов'язкових постанов про робочий день. Вирішено заснувати при міському Олександрівському жіночому училищі класи з домоведення та кулінарного мистецтва. Прийнято за заповітом М. В. Косенка пожертвування капіталу – 551 р. для видачі допомоги тим, хто виписується з лікарень, переважно жінкам. На засіданні 2 травня були присутні 50 депутатів. Обговорювався план будівництва будинку Воловника на Пушкінській вулиці. Розглядався кошторис на 1913 р. Надходження та витрати прийняті на суму 5954145 р. 82 к.

1148. Новый губернский агроном. – 1913. – 1 мая.

Губернська управа подала на затвердження губернатора кандидата Я. М. Савченка, бессарабського губернського агронома.

1149. Командировка на водопроводный съезд. – 1913. – 1 мая.

На 11-й всеросійський санітарно-технічний з'їзд у Ризі міське управління направляє члена управи В. Н. Дем'яненка та завідувача міського водогоду інженера С. С. Пономарьова.

1150. В фармацевтическом Обществе. – 1913. – 1 мая.

На засіданні представлено доповідь про відкриття при Товаристві хіміко-бактеріологічної лабораторії. Затверджено кошторис лабораторії, що відкривається, вирішуються основні питання її влаштування, призначення посадових осіб. Проведено вибори. Головою правління обрано приват-доцента М. П. Красовського, секретарем –

І. С. Плотичера, скарбником – М. О. Гуревича і бібліотекарем – магістра фармації А. Д. Розенфельда.

1151. Городской мусорный обоз. – 1913. – 1 мая.

Відбулося спільне засідання каналізаційної та санітарної комісій, присвячене питанню організації у Харкові міського обозу для вивезення сухого сміття з приватних та громадських володінь. Перенесення сміття з двору та навантаження на фуру покладається на візників.

1152. Сеанс математика Арраго. – 1913. – 1 мая.

У театрі Вольчині в присутності лікарів та представників преси, а також публіки відбувся сеанс обчислювача та мнемоніста-математика Арраго. Він вражає здібностями розв'язання складних задач на великі числа.

1153. Мельников, Ф. Гастроли театра «Кривое зеркало» / Ф. М. – 1913. – 1 мая.

Відзначено вдалі постановки вистав. Добре виконують свої ролі Холмська, Хованська, Лукін, Антимонов, Фенін.

1154. Валки: наши дороги. – 1913. – 1 мая.

Перед повітовим земством стоять завдання підвищення продуктивності селянського господарства та поліпшення шляхів сполучення. Для спорудження шосейних під'їзних доріг потрібні великі кошти. Пропонується земству встановити попудний податок із залізничних вантажів.

1155. Изюм: выборы ; на полях. – 1913. – 1 мая.

У повіті закінчено вибори кандидатів у земські депутати. Серед кандидатів – селянин Головчанський, який закінчив історико-філологічний факультет Харківського університету та присвятив себе сільському господарству, інший – інструктор каси дрібного кредиту.

1156. Чествование Ст. Ст. Иванова. – 1913. – 2 мая.

З нагоди 25-ї річниці діяльності начальника харківського поштово-телеграфного округу відбулася грандіозна подія. Взяли участь 300 осіб. Після молебня заслухані вітання та адреси. Отримано близько 60 адресів.

1157. Избрание. – 1913. – 2 мая.

Директором Харківського ветеринарного інституту на наступне триріччя обрано професора Гумілевського.

1158. Оставление на городской службе проф. Артемьева. – 1913. – 2 мая.

М. А. Артем'єв управляє будівництвом нової електричної станції. Оскільки термін запрошення його на міську службу закінчився, а будівництво не завершене через відсутність грошей, термін служби професора продовжено на два роки з окладом 12000 р. на рік.

1159. Хорошее дело. – 1913. – 2 мая.

Чини поштово-телеграфного округу передбачали зробити подарунок своєму начальнику С. С. Іванову на честь 25-річчя його службової діяльності. Проте ювіляр від подарунка категорично відмовився. Тоді чиновники, які знали про мрію свого

начальника – організацію санаторію для хворих поштово-телеграфних службовців – зробили збір на фонд для такого санаторію. Зібрано 2200 р. Ухвалене рішення відраховувати певний відсоток від платні чиновників на поповнення фонду.

1160. Увековечение памяти М. Д. Раевской. – 1913. – 2 мая.

У Товаристві грамотності ухвалили помістити портрет Марії Дмитрівни у фойє Народного дому та присвоїти її ім'я картинній галереї при ньому. Рада художньо-ремісничої майстерні декоративного живопису прийняла рішення встановити портрет художниці у майстерні та організувати для своїх учнів щорічний конкурс на чотири грошові премії її імені та одну на похвальний відгук, а також звільняти від плати п'ятьох учнів щороку. Портрет М. Д. Раєвської вирішили розмістити й у приміщенні 2-ї школи Товариства. Місто передбачає присвоїти ім'я художниці міському художньому училищу та заснувати стипендії у ньому для талановитих незаможних учнів.

1161. Открытие школьных летних колоний О-ва грамотности. – 1913. – 2 мая.

Колонії знаходяться у здоровій лісовій місцевості в селі Кочеток поблизу Чугуєва. Плата 20 р. за шість тижнів.

1162. Руководитель учительских курсов: [приглашен Н. К. Кничер]. – 1913. – 2 мая.

1163. Умершие не родившись. – 1913. – 2 мая.

За даними губернського земства за 1910 р., у Харківській губернії, без міст, народилося 95959 осіб, за винятком 11983 викиднів, зареєстрованих акушерським персоналом. Отже, померло, не народившись, 9% загального приросту населення губернії.

1164. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [по поводу сноса здания биржи, строительства новых зданий, реконструкции Николаевской площади] / Журналист. – 1913. – 2 мая.

1165. [«Кривое зеркало»]. – 1913. – 2 мая.

Театр завершив гастролі у Харкові та виїхав до Катеринослава. Збори, зроблені трупою З. В. Холмської, були блискучими. З п'яти вистав три пройшли з аншлагами.

1166. В оперетте / Н. Д. – 1913. – 2 мая.

Постановки опереткової трупи Горева є незадовільними. Автор критично розглядає режисерську роботу, виконання ролей акторами.

1167. Сумцов, Н. Ф. М. М. Коцюбинский. – 1913. – 3 мая.

1168. Постройка новой церкви. – 1913. – 3 мая.

Харківське відділення піклування про глухонімих закінчило у Клугінівській колонії глухонімих спорудження нової будівлі храму на честь Вознесіння Господнього. Придбано начиння для храму.

1169. Летняя колония в имении кн. П. Д. Святополк-Мирского. – 1913. – 3 мая.

Князь надав місту в своєму маєтку в с. Гиївка приміщення для міської літньої колонії, розраховане на 50 школярів міських училищ.

1170. Деятельность «Скорой помощи». – 1913. – 3 мая.

У березні здійснено 199 виїздів. З них травм – 58, захворювань – 83, самогубств – 30 і марних виїздів – 28. У числі 30 самогубств був 21 випадок отруєння (два зі смертельним наслідком), вогнепальних поранень – п'ять (померли четверо), три ножові поранення (один помер) та один випадок через повішення. Зареєстровано 90 відмов: 44 випадки не відповідали цілям швидкої допомоги, 43 – за виїздом карети та три випадки поза районом.

1171. Эманаторий. – 1913. – 3 мая.

У Харкові відкрився еманаторій лікаря Л. М. Лейбфрейда. Таких установ по всій Росії дві-три. В них хворі лікуються газами еманацію радію. Відбувся перший випуск хворих (подагра, ревматизм, ішіаз) з еманаторію професора Л. М. Лейбфрейда. Результати лікування виявилися позитивними.

1172. У трудящихся женщин: годичное собрание. – 1913. – 3 мая.

Порушувалося питання про будівництво дачі у селищі Високий та колонії при ній. Рішення поки що відкладене. Станом на 1 січня 1911 р. у Товаристві числилося 700 членів, на поточний час їх число досягло 900. Баланс надходжень та витрат по Товариству та його установам становить 284135 р. 69 к. Надходження отримано від: вищих жіночих курсів – 67194 р. 35 к., гімназії – 18571 31 к., їдальні – 10877 р. 81 к., дитячого закладу та школи – 4179 р. 37 к. За звітний рік отримано 2354 р. 81 к. членських внесків. Членам Товариства за рік видано позичку на 760 р. Витрати склали: утримання вищих жіночих курсів – 63750 р. 80 к., гімназія – 20562 р. 24 к., дитячий заклад та школа – 4291 р. 9 к. До кінця 1912 р. залишалося 851 р. 53 к. Боргів із застави нерухомого майна числилося 97410 р. 44 к., у т. ч. 95000 р. за заставою будинку. Звіт затверджено. Заслухано доповідь ревізійної комісії. О. М. Десятова доповіла про зведення власного будинку Товариства, збудованого недорого, по 80 р. за куб.

1173. Общее собрание служащих т-ва А. В. Бурышкина. – 1913. – 3 мая.

Відбулися установчі збори ощадно-позичкової каси службовців харківського відділення Товариства Буришкіна. Каса започаткована з метою надання матеріальної допомоги членам у разі інвалідності, а у разі смерті допомогу отримує сім'я. Видаються позички та допомоги. Кошти каси складаються з 3% відрахувань з платні та 5% відрахування з інших додаткових сум. Початковий внесок 6000 р. зробило товариство Буришкіна. Почесною головою обрано О. Ф. Буришкіну.

1174. Общий отчет Комитета по сбору пожертвований на устройство глазной больницы имени профессора Л. Л. Гиршмана в Харькове. – 1913. – 3 мая. – Підпис: А. Харина, А. Жмудский. Члены комитета: Е. Чернай, Н. Ф. Сумцов, А. Левенстим.

Публікуючи цей звіт, комітет доводить до загального відома, що його роботу закінчено, прийом пожертвувань припинено.

1175. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни. / Журналист. – 1913. – 3 мая.

У Харкові діє Громада Червоного Хреста. Кілька років опікункою Громади є Олена Олександрівна Чернай, вдова відомого професора та громадського діяча. Її

робота та відданість інтересам Громади оцінені товаришами по службі. О. О. Чернай оголосила, що залишає роботу через хворобу.

1176. Мельников, Ф. Гастроли г-жи Гондатти / Ф. М. – 1913. – 3 мая.

У міському театрі відбулася перша вистава за участю артистки. Поставлено п'єсу О. Островського «Дикунка».

1177. В селе Козинке Волчанского уезда [открыто почтовое отделение]. – 1913. – 3 мая.

1178. Возвращение харьковского отряда «Красного Креста» [из Черногории]. – 1913. – 4 мая.

1179. Щедрые пожертвования холодногорскому Обществу Просвещения. – 1913. – 4 мая.

Почесна опікунка холодногірської жіночої гімназії Є. Д. Парманіна готова пожертвувати велику суму грошей на спорудження будівлі гімназії.

1180. Освящение «Дворца медицины». – 1913. – 4 мая.

Передбачалося на 5 травня. Перенесено на осінь, тому що не готові деякі предмети обстановки будівлі та меблі.

1181. Реформа городского санитарного бюро. – 1913. – 4 мая.

Санітарне відділення міської управи перейменовано в медико-санітарно-бактеріологічне відділення. До сфери його діяльності включені лікарні, нічліжний притулок, богадільні та ін.

1182. Сокольский праздник. – 1913. – 4 мая.

Влаштовується на літньому майданчику при міському училищі на Сумській, 34 за участю груп Товариства «Сокіл» та учнів деяких навчальних закладів.

1183. Тиф в тюрьме. – 1913. – 4 мая.

У харківській пересильній в'язниці виявлено два випадки захворювання на зворотний тиф у пересильних арештантів. У губернській в'язниці виявлено захворювання на висипний тиф у трьох арештантів, з яких один помер, та шість випадків захворювання на зворотний тиф. Усі хворі відправлені для лікування до губернської земської лікарні.

1184. Городские скверы. – 1913. – 4 мая.

У Харкові є кілька скверів, закритих для публіки протягом близько двох років. Вони упорядковані.

1185. «Университетский городок». – 1913. – 4 мая.

Земельне майно університету складається з ділянки по Сумській вулиці (151 десятина 1402 кв. сажнів), ділянки землі (1700 кв. сажнів) з будинками по Московській вулиці та Петровському провулку, що виходить також і на Слюсарний провулок, та двох ділянок землі по обидва боки Університетської вулиці (близько 2 десятин). Спеціальна земельна комісія вважає цінними всі ділянки, вартість їх зростатиме, тому вони не мають продаватися, але можуть бути надані у тимчасове користування

окремим особам та установам. Прибуток від них має йти на спеціальний рахунок для забезпечення будівельних потреб університету.

1186. Заседание совета университета. – 1913. – 4 мая.

Наведено перелік викладачів, відряджених за кордон на канікулярний час, а також доручення викладання окремих предметів на 1913–1914 навчальний рік.

1187. Конфликт между городом и почт.-телеграфным ведомством. – 1913. – 4 мая.

Поштово-телеграфне відомство розпочало прокладання підземних кабелів у Харкові без дозволу Міської думи.

1188. Оперетта / Ал. Н–ский. – 1913. – 4 мая.

Товариство поставило «Пустунку» К. Цірера. У ролях Васильчиков, Розен, Грєхов, Чугаєв, артистка Іскра.

1189. Матч на первенство гор Харькова. – 1913. – 4 мая.

Грають футбольні команди «Фенікс» та «ХВСК». Дохід від матчу призначений на користь «Дня білої ромашки».

1190. Велосипед. – 1913. – 4 мая.

На засіданні спортивної комісії велосипедно-спортивного гуртка розроблено календар велосипедних поїздок на травень 1913 року.

1191. Валки: к вопросу о линии Херсон – Харьков. – 1913. – 4 мая.

Не вирішене питання спрямування магістралі у Валківському повіті.

1192. День ромашки. – 1913. – 5 мая.

Харківський відділ Ліги боротьби із туберкульозом організував День ромашки. Квіти продавалися на вулицях міста, переважно у центрі. Продаж відбувався із середнім успіхом. Передбачувана виручка становитиме 11–12000 р.

1193. Пожалование медали. – 1913. – 5 мая.

Штабс-капітан 121-го піхотного Пензенського полку Несветайлов удостоєний медалі для носіння на грудях на Володимирській стрічці за порятунок тих, хто гинув.

1194. Перемены в составе Городской думы. – 1913. – 5 мая.

Депутат Думи А. Ф. Кричевський подав заяву про відмову від посади депутата за станом здоров'я. На його місце має вступити інший кандидат – професор К. О. Зворикін (правий).

1195. Пожертвование. – 1913. – 5 мая.

Н. М. Філонова пожертвувала харківській Громаді Червоного Хреста 1000 р.

1196. Защита диссертации. – 1913. – 5 мая.

Відбувся публічний захист дисертації на здобуття ступеня доктора медицини лікарем К. П. Алексеєвим.

1197. Об извозном промысле. – 1913. – 5 мая.

Губернатор затвердив зміни та доповнення до обов'язкових постанов про візницький промисел у Харкові. Згідно з документом, кучерами можуть бути особи чоловічої та жіночої статі від 18 до 60 років.

1198. Субсидия департамента земледелия. – 1913. – 5 мая.

На утримання завідувача ентомологічного бюро виділено 2250 р.

1199. Заседание медицинского Общества. – 1913. – 5 мая.

Крім наукових доповідей, на початку засідання обговорювалося питання взаємодії Товариства з представниками преси.

1200. Общество ветеринарных врачей. – 1913. – 5 мая.

Заслухано доповідь губернського зоотехніка А. В. Щепкіна про заходи щодо покращення конярства в Харківській губернії, насамперед робочого сільськогосподарського коня. Доповідь студента О. Мориця присвячена породам коней ольденбурзької та орловської рисистої.

1201. В лечебнице приказчиков. – 1913. – 5 мая.

Останні засідання опікунської ради лікарні присвячені обранню лікарів з різних спеціальностей. Обраними стали: доктор А. А. Бельц із хірургічного відділення, С. Л. Звенигородський – з дитячих хвороб, Д. Г. Лисанський – із хвороб вуха, горла, носа, В. О. Меркур'єв – зі шкірних та венеричних, К. М. Дворжанчик – з акушерства та жіночих хвороб. Прийом хворих на внутрішні і нервові хвороби вестиме завідувач лікарні Д. Я. Петровський. У торгово-промислових колах збільшується інтерес до установи і, як наслідок, спостерігається значний приплив коштів до каси лікарні.

1202. Новая такса. – 1913. – 5 мая.

Міська візницька комісія переглянула таксу для легкових візників. Наведено прейскурант для всіх видів візництва.

1203. Мельников, Ф. Гастроли г-жи Гондатти / Ф. М. – 1913. – 5 мая.

Артистка виступила у головній ролі в п'єсі Г. Ібсена «Нора». Взяли участь також Кондорова, Федосов та Любошиць.

1204. Мельников, Ф. Гастроли В. Н. Давыдова / Ф. М. – 1913. – 5, 6 мая.

Талановитий гастролер і вся його трупа добре виступили у першій виставі Соколова «Старече кохання». Друга постановка цієї п’єси також мала успіх. Публіка була у захваті від Гриньова, Давидова, Глинської-Медведєвої.

1205. Матчи «Унион» – «Феникс» ; матчи на первенство гор. Харькова: [футбол]. – 1913. – 5 мая.

1206. Новая школа. – 1913. – 5 мая.

Відома благодійниця Є. Д. Парманіна влаштувала власним коштом у с. Покровка Куп'янського повіту професійну школу, витративши на це 25000 р. При школі, крім рукодільних класів, буде відкрито бібліотеку. Школі присвоєно ім'я Марії Кочиної.

1207. Пособия на школы. – 1913. – 5 мая.

Міністерство народної освіти призначило допомогу вовчанському, богодухівському, валківському повітовим земствам на шкільно-будівельні потреби, ремонт будівель.

1208. Сватова Лучка, Купянского уезда: встреча министра. – 1913. – 5 мая.

1 травня на станції Сватове зустрічали міністра шляхів сполучення С. В. Рухлова. Міністр оглянув лікарняний будинок, спостерігав сокольську гімнастику, марширування потішних, оглядав будівлі школи.

1209. Г. Арраго: известный счетчик: (к гастролям в театре Вольчини) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11392. – 1913. – 5 мая.

1210. К гастроли императорского балета 11 мая : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11392. – 1913. – 5 мая.

На фото Л. М. Єгорова, О. В. Лопухова, О. О. Орлов, Ф. В. Лопухов.

1211. Итоги продажи «белого цветка». – 1913. – 6 мая.

При підрахунку розкрито всі 518 карнавок, у яких виявилося 12617 р.

1212. Защита диссертации. – 1913. – 6 мая.

На медичному факультеті Харківського університету відбувся публічний захист дисертації лікарем Є. А. Черниковим. Захист пройшов успішно, дисертант удостоєний наукового ступеня.

1213. Проезд автомобилистов. – 1913. – 6 мая.

Члени харківського клубу автомобілістів зустрічають групу автолюбителів, які виїхали з Одеси на 12 машинах за маршрутом Кишинів – Харків – Москва.

1214. В Обществе пособия бедным евреям. – 1913. – 6, 7 мая.

У приміщенні Громадської бібліотеки відбулися загальні збори членів Товариства допомоги бідним євреям м. Харкова. Розглянуто та затверджено звіт за 1912 р. У Товаристві 922 дійсних члени та 858 змагальників. Внесків та пожертв надійшло 35316 р. Членські внески розподілені за установами: на чоловіче училище – 3914 р., амбулаторію – 3714 р., дешеву їдальню – 3861 р., богадільню – 3316 р., жіноче училище – 2488 р. Видано 3218 р. допомоги. Великою подією для Товариства був дарунок дворового місця з будівлями на вулиці Куликівській – спеціально побудованого приміщення в ньому дешевої їдальні, чоловічого училища і богадільні. Товариство має у своєму віданні літню колонію для легеневих хворих (доглядалася 21 людина), амбулаторію, що обслуговує не тільки євреїв, чоловіче училище (172 учні, закінчили 11), літню колонію для школярів, дешеву їдальню (відпущено 77208 обідів, з них 17114 безкоштовно), богадільню (30 старих), жіноче училище (142 учениці, закінчило 22, зі свідченням майстринь 8). Крім того, є спеціальна комісія з надання допомоги бідним паливом, видачею продовольства та грошей. Надходження дорівнювали 72101 р., витрата – 70220 р. Готівкою в касі на 1 січня 1912 р. було 4889 р. 22 к., на 1 січня 1913 р. – 6763 р. 61 к. Кошторис на 1913 р. прийнято у сумі 68684 р. Проведено вибори членів правління.

1215. Москва – Харьков: [футбольный матч между командами «Унион» и «Феникс»]. – 1913. – 6 мая.

1216. Валки: к избранию земских гласных: [о противоречии «Положения о земских учреждениях» 1890 г. и реальной жизнью]. – 1913. – 6 мая.

1217. Высочайшая награда. – 1913. – 7 мая.

Секретаря харківської духовної консисторії І. О. Самойловича нагороджено орденом Святого Володимира чевертого ступеня.

1218. Сбор на трезвость. – 1913. – 7 мая.

У дні «свята тверезості» отримано карнавкового збору 2416 р. Крім того, О. Ф. Бантиш надіслав пожертву 100 р. Витрати на «свято» склали 687 р.

1219. Уход К. К. Горского. – 1913. – 7 мая.

Викладач музичного училища надіслав до місцевої дирекції музичного Товариства заяву, в якій повідомляє, що контракт на майбутній академічний рік ним не поновлюватиметься.

1220. В мещанском Обществе. – 1913. – 7 мая.

На сході міщан старостою обраний М. М. Булатников.

1221. 2-я харьковская еврейская молельня. – 1913. – 7 мая.

Проведено вибори членів духовного правління. Обраними виявилися І. П. Бурас, А. П. Бурас, М. І. Бройдо, М. А. Деуель, Ц. С. Бабус, І. М. Тобак-Кабаков.

1222. Съезд автомобилей и мотоциклеток в Москву. – 1913. – 7 мая.

До Харкова прибув цілий ряд автомобілів з різних міст для поїздки до Москви. Автомобілісти скаржаться на потворний стан бруку у межах Харківської губернії та Харкова.

1223. Гастроли В. Н. Давыдова / Н. Д. – 1913. – 7 мая.

Поставлено третю п'єсу трупи – Т. Щепкіної-Куперник «Лаштунки». Ролі виконували: Давидов, Прохорова, Глинська-Медведєва, Гріне, Вів'єн, Слободськой.

1224. [И. А. Алчевский]. – 1913. – 7 мая.

Відомий оперний артист гостює в Харкові у своїх родичів. Звідси їде до Москви, а потім за кордон. У зимовий сезон 1913–1914 рр. він виступатиме протягом чотирьох місяців у Марселі, потім – у Парижі.

1225. Валки: экстренное земское собрание. – 1913. – 7 мая.

Розглянуто кілька важливих питань: про необхідність відкриття нових поштових відділень, замощення ґрунтових доріг, шкільне будівництво. Наприкінці вшановували депутата від духовенства у земських зборах – священника Андрія Пономарьова, який прослужив у земстві 20 років, у зв'язку із закінченням його повноважень.

1226. Альбовский, Е. Возникновение г. Чугуева: (по архивным материалам). – 1913. – 8, 30 мая.

1638 року гетьман Яків Остряниця звернувся до бєлгородського воєводи з проханням прийняти козаків, яких він привів, і дозволити оселитися на Чугуївському городищі. Влаштовувати козаків було доручено М. Ладиженському, а загальне керівництво князю П. Д. Пожарському. Почали будувати острог, двори, млини. Одночасно з містом збудовано Преображенський собор. У 1639 р. прийшли ще черкаси

зі священником Ігнатієм Якимовим та збудували церкву Успіння. Між бєлгородським воєводою князем Пожарським та козаками виникли суперечки. Воєвода погано виконував царські укази про допомогу черкасам, і козаки чинили непослух, втікали. Їх ловили, страчували. 26 квітня 1641 р. у Чугуєві спалахнув бунт. Черкаси підпалили посади, містову вежу, гетьманський двір, гетьмана вбили. Черкаське населення з міста втекло за кордон, у польські межі. Москва стала заселяти побудоване місто.

1227. Открытие епархиального церковно-археологического Общества. – 1913. – 8 мая.

Започатковується діяльність Товариства і музею церковних старожитностей при ньому.

1228. Обследование животноводства. – 1913. – 8 мая.

Департамент землеробства видав губернському земству допомогу в сумі 4335 р. на обстеження тваринництва у Харківській губернії. Утворено комісію із загальноземського обстеження, до якої увійшли кіннозаводчики та сільські господарі.

1229. Критическое положение с новыми базарами. – 1913. – 8 мая.

Поточного року не відкриються Журавлівський та Холодногірський базари через нестачу коштів. Місто не має грошей на замощення та проведення нівелювання площі, відведеної під ринки. Управа запропонувала торговцям внести по 1200 р. на будівництво лавок за умови безкоштовного користування ними протягом п’яти років. Але цей захід успіху не мав: відгукнулося лише чотири або п’ять осіб.

1230. Праздничная выручка трамвая. – 1913. – 8 мая.

За 5 та 6 травня по всіх лініях трамвая виручка досягла відповідно 3260 р. 79 к. та 2687 р. Це більше, ніж у 1912 році.

1231. Награды пожарным. – 1913. – 8, 12 мая.

Службовці пожежної команди *Н.* Седін та О. Тимошенко удостоєні великих шийних срібних медалей із написом «За старанність».

1232. Жел. дорога Харьков – Херсон. – 1913. – 8 мая.

1233. Расширение водопровода. – 1913. – 8 мая.

Здійснюється розробка технічних умов з прокладання труб, запрошені підрядчики для встановлення цін. Незабаром розпочнеться прокладання труб, обладнання насосної станції при Чернишевському резервуарі.

1234. Агрономическое совещание. – 1913. – 8, 9, 10 мая.

У нараді бере участь фахівець із громадської агрономії департаменту землеробства В. Е. Брунст. Професор Новоросійського університету Олександр Гнатович Набоких доповів про результати дослідження ґрунтів Харківської губернії. Доповіді І. В. Ємельянова про норми субсидування на агрономічні заходи земств та про програму анкети за ними та А. В. Щепкіна про програму обстеження місцевого птахівництва передані до комісії. Особливу увагу привернуло питання поширення сільськогосподарських знань серед дорослого населення села. У 1912 р. проведено читання у 366 селах губернії. Найбільша їх інтенсивність виявилася у Вовчанському повіті. У губернії є 1818 показових ділянок із травосіянням, у т. ч. 37% з люцерною. Заслухано доповідь В. Бертенсона про заходи щодо сприяння місцевому шовківництву.

Більша частина одного із засідань присвячена доповіді губернського зоотехніка А. В. Щепкіна про заходи з тваринництва в Харківській губернії за 1912 р., зокрема, щодо покращення конярства. І. В. Ємельянов зробив повідомлення про дослідження місцевого ринкового хліба. Обговорювалося питання боротьби з ховрахами. Губернський ентомолог В. Г. Аверін запропонував організувати це за допомогою спеціальних інструкторів.

1235. Мельников, Ф. Гастроли В. Н. Давыдова / Ф. М. – 1913. – 8 мая.

Поставлено п'єсу О. Островського «Серце не камінь». Відзначено чудове виконання ролі актором. Його партнеркою була Глинська-Медведєва. Добре виконали свої ролі також артистки Кудрявцева, Єліанович, артист Гриньов.

1236. Начало подворной переписи. – 1913. – 8 мая.

Подвірне обстеження Харківської губернії розпочалося у Валківському, Вовчанському, Зміївському, Богодухівському та Сумському повітах.

1237. Валки: майские утренники. – 1913. – 8 мая.

Ранкові заморозки завдали великої шкоди деяким культурам, садам та городам.

1238. В Обществе Красного Креста. – 1913. – 9 мая.

У зв'язку з відмовою О. О. Чернай від посади піклувальниці рада Громади висловила їй глибоку подяку і вирішила розмістити її портрет у будівлі Громади. На посаду піклувальниці обрано дружину губернського предводителя дворянства Є. П. Ребіндер.

1239. Ворота в парк. – 1913. – 9 мая.

Міська управа розпочинає спорудження у міському парку дерев'яних воріт в українському стилі. Автор проєкту – архітектор О. І. Линник.

1240. Новое ссудо-сберегательное Т-во. – 1913. – 9 мая.

У Харкові відкрилося єврейське ощадно-позичкове товариство, що налічує понад 500 осіб. Повний внесок – 25 р.

1241. Грандиозный пожар на Рыбной улице. – 1913. – 9 мая.

Пожежа почалася з двору № 15 Карташова. Там були склади: цукру П. І. Харитоненка, зернових продуктів харківського сільськогосподарського Товариства. Зайнялося в кутку двору в старій будівлі, де знаходилася маса будівельного матеріалу та стружок. Вогонь швидко перекинувся на інший будинок, далі – на двоповерховий житловий будинок Леща. Завдяки діям пожежної команди пожежу було локалізовано. Розмір збитків наразі не визначено.

1242. Подробности растраты в О-ве междугородного телефонного сообщения. – 1913. – 9 мая.

Півтора роки тому правління Товариства міжміського телефонного сполучення, яке знаходиться у Москві, відрядило до Харкова для роботи касиром харківського відділення ризького міщанина І. В. Силінга. За весь час роботи І. В. Силінг виконував сумлінно свої обов'язки, мав довіру. 27 квітня він працював у касі, пішов у звичайний час. Через день надіслав телеграму з повідомленням про необхідність його виїзду за кордон. При відкритті каси виявилася нестача 3841 р. Після перевірки документів

з'ясувалося, що шляхом різних підробок здійснено перекази ще 2159 р. Всього викрадено 6010 р. Дружина Силінга теж отримала телеграму з повідомленням про його від'їзд.

1243. Вегнер, А. Ю. Новый поход на наш карман. – 1913. – 9 мая.

Автор порушує питання поповнення земських податків за рахунок харківських домовласників. Тому на виборах до земства пропонує обирати депутатами городян.

1244. Оперетта / Ал. Н–ский. – 1913. – 9 мая.

Товариство оперети поставило оперету В. Якобі «Куплена дружина». Добре виконали свої ролі Є. *Н.* Чугаєв, Горев, Полінова, Іскра.

1245. [Сад собрания приказчиков]. – 1913. – 9 мая.

У новій програмі Тутро «Театральний критик» виступають Надінська, Валентинов, Арді.

1246. Изюм: строительство. – 1913. – 9 мая.

Відновилися роботи з влаштування бруківок. Закінчується спорудження будівлі електричної станції. Здійснюється укладання водогінних труб. На ізюмській станції Північно-Донецької залізниці закінчуються підготовчі роботи зі зведення майстерень. Для виконання будівельних робіт викликано бельгійців, французів та інших іноземців, оскільки вони якісно їх виконують.

1247. Юбилей. – 1913. – 10 мая.

10-річчя службової діяльності у Товаристві «В. Г. Пономарьов та П. П. Рижов» відзначив завідувач комерційного відділу Г. Є. фон-Франкештейн. Ювіляру прочитано адрес та піднесено подарунок.

1248. Женщины-агрономы. – 1913. – 10 мая.

В агрономічній нараді взяли участь жінки-агрономи: дільничний агроном вовчанського повітового земства О. Є. Войцеховська, інструктори з птахівництва департаменту землеробства О. *А.* Тер-Оганова та Н. *А.* Краснянська.

1249. Экскурсия О-ва любителей природы в Святые Горы. – 1913. – 10 мая.

5–6 травня з Харкова виїхали 17 осіб, до них приєдналося 12 осіб із Ізюма. Екскурсанти оглянули монастир, церкву, степовий схил, ліси, луки.

1250. В зубоврачебном Обществе. – 1913. – 10 мая.

У науковій частині засідання прочитано доповідь *Н.* М. Вільника про взаємини одонтологів і пацієнтів, що викликала великий інтерес. Проведено вибори.

1251. Футбол. – 1913. – 10 мая.

Відбулося два матчі «Орел» – «Штандарт» та «Фенікс» – «Х.В.С.К.».

1252. Большой пожар в слободе Русской Лозовой. – 1913. – 10 мая.

Постраждали 35 дворів. Згорілі будівлі застраховані на 14000 р., а збиток становить 50000 р.

1253. Баланс городского кредитного Общества. – 1913. – 11 мая.

На 1 травня становить 1780024 р. 34 к. В обігу перебуває заставних листів на 1590900 р. Залишився борг міській управі 20035 р. 66 к.

1254. День розового цветка. – 1913. – 11 мая.

На користь Спілки для боротьби з дитячою смертністю зібрано по карнавках 10121 р. 33 к. Пожертви склали 252 р. 50 к., відрахування садів та сінематографів – 59 р. 82 к., від продажу брошури «За жизнь детей» – 61 р. 35 к. Загалом надходження становили суму 10495 р., витрата – 2169 р. 10 к. Чистий залишок – 8325 р. 90 к.

1255. Похищение ружей. – 1913. – 11 мая.

З архіву управління державним майном викрадено 19 рушниць із числа призначених для продажу через непридатність. У приміщенні, де зберігалася зброя, проводитиметься ремонт. Ведеться розслідування.

1256. Совещание по статистике народного образования. – 1913. – 11 мая.

У земській управі відбулася підготовча нарада до з'їзду, присвячена формуванню спільних завдань та цілей земської статистики з народної освіти.

1257. Переоценка городских недвижимостей. – 1913. – 11 мая.

Відбулося засідання міської оціночно-статистичної комісії, присвячене майбутньому переоцінюванню нерухомого майна м. Харкова. Доповідь склав завідувач оціночно-статистичного відділу губернського земства С. С. Жилкін. Наголошується на факті швидкого зростання населення міста. Підвищився відсоток будівництва. Останнє переоцінювання міської нерухомості відбувся 17 років тому. Доповідач запропонував схему переоцінювання.

1258. К 4-му всероссийскому съезду приказчиков. – 1913. – 11 мая.

Збори присвячені майбутньому з'їзду та виборам двох делегатів. Обрані М. Г. Новаченко та І. О. Крюков.

1259. В Обществе «Капля молока»: годичное собрание. – 1913. – 11 мая.

Заслухано звіти за 1912 р. секретаря, скарбника та лікаря. У звітному році розпочалося зведення будівлі для «Краплі молока», а також лікарні для немовлят. Відкрилося відділення у Липцях. Члени Товариства брали участь у всеросійському з'їзді лікарів-педіатрів у Петербурзі. При жіночій клініці Жіночого медичного інституту, земському пологовому будинку і пологової лікарні Товариства «Допомога породіллям» організовані консультації для матерів, які виписуються. Надходження харківського відділу «Спілки боротьби з дитячою смертністю» виражені сумою 13130 р. 54 к., витрата – 11973 р. 25 к., витрата за утримання «Краплі молока» в 1912 р. склала 10951 р. 22 к. Лікар «Краплі молока» відзначив факт збільшення кількості відвідувань та молока, що видається, кількість амбулаторних хворих доходить до 60 осіб на день. Кошторис надходжень на 1913 р. обчислено в сумі 11457 р. 44 к., витрати – 10392 р. 29 к. На обладнання «Краплі молока» в одному з повітів асигновано 200 р. Кошторис та звіти затверджені, прийнята до відома доповідь М. М. Салтикова про зведення власного будинку Спілки. Земські збори виділили субсидію 10000 р., харківське повітове земство щорічно надає субсидію 500 р. Членом правління харківської Спілки обрано професора І. Я. Платонова.

1260. Мельников, Ф. «Вечный странник» – пьеса Осипа Дымова / Ф. М. – 1913. – 11 мая.

П'єса поставлена та виконана трупою автора. З виконавців виділялися Расказова, Климова, Александровський, Травін, Шиловська.

1261. Оперетта / Ал. Н–ский. – 1913. – 11 мая.

Товариство поставило оперету Й. Штрауса «Пробудження весни» у перекладі режисера трупи Б. Я. Грєхова. Добре виконували ролі Россіна, Чаров, Грєхов, Борська, Горев. На думку автора замітки, артистка Князьєвич не впоралася зі своєю роллю.

1262. Изюм: спор из-за земли. – 1913. – 11 мая.

Міська управа вирішила відібрати у частини селян слободи Гнидівка садибні місця для передачі їх під забудову приватним особам. Селяни звернулися зі скаргою до губернатора.

1263. Валки: подворная перепись. – 1913. – 11 мая.

З 7 травня у Валківському повіті розпочато оціночно-статистичні роботи з обстеження селянських надільних господарств, розпочато подвірний їх опис. Для зручності повіт розділений на три райони. У першому підлягає опису 8980 дворів, що становлять 121 селище. Керує роботами вчитель М. *Н.* Літкевич. Другий район налічує 9627 дворів у 117 селищах, керівник – колишній секретар валківської повітової земської управи *Н.* З. Ковалевський. У третьому районі 9749 дворів та 177 селищ. Керівник робіт – студент І. В. Табарчук. Обстеження бюджету кустарів доручено районним керівникам.

1264. Крупное пожертвование. – 1913. – 12 мая.

Відома харківська благодійниця Н. М. Філонова пожертвувала 1000 р. на спорудження будинку гуртожитку Товариства допомоги колишнім вихованкам Харківського інституту шляхетних дівчат.

1265. Дом мировой юстиции. – 1913. – 12 мая.

Для зведення будівлі мирових судових установ намітили придбати дворове місце Оберемка площею 1120 кв. сажнів вартістю 55000 р.

1266. Заседание медицинского Общества. – 1913. – 12 мая.

Заслухано доповіді докторів В. І. Недригайлова та М. І. Шварца. Прийнято доповідь правління про відрядження професора С. В. Коршуна до Петербурга для участі в засіданнях комісії з розробки правил «обов'язкового контролю» сироваток, вакцин та ін. Заслухано доповідь про реорганізацію харківського медичного журналу та запрошення секретарем редакції журналу доктора О. Й. Геймановича.

1267. Новый дом почтамта. – 1913. – 12 мая.

Починається зведення триповерхової будівлі на Кузнечній вулиці. Вартість будинку 440000 р.

1268. Летние гимнастические курсы. – 1913. – 12 мая.

Харківський навчальний округ безкоштовно організовує у Харкові гімнастичні курси для викладачів та викладачок. Курсами керує Н. Ф. Вільгальм. Курс анатомії та фізіології прочитає доктор Петровський.

1269. Акционерное собрание. – 1913. – 12 мая.

На зборах акціонерного Товариства «Гофман і Деуель» затверджено звіт за 1912 р. з чистим прибутком у 52140 р. 27 к. Постановили видати акціонерам дивіденд у розмірі 30 р. на кожну акцію.

1270. В тюремном замке. – 1913. – 12 мая.

Відбулося вшанування одного із найстаріших службовців – старшого наглядача А. А. Стадника з нагоди 25-річчя його служби в тюремному відомстві. Від імені тюремної інспекції ювіляру вручено талон на 25 р., від адміністрації в'язниці – ікону Спасителя та від товаришів-наглядачів – срібний годинник та адрес.

1271. Собрание Общества грамотности. – 1913. – 12 мая.

Заслухано доповідь С. М. Ігумнова про увічнення пам'яті М. Д. Раєвської. Постановили організувати при Народному домі картинну галерею, повісити її портретиу Народному домі, у приміщенні правління та в художньо-декоративній школі, заснувати п’ять стипендій імені Марії Дмитрівни в художньо-декоративній школі. Ухвалено також рішення вшанувати працю С. О. Раєвського шляхом розміщення його портрета у фойє Народного дому, при Пушкінській бібліотеці в Народному домі відкрити театральний відділ його імені. Довічним членом Товариства грамотності обрано члена комісії народних читань Я. М. Колосовського. Відбулися вибори членів різних комісій Товариства.

1272. Двинский, Н. Детский дом. – 1913. – 12 мая.

Таким ім'ям називають будинок Товариства братської дружини. Це велика триповерхова будівля з напівпідвальним, цілком придатним для житла четвертим поверхом. Кімнати високі, світлі. Є велика зала для проведення концертів. сінематографа тощо, класні кімнати, спальні, кімнати для майстерень. Опікунську раду Товариства очолює С. С. Іванов, який задумав організувати справу так, щоб Будинок існував на зароблені власною працею кошти. Є кілька майстерень: етикетна, в якій працюють сім хлопчиків, які щодня виготовляють 15000 етикеток для аптек; майстерня паспарту – працюють п’ять хлопчиків, роблять витончені паспарту для картин, карток; шевська майстерня – працюють чотири хлопчики. У зародковому стані швейна майстерня, що виробляє білизну та одяг для вихованців. У найближчій перспективі – відкриття граверної та палітурної. Зараз у Будинку доглядається 65 дітей: 33 дівчинки та 32 хлопчики. За наявності коштів їхня кількість могла б зрости вдвічі. Діти мають здорову їжу, одягнені, про них піклуються та навчають; розділені на три групи, і заняття з ними вчителька проводить окремо. Обладнання класу, зошити, підручники, письмове приладдя – все пожертвувано.

1273. Бабецкий, Е. М. Гастроль Императорского балета / Е. Эмбе. – 1913. – 12 мая.

В оперному театрі відбувся спектакль – балет Ц. Пуні «Коник Горбоконик». На сцені панували Єгорова, Лопухова. З найкращого боку показали себе й Орлов, Литавкін, Лопухов. Добре виступили також танцівниці Макарова, Соболєва, Мацкевич, Кандіна.

1274. «День ромашки» в Харькове, 4 мая : снимки фото-склада «Анатолий Вернер» // Юж. край : ил. прибавление к № 11404. – 1913. – 12 мая.

1275. Переговоры с бельгийцами. – 1913. – 13 мая.

Почалися переговори про викуп містом конки у бельгійців. Відбулося перше засідання спеціальної комісії, що розглянула кілька варіантів можливої угоди.

1276. Закладка новой пожарной части [на Чернышевской улице]. – 1913. – 13 мая.

1277. В музыкальном училище. – 1913. – 13 мая.

В училищі відбулися зміни: пішов К. Горський, О. Я. Бєлоусов із Сафоновим присвячують себе концертній діяльності в Європі та Америці.

1278. Лекция Влад. Е. Жаботинского. – 1913. – 13, 14 мая.

Лекція журналіста «Мова єврейської культури» відбулася у драматичному театрі. Кілька разів переривалася гучними оплесками, адже талант лектора, його ерудиція захопили аудиторію.

1279. Скоропостижная смерть артиста. – 1913. – 13 мая.

Від розриву серця помер оперний артист І. Я. Гладков. Він приїхав з Києва місяць тому погостювати до своєї сестри М. Д. Сладкевич. Небіжчику було 42 роки.

1280. Поденщина. – 1913. – 13 мая.

У Харкові виконується багато будівельних робіт, які потребують робочих рук. Бракує мулярів та теслярів. Чорнороби отримують підвищену платню. Число жебраків помітно зменшилося.

1281. Литарев, С. Н. Ответ на статью «Новый поход на наш карман» : (письмо в редакцию). – 1913. – 13 мая.

1282. Оперетта / У. – 1913. – 13 мая.

У закритому театрі «Тіволі» в опереті «У хвилях пристрастей» виступила нова артистка – Полянська. З-поміж інших артистів виділялися Россіна, Борська, Горев, Грєхов, Чаров, Чугаєв.

1283. Сад приказчиков / Ал. Н–ский. – 1913. – 13 мая.

У бенефісі куплетиста Ізмайлова поставлено фарс Ф. Сабурова «Березневий кіт». Добре виконали ролі Надінська, Трефілов, Арді.

1284. Футбол / Бомъ. – 1913. – 13 мая.

Відбулася зустріч між харківськими командами «М.Г.С.» та «Фенікс». «М.Г.С.» грав коректно, але слабо, «Фенікс» – добре, але грубо та штовхаючись. Переміг «М.Г.С.». Матч реферував Романенко.

1285. Возведение в сан протоиерея. – 1913. – 14 мая.

Настоятель Костянтино-Єленінської церкви при харківському дитячому притулку Алексій Оптовцев зведений у сан протоієрея.

1286. Забастовка на заводе Бергенгейма. – 1913. – 14, 15 мая.

13 травня 700 робітників заводу вогнетривких виробів Товариства барона Е. Е. Бергенгейма залишили роботу й розійшлися по домівках, пред'явивши

адміністрації ряд економічних вимог, серед яких звільнення деяких службовців за грубе поводження з робітниками. Страйк протікає мирно, робітники висунули нові вимоги.

1287. Гимназия Я. И. Рубинштейна. – 1913. – 14 мая.

Приватній чоловічій гімназії професора Я. І. Рубінштейна надано права урядової гімназії. Організовуються курси ручної праці, зокрема, вперше в Росії учнів навчають роботі на друкарських машинах.

1288. Агрономический кризис в губернском земстве. – 1913. – 14 мая.

З березня 1912 р. по сьогодні у земстві відсутній агроном.

1289. Железнодорожная колония. – 1913. – 14 мая.

Товариство допомоги учням – дітям службовців Південних залізниць відправляє до колонії Товариства грамотності 25 дітей найбільш нужденних службовців. Діти пробудуть там частину літа, потім замість них буде відправлено ще 25 осіб.

1290. Закладка пожарных частей. – 1913. – 14 мая.

Відбулося закладання двох нових міських пожежних частин – на вулицях Петінській і Тараса Шевченка. Головну урочистість перенесено на вулицю Т. Шевченка, де були присутні виконувач обов'язків міського голови, члени міської управи, депутати Думи та ін. Було виструнчено загін пожежників, грав оркестр пожежної команди.

1291. На трамвае. – 1913. – 14 мая.

Відкриття нічних рейсів трамвая виявилося прибутковим. Тільки Клочківська лінія не була затребувана. Ранкові рейси поки не відкриті через проблему електрозабезпечення. Проєктується Новоселівська лінія.

1292. Бабецкий, Е. М. М. А. Нининская / Е. Эмбе. – 1913. – 14 мая.

12 травня померла артистка Марія Олександрівна Нінінська, яка служила у Харківському драматичному театрі останні два сезони. Вона хворіла понад рік на саркому органів. У квітні була поміщена до платного відділення Миколаївської міської лікарні. Виступала на сцені 23 роки, їй було лише 52. Уродженка Полтавської губернії, походила з дворянської родини. Порвала із сім'єю, яка не хотіла змиритися з обраною Марією Олександрівною кар'єрою. Виступала в різних містах, переважно в Поволжі.

1293. [Гастроли В. Лин]. – 1913. – 14, 15 мая.

У міському театрі розпочинаються гастролі фарсової трупи Валентини Лін – «Невський фарс». У складі трупи П. Ніколаєв, Рассудов-Кулябко. Для початку було поставлено маленьку комедію М. Геннекена і П. Вебера «Пішов в гору».

1294. [Музыкальная школа К. А. Пиллика]. – 1913. – 14 мая.

Іспити, проведені в школі, склали хороше враження. Учениці зробили великий крок уперед.

1295. Конфискация «Южного края». – 1913. – 15 мая.

Ранковий випуск газети № 11407 конфісковано за розпорядженням інспектора у справах преси за передову статтю «На Шипке все спокойно», присвячену бюджетним дебатам у Державній думі. Редактора М. П. Дриженка притягнуто до відповідальності.

1296. Погребение М. А. Нининской. – 1913. – 15 мая.

Похована на Кирило-Мефодіївському цвинтарі. Прах артистки проводжали лише Т. Ф. Синельникова, С. Т. Строєва-Сокольська та доктор К. В. Шебалін. Більше нікого не було через зливу. Після покійної жодних коштів не лишилося.

1297. К вопросу о выкупе конки у бельгийцев. – 1913. – 15, 16 мая.

На засіданні комісії з викупу конки у бельгійців обговорювалися можливі форми угоди міста з бельгійським Товариством. Представники Товариства пропонують суму 2250000 р., місто – 2100000. Поки що переговори перервані.

1298. Пожарные автомобили. – 1913. – 15 мая.

У зв'язку з новими приміщеннями, що будуються, пожежний комітет вирішив встановити пожежний автомобіль у будівлі Миколаївської частини. Прийнято рішення надіслали клопотання до Міської думи про додатковий кредит на реорганізацію пожежної справи у Харкові та купівлю пожежного автомобіля.

1299. Городская хлебопекарня. – 1913. – 15 мая.

Міська комісія з питання влаштування міської пекарні переглянула проєкт, повернутий Міською думою. Проєкт, кошторис якого становить 70000 р., довелося змінити та доповнити. Фасад будівлі спроєктовано в українському стилі. Переробку проєкту виконав міський архітектор Линник. Пекарню планують будувати на Благовіщенському базарі біля Піскунівського депо.

1300. Массовое отравление в училище слепых. – 1913. – 15 мая.

З невідомої причини захворіли вихованці училища. З 85 учнів, які перебувають у закладі, здоровими залишилося лише 25. Один учень помер. Проводяться аналізи та дослідження.

1301. Звездный пробег. – 1913. – 15 мая.

До Харкова повернувся один із учасників зіркового пробігу член Південноросійського автомобільного клубу О. Л. Монне, який вирушив з Харкова до Москви на автомобілі. Він прибув до Москви першим, незважаючи на певні труднощі з машиною в дорозі.

1302. Епархиальный съезд духовенства. – 1913. – 16, 17, 18, 19, 20 мая.

27 з'їзд відкрився 15 травня в будівлі нового єпархіального дому. Одне з головних питань – нове єпархіальне училище у Харківській єпархії, потреба в якому давно назріла. Комісії з'їзду працюють по духовній семінарії, єпархіальному свічковому заводу, Амвросіївському сирітському притулку, єпархіальному піклуванню та іншим установам духовного відомства. На першому засіданні були присутні 36 благочинних. Обговорювалися доповіді правління харківського єпархіального заводу свічок, будівництва нового корпусу для єпархіального жіночого училища. Розглянуто плани та кошторис, який прийнято у сумі 400000 р. Присутній єпархіальний архітектор академік В. М. Покровський надавав роз'яснення. Головою будівельного комітету обрано протоієрея Іоанна Знаменського. Благочинні оглянули старе єпархіальне училище, яке переповнене учнями і потребує невідкладного розширення. Принагідно заслухали повідомлення про 30-річчя діяльності начальниці училища Є. М. Гейциг. Відбулося

обговорення звітів правління емеритальної та похоронної каси духовенства єпархії. Капітал емеритальної каси становить 1500000 р. Четверте засідання з'їзду присвячене обговоренню доповідей про звіт правління єпархіальної друкарні. Для покращення її діяльності прийняте рішення виділити субсидію у 2000 р. Розглянуто діяльність правління духовної семінарії. Виділено з єпархіальних джерел 15000 р. та субсидію 2000 р. на влаштування електрики в будівлі семінарії. Заслухано доповіді комітету Амвросіївського сирітського притулку. Голові комітету Д. Попову видано нагороду – 100 р. Вирішено також видати грошові нагороди голові та членам правління харківського єпархіального заводу свічок. Робота з'їзду завершилась.

1303. М. В. Соболев : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 16 мая.

Помер один із найстаріших залізничних службовців – старший рахівник служби тяги Південних залізниць, який прослужив на дорозі понад 40 років.

1304. Водопроводные дела. – 1913. – 16 мая.

Нова свердловина на Жандармській площі готова. Вона дає 60000 відер. Протягом двох тижнів вода відкачуватиметься, потім буде включена до мережі. Проводяться роботи зі свердловиною в Конторському провулку. Член управи, завідувач водогону В. Н. Дем'яненко повернувся з водогінного з'їзду в Ризі. Він оглянув ризькі водогінні споруди. Завідувач водогоду інженер С. С. Пономарьов та головний інженер з розширення водогону Д. Д. Тіц відвідали кілька західних міст для знайомства з найкращими методами знезалізнення вод. У Харкові в артезіанських водах міститься велика кількість заліза.

1305. Народные гуляния в Карповском саду. – 1913. – 16 мая.

Завідувачка народного дитячого садка А. О. Мартинова запропонувала міській управі проєкт організації народних гулянь з розумними розвагами в Карпівському саду, щоб запобігти розвитку хуліганства.

1306. Ольгинский приют. – 1913. – 16 мая.

Вийшов друком звіт Ольгинського дитячого притулку за 1912 р. Найбільшою подією року стала пожертва капіталу та нерухомого майна покійним професором Л. М. Загурським. Згідно із заповітом, притулок отримує все майно після смерті вдови професора. Поки що вноситиметься 300 р. на потреби притулку. У 1912 р. у притулку доглядалося 40 осіб, утримання однієї особи коштує 134 р. 81 к. Головні джерела доходу – субсидії міста та земства, а також збирання та пожертвування.

1307. Как же с выкупом конки? – 1913. – 16 мая.

Останнє засідання спеціальної комісії не вирішило питання викупу конки. Тому комісія має шість проєктів трамвайних ліній, завдання яких знесилити бельгійські коночні лінії. Не всі проєкти відрізняються доцільністю, деякі матимуть лише тимчасове значення – саме вбити конку, але на постійну прибутковість розраховувати не можуть.

1308. Еще о заболеваниях в училище слепых. – 1913. – 16, 17, 18 мая.

На думку приват-доцента В. В. Фавра, отруєння має біологічний характер, тобто можна припускати, що відбулося отруєння продуктами життєдіяльності деяких бактерій. Догляд за хворими чудово організував доктор С. М. Совєтов. Стан здоров'я

хворих вихованців покращав. Влада розпочала дослідження доброякісності харчових продуктів, що поставляються до училища спеціальними підрядчиками. В результаті досліджень підтверджується припущення про отруєння біологічними отрутами.

1309. Американцы в Харькове. – 1913. – 16 мая.

15 травня Харків відвідали четверо представників делегації зі США. Група у кількості 100 осіб відряджена до країн Європи з метою ознайомлення з існуючими формами організації народного кредиту в різних державах. Делегатів, які прибули до Харкова, супроводжує колишній урядовий агент у Північній Америці Ф. Ф. Криштафович і губернський земський агроном І. В. Ємельянов. Делегати завітали до Товариства сільського господарства, прослухали його історію та характеристику сучасної діяльності, докладний виклад роботи комітету зі сприяння сільській кооперації. Американці були вражені масштабом та характером роботи. Група відвідала також Вовчанський повіт, де добре налагоджено агрономічну допомогу населенню. Цікавий курйоз: при відвідуванні Товариства сільського господарства гості звернули увагу на дерев'яні рахівниці, не знаючи, що це. Виявляється, в США таких не знають, вони користуються арифмометрами та іншими приладами.

1310. Футбол: «О.Л.С.» – «Модерн». – 1913. – 16 мая.

«О.Л.С.», яка виступала в неповному складі, зіграла із сильнішим противником з рахунком 1:1. Чудово грав їхній голкіпер С. Сукачов.

1311. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни / Журналист. – 1913. – 16 мая.

Про організацію платного майданчика для симфонічного оркестру в міському парку, якість хліба, що випікається міськими пекарнями, заборону робітникам-будівельникам ходити групами тротуаром, щоб уникнути забруднення перехожих.

1312. Эпидемия. – 1913. – 16 мая.

У слободі Руські Тишки Харківського повіту розпочалася скарлатина. Захворіло 15 людей, померло четверо. У слободі Колупаївка – висипний тиф, захворіло сім осіб, померло двоє.

1313. Изюм: перенесение иконы. – 1913. – 16 мая.

13 травня відбулася хресна хода із чудотворною іконою Піщанської Божої Матері. Зі слободи Піски образ переноситься до міста на дев'ять днів. Хід супроводжує 1000 ратників. Біля міського мосту ікону зустрічають оркестр духової музики учнів реального та міського училищ, вихованці всіх місцевих навчальних закладів.

1314. Волчанск: ограбление церкви. – 1913. – 16 мая.

Пограбовано Соборно-Троїцьку церкву. Викрадено різні цінні священні посудини, срібні хрести та інші предмети, гроші, пожертвувані парафіянами.

1315. Заседание совета университета. – 1913. – 17 мая.

Заслухані та вирішені питання персонального характеру: призначення, доручення, продовження стипендії тощо.

1316. Неделя о слепом. – 1913. – 17 мая.

З 18 по 25 травня у всіх церквах Харківської губернії під час богослужінь проводитиметься збір на користь сліпих. Збір є головним джерелом засобів для

утримання у Харкові сліпих хлопчиків та дівчаток училища, в якому вони здобувають ремісничу підготовку до самостійного трудового життя.

1317. Бельгийцы идут на уступки. – 1913. – 17 мая.

Відновилися переговори про викуп конки. Відбулося засідання комісії уповноважених. Бельгійці запропонували місту викупити конку вже за 2175000 р. Місто твердо стоїть на своєму – 2100000 р.

1318. Итоги осмотра извозчиков. – 1913. – 17 мая.

Закінчено весняний огляд коней та екіпажів. Оглянуто 8000 коней, 1300 візків, 100 фаетонів. З них забраковано 200 коней, 50 екіпажів. Незважаючи на вжиті візницькою комісією та візницьким відділом заходи щодо впорядкування візницького промислу, поліпшень не спостерігається. Причини цього: некультурність та безграмотність більшості візників, невигідність цього промислу внаслідок подорожчання цін на фураж, наймання приміщень, конкуренція конки, трамвая та автомобільного руху, відсутність карального права – в адміністративному порядку притягувати візників до відповідальності за порушення обов'язкових постанов.

1319. Новый врач 1-го участка: [И. И. Суржиков]. – 1913. – 17 мая.

1320. Холодногорский базар. – 1913. – 17 мая.

Проводиться реконструкція ринку: замощення, виготовлення нових лавок. Поки що гроші на лавки дали лише шість осіб, але згодом і решта 14 приєднаються до виготовлення лавок.

1321. Харьковская областная опытная станция. – 1913. – 17 мая.

У спорудженні станції бере участь уряд та спілка Південних земств. Урядові асигнування мають розпочатися з 1 липня. Персонал станції сформовано. Затримка лише за вибором місця.

1322. Реформа ветеринарно-санитарного дела. – 1913. – 17 мая.

На засіданні міської санітарно-ветеринарної комісії було обговорено питання організації санітарно-ветеринарної справи у Харкові за зразком інших міст. При міській управі має бути засноване спеціальне ветеринарне бюро, яке об'єднуватиме всю ветеринарно-санітарну діяльність міста. Професору О. П. Остапенку доручено зібрати відомості у справі про збитковість утилізаційного заводу.

1323. Заболевания в Харькове за полмесяца. – 1913. – 17 мая.

Зареєстровано 545 випадків. З них 146 захворювання на кір, 115 – на грип, 67 – на скарлатину, 64 – на зворотний тиф, 40 – на дифтерію, 20 – на дизентерію та ін.

1324. Экскурсия заведующих ремесленными училищами на киевскую выставку. – 1913. – 17 мая.

Губернська земська управа організує екскурсію завідувачів Олександрівських ремісничих училищ на київську виставку. Керівником екскурсії запрошено професора Технологічного інституту В. Ф. Гербурта-Гейбовича.

1325. Железнодорожный клуб. – 1913. – 17 мая.

На зборах старшин клубу ухвалили відкрити спортивно-розважальні майданчики 23 травня в разі отримання офіційного дозволу. Особлива увага приділяється

організації дитячих розваг та танцювальних вечорів. На майданчику будуть лаун-теніс, каруселі, кегельбан, гімнастичні прилади, сінематограф.

1326. На заводе Э. Э. Бергенгейма. – 1913. – 17, 18 мая.

На території заводу було розміщено оголошення про часткове задоволення вимог робітників. Але на роботу вийшли лише 167 осіб із 779. На заводі постійно чергують чини поліції.

1327. Сад приказчиков / В. А. – 1913. – 17 мая.

Нова програма саду прикажчиків не заслуговує на похвалу. П'єси грубі, слабкі, погано виконані.

1328. Пособие на устройство инфекционных бараков. – 1913. – 17 мая.

Харківське повітове земство розпочало будівництво інфекційних бараків у Липцях та Вільшані Харківського повіту. На їх будівництво та обладнання виділено 10000 р. на два роки.

1329. Валки: выпускные экзамены в народных школах. – 1913. – 17 мая.

Іспити показали, що учнів, які прослухали повний курс, стає більше, помітнішою стала кількість дівчаток. Однак успіхи в галузі загального розвитку дітей є незначними, мало у них знань з цілого ряду предметів.

1330. Отмена постановлений Городской думы. – 1913. – 18 мая.

На засіданні губернського із земських і муніципальних справ установ скасовано дві великі постанови Думи: про надання міських лікарень для клінічного викладання Жіночому медичному інституту і реорганізацію міського господарства.

1331. Пресса на общеземском съезде. – 1913. – 18 мая.

12 червня у Харкові відкривається 1-й загальноземський з'їзд зі статистики народної освіти. З'їзд закритий для всіх сторонніх. Губернська управа клопотала перед губернатором про допущення на з'їзд представників преси. Начальник губернії дозволив бути присутнім на засіданнях лише місцевим органам преси і за умови узгодження інформації з головою управи. Редакція «Южного края» відмовилася від участі у висвітленні з'їзду, не бажаючи підкоритися попередній цензурі та через солідарність із представниками іногородніх періодичних видань.

1332. Крупное пожертвование. – 1913. – 18 мая.

Н. М. Філонова пожертвувала 3000 р. на стипендію Братству Святої Великомучениці Варвари при харківському жіночому єпархіальному училищі

1333. О выкупе конки. – 1913. – 18 мая.

Тривають переговори із представниками бельгійського Товариства. Серед депутатів Думи з'явилися супротивники викупу конки, оскільки первісна ціна була встановлена в 1800000 р. Нині ж вона піднята до 2100000 р.

1334. Скорая помощь. – 1913. – 18 мая.

На засіданні жіночого комітету товаришем очільниці одноголосно обрана А. Ф. Орда замість М. Ф. Стерлігової, яка виїхала з Харкова.

1335. Корь в институте. – 1913. – 18 мая.

У травні в Інституті шляхетних дівчат траплялися захворювання на кір. Спочатку захворіли три вихованки, а потім ще тридцять. Вжиті заходи – повна ізоляція хворих, відповідне лікування – завершилися успіхом. Здорові вихованки відпущені по домівках, залишилися лише ті, хто складав іспити.

1336. Заседание губернского присутствия: [рассмотрено 15 дел]. – 1913. – 18 мая.

1337. Земские учительские курсы. – 1913. – 18, 21 мая.

28 травня у Народному домі харківського Товариства грамотності відкриваються літні вчительські курси харківського губернського земства. До програми курсів, крім педагогічних предметів, входять природничо-історичні науки. Лектори не лише місцеві, а й запрошені з Петербурга, Києва, Москви. Керівник курсів – М. К. Кнічер. У вечірні години будуть організовані практичні заняття з виразного читання, ботаніки, природознавства, знайомства курсистів з приладами наочного навчання. Плануються екскурсії, заняття у комісіях. Крім 300 осіб, які відряджаються коштом губернського земства, на курсах можуть бути присутні вчителі, які прибули власним коштом або за рахунок повітових земств. За слухання лекцій з учителів Харківської та інших губерній плата не береться.

1338. Высочайшая награда. – 1913. – 18 мая.

Настоятель храму Христа Спасителя на місці чудової події 17 жовтня 1888 р. священник Іван Пилипóвич нагороджений орденом святої Анни 3-го ступеня.

1339. Освящение нового храма. – 1913. – 18 мая.

У Клугинівській колонії глухонімих освячується храм, побудований коштом благодійників.

1340. Валки: праздник народных школ. – 1913. – 18 мая.

Вихованці чотирьох міських та трьох приміських народних шкіл разом із викладачами зібралися у Народному домі. Їх привітав інспектор народних училищ Д. П. Максименко. Учні виконали музичні номери, пісні, декламацію.

1341. Выкупят ли конку? – 1913. – 19 мая.

Вирішення питання про викуп конки затягується. Нині вона приносить бельгійцям 300000 р. чистого прибутку на рік. На черговій нараді комісії з викупу конки проєкт угоди не підписано.

1342. Награды. – 1913. – 19 мая.

Настоятель церкви 122 піхотного Тамбовського полку священник Іустин Пигулевський нагороджений орденом Святої Анни третього ступеня. Настоятелю церкви 121 піхотного Пензенського полку протоієрею Костянтину Воскресенському Святійший Синод пожалував палицю.

1343. Адрес А. А. Левенстиму. – 1913. – 19 мая.

Август Адольфович Левенстім протягом шести років, з 1907 р., виконував обов'язки скарбника Комітету зі збору пожертв для очної лікарні імені Л. Л. Гіршмана. Зараз він залишає Харків.

1344. Харманский, З. Ю. Наша канализация : (письмо в редакцию). – 1913. – 19 мая.

Проєкт каналізації, складений інженером Д. С. Черкесом, будівельником каналізації в Ялті, було прийнято та схвалено на засіданні каналізаційної комісії 8 лютого 1911 р. Експерти – професор ризького політехнікуму А. К. Єнш, професор інституту цивільних інженерів М. К. Чижов та професор Харківського технологічного інституту І. А. Красуський одноголосно підтримали проєкт, затверджений на водопровідному з'їзді в Тифлісі. За потреби запрошувалися фахівці з-за кордону. У грудні 1911 р. при укладанні колекторів нижче рівня ґрунтових вод як експерта було запрошено інженера Фрідріха Вернера, директора німецького Товариства з осушення ґрунтових вод у Гестемюнді. Майже всі запрошені експерти надавали свої роз'яснення на засіданнях каналізаційної комісії. У 1912 р. у них взяв участь будівельник київської каналізації професор Д. П. Рузський. Звітність по роботах поділена на технічну та фінансову. Триває укладання керамічих труб. На всіх дільницях працює близько 700 осіб. Передбачається розпочати експлуатацію у 1914 р.

1345. Новое водопроводное сооружение. – 1913. – 19 мая.

Міська управа розробила доповідь про обладнання Малинівської станції міського водогону. Кошторис обладнання станції складено у сумі 149000 р. Вартість повного обладнання за цим проєктом управи – 166031 р. 30 к. З метою збільшення потужності Малинівської станції довелося змінити план розташування будівель станції. Доповненням до проєкту стало встановлення резервуару чистої води. При станції буде встановлено обладнання для знезалізнення води.

1346. О врачебной тайне: заседание медицинского О-ва. – 1913. – 19 мая.

Заслухано доповіді лікарів Б. О. Співакова, Л. Л. Рохліна, С. А. Кричевського, приват-доцента Є. К. Істоміна.

1347. К открытию Епархиального Церковно-Археологического Общества и Музея. – 1913. – 19 мая. – Підпис: Любитель археологии.

Статут Товариства затверджено 11 травня 1912 р., але воно не було відкрито. Головне завдання Товариства – розробка церковної історії та археології, збирання, дослідження, охорона пам'яток церковної давнини. Головою призначено протоієрея П. Фоміна. У єпархіальному будинку знаходиться багато ікон, богослужебних книг, рукописів, церковних посудин, інших експонатів, зібраних П. Фоміним та покійним Є. К. Редіним. П. Фомін упорядкував і здійснив опис усіх експонатів

1348. В оперетте / Н. Д. – 1913. – 19 мая.

Товариство Горева поставило класичну оперету р. Планкета «Корневільські дзвони». Ролі виконали Чугаєв, Чаров, Полінова. Найкраще роль виконала Россіна. Слабке місце звітної вистави – хор та оркестр.

1349. [Гастроли «Невского фарса»]. – 1913. – 19 мая.

Закінчуються гастролі трупи В. Лін. Збори невеликі. Репертуар не вирізняється скромністю, але артисти добре виконують ролі.

1350. Футбол. – 1913. – 19 мая.

Відбувся товариський матч між «М.Г.С.» та футбольною командою семінаристів – «Арктур». Перша команда грає помітно краще, здобула перемогу.

1351. «Звездный пробег». Остановка в Харькове : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11417. – 1913. – 19 мая.

1352. Заупокойная литургия [по артистке М. А. Нининской]. – 1913. – 20 мая.

1353. Погребение священника Е. Оболенского. – 1913. – 20 мая.

Помер колишній законоучитель другої чоловічої гімназії Євген Оболенський. Небіжчик – випускник Казанської академії.

1354. Выход в отставку. – 1913. – 20 мая.

Член харківської судової палати А. А. Левенстім, який прослужив у Харкові понад 12 років, залишає місто та переїжджає до Петербурга. Він виходить у відставку через хворобу. Займався громадською діяльністю. Був головою опікунської ради Вознесенської жіночої гімназії та скарбником комітету з будівництва міської очної лікарні імені професора Л. Л. Гіршмана.

1355. Проводы Н. С. Кислицына. – 1913. – 20 мая.

Інженер Південних залізниць призначений начальником служби колії Забайкальської залізниці.

1356. К постройке дома управления Южных дор. – 1913. – 20 мая.

Рада дороги встановила кошторис на будівництво (1700000 р). і на додаткові роботи з обладнання будівлі освітленням, архівом, підйомниками, меблями (167000 р.) Загалом 1867000 р.

1357. В Обществе трудящихся женщин. – 1913. – 20, 21 мая.

Серед питань, що обговорюються – будівництво дачі в селищі Високий. Товаришем очільниці комітету обрано М. А. Алфімову.

1358. Ремонт зданий земских народных школ. – 1913. – 20 мая.

Харківська повітова земська управа запропонувала розпочати ремонт будівель. У відремонтованих приміщеннях можна розміщувати екскурсантів, які влітку приїжджають до Харкова з інших міст.

1359. Открытие Церковно-Археологического Общества и Музея. – 1913. – 20 мая.

В урочистому відкритті взяли участь архієпископ Арсеній, представники єпархіального з'їзду духовенства. Виступав архієрейський хор. П. Фомін коротко доповів про заснування Товариства та музею.

1360. Общеземский съезд. – 1913. – 20 мая.

У скликаному 12 червня у Харкові загальноземському з'їзді зі статистики народної освіти візьмуть участь представники 23 губернських земств. В отриманих доповідях йдеться про дезорганізований стан статистики народної освіти.

1361. К выкупу конки / А. Н. – 1913. – 20 мая.

Засідання комісії з викупу конки жодних результатів не дало. У питанні про викупну вартість бельгійського підприємства сторони залишаються на колишньому рішенні і не йдуть на поступки. Представники міста зможуть підписати угоду, коли буде дозволено позику.

1362. [Театр Муссури]. – 1913. – 20 мая.

На п'ять років орендує присяжний повірений О. М. Орлов, який створює загальнодоступну оперу з новим репертуаром. Театр передбачається перебудувати. Художньою частиною завідуватиме Княжич.

1363. Футбол. – 1913. – 20 мая.

У матчі команд «М.Г.С.» та «В.-С.К.» з рахунком 2:0 перемогла перша.

1364. Земские выборы и городская группа. – 1913. – 21 мая.

Стаття присвячена майбутнім виборам земських депутатів Харківського повіту. Група кандидатів зацікавлена у фінансових інтересах міста, оскільки Харків дає більше земських податків, які згодом розподіляються і по повіту.

1365. Подписание договора о выкупе конки. – 1913. – 21 мая.

Попередній договір передбачає виплату містом 2150000 р. бельгійському Товариству за його відмову від права експлуатації конки. Гроші мають бути сплачені до 1 листопада. Договір набирає чинності після затвердження Міською думою та загальними зборами акціонерів бельгійського Товариства. До міста переходить весь живий (700 коней) і неживий інвентар, запас фуражу, запасні частини для вагонів.

1366. Ликвидация забастовки. – 1913. – 21 мая.

З 20 травня на заводі Товариства барона Е. Е. Бергенгейма робітники стали до праці у всіх відділеннях, хоча і не при повному комплекті. Частину робітників звільнено та замінено новими.

1367. К отравлению в училище слепых. – 1913. – 21, 28 мая.

Бактеріологічне дослідження виділень хворих виявило у кількох випадках наявність палички, характер якої поки що не визначено.

1368. Отъезд Э. Г. Вольтерса. – 1913. – 21 мая.

Директор харківської конки, незалежно від результатів переговорів про перехід її до міського управління, переїжджає до Петербурга, де він отримав гідне місце. Він отримує 14000 р. платні у бельгійців.

1369. Трамвайное строительство. – 1913. – 21 мая.

У 1913 р. проєктується здійснити трамвайні роботи на загальну суму 326327 р. 64 к. Передбачається будівництво петлі на Павлівській площі, перебудова Греківської лінії, обладнання Подільського та Піскунівського депо.

1370. В Америку. – 1913. – 21 мая.

В організованій московським імператорським технічним Товариством екскурсії в Америку беруть участь троє харків'ян: доктор С. Л. Трегубов, Контрольський та Сміттен.

1371. Экскурсия школьников на птичник. – 1913. – 21 мая.

Пташник, що знаходиться в Університетському саду, активно відвідують учні харківських та іногородніх нижчих шкіл. Особливу увагу дітей привертають альтанка з невеликими пташками, озеро з лебедями, клітини з мавпами та ведмедями.

1372. Община Красного Креста в 1912 г. – 1913. – 21 мая.

На чергових річних зборах заслухано звіт за 1912 р., з якого випливає, що опікунська рада вирішила такі важливі питання: про зведення нової будівлі для розширення стаціонарної лікарні Громади та пожертвуваної покійним професором М. К. Яцуковичем дачі в Ялті. Кошторис будівництва складено в сумі 104366 р. Дача продана за 30000 р. Громада спорядила загін до Чорногорії. Загальна сума надходжень – 59307 р., витрати – 56879 р. Станом на 1 січня 1913 р. Громада володіла майном, оціненим у 152914 р. Послугами амбулаторії користувалося 9635 осіб. До стаціонару надійшло 779 осіб, з них померло 23. Серед хворих 246 чоловіків та 533 жінки. Платних хворих – 691, безкоштовних – 88. Ревізійна комісія висловила низку зауважень, від яких збори відмовилися. Після затвердження звіту проведено вибори опікунської ради. О. О. Чернай обрана почесним членом.

1373. Сберегательная и ссудо-вспомогательная касса служащих в типографии «Южного края». – 1913. – 21 мая.

На річних зборах розглянуто баланс каси, загальний обіг якої досяг у 1912 р. 11011 р. 36 к. Особливо енергійно функціонує в касі відділ позичок: видано 7663 р. та повернуто 6961 р. Обрано членів правління та кандидатів до них.

1374. О застройке г. Харькова: заседание технического О-ва. – 1913. – 21 мая.

На засіданні головною була доповідь М. Г. Диканського «Проєкт обов'язкових постанов та забудова м. Харкова». На думку доповідача, зараз існує необхідність перепланувати Харків і створити в ньому особливі райони заселення. Значна увага приділяється багатоповерховості будинків, вказівки на межі районів міста з різною висотою будівель, шириною вулиць. Пропонується створити при міській управі комісію, яка взялася б розробити майбутній план Харкова. До комісії мають увійти архітектори, художники, лікарі, громадські діячі. Доповідь супроводжувалась демонстрацією діапозитивів.

1375. Постройка второго епархиального училища. – 1913. – 22 мая.

Харківський архієпископ Арсеній затвердив ухвалу XXVII єпархіального з'їзду духовенства про будівництво у місті другого єпархіального жіночого училища. Роботи передбачається розпочатим найближчим часом. Будівля поряд з існуючим єпархіальним училищем матиме 3,5 поверхи. Затверджено будівельний комітет із головою протоієреєм Іоаном Знаменським. Роботами керуватиме єпархіальний архітектор академік В. М. Покровський.

1376. В. Ф. Шумовский : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 22 мая.

Помер власник великого технічного підприємства Вацлав Флоріанович Шумовський.

1377. Дело К. А. Пажитнова. – 1913. – 22 мая.

У судовій палаті слухалася справа завідувача статистичного відділення харківської міської управи, який звинувачувався за випуск праці «Развитие социалистических идей в России». Кримінальну справу проти нього припинено Маніфестом, і зараз слухалося лише з приводу знищення книги. Судова палата ухвалила знищити книгу.

1378. Реорганизация билетного отдела. – 1913. – 22 мая.

Швидке зростання трамвайного господарства і відсутність до середини 1912 р. контролю за ним призвели до нерівномірного розвитку відділів трамвая. Проведена за дорученням управи ревізія квиткового відділу показала, що він потребує докорінної реорганізації. Для роботи у квитковому відділі мають запрошуватись службовці, які нестимуть матеріальну відповідальність.

1379. Из банковских сфер. – 1913. – 22 мая.

Керуючий харківським відділенням Російсько-Азійського банку Л. В. Сірвінт переводиться до Москви. У Харкові він пробув чотири роки, користувався повагою та довірою. На його місце запрошено А. Г. Дженарі, керуючого ростовським управлінням Міжнародного банку, який служив колись і в Харкові.

1380. В ссудо-сберегательной кассе чинов духовной консистории. – 1913. – 22 мая.

На річних зборах членів каси затверджено звіт, проведено вибори. У 1912 р. видано позичок – 6692 р. 50 к. На 1 січня 1913 р. було 770 р. 95 к. Головою правління та скарбником каси обрано Я. В. Артюховського, членами правління П. О. Косьміна та Я. П. Решетняка.

1381. Пригород Сокольники. – 1913. – 22 мая.

На загальних зборах власників передмістя розглянуто та прийнято статут Товариства благоустрою. Заслухано також доповіді гірничого інженера С. С. Постникова про наявні там дві артезіанські свердловини, що дають 50000 відер води на добу; доктора О. В. Говорова про особовий склад власників передмістя, більшість з яких належать до інтелігенції; професора Н. Ф. Мельникова-Розведенкова «Про шляхи сполучення передмістя з Харковом».

1382. Большой пожар. – 1913. – 22 мая.

У районі Зміївського в'їзду та Зміївської вулиці сталася пожежа, яка знищила кілька сараїв та інших будівель. Майно всіх власників застраховане.

1383. Увольнение инжен. Лутохина. – 1913. – 22 мая.

На засіданні міської управи прийнято ухвалу про звільнення інженера трамвая С. М. Лутохіна та старшого контролера І. І. Виноградова. Розбіжності між ними, нескінченні скарги призводили до заворушень в бригадах, що супроводжувалося занепадом дисципліни.

1384. Против выкупа конки. – 1913. – 22 мая.

Досягнуту угоду щодо викупу конки має затвердити Міська дума. Однак багато депутатів вважають викупну суму – 2150000 р. високою. Сформувалася певна група, яка протестує проти сплати такої суми, збираються підписи обивателів.

1385. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [о выкупе конки] / Журналист. – 1913. – 22 мая.

1386. [Театр Муссури]. – 1913. – 22 мая.

О. М. Орлов підписав договір із опікунами над майном покійного Г. М. Муссурі і таким чином оформив оренду театру на п’ять років. У театрі протягом сезону буде ставитися російська опера. Передбачається сформувати оркестр у кількості 60 осіб і хор – 40 осіб. Планується внутрішня розбудова будівлі. Число місць – 3000, сезон відкриється 15 вересня.

1387. Футбол. – 1913. – 22, 25 мая.

На майданчику спортивного клубу «Фенікс» відбувся матч на першість міста між командами «Фенікс» та «Орел». Перемогли господарі з рахунком 3:2.

1388. Изюм: неблагоустройство [Замостянской улицы]. – 1913. – 22 мая.

1389. Сумцов, Н. Ф. Местные церковно-археологические музеи. – 1913. – 23 мая.

1390. Памятник Н. В. Лысенко. – 1913. – 23 мая.

Міська фінансова комісія підтримує клопотання депутатів Сумцова, Пономаренка, Кулинича та Міхновського про асигнування 3000 р. у фонд на спорудження у Харкові пам'ятника композитору.

1391. Эксплуатация университетских земель. – 1913. – 23 мая.

Університет передбачає перенести всі університетські будинки на Сумську вулицю, решту землі здати в довгострокову оренду на вигідних умовах. Рада університету клопоче про те, щоб прибутки від оренди земель витрачалися на будівельні потреби навчального закладу.

1392. Серебряная лотерея. – 1913. – 23 мая.

Отримано таблицю виграшів київської великої срібної лотереї на користь Товариства лікарень для хронічно хворих дітей.

1393. Жалобы лысогорцев. – 1913. – 23 мая.

Власники ділянок на Лисій горі протестують проти поєднання їхнього майна з майном міста. Затверджений трамвай не проводиться, бруківок та водогону немає. Мешканці буквально потопають у багнюці.

1394. Педагогическая выставка. – 1913. – 23 мая.

У приміщенні другої чоловічої гімназії виконуються роботи з підготовки педагогічної виставки. Ремонт приміщення майже закінчено, розпочато розбирання експонатів, надісланих із середніх навчальних закладів Харкова. Комісія викладачів займається систематизацією учнівських письмових робіт. Надано багато колекцій з природознавства, наочних посібників з усіх предметів. Обладнується класичний

кабінет, де буде зібрано посібники з викладання давніх мов та предметів, що характеризують греко-римську культуру. Весь кабінет розмальовується живописом у античному стилі.

1395. В летнюю колонию. – 1913. – 23 мая.

До літньої колонії Товариства взаємодопомоги працюючих жінок виїхало 24 дітей. Прибудова на дачі закінчена лише вчора. Тож багатьом дітям відмовлено.

1396. Юбилей артели. – 1913. – 23 мая.

Московсько-нижегородська артіль, яка багато років працює в Харкові, відсвяткувала 50-річчя діяльності. У 1863 р. артіль у складі 50 осіб розпочала роботу на Московсько-Нижегородській дорозі. Нині налічує кілька сотень членів без урахування вільнонайманих працівників. Обслуговує низку залізниць, має капітал 600000 р.

1397. Экскурсия изюмских гимназисток. – 1913. – 23 мая.

До Харкова прибула група учнів ізюмської жіночої гімназії. Гімназистки оглянули розплідник Товариства акліматизації, ботанічний сад, зоологічний музей, музей образотворчих мистецтв університету, де їм давав пояснення М. І. Тихий.

1398. Экскурсия гимнастических курсов. – 1913. – 23 мая.

До Харкова приїхало 50 викладачів гімнастики на гімнастичні курси. Для них організується екскурсія у Хорошеве. На річці Уди будуть показані прийоми плавання, рятування потопаючих, стрибки у воду.

1399. Увольнение студентов. – 1913. – 23 мая.

Через несплату за навчання в університеті відраховано 140 осіб.

1400. Ремонт университетских зданий. – 1913. – 23 мая.

На ремонтні роботи у клініках та центральних будівлях університету виділено 13000 р.

1401. В Александро-Невских школах. – 1913. – 23 мая.

Закінчено іспити, в яких взяли участь 1022 учні. Через велику кількість учнів, які екзаменуються, училищна рада призначила чотирьох екзаменаторів: єпархіального спостерігача В. Ф. Давиденка, повітового спостерігача священника С. А. Уманцева, членів-діловодів священників І. А. Закрицького та К. Г. Дякова.

1402. Выкуп конки. – 1913. – 23, 26, 28, 29 мая.

Питання про викуп конки затягується та заплутується. Його повинні розглянути члени фінансової та юридичної комісій у присутності спеціально запрошених експертів, членів міської управи на сесії Думи. Серед депутатів немає єдиної думки. У міській управі навряд чи буде схвалено проєкт угоди.

1403. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [о распределении земского обложения между городскими имуществами, землями в уезде и торгово-промышленными предприятиями] / Журналист. – 1913. – 23 мая.

1404. [Театр сада «Тиволи»] / У. – 1913. – 23 мая.

Поставлено старовинну оперету К. Міллікера «Студент-жебрак». Товариство під управлінням В. С. Горева виступило вдало. Відзначено виконавців Полінову, Чарова, Чугаєва, Громовського.

1405. [Сад Коммерческого клуба]. – 1913. – 23 мая.

Поставлені водевілі «Віроччині таємниці», «Ніобея». Добре виконували ролі Василькова, Большаков, Медведєв. Мав успіх у публіки факір Нен-Саїб.

1406. Изюм: дела учебные. – 1913. – 23 мая.

Останнім часом Ізюм відстав від першорядного значення у справі освіти. Міське управління неодноразово зверталося з клопотанням відкрити сільськогосподарське училище, але цього так і не сталося. Не відбулося і відкриття середнього механіко-хіміко-технічного училища з ремісничою школою та підготовчим класом, жіночого ремісничого училища.

1407. Предвыборное собрание избирателей-горожан. – 1913. – 25 мая.

На зборах були присутні 39 осіб. Розглядалися питання оподаткування Харкова земськими податками, виділення міста в самостійну земську одиницю, розподілу прибутку між містом та земством.

1408. Новые памятники. – 1913. – 25 мая.

Намічено місця для нових пам'ятників, що споруджуються в Харкові. Для пам'ятника Т. Г. Шевченку – майданчик у північній частині Миколаївського скверу, Г. Ф. Квітці-Основ'яненку – частина Мироносицького скверу, що виходить на Сумську вулицю, М. В. Лисенку – центр майданчика, що знаходитьсяся поряд з Ветеринарним інститутом, навпроти губернської земскої управи.

1409. Новая улица на Москалевке. – 1913. – 25 мая.

Міська управа проєктує нову вулицю для сполучення Великої Москалівської зі Степовою. Вулиця прокладається за заявою мешканців для влаштування нового виїзду на головну вулицю Москалівки.

1410. Выручка трамвая за апрель. – 1913. – 25 мая.

Отримано загалом 83196 р. 10 к. Порівняно з 1912 р. прибуток зріс на 26,4%.

1411. Отставка инж. Лутохина и Виноградова: [подали прошения об отставке]. – 1913. – 25, 26 мая.

1412. Новая электрическая станция. – 1913. – 25 мая.

Об'єднана комісія з доповіді професора М. А. Артем'єва про стан справи щодо спорудження нової електричної станції визнала, що затримки у будівництві пояснюються загальною організацією справи та невиконанням у строк підрядів та поставок. На думку членів комісії, чистий прибуток з експлуатації станції має становити 5%, валовий – 15%.

1413. Собрание членов купеческого Общества. – 1913. – 25 мая.

Заслухано доповідь секретаря опікунської ради комерційного училища О. Г. Запорожця про відкриття 8-го класу. Клопотання гуртка «Просвітнє дозвілля» про призначення щорічної субсидії на утримання торгових класів відхилено за відсутністю у Товариства вільних коштів.

1414. В профессиональном Обществе приказчиков. – 1913. – 25 мая.

На засіданні правління заслухано проєкт безкоштовного для членів Товариства страхування на випадок смерті. Правління також передбачає видавати щомісячне періодичне видання «Торговый труженик».

1415. Специальные капиталы города. – 1913. – 25 мая.

Управління має 132 недоторканних і спеціальних капіталів у сумі 617141 р. 55 к., у т. ч. відсоткові папери та вклади становлять 612872 р. 31 к. та готівкою – 4269 р. 24 к.

1416. Выкуп конки: беседа с проф. Н. А. Артемьевым. – 1913. – 25 мая.

На думку професора, викуп конки є вигідним для міста. Протягом нетривалого часу (до 1924 р.) викупну суму буде погашено. Конку можна буде перевести на електричну тягу. Можливо, доведеться влаштовувати тимчасові лінії.

1417. Состязание автомобилей и мотоциклеток. – 1913. – 25 мая.

Відбулося 23 травня, взяли участь 25 автомобілів та 10 мотоциклетів харківських та іногородніх власників. Влаштовувалися різні види перегонів. Після змагань відбувся обід, на якому організовано збір коштів на започаткування фонду допомоги постраждалим під час їзди шоферам – членам південноросійського автомобільного клубу. Зібрано 375 р., які в результаті аукціону дісталися Малевському за 605 р. На пропозицію Д. О. Гольберга ухвалили запропонувати фірмам, які торгують автомобільними шинами, відраховувати щороку певний відсоток із чистого прибутку на користь надання допомоги постраждалим шоферам.

1418. Общее собрание адвокатов. – 1913. – 25, 26 мая.

На зборах має розглядатися звіт за 1912 – 1913 рр. До 15 лютого 1912 р. у харківському окрузі числилося 310 присяжних повірених, прийнято 34 нових. Дві людини іудейського віросповідання визнані радою гідними для прийняття до стану, але міністр юстиції відмовив. До 15 лютого 1913 р. помічників присяжних повірених налічувалося 450. У сімох справах радою заборонена практика п’ятьом адвокатам за дисциплінарні провини, у 14 – зроблено догану, у 15 – застереження, у 30 справах рада постановила вирок: не піддавати обвинувачених стягненню. Проведено вибори ради правління. Головою ради знову обрано С. О. Козлова, товаришем голови М. М. Познанського.

1419. Ярмарка в Хорошевском монастыре. – 1913. – 25 мая.

Ярмарок розташувався між стінами монастиря та монастирськими готелями. У лавках продавалися іграшки, глиняний посуд, дерев'яні вироби, пряники, квас, мед. Серед відвідувачів переважали жінки.

1420. К благоустройству поселка «Липовая Роща». – 1913. – 25 мая.

Група членів Товариства устрою та благоустрою селища встановлює приватну телефонну станцію.

1421. Сумцов, Н. Ф. Квартирное порабощение. – 1913. – 26 мая.

1422. Монополисты местного патриотизма: [ответ на статью В. Фаусека в газете «Утро» по поводу выкупа конки]. – 1913. – 26 мая.

1423. У Н. Е. Дорофеева. – 1913. – 26 мая.

Виконуючий обов’язки міського голови прибув із Петербурга, де вирішувалися питання 18-мільйонної позики місту, 500-тисячної позики для міського ломбарду, усунення розбіжностей між містом та управлінням Південних залізниць, дозволу

субсидії на будівництво 2-го реального училища, влаштування професійної школи друкарів.

1424. Отказ в присвоении имени Л. Н. Толстого. – 1913. – 26 мая.

Міністерство внутрішніх справ відмовило в присвоєнні імені письменника 2-й безкоштовній народній бібліотеці-читальні харківського Товариства грамотності.

1425. Освящение храма. – 1913. – 26 мая.

У с. Гнилиця Вовчанського повіту освячується новий храм, збудований місцевим благодійником Кир'яновим.

1426. В скорой помощи. – 1913. – 26 мая.

На останньому засіданні обговорювалося питання збільшення платні черговим лікарям. Правління ухвалило збільшити оклад старшим лікарям до 840 р. на рік, молодшим – до 720 р. Старшому лікарю М. О. Молохову вирішено залишити колишній оклад – 1500 р. на рік. З переходом у власну будівлю на нього покладаються обов'язки наглядача будівель та завідувача господарсько-адміністративної частини, проведення практичних занять із «городовими» та пожежниками з надання первинної допомоги. Йому надається квартира при станції зі службами, водою та опаленням.

1427. На всероссийскую гигиеническую выставку. – 1913. – 26 мая.

Управління Південних залізниць відправляє до Петербурга 200 фотографій медико-санітарних установ дороги, виконаних О. М. Іваницьким.

1428. Заседание медицинского Общества. – 1913. – 26 мая.

Розглядалися доповіді лікарів Рохліна, Істоміна та Кричевського, а також пункти програми про відрядження делегатів на медичні з'їзди.

1429. История переговоров о выкупе конки. – 1913. – 26 мая.

Обрана Думою комісія з викупу конки засідала 11 разів. Бельгійському Товариству була запропонована первісна ціна – 1800000 р. Проте бельгійці категорично не погодились. У результаті тривалих переговорів прийнято суму 2150000 р., яка може бути покрита протягом 11 років.

1430. Горовиц, А. К отъезду Е. Я. Белоусова. – 1913. – 26 мая.

Музикант зовсім покидає Харків, залишає педагогічну практику та займатиметься концертуванням. У деяких концертах він виступає з В. І. Сафоновим, іноді до них приєднується скрипаль Цимбаліст. Дирекція харківського відділення музичного Товариства висловила О. Бєлоусову свою вдячність за плідну мистецько-педагогічну діяльність.

1431. [Музыкальное Общество]. – 1913. – 26 мая.

На місце О. Я. Бєлоусова, який виїжджає з міста, дирекція харківського відділення музичного Товариства запросила викладачем класу віолончелі вільного художника петербурзької консерваторії А. О. Борисяка, онука колишнього харківського професора геології Н. Д. Борисяка. Після закінчення університету та консерваторії у О. Вержбіловича А. Борисяк займався музикою під керівництвом знаменитого віолончеліста П. Касальса в Парижі. Він неодноразово виступав з концертами у Петербурзі та за кордоном.

1432. Футбол: футбольный скандал. – 1913. – 26 мая.

На майданчику клубу «Фенікс» майже на один час призначено два матчі. Зібралося багато публіки. В результаті переговорів матч перших двох команд розпочався із запізненням на одну годину.

1433. Унковский, В. Шестидесятилетний юбилей. – 1913. – 26 мая.

У квітні залишив службу зміївський повітовий лікар Семен Олексійович Ізраїльський. Йому виповнилося 83 роки. Прослужив лікарем 59 років, вийшов у відставку через хворобу.

1434. О «выкупе» и «подкупе»: [полемика с В. Фаусеком по поводу выкупа городом конки]. – 1913. – 28 мая.

1435. Ревизия канализационных работ. – 1913. – 28 мая.

Міська ревізійна комісія виділила зі свого складу спеціальну підкомісію для ревізування каналізаційних робіт. Підкомісія провела огляд робіт, порушень не виявила. Роботи з влаштування каналізації ведуться правильно й успішно.

1436. Проверка инвентаря конки. – 1913. – 28 мая.

Міські санітарно-ветеринарні лікарі К. Ф. Ченцов, А. І. Попов та контролер візничого промислу Т. О. Чудновський провели перевірку інвентаря бельгійської конки. У всіх трьох депо виявилося в наявності 700 коней, 12000 пудів вівса, 5000 пудів соломи, 605 хомутів, 12 сіделок, 209 вуздечок, 11 шлей, віжків 96 пар і 11 одиначок, 16 виїзних апаратів для перезапрягання, 695 обротей і 15 пар шор.

1437. Заседание финансовой комиссии. – 1913. – 28 мая.

Розглянуто прохання правління Будинку робітників про поруку міського управління за своєчасне погашення урядового боргу в 36000 р., питання про доасигнування 33000 р. на будівництво складного міського училища на вулиці Михайлівській.

1438. На трамвае. – 1913. – 28 мая.

Обов'язки головного інженера трамвая управою покладено на інженера М. М. Подхалюзіна.

1439. К земским выборам. – 1913. – 28 мая.

Відбулася розмова між представниками городян та керівниками харківського повітового земства з головою управи С. М. Литаревим та її членом П. р. Богуславським. Питання про справедливий розподіл оподаткування між майном міста та повіту не вирішене.

1440. Чествование чугуевского городского головы. – 1913. – 28 мая.

Виповнилося 40 років громадської діяльності П. І. Лизогубова. Дума ухвалила вивісити портрет ювіляра у залі думських засідань. Міський голова отримав багато привітань, адресів, подарунків.

1441. 1000 р. на школьное строительство. – 1913. – 28 мая.

Харківська повітова земська управа отримала повідомлення від департаменту народної освіти про виділення 1000 р. на спорудження шкільних будівель.

1442. Городская дума. – 1913. – 29 мая.

Більша частина засідання присвячена взаємовідносинам міста та земства. Управа подала доповідь про виділення Харкова в самостійну земську одиницю.

1443. К славянским делам. – 1913. – 29 мая.

Статтю професора М. Ф. Сумцова «Опасность братоубийственной войны», надруковану в «Южном крае», повністю передруковано в офіційному болгарському виданні «Мир». Автор отримав подяку від дипломатичного представника Болгарії у Росії Бобчева.

1444. Три пожара. – 1913. – 29 мая.

28 травня спалахнули одна за одною пожежі на Катеринославській і Нетіченській вулицях та в районі Кінної площі. На Катеринославській пожежні частини швидко впоралися з вогнем, пошкоджено лише дах. Суму збитку не з'ясовано. На вулиці Нетіченській горіла фотографія Бурченка, що знаходилася в будинку Паньшина. Пожежею знищено майже всю обстановку, зіпсовано флігель та інше майно домовласника. Збиток становив 2000 р. У районі Кінної площі на Старобільській вулиці згоріли величезні дерев'яні сараї Пересадіна, збиток становив 2000 р., сарай та флігель Анохіної, збиток – 1000 р. Під час гасіння пожежі кілька пожежників отримали опіки та травми.

1445. Пушкинское училище. – 1913. – 29 мая.

З нагоди дня народження О. С. Пушкіна в училищі відбулися урочистості. Після молебня та вітальних слів піклувальник, професор М. Ф. Сумцов прочитав звіт. Із звіту: в училищі 919 учнів, окрім цього 116 осіб в ремісничій школі. Загалом 1035 осіб. Закінчили курс 249 учнів, із них 74 з нагородами. Протягом року проведено два літературні ранки, ряд читань з туманними картинами, відбулася весняна прогулянка із частуванням дітей. Додатковими предметами були малювання та гігієна. Проводилася видача з Музею наочних посібників, купувалися нові за вказівкою педагогів. Дітям для позакласного читання видано 1125 книг. Бідним учням видано 1200 зошитів, 683 підручники. Багато дітей забезпечувалися сніданками при внеску 2 р. на рік. Близько 200 найбідніших дітей отримували сніданки безкоштовно. Інфекційних хвороб, за винятком рідкісних випадків, не було. Лікар Кнабе відвідував училище кілька разів на тиждень. Лікар-окуліст Кривецький надавав допомогу нужденним, прочитав лекцію про трахому, склав правила для профілактики очних захворювань. Лікар Параханян безкоштовно прочитав випускним класам та ремісничому відділенню курс гігієни. Лікар Рабинович взяв участь в огляді неуспішних учнів. Іногородні учні під час екскурсій розміщувалися у приміщенні училища.

1446. В попечительстве о бедных и приюта для неизлечимо больных. – 1913. – 29 мая.

Відбулися загальні збори членів піклування. У звітному році надходження склали 10437 р. 82 к., витрати – 8892 р. 41 к. У притулку для невиліковних хворих 20 ліжками користувалися протягом року 49 осіб. Через брак місць багатьом доводилося відмовляти. Придбано сусідню з притулком ділянку землі на Холодній горі (Скринниківський провулок, № 3) та зроблено значну прибудову, що дало можливість

додати кілька ліжок. Друга турбота піклування – забезпечення одягом незаможних хворих, які виписуються з Олександрівської лікарні. У 1912 р. одягу та взуття видано на 800 р., видавалися і пожертвувані речі. Грошову допомогу отримали 102 особи в сумі 500 р. Збори вирішили влаштувати санаторій для реконвалесцентів. Оскільки коштів немає, то для його організації необхідно оголосити збір пожертвувань. Почесними членами піклування обрані Н. М. Філонова, О. О. Жуковська, О. О. Йозефович, В. П. Бобін; довічними – А. Д. Ходаковська, П. І. Жданова, В. С. Ходаковський, О. М. Дерев'янко.

1447. Земское совместное книгоиздательство. – 1913. – 29 мая.

Закінчилася нарада з організації земського книговидавництва, що відбувалася при уфимській губернській земській управі. Від харківського земства взяв участь член управи В. С. Сиром'ятников.

1448. Открытие учительских курсов. – 1913. – 29 мая.

Харківське губернське земство організувало загальноосвітні та педагогічні літні курси. Відкриття відбулося в Народному домі.

1449. Конфликт в Обществе исправительных приютов. – 1913. – 29 мая.

Між правлінням Товариства та мировим суддею у справах про малолітніх доктором Е. Ф. Файстом виникли суперечки. Конфлікт набуває затяжної форми. Більшість членів піклування вважає дії Е. Ф. Файста самовільними, без санкції правління, діти його не люблять, його приїзди до притулку їм неприємні.

1450. Пос. Лозовая: насаждение процентной нормы. – 1913. – 29 мая.

У 1909 р. у селищі засновано прогімназію з ініціативи Товариства «Просвіта». Нині прогімназія отримує права казенних гімназій, має власну двоповерхову будівлю. У створенні лозівської прогімназії величезну матеріальну підтримку надала місцева єврейська громада. Поки гімназія не мала прав, все йшло гаразд і не існувало різниці між елліном та іудеєм. Тепер за наказом з округу восени 1912 р. було запроваджено відсоткову норму для євреїв, які навчаються у гімназії. Для врегулювання процентної норми виключили із гімназії 11 євреїв. У травні 1913 р. виключили ще п'ятьох осіб.

1451. Выкуп конки. – 1913. – 30 мая.

Подано перелік необхідних витрат для викупу та перебудови конки.

1452. Крестный ход. – 1913. – 30 мая.

Чудотворний образ Піщанської Божої Матері прибуває до Харкова, до Покровського монастиря, потім хресна хода прямуватиме до Бєлгорода.

1453. Кровать имени проф. Л. Л. Гиршмана. – 1913. – 30 мая.

З'їзд центрального банку, що являє собою об'єднані Товариства взаємного кредиту Росії, надіслав з Петербурга 1000 р. на ліжко імені Л. Л. Гіршмана. Сума буде приєднана до наявних 2600 р. Ліжко може бути влаштоване в одній з міських лікарень, можливо, і в очній.

1454. На учительских курсах. – 1913. – 30 мая.

Почалися практичні заняття та екскурсії. Частина курсистів вирушила з професором Арнольді на виконання практичних робіт з ботаніки, інша – оглядала

ботанічний сад університету. У програмі цьогорічних курсів запроваджено новацію: виразні читання з виступами самих слухачів.

1455. Дом Высших женских курсов. – 1913. – 30 мая.

Правління опікунського комітету Вищих жіночих курсів Товариства працюючих жінок схвалило ескізний проєкт будівництва власної будівлі, представленої архітектором-академіком О. М. Бекетовим. Кошторис на будівництво складає 255000 р.

1456. Н. Г. Жаворонков. – 1913. – 30 мая.

Виповнилось 50 років адміністративно-педагогічної діяльності директора народних училищ Харківської губернії. Ювіляр категорично відмовився від публічного вшанування. Надійшла пропозиція заснувати стипендію його імені при другій гімназії, де він виховувався, а також при одному або двох вищих початкових училищах. Отримав багато привітань та поздоровлень.

1457. [Бенефис Полиновой]. – 1913. – 30 мая.

Вибрано оперету «Жінка в червоному», проходить у закритому театрі «Тіволі».

1458. [«Фонтанный парк»]. – 1913. – 30 мая.

На Москалівці відкривається новий, добре обладнаний, літній сад. Усі алеї освітлюються, є ставки, 25 фонтанів, кілька кіосків, більярдна, сінематограф та літній театр, у якому передбачається постановка вистав Товариством драматичних артистів під керуванням Барятинського.

1459. Праздник весны. – 1913. – 30 мая.

У Зеленому Гаї Товариство «Просвіта» організувало перше весняне дитяче свято. Виступав оркестр воєнної музики з гімназії. Відбувалися ігри, катання довкола парку, на човнах. Кіоски торгували морозивом, прохолодними напоями та чаєм.

1460. Платформа «Липовая Роща». – 1913. – 30 мая.

У селищі 169 господарів. Вони клопочуться про влаштування зупинної платформи в центрі селища.

1461. Валки: 1-й кооперативный съезд. – 1913. – 30 мая.

Взяли участь представники 14 кредитних товариств повіту, шести сільськогосподарських та уповноважені трьох споживчих товариств. Загалом 50 осіб.

1462. Выкуп конки: заседание управы и финансовой комиссии. – 1913. – 31 мая.

Противником викупу конки є один член управи – Ф. І. Ширяєв. На його думку, викупна ціна має становити 1800000 р. Комісія з викупу конки закінчила роботи і подає в Думу доповідь. Крім фінансового плану викупу конки, доповідь містить: опис нерухомого та рухомого майна кіннозалізниць, інвентарний опис усіх предметів вагонних майстерень, дворових будівель, приладдя соломорізки та насосної станції та ін., всього інвентаря на суму 219471 р. 9 к.

1463. Договор о выкупе конки. – 1913. – 31 мая.

Юридична комісія виробила проєкт договору міста із бельгійським Товариством. Згідно з документом, бельгійське Товариство відмовляється від прав, що належать йому за договорами, укладеними у 1882 р. та у 1893 р. Воно передає місту коней, збрую, фураж, запасні частини та взагалі все майно. За відмову від прав за

концесійними договорами місто сплачує бельгійському Товариству 2150000 р. пізніше листопада 1913 р. Визначено порядок розрахунку. Усі службовці з експлуатації конки за бажанням переходять на службу місту на його умовах.

1464. Выборы уполномоченных в первое избирательное собрание. – 1913. – 31 мая.

1465. К сегодняшним выборам. – 1913. – 31 мая.

1466. Оштрафование «Южного края». – 1913. – 31 мая.

Харківський віцегубернатор оштрафував редактора газети М. П. Дриженка на 300 р. за публікацію нотатки про справу колишнього учня першої харківської гімназії Мойсея Бермана.

1467. 35-летний юбилей прот. Г. Виноградова. – 1913. – 31 мая.

Виповнюється 35 років пастирської та громадської діяльності ключаря харківського кафедрального Успенського собору, протоієрея Григорія Виноградова. Ювіляр закінчив курс володимирської духовної семінарії і свою службову діяльність розпочав на терені народної освіти. У 1884 р. прийняв сан священника та був призначений помічником ключаря кафедрального собору. Протягом багатьох років був законоучителем школи Товариства грамотності, входив до складу багатьох освітніх і благодійних установ. Отримав багато відзнак.

1468. Выпуск из института императрицы Марии Федоровны. – 1913. – 31 мая.

Курс Інституту шляхетних дівчат закінчили 35 вихованок. Багато хто отримав нагороди.

1469. Новый главный инженер трамвая [П. А. Розов]. – 1913. – 31 мая.

1470. Перерасход по постройке сложного училища. – 1913. – 31 мая.

Кошторис на будівництво міського училища, складений архітектором І. І. Загоскіним, було перевірено міським архітектором О. І. Линником, який склав додатковий кошторис на суму 33000 р. Виявилося, що обчислення площі училища обох архітекторів значно різняться.

1471. Государственные экзамены на юридическом факультете. – 1913. – 31 мая.

Із 215 осіб, допущених до іспитів, склали 170, з них 162 студенти, три вільні слухачки та п’ять екстернів.

1472. Крестный ход: санитарно-медицинские мероприятия. – 1913. – 31 мая.

Хресна хода з перенесенням чудотворної ікони Піщанської Божої Матері прямує з Харкова до Бєлгорода. Число прочан – близько 3500 осіб. Для розквартирування, харчування та лікарської допомоги вжито заходів щодо їх розміщення, забезпечення водою. Прочан супроводжуватиме санітарно-медичний загін.

Червень / Июнь

1473. Закрытый театр «Тиволи» / – ъ. – 1913. – 31 мая; 1 июня.

Поставлено п'єсу «Пташки співочі». Добре впоралися із ролями Громовський, Чаров, Россіна. Слабкими були Васильчиков, хор. Відбувся бенефіс Полінової в опереті «Жінка в червоному».

1474. Выборы гласных от дворян ; выборы от крестьян. – 1913. – 1 июня.

У виборах взяли участь 66 осіб із правом на 71 голос (п'ять за дорученням). Балотувалося 44 особи, які були поділені на чотири групи. Обрано 18 депутатів, більшість із яких – дворяни-землевласники. Від селян обрано 11 осіб.

1475. Городская дума о выкупе конки: впечатления; заседание Городской думы. – 1913. – 1 июня.

На засідання з'явилося 68 депутатів. Зачитано доповідь комісії з викупу конки. Під час обговорення доповіді висловлювалися протилежні думки. Рішення не прийнято до наступного засідання Думи.

1476. Новый ключарь кафедрального собора. – 1913. – 1 июня.

Протоієрей Г. Виноградов звільнений з посади соборного ключаря на його прохання. На його місце призначено члена духовної консисторії протоієрея кафедрального собору Леоніда Твердохлєбова. Новий ключар – випускник київської духовної академії, є законовчителем жіночих гімназій Д. Д. Оболенської та К. М. Драшковської, учасником багатьох єпархіальних заходів.

1477. Крупное пожертвование. – 1913. – 1 июня.

Загальні збори пайовиків Товариства «Гельферіх-Саде» пожертвували у фонд будівництва лютеранської церкви Святого Вознесіння у Харкові 5000 р. Засновник Товариства покійний М. Х. Гельферіх був одним із найстаріших і щедрих жертводавців парафії, для якої зробив дуже багато особистим впливом та матеріальними внесками.

1478. Товарищество для устройства постоянных квартир. – 1913. – 1 июня.

Затверджено статут харківського Товариства, заснованого з метою будівництва та експлуатації будинків для виділення своїм членам зручних та постійних квартир. Вартість паю – 100 р. Одноразовий внесок – 1 р. на пай. Справами Товариства управляють загальні збори членів та правління.

1479. Фактический контроль над извозопромышленниками. – 1913. – 1 июня.

У місті знову з'явилося багато однокінних візників, зовнішній вигляд яких не відповідає вимогам обов'язкових ухвал Міської думи з візницького промислу. Поліцмейстер О. М. Каленський організував облаву рано-вранці. Оглянуто 170 «ваньків». Права їзди позбавлені 18. Багатьом зроблено зауваження, і право їзди вони отримають після їх усунення. Особлива комісія з візницького промислу визнала

доцільним робити огляди не двічі на рік, а частіше. Для легкових візників заводиться особливий штрафний журнал для реєстрації всіх дефектів.

1480. Редкая находка. – 1913. – 1 июня.

У с. Пісочин Харківського повіту на дачі у садибі селянина Мартиненка його син Василь на великій алеї знайшов схованку із різними старовинними предметами.

1481. Проводы воспитателя. – 1913. – 1 июня.

Вихованці харківського сільськогосподарського училища проводжали колишнього вихователя В. І. Синицина, який від'їжджає до Америки.

1482. Отмена конфискации «Южного края». – 1913. – 2 июня.

13 березня харківським інспектором у справах друку було конфісковано ранковий випуск газети за публікацію нотатки, в якій він побачив образу війська. Судова палата скасувала розпорядження про накладення арешту.

1483. Монахини в роли сестер милосердия. – 1913. – 2 июня.

На організовані харківською Громадою Червоного Хреста курси з розпорядження харківського єпархіального управління відряджено кілька черниць жіночих монастирів для навчання догляду за пораненими та хворими в період воєн та інших суспільних лих. Наразі слухання курсів закінчилося, черниці успішно склали іспити та удостоєні звання запасних сестер-жалібниць.

1484. Второе епархиальное женское училище. – 1913. – 2 июня.

XXVII єпархіальний з'їзд, що відбувся у Харкові, ухвалив присвоїти ім'я харківського архієпископа Арсенія другому жіночому єпархіальному училищу.

1485. Собственный дом женского медицинского института. – 1913. – 2 июня.

Рада Інституту ухвалила з 1913–1914 академічного року робити відрахування на будівельний фонд. У поточному році буде відраховано 11000 р.

1486. В техническом Обществе. – 1913. – 2 июня.

На загальних зборах затверджено звіт про діяльність Товариства за 1912 р. та кошторис на 1913 р. Обрано членів ради, ревізійної комісії, а також нових членів. Вирішено видавати журнал «Записки Общества».

1487. Экскурсия. – 1913. – 2, 7 июня.

Група з 40 осіб народних вчителів – слухачів курсів бджільництва та шовківництва при харківському середньому сільськогосподарському училищі на чолі з керівником курсів старшим інспектором бджільництва Ф. О. Пивоваровим відвідала друкарню «Южного края».

1488. Лагерный сбор потешных. – 1913. – 2 июня.

Влаштовується на станції Лозова. Візьмуть участь 400 – 500 учнів шкіл Південних залізниць. Збір триватиме 10 днів. З дітьми будуть проводитись заняття з садівництва, городництва, читатися лекції з гігієни та санітарії.

1489. Смета женского медицинского института: (заседание медицинского О-ва). – 1913. – 2 июня.

На зборах розглядався проєкт кошторису Жіночого медичного інституту на 1913–1914 академічний рік. Був присутнім директор інституту С. О. Попов. За три роки існування установи на обладнання витрачено 130655 р. Проте деякі кафедри ще потребують спеціальних турбот та витрат. На кафедрі нервових хвороб у новому академічному році відкривається клініка при Олександрівській лікарні. Акушерська та гінекологічна клініки переходять у спеціально збудований корпус цієї лікарні. Хірургічна клініка, факультетська та госпітальна роз'єднані і госпітальна також переноситься до Олександрівської лікарні. В інституті числиться 1545 слухачок, на наступний рік передбачається, що їх буде 1265. Сума надходжень обчислюється в 230800 р., витрати – 229131 р. Зі статей «витрати» найбільшими є наймання приміщень для інституту, утримання особового складу, придбання та утримання рухомого майна для лабораторій, кабінетів і кафедр. Збори прийняли кошторис без змін.

1490. Футбол: Москва – Харьков. – 1913. – 2, 4, 5 июня.

1491. Файст, Э. По поводу «Конфликта в О-ве исправительных приютов» : (письмо в редакцию). – 1913. – 2 июня.

1492. Крестный ход с Песчанской Иконой Божией Матери. – 1913. – 2 июня.

Слобода Піски – передмістя Ізюма. У 1754 р. святитель Йоасаф відвідав Ізюм. Шлях із Харкова до Ізюма лежить через Піски та Замостя. У Вознесенській церкві Замостя святитель побачив перегородку в кутку притвору, яка виявилася старою іконою з образом Богоматері. Він вказав на кіот, де мала стояти ікона. Перебуваючи в Ізюмі понад три доби, святитель кілька разів відвідав Вознесенську церкву для молитви перед Іконою Божої Матері. У серпні 1861 р. імператор Олександр Миколайович та імператриця Марія Олександрівна поверталися зі Святих Гір, відвідали Вознесенську церкву на Пісках, щоб прикластися до образу Богоматері. Глибоко вшановується ікона місцевим населенням. З 1883 р. ікона з хресною ходою переноситься до міста.

1493. Валки: земские гласные от крестьян. – 1913. – 2 июня.

З'їзд уповноважених обрав сімох депутатів. Серед них є прихильники Союзу російського народу та представники прогресивного спрямування.

1494. Профессор Л. Л. Гиршман: бюст, поставленный на днях в городской глазной лечебнице имени Л. Л. Гиршмана : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11441. – 1913. – 2 июня.

1495. Члены Государственной Думы о Харькове. – 1913. – 4 июня.

Під час обговорення кошторису міністерства народної освіти члени Думи критикували його. Священник Смирнов наголосив на недоліках у діяльності вищої школи і поганому забезпеченні матеріальної частини. Професор С. О. Іванов розповів трагічну історію професора Технологічного інституту Бєлянкіна, який нібито помітив підозрілі справи в інституті при директорі Мухачові і був отруєний.

1496. Грандиозный крестный ход. – 1913. – 4, 5, 6, 7, 11 июня.

Хресна хода з чудотворним образом Піщанської Божої Матері прибула до Харкова з Ізюмського повіту. На вокзал спеціальними поїздами приїхали прочани. Хресною ходою ікону перенесли до кафедрального собору. Далі хресна хода рушить до Бєлгорода.

1497. Деятельность скорой помощи. – 1913. – 4 июня.

У травні здійснено 208 виїздів. У тому числі ушкоджень 80, захворювань 83, самогубств 28, зокрема 25 отруєнь та марних виїздів 17. Серед 83 захворювань констатовано п'ять смертей. Зареєстровано 125 відмов, з них через невідповідність цілям станції – 63 випадки, 57 – за виїздом карети та за викликом поза районом – п'ять випадків.

1498. Ссудо-сберегательная касса железнодорожного контроля. – 1913. – 4 июня.

На загальних зборах учасників каси заслухано та затверджено звіт за 1912 р. Протягом звітного року видано позичок – 95645 р. Чистого прибутку отримано 1134 р. 51 к., у тому числі збори вирішили 1% відрахувати у запасний капітал та видати 100 р. нагородження касиру А. К. фон-Бріксену. Ухвалили також збільшити платню бухгалтеру, висловити подяку правлінню каси та наглядовому комітету. Проведено вибори членів правління та кандидатів до них.

1499. Еще о конфликте в О-ве исправительных приютов. – 1913. – 4 июня.

1500. Выпуск врачей. – 1913. – 4 июня.

Отримано 345 прохань на складання іспитів, взяли участь 343. Випущено 311 медиків, з них дві жінки. За незадовільністю іспити перенесено 21 особі на осінь та 11 – на один рік.

1501. Среди молодых врачей. – 1913. – 4 июня.

Випуск лікарів 1913 р. численний та порівняно вдалий за своїми результатами. Багато хто закінчив з відзнакою. Відбулися урочисті збори на медичному факультеті.

1502. Городская дума. – 1913. – 5 июня.

Розглянуто питання скликання особливих зборів виборців для розгляду вигідності викупу конки в бельгійців.

1503. Открытие сезона в собрании служащих Южных ж. д. – 1913. – 5 июня.

На спортивних майданчиках зборів службовців Південних залізниць організовано різні розваги, які залучили близько 3000 осіб. На першому майданчику відбувалися ігри у лаун-теніс, кеглі, виступав оркестр мандоліністів-балалаєчників, на решті влаштовані ігри для дітей та дорослих за участю військового оркестру. Демонструвалися картини сінематографа та було влаштовано розкішний феєрверк. У закритому приміщенні організовано танці.

1504. Постройка дома высших женских курсов: доклад правления. – 1913. – 5 июня.

На засіданні опікунського комітету в березні обрано спеціальну комісію для остаточного визначення завдань, обов'язкових при проєктуванні будівлі за планом академіка О. М. Бекетова. Складений ескіз було передано на висновок ради професорів вищих жіночих курсів. Здобувши схвалення, правління опікунського комітету ухвалило зробити технічні розрахунки, розробити санітарно-гігієнічні вимоги, підготувати доповідь на загальні збори.

1505. У трудящихся женщин. – 1913. – 5, 8 июня.

На загальних зборах заслухано питання кошторису Товариства на 1914 р. Кошторис зведено з дефіцитом загальних доходів бюро і гімназії.

1506. Общеземский съезд по статистике народного образования. – 1913. – 5 июня.

З'їзд розпочинає роботу 12 червня. Статистичні обстеження з народної освіти поділяються на щорічні, періодичні та порівняльні.

1507. [Театр Народного дома]. – 1913. – 5 июня.

Постановкою драми П. Джакометті «Родина злочинця» театр закінчив сезон. Збір був повний. Результати сезону цілком успішні, театр дав невеликий прибуток. Загальні витрати по Народному дому пов'язані з дефіцитом.

1508. [Театр Муссури]. – 1913. – 5 июня.

Розпочалися роботи в будівлі театру. Головне завдання – збудувати стелю, що має по діагоналі 17 сажнів (приблизно 36 м). Влаштування риштувань для прикріплення стелі коштує 3000 р. Закінчилося формування трупи. Жіночий склад: Цвєткова, Стеценко-Мезенцева, Урбанова, Лемінська, Ковелькова, Ріне-Туманова, Темникова. Тенори: Радецький, Кантець, Вронський, Карсавін, Молчанов; баритони: Княжич, Любченко; баси: Сергеєв, Шаповалов, Монакін. Хормейстери: Гінзбург та Бауер; режисери Дума та Борисов, їхній помічник Харидан, суфлер Воскресенський. Балет із 12 пар під керуванням Менабені. Художнім відділом опери управляє Л. А. Княжич. Хор та оркестр формуються.

1509. Валки: выборы земских гласных. – 1913. – 5 июня.

Вибори закінчено, склад зборів оновився на 60%.

1510. Купянск: земские выборы. – 1913. – 5 июня.

1511. Выборы уполномоченных во второе избирательное собрание. – 1913. – 6 июня.

Взяли участь особи інших станів, крім дворян, і навіть селяни-власники, які володіють у повіті землею від 15 до 150 десятин чи іншим нерухомим майном, оціненим для стягування земського збору від 1500 до 15000 р. Балотованих було 45 осіб. З них обрано 18 уповноважених та ще шістьох. Більшість обраних – селяни-землевласники.

1512. Собрание избирателей по вопросу о выкупе конки. – 1913. – 6 июня.

1513. Забастовка слесарей трамвая. – 1913. – 6 июня.

У трамвайних майстернях працюють слюсарі, які одержують погодинну платню. Працюючи без перерви на обід, багато хто захворів на катар шлунка. Спостерігаючи за ними, лікар наказав встановити двогодинну перерву для відновлення здоров'я, але платня залишилася колишня, погодинна. Робітники запротестували, влаштували страйк. Половина з них вийшла на роботу, решту звільнено, проводитиметься новий прийом.

1514. В торговой школе. – 1913. – 6 июня.

З допущених до іспитів 56 учнів свідоцтво про закінчення видано 38, нагороджено трьох учнів. Багато хто з тих, хто закінчив торговельну школу, отримав посади в місцевих торгово-промислових установах, дехто вирішив продовжити освіту.

1515. Выпуск коммерческого училища. – 1913. – 6 июня.

Курс закінчили 50 осіб. Багато нагороджених золотими медалями та удостоєних звання кандидата комерції.

1516. Дом высших женских курсов. – 1913. – 6 июня.

На зборах опікунського комітету розглянуто доповідь про будівництво власної будівлі курсів. Вартість будівлі визначається 265000 р., але з урахуванням витрат на господарський нагляд, по платежах за позику та ін., потрібно 299300 р. Правління розраховує отримати 285000 р. Збори затвердили фінансовий план із урахуванням поправок. Після вивчення фінансового плану щодо щорічного утримання будівлі приймається сума у 5110 р. Прийнято й інші зауваження та поправки членів комітету.

1517. [Театр Грикке]. – 1913. – 6 июня.

У будівлі дає виставу цирк Л. Труцці. Є цікаві номери. Директор цирку В. Труцці виводить дресированих коней різних порід. У самому будинку значно чистіше після переробок, здійснених у ньому дирекцією Синельникова. Однак під'їзд до будівлі після дощів неможливий.

1518. Осмотр писчебумажной фабрики. – 1913. – 6 июня.

Комісія на чолі з лікарським інспектором М. Д. Стрельниковим провела огляд паперової фабрики Донецького акціонерного Товариства в селі Піски Зміївського повіту. Зроблено зауваження щодо необхідності виправлення всього водовідведення стічних вод фабрики, своєчасного очищення відстійників та всієї території заводу.

1519. Сл. Пески Изюмского уезда: крестный ход. – 1913. – 6 июня.

1520. 40-летний юбилей Н. С. Авдакова. – 1913. – 7 июня.

Виповнилося 40 років служіння гірничій справі почесного члена Ради з'їзду гірничопромисловців півдня Росії, члена Державної Ради Миколи Степановича Авдакова. Народився на Кавказі, в станиці Щедрінській, виховувався в ставропольській гімназії, і вищу освіту здобув у Гірничому інституті, курс якого закінчив у 1873 р. До 1882 р. займався технічною частиною у кам'яновугільних копальнях. У 1882 р. виступив як діяч з'їздів гірничопромисловців півдня Росії. Брав діяльну участь у всіх нарадах – урядових, земських та ін. Був одним з ініціаторів створення катеринославського гірничого училища, тепер інституту, установи Ради з гірничопромислових справ, з'їздів представників промисловості та торгівлі. У Раді

з'їзду гірничопромисловців півдня Росії запропонував створення кам'яновугільної біржі. Є діяльним учасником створення виборних інститутів. З 1900 р. по 1905 р. обирався головою Ради з'їзду гірничопромисловців півдня Росії. У 1906 р. обраний до Державної Ради промисловості. Багато дбав про розвиток шкільної та лікарняної справи на рудниках. Був директором рутченківського гірничопромислового Товариства, головою правління Товариства брянських кам'яновугільних копалень, директором правління макіївського залізоробного заводу, членом ради з гірничо-промислових справ від приватної гірничої промисловості. Має друковані праці.

1521. Юбилей А. А. Ауэрбаха. – 1913. – 7 июня.

Виповнилося 50 років діяльності на терені південної гірничої промисловості Олександра Андрійовича Ауербаха. Він є членом з'їздів гірничої промисловості з моменту їх заснування, почесним членом Ради з'їзду гірничопромисловців півдня Росії.

1522. Выборы гласных в уездное земское собрание. – 1913. – 7 июня.

Взяли участь 66 осіб, двоє з яких мали за дорученням ще по одному голосу.

1523. Старые могилы. – 1913. – 7 июня.

На Каплунівській вулиці під час проведення каналізаційних робіт робітники відкрили кілька могил. Знайдено шматки шовкових хусток, інші майже зотлілі речі. На цьому місці у XVIII ст. був цвинтар. Поруч із Каплунівським храмом поховано першого ректора Харківського університету професора І. С. Ризького, могила якого і пам'ятник на ній добре збереглися.

1524. 500000 р. на шоссирование дорог в Харьковском уезде. – 1913. – 7 июня.

1525. В профессиональном Обществе приказчиков. – 1913. – 7 июня.

На засіданні правління ухвалили відкрити бібліотеку для членів Товариства. Для поповнення коштів школи прийнято рішення організувати гуляння-виставу на початку липня в саду зібрання прикажчиків

1526. Первый выпуск. – 1913. – 7 июня.

Відбувся у харківській жіночій гімназії Є. М. Голубниченко. Атестата удостоєно 19 учениць. Золотою медаллю нагороджено трьох учениць, срібною – двох.

1527. Хроника учительских курсов. – 1913. – 7 июня.

Читаються лекції, проводяться практичні заняття. Нинішнього року переважають курсистки: із 250 осіб лише 45 вчителів. Користуються їдальнею Народного дому. При гуртожитку курсистів відкрито музей наочних посібників та педагогічну бібліотеку. Завідування бібліотекою доручено вчителю ізюмського земства М. Рибкіну.

1528. В бывшем Обществе «Дома рабочих». – 1913. – 7 июня.

Вийшов друком звіт харківського Товариства взаємної допомоги зайнятих ремісничою працею за другий рік існування. Товариство прагнуло здійснити завдання попереднього, закритого 1910 р. Безробітним надавалася допомога, хворим членам – безповоротні, шукали місця роботи, влаштовували дітей у гімназії, знизили плату за

право навчання до 30%. Правління надало безкоштовне приміщення Товариству фізичного виховання дітей для дитячого садка. Організовували лекції, спектаклі. У буфеті було заборонено продаж спиртних напоїв. Місто дало безвідсоткову позичку в 3000 р. К. Ф. Ханайченко пожертвувала 20000 р., Коркова – 5000 р., міністерство фінансів дозволило позичку 36000 р. на 25 років під 5% річних за умови поруки міського управління. Оборот Товариства 1913 р. дорівнює 11622 р.

1529. Заключение по исследованию причин отравления в училище слепых. – 1913. – 7 июня.

До санітарної лабораторії харківської міської управи з училища сліпих було доставлено матеріали для досліджень у зв'язку з масовим захворюванням вихованців. Внаслідок проведених досліджень вдалося встановити, що причиною отруєння стали бактерії групи паратифу.

1530. Лозовая. – 1913. – 7 июня.

На іподромі лозівського Товариства заохочення рисистого конярства розігрується всеросійський ювілейний приз у 3000 р. на згадку про 300-річчя царювання Дому Романових. З'їжджаються конярі з усіх куточків Росії.

1531. Выкуп конки. – 1913. – 8 июня.

У залі думських засідань скликаються збори виборців Харкова для обговорення питання про викуп конки. У Міській думі з цього приводу утворилися дві течії: одна – за, друга – проти викупу. За викуп голосують комісія з викупу в повному складі, міська управа за винятком Ф. І. Ширяєва, майже повністю юридична та фінансова комісії, доповідь та висновок експерта професора М. А. Артем'єва. Однак деякі депутати вважають викупну ціну надто завищеною.

1532. Моторные лодки на Лопани. – 1913. – 8 июня.

Такий собі Касфік запропонував міській управі здати йому в оренду великовагові «дредноути», які були зроблені на замовлення управи на випадок повені та виявилися непридатними для ходу харківськими річками. Він хоче влаштувати на Основі на набережній Лопані зразкові купальні, відкрити катання на човнах, встановивши на них мотори. За оренду човна заявник запропонував платити місту по 2 р. 50 к. і понад це заставу в розмірі 10 р. за кожну. Управа ухвалила здати човни в оренду Касфіку за умови внеску ним по 35 р. за кожен човен.

1533. Нового типа вагоны. – 1913. – 8 июня.

У харківських залізничних майстернях збираються вагони за проєктом, складеним інженерами Т. М. Пекушем та Л. Д. Косякіним.

1534. В женской гимназии Д. Д. Оболенской [окончили курс 43 ученицы]. – 1913. – 8 июня.

1535. В женской гимназии, учр. Л. М. Черняковской. – 1913. – 8 июня.

Курс VIII класу закінчили 38 учениць, з них 10 – зі званням домашньої наставниці, 28 – зі званням домашньої вчительки; курс VII класу закінчили 48 учениць, із них дев’ять нагороджені золотою медаллю.

1536. В гимназии В. К. Левковец. – 1913. – 8 июня.

Гімназія заснована 1907 р. Відбувся перший випуск учениць. Курс VII класу закінчили 32 учениці, троє з них із золотою медаллю.

1537. На выставке ученических работ. – 1913. – 8 июня.

Вознесенська жіноча гімназія відправила на виставку до 2-ї чоловічої гімназії роботи своїх учениць з рукоділля: різного роду вишивки, шиття тощо.

1538. Покупка городом Шпигелевского моста. – 1913. – 8 июня.

1539. Оперетта / У. – 1913. – 8 июня.

У бенефісі Чугаєва в закритому театрі саду «Тіволі» поставлено оперету Ф. Легара «Горний князь». Взяла участь молода артистка Іловайська. Добре виконали свої ролі Полінова, Чаров, Громовський.

1540. Городские избиратели о выкупе конки. – 1913. – 9 июня.

На зборах разом із депутатами та виборцями були присутні 50 осіб. Загалом за вечір на засіданні перебувало 80 виборців із 3000. Під час обговорення, роз'яснення головного питання, купувати чи ні місту конку, рішення не знайдено.

1541. Метеорологическая сеть. – 1913. – 9 июня.

Отримала субсидію 7000 р. від департаменту землеробства.

1542. Пожар в земской больнице. – 1913. – 9 июня.

У Холодногірській земській лікарні з невідомої причини спалахнув сарай, розташований усередині двору, оточений лікарняними будинками. Пожежники локалізували вогонь. Сарай згорів дощенту, лікарняні будівлі не сильно постраждали. Збитки значні. Майно лікарні застраховане на 200000 р.

1543. Турки на канализационных работах. – 1913. – 9 июня.

У Харкові працює група турків, які прибули з Анатолії. Вони відрізняються працьовитістю та інтенсивністю робіт. Спілкуються з адміністрацією через перекладачів.

1544. Лагерный сбор «потешных». – 1913. – 9 июня.

Збір влаштований на станції Лозова. Взяли участь 500 дітей. На огляд прибув начальник Південних залізниць В. І. Стульгінський. «Забавні» виїхали на екскурсію до Севастополя.

1545. Учебные заведения. – 1913. – 9 июня.

Інформація про закінчення курсу в 3-й чоловічій гімназії, 4-й, 2-й жіночій, жіночій гімназії К. М. Драшковської, жіночій Н. Я. Грегорцевич, жіночій А. С. Шилової, жіночій Покровської та Ільяшевої.

1546. А. Г. Рындовский: (9 июня 1863 г. – 9 июня 1913 г.). – 1913. – 9 июня.

Виповнилося 50 років лікарської діяльності Олександра Григоровича Риндовського. Ювіляр народився 6 січня 1842 р. у Харкові. Його батьки – лікар, ад'юнкт-професор Харківського університету Григорій Семенович Риндовський та мати – Надія Іванівна Кронеберг, дочка ректора університету. Мати померла невдовзі після пологів, і Олександра Григоровича виховувала високоосвічена мачуха Марія

Ігнатівна, вроджена Ковалевська. У віці 12 років він вступив до 1-ї харківської гімназії відразу в 4 клас і в 1858 р. був зарахований на перший курс медичного факультету, який і закінчив 9 червня 1863 р. Вступив у медичне Товариство, два роки працював у його лікарні для прийому амбулаторних хворих. У 1865 р. поступив у лікарню на Сабуровй дачі екстерном-лікарем, а 25 травня 1866 р. обійняв посаду штатного ординатора. На початку 1870 р. став старшим лікарем і працював на цій посаді до 1876 р. Цього ж року призначений лікарем при харківському окружному військово-медичному управлінні, а в 1882 р. зайняв місце харківського повітового лікаря. У 1900 р. став членом ради Харківського інституту шляхетних дівчат, керуючим господарською частиною, і 1908 р. залишив службу в інституті. З кінця 1908 р. перебуває у відставці у чині статського радника, має нагороди.

1547. Из личных воспоминаний: (посвящается доктору А. Г. Рындовскому). – 1913. – 9 июня.

Спогади отримані від харківського старожила О. Є. Черторизького.

1548. Несчастные случаи на трамвайных работах. – 1913. – 9 июня.

Інженер Єсманський подав клопотання до міської управи про включення до кошторису з будівництва трамвая 600 р. на придбання двох висувних сходів для монтажу робочих дротів, щоб уникнути травмування робітників.

1549. Курсисты-учителя у трудящихся женщин. – 1913. – 9 июня.

250 курсистів на чолі з керівником курсів М. К. Кнічером відвідали Товариство працюючих жінок з метою знайомства з виставкою ручної праці та навчальними закладами. Для екскурсантів влаштовано імпровізований концерт.

1550. Городская школа печатников. – 1913. – 9 июня.

На засіданні міської училищної комісії розглядалася доповідь підкомісії з питань улаштування у Харкові міської художньо-ремісничої навчальної майстерні друкарської справи. У місті є 30 друкарень, в яких працюють 1200 осіб без врахування 200 учнів. Діяльність робітника-друкаря потребує теоретичної підготовки та загальної освіти. Найвідповіднішим для Харкова є тип школи, яка має власну майстерню та загальноосвітні класи. Доповідь комісії прийнято. Кошторис на устаткування школи складено у сумі 18000 р. Вирішено клопотати перед міністерством торгівлі та промисловості щодо субсидії 13500 р.

1551. Валки: гибель свекловичных плантаций и садов. – 1913. – 9 июня.

Поля постраждали від лугового метелика, а сади – від яблуневої молі. З'явився ще один шкідник – метелик-білан.

1552. Доктор А. Г. Рындовский: (к исполняющемуся сегодня 50-летию его врачебной деятельности) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11452. – 1913. – 9 июня.

1553. П. И. Лизогубов, городской голова г. Чугуева: (к 40-летию общественной деятельности) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11452. – 1913. – 9 июня.

1554. Член Государственного Совета Н. С. Авдаков: (к 40-летию деятельности на поприще горного инженера) : [фото]. – 1913. – 10 июня.

1555. Конкурс канторов. – 1913. – 10 июня.

Влаштовується правлінням хоральної синагоги. У конкурсі 8 червня відзначено кантора Гейхмана за його задушевне музичне виконання молитов.

1556. Учебные заведения. – 1913. – 10 июня.

Про закінчення іспитів у жіночих гімназіях М. Є. Попової, С. З. Немеровської-Штернман, Л. В. Домбровської.

1557. Городская дума о выкупе конки. – 1913. – 11 июня.

Засідання Думи майже повністю присвячене розгляду питання про викуп конки у бельгійців. Виступали депутати, які мають різні погляди. Наприкінці засідання І. М. Бич-Лубенський заявив, що термін повноважень бельгійського Товариства закінчується у листопаді, і якщо контракт не буде поновлений, конка переходить місту безкоштовно. Пропонується вивчити це питання, а потім розпочати голосування.

1558. Отмена конфискации «Южного края». – 1913. – 11 июня.

Газету № 11318 від 22 березня, на думку інспектора з питань преси, конфісковано за порушення – публікацію судових звітів. Окружний суд скасував арешт.

1559. Постройка нового здания почтамта. – 1913. – 11 июня.

Роботи з будівництва поштамту здані в оренду сумському купцю С. М. Хазановському. Проєкт складено цивільним інженером П. П. Рудавським.

1560. Торжество в 4-й гимназии. – 1913. – 11 июня.

У 4-й чоловічій гімназії відбувся акт із нагоди 10-річчя від часу першого випуску. У гімназійній церкві відслужено молебень, під час якого співав хор Туроверова. Директор гімназії Ф. К. Максимович особисто роздавав атестати тим, хто закінчив курс. Колишні гімназисти директору та інспектору М. Я. Постоєву вручили групові фотографії, класному наставнику Г. Е. Гінце – адрес.

1561. Подробности забастовки слесарей трамвая. – 1913. – 11 июня.

Адміністрація трамвая оголосила про нові умови роботи, одним із пунктів яких було встановлення 1,5-годинної перерви. Адміністрація відмовилася від подальшого обговорення питання та звільнила всіх слюсарів, розпочала набір нового складу робітників. Назад прийнято 50 звільнених слюсарів.

1562. [Опера]. – 1913. – 11 июня.

Дирекція Нової опери готується до сезону. Почалися заняття з хором. Хормейстери Гінзбург та Бауер працюють із молодим хором у кількості 60 осіб. Незабаром до цього хору приєднаються 50 старих хористів. Дирекція підписала контракт із молодою співачкою Ріолі, колишньою танцівницею балету Большого московського театру, яка потім закінчила Московську консерваторію за класом фортепіано та співу, була запрошена у турне Сибіром і мала великий успіх. Минулий сезон артистка служила у Тбілісі, де стала провідною солісткою.

1563. Унковский, В. Педагогическая выставка. – 1913. – 12 июня.

У Харкові в будівлі другої чоловічої гімназії відкривається обласна педагогічна виставка Харківської, Курської, Воронезької, Тамбовської, Пензенської губерній та Області війська Донського. Виставку можна вважати енциклопедією педагогіки. На ній передбачається велика кількість експонатів з усіх галузей навчально-виховної справи середніх та нижчих навчальних закладів; відділи: наочні посібники, зразково обладнані класи та кабінети, типові письмові роботи учнів з усіх предметів, домашні вироби учнів, жіноче рукоділля, ремесла, ручна праця. Найцікавішим є відділ наочного навчання та ручної праці в школах за методами, що практикуються в Москві. Усі експонати на виставку доставлені також із Москви.

1564. Общеземский съезд по статистике народного образования. – 1913. – 12 июня.

Розпочинає роботу в у Харкові. З'їзд не може претендувати на чисельність складу та повноту вираження усієї земської Росії. Але серед учасників багато знаних фахівців та видатних діячів у галузі народної освіти. Загальна кількість учасників – 150 осіб. Представлено понад 50 доповідей. Головою з'їзду є керівник харківської губернської земської управи В. В. Акішев. На перших загальних зборах з'їзду утворюються три секції: 1) загальних питань; 2) шкільної статистики; 3) позашкільної статистики. Секції працюють окремо, але можливі й об'єднані засідання.

1565. Встреча крестного хода. – 1913. – 12, 13 июня.

Піщанський хресний хід, що повертається з Бєлгорода, урочисто зустрічається в Харкові.

1566. Трамвай к «Новому Харькову». – 1913. – 12 июня.

На засіданні міської управи розглядалося прохання Кривошеєва про дозвіл йому прокласти рейковий шлях від кінця Пушкінської вулиці до селища Новий Харків. Необхідно розробити проєкт угоди між містом та Кривошеєвим.

1567. Приют для малолетних преступников. – 1913. – 12 июня.

Мировий суддя у справах малолітніх Е. Ф. Файст клопоче перед міським управлінням про відведення ділянки землі під будівництво двох виховно-виправних притулків для малолітніх. Нині в одному підслідчому притулку виховуються 110 хлопчиків, а в іншому – 40 дівчаток.

1568. Осмотр канализационных работ. – 1913. – 12 июня.

Члени каналізаційної комісії на чолі з її головою, членом управи З. Ю. Харманським, а також члени комісії зі складання обов'язкових постанов виїжджали для огляду каналізаційних робіт. Оглянули напірний трубопровід, відстійники та фільтри, насосну станцію, головний колектор та ін. Пояснення щодо виконання робіт давали З. Ю. Харманський, головний інженер з будівництва каналізації Д. С. Черкес, його помічник інженер В. М. Матросов.

1569. Справка. – 1913. – 12 июня.

Щодо заяви депутата І. Бич-Лубенського про закінчення терміну повноважень бельгійського акціонерного товариства у листопаді поточного року. Проте після

вивчення документів з'ясувалося, що діяльність Товариства продовжено на 30 років, рахуючи від 13 січня 1905 р.

1570. Изюм: земские выборы. – 1913. – 12 июня.

Обраний склад земських депутатів оновлено наполовину, половина ж із них належать до прогресистів.

1571. Валки: из жизни сельских кооперативов. – 1913. – 12 июня.

У селах повіту утворюються сільськогосподарські і кредитні товариства. У с. Високопілля з 1000 дворів та 6000-м населенням створено такі установи та ще зерноочисний та прокатний пункти, лавку з продажем насіння, залізних товарів, землеробських машин. Організатором цих нововведень є місцевий земський вчитель І. *А*. Левенко. У кредитному товаристві числиться 600 членів, оборот – 50000 р. Крамниця щомісяця дає 600 р. виручки, третина жителів села користується зерноочисним пунктом.

1572. Общеземский съезд по статистике народного образования. – 1913. – 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20 июня.

На з'їзд прибуло понад 150 учасників, очікуються інші. Більшість із них надіслані земствами та містами. Беруть участь також визначні діячі народної освіти. Голова з'їзду – за призначенням міністра внутрішніх справ – голова харківської губернської земської управи В. В. Акішев. Представників преси допущено до засідання з'їзду, його секцій та комісій.

1573. Юбилей Ч. Г. Блекки. – 1913. – 13 июня.

Виповнилося 25 років службової діяльності директора Товариства Г. М. Гельферіх-Саде Чарльза Георгійовича Блекі-старшого. Ювіляр став до роботи на на заводі 12 червня 1888 р. як управляючий. Тоді на там працювало 180 людей, нині – 1800. Річний оборот зріс з 1200000 до 12000000 р. Підприємство займає площу 24 десятини. Товариство «Гельферіх-Саде» налічує 46 відділень у всій Росії. Ювіляру вручили адрес, зачитано багато вітальних телеграм.

1574. Редкий случай. – 1913. – 13 июня.

Міську службу залишає помічник міського садівника М. Семенов, який прослужив місту понад 40 років. Управа вирішила видавати йому пенсію у розмірі повного окладу.

1575. Протест против земских выборов: [замечены нарушения]. – 1913. – 13 июня.

1576. [Бенефис Чарова]. – 1913. – 13 июня.

Відбувся у театрі саду «Тіволі». Поставлено оперету «Циганський барон». У спектаклі також брали участь Полінова, Борська, Чугаєв, Апрельський, Васильчиков, Громовський.

1577. [Новая опера]. – 1913. – 13 июня.

Укладено договір з прем'єром трупи Зиміна в Москві Шевельовим, одним із найкращих драматичних баритонів. Дирекція платить йому 1600 р. на місяць.

1578. Городская дума о выкупе конки. – 1913. – 14 июня.

На засіданні депутати більшістю голосів проголосували за викуп конки.

1579. Д. П. Миллер : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 14 июня.

Помер на 51 році життя після хвороби. Дмитро Петрович Міллер народився в Охтирці, закінчив 1-шу харківську гімназію, згодом історико-філологічний факультет Харківського університету. В університеті був приват-доцентом, обіймав посаду старшого помічника університетської фундаментальної бібліотеки. Є учасником створення капітальної праці з історії міста Харкова, написаного спільно з професором Д. І. Багалієм. Багато свого часу присвятив науковим дослідженням з історії України, робив доповіді на археологічних з'їздах. Працював у Товаристві грамотності, у недільній школі, брав участь у створенні «Народной энциклопедии». В «Южном крае» почав працювати ще студентом як коректор наприкінці 1890 р. Згодом посів місце старшого коректора, ведучи паралельно огляд газет і журналів. З кінця 1903 р. брав участь у газеті, увійшовши до складу фактичних редакторів. У 1912 р. його затверджено одним із відповідальних редакторів «Южного края».

1580. Назначение. – 1913. – 14 июня.

На посаду священника Іоанно-Усікновенської церкви Харкова призначено священника Георгія Ельмановича.

1581. Выборы старшего врача детской больницы. – 1913. – 14 июня.

На засіданні міської управи старшим лікарем міської дитячої лікарні обрано В. В. Кушелевського, нинішнього ординатора цієї ж лікарні.

1582. Л. В. Сирвинт. – 1913. – 14 июня.

Переведений до Москви управляючим Російсько-Азійського банку. У Харкові брав участь у багатьох просвітницьких та благодійних Товариствах, отримав багато подяк. У Товаристві «Швидка допомога» протягом трьох років очолював ревізійну комісію.

1583. Вторая гимназия в Зеленом Гае. – 1913. – 14 июня.

Товариству «Просвіта» селища дозволено будувати гімназію власним коштом. Питання про змішаний тип гімназії подано на розгляд міністерства.

1584. К инциденту с доктором Л. Ф. Аксюком. – 1913. – 14 июня.

Лікар Л. Ф. Аксюк, який проживає на станції Люботин, зазнав різкого засудження в газеті «Утро» за некоректне виконання своїх обов'язків. На його захист звернулися з листом 226 службовців станції.

1585. Заседание особого совещания по сельскому строительству. – 1913. – 14 июня.

Головним питанням обговорення було формування кошторису розвитку вогнестійкого будівництва в Харківській губернії. Особливу увагу приділено питанню організації при Харківському технологічному інституті короткочасних курсів з сільського будівництва.

1586. Заявление гласного Н. Ф. фон-Дитмара [по делу о ревизии билетного отдела трамвая]. – 1913. – 14 июня.

1587. Катастрофа с М. М. Сомовым. – 1913. – 14 июня.

Колишній член губернської земської каси дрібного кредиту загинув у автомобільній катастрофі біля Гурзуфа.

1588. [Бенефис Ю. В. Россиной]. – 1913. – 14 июня.

У театрі саду «Тіволі» показано фарс «Жінка від Максима», що дав непоганий збір.

1589. Светлой памяти Д. П. Миллера: [воспоминания, статьи]. – 1913. – 15 июня: портр. – Авт.: Н. Дриженко, В. Унковский, Ф. Мельников, Ал. Станкевич, Вл. Аренский, Ан. Мирский.

1590. Вынос тела Д. П. Миллера. – 1913. – 15 июня.

Похований на міському цвинтарі.

1591. Городская дума о кончине Д. П. Миллера. – 1913. – 15 июня.

1592. Городская дума. – 1913. – 15 июня.

Продовжувалося обговорення питання про викуп конки, про поточні справи, у т. ч. про встановлення пам'ятників М. В. Лисенку, Т. Г. Шевченку, Г. Ф. Квітці-Основ'яненку, про очікувану перевитрату коштів при будівництві критого ринку.

1593. К постройке второго епархиального женского училища. – 1913. – 15 июня.

До складу комітету з будівництва у Харкові другого єпархіального жіночого училища запрошено начальницю училища Є. М. Гейциг, кафедрального протоієрея І. Гончаревського, професора богослов'я протоієрея М. Стеллецького, сумського протоієрея І. Дмитрієва та члена ради училища священника І. М. Липського. Розпочали земляні роботи та розбирання старої будівлі.

1594. Выручка трамвая за май. – 1913. – 15 июня.

Отримано 80274 р. 65 к. Порівняно з 1912 р. збільшення дорівнює 16,4%. З січня по 1 червня 1913 р. виручено 365462 р. 44 к.

1595. Посещение библиотеки Общества грамотности. – 1913. – 15 июня.

Першу читальню відвідав голова секції з позашкільної статистики на загальноземському з'їзді московський діяч С. О. Сірополко. Його особливо зацікавила діяльність комісії, яка складає рекомендаційний каталог з белетристики.

1596. К кончине М. М. Сомова. – 1913. – 15 июня.

1597. В профессиональном Об-ве приказчиков. – 1913. – 15 июня.

На річних зборах членів Товариства зачитано доповідь про діяльність правління за 1912 р. У звітному році членам Товариства надавалася допомога: медична, юридична, матеріальна, з пошуку роботи, була відкрита бібліотека. У матеріальному плані результати звітного року сприятливі. Кошторис надходжень та витрат на 1913 р. прийнято у сумі 5960 р. Запропонований правлінням для членів Товариства проєкт безкоштовного страхування на випадок смерті не прийнято через недостатню розробку.

1598. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [о выкупе конки] / Журналист. – 1913. – 15 июня.

1599. Филевский, И. Памяти Д. П. Миллера. – 1913. – 16 июня.

1600. Гревизирский, К. Памяти Д. П. Миллера. – 1913. – 16 июня.

1601. Бабецкий, Е. М. Старому товарищу [Д. П. Миллеру]. – 1913. – 16 июня.

1602. Мельников, Ф. У гроба Д. П. Миллера : [стихи] / Ф. М. – 1913. – 16 июня.

1603. К кончине Д. П. Миллера. – 1913. – 16 июня.

1604. Прибытие тела М. М. Сомова. – 1913. – 16 июня.

Труна з тілом колишнього члена губернської земської каси дрібного кредиту, відставного поручика М. М. Сомова, який загинув поблизу Гурзуфа, прибула до Харкова. Небіжчик похований на міському цвинтарі.

1605. Старший инспектор железных дорог П. П. Риццони. – 1913. – 16 июня.

Прибув до Харкова для огляду залізничних майстерень та знайомства з перебігом робіт із влаштування електричного освітлення у вагонах.

1606. Осмотр церковных школ. – 1913. – 16 июня.

Директор канцелярії училищної ради при Святійшому Синоді П. М. Лупнов, який бере участь у загальноземському з'їзді з народної освіти, оглянув багато будівель церковних шкіл Харкова у супроводі єпархіального спостерігача В. Ф. Давиденка та повітового спостерігача священника С. Уманцева.

1607. Новые сберегательные кассы. – 1913. – 16 июня.

Харківська контора державного банку відкриває з 1 січня 1914 р. дві нові каси на Холодній горі та на Заїківці.

1608. Педагогическая выставка. – 1913. – 16, 19 июня.

Відкрилася у приміщенні другої чоловічої гімназії. У першому відділі зібрано типові письмові роботи учнів з усіх навчальних предметів. Після закриття виставки експонати будуть розміщені в педагогічному музеї, що організується у другій гімназії. Багатим є відділ наочних посібників: по Закону Божому представлені картини та гравюри, з математики – лічильники, кубики з цифрами, геометричні фігури та ін., з природничої історії – колекції, опудала тварин, гербарії. Відділ нових мов розміщується в окремій кімнаті. Цікавими та різноманітними є відділи підручників та жіночого рукоділля. У відділі домашніх виробів учнів зібрані колекції з геології, вироби з дерева, ліплення. Виставку красиво декоровано під керівництвом викладача другої чоловічої гімназії П. Г. Тарновського та викладача харківського реального училища О. І. Вераксо.

1609. Петиции холодногорцев. – 1913. – 16 июня.

До харківської міської управи жителі Холодної гори направили два прохання: про забезпечення водою та про неупорядкуваність території.

1610. Подробности катастрофы с М. М. Сомовым.– 1913. – 16 июня.

1611. Ремонт оперного театра. – 1913. – 16 июня.

На екстрених зборах членів Комерційного клубу розглядалася доповідь старшин про необхідність термінового ремонту оперного театру та клубу. Розроблено проєкт

кошторису на передбачувані роботи. Ремонтні роботи проводяться частково, на це прийнято кошторис у 18000 р.

1612. Валки: дожди ; виды на урожай. – 1913. – 16 июня.

Протягом двох тижнів щодня йдуть дощі. Від надлишку вологи подекуди вилягло незріле жито, постраждали сіножаті, сходи кавунів майже загинули. Інші хліби хороші. Плантації цукрового буряка постраждали від личинок лугового метелика.

1613. Сл. Пески Изюмского уезда: крестный ход. – 1913. – 16 июня.

Грандіозна хода з іконою Піщанської Божої Матері закінчилася 12 червня. Незважаючи на негоду, зустрічати ікону прийшло багато людей.

1614. С. А. Израильский, змиевской уездный врач: (по поводу 60-летия врачебной деятельности) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11465. – 1913. – 16 июня.

1615. Похороны Д. П. Миллера. – 1913. – 17 июня.

1616. Памяти Д. П. Миллера: речи произнесенные вчера у гроба почившего. – 1913. – 17 июня. – Зміст: речь прот. о. Н. Любарского; речь А. А. Иозефовича; речь К. И. Рубинского; речь профессора В. И. Саввы.

1617. Закладка расширения храма. – 1913. – 17 июня.

Відбулося закладання розширення Олександро-Невського храму. Усередині будівлі вирішено здійснити капітальний ремонт. Кошторис становить 36000 р., з них 7000 р. пожертвовано А. Т. Толкачовою, а 6000 р. – О. О. Ключкіною. Решту будівельний комітет передбачає зібрати з пожертвувань.

1618. Похороны М. М. Сомова. – 1913. – 17 июня.

1619. Памяти Д. П. Миллера: [телеграммы, полученные редакцией «Южного края»]. – 1913. – 18, 19 июня.

1620. Новые штаты трамвая. – 1913. – 18 июня.

Міська управа розглянула та затвердила доповідь члена управи В. Є. Мороховця про нові оклади службовців рухомого складу. Збільшено оклади, передбачено пільги на медичне обслуговування, у т. ч. дітей службовців, надання матеріальної допомоги.

1621. Городские телефоны. – 1913. – 18 июня.

Міська ревізійна комісія оглянула телефони та телефонні будки, вказала на їх забрудненість, внаслідок чого існує небезпека заразитися інфекційними хворобами. Комісія дала низку рекомендацій з питань дезінфекції.

1622. Конфликт между продавцами газет. – 1913. – 18 июня.

Кілька років тому в Харкові утворилася артіль газетних продавців, яку називають Швагінською, за ім'ям одного із засновників артілі Швагіна. Крім цієї артілі в Харкові розповсюдженням творів друку займаються вуличні продавці газет. Внаслідок конкуренції вночі часто виникають конфлікти.

1623. [Музыкальное училище]. – 1913. – 18 июня.

Викладачем класу скрипки запрошено відомого скрипаля Йосипа Ахрона. Він є учнем професора Ауера, закінчив 1904 р. Санкт-Петербурзьку консерваторію із

золотою медаллю та премією Михайлівського палацу. Багато концертував у містах Росії та Західної Європи.

1624. [Театр Муссури]. – 1913. – 18 июня.

Орендований дирекцією театру Нова опера. У приміщенні відбувається капітальна реконструкція. Усіма роботами керує архітектор Горохов. Дирекція театру уклала договір із польським басом Шеллером з умовою виконання ним російських партій російською мовою.

1625. Барвинский, В. Д. П. Миллер, как ученый. – 1913. – 19 июня.

Наукові інтереси історика присвячені вивченню історії України, головним чином історії Слобідської та Лівобережної, бо сам він був уродженцем Слобожанщини. Небіжчик здобув гарну підготовку в університеті, працював під керівництвом Д. І. Багалія. Не маючи наукового ступеня, Дмитро Петрович був справжнім ученим. Його праці «Суды земские, градские и подкоморские в XVIII в.» (1895), «Превращение казацкой старшины в дворянство» (1897) об'єднані під загальною назвою «Очерки из истории и юридического быта старой Малороссии». Д. Міллер є автором багатьох статей, зокрема: «Хозяева и постояльцы», «К истории Новогород-Северского». Багато зусиль доклав до створення «Истории города Харькова…» та ін. Він взяв активну участь у написанні розділів історії у виданні «Народная энциклопедия».

1626. Отъезд Э. Ф. Файста на съезд. – 1913. – 19 июня.

Мировий суддя у справах малолітніх їде до Брюсселя на міжнародний конгрес з піклування про дітей.

1627. Закрытие артели разносчиков газет. – 1913. – 19 июня.

За розпорядженням губернатора артіль Швагіна закрита за порушення статуту.

1628. Обслуживание трамвая полицейскими чинами. – 1913. – 19 июня.

У 1911 р. було затверджено одну посаду околодочного наглядача та дві – стражників, які перебувають на утриманні міської управи. У 1912 р. штат збільшився. Нині бюро міського трамвая клопочеться про збільшення штату поліцейських.

1629. Большие пожары. – 1913. – 19 июня.

8 червня у Харкові сталися дві великі пожежі: на Панасівській вулиці у майстерні пекарні та на Чоботарській біля будинку, де розміщується магазин кравця Смоловського. Майже весь вміст усередині цих приміщень згорів. Пожежні команди локалізували вогонь. Збиток у першому випадку становив 2000 р. для домовласника та 1000 р. – власника пекарні, в іншому – і домовласника, і кравця на всю страхову суму – 25000 р. та 7000 р.

1630. Объяснения Н. Е. Дорофеева по жалобам на земские выборы. – 1913. – 19 июня.

Представлені в губернську установу.

1631. В патронате над несовершеннолетними преступниками. – 1913. – 19 июня.

На загальних зборах патронату затверджено кошторис у сумі 33000 р., що розподіляється на два виховно-виправні притулки, в яких доглядаються 110 хлопчиків і

40 дівчаток, виховно-ремісничу школу при суді, гуртожиток при ньому, бюро для пошуку праці тим, хто виходить з притулку, постачання вихованців білизною та іншими речами. Порушене питання про будівництво власних будівель для притулку та установ, що знаходяться при ньому. Найбільше потребує власного приміщення виховно-реміснича школа, куди надходить контингент виключно з міських шкіл. Також необхідне створення гуртожитку для тих, які вже відбули покарання, але ще перебувають під наглядом до пошуку ними відповідних занять, і для таких осіб, які не мають можливості користуватися наданою їм свободою. На будівництво приміщення наразі коштів немає. Вирішено звернутися до міста із проханням про виділення ділянки землі, влаштувати з благодійною метою «день квітки». Почесними членами обрані *А.* І. Кочетова, М. В. Файст та Е. Ф. Файст.

1632. Открытый театр Тиволи. – 1913. – 19 июня.

Програма відкритої сцени різноманітна та цікава. Відзначені співачки Громовська, Гранська, Кольчевська, танцівниці Стефі, Фраскіта, Марнак, куплетист Убейко.

1633.[Сад Коммерческого клуба]. – 1913. – 19 июня.

Розпочинаються гастролі десятирічного скрипаля-віртуоза Колі Зініна.

1634. Волин, Ю. Странички бытия: его памяти [Д. П. Миллера] ; еще об одном ушедшем. – 1913. – 20 июня.

1635. Новая детская больница. – 1913. – 20 июня.

Товариство піклування про хворих дітей у м. Харкові клопочеться про дозвіл побудувати дитячу лікарню на розі Спиридонівської вулиці та Надєждинського провулка.

1636. Харьков на гигиенической выставке. – 1913. – 20 июня.

Міська управа відмовила санітарній комісії в участі у всеросійській гігієнічній виставці. Будуть надіслані лише креслення та фотографії очної лікарні імені Л. Л. Гіршмана, пральні і нової дезінфекційної камери Миколаївської міської лікарні та нового акушерсько-гінекологічного корпусу Олександрівської лікарні.

1637. В воздухоплавательном отделе технического Общества. – 1913. – 20 июня.

Обговорювалося питання організації польотів московського авіатора П. П. Красильщикова у Харкові. Частина збору має піти у фонд харківської авіаційної школи.

1638. Испытательный брикетный завод. – 1913. – 20 июня.

Відкривається на станції Харків-Сортувальний. Завод забезпечений приладами, необхідними для виконання дослідів з брикетування та має лабораторію, в якій проводяться аналізи всіх різновидів вугілля, що поставляються на Південні залізниці.

1639. Положение дела с переоценкой недвижимостей. – 1913. – 20 июня.

Міська управа виконала підготовчі роботи до виконання загальної переоцінки нерухомого майна. Розпочато і до осені планується закінчити оцінку фабрично-заводських підприємств.

1640. Эпидемия. – 1913. – 20 июня.

У селі Вільне Богодухівського повіту з'явилися захворювання на скарлатину та дифтерит.

1641. Ходатайство о пособии. – 1913. – 20 июня.

Ізюмська міська управа направила клопотання про надання урядової допомоги 35000 р. на прокладання водогону в Ізюмі.

1642. Змиев: празднование редкого юбилея. – 1913. – 20 июня.

Відбулося вшанування доктора Семена Олексійовича Ізраїльського з приводу його 60-річної лікарської діяльності. Ювілярові вручено адреси, подарунки, оголошено привітальні телеграми.

1643. Прекращение дел «Южного края». – 1913. – 21 июня.

За ухвалою харківського окружного суду припинено літературні справи, порушені проти редактора М. П. Дриженка та співробітника газети Сергія Яблоновського.

1644. Педагогическая выставка. – 1913. – 21, 25 июня.

Число відвідувачів зростає. Протягом останніх двох днів було понад 300 осіб, багато з них зовсім не пов'язані з педагогікою. Щодня виставку оглядають групи вчителів та вчительок народних училищ. Цікаво, що на виставку завітала група учнів староводолазького двокласного училища, які подолали пішки 40 верст до Харкова.

1645. Кризис с казармами. – 1913. – 21 июня.

Володар приміщення, займаного протягом багатьох років частиною Оренбурзького козачого полку, Кошелєв підвищив орендну платню за свій будинок на 130%. Міська управа вимушена відмовитися від подальшої оренди цього приміщення. Вирішено негайно протягом двох-трьох місяців звести необхідну для полку будівлю.

1646. Городская училищная комиссия. – 1913. – 21 июня.

Розглядалися норми грошових сум на різноманітні потреби для всіх міських училищ, котрі мають враховуватися при укладанні кошторису на 1914 рік.

1647. Управа чистится. – 1913. – 21 июня.

Міська управа звернула увагу на гігієнічну чистоту та охайність свого приміщення. Телефонні будки утримуються ідеально: заново пофарбовані усередині, трубки промиваються карболкою, дотримується чистота.

1648. Без собственной типографии. – 1913. – 21 июня.

Міське управління витрачає великі кошти на друкарські замовлення. Однак доповідь з питання створення міської друкарні провалилася.

1649. Новый корпус городских скотобоен. – 1913. – 21 июня.

Міська управа вирішила збудувати адміністративний корпус скотобоєнь в 1913 р. Але надання грошей було скорочене до 10000 р. Зараз розроблені і прийняті управою проєкт і кошторис в сумі 30447 р. 90 к.

1650. В квиткинском парке. – 1913. – 21 июня.

До свого основ'янського маєтку повернувся з-за кордону піклувальник основ'янських приходських і земських шкіл, відомий благодійник А. В. Квітка-

Основ'яненко. Учні урочисто зустрічали його в парку. Виступав оркестр чоловічої гімназії баронеси Вітте. Окрім дітей, зібралося багато жителів слободи Основа.

1651. В профессиональном О-ве приказчиков. – 1913. – 21 июня.

На засіданні головою правління обрано М. Г. Новаченка, товаришем голови – В. Г. Дмитренка. Обрано інших посадових осіб. Для плідної роботи правління організувало декілька комісій.

1652. Подробности увольнения Д. Н. Гудимы и определение его снова на службу. – 1913. – 21 июня.

Головою суду П. О. Філіповим було звільнено помічника старшого нотаріуса харківського окружного суду. Д. Н. Гудим прослужив у суді на різних посадах 20 років. Приводом для звільнення став його вступ до університету вільним слухачем, незважаючи на заборону П. О. Філіпова. Наказом старшого голови харківської судової палати П. Ю. Лашкарьова Гудиму знову влаштовано на службу.

1653. [Театр Муссури]. – 1913. – 21 июня.

Розпочато перебудову всередині будівлі театру. На місці колишнього буфету влаштовується гардероб, переробляються ложі, сцена, фойє тощо. Багато уваги звертається на зручності артистів та хору. Збільшене приміщення для музикантів, для них також відведена окрема кімната. З метою безпеки у пожежному відношенні поза будівлею збудовано нові залізні сходи.

1654. Валки: учительские курсы. – 1913. – 21 июня.

У липні поточного року у Валках відкриваються педагогічні курси для вчителів земських шкіл Валківського повіту. Казна для цього виділила 3400 р. Курси матимуть суто практичний характер. Буде організовано зразкову школу з чотирма відділеннями, де курсисти будуть давати практичні уроки. При курсах організується учительська та учнівська бібліотеки, створюється колекція учнівських письмових робіт.

1655. Конфискация «Южного края». – 1913. – 23 июня.

Номер газети за 19 червня конфіскований за передрук витягу з розмови співробітника «Вечернего времени» з колишнім олонецьким губернатором Шиловським. Редактора М. П. Дриженка притягнуто до відповідальності.

1656. Командировка В. В. Фавра. – 1913. – 23 июня.

Міський санітарний лікар відряджається на міжнародний конгрес лікарів у Лондоні та на конгрес із фальсифікації харчових продуктів у Генті (Бельгія).

1657. На гигиеническую выставку. – 1913. – 23 июня.

Міська управа відряджає на всеросійську гігієнічну виставку в Петербурзі міського санітарного лікаря С. Ф. Афанасьєва, міського бактеріолога І. П. Ангілейка, міського хіміка Я. М. Зільбера.

1658. На учительских курсах. – 1913. – 23 июня.

Вранці слухачам дають зразкові уроки директор другої гімназії Ф. Г. Пактовський, учитель Дашевський та інші викладачі. Курси відвідують 70–75 осіб.

1659. Сероводород в харьковской воде. – 1913. – 23 июня.

Шляхом наукових досліджень у міській хімічній лабораторії в артезіанській воді було виявлено сірководень. Однак його частка є мізерно малою, санітарного значення не має і якість води анітрохи не погіршується.

1660. Деятельность «Капли молока». – 1913. – 23 июня.

З початку року та по 1 червня в установі благодійного Товариства «Крапля молока» було 3341 відвідування. Видано 101364 пляшечки молока та 4725 безкоштовних ліків. Молоко отримують 579 дітей, із них 310 – безкоштовно.

1661. Е. Н. Давыдов. – 1913. – 23 июня.

22 червня помер один із найстаріших міських учителів Євген Миколайович Давидов. Небіжчик ще в 1879 р. був призначений учителем другого харківського парафіяльного училища, де прослужив п’ять років, потім був переведений до шостого міського імені Скобелєва училища як завідувач. У цьому училищі працював до 1912 р., потім вийшов у відставку. Загалом прослужив учителем 33 роки. У 1904 р. відсвяткував 25-річний ювілей педагогічної діяльності. Був активним членом комісії з улаштування народних читань: читав у в'язницях, казармах, Народному домі, у безкоштовних народних читальнях. За заслуги комісія обрала його своїм довічним членом. Входив до складу Товариства поширення в народі грамотності, Товариства піклування про нужденних учнів нижчих шкіл, піклування про незаможних воскресенського приходу, історико-філологічного Товариства, Громадської бібліотеки. Був розпорядником величезної кількості різноманітних шкільних свят.

1662. В оперетте / Н. Д. – 1913. – 23 июня.

Товариство Горева поставило оперету «Сузі», музика Рені. У головних ролях Россіна та Горев. Добре виконали роді Грєхов, Васильчиков, Громовський.

1663. Похороны Д. П. Миллера / снимки фотогр. «Южного края» // Юж. край : ил. прибавление к № 11478. – 1913. – 23 июня.

На фотографіях: винесення труни співробітниками «Южного края» із Благовіщенської церкви; Літія біля редакції «Южного края»; На кладовищі. Професор В. І. Савва проголошує надгробну промову; Могила Д. П. Міллера.

1664. Новая Вознесенская церковь в с. Тростянец, Ахтырского уезда, устроенная известным благотворителем Ю. Л. Кениг // Юж. край : ил. прибавление к № 11478. – 1913. – 23 июня.

Іконостас виготовлений московським художником Шепелєвим. Усі ікони писані художником – викладачем малювання харківського реального училища І. М. Москальовим. Загальна вартість храму дорівнює близько 150 тис. р.

1665. Благодарность за обнаружение бомб. – 1913. – 24 июня.

Надштатний околодочний наглядач харківської міської поліції Котляр отримав подяку від губернатора за виявлення винних у виготовленні вибухових речовин, знайдених у Люботині в садибі селянина Марка Фісака.

1666. Канализационные работы. – 1913. – 24 июня.

Біля Рибного базару на березі річки Харків здійснюються підготовчі роботи з прокладання каналізаційних труб через річку по руслу. Робота складна.

1667. Панихиды по А. К. Погорелко. – 1913. – 25 июня.

У день виповнення половини року від смерті колишнього міського голови відслужено панахиди на його могилі, у домовій церкві міської Миколаївської лікарні, у міській управі.

1668. Утверждение [харьковским губернатором] постановления о выкупе конки [за 2150000 р.]. – 1913. – 25 июня.

1669. На земских учительских курсах. – 1913. – 25 июня.

Курсисти відвідали училище сліпих, де вчитель Ніколенко ознайомив їх з історією виникнення училища, способами викладання читання та письма, показав роботи сліпих у майстернях. *Е.* К. Карлович закінчила курс лекцій з виразного читання, вела практичні заняття з цього предмета. Лаборант університету М. В. Сахаров читав лекції з фізики, а приват-доцент університету В. В. Фавр – зі шкільної гігієни та надання першої медичної допомоги. Товариство працюючих жінок надало класні кімнати у гімназії для розміщення вчительок. У будинку Товариства мешкають 15 курсисток.

1670. Похороны сектанта. – 1913. – 25 июня.

Петінською вулицею пройшла процесія, яка залучила масу публіки. Попереду великими стрункими рядами крокуючого натовпу жінок і чоловіків, чотири молодики несли невеликих розмірів труну, оббиту жовтою матерією. Виспівували духовні піснеспіви. Ані хоругв, ані хрестів, ані священника не було.

1671. У пчеловодов в саду Общества акклиматизации. – 1913. – 25 июня.

Почалися другі курси бджолярів під керівництвом завідувача пасіки І. Г. Новікова. Присутні 13 слухачів, які бажають після закінчення курсів складати іспити з теоретичних та практичних знань з бджільництва.

1672. Бурное заседание у мещан. – 1913. – 25 июня.

На засіданні міщанського Товариства вирішувалися фінансові питання щодо ремонту богадільні. Проведено вибори піклувальників. Обраними стали М. В. Галкін, Д. І. Касілов, Д. А. Родіонов.

1673. Цирк Труцци. – 1913. – 25 июня.

Давно у Харкові не було такого гарного цирку, як цирк Л. П. Труцці. Особливо виділяються дресировані коні молодого Вільяміна Труцці, дресировані тварини Цезаря Аригоні, ексцентрики – сімейство Губертс, жонглер Вольт, клоуни Фернандес. Відбулися гастролі фокусника Аммосса.

1674. Выкуп конки. – 1913. – 26 июня.

Міська управа виносить на засідання Думи доповідь про позику на викуп конки. Для здійснення викупу необхідна позика в 4400000 р.

1675. К постройке второго епархиального женского училища. – 1913. – 26 июня.

Відбулося освячення місця для будівництва училища. Чин освячення здійснював голова будівельного комітету протоієрей І. І. Знаменський.

1676. Похороны Е. Н. Давыдова. – 1913. – 26 июня.

Відбувся похорон колишнього завідувача та вчителя шостого міського Скобелівського училища, який служив у Харкові протягом 33 років.

1677. Художественное училище. – 1913. – 26 июня.

Академією мистецтв призначено Любимова новим директором харківського художнього училища. Він звільнив багатьох викладачів, які прослужили близько 20 років. Місто на реформоване училище, що вийшло з-під його впливу та надійшло до відання Академії, має платити щорічно близько 30000 р.

1678. Новые пожарные части. – 1913. – 26 июня.

Спорудження нових пожежних частин відбувається на вулицях Тараса Шевченка та Петінській. Цегляна кладка будівель завершена, розпочато теслярські та покрівельні роботи.

1679. Мощение города. – 1913. – 26 июня.

До Міської думи вноситься план мостильних робіт на 1913 р. Загальна площа нового мощення 2517 кв. сажнів, вартість – 31501 р. Крім того, на мощення Холодногірського та Сінного базарів за рахунок спеціальних кредитів асигновано 20000 р.

1680. К случаю с мальчиком Сизова. – 1913. – 26 июня.

Семирічного сина помічника поліцмейстера І. Ф. Сизова кінь вдарив копитом у голову. Завдяки своєчасному прибуттю карети швидкої допомоги та проведеної в Олександрівській лікарні операції небезпека для життя хлопчика минула. Але в нього не рухаються ліва рука та нога. Нині стан хворого покращується.

1681. Адресный стол. – 1913. – 26 июня.

Установу переведено у Театральний провулок. Діяльність адресного стола значно розширилася, доходи збільшилися.

1682. Как богат г. Харьков. – 1913. – 26 июня.

Про багатство того чи іншого міста судять за рівнем його заборгованості. Чим багатше місто, тим більша його заборгованість. Кредитна здатність більша у багатого міста. Мірку кредитоспроможності не можна застосовувати до Харкова, який далеко ще не використав свого кредиту. Станом на 1 січня 1913 р. майно, що належить харківському міському громадському управлінню, коштувало всього 25839517 р. 70 к. Найбільшу вартість становлять міські споруди (7995510 р. 97 к.), міські землі (4509975 р. 1 к.), міський електричний трамвай (3306599 р. 97 к.), основний та запасний капітали міського купецького банку та ломбарду (2563042 р. 43 к.), водогін (2186142 р. 79 к.), електрична станція (1975233 р. 17 к.) і т.д. Борги на 1 січня 1913 р. становлять 14194495 р. 2 к. Протягом 1913 р. також укладено позики. При оформленні нової позики загальна заборгованість міста складе 30349496 р. 2 к. Майно ж Харкова оцінюється у 42094517 р. 70 к. Отже, місту нема чого боятися нової позики, у нього ще є вільного кредиту понад 12000000 р.

1683. Освящение нового храма. – 1913. – 26 июня.

У с. Гнилиця Вовчанського повіту відбулося освячення нового Іоанно-Предтеченського храму, влаштованого місцевим землевласником І. І. Кир'яновим, який

пожертвував 50000 р. Храм будувався за планом єпархіального архітектора академіка В. М. Покровського.

1684. Загрязнение реки Донца. – 1913. – 26 июня.

Після проведених досліджень води річки Донець та паперової фабрики Донецького акціонерного Товариства в селі Піски Зміївського повіту видно, що завод сильно забруднює воду. Запропоновано залучити адміністрацію фабрики до судової відповідальності за порушення санітарних правил.

1685. Выстрел кн. С. Н. Святополк-Мирского в хориста. – 1913. – 26, 29 июня.

У Валках на громадських зборах помічником валківського повітового предводителя дворянства князем С. М. Святополк-Мирським було поранено в ногу хориста Коваленка. Розпочато слідство.

1686. Валки: дожди ; хлебные дела. – 1913. – 26 июня.

Після тритижневого періоду дощів настали три літні дні, потім знову пішов дощ. Негода завдає збитків сільському господарству.

1687. Купянск: предупрежденное крушение. – 1913. – 26 июня.

Потяг зі станції Куп'янськ був пущений запасним шляхом, що йде в глухий кут. Машиніст помітив небезпеку і вчасно зупинив поїзд.

1688. Изюмский уезд: появление суслика. – 1913. – 26 июня.

Луговий метелик, що з'явився у великій кількості через сиру і дощову погоду, багато шкоди не завдав. Однак з’явилася величезна кількість ховрахів.

1689. Городская дума. – 1913. – 27 июня.

На сесії Міської думи були присутні 30 депутатів. Вшанували пам'ять померлого В. Я. Воскресенського.

1690. Вынос тела В. Я. Воскресенского. – 1913. – 27 июня.

1691. Перемены в составе Думы. – 1913. – 27 июня.

У зв'язку зі смертю В. Я. Воскресенського його місце має зайняти кандидат К. О. Зворикін.

1692. Положение дела с выкупом конки. – 1913. – 27 июня.

Раніше опубліковане повідомлення про затвердження губернатором постанови Думи про викуп конки невірне. Термін опротестування ухвали не минув. Постанова має бути затверджена Міністром внутрішніх справ.

1693. Новый заведующий народным образованием г. Харькова. – 1913. – 27 июня.

У конкурсі на посаду завідувача відділу народної освіти управи взяли участь 36 кандидатів. Обраним став інженер-хімік С. Д. Ільяшевич, колишній викладач єлисаветградського комерційного училища, а останнім часом – директор заснованого ним же в Новгородській губернії комерційного училища спільного навчання.

1694. На земских учительских курсах. – 1913. – 27 июня.

Поточні заняття в музеї наочних посібників з природознавства та педагогічної психології проводяться під керівництвом викладача С. П. Попича. Розпочався огляд зоологічного музею. Відбулася екскурсія до астрономічної обсерваторії.

1695. Наплыв кандидатов на учительские места. – 1913. – 27 июня.

На учительські місця в церковних школах у Харківському повіті подано 100 заяв. Вакантних місць немає. Серед кандидатів переважають семінаристи, гімназистки, єпархіалки.

1696. Дом высших женских курсов О-ва трудящихся женщин. – 1913. – 27 июня.

Піклувальний комітет вищих жіночих курсів Товариства працюючих жінок клопочеться перед міністерством народної освіти про виділення 60000 р. допомоги для спорудження будівлі курсів. Курси відкриті 1907 р. Зараз навчається 800 слухачок. Навчання відбувається на двох факультетах: історико-філологічному та фізико-математичному. Утримуються коштом платні учнів. Найважливішою потребою для курсів є спорудження власного будинку. У найближчому майбутньому кількість слухачок має зрости до 1000 осіб. Харківська міська дума у 1911 р. безкоштовно відвела ділянку землі площею 1 кв. сажень та вартістю 60000 р. для будівництва. Міністерство народної освіти підтримує проєкт будівлі та виділяє кошти на його зведення – по 20000 р. на рік протягом трьох років.

1697. Жалобы на городское обложение. – 1913. – 27 июня.

Серед харківських домовласників поширилася думка про неправильний напрямок діяльності міської оцінної комісії. Необхідне нове положення про оподаткування.

1698. [Бенефис Грехова]. – 1913. – 27 июня.

Талановитого артиста, який виступає у трупі Горева, тепло приймали глядачі.

1699. Закладка нового храма. – 1913. – 27 июня.

У слободі Зарожна Зміївського повіту відбулося урочисте закладання храму на честь Василя Великого. Храм будується замість згорілого за проєктом єпархіального архітектора академіка В. М. Покровського коштом парафіян.

1700. Городская дума. – 1913. – 28 июня.

Виконуючий обов’язки міського голови М. Є. Дорофєєв доповів про результати своєї поїздки до Петербурга, головною метою якої було з'ясування справи з дозволом на отримання містом 18-мільйонної позики. Питання має вирішитися позитивно до вересня. Член управи О. М. Коритін зробив доповідь про будівництво казарм для п’ятої та шостої сотень Оренбурзького козачого полку. На їх будівництво складено кошторис на 165000 р. Затверджується проєкт договору міста із правлінням Південно-Східних залізниць на укладання каналізаційних труб під коліями. Затверджено тимчасові правила користування електричною енергією. Член управи Ф. І. Ширяєв доповів про стан робіт з виконання загальної переоцінки нерухомого майна.

1701. Приезд М. М. Алексеенко. – 1913. – 28 июня.

До Харкова прибув голова бюджетної комісії Державної Думи.

1702. Погребение В. Я. Воскресенского. – 1913. – 28 июня.

1703. 30-летний юбилей Е. Н. Гейцыг. – 1913. – 28 июня.

1 серпня виповнюється 30 років діяльності начальниці харківського єпархіального жіночого училища на цій посаді. Освіту вона здобула в Харківському інституті шляхетних дівчат і залишилася при ньому пепіньєркою, потім була класною дамою. На пропозицію покійного архієпископа Амвросія обійняла посаду начальниці єпархіального училища. Серед духовенства та учениць користується популярністю та щирими симпатіями.

1704. Второй городской санитарный надзиратель. – 1913. – 28 июня.

Призначений столоначальник управління поліцмейстера В. М. Мальцев.

1705. На земских учительских курсах. – 1913. – 28 июня.

Окрім занять, курсанти оглянули метеорологічну станцію, гірничопромисловий музей.

1706. Открытие лечебницы приказчиков. – 1913. – 28 июня.

Відкриваються амбулаторія, аптека та лабораторія лікарні прикажчиків м. Харкова. Піклувальна рада знайшла приміщення на Ярославській вулиці № 2, розташоване на другому поверсі, що складається з 17 кімнат. На обстановку та придбання медичних інструментів витрачено кілька тисяч карбованців. Лікарнею та її установами можуть користуватися дійсні члени харківського зібрання прикажчиків, Товариства взаємного кредиту прикажчиків, Товариства взаємної допомоги прикажчиків та їх професійного Товариства, а також члени їхніх сімей. Оплата по 1 січня 1914 р. за користування аптекою та амбулаторією – 2 р., за кожний рецепт – 10 к.

1707. Пожар в городском театре. – 1913. – 28, 29 июня.

У драматичному театрі запобігли пожежі, причиною якої могло стати замикання в електричній мережі.

1708. Отвод городской земли под областную станцию. – 1913. – 28 июня.

Проводяться організаційні роботи з улаштування станції: губернська управа затвердила загальні одноразові витрати по станції у вигляді 733497 р. та щорічні у 230306 р. Губернська управа входить у договірні відносини щодо утримання та управління обласної станції з департаментом землеробства, губернськими земствами, курським, полтавським, воронезьким та харківським Товариствами сільського господарства. У Міській думі депутати обговорювали можливість виділення землі, їхні думки розділилися.

1709. Сад приказчиков / Ал. Н—ский. – 1913. – 28 июня.

Нерозумна одноактна мініатюра С. Ф. Сарматова «Єврейські анекдоти в особах» увійшла до останньої програми відкритого театру Сарматової. Здавалося, що навіть артисти почуваються ніяково, виступаючи в такій п’єсі. Інші дві мініатюри заслуговують на увагу.

1710. Валки: возрождение садоводства. – 1913. – 28 июня.

Для покращення стану селянського садівництва валківське земство зробило низку заходів. Одним з них визнано конкурс садівників. Для їхнього преміювання земство щорічно вносить у кошторис 1200 р. Селяни охоче відвідують народні читання, присвячені питанням плодівництва та городництва, вступають із лекторами у живу бесіду.

1711. Назначение. – 1913. – 29 июня.

На посаду настоятеля Скорб'ященської церкви при харківській міщанській богадільні замість священника М. Секирського призначено духівника харківської духовної семінарії священника Іоанна Ільїнського.

1712. Приглашение Д. С. Черкеса. – 1913. – 29 июня.

Головного організатора спорудження харківської каналізації викликано експертом з проєкту каналізації у Полтаві.

1713. Педагогическая выставка. – 1913. – 29 июня.

Виставка Харківського навчального округу відкривається для публіки. До свого офіційного відкриття вона працювала вже два тижні. За цей час виставку відвідали 2000 осіб. Передбачається продаж експонатів з відділів жіночого рукоділля та технічних училищ.

1714. Конкурс на должность городского бухгалтера. – 1913. – 29 июня.

На посаду помічника головного бухгалтера призначено Г. Я. Грищенка, головного бухгалтера міської Олександрівської лікарні.

1715. Канализация. – 1913. – 29 июня.

Каналізаційні роботи у розпалі. По всій лінії головного колектора проводяться земляні роботи, на одній із ділянок розпочато кладку. Розпочали спорудження насосної станції. Планується започаткувати експлуатацію каналізації у середині 1914 р.

1716. На земских учительских курсах. – 1913. – 29 июня.

Курсисти оглянули зоологічний музей та метеорологічну станцію. Спливає час роботи курсів. Зроблено багато фотографій.

1717. На Холодной горе. – 1913. – 29 июня.

Розпочали замощення центральної Озерянської площі, зайнятої ринком.

1718. Забытый переулок. – 1913. – 29 июня.

Жителі Карпівського провулка у колективній заяві просять про його замощення. Схожі клопотання підписали комітет Дмитрівського піклування та піклувальник Дмитрівського притулку.

1719. [Театр сада «Тиволи»]. – 1913. – 29 июня.

Гастролі української трупи О. Л. Суходольського починаються відомою драмою М. П. Старицького «Ой, не ходи, Грицю, та на вечорниці». У головній ролі – Дикова.

1720. 11083 р. Змиевскому уездному земству. – 1913. – 29 июня.

Управління внутрішніх водних шляхів та шосейних доріг перевело допомогу на розбудову мостів та дамб через річку Сіверський Донець дорогою між Чугуєвом та селом Малинівка.

Липень / Июль

1721. Городская дума. – 1913. – 3, 4 июля.

Заслухано доповідь про міські позики: довгострокову облігаційну (4400000 р.) і короткострокову (2500000 р.), що погашається із сум першої. З другої позики планується заплатити 2150000 р. – викупну суму бельгійському Товариству і 350000 р. на перебудову кінної тяги в електричну. Розглядалося питання започаткування міської школи друкарської справи, будівництва нових пожежних частин. У закритому засіданні було обговорено питання придбання містом земельних ділянок.

1722. 25-летний юбилей [пастырской деятельности настоятеля Всехсвятской церкви Харькова о. Николая Кратирова]. – 1913. – 3 июля.

Освіту здобув у вологодській духовній семінарії. Службову діяльність розпочав на посаді священника в Ізюмі. У 1893 р. перейшов на службу до Харкова на місце, яке посідає нині.

1723. Проект соглашения [между харьковской городской управой и бельгийским акционерным Обществом харьковских конно-железных дорог]. – 1913. – 3 июля.

Бельгійське Товариство відмовляється від прав, що належать йому за договорами 31 травня 1882 р. та 14 жовтня 1893 р. За відмову від цих прав харківське міське Товариство виплачує 2150000 р.

1724. О крушении Императорского поезда на ст. Борки. – 1913. – 4 июля.

У журналі «Руссская старина» опубліковано спогади інженера Л. М. Любимова, який одразу прибув із Харкова на місце катастрофи. Описано враження, які пережили очевидці та представники управління залізниці.

1725. Покупка дома наследников Федецкого. – 1913. – 4 июля.

Власник ресторану «Циммерман» К. К. Клеккер придбав будинок на вул. Сумській, № 3 за 275000 р.

1726. Губернское агрономическое совещание при харьковской землеустроительной комиссии. – 1913. – 6 июля.

Затверджено кошторис на організацію агрономічних заходів на поточний рік у сумі 18820 р.

1727. Дашкевич, Ник. Городской театр в пожарном отношении : (письмо в редакцию). – 1913. – 6 июля.

Театральна комісія перед початком сезону має вжити заходів для усунення недоліків.

1728. [Драма Б. Гринченко «Степовый гисть» в общедоступном театре Дома рабочих]. – 1913. – 6 июля.

П'єсу поставлено українським гуртком під керівництвом *А. А.* Квітки. У спектаклі зайнята професійна артистка Базарова.

1729. Завещание [купца] В. В. Артюха. – 1913. – 6 июля.

Залишив університету 3000 р., Технологічному та Ветеринарному інститутам – по 1000 р., Жіночому медичному – 2000 р., Товариству звільнених із місць ув'язнення – 500 р., Товариству грамотності – 1000 р., Будинку працьовитості – 500 р., Благовіщенському і Всіхсвятському церковно-приходським піклуванням – по 500 р. Досить великі суми купець заповів своїм службовцям.

1730. Закрытие земских учительских курсов. – 1913. – 6 июля.

1731. Командировка [в Брюссель] на Международный конгресс по призрению детей. – 1913. – 6 июля.

Харків представлятимуть Е. Ф. Файст, М. В. Файст та Л. О. Габель.

1732. Мирский, Ан. Заметки репортера. – 1912. – 7 июля.

Минулого року художню школу перетворено на училище. Зведення будівлі обійшлося місту в 100000 р., крім вартості землі. Щорічний бюджет училища складає 25000 р. Академія мистецтв виплачує субсидію 5000 р. Місто подало на затвердження кандидатуру директора училища, але Академія призначила іншу людину, яка не має звання художника. Новий директор звільнив колишніх викладачів – художників: Беркоса, Пестрикова, Пинєєва, Федорова. Дума планує відмовитися від субсидії, щоб одноосібним господарем училища було місто.

1733. Педагогическая выставка / Н. Г. – 1913. – 7, 8 июля.

Організована у другій гімназії. Щодня її відвідують 300–400 осіб. Найцікавішими є відділи дошкільної освіти та ручної праці.

1734. Труппа Суходольского / Н. Д. – 1913. – 7 июля.

До складу трупи входять Дикова, Ольгіна, Тополя, Гриценко, Волошина, Дзбановський, Занєгін, Юркевич, Сагайдачний, Орловський. Артисти добре зіграні, проте репертуар залишається старий.

1735. Велосипед. – 1913. – 9 июля.

Члени Товариства любителів спорту Павлов та Гюльцгоф здійснили поїздку до Москви на велосипедах. Вони виїхали з Харкова 29 червня та прибули до Москви 3 липня. Чистий час у дорозі – 54 години.

1736. Гимнастические курсы при Харьковском учебном округе. – 1913. – 9 июля.

Склали іспит та отримали диплом викладача гімнастики 34 особи.

1737. Мирский, Ан. Заметки репортера. – 1913. – 9 июля.

Міська трупарня та анатомічний театр університету розташовані на вулиці Сумській. Там знаходяться трупи безпритульних та бідняків, яких нікому поховати.

1738. Освящение храма [в имении Натальевка, Богодуховского уезда]. – 1913. – 9 июля.

Храм споруджено коштом П. І. Харитоненка за проєктом академіка Щусєва в давньоруському стилі. Освячення здійснив архієпископ Арсеній.

1739. Открытие санатория для больных туберкулезом. – 1913. – 9 июля.

Знаходиться біля роз'їзду Ріпки у колишньому маєтку поміщика. Хворі мешкають у двоповерховому будинку. На першому поверсі розташовані їдальня, водолікарня та палати для чоловіків. Жіночі палати знаходяться на другому поверсі. Тут же містяться квартири лікаря та середнього медперсоналу. Перша група хворих складається із 12 осіб. Лікарем санаторію запрошено доктора М. І. Фреймана.

1740. В харьковском сыскном отделении. – 1913. – 10 июля.

Із середини 1912 р. загострилися відносини між колишнім поліцмейстером К. М. Бочаровим та начальником розшукового відділення С. О. Богуславським. Ходили чутки про зловживання у розшуковому відділенні. Після перевірки, проведеної віцедиректором департаменту поліції, Бочарова було переведено на посаду севастопольського поліцмейстера, а Богуславський та його помічник Остапко вийшли у відставку. Звинувачення не підтвердились, але відділення було розформоване. На посаду начальника розшукового відділення було призначено начальника кишинівського розшукового відділення М. І. Сичова, його заступником став поліцейський наглядач П. Ф. Шандрук. Поліцейськими наглядачами призначені Іоаніді та Спіней. Стосунки між Сичовим та Шандруком від самого початку склалися напружені. Незабаром з’явилася заява про зловживання Шандрука. З'ясувалося, що це було організовано Сичовим, але він сам припускався серйозних порушень. Розслідування доручено старшому раднику губернського правління В. В. Філонову і ще не закінчене.

1741. По поводу событий в сыскном отделении / Интервьюэр. – 1913. – 11 июля.

Автор вважає, що Харкову загалом пощастило з поліцією. На жаль, це не стосується розшукового відділення.

1742. Страничка воспоминаний / Седой. – 1913. – 11 июля.

Харкову не щастить із чинами розшукового відділення – майже жоден начальник добровільно не пішов зі служби. Першим був Ланге. Він енергійно взявся до викорінення злочинності. Потім поповзли чутки, що підозрювані зазнавали катувань. Втрутилася прокуратура і відбувся суд. На лаві підсудних опинилися працівники розшукового відділення. Майже всі обвинувачені були засуджені до ув'язнення. Після суду Ланґе отримав місце у повітовій поліції. Його тимчасовим заступником був Козьмін, який не залишився на службі та вийшов у відставку. Розшукове відділення

очолив Богуславський, але йому та його заступнику Остапку було пред'явлено звинувачення.

1743. В недрах сыскного отделения. – 1913. – 12 июля.

Харківський губернатор доручив поліцмейстеру О. М. Каленському на підставі наявних даних зробити найдокладнішу ревізію розшукового відділення. Поки що справа перебуває на стадії попереднього розслідування і не можна точно говорити про зловживання. До приміщення розшукового відділення прибули ревізори. До складу комісії увійшли О. М. Каленський, І. І. Шостенко, А. Ю. Фокін та столоначальник Пестриченко.

1744. Протест городских архитекторов против обвинений в недобросовестности. – 1913. – 12 июля.

В останньому засіданні Думи деякі депутати дозволили собі різкі випади у бік міських архітекторів. До управи надійшла заява Г. П. Павловського, О. І. Линника, В. Д. Кацики та П. І. Ширшова. Вони висловили надію, що управа знає про справжній стан речей і не погоджується з такими огульними звинуваченнями.

1745. Тиф в [губернской] тюрьме. – 1913. – 12 июля.

Виявлені хворі на висипний тиф.

1746. В сыскном отделении. – 1913. – 13 июля.

Триває ревізія. Наведено факти порушень.

1747. Валки: подворная перепись [крестьянских хозяйств]. – 1913. – 13 июля.

Проводить губернське земство. Три загони працюють у Валківській, Ново-Водолазькій та Коломакській волостях. Вже описано 30000 дворів, що становлять 420 селищ. З'ясувалося, що у повіті недостатньо пошт (лише чотири) та земських лікарень (на весь повіт дві).

1748. Губернский санитарный совет. – 1913. – 13 июля.

Розглядалися санітарні норми щодо утримання робітників у бурякових господарствах.

1749. Мельников, Ф. Е[лена] К[онстантиновна] Яниковская [Лелина] : [сообщ. о смерти] / Ф. М. – 1913. – 13 июля.

Чотири роки тому закінчила театральну школу. Три сезони поспіль виступала в трупі М. Синельникова. Минулого сезону в неї виявили недокрів'я, і вона була змушена виїхати на батьківщину. Померла у Катеринодарі. Точна причина смерті невідома.

1750. «Злободневная» беседа. –1913. – 14 июля.

Про методи роботи розшукового відділення.

1751. Владимир Галактионович Короленко: (последний портрет): по поводу 60-летия со дня рождения: В. Г. Короленко с дочерьми на даче в деревне Хатки близ Сорочинец, Миргородского уезда; Рабочий кабинет В. Г. Короленко в Полтаве; Дача В. Г. Короленко в деревне Хатки / фото Х. С. Гомельского // Юж. край : ил. прибавление к № 11516. – 1913. – 14 июля. – С. 1–3.

1752. Из прошлого: [о воспоминаниях инженера Л. Н. Любимова о крушении императорского поезда возле станции Борки, напечатанных в журнале «Русская Старина»]. – 1913. – 14 июля.

1753. Перелет штабс-капитана Воротникова. – 1913. – 14 июля.

Начальник Київського авіаційного загону вилетів із Києва до Полтави, а звідти полетів до Харкова. Тут Воротников здійснив показовий політ над іподромом і полетів до Чугуєва. Літак «Ньюпор» виготовлений у Росії. Пілота супроводжує його механік Ковальов.

1754. Начальник сыскного отделения Сычев и его помощник Шандрук: по поводу ревизии сыскного отделения в связи со взаимными обвинениями Шандрука и Сычева в преступлениях по службе : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11516. – 1913. – 14 июля. – С. 4.

1755. Пос. Лозовая: эпидемия оспы. – 1913. – 14 июля.

Наразі виявлено 15 осіб.

1756. Увольнение в отставку начальника сыскного отделения и его помощника без прошения. – 1913. – 14 июля.

Наказом губернатора звільнено М. Сичова та П. Шандрука. На їхні місця тимчасово призначено Євстафія Гранковського та Якова Гульбіса. Передання справ триватиме кілька днів.

1757. Унковский, В. Харьковский санаторий для туберкулезных. – 1913. – 14 июля.

Санаторій «Ріпки» відкритий на кошти, отримані від проведення днів білої ромашки, та пожертвувань. Садиба з будинком коштувала понад 30000 р. Було надбудовано другий поверх, прибудовано флігель, служби, придбано обладнання, медикаменти. Повне утримання коштує хворому 60 р. на місяць. У санаторії є 13 палат на 35 осіб, велика їдальня на 40 осіб, вітальня з піаніно, кабінет лікаря. Будуються спеціальні приміщення для гірників. Є також кілька безкоштовних ліжок, обладнаних коштом О. К. Гельферіха.

1758. Сад приказчиков / Ал. Н-ский. – 1914. – 15 июля.

Виступають артисти під керівництвом режисера Трефілова, куплетист Сарматов, дає сеанси трансформатор де Жассі.

1759. Гулянье в садике при Народном доме. – 1913. – 16 июля.

Брав участь оркестр Товариства «Просвітнницьке дозвілля». На гулянні було близько 700 осіб. Вирішили збиратися щонеділі.

1760. К ревизии сыскного отделения. – 1913. – 16 июля.

Комісія на чолі з поліцмейстером О. М. Каленським здійснила перевірку речових доказів, що зберігаються у відділенні. Досі надходять скарги на чинів відділення Іоаніді, Городецького, Злодєєва, Капліна, Гордона, Шинкаренка.

1761. Перелет Чугуев–Харьков. – 1913. – 16 июля.

Начальник Київського авіаційного загону штабс-капітан О. С. Воротников повернувся з Чугуєва, в якому пробув три дні. Летів разом зі своїм механіком Ковальовим. З Харкова вони летять до Києва.

1762. Постройка сложного Николаевского училища. – 1913. – 16 июля.

Будівлю зведено, проводяться роботи з внутрішнього оздоблення. Здача запланована на 1 жовтня. Будівництво та обладнання обійдеться у 155000 р.

1763. В недрах сыскного отделения. – 1913. – 17 июля.

Кандидат на поліцейські посади Г. Лівшиць, який залучається до справи про розшукове відділення як свідок та обвинувачений, звільнений зі служби наказом губернатора.

1764. Проводы [секретаря харьковской тюремной инспекции А. К. Коршенбойма]. – 1913. – 17 июля.

Призначений помічником тамбовського тюремного інспектора.

1765. Волчанск: педагогические курсы. – 1913. – 18 июля.

Слухачів 80 осіб. Викладаються методика російської мови, арифметика, шкільна гігієна, співи, природознавство, світознавство, Закон Божий. Лекції читають Г. І. Дзасохов, О. М. Марчевська, Кнічер, Кузнецова, Ступницький, Покровський.

1766. Перелет Харьков–Киев [военного летчика А. С. Воротникова]: пробные полеты. – 1913. – 18 июля.

1767. Юбилейный сборник медицинского Общества. – 1913. – 18 июля.

Опублікований під редакцією С. М. Ігумнова. У збірнику вміщено портрети діячів Товариства та почесних членів за 50 років його існування, діаграми, фотографії будівель, наукові статті.

1768. Детский суд в Харькове. – 1913. – 19 июля.

Цього року в суді розглядалося 700 справ. У притулку на Іванівці зараз «під слідством» перебувають 160 дітей. Хлопчики навчаються палітурній та шевській справі, дівчатка – рукоділлю та господарюванню.

1769. Отлет А. С. Воротникова в Киев. – 1913. – 19 июля.

1770. Сад приказчиков / Ал. Н–ский. – 1913. – 19 июля.

Для бенефісу Сарматової було обрано п'єсу Г. Запольської «Мораль пані Дульської». У спектаклі взяли участь Надінська, Трефілова, Іллічевська, Раїч, Асперова, Арді.

1771. Харьковские катакомбы. – 1913. – 19 июля.

Згідно з пропозицією губернатора міська управа здійснила дослідження підземних ходів, виявлених під час земляних робіт. Зроблено це з метою запобігання нещасним випадкам. Виявлено три місця: на вулиці Пушкінській, 38, у Соборному провулку біля будинку Жевержеєва, у садибі Комерційного клубу. Управа доручила інженеру Б. А. Кустерському та архітектору О. І. Линнику провести дослідження.

1772. В недрах сыскного отделения: к делу Шандрука. – 1913. – 20 июля.

Було проведено кілька обшуків у ювеліра І. Д. Розенберга.

1773. Эпидемия [дизентерии в с. Уды Харьковского уезда]. – 1913. – 20 июля.

Захворіли близько 100 осіб.

1774. Назначение [бывшего начальника сыскного отделения С. А. Богуславского]. – 1913. – 21 июля.

Призначений на таку саму посаду в Катеринославі.

1775. Праздник старообрядцев. – 1913. – 21 июля.

З нагоди престольного свята у молитовному домі на Заїківці єпископ Кирило здійснив богослужіння.

1776. Щедрый дар. – 1913. – 21 июля.

Засновник чоловічої гімназії Рубінштейн подарував міністерству народної освіти належне йому місце з будинками на вул. Дмитрівській та свою гімназію з усім обладнанням та обстановкою.

1777. В летней колонии для слабогрудых Общества пособия бедным евреям г. Харькова. – 1913. – 22 июля.

Колонія знаходиться у Люботині. У першу зміну там перебувало 15 осіб, у другу – 19. Лікарський нагляд здійснює лікар В. З. Землінський та люботинський земський лікар М. Ф. Афанасьєв.

1778. Чествование [настоятеля Всехсвятской церкви] священника Н. Кратирова [по случаю 25-летия его пастырской деятельности]. – 1913. – 22 июля.

1779. Назначение [бывшего помощника начальника сыскного отделения] Остапко. – 1913. – 23 июля.

Призначений канцелярським чиновником севастопольського розшукового відділення.

1780. Новый начальник Южных [железных] дорог. – 1913. – 23 июля.

Призначений інженер Чернай.

1781. Ремонт театра Коммерческого клуба. – 1913. – 23 июля.

Капітальний ремонт розпочато у травні. Замовлено нові двері, перебудовується вестибюль. Зал для глядачів оздоблюється заново. Завіса виконана в античному стилі за ескізом художника І. А. Суворова, який керує всією перебудовою. Вартість ремонту – близько 18000 р.

1782. «Университетский городок». – 1913. – 23 июля.

Університет постійно потребує коштів і звертається до міністерства народної освіти з клопотаннями про позики та субсидії. Міністр освіти Кассо запропонував доцільніше використовувати землі, що належать університету. Їх вартість – близько

9000000 р. Групою професорів було запропоновано проєкт влаштування «Університетського містечка», який полягає в тому, щоб усі установи з Університетської вулиці перенести на вулицю Сумську, де міститься більшість відділень медичного факультету. Звільнені землі можна було б продати або здати в оренду, а отримані кошти витратити на спорудження будівлі університету. Міністр висловив побажання, щоб університет знайшов заможну людину, яка була б зацікавлена в експлуатації земельної ділянки.

1783. Унковский, В. Славный памятник : юбилейный сборник харьковского медицинского Общества. – 1913. – 24 июля.

У збірнику опубліковано кілька статей, що є нарисами про виникнення та діяльність Товариства і його засновників. Через 50 років за підсумками діяльності та своєї значущості Товариство посіло перше місце в Росії та одне з перших у Європі.

1784. Женский университет в Харькове: (постройка дома высших женских курсов Общества трудящихся женщин). – 1913. – 25 июля.

Будівля зводиться за проєктом академіка Бекетова. Будівництво веде фірма «Геронімус та Солун», яка звела будинок медичного Товариства. Вартість будівлі визначена приблизно в 300000 р.

1785. На нужды заключенных. – 1913. – 25 июля.

Директор губернського тюремного комітету А. М. Ейзлер пожертвував на потреби ув'язнених 200 р.

1786. Посещение харьковских библиотек. – 1913. – 26 июля.

Представник Одеської громадської бібліотеки М. П. Сквері відвідав Громадську бібліотеку та першу безкоштовну народну бібліотеку Товариства грамотності на Москалівці, ознайомився з характером та результатами їх діяльності. Харків вважається зразковим містом з організації бібліотечної справи.

1787. Ремонт [Успенского] собора. – 1913. – 26 июля.

Куполи та хрест заново позолочені, дзвіниця покривається мармуровою крихтою. Наново перебудовується приміщення, де розташовувався магазин Развалінова. Це найбільший ремонт за останній час, що обійдеться собору в 100000 р. Щодня працюють 50–60 будівельників.

1788. Совещание о «харьковских катакомбах». – 1913. – 26 июля.

Відбулося у міській управі під головуванням З. Ю. Харманського. Повідомлено, що галереї на вул. Пушкінській досліджено, а на вул. Римарській та пров. Соборному засипані та утрамбовані.

1789. Колебание почвы в Купянске. – 1913. – 27 июля.

Відчувалося протягом кількох секунд. Було чути підземний гул.

1790. С. Н. Курченинов : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 27, 28 июля.

Народився у 1853 р. Закінчив третю харківську гімназію та у 1870 р. вступив на юридичний факультет Харківського університету. Після закінчення був призначений чиновником до азійського департаменту, з 1879 р. перебував при міністерстві закордонних справ. У 1882 р. обраний почесним мировим суддею, а 1885 р. – предводителем дворянства Куп'янського повіту. На цю посаду С. М. Курченінов

переобирався тричі. У 1894 р. обраний губернським предводителем дворянства. Через три роки через хворобу відмовився від громадського життя та виїхав за кордон. Помер у Кіссінгені (Німеччина).

1791. Новый начальник Южных железных дорог [инженер Б. Д. Воскресенский]. – 1913. – 27 июля.

1792. Оштрафование редактора «Южного края». – 1913. – 27 июля.

Миколу Павловича Дриженка за постановою губернатора оштрафовано на 150 р. за статтю «Педагогическая выставка» в липневому номері, яка нібито збуджує у населенні вороже ставлення до навчального відомства.

1793. 1 [бесплатная] библиотека Общества грамотности [им. Н. А. Некрасова]. – 1913. – 27 июля.

У 1912 р. число передплатників становило 1467, відвідувань – 35559. Проте вказується на зміну складу читачів: зменшилася кількість робітників, а кількість передплатників, які походять із буржуазних верств, зросла.

1794. Финансовая сторона городских предприятий. – 1913. – 27 июля.

Вартість трамвая на 1 січня 1913 р. становила 3131122 р. За 1912 р. чистий прибуток становив 124255 р. Вартість електричної станції на 1 січня – 1038486 р., а кошторис на спорудження нової – 3438255 р. На 1 червня вже витрачено 1162442 р. Кошторис на будівництво першої черги каналізації становить 4430000 р. і вже витрачено 1626179 р.

1795. В. Г. Короленко в кругу ближайших сотрудников «Русского богатства» (Анненского и Якубовича уже нет в живых) : [фото] / Юж. край : ил. прибавление к № 11542. – 1913. – 28 июля. – С. 1.

1796. К открытию [амбулаторной] лечебницы приказчиков. – 1913. – 28, 29 июля.

Питання про створення медичної установи порушив В. О. Андрєєв, і за кілька років Й. М. Карпенко запропонував відкрити лікарню. Торішнього серпня було затверджено статут, а в грудні відбулися вибори опікунської ради. За конкурсом були запрошені лікарі: Д. Я. Петровський, А. А. Бельц, К. М. Дворжанчик, В. А. Меркур'єв, С. Л. Звенигородський, Д. Г. Лисанський. При лікарні існує хіміко-мікроскопічна та бактеріологічна лабораторії, якими управляє А. Н. Беклемішев. При лікарні є аптека. Річний кошторис амбулаторії 16000 р.

1797. Профессор И. И. Мечников: к 25-летию Пастеровского института в Париже и деятельности в нем И. И. Мечникова : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11542. – 1913. – 28 июля. – С. 1.

1798. Члены комиссии школьных летних колоний харьковского Общества грамотности: (по случаю закладки дома школьных колоний в хуторе Отрадном близ Померок : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11542. – 1913. – 28 июля. – С. 4.

1799. В годичном собрании уполномоченных Общества вспомоществования учащимся детям служащих Южных железных дорог. – 1913. – 29 июля.

Кошторис на 1913 р. затверджений у сумі 17000 р. На стипендії виділено 8000 р., на чоловічий гуртожиток – 3600 р., на утримання літньої колонії – 1000 р.

1800. Кости мамонта. – 1913. – 30 июля.

Правління Технологічного інституту вирішило зміцнити кордон своєї ділянки, яка закінчується крутим спуском на Бєлгородську вулицю. Під час підготовчих робіт зі зведення стіни робітники натрапили на кістки великого розміру. Їх відправили до зоологічного кабінету університету, де знахідку оглянув зоолог В. Є. Геркевич. Він зробив попередній висновок, що кістки належать мамонту і таких частин скелета в Харкові ще не знаходили. До розслідування хочуть залучити професора палеонтології М. А. Богословського.

1801. Купянск: землетрясение. – 1913. – 30 июля.

Сталося 26 липня о п'ятій годині ранку. На околицях підземний удар супроводжувався глухим гулом.

1802. На новой электрической станции. – 1913. – 30 июля.

Усі необхідні роботи закінчено. У другій половині серпня очікується запуск турбін.

1803. Прибытие тела С. Н. Курченинова. – 1913. – 30 июля.

Панахиду за колишнім губернським предводителем дворянства відслужено в Миколаївській церкві. Увечері тіло було відправлено для поховання до маєтку Відрадне.

1804. Скромный труженик. – 1913. – 30 июля.

Виповнилося 30 років служіння завідувача аптеки медичного Товариства М. Я. Штейнберга. У день ювілею його привітали лікарі та службовці Товариства.

1805. Съезд законоучителей [средних светских учебных заведений г. Харькова]. – 1913. – 30 июля; 1, 2, 4 авг.

Проводиться у приміщенні єпархіального дому. Прибуло близько 50 законоучителів. Роботу з'їзду розбито на шість секцій, на яких буде заслухано 20 доповідей.

1806. Валки: среди народа. – 1913. – 31 июля.

Земство провело статистичне дослідження селянських господарств, що дало чимало цікавих фактів. У Коломакській волості зареєстровано двоє столітніх старих, а на хуторі Ільченковому живе старий, якому 108 років.

1807. Лечебница приказчиков. – 1913. – 31 июля.

Продовжують надходити пожертвування. Від Л. П. Соколова та В. П. Підпального надійшло по 1000 р.

1808. О находке костей мамонта. – 1913. – 31 июля.

У 1892 р. на Основі була виявлена велика гомілкова кістка мамонта. Згодом на Лисій горі знайшли кілька зубів мамонта, а при останній розкопці на Миколаївській

площі – рештки щелепи зі шматком бивня. Два роки тому випускником університету Федоровським у Зміївському повіті був викопаний скелет кита.

Серпень / Август

1809. [Бенефис артистки Ильчевской] / Ал. Н–ский. – 1913. – 2 авг.

Артистка антрепризи С. Ф. Сарматова обрала п’єсу А. Бернштейна «Ізраїль».

1810. Выпуск агрономов. – 1913. – 2 авг.

Відбувся перший випуск у перетвореному середньому сільськогосподарському училищі. Професію агрономів здобули 11 осіб.

1811. Новый дом Южных железных дорог. – 1913. – 2 авг.

Будівництво розпочате у травні 1912 р. та обійдеться у 1950000 р. Автор проєкту – академік архітектури О. І. Дмитрієв. У будівлі, спроєктованій в стилі ампір, буде шість поверхів, 400 кімнат. Планується встановлення трьох сходів між поверхами та п'яти електричних підйомних машин. Нині на будівництві працюють близько 600 осіб.

1812. Новый заведующий городской статистикой [А. В. Переплетчиков]. – 1913. – 2 авг.

Раніше служив у губернському земстві.

1813. [Труппа С. Ф. Сарматова]. – 1913. – 2 авг.

Орендувала театр Є. Е. Машель на шість років. Наразі трупа виступає в саду прикажчиків. Колектив покидає режисер Трефілов. Залишаються артисти Надінська та Арді.

1814. Экстренное заседание Городской думы. – 1913. – 2 авг.

Обговорювалися заходи щодо пошуку коштів на спорудження каналізації, електричної станції, водогону та військових казарм у зв'язку із затримкою п'ятої облігаційної позики в 18 мільйонів рублів. Вирішено використовувати 1000000 р., що є на поточному рахунку міської управи.

1815. Инженер Б. Д. Воскресенский, начальник Александровской железной дороги, бывший начальник службы движения Южных железных дорог, назначенный в настоящее время начальником Южных железных дорог : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11555. – 1913. – 4 авг. – С. 1.

1816. Кости мамонта, найденные в усадьбе харьковского технологического института : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11555. – 1913. – 4 авг. – С. 4.

1817. С. Н. Курченинов, бывший харьковский губернский предводитель дворянства : фото // Юж. край : ил. прибавление к № 11555. – 1913. – 4 авг. – С. 1.

1818. Новая подземная галерея на Рымарской улице. – 1913. – 4 авг.

У Харкові створено спеціальну комісію для дослідження підземних ходів. Декілька років тому стався провал у садибі Комерційного клубу. Комісія у складі З. Ю. Харманського, інженера Степанова, міських архітекторів О. І. Линника та Г. П. Павловського, міського інженера Б. А. Кустерського насамперед звернула свою увагу на це місце. Підземні споруди, викладені червоною обпаленою цеглою, приблизно сторічної давнини, знайшли у дворовому місці Фреймана. Досліджувати ходи доручено Кустерському та Степанову.

1819. Новый начальник Южных дорог [инженер Б. Д. Воскресенский прибыл в Харьков]. – 1912. – 4 авг.

1820. [Развлекательные программы в летних садах]. – 1913. – 4 авг.

У саду «Тіволі» виступатимуть оперні співаки Бертінеллі, ексцентрики Мері-Балей, акробати Монтовані, куплетист Юровський. У саду прикажчиків буде проводитися «закритий» чемпіонат із французької боротьби. Є кілька цікавих спортсменів – Старошвілі, Макдональд, Абдуллах та Кахута.

1821. [Состав труппы драматического театра Н. Н. Синельникова]. – 1913. – 4 авг.

Запрошені Анцева, Базилевич, Дроздова, Дроздова-Нерадовська, Кареліна-Раїч, Колантар, Маслова, Медведєва, Мельникова, Скульська, Строєва-Сокольска, Стругіна, Чарусська, Янова, Баратов, Баров, Вересанов, Вольмар, Високов, Висоцький, Георгієв, Данаров, Колобов, Львов, Мурський, Віктор Петіпа, Пєвцов, Рунич, Савельєв, А. Смирнов, В. Смирнов, Юренєв. Режисирувати будуть Синельников, Сенницький, Тарський, Татищев, художник-декоратор – Андріяшев. Сезон відкривається 15 вересня.

До київської трупи М. М. Синельникова увійшли Кареніна, О. О. Полевицька, Шатрова, Васильєв, Павленков. Синельников перебуватиме тиждень у Харкові, інший – у Києві.

1822. Школа имени Ж. Гельферих Х. О. Г. – 1913. – 4 авг.

М. Х. Гельферіх пожертвував Товариству грамотності на відкриття школи на згадку про Ж. Ф. Гельферіх 20000 р. У 1902 р. Товариство «Гельферіх-Саде» за невелику суму поступилося Товариству грамотності частиною місця на Кінній площі. У 1907 р. збори пайовиків Товариства «Гельферіх-Саде» виділили для будівництва школи 5000 р. У 1909 р. затверджено проєкт школи, а 1913 р. міністерством виділено кошти з умовою погашення протягом 20 років. Було обрано будівельну комісію та затверджено кошторис. Відбудеться урочисте закладання школи.

1823. Закладка школы [Общества грамотности] им. Ж. Ф. Гельферих. – 1913. – 5 авг.

1824. Международный матч / Бом. – 1913. – 5 авг.

Збірна команда Харкова з футболу з рахунком 3:0 перемогла футболістів Ростова-на-Дону.

1825. Ночлежный [городской] приют. – 1913. – 5 авг.

У 1912 р. в притулку отримали ночівлю 86883 особи (65415 чоловіків, 21468 жінок та 736 дітей). Чистий прибуток від продажу квитків становив 2196 р.

1826. Новые подземные ходы возле Николаевской церкви. – 1913. – 8 авг.

Виявили під час будівництва нової будівлі Азовсько-Донського банку. Стало видно дві підземні галереї склепінчастої форми, викладені цеглою. Будівництво оглянув міський інженер Б. А. Кустерський.

1827. Пожарный инвалидный дом. – 1913. – 8 авг.

Землю, що знаходиться біля 5-ї пожежної частини, під будівництво виділило місто. Закінчене спорудження та внутрішнє оздоблення. При будинку буде влаштовано притулок-школу для сиріт і дітей пожежників. Такий будинок для людей похилого віку і пожежників, які втратили працездатність, є першим у Росії.

1828. Прибытие иностранцев. – 1913. – 9 авг.

З Петербурга приїхав французький журналіст Рене Маршан з метою ознайомитись із побутом землевпорядкованих селян Харківської губернії. Землевпорядкування губернії продовжує привертати увагу іноземців

1829. Проследование их Императорских Величеств через Харьков [в Крым]. – 1913. – 9 авг.

У межах Харківської губернії поїзд зупинявся на станції Дергачі та станції Бірки. Зупинки тривали 20 хвилин.

1830. Харьковский университет и устав 1863 года: историческая справка / В. А. – 1913. – 9, 11, 12 авг.

Роздуми про значення статуту для університетського життя.

1831. Новый губернский [земский] агроном [Я. М. Савченко]. – 1913. – 10 авг.

1832. Перевод [ординарного] профессора [петербургского университета] Д. Д. Гримма в Харьков. – 1913. – 10 авг.

Офіційна версія – «з користі для служби». Однак вважається, що як лідер лівої групи Державної Ради він може негативно впливати на молодших товаришів. Його виступи були неприємні керівникам міністерства народної освіти.

1833. Погребение А. Браиловского. – 1913. – 10 авг.

Поважного члена Дмитрівського піклування про бідних та члена Товариства захисту дітей, диякона Дмитрівської церкви Харкова поховано на холодногірському цвинтарі.

1834. Пребывание их Императорских Величеств в Спасовом Скиту. – 1913. – 10 авг.

Було відслужено молебень і панахиду за Імператором Олександром III та загиблими під час краху царського поїзда у Бірках.

1835. Сад приказчиков. – 1913. – 10 авг.

Для бенефіса Арді обрав фарс «Незрілий плід».

1836. В правлении Общества пособия бедным евреям г. Харькова. – 1913. – 11 авг.

Голова правління доктор М. І. Футран, який зараз перебуває на Кавказі, надіслав заяву з відмовою від посади голови. За час його роботи Товариство широко розвинулося і в багато разів збільшило свій бюджет. Минулого року М. І. Футран одноголосно обраний довічним почесним членом.

1837. Вторым редактором «Южного края» [утвержден сотрудник газеты А. В. Анисимов]. – 1913. – 11 авг.

1838. Гопак Суходольского / Н. Д. – 1913. – 11 авг.

Суходольський зарекомендував себе режисером-художником.

1839. Доктор Э[дуард] Ф[еликсович] Важеевский : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 11 авг.

Після закінчення гімназії вступив до воєнно-медичної академії. Завідував військово-санітарною станцією у Слов'янську, був старшим лікарем 121-го піхотного Пензенського полку, обіймав посаду дивізійного лікаря. Захистив дисертацію «Про слов'янські мінеральні води». Після виходу у відставку здобув звання приват-доцента Харківського університету та читав курс бальнеології. Був обраний довічним членом медичного Товариства. Е. Ф. Важеєвський прожив у Харкові близько 20 років.

1840. Заседание губернского [по земским и городским делам] присутствия. – 1913. – 11 авг.

Вирішено подати до Міністерства внутрішніх справ клопотання для виділення кредитів та позичок. Розглянуте питання про вибори двох депутатів від земств.

1841. Новые подземные ходы. – 1913. – 11 авг.

Комісія оглянула магазин Жевержеєва у Соборному провулку. До підвалів прилягає система підземних ходів. Коридори дозволяють проходити вільно одній людині і мають відгалуження у вигляді глухих кутів. У Горяїнівському провулку оглянуто дворове місце Руфа. Тут знайдено два коридори, завалені землею. На території Азовсько-Донецького банку в котловані виявлено склепіння старовинної кладки. З'ясовано, що ходи мають відгалуження та пролягають через Миколаївську площу.

1842. Памяти доктора Э. Ф. Важеевского / М. Л. – 1913. – 11 авг.

1843. Дело с исследованием подземных ходов. – 1913. – 14 авг.

Інженерний відділ міської управи виконує креслення плану галерей, відкритих у садибі Комерційного клубу.

1844. Открытие телеграфной школы. – 1913. – 14 авг.

Організована на станції Харків управлінням Південних залізниць. Приймаються особи обох статей не молодші 18 років і з освітою не нижчою за міське училище.

1845. Разрешение г. Харькову займа в 165000 р. – 1913. – 14 авг.

Позика у земельному банку дозволена на будівництво казарм для козачого полку.

1846. Земское внешкольное совещание. – 1913. – 15 авг.

Розроблялися засади організації мережі районних бібліотек. Вирішено, що бібліотека має охоплювати 25000 осіб. Нині у Харківському повіті є лише дві бібліотеки – у Вільшані та Липцях. Обговорювалися питання учительських бібліотек, роботи губернського книжкового складу.

1847. Лечебница приказчиков. – 1913. – 15 авг.

Загальні збори пайовиків товариства Прохоровської тригірної мануфактури ухвалили пожертвувати на користь лікарні 7000 р., які вже внесені на рахунок.

1848. Переустройство театра Грикке. – 1913. – 15 авг.

Губернська комісія визнала стан купола театру незадовільним, що призвело до необхідності його перебудови.

1849. Светлой памяти о. диакона А[лексея] Г[ригорьевича] Браиловского : (письмо в редакцию). – 1913. – 15 авг. – Подпись: Прихожанин Дмитриевской церкви.

1850. Сорокалетний юбилей [службы старшей дежурной телефонной станции Екатерины Николаевны Вольфат]. – 1913. – 15 авг.

1851. Сумцов, Н. Ф. Хлеб насущный. – 1913. – 15 авг.

У Харкові відбувся перехід пекарень до рук вірмен та турків. Місцевий господар витісняється із хлібного виробництва. Булочні «вірмено-турецького господарювання» перші за брудом та неохайністю. У них хліб виходить у плямах, м'ятий, з мухами, волоссям, склом. Обгортковий папір стає брудним, із запахом кінського гною. Бажано, щоб якнайшвидше почала працювати міська пекарня.

1852. Федоровский, А. Землетрясение в Купянске 26 июля 1913 г. – 1913. – 15, 20, 21 авг.

Сталося о 4.40 за місцевим часом. Землетрус мав характер різкого поштовху, за яким сталося тремтіння будівель та предметів. Тривалість удару, що супроводжувався глухим протяжним гулом, становила 1–2 секунди. Руйнувань немає.

1853. Библиотечное дело в Харьковской губернии: (земское внешкольное совещание). – 1913. – 17 авг.

Нарада розробила основні положення бібліотечної мережі Харківської губернії. Мережа має складатися з народних (первинна бібліотечна мережа) та районних бібліотек. Первинна мережа має узгоджуватися з мережею шкіл. За планом у губернії має бути відкрито 116 районних бібліотек. На кожну нову бібліотеку губернське земство виділяє 100 р. та щорічно по 50 р. на кожну вже існуючу.

1854. Открытие театра миниатюр Сарматова / Б. – 1913. – 17 авг.

Було розіграно фарс «№ 59» з Надінською та Арді, виконано «пародію на оперу» «Кохання морського короля» за участю Чернецької.

1855. Театр Новой оперы. – 1913. – 17 авг.

Після ремонту інтер'єр цирку Муссурі змінився і став схожим на театральну залу. Склад трупи: К. І. Брун, Л. Г. Гашинська, В. *А.* Зеленецька, *Е.* С. Колтовська, З. Ф. Мезенцева-Стеценко, М. М. Ріолі, І. М. Славіна, *Е.* І. Труффі, О. М. Урбанова,

О. Я. Цвєткова, П. Г. Ярошевська, *Е.* І. Корх, К. Г. Ковелькова, В. А. Лемінська, З. М. Рудіна, М. В. Темникова, Ю. *А.* Спєшнєва, Г. І. Стоянова, Б. І. Заліпський, І. П. Варфоломеєв, П. *А.* Вронський, З. Ш. Гриньов, Д. *Н.* Карсавін, Л. Д. Кантець, П. Г. Коновалов, І. П. Молчанов, Х. *А.* Ровинський, *А.* І. Розанов, О. І. Каміонський, Л. А. Княжич, В. Ф. Любченко, О. М. Орлов, С. М. Ульянов, М. А. Шевельов, Г. *А.* Ардатов, *Н.* І. Монакін, П. П. Попов, С. *А.* Сергеєв, П. *А.* Сергієнко, Г. Т. Шаповалов і В. П. Шеллер; диригенти – Л. Б. Гінзбург, Г. С. Рейнард, Й. А. Труффі та Л. П. Штейнберг; режисери – *А. А.* Борисов, Д. *А.* Дума, *А. А.* Харидов та М. С. Циммерман; хормейстери – А. Ф. Бауер, Л. Б. Гінзбург; суфлери – *Н.* А. Воскресенський і Яковлєв. Директор театру – О. М. Орлов. Сезон починається у вересні оперою Дж. Верді «Аїда».

1856. Харьковский водопровод: (общее состояние предприятия). – 1913. – 17 авг.

Викуплений у Товариства водопостачання 1 березня 1904 р. за 1250000 р. До цього водогін функціонував протягом 23 років. Після дев'яти років експлуатації міським управлінням був значно видозмінений та розширений, тому вартість його зросла. За рік було подано 162058523 відра води. Загальний дохід за 1912 р. становив 411483 р., витрата – 304770 р., прибуток – 106712 р. Вода досліджується у бактеріологічній лабораторії. Міським управлінням вживаються інтенсивні заходи щодо розширення водогону.

1857. В губернской тюрьме: (из бесед с чинами тюремной администрации). – 1913. – 19 авг.

Питання про порядки у в'язниці порушене несподівано. У Харкові з'явилася мода на викриття. Все це викликане плітками та пересудами.

1858. Переход завода к новому владельцу. – 1913. – 19 авг.

Машинобудівний і чавуноливарний завод К. А. Трепке перейшов до братів Г. та А. Алексеєвих.

1859. Еще о губернской тюрьме. – 1913. – 20 авг.

За словами колишніх ув'язнених, всі вимоги адміністрації суворо узгоджуються з тюремним статутом.

1860. с. Ольшана, Харьковского уезда. – 1913. – 20 авг.

Відбулося освячення будинку кредитного Товариства, заснованого 1908 р. 27 членами. Основний та оборотний капітали дорівнюють 5000 р. Нині членами Товариства є 2476 осіб. Власний капітал становить 21000 р., вклади – 126000 р., позики – 95000 р.

1861. Бабецкий, Е. М. На репетициях Новой оперы / Е. Эмбе. – 1913. – 21 авг.

Зараз колишній цирк Муссурі – «Колізей» справляє враження великого театру. Здійснено принцип – більше недорогих місць. Можна купити квитки за 50–80 к. Зроблено підвісну стелю з отворами для люстр та вентиляції. Розширено входи та виходи. Верхнє фойє з'єднується з буфетом. Директорська та губернаторська ложі

влаштовані біля авансцени. Загалом у залі 16 лож. Перебудовані сцена та оркестрова яма. За лаштунками знаходиться артистичне фойє, читальня та буфет для артистів.

1862. Подземные ходы. – 1913. – 21 авг.

У 1890 р. або 1891 р. при зведенні нової будівлі духовної консисторії на Університетській вулиці було виявлено підземний хід, в який вели дерев'яні сходи зі старої будівлі. Хід закінчувався стіною посередині Університетської вулиці. Задля запобігання нещасним випадкам хід був завалений цеглою.

1863. Совещание о харьковских катакомбах. – 1913. – 22 авг.

Були присутні член міської управи З. Ю. Харманський, архітектори О. І. Линник та Г. П. Павловський, міський інженер Б. А. Кустерський, археологи Є. М. Іванов та А. С. Федоровський, інженер Монтвиж-Монтвид. Місце між річками Лопань та Харків, де існувало первісне поселення, порито ходами. Вони призначалися для сполучення та укриття від ворогів, а не для проживання. В археологічному відношенні ходи не становлять інтересу. Майже всі ходи оглянуті Щелковим та Леваковським. Половина ходів засипана сміттям і визнана безпечною.

1864. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [харьковская «мода»] / Журналист. – 1913. – 23 авг.

Дивне враження справляє манера та смак місцевих дешевих модниць. Надвечір вони виходять на вулиці міста. Особливо вулиця Сумська рясніє такими туалетами, «від яких здивування змінюється обуренням». Жертвами цієї погоні за оригінальністю стають найбагатші верстви суспільства.

1865. Земская копейка. – 1913. – 23 авг.

Губернська земська управа склала зведення кошторисних доходів та витрат на 1912 р. та 1913 р. за повітовими земствами. Усі витрати 1913 р. дорівнюють 11660200 р. і у 1912 р. – 10147300 р. Серед повітів перше місце посідає Вовчанський (1790200 р.), останнє – Валківський (705900 р.). У 1913 р. на одного жителя в Ізюмському повіті припадало 2 р. 31 к., у Вовчанському – 7 р. 84 к. при середньому розмірі по губернії – 3 р. 48 к. Загальний результат земських зборів визначається в 1912 р. – 9238058 р. і у 1913 р. – 10668072 р. Збільшення зборів проти 1911 р. становило 14%, проти 1912 р. – 15%.

1866. Новые оклады чинам полиции. – 1913. – 23 авг.

За проєктом реформи поліції, всі міста Росії розділені на п'ять розрядів. До першого належать Київ, Рига, Одеса та Харків. Усі повіти також поділено на п'ять розрядів. До першого належить лише Харківський повіт. Оклади залежать від розрядів

1867. Разрешение гор. Харькову позаимствовать 1000000 р. на неотложные городские нужды. – 1913. – 23 авг.

Міністерство внутрішніх справ дозволило зняти цю суму з поточного рахунку міста для продовження будівництва каналізації, водогону, військових казарм та критого ринку.

1868. Результаты приема в городские школы. – 1913. – 23 авг.

Було подано 2599 заяв, прийнято – 2177 дітей обох статей, із них 110 – умовно. Відмовлено у прийомі з різних причин – 442 дітям.

1869. Десятилетие женской профессиональной школы В. П. Трифильевой. – 1913. – 24 авг.

За цей час звання майстринь здобули 150 осіб. Було влаштовано три виставки робіт учениць. У 1908 р. школа взяла участь у виставці харківського земства та за свої експонати здобула золоту медаль. Чотири роки тому було організовано нову жіночу професійну школу в слободі Сватова Лучка. Планується відкриття й інших шкіл.

1870. [Общедоступный театр]. – 1913. – 24 авг.

Антрепренери В. *А.* Мінін та І. *А.* Морев орендували театр Будинку робітників, в якому виступатиме трупа у складі Бестужевої, Сходової, Веригіної, Горич, Єлагіної, Герміної, Іванової, Келлер-Каменецької, Стрєлкової, Холмогорової, Чернишової, Борвінської, Васильєва, Дмухановського, Войнаровського, Євгеньєва, Мініна, Медведєва, Морева, Муратова, Незнамова, Решимова, Тіманова, Шатова, Шугреньова. Режисери – І. *А.* Морев, Ф. Ф. Медведєв та Ф. Г. Решимов; завідувач художньої частини – В. *А*. Мінін; декорації П. І. Андріяшева. Відкриває сезон п'єсою «Наследный принц». Інтер'єр театру оздоблений наново.

1871. Осмотр подземных ходов. – 1913. – 24 авг.

Взяли участь: професор В. І. Савва, Є. М. Іванов, А. С. Федоровський, Б. А. Кустерський. Оглянуто ходи на Римарській вулиці. Вирішено, що вони мають відношення до допетровської доби та надавали жителям міста шлях до втечі під час татарських набігів.

1872. 1-ый съезд сельскохозяйственных Обществ Харьковской губернии. – 1913. – 24, 25 авг.

У 1912 р. в губернії існувало 97 товариств: одне обласне, вісім повітових та 88 дрібних. Селяни становлять 89% складу та 83% – володіють землею. Кожне товариство загалом проводило п’ять загальних зборів. Багато хто організував у себе бібліотеки, на які в середньому припадає 325 книг. Популярністю користуються журнали «Хлібороб» та «Хуторянин».

1873. 13-ти миллионный заем. – 1913. – 24 авг.

Замість 18 мільйонів Харкову виділено кредит у 13 мільйонів. Управа ще не знає про скорочення, зроблені урядом.

1874. Железнодорожные юбилеи. – 1913. – 25 авг.

Виповнюється 30 років службової діяльності головного лікаря Південних залізниць П. О. Соколовського та 25 років роботи завідувача харківської залізничної лікарні Ф. Т. Романовича.

1875. Осмотр подземных ходов. – 1913. – 25 авг.

Ходи починаються з підвалів магазину С. І. Щеклєєва на Університетській вулиці. Стіни викладені червоною цеглою. У деяких місцях у стіни вбиті великі цвяхи, а на стінах помітна кіптява. Припустили, що тут висіли ліхтарі та лампади. Характерне склепіння стелі показує, що споруда може бути віднесена до XVII століття. До цього часу можуть бути віднесені галереї на вулиці Римарській. Майже всі учасники огляду погодились із припущенням, що підземні ходи проходять під річками та закінчуються в районі Холодної гори. Запрошений фотограф Сафонов зробив кілька знімків. Для

продовження досліджень потрібне фінансування, але це не отримало ще схвалення Міської думи.

1876. Судный день: (еврейская жеребьевка). – 1913. – 25 авг.

Жеребкування проводилося серед євреїв, які бажали навчатися в університеті. Організоване за розпорядженням міністра народної освіти Кассо. Зі 187 охочих прийнято 39, з них на медичний факультет – 10. Ще 18 охочих вступити на цей факультет змушені йти на інший. На юридичний факультет потрапило дев'ять осіб, на фізико-математичний – двоє.

1877. А[лександр] Д[анилович] Воинов : [сообщ. о смерти] / В. Э. Д. – 1913. – 26 авг.

Закінчив Харківський університет, викладав у місцевих гімназіях. Був інспектором у гімназіях Корочі та Моршанська, останні 11 років – директор реального училища та голова педагогічної ради жіночої гімназії у Павловську Воронезької губернії. Ним було складено кілька підручників. Помер на 54 році у Харкові.

1878. Выставка пчеловодства. – 1913. – 26 авг.

Організована відділом бджільництва при Південноросійському Товаристві акліматизації та розміщується в Університетському саду. За перші години роботи виставку відвідало близько 900 осіб.

1879. Дворец медицины. – 1913. – 26 авг.

Медичне товариство готується до відкриття нової будіві. Отримано повний комплект меблів. У залі засідань поставлені стільці в стилі ампір, в інших приміщеннях – крісла театрального типу. Замовлення м'яких меблів виконане фірмою Лютера у Варшаві, віденських – петербурзькою фірмою Кон. Обстановка залів засідань і правління коштувала близько 9000 р., усі меблі – майже 70000 р.

1880. XXX съезд инженеров [подвижного состава и тяги]. – 1913. – 26, 27, 28, 29, 30, 31 авг.; 1, 2, 4, 6, 11 сент.

Беруть участь 50 представників різних залізниць.

1881. К открытию новой электрической станции. – 1913. – 27 авг.

Спочатку підключено Нагорну частину міста. На черзі – Катеринославська вулиця і весь район.

1882. Кустарные промыслы в Харьковской губернии. – 1913. – 27 авг.

Дослідженням було охоплено 3047 населених пунктів або 72% від загальної кількості. У 1912 р. кустарними промислами займалися 34839 осіб обох статей або 2% дорослого населення. На фабрично-заводських підприємствах зайнято 61466 осіб або 3% дорослого населення. Кустарями є 22915 (67%) чоловіків, 9826 (29%) жінок і 1648 (4%) дітей. Найбільш поширеними є ковальсько-слюсарний, кравецький, шевський, столярний, бондарний, колісний, ткацький промисли. Широким розвитком фабрично-заводської промисловості виділяється Харківський повіт, а у Валківському повіті 85% робітників зайнято кустарними промислами.

1883. Открытие [новой городской] школы. – 1913. – 27 авг.

Відкрита в колишньому будинку Рейнгардта, що розміщується в районі, густо заселеному біднотою. Поки що школа має лише перше відділення на 53 учні. Класні кімнати сухі та світлі. При школі також знаходиться квартира завідувача.

1884. [Спектакли харьковских артистов под управлением Горева в Чугуеве]. – 1913. – 27 авг.

Були поставлені «Казенна квартира», «Ліс», «Напередодні великих подій», «Непоховані», «Денщик підвів». Виконанням ролей вирізнялися Васильківська, Степанова, Чернишова, Медведєв, Решимов.

1885. Сумцов, Н. Ф. Об организации помощи учащим. – 1913. – 27 авг.

Протягом тривалого часу надавалася лише матеріальна допомога. Наразі вже йдеться про надання медичного та санаторного лікування.

1886. В губернской тюрьме. – 1913. – 28 авг.

За звинуваченням штабс-капітана І. Ю. Лятура адміністрації в'язниці було призначено перевірку, яку проводили виконуючий обов’язки тюремного інспектора Чмихов та його помічник І. О. Мюллер. Вони особисто опитували всіх причетних. Жодне з обвинувачень не підтвердилося і штабс-капітан із обвинувача перетворився на обвинуваченого. За наказом губернатора І. Ю. Лятура звільнено і він зобов’язаний звільнити службову квартиру.

1887. Новые [еврейские] молельни. – 1913. – 28 авг.

Одна розташована на вулиці Мордвинівській («Ашкеназі»), інша – на вулиці Чоботарській («Сефардім»). Організація молитов стала можливою завдяки плідній діяльності членів правління Товариства допомоги нужденним євреям.

1888. Отчет Харьковской городской управы. – 1913. – 28 авг.

У 1912 р. доходи становили 5174214 р., витрати – 5126631 р. Порівняно з 1911 р. доходи збільшилися на 911453 р., витрати – на 884490 р. Найбільшу суму доходів склали збори та мита – 907147 р., а витрат – утримання службовців та робітників (1397335 р.). Чистий прибуток від водогону – 106712 р., скотобоєнь – 121141 р., електричної станції – 340087 р., трамвая – 123701 р., ломбарду – 10938 р.

1889. Постройка дома высших женских курсов. – 1913. – 28 авг.

Проєкт будівлі складено академіком О. М. Бекетовим. Контракт на спорудження укладений з Геронімусом та Солуном. Будівля має бути зведена до 15 вересня 1914 р. Передбачається, що будівництво коштуватиме 300000 р., а поки є тільки 60000 р. Ведуться переговори з приватною особою про позику.

1890. [Состав опереточной труппы Драгоша]. –1913. – 29 авг.

У театрі Комерційного клубу виступатимуть Є. *А*. Алезі-Вольська, Л. І. Соколова, Аркадьєва, Ласунська, Інсарова, Вронська, Мусіна, Малиновська, Гаренко, Онєгіна, Малинова, М. К. Драгош, Бровін, Тальмо, Орлицький, Петровський Єлінов, Атаров, Гамалій, Грубін, Гревнов, Курганов, Добринін. Головний диригент – Енгель, другий – Апрельський, хормейстер – Осипов, концертмейстер – Курганов.

Головний режисер – Болдирєв, його помічник – Піневський. Балетмейстер – прем'єр Новаковський, прима-балерина Новаковська. Декоратори – Суворов та Шульгін.

1891. Сумцов, Н. Ф. Тайны харьковского хлебопечения / С. Н. – 1913. – 29 авг.

Вірмено-турецькі пекарі майже витіснили з ринку місцевих булочників. Населення отримало продукт низької якості і приготовлений в антисанітарних умовах.

1892. Харьковцы на киевской «Олимпиаде». – 1913. – 29 авг.

Представники товариства «Сокіл» виступили вельми успішно. М. Пелепейченко здобув приз за перше місце, К. Бенеш – за третє. Молодша група у складі Г. Ярофеєва, А. Щеглова, *А*. Петрова, *Н*. Дарахчієва, *Н*. Євтушенка та В. Айвазова взяли перший приз нижчого розряду.

1893. Бабецкий, Е. М. [Молодая певица Тобольцева] / Е. Эмбе. – 1913. – 30 авг.

Виступає у саду «Тіволі». Вокальні дані у співачки досить середні, але вона вирізняється великим артистизмом.

1894. В санатории для туберкулезных. – 1913. – 30 авг.

Результати лікування позитивні. Майже всі хворі додали у вазі, у них покращало самопочуття та настрій.

1895. Врачебная часть в гор. Харькове. – 1913. – 30 авг.

Лікарська допомога організована міським управлінням у 1869 р. У місті є чотири лікарні: Олександрівська (відкрита 1869 р.), дитяча (1879 р.), Миколаївська (1900 р.), очна ім. Л. Гіршмана (1908 р.). Загальна кількість ліжок у них – 750. У 1912 р. у цих медичних закладах лікувалося 15273 стаціонарних та 56147 амбулаторних хворих. Міської лікарні для душевнохворих немає, населення користується приватними психіатричними лікарнями чи губернською земською лікарнею. Міських притулків для невиліковних хворих – два (55 ліжок), богаділень – три (200 місць). У місті є шість амбулаторій. У 1912 р. у них надано 78006 послуг 35417 хворим. Медична допомога вдома надавалася 1016 хворим 2258 разів. У чотирьох лікарнях прцюють 48 штатних лікарів, в амбулаторіях – вісім. Молодший медичний персонал у лікарнях становить 79 осіб, в амбулаторіях – дев’ять. Крім міських лікувальних закладів, існує низка урядових і громадських лікарень та амбулаторій, приватних лікарів. Загальна кількість ліжок у них – 2934. У 1912 р. лікувалися 29658 стаціонарних хворих, амбулаторних – 271334. Швидка допомога існує з 1910 р. і користується субсидією від міста, нічні чергування лікарів – з 1893 р. і також отримують субсидію. Своєї аптеки з правом вільного продажу місто не має, але проєкт розроблений та вноситься до Думи.

1896. Первухин, М. Харьковские катакомбы : (письмо из Рима). – 1913. – 30 авг.

Автор передав розповідь батька, колишнього харківського міського землеміра. Весь пагорб, на якому стоїть Покровський собор, будівля університету, пасаж та торгові ряди, прорізаний підземними ходами. Після обвалення стіни винного льоху в районі собору було виявлено хід у бік бурси, стіни та стеля якого викладені цеглою. На підлозі було знайдено частини стріл, наконечники, шматки мечів. Виходи з підземель

були також виявлені в кінці вулиці Конторської неподалік від заводу А. А. Пільстрема і на Холодній горі. Вважалося, що харківські підземелля належать до кінця XVII – початку XVIII ст. Згідно з легендою, вони тягнуться до самого Куряжа.

1897. Профессор П. И. Бахметьев: к его лекции об анабиозе, которая состоится сегодня в Общественной библиотеке : [фото]. – 1913. – 30 авг.

1898. Футбол / Бом. – 1913. – 30 авг.

На своєму полі команда «Фенікс» приймала московську команду «К.Ф С.» і перемогла з рахунком 3:1.

1899. Автомобильные состязания. – 1913. – 31 авг.

Проводилися на Бєлгородському шосе. У змаганнях взяли участь спортсмени, які приїхали з Москви та члени Південноросійського автомобільного клубу. Перший приз здобув Рене Нотомб, другий – Биков, третій – Август Нотомб. Увечері у заміському готелі «Версаль» відбувся обід на честь московських спортсменів.

1900. На выставке пчеловодства. – 1913. – 31 авг.

Під головуванням Б. П. Ільїнського відбулося засідання експертної комісії з присудження медалей та почесних дипломів. Їх здобули *Н*. М. Скрябін, П. І. Бажулов, М. К. Іванов, М. А. Капустін, *А*. М. Шестьоркін, М. В. Ломакін та Ф. О. Пивоваров.

1901. Санитарная организация гор. Харькова. – 1913. – 31 авг.

Початком міської санітарної служби слід вважати заснування міської санітарної ради у складі депутатів Думи та обрання санітарного лікаря в 1878 р. На допомогу лікарю було надано наглядача для зовнішніх оглядів і штат дезінфекторів. У 1886 р. засновано посаду лаборанта і започатковано хімічну лабораторію. Згодом санітарна рада була замінена санітарною комісією. У 1905 р. обраний другий санітарний лікар, у 1911 р. – третій, у 1913 р. – четвертий. У 1911 р. створено бактеріологічну лабораторію. Планується організувати чотири санітарні піклування. Шкільний санітарний нагляд існує з 1898 р. і здійснюється десятьма шкільними лікарями. Поштовхом до розширення санітарної справи послужили жорстокі епідемії тифу в 1907–1909 рр.

1902. Футбол / Бом. – 1913. – 31 авг.

Матч-реванш між московською командою «К.Ф С.» та «Феникс» закінчився поразкою харків'ян з рахунком 1:3.

Вересень / Сентябрь

1903. Бабецкий, Е. М. Полувековой юбилей судьи / Е. М. Б. – 1913. – 1 сент.

Виповнюється 50 років служби члена Харківського окружного суду Івана Івановича Соца. На одній посаді та в одному суді він працював протягом 43 років. У 1863 р. закінчив Московський університет. Служив у Воронезькій та Рязанській губерніях. З 1867 р. працював у Москві, обіймав посаду товариша прокурора московського окружного суду. У 1870 р. за власним бажанням призначений членом

харківського окружного суду. На його 9000 справ було подано лише 55 скарг, Сенат задовольнив 48.

1904. Благоустройство гор. Харькова. – 1913. – 1 сент.

Джерелами водопостачання міста служать артезіанські води, абіссінські колодязі та води навколишніх ключових джерел. Для знезараження води використовуються англійські фільтри. Міський водогін обслуговує майже все місто. У 1912 р. у середньому він доставляв 445433 відра води. Водогін є муніципальним підприємством. Центральна частина міста освітлюється електрикою та газом, околиці – гасом. Електричних ліхтарів – 528, газових – 1064, гасових – 1724. Міських лазень та купалень немає, є п'ять приватних лазень.

Загальна площа вулиць та майданів становить приблизно 1500000 кв. сажнів, 32 сквери та бульвари мають площу від 65 до 4000 кв. сажнів. Біля міста є великі парки – Карпівський та Миколаївський. Існують дві міські літні колонії для учнів. Очищення приватних садиб та прилеглих до них вулиць покладено на домовласників. Протягом 1912 р. міським та приватними асенізаційними обозами вивезено 22608105 відер. Вуличне та дворове сміття звалюється в яри на околицях міста. Нечистоти звозяться на звалищний пункт, розташований за дві версти від міста. Сміттєспалювальної печі в місті немає, приватних біологічних установок – 11. Харків пербуває напередодні початку дії каналізації. Роботи ведуться протягом двох років і мають закінчитися до зими 1914 р. Стоки будуть піддаватися біологічному очищенню з наступним випуском у річку.

1905. Небывалая выручка [городского трамвая]. – 1913. – 1 сент.

29 серпня виручка по всіх лініях становила 3700 р.

1906. Родительский комитет при 2 реальном училище. – 1913. – 1 сент.

Упродовж року відбулося 10 засідань, на яких розглянуто 25 питань. Головними були такі: пошук матеріальних засобів для нужденних учнів.

1907. [Театральная школа О. Н. Масловой]. – 1913. – 1 сент.

Працюватиме третій рік. Збільшено склад викладачів і розширено програму.

1908. Бабецкий, Е. М. Учитель-товарищ: (памяти А. Д. Воинова). – 1913. – 2 сент.

1909. [Бенефис артистки труппы Суходольского Диковой]. – 1913. – 2 сент.

Відбувся у закритому театрі саду «Тіволі». Поставлено п'єсу М. П. Старицького «Талан».

1910. Годовщина детского суда. – 1913. – 2 сент.

2 вересня 1912 р. завдяки ініціативі та енергії доктора Е. Ф. Файста почав діяти третій у Росії дитячий суд. На 1 вересня 1913 р. надійшло 855 справ, розглянуто – 523. За кілька днів до відкриття суду було засновано виправно-виховні притулки: для хлопчиків на 25 осіб, для дівчаток – на 15. Потреба в притулках була велика і зараз у них виховуються 146 хлопчиків та 43 дівчинки. Також є «денний притулок» – виховно-реміснича школа, яку відвідують 26 осіб.

1911. Измерение «щеклеевских» подземных ходов. – 1913. – 2 сент.

Технік міського інженерного відділу О. А. Хребтов за допомогою теодоліта зробив вимірювання та зйомку підземель. Головна галерея веде до будівлі державної установи. Ліворуч відокремлюються два коридори, які закінчуються глухими кутами. Один з коридорів служив раніше винним складом. Праворуч від входу є два відгалуження, з'єднані прямою галереєю.

1912. Мельников, Ф. Общественный театр / Ф. М. – 1913. – 2 сент.

Розпочався театральний сезон. У Будинку робітників відбулася перша вистава театру. Показано п'єсу Ферстера «Наслідний принц», в якій були зайняті Келлер-Каменецька, Мінін, Дмухановський.

1913. [Открытие сезона труппы Н. Н. Синельникова в Киеве]. – 1913. – 2 сент.

Виступає у театрі «Соловцов». П'єса В. Шекспіра «Венеціанський купець» мала великий успіх. Театр був переповнений.

1914. [Проводы режиссера малороссийского кружка Харьковского Общества грамотности Хвороста]. – 1913. – 2 сент.

Відбулися в Народному домі.

1915. В лечебнице приказчиков. – 1913. – 4 сент.

За 27 робочих днів серпня лікарню відвідали 668 хворих. Щодня буває понад 50 відвідувань. На засіданні опікунської ради М. І. Дашкевича обрано архітектором для будівництва лікарні на сто ліжок.

1916. Городские дела. – 1913. – 4 сент.

Наступний рік буде останнім для Думи у нинішньому складі. Потрібно завершувати розпочаті роботи: прокладання каналізації, обладнання електричної станції, будівництво критого ринку.

1917. Конкурс городских учителей. – 1913. – 4 сент.

На вісім вакансій подано 42 заяви. До складу конкурсної комісії увійшли: А. І. Сільченко, С. О. Раєвський, М. Ф. Сумцов, І. Г. Ковалевський, С. П. Степанова, О. І. Михайлова, І. В. Заводомський.

1918. Экстренное губернское земское собрание. – 1913. – 4 сент.

1919. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [о выборе места для строительства консерватории] / Журналист. – 1913. – 5 сент.

1920. Возврат к прошлому. – 1913. – 5 сент.

На юридичному факультеті прийнято правила, які мотивують студентів ходити на лекції та брати активну участь у заняттях.

1921. Университетские дела: [о профессоре Д. Д. Гримяк; финансовые затруднения из-за недобора студентов; уменьшение числа поступающих студентов; фармацевты – евреи и жеребьевка при поступлении]. – 1913. – 5 сент.

1922. Городская дума. – 1913. – 6, 7, 11, 13, 20, 21, 25 сент.

Заслухано доповідь ревізійної комісії за звітом управи за 1910 р. Обговорювалося питання про можливість продовження трамвайних колій у Помірки, план робіт із замощення вулиць, про здання в довгострокову оренду землі обласної дослідної станції, необхідність ремонту трамвайних колій, про дозвіл позики в 75000 р. на спорудження будівлі художнього училища, звіт міського купецького банку за 1912 р., про створення складу вугілля для найбіднішого населення. Списано борги за лікування незаможних у Миколаївській та Олександрівській лікарнях на суму 54000 р.

1923. Двадцатипятилетие ученой деятельности профессоров В. И. Саввы и А. П. Кадлубовского. – 1913. – 6 сент.

В. І. Савва народився 1865 р. у Кишиневі, вищу освіту здобув у Ніжинському історико-філологічному інституті. Читає лекції в Харківському університеті з 1895 р., проводить практичні заняття зі студентами. А. П. Кадлубовський народився Москві 1867 р. Також закінчив Ніжинський інститут. Читає лекції в університеті з російської літератури, з 1899 р. виконує обов'язки секретаря факультету.

1924. Железнодорожный банк [г. Харькова]. – 1913. – 6 сент.

Станом на 1 вересня членами перебувають 1359 осіб. Оборотний капітал становить 65840 р., вклади – 280303 р., баланс – 403517 р.

1925. Заседание [городской] санитарной комиссии. – 1913. – 6 сент.

Ухвалено кошторис санітарного бюро на 1914 р. у сумі 34000 р. Пирогівське Товариство обрало Харків місцем проведення з'їзду санітарних лікарів та епідеміологів у 1914 р.

1926. Осмотр здания новой электрической станции. – 1913. – 6 сент.

Спеціальна комісія зробила висновок, що будівництво здійснюється згідно із затвердженим проєктом. Жодних тріщин, розривів та просідань не виявлено.

1927. Пономарева, Е. К открытию городской школы домоводства в Харькове. – 1913. – 6 сент.

Навчання коштує 20 р.

1928. Справки о судимости за 50 лет. – 1913. – 6 сент.

Харківською судовою палатою складено довідник про судимості за останні 50 років. Досі при журналі міністерства юстиції друкувалися довідки про судимості лише за 10 років.

1929. Бабецкий, Е. М. В драматическом театре: [размышления накануне открытия сезона] / И. В. Тавридов. – 1913. – 6 сент.

1930. Городские скотобойни. – 1913. – 7 сент.

Для потреб скотобійні зводиться будівля, в якій розміщуватимуться контора та лабораторія. Нині вони займають корпус, призначений для забою дрібної худоби. Було проведено ремонт у приміщенні для забою великої худоби. При бійнях є власна невелика електростанція, парове опалення, водогін, електрична вентиляція. Великим недоліком є відсутність холодильників. Завідувач скотобійнями І. С. Крупкін ще у

квітні 1912 р. подав доповідну записку до міської управи про необхідність улаштування льодовиків.

1931. Грандиозный проект. – 1913. – 7 сент.

Фінансові труднощі змушують університет шукати джерела доходу. На правах приватної власності вишу належить ділянка землі (130 десятин), що прилягає до вулиці Сумської. Найбажаніший варіант – віддати землю в оренду під забудову. Для проведення переговорів з міським управлінням обрано комісію у такому складі: І. В. Нетушил, В. М. Гордон, М. М. Салтиков та О. В. Репрєв.

1932. Ревизия харьковского жандармского отделения. – 1913. – 7 сент.

До призначення начальником генерала Риковського жандармське управління мало хорошу репутацію. Внаслідок незадовільного нагляду справи занепали, особливо, коли помічником начальника було призначено підполковника О. М. Магеровського. Для покращення роботи до Харкова з найширшими повноваженнями прибув полковник Ламіашвілі. Відносини між ним і Риковським з перших днів загострилися. Ламіашвілі у доповідних департаменту поліції повідомляв про неподобства, але Риковський папери затримував і не відсилав. Зі свого боку повідомляв про небажану діяльність Ламіашвілі. Полковника було відкликано до Петербурга, призначено ревізію жандармського відділення. В результаті обом запропоновано подати у відставку.

1933. Валки: большое деревенское горе. – 1913. – 8 сент.

У селі Огульці згоріла церковно-парафіяльна школа, яка була збудована завдяки священникові отцю Михайлу Ніколаєвському. Крім п'яти відділень школи, у будівлі знаходився притулок-богадільня, кредитне товариство, велика зала на 100 осіб. Згоріли бібліотека, класне приладдя, обстановка вчительських квартир. Збитки становлять близько 20000 р.

1934. [Накануне открытия сезона в Новой опере]. – 1913. – 8 сент.

У складі трупи – 440 осіб, у балеті – 32, в хорі – 110, в оркестрі – 60, співробітників – 100, службовців – 30.

1935. Пожарный инвалидный дом. – 1913. – 8 сент.

Ініціатором будівництва був начальник пожежної команди В. К. Любицький. Товариство взаємного страхування майна від вогню пожертвувало для будівництва та по 1901 р. щорічно на утримання 20 осіб – 7000 р., пожежна команда виділила 4000 р., Міська дума – 1335 р. Рядові пожежники працювали задарма, на цьому було заощаджено близько 2500 р. Пожертви зробили торгово-промислові фірми, підприємства та окремі громадяни.

1936. Сумцов, Н. Ф. Ураган в Харькове: (из воспоминаний [гимназиста]). – 1913. – 8 сент.

1937. Горовиц, А. К оперному сезону. – 1913. – 10 сент.

Виступатиме антреприза О. М. Орлова. Головне гасло Нової опери – боротьба з рутиною. Залучені гарні виконавці, серйозні диригенти, досвідчені режисери та хормейстери. Склад хору зріс майже втричі, число танцюристів збільшено до 25. Оформлюються нові декорації та виготовляється свіжа бутафорія.

1938. Город или земство: (избрание для Харькова мировых судей по новому закону о преобразовании местного суда) / Не-ми. – 1913. – 10 сент.

1939. Заявление [городского санитарного врача] В. В. Фавра. – 1913. – 10 сент.

Скорочення суми міської позики відобразиться на санітарному стані міста. Лікар звертає увагу на стан Рибного базару та пропонує заходи щодо виправлення ситуації.

1940. Новая часть города. – 1913. – 10 сент.

Почалося розпланування університетської землі в районі вулиці Сумської, що пустувала понад 100 років. Перший квартал розбито на п’ять дільниць, другий – на 10. Після засідання міської земельної комісії дільниці будуть віддані під забудову.

1941. [Осмотр городского драматического театра]. – 1913. – 11 сент.

Комісія з 12 осіб визнала театр безпечним та справним після проведення перебудов, виправлень та покращень. Отримано дозвіл на відкриття.

1942. Театр Сарматова. – 1913. – 11 сент.

Показано п'єску «Коломбіна» та дрібничку «Чай з ромом».

1943. Архиепископ Иннокентий, синодальный член, экзарх Грузии : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 12 сент.

Іван Васильович Беляєв народився 23 вересня 1862 р. Закінчив Володимирську семінарію та Казанську духовну академію. Викладав. Овдовівши, в 1895 р. прийняв чернецтво. Був ректором Литовської духовної академії, удостоєний ступеня магістра богослов'я. З 11 серпня 1899 р. по 10 грудня 1901 р. отець Інокентій був вікарним єпископом Харківської єпархії і здобув любов і повагу парафіян. Служив у Петербурзі, Тамбовській єпархії, а 1909 р. був призначений екзархом Грузії, архієпископом карталінським та кахетинським. Помер на п'ятдесят першому році життя.

1944. Детский праздник на Лысой горе. – 1913. – 12 сент.

Відбувся на літньому майданчику при 25-му міському училищі. Взяли участь кілька сотень дітей. У приміщенні школи влаштовано виставку робіт. На майданчику було споруджено сцену, на якій показано живі картинки та поставлено казку «Именины березки».

1945. Доктор А[лексей] А[лександрович] Маслов : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 12 сент.

Народився 1859 р. у селі Маслівка, Бобрівського повіту. Навчався у гімназіях Москви та Варшави. Курс медицини слухав у Гейдельберзі. У 1889 р. склав іспит на ступінь доктора медицини в Харківському університеті, у 1891 р. обраний завідувачем хіміко-мікроскопічного кабінету харківського медичного Товариства і того ж року став його членом. О. О. Маслов є автором багатьох наукових праць.

1946. Новая часть города: произведенная еще в 70-х годах распланировка университетской земли, отдаваемой в настоящее время под застройку: [чертежи]. – 1913. – 12 сент.

1947. Помощь студенчеству. – 1913. – 12 сент.

Товариство допомоги нужденним студентам університету існує протягом 41 року. За 1912–13 навчальний рік видано 15000 р. довгострокових та 14000 р. короткострокових позичок, понад 2500 р. стипендій та допомоги.

1948. Бабецкий, Е. М. У передвижников. – 1913. – 13 сент.

Проводиться виставка живопису, на якій експонуються картини В. М. Бакшеєва, О. В. Моравова, С. Д. Милорадовича, Л. В. Попова, П. О. Брюллова, В. К. Бялиніцького-Бірулі, М. Н. Дубовського, С. Ю. Жуковського, В. Є. Маковського, І. Ю. Рєпіна, М. П. Бєльського. Автор відзначає низький художній рівень експозиції.

1949. Бабецкий, Е. М. Без пенсии / Е. М. Б. – 1913. – 14 сент.

Після смерті засновника хіміко-мікроскопічного інституту О. О. Маслова його сім'я залишилася без засобів для існування. У медичному Товаристві не існує пенсій.

1950. Валки: выборы земских гласных. – 1913. – 14 сент.

Повного складу земських депутатів на трирічний термін не обрано.

1951. Городская канализация: устройство биологической [очистной] станции. – 1913. – 14 сент.

Роботи розпочалися навесні. Це перший досвід у Росії для міста з кількома тисячами населення. Станція знаходиться в урочищі Сахара Основ'янської волості. Буде зроблено чотири відстійники. До надходження в річку Лопань води пройдуть через три штучні ставки, де передбачається завести рибне господарство.

1952. Заседание губернского присутствия. – 1913. – 14 сент.

Розглянуто 15 справ.

1953. Земское совещание об экономическом значении дорог Харьковской губернии. – 1913. – 14 сент.

Вперше питання виникло у 1905 р., потім у 1908 р. Зараз програма дослідження прийнята у загальному вигляді. Приблизний кошторис становитиме 25000 р. Встановлено черговість вивчення доріг.

1954. [К открытию «зимнего сезона» в театрах]. – 1913. – 14 сент.

У драматичному театрі буде показано комедію П. Бомарше «Одруження Фігаро». В театрі «Нової опери» ставлять «Аїду» Д. Верді. Вперше вистава була поставлена Раппортом у старому театрі на вулиці Катеринославській у 1879 р. Усі квитки у театрах продані.

1955. ст. Люботин: потребность в образовании. – 1913. – 14 сент.

При станції є двокласне залізничне училище. У самому селищі також є двокласне училище. Однак багато дітей хочуть продовжити освіту. Зібрано 4000 р., на які відкривають перший клас за курсом гімназії для дітей обох статей. Платня за навчання – 75 р.

1956. Постройка харьковской канализационной биологической очистной станции; постройка окислителей; устройство бетонного дна и дренажного канала; железобетонные сооружения по устройству отстойных резервуаров для сточных вод; установка арматуры; земляные работы по

устройству отстойных резервуаров для сточных вод : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11625. – 1913. – 14 сент. – С. 3–4.

1957. Экзарх Грузии, архиепископ Иннокентий, член Святейшего Синода : [фото]. – 1913. – 14 сент.

1958. Земские народные школы в [Харьковском уезде]. – 1913. – 16 сент.

З минулого року функціонують 117 однокласних шкіл та 15 двокласних. Навчання ремеслу проходило в професійних школах у Золочеві, селах – Велика Данилівка, Уди, Руська Лозова, Непокрите, Вільшана. Півторарічне утримання шкіл обійшлося земству в 74655 р.

1959. Концерты Кусевицкого. – 1913. – 16 сент.

Оркестр виступає у театрі Комерційного клубу. Були виконані твори П. І. Чайковського.

1960. Лекция И. М. Василевского [«Развал семьи»]. – 1913. – 16 сент.

Прочитана у залі Громадської бібліотеки за великого збігу народу.

1961. Новое здание Александровской больницы. – 1913. – 16 сент.

Триповерхова будівля розрахована на 92 хворих, але може прийняти понад 120. Призначена для акушерсько-гінекологічного відділення. У старій будівлі будуть знаходитися терапевтичне та хірургічне відділення. У всьому приміщенні проведено електрику, воду, є парове опалення. На першому поверсі знаходяться кімнати для амбулаторних хворих, на другому будуть породіллі, на третьому – гінекологічні хворі. На кожному поверсі міститимуться два операційні кабінети для лікарів. На верхньому поверсі знаходиться аудиторія для слухачок Жіночого медичного інституту. Будівлю зведено за проєктом академіка О. М. Бекетова, будівництво разом з обладнанням коштувало 190000 р.

1962. Освящение [первого в России] инвалидного дома для пожарных служителей, [потерявших трудоспособность]. – 1913. – 16 сент.

1963. Открытие Новой оперы. – 1913. – 16 сент.

Супроводжувалося великим успіхом. Показано оперу Д. Верді «Аїда», поставлену Л. А. Княжичем. Були зайняті Брун, Лемінська, Розанов, Сергеєв, Сергієнко, Шевельов.

1964. Футбол / Бом. – 1913. – 16 сент.

На полі клубу «М.Г.-С.» відбувся матч між найкращою футбольною командою Одеси «О.Б.А.К.» та командою «М.Г.-С.». Перемогли харків'яни з рахунком 3:1. Стадіон був переповнений.

1965. Больничная касса рабочих типографий: собрание владельцев типографий. – 1913. – 17 сент.

Були присутні 16 осіб. Обговорювався статут каси.

1966. Земская выставка. – 1913. – 17 сент.

У дворі та павільйонах Харківського повітового земства відкрилася 10 земська сільськогосподарська та кустарно-промислова виставка, розділена на сім відділів. Найцікавішим є відділ рільництва.

1967. К юбилею Н. Г. Жаворонкова. – 1913. – 17 сент.

Виповнилось 50 років педагогічної діяльності директора основ'янського народного училища.

1968. Награда за образцовое хозяйство. – 1913. – 17 сент.

Землевпорядна комісія ухвалила видати селянинові села Боржик Харківського повіту Андрію Кулішу 300 р., він має прекрасний сад, город і показове поле.

1969. Общее собрание [членов Общества благоустройства с. Основа]. – 1913. – 17 сент.

Прийнято пропозицію Г. О. Берлізова використовувати будинок, що йому належить, для влаштування у ньому Народного дому.

1970. Пожертвования в пользу лечебницы приказчиков. – 1913. – 17 сент.

Надійшли від фірми І. П. Развалінова, акціонерного Товариства «Леонгард, Велькер і Гірбард», Ф. К. Коренєва, В. Ягунова, А. І. Зайцевського, службовців магазину Немченка та Кімзиленка.

1971. Пособие в 2000 р. харьковскому городскому управлению. – 1913. – 17 сент.

Міністерство народної освіти виділило кошти на влаштування приміщення для класу з домоводства та кулінарії при Олександрівському жіночому училищі.

1972. Расширение водопровода. – 1913. – 17 сент.

Довжина водогону складає 36% від довжини всіх вулиць Харкова. Ним користуються 2242 домоволодіння або 24% від загальної кількості. Деякі частини міста зовсім позбавлені водогону.

1973. Харьковское страховое товарищество. – 1913. – 17 сент.

Відбулися перші збори для складання проєкту статуту та обрання комітету уповноважених. Головою місцевого комітету обрано Н. Ф. фон Дітмара, заступником – Я. Д. Прядкіна.

1974. Чествование П[етра] О[нуфриевича] Соколовского. – 1913. – 17 сент.

Виповнилося 25 років службової діяльності на посаді старшого лікаря Південних залізниць.

1975. Бабецкий, Е. М. «За-за», опера Леонковалло / Е. Эмбе. – 1913. – 18 сент.

Були зайняті Цвєткова, Заліпський, Каміонський, Ковелькова, Зеленецька, Славіна, Шаповалова, Монакін, Шаповалов, Гриньов, Ровинський, Мельников, Молчанов, Орлов. Режисер – Дума, диригент – Труффі.

1976. Горовиц, А. 2-й концерт оркестра С. Кусевицкого. – 1913. – 18 сент.

Були виконані твори П. І. Чайковського. Разом з оркестром виступив юний скрипаль М. Полякін.

1977. Мельников, Ф. Городской театр: «Дядя Ваня» А. П. Чехова / Ф. М. – 1913. – 18 сент.

Були зайняті Кареліна-Раїч, Гриньова, Медведєва, Мурський, Баров, Пєвцов, Савельєв. Режисер вистави – Синельников.

1978. Освящение нового здания Александровской больницы. – 1913. – 18 сент.

1979. Харьковский уездный съезд о мерах борьбы с хулиганством. – 1913. – 18 сент.

На думку учасників з'їзду – це неминучість та швидкість покарання.

1980. Бабецкий, Е. М. «Опричник», опера Чайковского / Е. Эмбе. – 1913. – 19 сент.

Були зайняті Ріолі, Шевельов, Розанов, Темникова, Спєшнєва, Сергеєв, Сергієнко, Славіна. Танці виконані Григор'євою та Менабені. Поставив оперу Дума, капельмейстер – А. Ф. Бауер, диригент – Л. П. Штейнберг.

1981. Горовиц, А. 3-й концерт оркестра С. Кусевицкого. – 1913. – 19 сент.

З оркестром виступив віолончеліст В. В. Деге.

1982. Мельников, Ф. Городской театр : «Маскарад» Лермонтова / Ф. М. – 1913. – 19 сент.

Виступили артисти Баратов, Чаруська, Кареліна-Раїч, Баров, Вересанов, Рунич.

1983. Горовиц, А. Последний концерт оркестра С. Кусевицкого. – 1913. – 20 сент.

Були виконані симфонії П. І. Чайковського. Соло виконував піаніст Барабейчик.

1984. Город и художественное училище. – 1913. – 20 сент.

На засіданні опікунської ради обговорювалося звільнення директором училища О. М. Любимовим старих викладачів – Беркоса, Пестрикова, Федорова та Пинєєва.

1985. Мельников, Ф. Городской театр: «Барышня с фиалками» Т. Щепкиной-Куперник / Ф. М. – 1913. – 20 сент.

У виставі були зайняті Строєва-Сокольська, Гриньова, Колобов, Баратов.

1986. Новая часть города. – 1913. – 20 сент.

Проєкт забудови «університетської» землі, розташованої між Сумською та Клочківською вулицями, привернув увагу громадськості Харкова.

1987. Пересмотр общих условий преподавания в женском Медицинском институте. – 1913. – 20 сент.

Спеціальна комісія висловилася за шестирічний курс навчання. Визнано бажаними додаткові курси хімії, розтинів, масажу, предмети «ларингологія», «ортопедія».

1988. сл. Лютовка, Богодуховского уезда. – 1913. – 20 сент.

Відбулася четверта сільськогосподарська виставка. Було представлено рогату худобу, конярство, бджільництво, кустарні промисли. Коней виставила економія М. В. Клейнміхеля.

1989. Сумцов, Н. Ф. Д[митрий] И[ванович] Безперчий : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 20 сент.

Викладав малювання у різних середніх навчальних закладах. Його учнем є художник Г. Семирадський.

1990. Театр Новой оперы. – 1913. – 20 сент.

У опері «Євгеній Онєгін» були зайняті Гашинська, Ковелькова, Темникова, Славіна, Княжич, Варфоломеєв, Сергеєв, Ровинський, Ардатов, Мельников.

1991. Бабецкий, Е. М. Театр Новой оперы : «Хованщина», опера Мусоргского / Е. Эмбе. – 1913. – 21 сент.

Велике враження справив хор та оркестр під керівництвом Л. П. Штейнберга. Брали участь Лемінська, Заліпський, Варфоломеєв, Молчанов, Зеленецька, Шевельов, Сергеєв, Кайданов.

1992. Горовиц, А. Концерт Е. Збруевой и А. Зилоти. – 1913. – 21 сент.

Піаніст О. Зілоті виконав твори Й. С. Баха, О. М. Скрябіна, Ф. Шопена, Ф. Ліста; акомпанував Є. Збруєвій у виконанні романсів російських та зарубіжних композиторів.

1993. Новые [москалевские] казармы [для Пензенского полка]. – 1913. – 21 сент.

Будівництво здійснювалося під наглядом члена міської управи В. Є. Мороховця та міського архітектора О. І. Линника, на це було асигновано 89000 р.

1994. Портреты А. К. Погорелко и И. Ф. Силина. – 1913. – 21 сент.

Доставлені до міської управи. Обидва портрети роботи художника М. М. Уварова.

1995. День «лилового цветка». – 1913. – 22 сент.

Відбулося збирання пожертв на користь Товариства швидкої медичної допомоги. У продажу квітів взяли участь 340 продавчинь, роздано 370 карнавок.

1996. Из жизни местной общины старообрядцев. – 1913. – 22 сент.

До 1887 р. громада не мала своєї церкви, молилися вдома по 2–3 сім'ї, а іноді приїжджали священики – «передвижники». 1887 р. на вул. Ярославській коштом купців Кузнецова і Дьоміна було побудовано молитовний будинок. Нині на цьому місці зводиться церква. Будівництво коштуватиме близько 60000 р. Вже відбулося підняття хрестів. Товариство М. С. Кузнецова жертвує кошти на виготовлення вівтаря.

1997. [Рассылка билетов дирекцией Новой оперы]. – 1913. – 22 сент.

Щодня по заводах розсилається 60 квитків для робітників, а у недільні та святкові дні – 600 квитків на ранкові спектаклі по навчальних закладах.

1998. Юбилей [делопроизводителя оценочной комиссии городской управы] Н. М. Переяславцева. – 1913. – 22 сент.

Виповнилося 25 років його службової діяльності.

1999. Горовиц, А. «Борис Годунов» Мусоргского [в Новой опере]. – 1913. – 23 сент.

Виступили Кайданов, Княжич, Монакін, Ровинський, Сергеєв, Спєшнєва, Шаповалова, Славіна, Стоянова, Ковелькова.

2000. Первый поезд с электрическим освещением. – 1913. – 23 сент.

22 вересня відбув із Харкова до Одеси.

2001. Сбор от продажи «лилового цветка». – 1913. – 23 сент.

У 373 карнавках, розданих продавчинями, виявилося 8940 р. Пожертви грошима склали 584 р. Гроші надійдуть на придбання другої карети швидкої допомоги. Результати цього збору можна визнати блискучими.

2002. Юбилей городового [Н. И. Мишустина]. – 1913. – 23 сент.

Служив у четвертій поліцейській дільниці протягом 25 років.

2003. [«Веселый театр» Вольчини]. – 1913. – 24 сент.

Трупа має успіх у публіки. Останніми були показані «Співачка Бобінет» та фарс М'ясницького «Домашній стіл». Успіхом користуються Надєждов, Коростильов, Інсаров, Терек, Оленіна, Сарахтіна. Режисер – Смоляков.

2004. Медицинское Общество. – 1913. – 24 сент.

Вийшов звіт про роботу в 1912 р. Бактеріологічний інститут випустив 258787 флаконів різних сироваток. До Пастерівського відділення звернулося 3442 особи, 25 із них померли від сказу. Число амбулаторних та екстрених хворих у лікарні склало 14686, число відвідувань – 65869. Було зроблено 14525 аналізів. Чистий прибуток дорівнює 9393 р. з медичного Товариства та 63800 – з Жіночого медичного інституту.

2005. [Театр миниатюр Сарматова]. – 1913. – 24 сент.

У публіки користуються успіхом співачка Стелла Марте, актори Надінська та Арді.

2006. [Утренний спектакль в Новой опере]. – 1913. – 24 сент.

В опері «Фауст» були зайняті Польовий, Шаповалов, Княжич, Урбанова, Темникова. Балет на чолі з Григор'євою мав великий успіх. Диригував Рейнард-Шаєвич.

2007. Г[аррий] Г[еоргиевич] Блекки : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 25 сент.

Директор правління Товариства «Гельферіх-Саде», англієць за походженням, користувався великою симпатію в торгово-промислових колах, свято зберігав традиції фірми. Помер на 44 році життя від тифу.

2008. Уездное земское собрание. – 1913. – 25, 26, 27 сент.

2009. Бабецкий, Е. М. Купец джентльмен: (памяти Г. Г. Блекки). – 1913. – 26 сент.

2010. Мельников, Ф. Городской театр / Ф. М. – 1913. – 26 сент.

Поставлено п'єсу О. Уайльда «Що іноді потрібно жінці?» за участю Мельникової, Кареліної-Раїч, Петіпа, Мурського. Цього ж вечора була показана святкова сцена Ю. Бєляєва «Плутанина або 1840 рік». Виділялися виконавці Чарусська, Баров, Колобов, Савельєв.

2011. Горовиц, А. «Евгений Онегин» в Новой опере. – 1913. – 26 сент.

Були зайняті Шевельов, Урбанова, Варфоломеєв, Ковелькова, Темникова.

2012. На смерть Г. Г. Блекки / В. М. – 1913. – 26 сент.

2013. Похороны Г. Г. Блекки. – 1913. – 27 сент.

Похований на німецькому цвинтарі.

Жовтень / Октябрь

2014. Мельников, Ф. Городской театр: «За стенами», пьеса в 4 д. Анри Натанзена / Ф. М. – 1913. – 4 окт.

Були зайняті: Пєвцов, Медведєва, Вересанов, Чарусська.

2015. Новый дом Обществ «Капля молока». – 1913. – 4 окт.

У триповерховому будинку на Маріїнській вулиці розташовані кабінети та квартири службовців.

2016. Отчет [по продаже «лилового цветка» в пользу Общества скорой помощи в г. Харькове]. –1913. – 4 окт.

Від продажу квітів та цукерок надійшло 9572 р., у т. ч. пожертв – 593 р. Чистий прибуток склав 7613 р.

2017. Пребывание министра внутренних дел [Н. А. Маклакова] в Харькове. – 1913. – 4 окт.

Міністр з'їздив до Бєлгорода, відвідав губернське правління, був присутній на молебні у Кафедральному соборі, побував у розпліднику поліцейських собак. У начальника губернії відбувся обід. Того ж дня міністр відбув до Петербурга.

2018. Тиф. – 1913. – 4 окт.

У вересні в місті зареєстровано 127 випадків зараження, у серпні – 51.

2019. В училищной комиссии. – 1913. – 5 окт.

Ухвалено проєкт будівлі складного училища імені цесаревича Олексія, перероблений архітектором Загоскіним. Будівництво коштуватиме 184000 р.

2020. Гимнастический праздник учащихся. – 1913. – 5 окт.

Відбувся у залі першого реального училища. Взяли участь учні з Харкова, Бєлгорода, Курська, Таганрога, Новочеркаська, Тамбова, Пензи, Борисоглібська та станиць Донської області. Керує змаганнями Вільгальм.

2021. Изюм: земское собрание. – 1913. – 5 окт.

Розглядалися питання охорони здоров'я, кустарних промислів, народної освіти.

2022. Юбилейный акт [в коммерческом училище императора Александра III]. – 1913. – 5 окт.

Приурочений до 20-річного ювілею існування училища. Голова опікунської ради І. К. Велитченко зробив історичний огляд діяльності училища.

2023. Горовиц, А. Концерт В. Люце и трио Любошиц. – 1913. – 6 окт.

Співачці В. Люце акомпанували Ганна Любошиць, її сестра скрипалька Лео та піаніст Петро Любошиць.

2024. Детские клиники. – 1913. – 6 окт.

Дитяча поліклініка переходить до власного будинку в Госпітальному провулку. Будівля зветься «дитячим бараком». Поруч знаходиться клініка для стаціонарних хворих. Планується побудувати три бараки для інфекційних хворих на кір, дифтерит та скарлатину.

2025. Заседания медицинского Общества. – 1913. – 6 окт.

Присутні вшанували пам'ять Миколи Максимовича Огурцова. У 1888 р. закінчив університет, у 1890 р. обраний членом медичного Товариства. Довгий час завідував санаторієм професора К. Я. Данилевського. Після цього зайнявся приватною практикою та був лікарем при Казенній палаті. Помер від серцевого нападу.

2026. Здание акушерско-гинекологического корпуса харьковской городской Александровской больницы, освященное 17-го сентября / фото Крахмальникова // Юж. край : ил. прибавление к № 11663. – 1913. – 6 окт. – С. 3.

2027. Крупное пожертвование. – 1913. – 6 окт.

Громадська діячка Є. Д. Парманіна пожертвувала на спорудження будинку Товариства працюючих жінок 45000 р. під 7% річних на три роки. Наразі благодійниця відмовилася від відсотків, що заощадило Товариству близько 10000 р.

2028. Н. М. Огурцов : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 6 окт.

У 1887 р. закінчив медичний факультет Харківського університету. Нещодавно відзначив 25-річчя лікарської діяльності. Помер від серцевого нападу.

2029. Футбол / Бом. – 1913. – 6 окт.

Московська команда «І.К.С.» перемогла харківський «Маяк» з рахунком 4:0.

2030. С. А. Юсевич, популярный бахмутский врач и общественный деятель, сотрудник-корреспондент «Южного края»: убит хулиганами 26 сентября : [фото] // Юж. край : ил. прибавлении к № 11663. – 1913. – 6 окт. – С. 4.

2031. Оперетта / Н. Д. – 1913. – 7 окт.

Трупою Драгоша дуже невдало виконана оперета Ф. Легара «Весела вдова».

2032. Погребение доктора Н. М. Огурцова. – 1913. – 7 окт.

Відспівування відбулося у Мироносицькій церкві. Похований на міському цвинтарі.

2033. Расходы по устройству городской канализации. – 1913. – 8 окт.

У 1912 р. у нагірній частині міста труби укладено на 44 вулицях і влаштовано 461 оглядовий колодязь. Вартість робіт становила 168058 р., а перевитрата – 12672 р.

2034. Бабецкий, Е. М. Харьковский морг / Е. М. Б. – 1913. – 9 окт.

У місті немає спеціально обладнаного приміщення. Протягом року розтини виконуються в приміщенні інституту судової медицини, а в літні місяці – в трупарні, що знаходиться при ньому. Сюди ж запрошують для пізнання невідомих трупів. Планується збудувати на університетській землі.

2035. Мельников, Ф. Городской театр / Ф. М. – 1913. – 9 окт.

У п'єсі «Молодь» були зайняті Петіпа, Строєва-Сокольська, Баратов, Чарусська, Колобов. Вистава пройшла блискуче.

2036. 12412000 руб. гор. Харькову. – 1913. – 9 окт.

Дозволено облігаційну позику. Наведено розподіл сум за статтями.

2037. Новый начальник сыскного отделения. – 1913. – 9 окт.

Наказом губернатора призначено колишнього начальника костромського розшукового відділення Б. І. Кобзарьова. Закінчив кадетський корпус та військове училище. На державній службі перебуває близько 18 років. Був військовим, потім перейшов до міністерства внутрішніх справ. У 1908 р. прослухав спеціальні курси для начальників розшукових відділень.

2038. Профессор Л[еонид] В[ладимирович] Орлов. – 1913. – 9 окт.

Відзначає 35 років після закінчення університету та 30-річчя науково-педагогічної діяльності. Народився 1855 р. Закінчив тамбовську гімназію та 1878 р. медичний факультет Московського університету. Був на військовій службі, працював у міській лікарні Москви. У 1884 р. захистив дисертацію на здобуття ступеня доктора медицини, у 1889 р. здобув звання приват-доцента та перейшов на посаду на кафедрі хірургічної патології у Військово-медичній академії, де працював до 1894 р. Цього року очолив кафедру в Харківському університеті. У 1898 р. обраний директором хірургічної клініки університету. В 1907 – 1908 рр. – декан медичного факультету. На запрошення Жіночого медичного інституту зайняв кафедру хірургічної патології і в цьому навчальному закладі. Викладає у зуболікарській школі М. Б. Зеленського. В 1912 р. у Харкові було засноване хірургічне Товариство і Л. В. Орлова обрано його головою. Є дуже популярним на півдні Росії.

2039. В[иктор] Л[ьвович] Кирпичев : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 10 окт.

Професор, перший ректор Харківського технологічного інституту, закінчив Михайлівську артилерийську академію. У 1870 р. вийшов у відставку та був обраний викладачем Петербурзького технологічного інституту. У 1876 р. став професором та очолив кафедру прикладної механіки. Курс опору матеріалів приніс автору європейську

популярність. Будучи ректором Харківського інституту так організував навчальний процес, що інститут посів одне з перших місць у Росії. Помер у Петербурзі.

2040. 12-тимиллионный заем. – 1913. – 10 окт.

Місто просило в уряду позику в 18 млн р., але виділено було лише 12 млн р. Урізано цілі статті. Наведено їх перелік.

2041. [«Евгений Онегин» П. Чайковского в постановке Новой оперы]. – 1913. – 10 окт.

Взяли участь Ріолі, Ковелькова, Рудіна, Славіна, Варфоломеєв, Каміонський, Шаповалов, Молчанов, Месняєв. Диригував Л. П. Штейнберг.

2042. [Исполнительница цыганских романсов р. М. Раисова]. – 1913. – 10 окт.

Артистка – уродженка Харкова, перебуває у місті проїздом. Виступить на сцені Комерційного клубу.

2043. Новый церковный староста [Каплуновской церкви – купец П. Ф. Васильев]. – 1913. – 10 окт.

2044. Городская дума. – 1913. – 11, 12, 16, 25 окт.

Обговорювалося питання закупівлі містом вугілля для бідних, встановлення у Харкові пам'ятника композитору М. Лисенку, перезаставі Ващенківських казарм, перевитрати коштів під час спорудження будівлі художнього училища.

2045. Новый заведующий земским ветеринарным бюро [Л. В. Андренко]. – 1913. – 11 окт.

2046. [Премьера оперы Глуховцева «Дни нашей жизни»]. – 1913. – 11 окт.

Брали участь Ріолі, Ковелькова, Заліпський, Княжич, Варфоломеєв, Монакін. Опера мала повний успіх.

2047. Оперетта / Н. Д. – 1913. – 11 окт.

Показаний фарс Жильбера «Доброчесна грішниця», що раніше мав назву «Ніч у Мулен-Руж». Взяли участь Соколова, Любин, Драгош, Воронцевич, Петровський, Єлінов.

2048. Фабрикант, М. Б. Памяти д-ра Н. М. Огурцова. – 1913. – 11 окт.

2049. Юбилей профессора В. И. Саввы. – 1913. – 11 окт.

Слухачки вищих жіночих курсів Товариства працюючих жінок вітали професора з нагоди 25-річчя його наукової діяльності.

2050. Горовиц, А. «Дни нашей жизни» Глуховцева в Новой опере. – 1913. – 12 окт.

2051. Юбилей мещанской богадельни. – 1913. – 12 окт.

Започаткована 6 листопада 1883 р. Спочатку була розрахована на 40 осіб, зараз тут знаходять притулок близько 200. При богадільні існує дитячий притулок на 40 осіб. Щорічний бюджет двох установ складає 13000 р.

2052. На всероссийской гигиенической выставке. – 1913. – 13 окт.

Велику срібну медаль присуджено харківському зубному лікарю М. А. Палему за виставлені ним експонати, пожертвувані Петербурзькому медичному інституту.

2053. Новые преподаватели харьковского музыкального училища: А. А. Борисяк: (виолончель); И. Ю. Арон: (скрипка) : [фото] // Юж. Край : ил. прибавление к № 11676. – 1913. – 13 окт. – С. 4.

2054. Мельников, Ф. «Обрыв» в городском театре / Ф. М. – 1913. – 13 окт.

У спектаклі зайняті актори: Чаруська, Анцева, Медведєва, Мельникова, Баров, Колобов, В. Смирнов, Юренєв, Данаров, Мурський. Режисер вистави – Євдокимов, художник – Андріяшев.

2055. Общий вид крушения Императорского поезда близ ст. Борки, 17 октября 1888 г.: (по поводу исполняющегося 17 окт. 25-летия со дня крушения): [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11676. – 1913. – 13 окт. – С. 1.

2056. Пожар на Балашовском вокзале. – 1913. – 13 окт.

У гасінні взяли участь Михайлівська, Заїківська та Миколаївська пожежні частини.

2057. Профессор харьковского университета Л. В. Орлов: (по поводу 30-летия научно-педагогической деятельности) / фото. М. Я. Лещинского // Юж. край : ил. прибавление к № 11676. – 1913. – 13 окт. – С. 2.

2058. Профессор Харьковского университета В. И. Савва: (по случаю 25-летия ученой деятельности) / фото. А. М. Иваницкого. – 1913. – 13 окт.

2059. Редкий юбилей. – 1913. – 13 окт.

У приміщенні музею образотворчих мистецтв при Харківському університеті студенти та професори історико-філологічного факультету вшановували служителя музею Ф. М. Кришталя, який служив в університеті протягом 48 років, з них 38 – у музеї.

2060. Валки: из быта народный учителей. – 1913. – 14 окт.

Згідно з новим законом один раз на п'ять років зарплатня підвищуватиметься на 240 р.

2061. [Выступление исполнительницы цыганских песен Р. М. Раисовой в оперетте]. – 1913. – 14 окт.

Артистка мала великий успіх та виступить ще один раз.

2062. Горовиц, А. «Демон» в Новой опере. – 1913. – 14 окт.

Виступили Цвєткова, Шевельов, Польовий, Сергеєв, Темникова, Монакін. Диригував Рейнард-Шаєвич.

2063. [Опера «Дни нашей жизни» на сцене театра Общества трезвости] / Н. Г. – 1913. – 14 окт.

Були зайняті Вольська, Вронська, Шатова. У постановці безкоштовно виступили й непрофесійні артисти – студенти та курсистки.

2063а. Валки: в земстве. – 1913. – 15 окт.

Затверджено список повітових депутатів . До складу земських зборів увійшли 29 осіб. Недообрано чотирьох осіб.

2064. Загадочное самоубийство. – 1914. – 15 окт.

Один із директорів контори Державного банку Сергій Васильович Кухаревський вистрілив собі в голову з револьвера. Причина самогубства невідома. Два роки тому покійний перевівся з московської контори банку.

2065. Горовиц, А. «Севильский цирюльник» в Новой опере. – 1913. – 15 окт.

У спектаклі взяли участь Труффі, Заліпський, Шаповалов, Сергеєв

2066. [Общедоступный театр «Рабочий дом»]. – 1913. – 15 окт.

Показані п'єси «Клуб самогубців» та «Російська мова». У першій виділялися Решимов та Медведєв, у другій – Мирський.

2067. Похороны С. Г. Хижнякова. – 1913. – 15 окт.

Відспівування відбувалося у Мироносицькій церкві, похований на Кирило-Мефодіївському цвинтарі.

2068. Фролов, М. Памяти С[ергея] Г[еоргиевича] Хижнякова. – 1913. – 15 окт.

Народився 20 березня 1879 р. у сім'ї священника. Закінчив першу харківську гімназію та юридичний факультет Харківського університету, але присвятив себе педагогічній діяльності. У кількох гімназіях Харкова викладав законознавство, латинську мову, був старшим вихователем та класним наставником. Серед товаришів по службі та учнів мав великий авторитет. Помер від хвороби нирок.

2069. Бабецкий, Е. М. События 17 окт. 1888 г. под Борками: исторический набросок: [авария царского поезда]. – 1913. – 16 окт.

2070. Результаты приема в [городские] начальные училища. – 1913. – 16 окт.

Загалом прийнято 2430 дітей обох статей. Відмовлено 382. Торік ця цифра становила 1187.

2071. Театр Сарматова / Ал. Н-ский. – 1913. – 16 окт.

Для загальнодоступного спектаклю було поставлено мініатюри «Спеціаліст», «Гра з дурнем» та «Лицар дон Фернандо». В них були зайняті Чернецька, Ріолі, Келлерт, Бонне, Башилов, Арді, Надінська.

2072. Воспоминания Е[вгения] В[асильевича] Богдановича. – 1913. – 17 окт.

Почесний громадянин Харкова, ветеран російської армії, ініціатор заснування Товариства взаємного страхування від вогню, розповів про відвідання Харкова царською сім'єю після катастрофи.

2073. Мельников, Ф. Городской театр / Ф. М. – 1913. – 17 окт.

У спектаклі за п'єсою Т. Щепкіної-Куперник «Щаслива жінка» були зайняті Строєва-Сокольська, Савельєв, Баратов, Анцева, Мельникова, Колантар, Гриньова, Скульська.

2074. Изюм: в земском собрании. – 1913. – 17 окт.

Земством відкрито 63 народні бібліотеки, з них 32 знаходяться у шкільних будинках. Фонд усіх бібліотек дорівнює майже 50000 книг. Середня кількість читачів не перевищує 150 осіб на рік.

2075. К кончине С. В. Кухаревского. – 1913. – 17 окт.

Відспівування відбулося у Мироносицькій церкві, звідки труну перевезли на вокзал для поховання у Москві.

2076. Комиссия по сооружению памятников [Т. Г. Шевченко, Г. Ф. Квитке-Основьяненко, Н. В. Лысенко]. – 1913. – 17 окт.

Увійшли Д. І. Багалій, В. В. Величко, В.Г. Коренєв, М. І. Міхновський, В. Є. Мороховець, С. О. Раєвський, В. М. Пономарьов.

2077. Сумцов, Н. Ф. К 25-летию крушения Царского поезда: (из воспоминаний). – 1913. – 17 окт.

2078. Технический осмотр театра Дома рабочих. – 1913. – 17 окт.

Губернська комісія вказала на недоліки й надала рекомендації щодо їх виправлення.

2079. Мельников, Ф. Городской театр / Ф. М. – 1913. – 20 окт.

Показано п'єсу І. Потапенка «Тільки сильні» за участю Баратова, Чарусської, Багрова, Чернулеска, Колобова, Гриньової.

2080. Император Александр III в Спасовом Скиту / фото А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 11689. – 1913. – 20 окт.

2081. С. В. Кухаревский. Директор харьковской конторы Государственного банка, покончивший самоубийством : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11689. – 1913. – 20 окт. – С. 4.

2082. Профессор А[рсений] П[етрович] Кадлубовский: (к 25-летию научно-педагогической деятельности). – 1913. – 20 окт.

Народився 2 березня 1867 р. у Москві. Закінчив гімназію при історико-філологічному Інституті князя Безбородька. Вищу освіту здобув у 1888 р. у цьому ж інституті. Викладав російську та латинську мови в харківських гімназіях. У 1884–1899 рр. був викладачем Інституту князя Безбородька. 1893 р. успішно склав екзамен на

здобуття ступеню магістра на історико-філологічному факультеті Харківського університету. У вересні 1899 р. перейшов на роботу до цього університету. Був приват-доцентом, читав лекції, вів практичні заняття на кафедрі російської мови та словесності. У травні 1902 р. захистив дисертацію на історико-філологічному факультеті. У 1906 р. обраний виконувачем обов'язків екстраординарного професора, секретарем факультету.

2083. Профессор Харьковского университета А. П. Кадлубовский: (по поводу 25-летия ученой деятельности) : [фото]. – 1913. – 20 окт.

2084. С. Г. Хижняков, преподаватель 2-й мужской гимназии и гимназии 2-й группы преподавателей: [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11689. – 1913. – 20 окт. – С. 4.

2085. Юбилей В. И. Шостенко. – 1913. – 21 окт.

Виповнюється 25 років педагогічної діяльності директора чоловічої гімназії у місті Азов. Закінчив першу харківську гімназію та історико-філологічний факультет Харківського університету. Служив у Бєлгороді, Пензенській губернії, викладав у третій та четвертій харківських чоловічих гімназіях, був призначений інспектором у Воронежі.

2086. Бабецкий, Е. М. «Тоска» – Пуччини / Е. Эмбе. – 1913. – 21 окт.

Головні партії виконали Брун, Каміонський та Заліпський. Також були зайняті Темникова, Монакін, Месняєв, Гриньов, Мельников. Диригував Л. П. Штейнберг.

2087. Выборы старосты [Вознесенской церкви]. – 1913. – 21 окт.

Переобраний Л. Г. Яковлєв.

2088. Горовиц, А. Концерт И. р. М. О памяти П. И. Чайковского. – 1913. – 21 окт.

Взяв участь квартет у складі Ахрона, Борисяка, Букініка, Брінкбока. Другим номером програми був виступ тріо – Слатін, Ахрон, Борисяк. Романси композитора виконав Долинін.

2089. Диспут А. Д. Григорьева. – 1913. – 21 окт.

В університеті відбулося публічне засідання історико-філологічного факультету, на якому захистив дисертацію лектор російської мови Варшавського університету. Постановою факультету А. Д. Григор'єву присуджено ступінь магістра.

2090. Западноевропейский бедняк. – 1913. – 21 окт.

Професор Варшавського університету В. О. Гаген представив на юридичному факультеті Харківського університету дисертацію на здобуття ступеня доктора поліцейського права. Факультет без дебатів визнав претендента гідним ступеня доктора.

2091. Пос. Лозовая: к открытию земской больницы в Лозовой. – 1913. – 21 окт.

Складається із двох кам'яних корпусів. Один належить павлоградському земству, інший – катеринославському. Побудовані за останнім словом техніки та

розраховані на 48 ліжок. Персонал складається з лікаря, трьох або чотирьох фельдшерів та акушерки. На будівництво було асигновано 40000 р., з яких 25000 р. пожертвувані.

2092. Сл. Новая Водолага, Валков. уезда: новое училище [с классом рукоделия для девочек]. – 1913. – 22 окт.

2093. Демонстрирование полицейских собак. – 1913. – 23 окт.

На міському іподромі проводилися публічні вправи, організовані харківським відділенням російського Товариства заохочення собак до поліцейської та сторожової служби. Було багато глядачів.

2094. Маленькие театры: театр Сарматова: театр Вольченко / Ал. Н–ский. – 1913. – 23 окт.

У Сарматова показані одноактні п'єски «Півгодини під ліжком», «У цивільному», «Зізі» за участю Келлерта, Чернецької, Арді, Кондратьєва, Крижова, Вента, Надінської. Трупа Смолякова показала фарси «Я вмер» і «Лихий серцеїд». Зайняті Терек, Оленіна, Надєждов, Арбеніна, Смоляков.

2095. Бабецкий, Е. М. Баярд русского театра: (памяти Е[вгения] Я[ковлевича] Неделина). – 1913. – 24 окт.

Уродженець Кам'янець-Подільської губернії. Належав до дворянської родини Недзельських. Закінчив одеське комерційне училище. Служив у банку. Захопившись театром, залишив службу та «пішов на сцену», викликавши обурення сім'ї. Виступав в Одесі, Ростові-на-Дону, Таганрозі, Саратові, Харкові. 10 років служив в опереті та 30 на драматичній сцені. Через хворобу серця збирався залишити сцену. Помер у Києві 22 жовтня, де й буде похований.

2096. Годичное собрание членов сельскохозяйственного Общества. – 1913. – 24, 25 окт.

Обговорювався звіт за 1911–1912 рр. Членами Товариства є 518 осіб. Є відділення тваринництва, винокуріння, садівництва та городництва. Розроблялося питання про відкриття у Харкові вищого сільськогосподарського навчального закладу. Селекційна станція Товариства передана до складу обласної дослідної станції.

2097. К сооружению больницы приказчиков. – 1913. – 24 окт.

На засіданні опікунської ради розглядався ескіз плану лікарні, складений архітектором М. І. Дашкевичем.

2098. Последние дни Неделина. – 1913. – 24 окт.

Харківська трупа телеграфувала до Києва М. М. Синельникову, щоб він від їхнього імені поклав вінок на труну улюбленого артиста.

2099. Н. И. Сластихин. – 1913. – 25 окт.

Рада Академії мистецтв присудила золоту медаль за проєкт церкви архітектору М. І. Сластихіну. Він є уродженцем Харкова, закінчив другу гімназію та художню школу. В Академії вважається обдарованим учнем.

2100. Горовиц, А. Бетховенский вечер А. Есиповой и Л. Ауэра. – 1913. – 26 окт.

Відомі скрипаль та піаністка дали концерт у залі Дворянських зборів. Було виконано чотири сонати Бетховена.

2101. П[етр] В[икторович] Савинов. – 1913. – 26 окт.

Виповнюється 35 років державної служби бухгалтера технологічного інституту. Здобув освіту у валківському повітовому училищі та у 17 років розпочав службу в повітовому казначействі. 1879 р. перейшов до Харківської казенної палати. Роботу в інституті розпочав із 1887 р.

2102. Похороны Е. Я. Неделина. – 1913. – 26 окт.

Відспівування відбулося у католицькому костелі в Києві. Похований артист на Аскольдовій Могилі поблизу могили Соловцова. Відкрито підписку на встановлення надгробного пам'ятника.

2103. Бабецкий, Е. М. Концерт Доры Строевой / Е. Эмбе. – 1913. – 27 окт.

Виступ молодої виконавиці романсів мав великий успіх. З нею виступили співак Б. *А.* Мезенцев і скрипалька С. Макстман. Акомпанував співачці О. В. Таскін.

2104. Бабецкий, Е. М. [Нравы Москалевки] / Журналист. – 1913. – 27 окт.

2105. Мельников, Ф. Бенефис Петипа / Ф. М. – 1913. – 27 окт.

У драматичному театрі виконано п'єсу Дяченка «Гувернер», у якій взяли участь Мельникова, Колобов, Медведєва, Гриньова, Вересанов. Вистава мала великий успіх.

2106. Заседание медицинского Общества: (резолюция о психиатрической экспертизе по делу Бейлиса). – 1913. – 27 окт.

Доповідь робив професор З. М. Давиденков. Він торкнувся питання наукового обґрунтування експертизи професора Сікорського, про яку негативно висловлювалися деякі видатні вчені. Думки експертів Бехтерєва та Сікорського різко розійшлися. У резолюції Товариство висловило глибоке обурення представниками звинувачення, які знеславлюють високе звання лікаря.

2107. Редкий юбилей. – 1913. – 27 окт.

Виповнилося 35 років служби на посаді міського городового харківської поліції Леонтія Балицького. У 1878 р. після закінчення військової служби він вступив на посаду в другу міську ділянку, де працює й досі. Імператорським указом ювіляру надано звання спадкового почесного громадянина Харкова.

2108. «Семнадцатилетние» («Молодежь») в театре Н. Н. Синельникова: 2-й акт: г-жа Строева-Сокольская, г.г. Баратов и Петипа / фото М. Я. Лещинского // Юж. край : ил. прибавление к № 11702. – 1913. – 27 окт. – С. 4.

2109. Бабецкий, Е. М. «Гугеноты» в «Новой опере» / Е. Эмбе. – 1913. – 28 окт.

У спектаклі були зайняті Труффі, Розанов, Брун, Княжич, Сергеєв, Кайданов. Сильне враження справили масові сцени.

2110. Общество взаимопомощи трудящихся женщин. – 1913. – 28 окт.

Затверджено кошторис на 1913–1914 р. Надходження становитимуть 91533 р., витрата – 91370 р.

2111. Освящение приюта. – 1913. – 29 окт.

У Петропавлівському піклуванні про бідних відбулося освячення надбудови другого поверху. Роботи проведені головним чином на пожертвування подружжя Тофер, почесних членів піклування.

2112. Бабецкий, Е. М. [О приостановке деятельности медицинского Общества] / Журналист. – 1913. – 30 окт.

2113. Закрытие харьковского медицинского Общества. – 1913. – 30 окт.; 5, 9, 10 нояб.

На засіданні губернської державної установи внесено пропозицію про закриття Товариства. Порушення статуту вбачається в тому, що на засіданні, присвяченому доповіді про експертизу Бейліса, були присутні сторонні особи. Прийнято ухвалу про закриття Товариства, але його підрозділи можуть тимчасово продовжувати свою діяльність.

2114. Пожертвования в пользу семьи Бейлис. – 1913. – 30 окт.

На ім'я дружини Бейліса відправлено кілька сотень рублів від імені приватних осіб.

2115. Театр Вольчини / Ал. Н-ский. – 1913. – 30 окт.

Представлений фарс С. Бєлової «Блудниця Митродора». Привертає увагу талановита гра Смолякова.

2116. [Театральная школа О. Н. Масловой]. – 1913. – 30 окт.

Викладати дисципліну «Сценічне мистецтво» запрошено молодого талановитого артиста драми О. О. Барова, який закінчив московську школу при Художньому театрі.

2117. Телеграмма [группы] харьковских адвокатов [защитнику М. Бейлиса Н. П. Карабчевскому]. – 1913. – 30 окт.

«Захисників честі батьківщини та інтересів правосуддя від кошмару, забобонів та ганьби кривавого наклепу вітає група харківських адвокатів».

2118. Унковский, В. Харьковское медицинское Общество. – 1913. – 30 окт.; 1, 2, 4 нояб.

Посідає перше місце в Росії і одне з перших у Європі за обсягом послуг та наукової діяльності. Відіграло величезну роль в оздоровленні Харкова і харків'ян. 22 вересня 1885 р. відкрито безкоштовну лікарню, у 1886 р. – Пастерівський інститут та бактеріологічну станцію, у 1891 р. – «протидифтерійний» інститут. Широкою є видавнича діяльність. Закрито не лише за порушення статуту (на засіданні були

присутні сторонні особи), а й за демонстративний виступ у справі Бейліса. Вирішено вимагати копію постанови та подати скаргу до першого департаменту Сенату. Голова Товариства О. П. Браунштейн і завідувач міського санаторного відділення В. В. Фавр виїхали до Москви, а потім до Петербурга клопотати у справах Товариства.

2119. Бабецкий, Е. М. Мелочи жизни: [быт района Основа] / Журналист. – 1913. – 31 окт.

2120. К закрытию медицинского Общества. – 1913. – 31 окт.; 3, 7 нояб.

Керуючий губернією П. М. Масальський повідомив редакцію «Южного края», що: *«Товариство закрите не лише за порушення статуту, а й за демонстративні виступи у справі Бейліса»*. Усі інститути та установи, які перебувають у віданні Товариства, продовжують працювати. До губернського правління було запрошено 48 членів Товариства та 14 вільнопрактикуючих лікарів. Усім запропонували два підписні листи із запитаннями: згодні вони чи ні з резолюцією засідання від 26 жовтня про психіатричну експертизу в справі Бейліса. Незгоду висловили лише три особи.

2121. Новая немецкая церковь. – 1913. – 31 окт.

Будівництво майже завершене, залишаються роботи зі зміцнення будівлі. Храм дуже гарний та оригінальний. Окрім приміщення для богослужіння, в будівлі знаходяться приміщення для архіву, ризниця, покійницька та гардеробна. Кошторис становив 175000 р. Половину коштів було зібрано у вигляді пожертвувань. Найбільші пожертвування зробили Кеніг, Товариства «Гельферіх-Саде» та «Ротермунд та Вайс».

2122. Переоценка недвижимых имуществ. – 1913. – 31 окт.

Загальна оцінка нерухомого майна Харкова була проведена в 1895 р.

2123. Ремонт соборной колокольни. – 1913. – 31 окт.

На сьогодні вже витрачено 40000 р.

2124. Сумцов, Н. Ф. Ф[едор] Е[вгеньевич] Корш. 1913. – 31 окт.

Академіку, відомому лінгвісту, виповнюється 70 років. Він є почесним членом Харківського університету, робив доповіді на засіданнях історичного Товариства, публікував праці у його виданнях. Особистими друзями Ф. Є. Корша були Потебня, Лебедєв, Дринов.

2125. «Цыганская любовь». – 1913. – 31 окт.

У театрі Комерційного клубу поставлено оперету Ф. Легара за участю Драгоша, Ростовцевої, Добриніна, Курганова, Соколової, Петровського, Любина.

2126. Юбилей В[иктории] О[сиповны] Крегер. – 1913. – 31 окт.

Завідувачка міського початкового училища імені цесаревича Олексія святкує 25 років педагогічної діяльності. Закінчила вищі педагогічні курси 1884 р., займалася приватною педагогічною діяльністю. 1893 р. переїхала до Харкова. Протягом 12 років викладала в училищі Товариства грамотності. У 1905 р. склала іспит на отримання посади завідувачки міського училища імені цесаревича Олексія. Деякий час В. О. Крегер працювала вчителькою у недільній школі Х. Д. Алчевської.

Листопад / Ноябрь

2127. С. П. Барбини : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 1 нояб.

Диригент і композитор помер 18 жовтня у єкатеринбурзькому театрі за диригентським пультом. 1886 р. приїхав з Італії. Виступав у Харкові в літньому театрі М. М. Савіна.

2128. [Выступления артистки-мулатки Галимы в театре «Зеркало жизни»]. – 1913. – 1 нояб.

Співачка має гарний голос та оригінальний репертуар.

2129. Избрание профессора И. В. Троицкого почетным членом [Общества детских врачей Аргентины]. – 1913. – 1 нояб.

2130. И[ван] М[оисеевич] Соленов : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 2 нояб.

Москалівський домовласник довгий час був членом міської управи, керував її господарським відділом. Був ремісничим головою. Користувався заслуженою повагою земляків. В останні 10 років відійшов від справ.

2131. [Концерт в Дворянском собрании оркестра народных инструментов В. В. Андреева]. – 1913. – 2 нояб.

З оркестром виступили співаки Чехметьєва та Макеєв.

2132. [Образование местного отдела русского театрального Общества]. – 1913. – 2 нояб.

На квартирі уповноваженого російського театрального Товариства Ю. М. Бабецького відбулися збори дійсних членів з-поміж артистів трупи М. М. Синельникова для утворення місцевого відділу. Головою обрано О. О. Мурського, секретарем – О. А. Савельєва.

2133. Пожертвование на нужды лечебницы приказчиков. – 1913. – 2 нояб.

Від комерсанта І. С. Коломійця надійшла пожертва – 5000 р.

2134. А. И. Горовиц, сотрудник «Южного края»: (по поводу 10-летия музыкальной деятельности: к концерту 10 ноября) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11715. – 1913. – 3 нояб. – С. 4.

2135. Горовиц, А. «Номо и Дамаянти» в Новой опере. – 1913. – 3 нояб.

На постановку опери А. С. Аренського витрачено понад 5000 р. Дію урізноманітнюють масові сцени, балет, безліч перетворень. У виставі зайняті Ріолі, Варфоломеєв, Шевельов, Лемінська. На спектаклі була присутня вдова композитора О. В. Аренська.

2136. Известный артист Е. Я. Неделин : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11715. – 1913. – 3 нояб. – С. 4.

2137. Концерт Н. В. Плевицкой / Н. Д. – 1913. – 3 нояб.

Співачка виступила у міському театрі. У концерті взяв участь Доброхотов, який чудово грав на балалайці. Акомпанував обом Заремба.

2138. Пожалование звезды. – 1913. – 3 нояб.

Емір Бухарський нагородив редактора-видавця «Южного края» О. О. Йозефовича орденом золотої зірки першого ступеня.

2139. Последний крик моды / Фальстаф. – 1913. – 3 нояб.

У будинку Дворянського зібрання відбулися сеанси показу мод леді Говардс. Дівчата, які демонстрували вбрання, називаються «пробірмамзелями».

2140. [Программа в цирке Злобина (здание Грикке)]. – 1913. – 3 нояб.

Виступали Артелло з папугами, акробати Дельварі, Амор та Хефт, ексцентрики Міовські та Лурікс, дама-атлет Лурс, наїзниця Маріетта; дресирування коней Манжеллі.

2141. Проф. И. И. Мечников: 1 ноября исполнилось 25-летие Пастеровского института и работы в нем проф. И. И. Мечникова : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11715. – 1913. – 3 нояб. – С. 1.

2142. [Гастроли Д. А. Смирнова]. – 1913. – 4 нояб.

Один із перших світових артистів виступить у Новій опері.

2143. [Утренний спектакль в драматическом театре]. – 1913. – 4 нояб.

У виставі «Панянка з фіалками» були зайняті Строєва-Сокольська, Баратов, Колобов, Юренєв, Гриньова.

2144. Чествование В[асилия] И[вановича] Рыжова. – 1913. – 4 нояб.

Працює у відділенні Міжнародного комерційного банку від часу заснування і є помічником керуючого. Колеги привітали його із 15-річчям служби.

2145. Пополнение зоологического сада [Общества акклиматизации]. – 1913. – 5 нояб.

Власник маєтку Асканія-Нова Ф. Е. Фальц-Фейн надіслав у подарунок велику кількість рідкісних зразків птахів.

2146. К назначению архимандрита Арсения. – 1913. – 7 нояб.

Єпархіальний місіонер Арсеній, який протягом шести років служив місіонером в Америці, призначений Святійшим Синодом настоятелем Бізюкова монастиря Херсонської єпархії.

2147. Горовиц, А. «Евгений Онегин» с Д. Смирновым. – 1914. – 8 нояб.

Гастролер виступив у ролі Ленського. Виділялися Каміонський та Ріолі.

2148. Ломиковский, М. Печальная судьба духовного завещания [профессора А. Г. Подреза]. – 1913. – 9 нояб.

Будинок, який він заповідав університету, не продано, а могила професора перебуває у запустінні.

2149. Постановление Харьк. губ. по делам об обществах присутствия о закрытии Харьковского медицинского Общества. – 1913. – 9 нояб.

Під час голосування голоси розділилися порівну.

2150. Состав студентов ветеринарного института на 1913/14 учебный год. – 1913. – 9 нояб.

Загалом налічується 503 особи, на першому курсі – 142, на другому – 137, на третьому – 114, на четвертому – 110.

2151. Бабецкий, Е. М. [К открытию Еленинской детской больницы] / Журналист. – 1913. – 9 нояб.

2152. Е. Я. Белоусов. – 1913. – 9 нояб.

Музикант об'їздив з концертами багато країн, де виступав з незмінним успіхом.

2153. Валки: выборы по земству. – 1913. – 9 нояб.

Представництво земських діячів у повіті майже повністю оновилося.

2154. Мельников, Ф. Городской театр / Ф. М. – 1913. – 9 нояб.

У комедії Джерома К. Джерома «Жіноча логіка» були зайняті Кареліна-Раїч, Мельникова, Анцева, Гриньова, Георгієв, Мурський, Петіпа.

2155. Еленинская детская больница. – 1913. – 9 нояб.

1 жовтня відбулося освячення нової будівлі дитячої лікарні Товариства піклування про хворих дітей. Товариство розпочало роботу 2 жовтня 1899 р. з ініціативи доктора Філіпова, а 24 вересня 1900 р. відкрито лікарню в будинку Муратової. У 1904 р. було куплено землю. Влітку 1912 р. почалося будівництво лікарні за проєктом архітектора О. І. Ржепішевського, яке коштувало 85000 р. З дня заснування у лікарні лікувалось 3586 осіб, зроблено 2142 операції. На утримання витрачено понад 100000 р.

2156. Я. А. Анфимов, профессор Харьковского университета: (по поводу 25-летия научной деятельности) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11728. – 1913. – 10 нояб. – С. 3.

2157. Мельников, Ф. Городской театр: «Ревность», пьеса в 5 д. М. Арцыбашева / Ф. М. – 1913. – 10 нояб.

П'єса поставлена досконало з прекрасними декораціями Андріяшева. Зайняті Мурський, Кареліна-Раїч, Пєвцов, Колобов, Баратов.

2158. Новая детская больница О-ва попечения о больных детях г. Харькова и его окрестностей (угол Надежденской ул. и Фесенковского пер.): к открытию 10 ноября : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11728. – 1913. – 10 нояб. – С. 4.

2159. Общее собрание Общества грамотности. – 1913. – 10 нояб.

Розглядалося питання про будівництво нового приміщення першої школи Товариства. На зведення триповерхової будівлі знадобиться від 52 до 55 тис. р.

2160. «Ревность» Арцыбашева: к постановке в театре Н. Н. Синельникова: эскиз декорации 1-го акта худ. П. И. Андрияшева : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11728. – 1913. – 10 нояб. – С. 4.

2161. Харьковское уездное земство в 1912 г. – 1913. – 10 нояб.

13 мировими суддями було розглянуто 47270 справ. Залишилися невирішеними 4312. Кількість засуджених становила 7878, виправданих – 3614. Найбільше справ мав суддя шостої дільниці Ф. Ф. фон-дер-Лауніц (12263), ним не розглянуто – 652.

2162. Бабецкий, Е. М. [Впечатления от открытия детской больницы] / Журналист. – 1913. – 11 нояб.

2163. Открытие Еленинской детской больницы [Общества попечения о бедных детях]. – 1913. – 11 нояб.

Ініціатором будівництва є доктор М. М. Філіпов, голова Товариства та директор лікарні.

2164. Поднесение адреса. – 1913. – 11 нояб.

Делегація від професорів вручила адрес Ф. А. Слоневському, який працював лаборантом у хімічній лабораторії Ветеринарного інституту протягом 34 років з моменту її створення у 1879 році.

2165. Театр Сарматова / Ал. Н.–ский. – 1913. – 11 нояб.

У бенефісі артиста Арді були показані одноактна п'єса «Маски зірвані» та комедія «Хмарки небесні – вічні мандрівники» за участю Башилова, Надінської, Крижова.

2166. Экстренное уездное земское собрание: [дневное и вечернее заседания]. – 1913. – 11 нояб.

2167. Бабецкий, Е. М. Концерт памяти Чайковского [в зале Дворянского собрания] / Е. Эмбе. – 1913. – 12 нояб.

Виступ Бєлоусова, Горовиця та Могилевського став подією в музичному житті міста.

2168. К закрытию медицинского Общества: чрезвычайное собрание Общества. – 1913. – 12 нояб.

З Петербурга повернулися О. П. Браунштейн та В. В. Фавр. Було запропоновано внести зміни до § 35, § 36 та § 41 статуту Товариства. У разі відмови – відбудеться закриття. Збори більшістю присутніх вирішили ухвалити зміни до статуту.

2169. Горовиц, А. Концерт Ефрема Цимбалиста. – 1913. – 13 нояб.

Молодий скрипаль мав великий успіх у публіки. Його партнером та акомпаніатором був піаніст Луцький.

2170. Профессор П. А. Поляков. – 1913. – 13 нояб.

Виповнюється 25 років науково-професійної діяльності професора Харківського університету на кафедрі гістології. Народився 1862 р. Після закінчення гімназії вступив на медичний факультет Харківського університету. Через рік перейшов у Військово-медичну академію, яку закінчив 1888 р., був військовим лікарем. У 1894 р. захистив

дисертацію. Працював у Військово-медичній академії, у клініці Вільє, Юріївському університеті. У 1911 р. призначений на кафедру гістології Харківського університету. У 1912 р. обраний головою Товариства наукової медицини та гігієни.

2171. Театр Коммерческого клуба. – 1913. – 13 нояб.

Трупа оперети Драгоша та Чаплицького показала мозаїку «У хвилях пристрастей» за участю М. Дальського, Воронцевич, Соколової, Ростовцевої, Малиніної. Трупа переходить до театру «Вілла Жаткіна».

2172. Бабецкий, Е. М. Экстренный симфонический концерт в здании Новой оперы / Е. Эмбе. – 1913. – 14 ноября

Великий успіх мало виконанання симфонії Л. П. Штейнберга. Є. О. Цимбаліст виконав також концерт П. І. Чайковського та ряд п'єс зі свого репертуару.

2173. В Городской думе: частное совещание гласных о кандидатах на должности мировых судей. – 1913. – 14 нояб.

2174. Волк в городе. – 1913. – 14 нояб.

В Університетському саду кілька днів бігає вовк. Сторожі кажуть, що він утік зі звіринця Товариства акліматизації.

2175. Дом Южных железных дорог. – 1913. – 14 нояб.

Затверджено суму 1929000 р., у т. ч. 1836000 р. – на будівництво та обладнання будинку управління та 93000 р. на спорудження нової будівлі лікарні.

2176. Театр Вольчини / У. – 1913. – 14 нояб.

Трупа І. О. Смолякова ставить фарс «Під дивні звуки Шопена». Постановка вважається однією з непристойних – на сцені суцільні роздягання.

2177. Я[ков] И[сакович] Рубинштейн : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 14 нояб.

Член харківської родини Рубінштейнів. Закінчив медичний факультет, був земським лікарем, згодом зайнявся приватною практикою. Незабаром захопився педагогікою та заснував приватну гімназію для євреїв. Користувався симпатією в єврейській громаді та повагою у педагогічному колі.

2178. Горовиц, А. 1 камерное собрание; симфония Л. П. Штейнберга. – 1913. – 15 нояб.

У Новій опері відбувся симфонічний концерт за участю Є. Цимбаліста та диригента Л. П. Штейнберга, а в Громадській бібліотеці музичне Товариство розпочало сезон камерних концертів.

2179. Новый директор [харьковской конторы] Государственного банка. – 1913. – 15 нояб.

Призначений *А. Н.* Енгельгардт.

2180. Сектанты. – 1913. – 15 нояб.

У Богодухівському повіті з дозволу начальника поліції відкрито 129 молитовних будинків баптистів, які ведуть небезпечну для православних пропаганду.

2181. Турский, И. Харьковская старина: (проф. Д. И. Багалей. Очерки из русской истории. Том 2. Харьков, 1913). – 1913. – 15 нояб.

Зібрано мозаїку з окремих крихт минулого.

2182. Бабецкий, Е. М. К освящению новой немецкой кирхи. – 1913. – 16 нояб.

Німці з'явилися у Харкові наприкінці XVII ст., але німецька колонія сформувалася у другій половині XVIII ст. У 1786 р. дивізійний проповідник Вебер звершував тут богослужіння. Наприкінці 20-х років XIX ст. збудовано церкву та з'явився постійний пастор. Збудовану при школі церкву згодом було перетворено на Вознесенську гімназію. Нині в євангелістсько-лютеранській парафії перебуває 3500 осіб і ще 2000 по губернії. Німецька громада дала Харкову визначних професорів, учителів, лікарів, чиновників, заводчиків, художників, учителів музики.

2183. В зоологическом саду. – 1913. – 16 нояб.

Колекція тварин поповнилася бенгальським тигром, гієною, гімалайським ведмедем, яком, великою кількістю папуг. Вирішено розпочати будівництво літніх приміщень, щоб максимально позбавити тварин від утримання у клітках.

2184. Горовиц, А. Концерт пианиста О. К. Боровского [в зале Общественной библиотеки]. – 1913. – 16 нояб.

Це був перший виступ талановитого музиканта в Харкові.

2185. Наследство женскому медицинскому институту. – 1913. – 16 нояб.

Купець Василь Васильович Артюх залишив інституту 2000 р., з них 1500 р. – для нужденних студенток, 300 р. – на утримання їдальні та 200 р. – на лікування хворих слухачок.

2186. с. Н. Водолага, Валков. уезд: наши кооперативы. – 1913. – 16 нояб.

Кредитне товариство організоване 1910 р., сільськогосподарське та споживче Товариства створено в 1912 р.

2187. Ванда Ландовская: (к концерту в Харькове 19 ноября) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11741. – 1913. – 17 нояб. – С. 4.

2188. Городское строительство. – 1913. – 17 нояб.

З початку року видано 652 дозволи на будівництво. Минулого року це число становило 822.

2189. Мельников, Ф. Городской театр: бенефис В. Л. Вересанова / Ф. М. – 1913. – 17 нояб.

Виконано п'єсу А. Чехова «Іванов» за участю Мурського, Строєвої-Сокольської, Колобова, Висоцького, Пєвцова, Барова, Стругіної.

2190. Зубоврачевание в начальных школах г. Харькова. – 1913. – 17 нояб.

З дня відкриття безкоштовної зубної амбулаторії у 1912 р. 2225 дітей зробили 14282 відвідування.

2191. Л[еонид] Н[иколаевич] Горкевич. – 1913. – 17 нояб.

Виповнюється 25 років педагогічної діяльності викладача другої гімназії. Закінчив філологічний факультет університету, викладав давні мови у Борисоглібську, Сумах, Тамбові. Склав одну з найкращих шкільних граматик латинської мови.

2192. Новая лютеранская церковь в Харькове / фото «Юж. края» // Юж. край : ил. прибавление к № 11741. – 1913. – 17 нояб. – С. 3.

2193. Отмена постановления о приостановлении деятельности медицинского Общества. – 1913. – 17 нояб.

2194. Бабецкий, Е. М. Духовный концерт / Е. Эмбе. – 1913. – 18 нояб.

Концерт відбувся у приміщенні нової кірхи. Виступили співачка Добберт та органіст Петерс. Орг**а**н вражає силою та красою звуку.

2195. В Обществе любителей природы. – 1913. – 18 нояб.

З доповіддю «Повітроплавання та повітролітання в їх сучасному здійсненні» виступив *А. Н.* Ільяшевич.

2196. Горовиц, А. «Кармен» в Новой опере. – 1913. – 18 нояб.

Головну партію виконала Спєшнєва. Були зайняті Розанов, Шевельов, Шаповалова, Шаповалов.

2197. Люботин: культурное дело. – 1913. – 18 нояб.

Організовано Товариство «Просвіта», завдяки якому відкрито підготовчі класи за програмою гімназії.

2198. Торжественное освящение немецкой кирхи [во имя св. Вознесения]. – 1913. – 18 нояб.

2199. Горовиц, А. «Князь Игорь» в Новой опере. – 1913. – 20 нояб.

Відновлено оперу О. Бородіна, в якій були зайняті Спєшнєва, Варфоломеєв, Шевельов, Мезенцева-Стеценко, Мельников, Чарський, Кайданов. У балетних номерах виділялася Григор'єва. Диригент – Л. П. Штейнберг.

2200. [Оперетта в театре Коммерческого клуба]. – 1913. – 20 нояб.

Показали оперету-фарс Ж. Жильбера «Мотор кохання». Були зайняті Соколова, Нікольський-Франк, Воронцевич, Малинкова, Драгош, Петровський, Ленський.

2201. Потребление электрической энергии. – 1913. – 20 нояб.

1 січня 1913 р. абонентами електростанції перебували 2777 осіб, які мали 67000 лампочок. На даний момент числиться понад 3340 абонентів з 109000 лампочок.

2202. Сл. Барвенково, Изюмск. уезда: П. Г. Попов : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 20 нояб.

Понад 10 років працював земським лікарем, але за станом здоров'я мав залишити службу. Проте продовжував допомагати місцевому населенню.

2203. В эмеритальной кассе духовенства. – 1913. – 21 нояб.

Протягом 1912 р. надійшло 219218 р., витрачено 152909 р. Станом на 1 січня 1913 р. в пенсійній касі було 1659229 р.

2204. Горовиц, А. Концерты Ванды Ландовской с Беляевой-Тарасевич и пианиста Иосифа Сливинского. – 1913. – 23 нояб.

Ландовська виконала на клавесині музику XVII – XVIII ст., співачка Бєляєва-Тарасевич – класичні арії та пісні, піаніст Сливинський – твори р. Шумана, Ф. Шопена, Ф. Ліста.

2205. Новое помещение литературно-артистического кружка (ул. Сумская, 3). – 1913. – 23 нояб.

Є зал з невеликою переносною естрадою, місткістю близько 250 осіб, велика вітальня, приміщення для гри в карти, буфет, жіноча та чоловіча гардеробні. У залі вивішені кілька полотен художника М. А. Беркоса. Вечір відкриття приніс у касу гуртка 150 р.

2206. Горовиц, А. «Вертер» в Новой опере. – 1913. – 24 нояб.

У новій опері Ж. Массне зайняті Ріолі, Заліпський, Сергієвська, Любченко, Шаповалов. Диригував Л. П. Штейнберг.

2207. Мельников, Ф. Городской театр: бенефис р. А. Карелиной-Раич / Ф. М. – 1913. – 24 нояб.

Було обрано п'єсу Г. Зудермана «Свято життя».

2208. Композитор А. Н. Скрябин: (к предстоящему в Харькове концерту 28 ноября) : [фото] // Юж. край : ил. прибавление. – 1913. – 24 нояб. – С. 4.

2209. Курсы для врачей. – 1913. – 24 нояб.

Почалися заняття на перших хіміко-мікроскопічних курсах при медичному Товаристві. Триватимуть шість тижнів. Заняття проводять члени вченої колегії хіміко-мікроскопічного інституту Єленевський, Смирнитський, Томашевський. Запрошено викладачів із вишів. Плата за курси – 25 р.

2210. Сумцов, Н. Ф. Д. И. Эварницкий. – 1913. – 24 нояб.

Дмитро Іванович – уродженець Харківського повіту, син незаможного сільського дяка. Закінчив історико-філологічний факультет Харківського університету у 1881 р. Був учителем у гімназії Д. Д. Оболенської, в Інституті шляхетних дівчат у Петербурзі, приват-доцентом у Московському університеті, директором музею імені О. Поля в Катеринославі, служив у Ташкенті чиновником з особливих доручень. Ще студентом почав записувати пісні та перекази і зібрав обширний етнографічний матеріал. Брав участь в археологічних з'їздах. Головна праця Яворницького – «История запорожских казаков».

2211. Д. Эварницкий: (см. статью проф. Н. Ф. Сумцова) : [фото]. – 1913. – 24 нояб.

2212. Доклад о постройке новой электрической станции. – 1913. – 25 нояб.

Доповідь зробив професор Н. А. Артем'єв. За допомогою креслень познайомив присутніх зі станом справ на будівництві. На даний момент витрачено 1800000 р., за кошторисом залишається 1200000 р.

2213. Юбилей Л. Н. Ковалевской. – 1913. – 25 нояб.

Виповнюється 25 років її педагогічної діяльності. Уродженка Харкова закінчила Маріїнську гімназію. У 1888 р. отримала місце в міському Скобелевському училищі, в 1903 р. призначена завідувачкою Некрасівського училища, що відкрилося на Холодній горі. На цій посаді працює і зараз.

2214. Бабецкий, Е. М. «Африканка» в Новой опере / Е. Эмбе. – 1913. – 26 нояб.

В опері Д. Меєрбера виступили Виноградов, Брун, Розанов.

2215. В пользу [люботинской] гимназии. – 1913. – 26 нояб.

Люботинське Товариство «Просвіта» провело концерт за участю співаків Гулька, Холодної, Макеєва, Токарева. З дотепними оповіданнями українською мовою виступив Перелигін. Організатором вечора був лікар Л. Ф. Аксюк.

2216. Дом рабочих. – 1913. – 26 нояб.

Показано п'єсу Т. Щепкіної-Куперник «Панянка з фіалками» за участю Перелигіної, Морева, Стрєлкової, Медведєва.

2217. Горовиц, А. Концерт пианиста *А.* Ген. – 1913. – 27 нояб.

Музикант виступав майже три години з десятихвилинною перервою. Виконав твори Ф. Ліста, Ф. Шопена, р. Шумана, Й. Баха, М. Балакірєва.

2218. «Капля молока»: общее собрание членов О-ва. – 1913. – 28 нояб.

М. М. Салтиков зробив звіт про спорудження будівлі Товариства. Загальна вартість становить 43630 р. Будинок кам'яний з центральним опаленням та водогоном. Прийнято кошторис: надходження становитимуть 17500 р., витрата – 18300 р.

2219. Выборы мировых судей: (заседание Городской думы). – 1913. – 29 нояб.

Наведено прізвища всіх обраних

2220. Педагогический институт в Харькове. – 1913. – 29 нояб.

Губернська шкільна комісія розглянула проєкт організації дворічних педагогічних курсів, розроблений губернською управою.

2221. Юбилей М[ихаила] А[лександровича] Петрова. – 1913. – 29 нояб.

Виповнюється 35 років його служби у Харківському складі мануфактури «Сави Морозова С-н та К° ». Народився 1845 р. у Балаклії Харківської губернії. У Харкові

працює з 1862 р. Ювіляру зараз 68 років, але він є активним діячем громадських організацій прикажчиків, є скарбником Святодухівської церкви.

2222. М[ендель] А[брамович] Деуэль : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 30 нояб.

Один із засновників та керівників фірми «Гофман і Деуель», що має у Харкові велику фабрику з виготовлення аптекарського приладдя та препаратів. Небіжчик був скарбником Товариства допомоги нужденним євреям і членом правління другої синагоги. Йому було близько 50 років. Похорон відбувся на єврейському цвинтарі.

2223. Редкий юбилей. – 1913. – 30 нояб.

Виповнюється 45 років служби діловода Харківсько-Полтавського управління землеробства та державного майна Сергія Олександровича Мартиновича. Почав службу 8 листопада 1868 р. у харківському губернському правлінні, а 1883 р. призначений на нинішнє місце. Брав участь у роботі комітету зі спорудження Народного дому.

2224. Товар[ищество] харьков. художников. – 1913. – 30 нояб.

На загальних зборах вирішено організувати бюро з приймання та виконання замовлень. Головою правління обрано М. р. Пестрикова. Делегатами на з'їзд архітекторів у Москві обрані О. М. Бекетов та Є. Н. Сердюк.

Грудень / Декабрь

2225. Мельников, Ф. Городской театр: бенефис Е. В. Чарусской / Ф. М. – 1913. – 1 дек.

Відбувся у спектаклі за п'єсою А. Бернштейна «Секрет». Зайняті Чарусська, Кареліна-Раїч, Баратов, Мурський, Петіпа.

2226. Общее собрание коммерческого сословия. – 1913. – 1 дек.

Заслухано звіт про роботу клубу. Нерухомість визначається в 330829 р., рухоме майно – 92927 р., бібліотека – 10562 р. Надходження за минулий рік склали 8126 р. Обговорювалося питання будівництва літнього театру.

2227. [Художник-декоратор П. И. Андрияшев]. – 1913. – 1 дек.

Народився у Києві. Закінчив петербурзьке художнє училище барона Штігліца, де обрав спеціальність «декоративне мистецтво». Служив у різних театрах, останні чотири роки у Харкові в трупі Синельникова. У день 10-річчя сценічної діяльності відбудеться бенефіс на його честь.

2228. Юбилей Л[юбови] Н[иколаевны] Ковалевской. – 1913. – 2 дек.

Виповнилось 25 років її педагогічної діяльності. Походить із відомої родини харківських купців на прізвище Майборода. Закінчила першу Маріїнську гімназію. Отримала місце міської вчительки в Скобелевському училищі, де служила до 1903 р. Була призначена завідувачкою Некрасівської школи на Холодній горі, де працює досі.

2229. Бабецкий Е. М. А[лександр] И[оасафович] Тарский : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 3 дек.

Народився 1875 р. у Харкові. Закінчив юридичний факультет університету. Під час навчання брав участь у спектаклях та вирішив стати професійним артистом. Відбував військову службу, став офіцером. Залишив службу та вступив до трупи Малого театру. Виступав у інших театрах. Викладав сценічне мистецтво. У Харкові виступав як режисер. Його смерть стала для всіх великою несподіванкою.

2230. Горовиц, А. «Мазепа» в Новой опере. – 1913. – 3 дек.

В опері П. І. Чайковського виступили Заліпський, Виноградов, Брун, Лемінська.

2231. 25-летие харьковского горнозаводского комитета: сегодня состоится торжественное заседание горнозаводского комитета по поводу 25-летия со дня основания: М. И. Диденко, заместитель председателя комитета; В. А. Гаевский, председатель комитета; Л. В. Иногорский-Ленкевич, заместитель председателя комитета: [фото]; станции погрузки горнозаводских грузов в районе харьковского горнозаводского комитета: [карта]. – 1913. – 3 дек.

2232. Общее собрание членов харьковского собрания приказчиков. – 1913. – 3 дек.

За минулий рік прибуток становив 25127 р., витрати – 35826 р. Збиток дорівнював 10699 р., протягом двох років – 24562 р. Причиною цього є відсутність у клубі прибуткових азартних ігор.

2233. Трагическая смерть инженера О[скара] В[ильгельмовича] Маркса. – 1913. – 4 дек.

Завідувач електричної станції, який працював там із часу заснування, загинув під час огляду сінематографа «Акваріум» внаслідок нещасного випадку.

2234. К юбилею врачей. – 1913. – 5 дек.

Старший лікар Олександрівської лікарні Олександр Варсонофійович Михайлов народився 6 травня 1864 р. У 1888 р. закінчив Харківський університет та був призначений ординатором при клініці університету. У 1894 р. обійняв посаду лікаря в гімназії Оболенської. З 1908 року – старший лікар міської лікарні.

Степан Гаврилович Сурукчі народився 22 грудня 1862 р. У 1888 р. закінчив Харківський університет за фахом лікаря та з 1890 р. був призначений ординатором терапевтичної клініки університету. У 1904 р. призначений завідувачем ЛОР-кабінету в Олександрівській лікарні.

О. М. Сільванський. Виповнюється 30 років лікарської діяльності міського лікаря. Олександр Михайлович народився 26 серпня 1859 р. У 1883 р. закінчив Харківський університет. Призначений ординатором в акушерську клініку університету в 1884 р. У 1888 р. переведений на посаду міського лікаря. Обіймає цю посаду протягом 25 років. У 1897 р. захистив дисертацію та здобув ступінь доктора медицини.

2235. Похороны А. И. Тарского [(Стойкина)]. – 1913. – 5 дек.

Відспівування відбувалося у Миколаївській церкві, поховано на міському цвинтарі. Вистави у міському театрі було скасовано.

2236. Чествование С[ергея] А[лександровича] Мартыновича. – 1913. – 5 дек.

Відбулося вшанування діловода управління землеробства та державного майна з нагоди 45-річчя служби та виходу його у відставку.

2237. Похороны О. В. Маркса. – 1913. – 6 дек.

Відспівування проходило в костелі, похований на німецькому цвинтарі.

2238. Юбилей врачей. – 1913. – 6 дек.

Виповнилося 25 років наукової та професійної діяльності професорів університету Б. Г. Пржевальського та Я. Я. Постоєва; 25 років лікарської діяльності лікарів І. Б. Йозефовича, С. Г. Сурукчі, О. В. Михайлова, К. В. Шебаліна, М. С. Гофмана, О. Ф. Вертеловського, С. С. Пеньковського, С. А. Ільєвича, Д. А. Пейсаховича, О. С. Фінтіктикова і Хохловкіна. Дехто відмовився від святкування ювілею.

2239. Юбилей проф. М. М. Ломиковского. – 1913. – 6 дек.

Народився 1840 р. Закінчив другу харківську гімназію та медичний факультет університету. Залишений ординатором у клініці В. Г. Лашкевича. 1877 р. захистив дисертацію на здобуття наукового ступеня доктора медицини. У 1886 р. обраний екстраординарним професором на кафедрі лікарської діагностики. У 1891 р. призначений лікарем при Інституті шляхетних дівчат, у 1901 р. – деканом медичного факультету, у 1903 р. йому присвоєне звання заслуженого ординарного професора. Відбулося вшанування з нагоди 40-річчя наукової та педагогічної діяльності професора.

2240. Новое еврейское кладбище. – 1913. – 7 дек.

Цвинтар на Холодній горі повністю заповнений. За пропозицією А. П. Бураса придбано ділянку неподалік Сабурової дачі. Поховання на новій ділянці вже здійснюються.

2241. Валки: уход Д. П. Перлика. – 1913. – 8 дек.

В останні три роки обіймав посаду голови валківської земської управи. Внаслідок непорозумінь на службовому ґрунті був відданий під суд. Справу розглядатиме Харківська судова палата.

2242. Начальник городской электрической станции О. В. Маркс, трагически погибший, упав с высоты 5 саженей, при осмотре синематографа «Аквариум» : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11777. – 1913. – 8 дек. – С. 2.

2243. П. И. Тарский-Стойкин, режиссер театра Н. Н. Синельникова : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11777. – 1913. – 8 дек. – С. 2.

2244. «Товарищество [на паях] А. А. Иозефовича «Южный край» : [устав]. – 1913. – 8 дек.

2245. Заседание Общества исправительных приютов. – 1913. – 9 дек.

Кошти Товариства на 1 січня 1913 р. становили: готівкою та відсотковими паперами – 37020 р., нерухоме майно – 72695 р., борги – 751 р.

2246. Чрезвычайное губернское дворянское собрание. – 1913. – 9 дек.

Обговорювалося питання щодо організації пансіон-притулку для вихованців середніх навчальних закладів.

2247. Дом высших курсов Общества трудящихся женщин. – 1913. – 10 дек.

Вартість триповерхової будівлі з підвалом – 338732 р. Електрика та водогін до цієї суми не входять. Якщо мати на увазі благоустрій території, то загальна сума становитиме 345000 р. Вирішено просити позичку в Міністерства народної освіти на суму 200000 р.

2248. Общее собрание членов Литературно-художественного кружка. – 1913. – 10 дек.

Головою правління переобрано М. П. Дриженка, товаришем голови – О. А. Ніколаєва, секретарем – О. В. Анисимова, скарбником – А. Г. Коренєва.

2249. Городская дума. – 1913. – 9, 13, 16, 20, 29, 30 нояб.; 5, 11, 13, 14, 19, 20 дек.

Обговорювалося використання колишніх земель Шпігеля, підключення до міської каналізації приватних володінь. Вирішено порушити клопотання про укладання позики терміном на два роки у сумі 2750000 р. Визнано доцільним мати у Петербурзі постійного повіреного у міських справах. Задовольняється клопотання Громадської бібліотеки про розширення книгосховища. Обговорювалась також доповідь про переоцінку міської нерухомості.

2250. Губернское земское собрание. – 1913. – 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 дек.

2251. Горовиц, А. «Черевички» в Новой опере. – 1913. – 11 дек.

Опера П. І. Чайковського була відновлена в театрі, але не викликала інтересу публіки. У виставі зайняті Гашинська, Заліпський, Лемінська, Любченко, Мельник, Молчанов. Диригент – Штейнберг.

2252. Постройка здания лечебницы Красного Креста. – 1913. – 11 дек.

Думка про будівництво виникла в 1910 р. Будівельна комісія прийняла проєкт З. Ю. Харманського, який коштував 123000 р. Але він відмовився від цієї роботи й опікунська рада запросила архітектора О. І. Ржепішевського, який склав власний проєкт. Будівлю планують закінчити у жовтні 1914 р.

2253. К[онстантин] Д[митриевич] Беспалов : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 12 дек.

Був друкарським набірником, служив управителем у різних друкарнях. Захопився театром, став управителем українських труп – Кропивницького, Суслова, у театрі Муссурі. Хворів на туберкульоз. Помер у віці 53 років.

2254. Постройка крытого рынка на Благовещенском базаре в Харькове: общий вид; вид со двора; внутренний вид главного павильона рынка / фото Де-Ламитье // Юж. край : ил. прибавление к № 11784. – 1913. – 12 дек. – С. 3.

2255. У купцов. – 1913. – 12 дек.

На засіданні купецького Товариства було обговорене питання перетворення комерційних курсів на інститут. Для потреб курсів виділено ділянку землі.

2256. Чествование харьковского горнозаводского комитета по поводу 25-летия со дня его основания / фото А. М. Иваницкого // Юж. край : ил. прибавление к № 11784. – 1913. – 12 дек. – С. 2.

2257. Бабецкий, Е. М. [К кончине Ф. Г. Енуровского] / Журналист. – 1913. – 13 дек.

2258. Бабецкий, Е. М. Ф[едор] Г[ригорьевич] Енуровский : [сообщ. о смерти] / Е. М. Б. – 1913. – 13 дек.

Народився у Харкові в купецькій сім'ї. Навчався у Бердянську в німецькій школі. Значно виділявся серед інших купців, які вийшли переважно «з хлопчиків». Мав два магазини, де торгував уроздріб мануфактурою. Багато разів бував за кордоном, використовував нові для Харкова прийоми торгівлі. Обирався депутатом Міської думи, брав участь у діяльності кількох товариств, був піклувальником Олександро-Невської школи. Захворів на нервовий розлад, помер у Москві на 76 році життя. Його справу продовжують члени сім'ї.

2259. В Обществе ветеринарных врачей. – 1913. – 13 дек.

Санітарно-ветеринарні установи міста можна поділити на ті, що приносять прибуток і ті, що завдають збитків. Скотобійні та скотопригінний двір з дня заснування приніс чистого прибутку 1605567 р., а утилізаційний завод та кіннопригінний двір завдали збитків на 125998 р.

2260. Выкуп конки. – 1913. – 13 дек.

У засідання Міської думи вноситься проєкт угоди із бельгійським Товариством.

2261. Лечебница приказчиков. – 1913. – 15 дек.

Сім'ї торгових службовців становлять від 40 до 50 тисяч осіб. Три роки тому затверджено статут лікарні. У липні 1913 р. відкрито амбулаторію, в якій приймають лікарі семи спеціальностей, є аптека, кабінет для взяття аналізів та палата на два ліжка.

2262. Переселенческий музей харьковского губернского земства. – 1913. – 15 дек.

Знаходиться у залі губернської управи. Виставлені зразки ґрунтів, гербарії флори, зразки фауни, вироби кустарних промислів, предмети одягу жителів Сибіру.

2263. Проект фасада главного корпуса лечебницы приказчиков в Харькове // Юж. край : ил. прибавление к № 11790. – 1913. – 15 дек.

2264. Горовиц, А. «Тангейзер» в Новой опере. – 1913. – 16 дек.

В опері р. Вагнера були зайняті Стеценко, Секар-Рожанський, Варфоломеєв, Княжич, Шаповалов, Кайданов, Брун. На думку автора, постановка не вдалася.

2265. Горовиц, А. Концерт пианиста М. Орлова. – 1913. – 17 дек.

У концерті, що відбувся у залі Дворянського зібрання, були виконані твори Л. Бетховена, Ф. Шопена, Ф. Ліста, р. Вагнера.

2266. Дело о закрытии медицинского Общества. – 1913. – 17 дек.

Товариство подавало скаргу до Сенату, який визнав постанову губернської державної установи позбавленою правильної підстави і такою, що «підлягає скасуванню».

2267. Похороны Ф. Г. Енуровского. – 1913. – 17 дек.

Відспівування проходило у Христово-Різдвяній церкві. Похований на міському цвинтарі.

2268. У ремесленников. – 1913. – 17 дек.

Розглядалися питання видачі передсвяткових допомог та субсидій.

2269. А[брам] Д[авыдович] Сахнин : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 18 дек.

Уродженець Харкова, закінчив другу гімназію та університет. У 1895 р. обраний громадським рабином Харкова й обіймав цю посаду протягом восьми років, після чого зайнявся юридичною практикою. Йому належить ініціатива заснування Товариства допомоги нужденним євреям та покращення шкільного життя місцевої бідноти. Помер на 47 році життя від хвороби нирок.

2270. Смерть в театре. – 1913. – 18 дек.

Під час вистави у міському театрі раптово помер найстаріший капельдинер Станіслав Францович Кравцов.

2271. Ф. Г. Енуровский, глава одной из старейших харьковских фирм «Дамское счастье»: [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11797. – 1913. – 19 дек. – С. 4.

2272. Изюм: юбилеи. – 1913. – 19 дек.

Жіночій гімназії вже понад 40 років і вона користується особливою увагою місцевої громади. Протягом останніх років кілька викладачів відзначили 25-річчя педагогічної діяльності: вчителька Насєдкіна, законовчитель О. В. Григорович, учителька Е. Т. фон-Кун та лікар Агафон Гнатович Розумовський.

2273. Проф. С. М. Кульбакин: (к избранию директором высших женских курсов О-ва трудящихся женщин). – 1913. – 19 дек.

Народився у 1873 р. Закінчив Харківський університет та був залишений при ньому. У 1908 р. він – вже ординарний професор. На вищих жіночих курсах професор є викладачем із початку їх існування. У 1910 р. обраний деканом історичного факультету, у 1911 р. – директором курсів, який обирається на один рік. Після смерті професора С. В. Соловйова знову став деканом факультету. Також читає лекції на вищих педагогічних курсах.

2274. Проф. С. М. Кульбакин, избранный директором высших женских курсов О-ва трудящихся женщин : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11797. – 1913. – 19 дек. – С. 4.

2275. А[лександра] И[вановна] Чернай. – 1913. – 20 дек.

Народилася 1845 р. у м. Переяслав Полтавської губернії. До 10 років виховувалась вдома, потім була віддана до приватного пансіону. У 1860 р. склала іспит при Харківському університеті на здобуття професії домашньої вчительки. Повернулася в пансіон і працювала на цій посаді до 1870 р. Вийшла заміж за лікаря П. Ф. Черная та переїхала до Харкова. У 1872 р. овдовіла. У 1888 р. звільнилася посада начальниці другої жіночої гімназії й О. І. Чернай обрана на цю посаду міським управлінням. 20 грудня виповняється 25 років її служби на посаді начальниці гімназії.

2276. Выигрыш в 25000 р. – 1913. – 20 дек.

Член Товариства взаємного кредиту гірничопромисловців півдня Росії нотаріус Ю. Б. Щавинський отримує гроші з розіграшу, який відбувся 1 березня 1903 р. Весь цей час квиток лежав у банку.

2277. Суражский, *А.* Харьковские депутаты. – 1913. – 20, 22, 24 дек.

До першої державної Думи Харків послав професора М. А. Гредескула, який став товаришем голови Думи; а також М. М. Ковалевського, М. Д. Деларю, Ф. І. Іваницького, М. М. Ковалевського, Г. М. Линтварьова; селян – Ігнатія Андрійовича Стрєльцова, Дмитра Іларіоновича Назаренка, Йосипа Олексійовича Оранського; робітника Б. Д. Діденка та колишнього губернського предводителя дворянства Г. А. Фірсова. Розглянуто представників наступних дум за партійною приналежністю. Від Харкова були обрані М. М. Познанський, О. Д. Голіцин, П. Г. Матюнін, В. О. Бантиш, Н. К. Леус, Б. І. Каразін, О. О. Котляров, М. І. Антонов, П. О. Неклюдов, Н. В. Савич.

2278. Г[авриил] И[льич] Хаджопуло : [сообщ. о смерти]. – 1913. – 21 дек.

Закінчив керченську гімназію та Харківський ветеринарний інститут. Був видатним земським та громадським діячем. Жив в Ізюмі, був вибірником із Ізюмського повіту, депутатом Міської думи, брав участь у діяльності Товариства споживачів та ізюмської громадської бібліотеки,.

2279. Кисличенко, Л. Несколько слов о парикмахерских. – 1913. – 21 дек.

Їх діяльність не регламентована, і в перукарнях панує антисанітарія.

2280. Мельников, Ф. Городской театр: «Огненное кольцо», пьеса С. Л. Полякова / Ф. М. – 1913. – 22 дек.

Поставлена для бенефісу С. Т. Строєвої-Сокольської. Беруть участь Баратов, Пєвцов, Баров, Юренєв, Скульська. Декорації виконані художником Андріяшевим

2281. А. И. Чернай, в течение 25 лет состоящая начальницей харьковской гимназии : [фото] // Юж. край : ил. прибавление к № 11803. – 1913. – 22 дек. – С. 4.

2282. Юбилей А. И. Чернай. – 1913. – 22 дек.

Офіційні урочистості відбулися у стінах гімназії.

2283. Всероссийский съезд гинекологов и акушеров. – 1913. – 24 дек.

Розпочинає роботу 28 грудня та обіцяє бути вельми представницьким.

2284. Мельников, Ф. Городской театр. «Первые шаги», пьеса в 4 действ., Виктора Рышкова / Ф. М. – 1913. – 24 дек.

У постановці були зайняті Петіпа, Баров, Чарусська, Пєвцов, Юренєв, Раїч, Смирнов.

2285. Перемены оперной фирмы. – 1913. – 25 дек.

Директор Новой оперы Л. М. Орлов, будучи неспроможним покрити великі збитки, передав антрепризу Товариству артистів на чолі з диригентами Л. П. Штейнбергом та Й. А. Труффі.

ІМЕННИЙ ПОКАЖЧИК

А. Г. див. Горовиць О. І.
А. Н. 1361
Ал. Н–скій 614, 821, 1039, 1188, 1244, 1261, 1283, 1709, 1758, 1770, 1809, 2071, 2094, 2115, 2165
А. С. 1097
Авар 182, 308
Абдуллах, спортивний борець (1820)
Абрамян А. (1134)
Августов І. (433)
Авдаков М. С. (1520, 1554)
Авдакова А. М. (1046)
Аверін В. Г. (835, 1234)
Агренєва-Слов'янська М. Д. (1062)
Адлер О. (1032)
Айвазов В. (1892)
Айзман Д. Я. (365, 395)
Акименко О. П. (959)
Акимов С. М. (86, 95, 97, 504)
Акішев В. В. (411, 1091, 1564, 1572)
Аксельрод, акторка (1098)
Аксюк Л. Ф. (1584, 2215)
Аладов О. С. (190)
Алезі-Вольська Є. *А.* (1890)
Алейникова, акторка (1144)
Александров В., драматург (98, 156, 158)
Александров В., священник (684, 738)
Александрова-Дубровіна О. А. (748)
Александровський В. В. (1260)
Алексеєв Г. (1858)
Алексеєв Г. С. (378)
Алексеєв К. П. (1196)
Алексеєв М. Т. (1091)
Алексеєв О. (1858)
Алексєєнко М. Д. (136)
Алексєєнко М. М. (323, 842, 1701)
Алешко М. І. (797, 1005)
Алфеєв І. А. (471)
Алфімова М. А. (1357)
Алчевська Х. Д. (2126)
Алчевська Х. О. 1
Алчевський І. О. (1224)
Альбицький В. І. (730)
Альбицький О. А. (136)
Альбов, актор (1145)
Альбовський Є. 1226
Альгенштедт І. І. (651)
Аммосс, ілюзіоніст (1673)
Амор, акробат (2140)
Ангілейко І. П. (1657)
Андренко Л. В. (2045)
Андрєєв В. В. (2131)
Андрєєв В. Є. (889)
Андрєєв В. О. (1796)
Андрєєв Л. (359, 457, 482, 540, 552, 905, 962)
Андріяшев П. І. (111, 359, 540, 1821, 1870, 2054, 2157, 2160, 2227, 2280)
Анисимов О. В. (1837, 2248)
Анненський М. Ф. (1795)
Аносов Ф. Ф. (955)
Анохіна М. О. (1444)

Антимонов С. І. (1134, 1153)
Антонов, актор (1144)
Антонов М. І. (2277)
Ануфрієв С. М. (192)
Анфімов Я. О. (2156)
Анцева Л. (3, 1821, 2054, 2073, 2154)
Анциферов О. М. (472)
Апрельський, співак (1576, 1890)
Арбеніна, акторка (2094)
Ардатов Г. *А.* (1855, 1990)
Арді О. М. (1142, 1245, 1283, 1770, 1813, 1835, 1854, 2005, 2071, 2094, 2165)
Аренська О. В. (2135)
Аренський А. С. (2135)
Аренський В. І. (780), 1589
Аригоні Ц. (1673)
Аркавін Я. С. (522)
Аркадьєв, співак (1025, 1038, 1073)
Аркадьєва О. (1890)
Аркас В. М. (1053)
Арнольді В. М. (763, 1454)
Арон І. Ю. (2053)
Арраго Г. (1152, 1209)
Арсеній (Брянцев О. Д.), архієпископ (149, 266, 298, 341, 367, 397, 899, 1359, 1375, 1484, 1738)
Арсеній (Чаговцев), архімандрит (148, 616, 2146)
Артелло, дресирувальник (2140)
Артем'єв М. А. (154, 696, 1158, 1412, 1416, 1531, 2212)
Артюх В. В. (1729, 2185)
Артюх І. Я. (995)
Артюховський Я. В. (1380)
Арцибашев М. (2157, 2160)
Асперова, акторка (1770)
Астрова, акторка (798)
Атаров, співак (1890)
Ауер Л. С. (1623, 2100)
Ауербах О. А. (1521)
Афанасьєв М. Ф. (1777)
Афанасьєв С. Ф. (450, 493, 1657)
Ахрон Й. Ю. (1623, 2088)
Ахшарумов Д. В. (573, 781, 859)

Б. 191, 1854
Биг-Бой 807
Бомъ 1284, 1824, 1898, 1902, 1964, 2029
Бабецький Ю. М. 95, 109, 146, 185, 202, 216, 220, 228, 239, 242, 252, 261, 294, 296, 318, 330, 366, 391, 525, 748, 769, 781, 818-9, 832, 878, 891, 1070, 1164, 1175, 1273, 1292, 1311, 1385, 1403, 1598, 1601, 1861, 1864, 1893, 1903, 1908, 1919, 1929, 1948-9, 1975, 1980, 1991, 2009, 2034, 2069, 2086, 2095, 2103-4, 2109, 2112, 2119, (2132), 2151, 2162, 2167, 2172, 2182, 2194, 2214, 2229, 2257-8
Бабус Ц. С. (1221)
Багалій Д. І. (323, 354, 368, 475, 554, 604, 1579, 1625, 2076, 2181)
Багров М. Ф. (2079)
Бажулов П. І. (1900)
Базарова Н.(1728)
Базилевич, акторка (1821)
Бакшеєв В. М. (1948)

Балакірєв М. О. (2217)
Балицький Л. (2107)
Баллін М. П. (295)
Балуцький М. (263)
Бантиш О. Ф. (1218)
Бантиш В. О. (2277)
Барабашин, учитель (992)
Барабейчик Л. О. (1983)
Бараковський О. Г. (756)
Баранов І. А. (1094)
Баранов М. І. (715)
Барановська, розпорядниця сінематографа (897)
Баратов П. Г. (184, 241, 359, 482, 540, 1821, 1982, 1985, 2035, 2073, 2079, 2108, 2143, 2157, 2225, 2280)
Барбіні С. П. (2127)
Барвінська, акторка (433, 613)
Барвінський В. 1625
Баренбург М. Д. (239)
Баришев І. І. (2003)
Баров О. О. (359, 540, 1050, 1821, 1977, 1982, 2010, 2054, 2116, 2189, 2280, 2284)
Бартенєва В. (1073)
Барятинський В. (1458)
Басманов В. (4)
Бауер А. Ф. (1508, 1562, 1855, 1980)
Бах Й. С. (1992, 2217)
Бахметьєв П. І. (1897)
Башилов М. (2071, 2165)
Беггров В. І. (972)
Безперчий Д. І. (1989)
Безсонов, актор (1013, 1024, 1060, 1097)
Бейліс М. (2106, 2113-4, 2117-8, 2120)
Бекетов О. М. (295, 852, 1455, 1504, 1784, 1889, 1961, 2224)
Беккер В. Ф. (615)
Беклемішев А. М. (1796)
Бельц А. А. (1201, 1796)
Беляєв І. В. див. Інокентій (Беляєв І. В.), архієпископ
Белянінов А. Ф (38)
Бенеш К. (1892)
Бенський, актор (798)
Бенш А. Ф. (336, 504, 541, 878)
Бергенгейм Е. Е. (764, 1286, 1326, 1366)
Бережнова, акторка (1037)
Беркос М. А. (1732, 1984, 2205)
Берлізов Г. О. (995, 1969)
Берман Л. К. (552, 780)
Берман М. (1466)
Бернштейн А. (1809, 2225)
Бертенсон В. (1234)
Бертінеллі, співак (1820)
Беспалов К. Д. (2253)
Бестужева, акторка (1870)
Бетховен Л. (541, 573, 612, 672, 769, 781, 831, 853, 1004, 1081, 1108, 2100, 2265)
Бехтерєв В. М. (2106)
Бєлова С. (2115)
Бєлоусов О. Я. (135, 336, 424, 504, 541, 638, 682, 1277, 1430-1, 2152, 2167)
Бєльський М. П. див. Богданов-Бєльський М. П.
Бєляєв Ю. (67, 2010)
Бєляєва-Тарасевич О. М. (2204)

Бєлянкін І. І. (85, 268, 312, 322, 332, 338, 355, 703, 730, 739, 813, 1021, 1495)
Б'єрнсон Б. (1097)
Биков, автомобіліст (1899)
Бич-Лубенський І. М. (1557, 1569)
Білозерська М. М. (770)
Блекі Г. (Чарльз) Г. (1573, 2007, 2009, 2012-3)
Блінова М. О. див. Жебуньова М. О.
Блудов М. (1065)
Блюменталь-Галіна, акторка (1073)
Бобін В. П. (1446)
Бобчев С. (1443)
Богданов-Бєльський М. П. (1948)
Богданович Є. В. (2072)
Богданович Є. І. (701)
Богомазов, статистик (1086)
Богословський М. А. (1800)
Богуславський П. р. (1439)
Богуславський С. О. (1740, 1742, 1774)
Бойко Л. В. (192)
Бойков, суфлер (798)
Бокаріус М. С. (599, 756)
Бокітько В. М. (501)
Болдирєв, режисер (1890)
Большаков К. Є. (770, 1405)
Большова З. М. (366)
Бомарше П. (1954)
Боммер, брати (637)
Бонне, актор (2071)
Борвінська, акторка (1870)
Борисов *А. А.* (1508, 1855)
Борисоглібський Г. (1025, 1038)
Борисяк А. О. (1431, 2053, 2088)
Борисяк Н. Д. (1431)
Боровський О. К. (2184)
Боровський, співак (1061)
Бородай М. М. (95)
Бородін О. (2199)
Борська, акторка (1098, 1261, 1282, 1576)
Борченко Г. В. (262)
Борченко М. (262)
Бочаров В. І. (133, 388)
Бочаров К. М. (337, 546, 620, 1740)
Бочарова Є. С. (133, 388)
Браіловський О. Г. (1833, 1849)
Бракко р. (1015)
Брандт В. Д. (136)
Брандт О. Ф. (136)
Браунштейн О. П. (1091, 2118, 2168)
Бріксен А. К. фон (1498)
Брінкбок К. (2088)
Бродович Й. О. (427)
Бровін, співак (1890)
Бройдо М. І. (1221)
Бронська-Макарова, співачка (639, 819, 832)
Брун К. І. (1855, 1963, 2086, 2109, 2214, 2230, 2264)
Брунст В. Е. (1234)
Брюллов К. П. (31)
Брюллов П. О. (1948)
Брянцев О. О. (1037, 1060)
Брянцев О. Д. див. Арсен (Брянцев О. Д.), архієпископ
Бугамеллі Ф. А. (29, 638, 682)

Будберг р. Ю. (49, 79, 80, 189, 331, 345, 354, 554, 1075)
Бузескул В. П. (690)
Буйницький С. І. див. Несцюшко-Буйницький С. І. (5)
Букінік І. О. (377, 2088)
Букша М. М. (97, 582)
Булатников М. М. (1220)
Бунчук І. (377)
Бураков Г. Ф. (954)
Бурас А. П. (1221, 2240)
Бурас І. П. (1221)
Буренін В. (527)
Буришкін О. В. (1116, 1173)
Буришкіна О. Ф. (1173)
Бурченко І. П. (1444)
Бутов М. М. (455, 492)
Буторін М. М. (417)
Бялиніцький-Біруля В. К. (1948)

В. А. 735, 1327, 1830
В. В. 405, 527, 664, 1013, 1024, 1060
В. Т. 240, 792
Вл. Ар. 22
Вагнер р. (2264-5)
Важеєвський Е. Ф. (1839, 1842)
Валентинов, актор (1245)
Валентинов В. 588
Валентинов В. П. (95)
Валентинова, акторка (1037)
Ван-Брандт Н. Т. (18, 21)
Ван-Брін К. Г. (123)
Вареник Г. *А*. (982)
Варліх Г. (701)
Варфоломеєв І. П. (1855, 1990-1, 2011, 2041, 2046, 2135, 2199, 2264)
Варшавер О. (498)
Варязький, актор (798)
Василевський, власник крамниці (719)
Василевський І. М (1960)
Васильєв Є. О. (762)
Васильєв М. І. (67, 96, 123, 184, 359, 504, 512, 540, 1073, 1821, 1870)
Васильєв П. Ф. (2043)
Васильєва О. П. (192)
Васильківська, акторка (614, 1884)
Васильківський С. І. (182, 240, 308)
Василькова, акторка (1405)
Васильчиков Д. Ф. (1098, 1188, 1473, 1576, 1662)
Вебер П. (1293)
Вебер, проповідник (2182)
Вегнер О. Ю. (361, 378, 622, 633), 1243
Ведринська М. А. (528, 693, 699, 725, 743)
Ведринський М. С. (474)
Велитченко І. К. (2022)
Величко В. В. (2076)
Венгер М. (1032)
Венсан О. О. (295)
Вент, актор (798, 2094)
Вераксо О. І. (1608)
Вербицький В. (711)
Верді Д. (126, 1855, 1954, 1963)
Вересаєв В. (1089)

Вересанов В. Л. (144, 540, 1821, 1982, 2014, 2105, 2189)
Веретенников І. В. (411, 581)
Вержбілович О. (1431)
Веригіна, акторка (1870)
Вернер А. (1274)
Вернер Ф. (1344)
Вертеловський О. Ф. (2238)
Вехтер, акторка (1073)
Вєрина, акторка (798)
Виноградов Г. (1467, 1476)
Виноградов І. І. (1383, 1411)
Виноградов Ф. І. (10, 173)
Виноградов, співак (2214, 2230)
Високов, акторка (1821)
Високович В. К. (824)
Висоцький, акторка (1821, 2189)
Вів'єн Л. С. (1145, 1223)
Візаров М. С. (67, 123)
Віллуан В. Ю. (487)
Вільбоа К. П. (701)
Вільбушевич Є. (528, 693, 725, 743)
Вільгальм М. Ф. (749, 990, 1268, 2020)
Вільє Л.-Р. (2170)
Вількер І. Ю. (1099)
Вільник *Н*. М. (1250)
Вітте Н. М. (497-8, 809, 957, 1650)
Воїнов О. Д. (1877, 1908)
Войнаровський, актор (1870)
Войцеховська О. Є. (1248)
Волін В. (798)
Волін Ю. С. (552), 1634
Волков Ф. К. (24)
Волобуєв В. А. (335)
Воловник М. О. (1147)
Володимиров, актор (1145)
Волошина, акторка (1734)
Вольмар, актор (1821)
Вольська, акторка (1145, 2063)
Вольт, жонглер (1673)
Вольтерс Е. Г. (1368)
Вольфат К. М. (1850)
Вольченко, актор (2094)
Вольчині І. І. (77, 440, 506, 614, 821, 1039, 1152, 1209, 2003, 2115, 2176)
Воробйов В. П. (1046)
Воронцевич, актор (2047, 2171, 2200)
Воротников О. С. (1753, 1761, 1766, 1769)
Воскресенський Б. Д. (1791, 1815, 1819)
Воскресенський В. Я. (1689-1, 1702)
Воскресенський К. (1342)
Воскресенський *Н*. А. (1855)
Воскресенський, суфлер (1508)
Востоков, співак (1073)
Вронська, співачка (1890, 2063)
Вронський П. *А*. (1508, 1855)
Всеволодський В. М. (1101)
Вяльцева А. Д. (245, 330, 541, 628)

Габель Л. О. (1731)
Габель О. М. (443)
Гаврилко А. С. (910)
Гаген В. О. (2090)
Гаєвський В. А. (2231)
Гайдебуров П. П. (1013, 1024, 1037, 1071, 1097)
Гаккебуш В. М. (175, 1091)

Галима, акторка (2128)
Галинський В. М. (770)
Галкін М. В. (1672)
Гамалій, співак (1890)
Гамалія О. (503)
Гамаюнов, актор (1073)
Ганако Йоко, акторка (77)
Гаренко, співачка (1890)
Гаршин В. М. (426, 780, 785-6)
Гауптман Ґ. (405, 1071)
Гашинська Л. Г. (1855, 1990, 2251)
Гейєр Г. (1134)
Гейманович О. Й. (1266)
Гейхман, кантор (1555)
Гейциг Є. М. (1302, 1593, 1703)
Гельферіх Г. М. (1477, 1573, 1822)
Гельферіх Ж. Ф. (1119, 1822)
Гельферіх О. К. (1757)
Гельцер К. В. (759, 794, 818)
Ген *А.* (2217)
Гендель Г. (1059)
Генелес С. Б. (104)
Геннекен М. (1293)
Георгієв, актор (1821, 2154)
Гербурт-Гейбович В. Ф. (1324)
Геркевич В. Є. (1800)
Герліх Л. А. (1012)
Герміна, акторка (1870)
Геронімус *А.* М. (1889)
Гертевельд В. Н. (1061)
Гілевич, піаніст (793)
Гіммель І. М. (627)
Гіне, капельмейстер (701)
Гінзбург Л. Б. (1508, 1562, 1855)
Гінзбург М. Д. (79, 240)
Гінце Г. Е. (1560)
Гіршман Л. Л. (491, 525, 563, 1174, 1343, 1354, 1453, 1494, 1636, 1895)
Гіршман Ю. О. (864)
Гладков І. Я. (1279)
Глазунов О. К. (877)
Глинська-Медведєва, акторка (1145, 1204, 1223, 1235)
Глінка М. (701)
Глуховцев О. С. (2046, 2050)
Глюк К. (1059)
Говардс, модельєр (2139)
Говоров О. В. (883, 1381)
Говоруха-Отрок Ю. М. (780)
Гогін М. В. (427)
Голіцин О. Д. (553-4, 621, 891, 1018, 2277)
Голіцин С. Д. (1032)
Головинська, акторка (1024, 1060, 1071, 1097)
Головчанський, селянин (1155)
Голубинський Є. Є. (136)
Голубниченко Є. М. (1526)
Гольберг Г. О. (816, 846)
Гольберг Д. О. (959, 1417)
Гольденвейзер О. Б. (803)
Гольдмарк К. (781)
Гольдшміт М. (714)
Гомельський Х. С. (1751)
Гондатті Н. М. (1072, 1144, 1176, 1203)
Гончаревський І. (924, 1593)
Горбатенко Ф. М. (531, 1010)
Гордон В. М. (1931)
Гордон, поліціянт (1760)

Горев В. С. (1098, 1166, 1244, 1261, 1282, 1348, 1404, 1662, 1698, 1884)
Горич, акторка (1870)
Горкевич Л. М. (2191)
Горленко Я. А. див. Йоасаф (Горленко Я. А.), єпископ
Горовиць О. І. 18, 21, 29, 44, 56, 66, 118, 126, 143, 159, 183, 195, 329, 339, 358, 364, 392, 404, 424, 432, 444, 468, 526, 533, 541, 561, 573, 601, 612, 638, 672, 682, 691, 702, 817, 831, 840, 853, 877, 918, 961, 1004-5, 1023, 1059, 1108, 1141, 1430, 1937, 1976, 1981, 1983, 1992, 1999, 2011, 2023, 2050, 2062, 2065, 2088, 2100, (2134), 2135, 2147, (2167), 2169, 2178, 2184, 2196, 2199, 2204, 2206, 2217, 2230, 2251, 2264-65
Городецький В. Д. (1760)
Горохов А. І. (841, 904, 1624)
Горський К. К. (1219, 1277)
Горяїнов М. З. (228)
Гофман А. (1269, 2222)
Гофман Й. (183, 195, 444, 533, 541, 702)
Гофман М. С. (2238)
Гофунг Ю. М. 105, (190, 1027, 1094)
Гранковський Є. (1756)
Грановська О. М. (144)
Грановський Т. М. (690)
Гранська, співачка (1073, 1632)
Граціанов П. О. (1091)
Гревнов, співак (1890)
Грегорцевич Н. Я. (204, 1545)
Гредескул М. А. (203, 310, 544, 2277)
Грейденберг Є. Б. (523)
Грейденберг М. Б. (552)
Греков К. Д. (433, 514, 613)
Греков О. П. (619, 641)
Грєхов Б. Я. (1098, 1188, 1261, 1282, 1662, 1698)
Грибоєдов О. (748)
Григор'єв А. Д. (2089)
Григор'єва, акторка (262)
Григор'єва А. К. (406, 1980, 2006, 2199)
Григоро́вич М. (1083)
Григоро́вич О. В (2272)
Гримяк Д. Д. (1921)
Гринфельд Є. О. (478)
Гриньов З. Ш. (1145, 1204, 1235, 1855, 1975, 2086)
Гриньова, акторка (692, 1977, 1985, 2073, 2079, 2105, 2143, 2154)
Гриценко М. (1734)
Грищенко Г. Я. (1714)
Гріє, акторка (1073)
Грімм Д. Д. (1832)
Гріне, актор (ка?) (1223)
Грінченко Б. (1728)
Громовська, співачка (1632)
Громовський, співак (1098, 1404, 1473, 1539, 1576, 1662)
Грубін, співак (1890)
Груздєв С. С. (642)
Грузинцев Г. О. (224)
Губенко Є. А. (295, 479, 603)
Губенко П. І. (479)

Губертс, актори цирку, сім’я (1673)
Гудим Д. Н. (1652)
Гульбіс Я. (1756)
Гулько, співак (2215)
Гуляєв В. М. (711)
Гуляєв М. Г. (878)
Гумілевський Г. Й. (1157)
Гуно Ш. (854)
Гуревич М. О. (1150)
Гуров *А*. Л. (915)
Гюльцгоф В. В. (1735)

Д. 181
Д. М. див. Міллер Д. П.
Давиденко В. Ф. (1401, 1606)
Давиденков З. М. (2106)
Давидов В. М. (1145, 1204, 1223, 1235)
Давидов Є. М. (544, 1661, 1676)
Дальський М. (2171)
Данаров *А*. Б. (1821, 2054)
Данилевський В. Я. (295, 763)
Данилевський К. Я. (2025)
Данильський Д. Л. (614)
Дарахчієв *Н*. (1892)
Дар'ял В. О. (798)
Дашевський М. П. (1658)
Дашкевич М. 1727
Дашкевич М. І. (779, 1915, 2097)
Двинський М. 1272
Дворжанчик К. М. (1201, 1796)
Дворниченко С. П. (136, 873)
Девільєр, танцівниця (855)
Деге В. В. (1981)
Декор, акторка (692)
Деларю М. Д. (2277)
Дельварі, акробат (2140)
Дельта 1022
Дем’яненко В. Н. (255, 579, 629, 633, 1149, 1304)
Денисов Я. А. (842)
Дерев'янко О. М. (1446)
Дереча В. (1032)
Де-Рибас М. (329)
Десятова О. М. (117, 124, 1172)
Деуель М. А. (1221, 1269, 2222)
Джакометті П. (1507)
Дженарі А. Г. (1379)
Джером К. Джером (2154)
Дзасохов Г. І. (1765)
Дзбановський І. (1734)
Диканський М. Г. (1374)
Дикова М. Д. (1719, 1734, 1909)
Димов Осип див. Перельман Й. І.
Димський, актор (1073)
Діденко Б. Д. (2277)
Діденко М. І. (2231)
Дідріхсон О. А. (1009)
Дітмар М. Ф. фон (469, 1147, 1586, 1973)
Дмитренко В. Г. (1651)
Дмитрієв І. (1593)
Дмитрієв О. І. (1811)
Дмитрієвський К. Ф. (334, 374)
Дмухановський, актор (1870, 1912)
Дніпрова Е. Ф. (748)
Добберт, співачка (2194)
Добринін, співак (1890, 2125)
Добровольська, співачка (216, 220, 228. 394)
Доброхотов О. Д. (2137)
Доліна М. М. (770)

Долинін Є. І. (2088)
Дольська, акторка (1144)
Дольчин, співак (243)
Домбровська Л. В. (1556)
Домонтович А. (842)
Доннер, автомібіліст (1017)
Доронін П. П. (1013, 1024, 1060)
Дорофєєв М. Є. (70, 79, 315, 345, 518, 553, 633, 1018, 1075, 1102, 1423, 1630, 1700)
Драгош М. К. (1890, 2031, 2047, 2125, 2171, 2200)
Дракін І. М. (543)
Драшковська К. М. (254, 407, 409, 720, 964, 1476, 1545)
Дриженко М. П. (414, 1295, 1466, 1589, 1643, 1655, 1792, 2248)
Дринов М. С. (2124)
Дробашевський, актор (1073)
Дроздова М. В. (692, 1821)
Дроздова-Нерадовська М. В. (1821)
Дрючин І. І. (192)
Дубовський М. Н. (1948)
Дубровін М. В. (126, 228, 329, 394)
Дубровіна О. А. див. Александрова-Дубровіна О. А.
Дулов М. Т. (820)
Дулькевич М. Д. (726)
Дума Д. *А.* (1508, 1855, 1975, 1980)
Дунін О. М. (427)
Дункан А. (283, 364, 391)
Дурново П. П. (459)
Дуров А. (595)
Дьомін В. В. (1996)
Дяков К. Г. (1401)
Дяченко В. А. (2105)

Е. М. Б. див. Бабецький Ю. М.
Е. П. 264
Ейзлер А. М. (1785)
Ейснер П. В. (414)
Ейхенвальд А. О. (95)
Елеонора Болгарська, цариця (58)
Ельманович Г. (1580)
Ельський, актор (798)
Енгель див. Замятін Є. І.
Енгель, співак (1890)
Енгель-Крон С. М. див. Акимов С. М.
Енгельгардт *А. Н.* (2179)
Ендзелін Я. М. (136)
Енері І. (118, 541)
Еппе Е. Г. (1012)
Епштейн Ш. Б. (847)
Ерліх С. Л. (824, 1046)
Ешенбах В. фон (899)

Євгеньєв, актор (1870)
Євдокимова, громадська діячка (334)
Євгенієв-Стронський, співак (1061)
Євдокимов, режисер (2054)
Євелінов Б. Ю. (514)
Євреїнов М. М. (1134)
Євтушенко *Н.* (1892)
Єгоров О. П. (388, 816)
Єгорова Л. М. (1146, 1210, 1273)
Єлагіна, акторка (1870)
Єленевський К. Ф. (824, 2209)
Єлінов, співак (1890, 2047)

Єлисавета Маврикіївна, велика княгиня (409)
Єлисаветський О. П. (433)
Єліанович, акторка (1235)
Єліашевич, акторка (1145)
Ємельянов І. В. (1234, 1309)
Єнуровський Ф. Г. (2257-8, 2267, 2271)
Єнш А. К. (1344)
Єрмилов В. Д. (792)
Єрмолаєва-Котельникова Н. С. (596, 664)
Єрофеєв І. В. (889)
Єсипова А. М. (2100)
Єсманський А. З. (1548)
Єфименко О. Я. (124)
Єфімов М. Н. (850)

Жаботинський В. Є. (1131, 1278)
Жаворонков М. Г. (1456, 1967)
Жадановський А. (863)
Жассі де, актор (1758)
Жаткін В. В. (677, 2171)
Жданова П. І. (1446)
Жебуньова М. О. (1110)
Жевержеєв О. Т. (255)
Жевержеєв С. М. (779, 896, 1771, 1841)
Жилкін С. С. (417, 1257)
Жильбер Ж. (2047, 2200)
Жмудський А. Я. (1085), 1174
Жуков К. М. (308, 572, 792, 950)
Жуков Л. О. (759, 794)
Жуковська О. О. (1446)
Жуковський С. Ю. (1948)
Журналіст див. Бабецький Ю. М.

Завадська, акторка (1073)
Заводомський І. В. (1917)
Загонов Ф. Ф. (282, 289, 301)
Загоскін І. І. (295, 1470, 2019)
Загоскін С. І. (295)
Загурська Л. Г. (628)
Загурський Л. Л. (628)
Загурський Л. М. (136, 628, 1306)
Загурський М. Л. (628)
Зайцевський А. І. (1970)
Закрицький І. А. (1401)
Заліпський Б. І. (1855, 1975, 1991, 2046, 2065, 2086, 2206, 2230, 2251)
Замятін Є. І. (1060)
Занєгін, артист (1734)
Запольська Г. (1770)
Запорожець О. Г. (1413)
Заремба С. В. (2137)
Заріна, акторка (262)
Захарашевич-Капустянський В. К. (63)
Зборомирський Я. П. (136)
Збруєва Є. І. (1992)
Звенигородський С. Л. (1201, 1796)
Звержанський М. П. (486)
Зворикін К. О. (1194, 1691)
Звягіна Л. *А*. (888)
Зеленецька В. *А.* (1855, 1975, 1991)
Зеленський М. Б. (2038)
Зельдін М. Є. (339)
Землінський В. З. (1777)
Зимін С. І. (1577)
Зілоті О. І. (1992)
Зільбер Я. М. (276, 1657)

Зінін М. (1633)
Злобін М. (2140)
Злодєєв П. О.(1760)
Знаменський І. І. (20, 1302, 1375, 1675)
Золотарьов В. В. (1013, 1037, 1060, 1073)
Зоммер А. Г. (136, 1046)
Зонтаг П. С. (302)
Зубов І. О. (136)
Зубрицький В. (440, 506)
Зудерман Г. (2207)

И. Др. 1009
Интервьюэр 1741

Ібсен Г. (1037, 1203)
Іваницький О. М. 188-9, 941, (1427), 2058, 2080, 2256
Іваницький Ф. І. (2277)
Іванов, актор (798)
Іванов Б. В. (436)
Іванов Є. М. (1863, 1871)
Іванов М. І. (343)
Іванов М. К. (1900)
Іванов М. П. (937)
Іванов П. Ф. (125)
Іванов, рахівник (623)
Іванов С. О. (1495)
Іванов С. С. (1120, 1156, 1159, 1272)
Іванова А. М. (192)
Іванова, акторка (1870)
Іванчин С. Г. (167)
Ігумнов К. М. (782, 858, 877, 961)
Ігумнов С. М. (389, 1091, 1271, 1767)
Ізмайлов М. (1283)
Ізраїльський С. О. (1433, 1614, 1642)
Ілік І. М. (889)
Іловайська, акторка (1539)
Ільїнський Б. П. (1900)
Ільїнський І. (1711)
Ільєв О. М. (165)
Ільєвич С. А. (2238)
Ільчевська (Іллічевська), акторка (798, 1770, 1809)
Ільяшева В. Н. (1545)
Ільяшевич *А. Н.* (2195)
Ільяшевич С. Д. (1693)
Іногорський-Ленкевич Л. В. (2231)
Інокентій (Беляєв І. В.), архієпископ (1943, 1957)
Інсаров, актор (433, 2003)
Інсарова, акторка (1890)
Іоаніді Е. (1740, 1760)
Іоанн Костянтинович, князь (964)
Іонеску Б. (420)
Іполітов-Іванов М. М. (485)
Іскра, акторка (1098, 1188, 1244)
Істомін Є. К. (106, 175, 1346, 1428)

Йоасаф (Горленко Я. А.), єпископ (149, 616, 988, 1492)
Йозефович І. Б. (2238)
Йозефович О. О. (313, 846, 1446), 1616, (2138, 2244)

Кадлубовська Ф. Д. (192)
Кадлубовський А. П. (1923, 2082-3)
Кайданов (1991, 1999, 2109, 2199, 2264)

Каленський О. М. (410, 620, 1479, 1743, 1760)
Каменецька, акторка див. Келлер-Каменецька, акторка
Камінов *А*. М. (234)
Каміонський О. І. (1855, 1975, 2041, 2086, 2147)
Кандіна А. (1273)
Каневський В. В. (97, 123, 228, 582)
Кантець Л. Д. (1508, 1855)
Каплін, поліціянт (1760)
Капустін М. А. (1900)
Карабчевський М. П. (2117)
Каразін Б. І. (63, 2277)
Каракаш М. М. (639, 727, 918, 939)
Каральський, фотограф (1058)
Карамзін-Жуковський Л. Г. (95)
Карамзіна-Жуковська р. Я. (95)
Карасьов, лікар (210)
Кареліна-Раїч р. А. (67, 241, 393, 540, 692, 1770, 1821, 1977, 1982, 2010, 2154, 2157, 2207, 2225, 2284)
Кареніна А. І. (1821)
Каринський В. М. (740)
Карлашов М. К. (1061)
Карлович *Е*. К. (1669)
Карпенко Й. М. (936, 1796)
Карпиновська, акторка (262)
Карсавін Д. *Н.* (1508, 1855)
Картавов О. Ф. (95)
Карташов Є. Г. (1241)
Касальс П. (1431)
Касілов Д. І. (1672)
Кассо Л. А. (1782, 1876)
Касфік, підприємець (1532)
Катков М. Н. (121)
Катульська О. К. (639, 854, 939)
Кахута, спортивний борець (1820)
Кацика В. Д. (177, 1744)
Квартін З. (60, 90)
Квітка *А. А.* (1728)
Квітка А. В. (1139, 1650)
Квітка-Основ'яненко Г. Ф. (316, 375, 1408, 1592, 2076)
Келлер В. Ф. (192)
Келлер-Каменецька, акторка (1870, 1912)
Келлерт, актор (2071, 2094)
Кеніг Ю. Л. (1664)
Київський, актор (1013)
Кирило, єпископ (1775)
Кирпичов В. Л. (2039)
Кирпичников О. І. (893)
Кир'янов І. І. (1425, 1683)
Кисельов О. Д. (360, 751)
Кислицин М. С. (914, 1355)
Кисличенко Л. 2279
Кисличенко Т. Т. (945, 965)
Кізеветтер О. (1089)
Кімзиленко І. А. (1970)
Клевер О. Ю. (1013)
Клейн *Н*. Ю (507)
Клейнміхель М. В. (1988)
Клеккер К. К. (1725)
Кленовський М. С. (29, 803)
Климова, акторка (1260)
Клюге П. В. (207)
Ключинський П. Ф. (214)
Ключка В. Т. (745)
Ключкіна О. О. (863, 1617)
Клюшка В. П. (792)

Кнабе А. О. (1445)
Кнічер М. К. (991, 1162, 1337, 1549, 1765)
Княжич Л. А. (97, 126, 243, 329, 505, 582, 832, 939, 1362, 1508, 1855, 1963, 1990, 1999, 2006, 2046, 2109, 2264)
Князьєвич, акторка (1098, 1261)
Кобзарьов Б. І. (2037)
Кобилянський Є. П. (549)
Ковалевська Л. М. (2213, 2228)
Ковалевська М. І. див. Риндовська М. І.
Ковалевський І. Г. (1917)
Ковалевський М. М. (2277)
Ковалевський *Н*. З. (1263)
Ковалевський М. М. (2277)
Коваленко А. І. (1012)
Коваленко, хорист (1685)
Ковелькова К. Г. (1508, 1855, 1975, 1990, 1999, 2011, 2041, 2046)
Ковальов, механік (1753, 1761)
Коган, домовласник (571)
Козлов В. М. (295, 310)
Козлов, промисловець (1058)
Козлов С. О. (1418)
Козловська М. (1025)
Козловський Л. С. (248)
Козьмін І. П. (1107, 1742)
Коковцев В. М. (122)
Колантар Б. (692, 1821, 2073)
Колесниченко Т. П. (602)
Колмиков, актор (503)
Колобов Л. М. (67, 504, 512, 540, 1821, 1985, 2010, 2035, 2054, 2079, 2105, 2143, 2157, 2189)
Колодний Л. Г. (428, 755)
Коломієць І. С. (2133)
Коломійцев І. С. (1116)
Колосова, акторка (3)
Колосовський Я. М. (1271)
Колтовська *Е*. С. (1855)
Кольчевська А. В. (242, 1632)
Комаренко В. А. (507)
Кондорова, акторка (1144, 1203)
Кондратовський О. П. (234)
Кондратьєв, актор (2094)
Конєв Д. Ф. (578, 585, 1046)
Коні А. Ф. (368)
Коновалов П. Г. (1855)
Константинов П. М. (295)
Контрольський, харів'янин (1370)
Копняєв П. П. (813)
Коренєв, актор (503)
Коренєв А. Г. (2248)
Коренєв В. Г. (2076)
Коренєв Ф. К. (993, 1970)
Коритін О. М. (289, 589, 633, 697, 880, 948, 1700)
Коркова, благодійниця (1528)
Корнієнко Б. М. (1139)
Коробцов В. Г. (308)
Короленко В. Г. (248, 376, 1751, 1795)
Корольова, акторка (1037, 1071)
Коростильов, актор (2003)
Корх *Е*. І. (1855)
Корчмарьов О. А. (44)
Корш Ф. Є. (2124)
Коршенбойм О. К. (1764)
Коршун С. В. (824, 1266)
Косенко М. В. (1147)
Костюковський Д. А. (898)

Костюченко, інженер (84)
Костянтин Костянтинович, великий князь (409)
Косьмін П. О. (1380)
Косякін Л. Д. (1533)
Котельникова Н. С. див. Єрмолаєва-Котельникова Н. С.
Котляр А. Н. (1665)
Котляров О. О. (2277)
Котоні А. (515)
Кох р. (1133)
Коцевалов С. М. (1091)
Коцюбинський М. М. (1167)
Кочетова *А*. І. (1631)
Кочина М. (1206)
Кошелєв М. А. (313)
Кошелєв, домовласник (1645)
Кравцов В. І. (5)
Кравцов П. І. (210, 487)
Кравцов С. Ф. (2270)
Кравченко Д. (863)
Краєвський Б. (523)
Красильщиков П. П. (1637)
Красников С. М. (373)
Краснов А. М. (136)
Краснов О. Я. (14, 315, 633, 965, 1091)
Краснопольський К. А. (529)
Краснянська Н. *А.* (1248)
Красовський М. П. (1150)
Красуський І. А. (656, 717, 801, 813, 1344)
Кратиров М. (1722, 1778)
Крахмальников А. 2026
Крегер В. О. (2126)
Крейслер Ф. (1023, 1059, 1141)
Кривецький П. Ф. (1445)
Кривопусков (334)
Кривошеєв К. М. (1566)
Крижов, артист (2094, 2165)
Крилов В. П. (284, 824)
Кримберг р. П. (136)
Кричевський А. Ф. (1194)
Кричевський С. А. (1346, 1428)
Кричевський Ф. Г. (671)
Кришталь Ф. М. (2059)
Криштафович Ф. Ф. (1309)
Кріст Є. (842)
Кроль Л. А. (213)
Кромський Д. (791)
Кронеберг Н. І. (1546)
Кропивницька О. М. (515)
Кропивницький М. Л. (515, 957, 960, 1101, 2253)
Кроянський Е. К. (295)
Крупкін І. С. (1930)
Кручинін А. М. (433, 962, 1025)
Крюков І. О. (1258)
Крюковський Ф. (1037)
Ксензов, бухгалтер (815)
Кубелик Я. (159)
Куделін Т. О. (386)
Кудинцев І. В. (626)
Кудреватов С. К. (40, 777)
Кудрявцев *А. Н.* (1024)
Кудрявцева, акторка (*Ф. С.*?) (1145, 1235)
Кузнецов І. (899)
Кузнецов М. С. (791, 1996)
Кузнецов О. М. (323)
Кузнецова, учителька (1765)
Кузьменко В. М. (114)
Кулжинський П. П. (959)
Куликов А. М. (313)

Куликов Б. П. (115)
Куликов, актор (1073)
Кулинич І. В. (1390)
Куліш А. (1968)
Кульбакін С. М. (2273-4)
Кульчицький М. К. (136)
Кун Е. Т. фон (2272)
Купер Е. А. (819)
Курганов О. М. (1890, 2125)
Курносова Н. І. (1132)
Курочкін І. С. (334, 374)
Курченінов С. М. (1790, 1803, 1817)
Кусевицький С. (398, 573, 769, 817, 831, 853, 1959, 1976, 1981, 1983)
Кустерський Б. А. (445, 1771, 1818, 1826, 1863, 1871)
Кутневич Д. А. (827)
Кухаревський С. В. (2064, 2075, 2081)
Кушелевський В. В. (1581)

Лабунська, співачка (433)
Лавров М. І. (732)
Ладиженський М. (1226)
Ладіна Є. М. (409, 720)
Лазерсон С. Л. (561, 612)
Ламан, артист (1145)
Ламіашвілі, полковник (1932)
Ланге В. В. фон (1742)
Ландовська В. (392, 432, 541, 2187, 2204)
Ландсберг М. А. (1094)
Ланськой-Ферман М. С. (933)
Ларіна, акторка (1073)
Ласунська, співачка (1890)
Латишев Г. О. (813)
Лауніц Ф. Ф. фон дер (663, 2161)
Лашкарьов П. Ю. (1652)
Лашкевич В. В. (500)
Лашкевич В. Г. (2239)
Лебедєв А. С. (2124)
Лебедєв, актор (1013, 1060)
Лебедєв Ф. див. Феодор (Лебедєв Ф.), єпископ
Леваковський І. Ф. (1863)
Леванд В. С. (538)
Левенко І. *А.* (1571)
Левенстім А. А. 1174, (1343, 1354)
Левковець В. К. (1536)
Левковський А. М. (136)
Легар Ф. (1098, 1539, 2031, 2125)
Лейбфрейд Л. М. (1171)
Леліна О. К. див. Яниковська О. К.
Лемінська В. А. (1508, 1855, 1963, 1991, 2135, 2230, 2251)
Ленкевич Л. В. див Іногорський-Ленкевич Л. В.
Ленський О. П. (1144)
Ленський, співак (2200)
Леонідов Л. М. (1073)
Леонкавалло р. (1975)
Леонтович М. І. див. Мелетій (Леонтович М. І.), архієпископ
Лермонтов М. Ю. (1982)
Леус Н. К. (2277)
Лещ Ф. Б. (1241)
Лещинський М. Я. 2057, 2108
Лизогубов П. І. (1440, 1553)
Линник О. І. (1239, 1299, 1470, 1744, 1771, 1818, 1863, 1993)
Линтварьов Г. М. (2277)

Линъ 288, 938
Липський І. М. (1593)
Лисанський Д. Г. (1201, 1796)
Лисенко М. В. (194, 316, 375, 377, 483, 927, 950, 1390, 1408, 1592, 2044, 2076)
Литавкін С. (1273)
Литарев С. М. 1281, (1439)
Литвиненко О. (308)
Литвинов (1144)
Литовченко А. (240)
Лихачова, акторка (1024, 1060, 1097)
Лівшиць Г. (1763)
Лідваль Ф. І. (325)
Лін В. (1293, 1349)
Ліницький О. О. (1107)
Ліст Ф. (781, 1992, 2204, 2217, 2265)
Літкевич М. *Н*. (1263)
Ліфшиць М. І. 1046
Логвинович І. П. (486)
Ломакін М. В. (1900)
Ломиковський М. М. 2148, (2239)
Ломоносов М. (496)
Лопухов Ф. В. (1210, 1273)
Лопухова О. В. (1146, 1210, 1273)
Лоріна, акторка (1144)
Лукарис К. (341)
Лукін Л. М. (1134, 1153)
Лукомський Г. К. (240)
Лук'янов І. (586)
Лундін А. (144)
Лупнов П. М. (1606)
Лурікс, ексцентрики (2140)
Лурс М. (2140)
Лутохін С. М. (5, 623, 1383, 1411)
Луцький, піаніст (2169)
Львов Л. М. (692, 770, 1821)
Любарський М. 1616
Любимов Л. М. (1724, 1752)
Любимов О. М. (792, 1677, 1984)
Любин, актор (2047, 2125)
Любицький В. К. (511, 1935)
Любов, актор (433)
Любошиць Г. (2023)
Любошиць Л. (2023)
Любошиць П. (1144, 1203, 2023)
Любченко В. Ф. (1508, 1855, 2206, 2251)
Люце В. (2023)
Лятур І. Ю. (1886)

М. Л. 1842
Магеровський О. М. (1932)
Майборода, купці (2228)
Макаренко М. О. (240)
Макаров І. (918, 939)
Макарова, танцівниця (1273)
Макарова, співачка див. Бронська-Макарова, співачка
Макдональд, спортивний борець (1820)
Макеєв, співак (2131, 2215)
Маклаков М. О. (48, 2017)
Маклецов О. В. (751)
Маковський В. Є. (1948)
Максаков М. К. (95)
Максименко Д. П. (1340)
Максимов О. М. (889)
Максимович Ф. К. (1560)
Макстман С. (2103)
Малевський Й. А. (1417)

Малиніна (Малинкова?), співачка (2171, 2200)
Малинкін Н. І. (995)
Малинова, співачка (1890)
Малиновська, співачка (1890)
Малишевський А. П. (447)
Малишенко О. І. (520, 523, 992, 995)
Мало І. Г. (893)
Мальська, акторка (1024)
Мальський, актор (1071)
Мальцев В. М. (1704)
Малютіна З. Н. (793, 839)
Манжеллі, дресирувальник (2140)
Манохін М. Г. (955)
Мантулін І. (768)
Маріетта, вершниця (2140)
Марія Олександрівна, імператриця (1492)
Марія Федорівна, імператриця (459, 796)
Марквардт А. К. (372)
Марковський В. О. (685)
Маркс О. В. (2233, 2237, 2242)
Мармульов *А.* М. (30)
Марнак, танцівниця (1632)
Марте С. (2005)
Мартиненко В. (1480)
Мартинова А. О. (763, 929, 1305)
Мартинович С. О. (2223, 2236)
Марто Анрі (Генрі) (526, 672)
Марчевська О. М. (1765)
Маршан р. (1828)
Масальський-Кошуро П. М. (113, 121, 280, 321, 367, 384, 2120)
Маслов М. О. (1111)
Маслов О. О. (1945, 1949)
Маслова О. М. (1821, 1907, 2116)
Масловський К. К. (605)
Массне Ж. (819, 2206)
Матвеєв С. Г. (1091)
Матросов В. М. (1568)
Маттей, співак(чка?) (1061)
Матюнін П. Г. (2277)
Мацкевич Л. А. (1273)
Машель Є. Е. (22, 414, 442, 741, 1813)
Машуков В. Д. (240)
Медведєв Ф. Ф. (1405, 1870, 1884, 2066, 2216)
Медведєва К. Г. (540, 692, 1821, 1977, 2014, 2054, 2105)
Медер В. В. (937)
Меєрбер Д. (2214)
Мезенцев Б. *А*. (2103)
Мезенцева-Стеценко З. Ф. (1508, 1855, 2199, 2264)
Мелетій (Леонтович М. І.), архієпископ (149)
Мельник Г. М. (2251)
Мельников З. (1032)
Мельников, співак (1975, 1990, 2086, 2199)
Мельников Ф. 512, 540, 602, 725, 736, 833, 905, 1037, 1071, 1123, 1134, 1153, 1176, 1203-4, 1235, 1260, 1589, 1602, 1749, 1912, 1977, 1982, 1985, 2010, 2014, 2035, 2054, 2073, 2079, 2105, 2154, 2157, 2189, 2207, 2225, 2280, 2284
Мельников-Разведенков М. Ф. 130, (284, 824, 1046, 1381)
Мельников-Розведенков Ф. (58)

Мельникова Л. Н. (184, 365, 395, 692, 1821, 2010, 2054, 2073, 2105, 2154)
Менабені К. Е. (406, 1508, 1980)
Меннер Є. Я. див. Меннер-Каневська Є. Я.
Меннер-Каневська Є. Я. (123, 243, 394)
Мері-Балей, ексцентрики (1820)
Меркур'єв В. О. (1201, 1796)
Месняєв *А*. П. (832, 2041, 2086)
Мечников І. І. (1797, 2141)
Микола II, імператор (459)
Миловидова, співачка (1061)
Милорадович С. Д. (1948)
Мирський А. І. (414), 960, 1589, 1732, 1737
Мирський, актор (2066)
Михайлов О. В. (2234, 2238)
Михайлова О. І. (1917)
Мігулін П. П. (323)
Мілевська М. А. (200)
Мілейковський Є. (412)
Міллер Д. П. (475, 589-1, 780), 786, (1579, 1589, 1599-1603, 1615-6, 1619, 1625, 1634, 1663)
Міллікер К. (1404)
Мільфорт В. (45)
Міненков А. В. (129-0, 137-8)
Мінін В. *А.* (1870, 1912)
Міовські, ексцентрики (2140)
Міхаловський Б. Г. (295)
Міхін П. В. (136)
Міхновський М. І. (1390, 2076)
Мішустін М. І. (2002)
Могилевський О. Я. (541, 2167)
Мокренський І. *А*. (503)
Молохов М. О. (1132, 1426)
Молчанов І. П. (1508, 1855, 1975, 1991, 2041, 2251)
Монакін *Н*. І. (1508, 1855, 1975, 1999, 2046, 2062, 2086)
Монне О. Л. (1301)
Монтвиж-Монтвид *А.* Л. (1863)
Монтовані, акробати (1820)
Монюшко С. (329)
Моравов О. В. (1948)
Морев І. *А*. (1870, 2216)
Мориць О. (1200)
Мороз Є. А. (85, 703, 1021)
Морозов *А*. В (793)
Морозов С. (2221)
Мороховець В. Є. (5, 14, 102,165, 315, 383, 518, 633), 1022, (1620, 1993, 2076)
Моррен, акторка (1073)
Морськой, актор (1073)
Москальов І. М. (1664)
Мосолова В. П. (759, 794)
Мостинський В. А. (861-2, 883, 894, 909, 930, 942)
Мравіна Т. П. (770, 820)
Музиль, артист (1144)
Мунт К. М. (770, 820, 892)
Муравйов А. М. (149)
Муратов М Я. (1870)
Муратова В. К. (2155)
Мурзін, (художник?) (26)
Мурський О. О. (692, 962, 1014, 1025, 1038, 1073, 1821, 1977, 2010, 2054, 2132, 2154, 2157, 2189, 2225)
Мусіна, співачка (1890)
Мусоргський М. П. (1991, 1999)

Муссурі Г. М. (1386)
Муханов М. І. (770)
Мухачов П. М. (656, 813, 1495)
Мухачова Ю. П. (192)
Мюллер В. Ю. (246)
Мюллер І. О. (1886)
Мюррар, акторка (1073)
М'ясницький див Баришев І. І.

Н. 587
Н. Г. 1733, 2063
Н. Д. 67, 96, 144, 241, 359, 393, 613, 820, 1014, 1038, 1166, 1223, 1348, 1662, 1734, 1838, 2031, 2047, 2137
Не-ми 1938
Набоких О. Г. (1234)
Навальнєв Я. І. (234)
Надєждов А. (2003, 2094)
Надінська Н. (798, 1142, 1245, 1283, 1770, 1813, 1854, 2005, 2071, 2094, 2165)
Назаренко Д. І. (2277)
Назаров *А.* М. (95)
Найдовський О. М. 999
Наливайко, актор (262)
Насєдкіна, вчителька (2272)
Натанзен А. (2014)
Науменко І. О. (957, 977)
Наумов, актор (1134)
Неверов, актор (1145)
Неверова К. Г. (978)
Недєлін Є. Я. (2095, 2098, 2102, 2136)
Недзельські, рід (2095)
Недригайлов В. І. (389, 824, 1046, 1266)
Незлобін К. М. (962)
Незнамов І. Г. (241, 359, 1870)
Нейгауз Г. (358)
Неклюдов П. О. (2277)
Немеровська-Штернман С. З. (1556)
Немченко О. А. (1970)
Нен-Саїб, факір (1405)
Нерадовська М. В. див. Дроздова-Нерадовська М. В.
Нерослєв В. О. (27)
Несветайлов, військовослужбовець (1193)
Несцюшко-Буйницький С. І. (5, 1000)
Нетушил І. В. (136, 1111, 1931)
Нечаєв С. О. (250)
Ніколаєв О. А. (2248)
Ніколаєв П. (1293)
Ніколаєва М. К. (770, 1144)
Ніколаєвський М. (1933)
Ніколенко М. М. (1669)
Нікольський О. М. (507, 763)
Нікольський-Франк, актор (2200)
Нікуліна В. О. (499)
Нінінська М. О. (184, 692, 1143, 1292, 1296, 1352)
Новаковська, танцівниця (1890)
Новаковський, балетмейстер (1890)
Новаченко М. Г. (1258, 1651)
Новіков І. Г. (1671)
Новікова Н. Н. (711)
НовськийА. (940)
Нотомб А. (1899)
Нотомб р. (1899)

Оболенська Д. Д. (893, 1085, 1476, 1534, 2210, 2234)
Оболенський Є. (1353)
Оболенський Іван Миколайович (323, 791, 1085)
Оболенський Іван Михайлович (295)
Оболенський К. К. (770)
Овсянико-Куликовський Д. М. (772, 800, 823)
Огурцов М. М. (2025, 2028, 2032, 2048)
Озеров, артист (1013, 1037, 1071, 1097)
Окулич-Козарін Г. Л. (549)
Окунєв, бухгалтер (285)
Олександр II, імператор (459, 475, 1492)
Олександр III, імператор (454, 459, 1834, 2080)
Олександра Федорівна, імператриця (484)
Олексій, цесаревич (459)
Оленін-Волгарь П. О. (144)
Оленіна, акторка (2003, 2094)
Оленіна-д'Альгейм М. О. (526, 648)
Ольга Миколаївна, велика княжна (459)
Ольгіна, акторка (602, 1734)
Омельченкова А. Я. (863)
Онєгіна, співачка (1890)
Опацький О. Н. (116)
Оптовцев А. (1285)
Оранський Й. О. (2277)
Орда А. Ф. (1334)
Орда М. Х. (788)
Орлицький, співак (1890)
Орлов Л. В. (2038, 2057)
Орлов Л. М. (2285)
Орлов М. А. (782, 840, 2265)
Орлов О. М. (959, 1362, 1386, 1855, 1937, 1975)
Орлов О. О. (1146, 1210, 1273)
Орлов, актор (798)
Орловський, актор (1734)
Орська С. П. (614)
Оршанов Б. (957)
Оршанський І. Г. (136)
Осипов І. П. (656)
Осипов, хормейстер (1890)
Остапенко О. П. (1322)
Остапко І. П. (1740, 1742, 1779)
Островерхов Ф. М. (815)
Островський О. (892)
Остряниця Я. (1226)
Отаманська, акторка (602, 1037, 1176, 1235)
Офіцеров Д. (895)

П. 611
Павельчик Е. (1073)
Павленко, ремісник (557)
Павленков Є. (540, 1821)
Павлицький І. Т. (140)
Павлов С. (1735)
Павлова А. (405)
Павлович А. А. (701)
Павловська Г. р. (770)
Павловський Г. П. (260, 455, 1087, 1744, 1818, 1863)
Паганіні Н. (1059)
Падеревська А. В. (366)
Падеревський р. І. (366, 628)

Пажитнов К. О. (987, 1377)
Пактовський Ф. Г. (376, 508, 780, 1033, 1658)
Палем М. А. (75, 105, 1027, 1094, 2052)
Палієнко М. І. (136)
Панова, акторка (503)
Пантелеєв, актор (1145)
Паньшин М. Я. (1444)
Параханян, лікар (1445)
Парманіна Є. Д. (52, 303, 661, 899, 1179, 1206, 2027)
Парчевський С. Н. (166)
Пейсахович Д. А. (2238)
Пекуш Т. М. (777, 1533)
Пелепейченко М. (1892)
Пелинський *А*. К. (563)
Пелипенко Г. М. (423)
Пенський Ю. р. (947)
Пеньковський С. С. (2238)
Первухін М. 1896
Перелигін, актор (2215)
Перелигіна, акторка (2216)
Перельман Й. І. (1260)
Перепльотчиков О. В. (1003, 1812)
Пересадін С. Т. (1444)
Переяславцев М. М. (1998)
Перлик Д. П. (2241)
Перов М. К. (792)
Пестриков М. р. (269, 1732, 1984, 2224)
Пестриченко В. І. (1743)
Петерс, органіст (2194)
Петіпа В. (692, 1821, 2010, 2035, 2105, 2108, 2154, 2225, 2284)
Петіпа Л. П. (748)
Петіпа М. М. (748, 1146)
Петров *А*. (1892)
Петров М. О. (2221)
Петров О. М. (883)
Петровський, актор (1890, 2047, 2125, 2200)
Петровський Д. Я. (523, 791, 1201, 1268, 1796)
Пехтеров І. Д. (623)
Пєвцов І. М. (692, 1821, 1977, 2014, 2157, 2189, 2280, 2284)
Пєшков М. М. (295)
Пивоваров Ф. О. (1487, 1900)
Пивоварова З. І. (192)
Пигулевський І. (1342)
Пилипóвич І. (1338)
Пилков П. І. (82, 223)
Пинєєв К. П. (1732, 1984)
Писаревський С. Д. (865)
Піастро М. (820)
Підгорний В. (1134)
Підпальний В. П. (1807)
Підріз А. Г. (2148)
Пілліка К. О. (1294)
Пільстрем А. А. (1896)
Піневський, асистент режисера (1890)
Піскарьов П. О. (815)
Пічета І. (674, 844, 857, 881)
Планкет р. (1348)
Плотичер І. С. (1150)
Платонов І. Я. (1259)
Плевицька Н. В. (242, 541, 2137)
Пляшенко І. (68)
Погодін О. Л. (58, 94, 552)
Погорілко О. К. (5, 13, 106, 136, 198, 253, 299, 443, 458, 483, 631, 640, 1132, 1147, 1667, 1994)

Поддеригін Є. Г. (334)
Подкопай І. (974)
Подкопай П. (974)
Подобєдов О. А. (889)
Подольський О. Я. (606)
Подхалюзін М. М. (1438)
Пожарський П. Д. (1226)
Поздняков І. В. (259)
Позен Я. *А*. (126)
Познанський М. М. (1418, 2277)
Пок А. І. (959)
Пок Г. І. (1012)
Покозій М. Г. (351)
Покровська О. М. (1545)
Покровський В. М. (313, 852, 863, 1302, 1375, 1683, 1699)
Покровський Й. О. (136)
Покровський О. М. (828, 1765)
Полевицька О. О. (96, 183, 359, 540, 1821)
Полінова (1098, 1244, 1348, 1404, 1457, 1473, 1539, 1576)
Польовий, співак (2006, 2062)
Полякін М. Б. (1976)
Поляков П. А. (2170)
Поляков С. Л. (962, 1014, 2280)
Полянська О. (1282)
Полянський, актор (798)
Померанцев Ю. М. (29, 860, 877, 961)
Поне, актор (798)
Пономаренко, депутат Міської думи (1390)
Пономарьов А. (1225)
Пономарьов В. Г. (1247)
Пономарьов В. М. (2076)
Пономарьов М. (768)
Пономарьов П. (9)
Пономарьов С. С. (162, 1149, 1304)
Пономарьова О. В. (295, 310), 407, 1118, 1927
Пономарьова Т. П. (1091)
Попич С. П. (1694)
Попов А. І. (1436)
Попов В. (320)
Попов В. Т. (1010)
Попов Г. Ф. (760)
Попов Д. (474, 1302)
Попов Л. В. (1948)
Попов М. В. (842)
Попов М. Ф. (689)
Попов О. Г. (136)
Попов П. Г. (2202)
Попов П. П. (1855)
Попов С. О. (75, 171, 190, 211, 247, 1489)
Попов, архітектор (308)
Попова М. Є. (104, 529, 1556)
Портнягін О. П. (234)
Постников С. С. (1381)
Постоєв М. Я. (874, 1560)
Постоєв Я. Я. (136, 2238)
Потапенко І. (2079)
Потапова, генеральша (625)
Потебня О. О. (893, 2124)
Потопчина Є. В. (433, 514, 613, 743)
Преображенська О. О. (261, 277, 294)
Пржевальський Б. Г. (2238)
Продан В. (615)
Продан І. (740)
Прохорова, акторка (1145, 1223)

Прядкін Я. Д. (1973)
Пуні Ц. (1146, 1273)
Прутков К. (1134)
Пустовойтов П. О. (136)
Пуччіні Д. (2084)
Пушкарьов М. З (658, 902)
Пушкін О. С. (1445)
Пушкова Н. П. (377)

Рабинович А. З. (1445)
Радецький, співак (тенор) (1508)
Радченко, конторник (623)
Раєвська М. Д. (139, 264, 269, 310, 1160, 1271)
Раєвський С. О. (295, 310, 1119, 1271, 1917, 2076)
Развалінов, власник магазину (1787)
Раїсова р. М. (2042, 2061)
Раїч р. А. див. Кареліна-Раїч р. А.
Райд, актор (1144)
Раппорт *А.* С. (1954)
Расказова, акторка (1260)
Рассудов-Кулябко В. І. (1293)
Ратмирова З. Б. (433)
Рашеліна, акторка(798)
Ребіндер Є. П. (1238)
Редін Є. К. (1347)
Реймерс К. П. (720)
Рейнард-Шаєвич Г. С. (1855, 2006, 2062)
Рейнгард В. В. (136)
Рейнгард Л. В. (427)
Рейнгардт Ф. О. (1883)
Ремпельмейєр р. (714)
Рені, композитор (1662)
Репрєв О. В. (1931)
Ретивов М. І. (389)
Решетняк Я. П. (1380)
Решимов Ф. Г. (1870, 1884, 2066)
Рєпін І. Ю. (244, 269, 1948)
Рєпіна М. П. (67, 1073)
Ржепішевський О. І. (232, 912, 2155, 2252)
Рибкін М. (1526)
Рижов В. І. (2144)
Рижов П. П. (313, 323, 1247)
Ризький І. С. (1523)
Риковський О. М. (1932)
Римський-Корсаков М. А. (505, 877)
Риндовська М. І. (1546)
Риндовський Г. С. (1546)
Риндовський О. Г. (1546-47, 1552)
Ришков В. (2284)
Ріне-Туманова, співачка (1508)
Ріолі М. М. див. Словцова-Ріолі М. М.
Рітнер Т. (96)
Ріццоні П. П. (1605)
Рішпен Ж. (3)
Ровинський Х. *А*. (1855, 1975, 1990, 1999)
Родіонов Д. А. (1672)
Рожанський Д. А. (136)
Розанов *А*. І. (1855, 1963, 1980, 2109, 2196, 2214)
Розен, актор (1098, 1188)
Розенберг І. Д. (1772)
Розенфельд А. Д. (1150)
Розов П. О. (1469)
Розумовський А. Г. (2272)
Романенко І. Ф. (959, 1012, 1284)

Романови, царська династія (32, 69, 87, 120, 221, 331, 360, 379-0, 408, 435, 453-4, 474, 485, 501, 507-8, 518, 529, 728, 757, 856, 1128, 1530)
Романов М. Ф. (266)
Романович Ф. Т. (1874)
Ромбах О. М. (199, 742)
Россіна Ю. В. (1098, 1261, 1282, 1348, 1473, 1588 1662)
Россов М. П. (433)
Ростовцева, акторка (2125, 2171)
Рохлін Л. Л. (1346, 1428)
Рошко, акторка (1073)
Рубинський К. І. 1616
Рубінштейн Я. І. (1287, 1776, 2177)
Рудавський П. П. (288, 904, 1559)
Рудіна З. М. (1855, 2041)
Рузський Д. П. (1344)
Рунич О. (Й.) (692, 1821, 1982)
Руппельт Г. Г. (167, 388)
Руф І. Л. (744, 1841)
Рухлов С. В. (1208)
Рюриковичі, царська династія (321)
Рябінін М. І. (551)

С. Н. 1891
– скій 394, 406, 505
Седой 1742
Сабінін Л. р. (433, 613)
Саблер В. К. (535)
Сабуров Ф. (22, 1283)
Савва В. І. (581), 1616, (1663, 1871, 1923, 2049, 2058)
Савельєв О. А. (692, 1821, 1977, 2010, 2073, 2132)
Савинов П. В. (2101)
Савич Н. В. (2277)
Савін М. М. (2127)
Савченко Я.М. (1148, 1831)
Сагайдачний І. (1734)
Садовський І. М. (894)
Саксаганський П. К. (957)
Салтиков, актор (3)
Салтиков М. М. (1259, 1931, 2218)
Саманов, актор (692)
Самойлов В. В. (187, 748)
Самойлов П. В. (748, 770, 806, 820, 833, 892, 905)
Самойлович І. О. (1217)
Сарахтіна, акторка (2003)
Сарматов С. Ф. (99, 798, 1015, 1709, 1758, 1809, 1813, 1854, 1942, 2005, 2071, 2094, 2165)
Сарматова С. О. (1709, 1770)
Сатін В. 562
Сафонов В. І. (541, 1277, 1430)
Сафонов, фотограф (1875)
Сахаров М. В. (1669)
Сахнін А. Д. (2269)
Свєтлова Н. *А. (*770)
Свєтухін М. І. (136)
Свободіна М. І. (692)
Святополк-Мирський П. Д. (219, 562, 1169)
Святополк-Мирський С. М. (562, 1685)
Сгальська, акторка (1073)
Сгамбаті Д. (638)
Севастьянов М. І. (889)
Седін *Н*. (1231)

Секар-Рожанський А. В. (2264)
Секирський М. (1711)
Семененко І. В. (1122)
Семенов М. (1574)
Семирадський Г. (1989)
Семілет Г. І. (930)
Сенькевич В. І. (585)
Сенницький *А. Н.* (98, 184, 1821)
Сергеєв С. А. (1508, 1855, 1963, 1980, 1990-1, 1999, 2062, 2065, 2109)
Сергєєв М. (768)
Сергієвська, співачка (2206)
Сергієнко П. *А*. (1855, 1963, 1980)
Сердюк Є. Н. (2224)
Сєверянін І. (649)
Сизов І. Ф. (1680)
Силаков П. С. (745)
Силин І. Ф. (1994)
Силінг І. В.(1242)
Синельников М. М. (111, 209, 241, 359, 540, 692, 1050, 1517, 1749, 1821, 1913, 1977, 2098, 2108, 2132, 2160, 2227, 2243)
Синельникова В. М. (1050)
Синельникова Т. Ф. (1296)
Синицин В. І. (1481)
Синцов Д. М. (136)
Сирвинт В. В. (1582)
Сиром'ятников В. С. (1447)
Ситін І. Д. (1119)
Ситников М. Я. (563)
Сичов М. І. (1740, 1754, 1756)
Сікорський І. О. (2106)
Сільванський О. М. (2234)
Сільченко А. І. (1917)
Сіменс З. (488)
Сіменс М. (488)
Сірвінт Л. В. (1379)
Сірополко С. О. (1595)
Скаббарг Я. *А*. (234)
Скалов Д. І. (692)
Скарська Н. Ф. (1013, 1097)
Сквері М. П. (1786)
Скворцов Г. Г. (249)
Скворцов О. І. (472)
Скрипченко Т. В. див. Трифон (Скрипченко Т. В.), архімандрит
Скрябін *Н*. М. (1900)
Скрябін О. М. (1992, 2208)
Скубачевський П. Н. (20)
Скульська, акторка (692, 1821, 2073, 2280)
Славіна І. М. (1855, 1975, 1980, 1990, 1999, 2041)
Славков, співак (1061)
Сладкевич М. Д. (1279)
Сластихін М. І. (2099)
Слатін І. І. (29, 561, 612)
Слатін О. І. (424, 2088)
Сливинський Й. (2204)
Слободськой, актор (1145, 1223)
Словцова-Ріолі М. М. (1562, 1855, 1980, 2041, 2046, 2071, 2135, 2147, 2206)
Слов'янська М. Д. див. Агренєва-Слов'янська М. Д.
Слоневський Ф. А. (2164)
Смирнитський І. М. (2209)
Смирнов *А*. (692, 1821, 2284)
Смирнов В. (692, 1821, 2054, 2284)
Смирнов Д. О. (639, 795, 819, 832, 854, 918, 939, 2142, 2147)

Смирнов М. Г. (1134)
Смирнов, священник (1495)
Сміттен П. М. (1370)
Смоловський І. І. (1629)
Смоляков І. О. (614, 821, 1039, 1063, 2003, 2094, 2115, 2176)
Снєгірьов О. О. (26)
Соболєв М. В. (1303)
Соболєв М. М. (136, 472)
Соболєва Н. (1273)
Совєтов С. М. (1308)
Соколов І. А. (205, 1087, 1102)
Соколов Л. П. (993, 1807)
Соколов М. (1204)
Соколов П. В. (950)
Соколова Л. І. (1890, 2047, 2125, 2171, 2200)
Соколова О. М. (205, 1087, 1102)
Соколовський А. Ф. (653)
Соколовський О. М. (95)
Соколовський П. Е. (367)
Соколовський П. О. (1874, 1974)
Сокольський С. О. (1073)
Соленов І. М. (2130)
Соловйов І. І. (282)
Соловйов С. В. (893, 907-8, 920-2, 941, 944, 946, 2273)
Соловйов, кондуктор (623)
Соловцов М. М. (2102)
Сологуб Ф. К. (649)
Соломонов *Н. А*. (937)
Солун С. Г. (1889)
Сольська, акторка (1073)
Соляник П. С. (382)
Сомов М. М. (1587, 1596, 1604, 1610, 1618)
Сорін, актор (3)
Сорокіна К. (726, 855)
Сотников Д. С. (516)
Соц І. І. (1903)
Спєшнєва Ю. *А*. (1855, 1980, 1999, 2196, 2199)
Співаков Б. О. (1346)
Спіней, поліціянт (1740)
Срезневський І. І. (119, 186, 278)
Срезневський І. О. (278)
Стадник А. А. (1270)
Станкевич О. О. (552), 1589
Старицький М. П. (957, 1719, 1909)
Старошвілі, спортивний борець (1820)
Стахорський І. А. (955)
Стекль, танцівниця (406)
Стеллецький М. С. (8, 1593)
Степанов М. Ф. (339, 468, 541)
Степанов П. Т. (295, 310)
Степанов, інженер (1818)
Степанова С. П. (1917)
Степанова, акторка (1884)
Степанова-Шевченко Н. О. (339)
Стерлігов І. І. (48, 188, 279, 344)
Стерлігова М. Ф. (712, 1334)
Стефанов М. С. (67, 359)
Стефі, танцівниця (1632)
Стеценко-Мезенцева З. Ф. див Мезенцева-Стеценко З. Ф.
Стойкін П. І. див. Тарський-Стойкін П. І.
Стоянова Г. І. (1855, 1999)
Стрельников В. К. (889)
Стрельников М. Д. (1091, 1518)
Стрєлкова, акторка (1870, 2216)
Стрєльцов І. А. (2277)

Стрижевський Г. Г. (254)
Стрижевський Г. Я. (837)
Строєва Д. (2103)
Строєва-Сокольська С. Т. (3, 123, 184, 527, 540, 692, 748, 1296, 1821, 1985, 2035, 2073, 2108, 2143, 2189, 2280)
Стронський, співак див. Євгенієв-Стронський, співак
Стругіна, акторка (1821, 2189)
Стульгінський В. І. (84, 166, 1044, 1544)
Ступницький В. П. (1765)
Суботін П. О. (1091)
Суботін, актор (1097)
Суворін О. С. (527)
Суворов І. А. (1781, 1890)
Сукачов С. (1310)
Сумароков О. О. (3, 396, 405, 527, 1073)
Сумцов М. Ф. 31, (58), 119, 278, 458, (518, 643), 771, 907, 944, 1167, 1174, 1389, (1390), 1421, (1443, 1445), 1851, 1885, 1891, (1917), 1936, 1989, 2077, 2124, 2210, (2211)
Суражський *А.* 2277
Суржиков І. І. (1319)
Сурукчі С. Г. (2234, 2238)
Суслов О. З. (2253)
Суходольський О. Л. (1719, 1734, 1838, 1909)
Сходова, акторка (1870)
Сьодерберг Я. (1123)

Т. М. 76
Табарчук П. В. (1263)
Тавридов И. В. див. Бабецкий Е. М.
Таганцев М. С. (737, 751-52, 799)
Тальмо, співак (1890)
Тальорі Н. О. (796)
Тамаріна, співачка (243)
Танєєв С. І. (782, 877)
Тарасевич В. М. див. Бєляєва-Тарасевич О. М.
Тарновський П. Г. (1608)
Тарський О. Й.(1821, 2229, 2235)
Тарський-Стойкін П. І. (2243)
Таскін О. В. (2103)
Татищев, режисер (1821)
Твердохлєбов Л. (1476)
Темникова М. В. (1508, 1855, 1980, 1990, 2006, 2011, 2062, 2086)
Теплиць Г. Б. (959)
Тервін Л. К. (325)
Тер-Оганова О. *А*. (1248)
Терек Л. (2003, 2094)
Тимофеєв В. Ф. (1075)
Тимофеєв Ф. Ф. (936)
Тимошенко О. (1231)
Тимошенко С. П. (308, 950)
Тихий М. І. (1397)
Тіманов, актор (1870)
Тімі Є. І. (1101)
Тіц Д. Д. (1304)
Ткаченко Д. А. (136)
Тобак-Кабаков М. І. (1221)
Тобізен Г. А. (295)
Тобольцева, співачка (1893)
Токарев, співак (2215)
Толкачов І. С. (863)
Толкачов С. Я. (880)

Толкачова А. Т. (1617)
Толстой Л. М. (91, 569, 1424)
Томах І. О. (147)
Томашевський М. В. (2209)
Томілін В. *А*. (1132)
Тополя К. (1734)
Топоркова, акторка (1071, 1097)
Торанський М. (899)
Тофер, подружжя (2111)
Травін, актор (1260)
Трахтеров В. С. (751)
Трегубов С. Л. (1370)
Трепке К. А. (1858)
Третьяков В. В. (572)
Трефілов С. *А*. (798, 1283, 1758, 1813)
Трефілова Л. (798, 1770)
Трєскін І. Є. (554)
Трифільєва В. П. (1869)
Трифон (Скрипченко Т. В.), архімандрит (149)
Троїцький І. В. (2129)
Трофименко Г. К. (377)
Троценко В. К. (308, 950)
Труффі *Е*. І. (1855, 2065, 2109)
Труффі Й. А. (1855, 1975, 2285)
Труцці В. (1517, 1673)
Труцці Л. П. (1517, 1673)
Туроверов І. М. (601, 769, 1560)
Турський І. 2181
Турцевич *А*. В. (770)
Тутро, режисер (1245)
Тушмалова, акторка (1073)
Тямін О. П. (464)

У. 1282, 1404, 1539, 2176
Уайльд О. (2010)
Убейко Ю. В. (1632)
Уваров М. М. (1994)
Ульянов С. М. (1855)
Уманцев С. А. (1401, 1606)
Унковський В. 1433, 1563, 1589, 1757, 1783, 2118
Ураєв Г. О. (317)
Урбанова О. М. (1508, 1855, 2006, 2011)
Усенко В. І. (379)

Ф. М. див. Мельников Ф.
Фальстаф 2139
Фабрикант М. Б. (302), 2048
Фавр В. В. (131, 346), 357, (389, 824, 1308, 1656, 1669), 1639, (2118, 2168)
Фадеїчев В. В. (413)
Фадеїчев П. В. (413)
Фай А. Г. (720)
Файст Е. Ф. (826, 1449), 1491, (1567, 1626, 1631, 1731, 1910)
Файст М. В. (1631, 1731)
Фальц-Фейн Ф. Е. (2145)
Фаррар Ф. (1089)
Фатєєв О. (855)
Фаусек В. А. (1422, 1434)
Фаянс М. С. (456)
Федецький А. К. (1725)
Федоров І. (217)
Федоров М. С. (1732, 1984)
Федоров М. Г. (710)
Федоровський *А*. В. (1084)
Федоровський О. С. (1808, 1852, 1863, 1871)
Федосов, актор (1144, 1203)
Федотов П. *А*. (486)

Фенін Л. (1153)
Феодор (Лебедєв Ф.), єпископ (923)
Ферман М. С. див. Ланськой-Ферман М. С.
Фернандес, клоуни (1673)
Ферстер В. (512, 1912)
Ферхмін П. р. (1091, 1128)
Фетисов П. П. (240, 308)
Фігуровський Д. Г. (52, 427)
Філевський І. 920, 1127, 1599
Філін О. С. (1136)
Філіпішин І. С. (356)
Філіпов М. М. (522, 2155, 2163)
Філіпов П. О. (1652)
Філонов В. В. (1740)
Філонова Н. М. (591, 867, 1195, 1264, 1332, 1446)
Фінтіктиков О. С. (2238)
Фінці-Магріні Д. (47, 56, 66, 97, 126, 143, 185, 202, 228, 252)
Фірсов Г. А. (2277)
Фісак М. (1665)
Фокін А. Ю. (1743)
Фокін В. М. (433, 514)
Фомін М. К. (1093)
Фомін П. (1347, 1359)
Франкештейн Г. Є. фон (1247)
Фраскіта, танцівниця (1632)
Фребель Ф. (929)
Фрейман М. І. (1739)
Фрейман, домовласник (1818)
Френон р. р. (658, 902)
Фрідман (350)
Фрідря *А*. Г. (1012)
Фролов М. 2068
Футран М. І. (1836)

Хавкіна Л. Б. (1009)
Хаджопуло Г. И. (2278)
Хазановський С. М. (1559)
Ханайченко К. Ф. (1528)
Харидан, помічник режисера (1508)
Харидов *А. А*. (1855)
Харинський І. П. (544)
Харитоненко П. І. (1241, 1738)
Харитонов Д. І. (789, 841)
Харіна О. 1174
Харманський З. Ю. (530, 633), 1344, (1568, 1788, 1818, 1863, 2252)
Харюков М. П. (5)
Хворост, режисер (1914)
Хворостянський М. А. (1046, 1091)
Хефт, акробат (2140)
Хижняков С. Г. (2067-8, 2084)
Хлєбников, актор (692)
Хованська, акторка (798, 1153)
Ходаковська А. Д. (1446)
Ходаковський В. С. (1446)
Ходотов М. М. (528, 693, 699, 725, 743)
Холмогорова, акторка (1870)
Холмська З. В. (1134, 1153, 1165)
Холодна, співачка (2215)
Хорват М. І. (701)
Хохловкін А. Г. (2238)
Хребтов О. А. (1911)
Хрульов С. С. (845)

Цауне Ю. С. (852)
Цвєткова О. Я. (1508, 1855, 1975, 2062)

Церетелі О. А. (95)
Цибулевський М. (78)
Циглер О. Я. фон (715)
Цимбаліст Є. О. (1430, 2169, 2172, 2178)
Циммерман М. С. (1855)
Циркуленко І. Я. (523)
Цірер К. (613, 1188)

Чаговцев А. див. Арсеній (Чаговцев), архімандрит
Чадов, артист (1144)
Чайковський П. І. (394, 691, 1959, 1976, 1980, 1983, 2041, 2088, 2167, 2172, 2230, 2251)
Чаплигін А. Т. (779)
Чаплицький М. К. (2171)
Чарквіані, бухгалтер (513)
Чаров р. (1073, 1098, 1261, 1282, 1348, 1404, 1473, 1539, 1576)
Чарусська Є. В. (692, 1821, 1982, 2010, 2014, 2035, 2054, 2079, 2225, 2284)
Чарський, співак (2199)
Чеботаревська А. М. (649)
Ченцов К. Ф. (723, 1436)
Черевков О. М. (136)
Черкес Д. С. (984, 1344, 1568, 1712)
Чернай О. І. (2275, 2281-2)
Чернай О. О (1174-5, 1238, 1372)
Чернай М. О. (46)
Чернай П. Ф. (2275)
Чернай, інженер (1780)
Чернецька, акторка (1854, 2071, 2094)
Черников Є. А. (1212)
Чернишевський див. Погорілко О. К.
Чернишова, акторка (1870, 1884)
Черновська, акторка (798)
Чернулеско, актор (2079)
Черняєв В. М. (651)
Черняєв П. М. (1111)
Черняковська Л. М. (487, 1535)
Черторизький О. Є. (837, 1547)
Чесноков П. Г. (577, 673, 711)
Четвериков О. І. (815)
Чехметьєва Ю. М. (2131)
Чехов А. П. (1013, 1977, 2189)
Чижнєв, співак (329)
Чижов М. К. (1344)
Чиріков А. Д. (136)
Чичкін О. В. (896)
Чорнуха, співак (601)
Чугаєв Є. *Н*. (1098, 1188, 1244, 1282, 1348, 1404, 1539, 1576)
Чудновський Т. О. (1436)

Шаєвич Г. С. див. Рейнард-Шаєвич Г. С.
Шаляпін Ф. І. (295)
Шандрук П. Ф. (1740, 1754, 1756, 1772)
Шанявський А. Л. (1009)
Шаповалов Г. Т. (1508, 1855, 1975, 2006, 2041, 2065, 2196, 2206, 2264)
Шаповалов М. І. (206)
Шаповалова (1975, 1999, 2196)
Шапошников, домовласник (534)
Шарков В. В. (227, 713)
Шатов, актор (1870)
Шатова, акторка (2063)

Шатрова О. М. (359, 405, 527, 1050, 1821)
Шацька Є. Т. (520)
Швагін І. М. (1622, 1627)
Шварц М. І. (1266)
Шварц О. М. (717)
Швід *А. Е*. (531)
Шебалін В. М. (31)
Шебалін К. В. (31, 1296, 2238)
Шевельов М. А. (1577, 1855, 1963, 1980, 1991, 2011, 2062, 2135, 2196, 2199)
Шевченко Н. О. див. Степанова-Шевченко Н. О.
Шевченко Т. Г. (375, 675, 1089, 1290, 1408, 1592, 1678, 2076)
Шейндлін А. М. (888, 916, 938)
Шекспір В. (540, 905, 1913)
Шеллер В. П. (1624, 1855)
Шепелєв О. О. (1664)
Шепшелевич М. Г. (571)
Шереметов Л. В. (89)
Шершевський, інженер (463)
Шестьоркін *А*. М. (1900)
Шилова А. С. (465, 660, 1545)
Шиловська, акторка (1260)
Шиловський П. П. (1655)
Шимков А. П. (368)
Шимкова М. А. (368)
Шинкаренко, поліціянт (1760)
Ширшов П. І. (448, 1744)
Ширяєв М. О. (544)
Ширяєв Ф. І. (289, 331, 589, 633, 680, 697, 1462, 1531, 1700)
Шихов В. В. (1002)
Шляхова *Е.* р. (329)
Шмичков М. Т. (1056-7, 1066, 1070)
Шміт Ф. І. (58, 136)
Шопен Ф. (364, 614, 672, 1992, 2176, 2204, 2217, 2265)
Шор Д. С. (1004, 1081, 1108)
Шостенко В. І. (2085)
Шостенко І. І. (101, 110, 128, 546, 1743)
Шпігель І. (2249)
Штейнберг Л. П. (95, 1855, 1980, 1991, 2041, 2086, 2172, 2178, 2199, 2206, 2251, 2285)
Штейнберг М. Я. (1804)
Штігліц О. Л. (2227)
Штраус Й. (1261)
Шуберт Ф. (612, 672)
Шувалов І. М. (748)
Шугреньов, актор (1870)
Шульгін, художник (1890)
Шуман р. (612, 2204, 2217)
Шумов Ф. (240)
Шумовський В. Ф. (1376)

Щавинський Ю. Б. (2276)
Щеглов А. (1892)
Щеклєєв С. І. (1875)
Щелков К. П. (1863)
Щепкін А. В. (1200, 1234)
Щепкіна-Куперник Т. (1223, 1985, 2073, 2216)
Щербаков С. (1134)
Щетиніна, акторка (433)
Щукарев О. М. (787)
Щусєв О. В. (1738)

Ю. 1015, 1142
Юсъ 297
Южин Д. Х. (21, 95, 1074)
Юревич П. О. (353)
Юренєв С. В. (241, 512, 692, 1821, 2054, 2143, 2280, 2284)
Юренєва В. Л. (962, 1014, 1038)
Юр'їн Ю. М. (770)
Юркевич П. (1734)
Юровський, куплетист (1820)
Юсевич С. А. (2030)
Юсупова З. М. (1093)
Юхимович Л. Г. (544)
Юшкевич С. С. (365, 395)

Яблоновський С. В. (568, 1643)
Яворницький Д. М. (2210-1)
Явченко О. Я. (955)
Ягунов В. В. (250, 1970)
Якимов І. (1226)
Якобі В. (1245)
Яковлєв В. В. (722)
Яковлєв В. М. (272)
Яковлєв Л. Г. (2087)
Яковлєв, суфлер (1855)
Яковлєва А. Ф. (196)
Якубович О. М. (525)
Якубович П. Ф. (1795)
Яниковська О. К. (209, 692, 1749)
Янова, акторка (1821)
Янсон О. р. (399)
Ярославцев, актор (614)
Ярофеєв Г. (1892)
Ярошевська П. Г. (1855)
Ярошенко *А.* І. (233)
Яффе П. Л. (1012, 1043)
Яцукович М. К. (251, 1372)
Ячменєв М. С. (770, 820, 892)

***

Эмбе Е. див. Бабецький Ю. М. – ъ 1473

ПРЕДМЕТНИЙ ПОКАЖЧИК

Аварії автомобільні 1017, 1587, 1610
Авіація 1753, 1761, 1766, 1769
Автомобілісти 1012, 1043, 1301, 1351, 1587, 1596, 1604, 1618
Автомобільні перегони 1417, 1899
Агрономи 436, 1148, 1248, 1288, 1810, 1831
Агрономічні наради 1234, 1248, 1726
Адвокати 605, 1418, 2117
Адресний стіл 754, 1681
Аеронавти 714
Артисти 3, 67, 77, 96, 123, 144, 184, 187, 209, 241, 262, 359, 365, 393, 395, 405, 482, 512, 527-8, 540, 602, 693, 698, 725, 727, 743, 748, 806, 820, 892, 905, 957, 960, 962, 977, 1013-4, 1024-5, 1032, 1037-8, 1060, 1071-3, 1097, 1134, 1142-5, 1153, 1176, 1203-4, 1223, 1235, 1292-3, 1352, 1405, 1734, 1749, 1770, 1809, 1813, 1820-1, 1835, 1870, 1909, 1912, 1977,

1982, 1985. 2010, 2014, 2035, 2054, 2066, 2071, 2073, 2079, 2095, 2098, 2102, 2105, 2108, 2116, 2136, 2143, 2154, 2157, 2165, 2189, 2207, 2216, 2225, 2229, 2235, 2243, 2280, 2284
Алкоголізм, боротьба 84, 1045, 1127, 1129, 1138, 1218, 1260
Амбулаторії
– дільничні 371
– зубна дитяча 61, 75, 105, 163, 303, 385, 2190
Американці у Харкові 1309
Амністії 513, 551
Аптеки 829, 1804
Артілі 41, 174, 1396, 1622, 1627
Архіви 208
Архітектори 232, 308, 325, 448, 455, 572, 762, 852, 950, 1087, 1239, 1375, 1455, 1470, 1683, 1699, 1744, 1771, 1784, 1863, 1889, 2097, 2099, 2224
Асенізаційні обози 179, 971
Атмосферні явища 1686, 1936

Базари святкові 875, 931-2, 968
Балет 261, 277, 294, 364, 391, 406, 759, 794, 796, 818, 878, 1146, 1210, 1273, 2199
Бали 178, 201, 293, 387
Банки 11, 2064, 2081, 2144, 2179
– Азовсько-Донський 325, 888, 916, 938
– залізничний 64, 1924
– Земельний 441, 734
– прикажчиків 24
– Російсько-Азійський 1379, 1582
Бенефіси 44, 67, 96, 98, 184, 393, 405-6, 482, 505-6, 512, 892, 1283, 1457, 1473, 1539, 1576, 1588, 1698, 1770, 1809, 1835, 1909, 2105, 2165, 2189, 2207, 2225, 2280
Бібліотеки 1853
– вагон-бібліотека 166
– Громадська 248, 316, 328, 336, 365, 377, 395, 404, 443, 504, 529, 568, 591, 595-6, 649, 772-3, 901, 970, 1009, 1214, 1786, 1897, 1960, 2178, 2184, 2249
– земські 716, 1089, 1846, 2074
– Товариства грамотності 1595, 1786, 1793
– читальні 1424
– читальня студентів-ветеринарів 233
Благодійність 58, 83, 133, 141, 150, 178, 303, 342, 399, 479, 562, 628, 743-4, 764, 846, 863, 867, 925, 1195, 1264, 1316, 1332, 1343, 1425, 1776, 1785, 1970, 2027, 2114, 2133
Благоустрій 481, 539, 635, 721, 1030, 1164, 1388, 1393, 1420, 1477, 1609, 1679, 1717-8, 1904
Богадільні
– єврейська 755
– міщанська 1711, 2051
Будинки
– Дворянського зібрання 146, 834, 1004, 1081, 2131, 2139, 2167, 2265
– інвалідний для пожежних 766, 872, 1827, 1935, 1962

– мирових судових установ 1265
– робітників 2078, 2216
– управління Південних залізниць 1356, 2175
Будівництво 15, 132, 413, 547, 566, 868, 912, 958, 989, 996, 1068, 1164, 1246, 1280, 1441, 1470, 1585, 1784, 1811, 2188
Бухгалтерія міська 28
Бюджет Харкова 369, 425, 437-8, 509, 825, 890, 901, 1088, 1092

Велоспорт 1735
Весілля 1050
Ветеринарія 585, 1322, 2045
Вечори 20, 26, 39, 123, 315-6, 336, 465, 487, 499, 503, 520, 528, 531, 596, 664, 720, 725, 780
Вибори 5, 1155, 1216, 1364, 1407, 1439, 1464-5, 1474, 1493, 1509-1, 1522, 1570, 1575, 1630, 1950, 2153
Вибухові пристрої 17, 1665
Виставки
– архітектурні 55, 240, 308
– бджільництва 1878, 1900
– весняної природи 954
– гігієнічні 1427, 1636, 1657, 2052
– картин 182, 646, 792
– кустарні 418, 557, 671, 1966
– мисливські 1047, 1096
– педагогічні 827, 876, 1002, 1033, 1394, 1537, 1563, 1608, 1644, 1713, 1733
– пересувних художників 1948
– персональні 278
– предметів дошкільного виховання 929
– проєктів пам’ятників 927, 950
– сільськогосподарські 1966, 1988
– тваринництва 37, 576, 597, 668, 830, 870, 911, 928, 956
– туберкульозні 1046, 1113, 1133
Візити 1208, 1309, 1701, 1829, 2017
Візники, візницький промисел 200, 706, 1007, 1197, 1202, 1318, 1479
Військова справа 343
Вірші 1
Віцегубернатори 48, 113, 121, 188, 279-0, 321, 344, 384
Водогони 54, 162, 276, 460, 560, 848, 1117, 1149, 1233, 1304, 1345, 1641, 1856, 1972
Водопідйомні станції 35, 1117, 1345
Водопостачання 1659, 1904
Вулиці, площі 352, 426, 539, 635, 1409, 1717-8
Вчені 8, 46, 85, 94, 119, 186, 211, 224, 247, 249, 268, 278, 312, 322, 332, 338, 355, 447, 458, 472, 475, 604, 627, 642-3, 656, 717, 730, 739, 751, 763, 772, 787, 800-1, 813, 823-4, 861-2, 883, 893-4, 907-9, 920-2, 941-2, 944, 946-7, 1111, 1443, 1579, 1589-1, 1599-03, 1615-6, 1619, 1625, 1634, 1663, 1797, 1832, 1863, 1871, 1897, 1923, 2038-39, 2049, 2057-8, 2082-3, 2124, 2141, 2148, 2156, 2170, 2210-1, 2239, 2273-4

В'язниці 19, 62, 267, 470, 494, 513, 551, 845, 885, 981, 1183, 1745, 1764, 1785, 1857, 1859, 1886

Гастролі 47, 56, 77, 126, 185, 252, 261, 433, 440, 514, 613-4, 639, 693, 726-7, 759, 794-5, 806, 832-3, 905, 1013, 1024, 1037, 1060, 1071-2, 1097, 1123-4, 1134, 1145-6, 1153, 1165, 1176, 1203-4, 1209-0, 1223, 1235, 1273, 1293, 1349, 1633, 2142
Гімназії, прогімназії
– Вознесенська 1537
– 2-а чоловіча 508, 1033, 1353, 1394, 1537, 1563, 1608, 1733, 2191
– жіноча Є. М. Голубниченко 1526
– жіноча Н. Я. Грегорцевич 204, 738
– жіноча К. М. Драшковської 254, 407, 409, 720, 964
– жіноча В. К. Левковець 1536
– жіноча В. О. Нікуліної 499
– жіноча Д. Д. Оболенської 1534
– жіноча М. Є. Попової 104, 529, 1556
– жіноча прогімназія 978
– жіноча холодногірська 52, 592
– жіноча Л. М. Черняковської 487, 1535
– жіноча А. С. Шилової 465, 660
– чоловіча О. І. Малишенка 520, 523, 992
– чоловіча Я. І. Рубінштейна 1287, 1776, 2177
– 3-я чоловіча 26
– 4-а чоловіча 510, 590, 678, 874, 1560
– чоловіча Н. М. Вітте 497-8, 809
– інші 822, 1397, 1450, 1545, 1556, 1583, 1877, 1955, 2215, 2275, 2282
Гімнастичні вистави 749, 990, 2020
Городництво 975
Готелі 511, 732
Грамофонні платівки 1010
Громада Червоного Хреста 251, 466, 484, 574, 624-5, 943, 1175, 1178, 1195, 1238, 1372, 1483, 2252
Громадський догляд 1626, 1731
Громадські діячі 972, 1110, 1354, 1520, 1582, 2278
Губернатори 48
Губернські державні установи 900, 1336, 1840, 1952, 2223, 2236
Гуртки
– велосипедно-спортивні 45, 1190
– драматичні польські 263, 524
– літературно-художні 55, 94, 194, 227, 240, 309, 376, 414, 457, 552, 556, 572, 588, 645, 713, 780, 950, 1067, 2205, 2248
– український 1728

Ґрунти 431

Дворянське зібрання 2246
Дні
– білої ромашки 700, 864, 1192, 1211, 1274

– бузкової квітки 1995, 2001, 2016
– польових квітів 1090
– рожевої квітки 973, 1036, 1040, 1049, 1095, 1254
Депутати 282, 492, 1056-7, 1194, 1586, 1689-91, 1702, 2277
Диригенти 29, 398, 561, 577, 601, 612, 638, 682, 781, 803, 819, 859-0, 877, 961, 2127, 2199, 2285
Діловоди 606, 2223, 2236
Діти 771, 1944
Добробут населення 108
Довідники 967
Дозвілля дітей 274, 1459
Дороги 1154, 1222, 1524, 1953
Дослідні станції 348-9, 1321, 1708
Домовласники 2130
Друкарі 147, 1965
Духовна консисторія 10, 88, 173, 1217, 1380

Екскурсії 991-2, 1053, 1249, 1324, 1370-1, 1397-8, 1487
Електричні станції 82, 107, 152, 154, 181, 223, 226, 429, 542, 611, 696, 1158, 1412, 1802, 1881, 1926, 2212, 2233
Електричний годинник міський 207
Електробуси 71
Електроенергія 154, 181, 593, 611. 2201
Еманаторій 1171
Ентомологічні бюро 610, 835, 1198
Епідемії 53, 306, 340, 370, 462, 555, 567, 590, 718, 1054, 1100, 1126, 1312, 1640, 1755, 1773

Жандармське відділення 1932
Житло 413, 1421, 1478

Заводи
– брикетний залізничний 710, 1638
– машинобудівний К. А. Трепке 1858
– паровозобудівний 92
– плитковий Е. Е. Бергенгейма 1286, 1326, 1366
– утилізаційний 871
– цегельний міський 849
– цукрорафінадний Баренбурга 239
– хліборобських машин 1573
Залізниці 127, 906, 1605, 1687, 1724, 1752, 1880
– Південна 214-5, 270, 538, 767, 865, 914, 933, 1044, 1191, 1232, 1355-6, 1427, 1780, 1791, 1811, 1819, 2000, 2055, 2069, 2077, 2175
– Північно-Донецька 655, 1011, 1052, 1084, 1093, 2056
Замощення 1679, 1717-8
Заповіти 133, 739, 1729, 2148, 2185
Захворювання 19, 53, 62, 176, 193, 204, 291-92, 324, 340, 370, 389, 415, 462, 470, 480, 494, 555, 567, 590, 617, 718, 885, 919, 1054, 1100, 1183, 1300, 1308, 1312,

1323, 1335, 1367, 1529, 1640, 1745, 1755, 1773, 2018
– тварин 1126
Збори «забавних» 1488, 1544
Земельне питання 1262
Землеміри 89
Землетруси 1789, 1801, 1852
Земства 500
– губернське 304, 327, 335, 373, 390, 435, 979, 983, 1003, 1128, 1288, 1447, 1865, 1918, 1953, 2250, 2262
– повітові 57, 265, 285, 287, 353, 685, 940, 976, 998, 1068, 1107, 1155, 1206, 1216, 1225, 1364, 1493, 1720, 1806, 1846, 1865, 2008, 2021, 2063а, 2153, 2161, 2166, 2241
Земські діячі 80, 685, 2241, 2278
Зібрання прикажчиків 91, 2232
З'їзди
– бухгалтерів 461, 469
– вогнестійкого будівництва 812
– гінекологів і акушерів 2283
– духовенства 1302, 1484
– законовчителів 1805
– залізничних інженерів 1028, 1880
– земських лікарів 1029, 1079, 1091, 1115, 1130
– зі статистики народної освіти 983, 1256, 1331, 1360, 1506, 1564, 1572
– кооперативний 1461
– прикажчиків 1258
– сільськогосподарський 761
– сільськогосподарських товариств 1872
– уповноважених споживчих товариств 423
Злочини 68, 85, 715, 750, 884, 1021, 1255, 1314
Зоологічні сади 2145, 2183

Ікони стародавні 266, 1055, 1313, 1492, 1496
Інженери 40, 82, 84, 129-0, 137-8, 140, 162, 213-4, 223, 288, 325, 463, 486, 530, 623, 710, 742, 777, 914, 984, 1120, 1156, 1355, 1383, 1411, 1438, 1469, 1520-1, 1533, 1548, 1554, 1559, 1568, 1712, 1724, 1752, 1771, 1780, 1791, 1815, 1818-9, 1826, 1863, 2233, 2237, 2242
Інститути
– ветеринарний 654, 810, 861, 894, 934, 1106, 1121, 1157, 2150, 2164
– Жіночий медичний 8, 171, 408, 1485, 1489, 1987, 2185
– технологічний 85, 249, 293, 312, 422, 454, 656, 703, 717, 730, 739, 787, 813, 1021, 1585, 1800, 2039, 2101
– шляхетних дівчат 197, 459, 519, 1468
Інструктори садівництва 669, 679, 985, 1335
Інтернати
– земських службовців 287
Іподром 1020
Історія населених пунктів 1226

Історія Харкова 2181

Їдальні
– дитячі 442
– залізничників 65
– студентська 357

Казарми 1645, 1993
Казкарі 596, 664
Календарі 327
Каналізація 34, 403, 984, 1344, 1435, 1543, 1568, 1666, 1715, 1951, 1956, 2033
Кантори 60, 90, 1555
Канцелярія губернатора 665
Каси
– губернська земська дрібного кредиту 63
– емеритальна 2203
– медична міська 116, 258
– міська 14
– ощадно-кредитна вагонних майстерень 317
– ощадно-позичкові 667, 778, 937, 1173, 1373, 1380, 1498, 1607, 1965
– повітова земська дрібного кредиту 25
Каторжани 981
Кінно-пригінний двір 608
Клуби
– автомобільний 191, 274, 959, 1008, 1012, 1043, 1213, 1222, 1301, 1351, 1417, 1899
– залізничний 334, 374, 451, 531, 731, 1325, 1503
– Комерційний 43, 178, 201, 514, 601, 648, 701, 725-6, 779, 1122, 1611, 2226
Книги 284, 1089
Колекції 31
Колонії
– глухонімих 313, 1168, 1339
– дитячі літні 1042, 1161, 1169, 1289, 1395
– слабогрудих 1777
Комісії
– будівельна 72
– земельна 838
– зі спорудження пам’ятників 2076
– освітлювальна 302, 446, 696
– ревізійна міська 697
– садова 814
– санітарна 177
– театральна 948
– трамвайна 154, 302, 446, 548, 696
– фінансова 1437, 1462
– шкільних лікарів 59, 346
– училищна 153, 230, 362, 449, 709, 1104, 1646, 2019
Комітети
– гірничозаводський 2231, 2256
– повітряного флоту 112, 411
– порайонний 917
Композитори 194, 528, 673, 691, 950, 2208
Конка 434, 579, 603, 629, 1103, 1275, 1297, 1307, 1317, 1333, 1341, 1361, 1365, 1368, 1384-5, 1402, 1416, 1422, 1429, 1434, 1436, 1451, 1462-3, 1475, 1502,

1512, 1531, 1540, 1557, 1578, 1598, 1668, 1674, 1692, 1723, 2260
Консерваторія 1919
Концерти 26, 29, 118, 159, 183, 195, 293, 339, 358, 392, 404, 424, 444, 468, 489, 504, 518, 533, 561, 573, 601, 612, 615, 638, 648, 672, 682, 691, 693, 702, 711, 769, 781-2, 793, 817, 820, 831, 839-0, 853, 877, 961, 1005, 1023, 1059, 1062, 1141, 1959, 1976, 1981, 1983, 1992, 2023, 2088, 2100, 2103, 2131, 2137, 2167, 2169, 2172, 2178, 2184, 2187, 2194, 2204, 2217, 2265
Кооперація 1006, 1571, 2186
Кравецькі майстерні 450, 493, 913
Крадіжки див. Злочини
Крамниці 719
«Крапля молока» 142, 973, 1040, 1259, 1660, 2015, 2218
Купці 895, 1559, 1729, 2257-8, 2267, 2271
Курси
– бджільництва 1671
– бібліотечні 1009
– вищі жіночі 224, 852, 1455, 1504, 1516, 1696, 1784, 1889, 2247, 2273-74
– гімнастичні 1268, 1398, 1736
– домоведення 1118
– залізничні 40, 598, 1105
– лікарів 2209
– педагогічні 1765, 2220
– сільськогосподарські 50, 100, 145, 218, 1487
– учительські 304, 1162, 1337, 1448, 1454, 1527, 1549, 1654, 1658, 1669, 1694, 1705, 1716, 1730
Кустарні промисли 557, 1882

Лекції 203, 248, 272, 523, 568, 595, 627, 649, 828, 1004, 1081, 1108, 1131, 1278, 1897, 1960
Лижні перегони 45
Ліга боротьби з туберкульозом 43, 125, 178, 201, 231, 700, 864, 1046, 1133, 1192
Лікарі 31, 104, 171, 211, 284, 543, 563, 626-7, 695, 791, 910, 945, 1196, 1212, 1319, 1428, 1433, 1494, 1500-1, 1546-7, 1552, 1581, 1584, 1614, 1642, 1656-7, 1739, 1777, 1796, 1839, 1842, 1874, 1945, 1949, 1974, 2025, 2028, 2030, 2032, 2048, 2052, 2129, 2177, 2202, 2234, 2238-9, 2272
Лікарі-лектори 210
Лікарні
– губернська земська (Сабурова дача) 19, 62, 429
– дитяча міська 176, 415, 555, 1070, 1581
– дитяча Оленінська 2151, 2155, 2158, 2162-63
– дитячі інші 2024
– земські 783-4, 919, 1542, 2091
– інфекційні бараки 1328
– клініки університетські 707
– Миколаївська 257, 292, 324, 370, 415, 459, 555, 951, 1636
– на Основі 655

– Олександрівська 199, 205, 257, 459, 565, 705, 744, 910, 947, 1087, 1636, 1680, 1961, 1978, 2026
– очна ім. Л. Л. Гіршмана 491, 525, 563, 1174, 1343, 1453, 1494, 1636
– прикажчиків 388, 791, 936, 993, 1116, 1201, 1706, 1796, 1807, 1847, 1915, 1970, 2097, 2133, 2261, 2263
– туберкульозна 231
Ломбарди 36, 290, 363, 545, 587, 666, 764
Лотереї 466, 583, 607, 624, 1392

Майстерні залізничні 1533, 1605
Мандрівники 420
Медична допомога 564, 976, 1044, 1472, 1885, 1895
Метеорологія 1541
Місіонери 148
Міська дума 5, 79, 131, 238, 289, 323, 331, 481, 553, 603, 618, 629, 634, 640, 680, 773, 843, 880, 1102, 1147, 1187, 1194, 1330, 1402, 1442, 1475, 1502, 1557, 1578, 1591-92, 1689, 1691, 1700, 1721, 1814, 1922, 2044, 2173, 2219, 2249, 2260
Міська управа 5, 7, 14, 206-7, 253, 255, 589, 622, 633, 680, 705, 987, 1135-6, 1402, 1462, 1641, 1647-8, 1674, 1714, 1723, 1888, 1994
Міське господарство Харкова 5, 238, 1001, 1187, 1794, 1916
Міське господарство повітових міст 879, 1000
Міський транспорт 71
Міські голови 5, 13, 49, 70, 79, 80, 109, 189, 198, 253, 255, 299, 345, 354, 458, 554, 621, 631, 891, 1018, 1075, 1423, 1440, 1553, 1667, 1994
Міські штати 953
Модний одяг 1864, 2139
Молельні єврейські 1221, 1887
Монастирі 9, 10, 88, 659, 1419
Морги 1737, 2034
Мости 530, 650, 708, 1538, 1720
Музеї
– переселенський 2262
– університету 651, 2059
– художньо-промисловий 636
– церковних старожитностей 149, 1227, 1347, 1359, 1389
Музиканти 118, 135, 159, 183, 195, 336, 358, 377, 392, 398, 424, 432, 444, 504, 526, 533, 541, 612, 638, 672, 682, 702, 782, 793, 803, 840, 858-0, 877-8, 961, 1023, 1059, 1141, 1219, 1277, 1430-1, 1623, 1633, 1992, 2023, 2053, 2088, 2100, 2103, 2134, 2152, 2167, 2169, 2172, 2178, 2184, 2187, 2204, 2217, 2265

Наглядачі тюремні 1270
Наглядачки позашкільні 866
Нагороди 320, 895, 1193, 1217, 1231, 1338, 1342, 1968, 2138

Народний будинок 172, 264, 295-7, 300, 310-1, 318, 368, 381, 1080, 1507, 1759
Народні гуляння 1305, 1759
Населення 307, 333, 1163
Некрологи 9, 78, 129, 213, 282, 312, 428, 619, 735-6, 861, 893, 934, 945, 957, 1057, 1084, 1279, 1292, 1303, 1376, 1579, 1661, 1749, 1790, 1839, 1877, 1943, 1945, 1989, 2007, 2028, 2039, 2068, 2095, 2127, 2130, 2177, 2202, 2222, 2229, 2233, 2253, 2257-8, 2269-0, 2278
Нерухомість 1725
Нещасні випадки 74, 1680

Омнібуси 350
Оперета 433, 514, 613, 1188, 1539
Опікуни, піклувальники 52, 114, 535
Оркестри 339, 372, 468, 531, 573, 769, 781, 817, 831, 853, 1959, 1976, 1981, 1983, 2131
Освіта 20, 23, 26, 39, 76, 164, 230, 362, 390, 416, 562, 704, 983, 986, 997, 1256, 1329, 1406, 1456, 1495, 1693, 1695, 1776, 1955, 2019, 2085
Оцінювання міського майна 229, 747, 1257, 1639, 2122

Палеонтологія 1800, 1808, 1816
Пам’ятники 194, 375, 563, 1390, 1408, 1494, 2076
Парки, сади, сквери 99, 372, 492, 670, 814, 1035, 1184, 1239, 1305, 1458, 1650, 1878, 2174
Пекарні 169, 547, 1299, 1311, 1851, 1891
Передмістя 970, 1381, 1460
Перепис
– населення 333, 417, 502, 652
– селянських господарств 1048, 1236, 1263, 1747, 1806
Періодичні видання 13, 273, 472, 536, 631, 683, 774, 882, 1295, 1466, 1482, 1558, 1579, 1643, 1655, 1792, 1837, 2138
Перукарні 2279
Письменники 1, 156, 158, 248, 365, 395, 426, 569, 649, 780, 785-6, 1167, 1424, 1751, 1795
Підземні ходи 1771, 1788, 1818, 1826, 1841, 1843, 1862-3, 1871, 1875, 1896, 1911
Підприємці 1376, 1532, 2007, 2009, 2012-3, 2222
Піклування
– Дмитрівське 421, 1833
– про бідних Олександрівської лікарні 565, 1446
– про глухонімих 305, 1168
– про народну тверезість 84
– про сліпих 319
Плани Харкова 1374, 1940, 1946, 1986
Побут 215, 1311, 2104, 2119
Повінь 383, 445, 517, 537, 688
Повітроплавання 165, 714, 850, 1637

Податки 758, 949, 1136, 1243, 1281, 1403, 1697
Подяки 115
Пожежі 27, 222, 271, 456, 511, 534, 571, 873, 974, 999, 1058, 1241, 1252, 1382, 1444, 1542, 1629, 1707, 1933, 2056
Пожежна справа 16, 260, 886, 1298, 1727
Пожежні 382, 1231
Пожежні частини 16, 246, 382, 455, 675, 811, 1276, 1290, 1678
Позики 5, 490, 632, 998, 1109, 1125, 1423 1845, 1867, 1873, 2036, 2040
Поліція 281, 337, 467, 756, 1628, 1665, 1740-3, 1746, 1750, 1754, 1756, 1760, 1763, 1772, 1774, 1779, 1866, 2002, 2037, 2107
Поліцмейстери 101, 110, 128, 337, 410, 546, 620
Польові роботи 963
Польський дім 263, 457, 524, 662, 875
Похорони 138, 147, 301, 332, 428, 641, 753, 894, 908, 965, 977, 1296, 1353, 1590, 1604, 1615-6, 1618, 1663, 1670, 1702, 1803, 1833, 2011, 2032, 2067, 2075, 2102, 2235, 2237, 2267
Поштамт 288, 904, 1267, 1559
Поштово-телеграфні установи 495, 1016, 1064, 1120, 1156, 1159, 1177, 1187
Пральні 951
Предводителі дворянства 1790, 1803, 1817
Предмети старовини 1480
Премії 475, 824
Преса 1130, 1331, 1828
Присяжні повірені див. Адвокати
Притулки
– Братньої дружини 180, 1272
– виправні 399
– дитячий Ольгинський 366, 459, 628, 1306
– дитячого суду 887, 1567, 1631, 1910
– дитячий холодногірський 401
– непорочних дворян 478
– нічліжні 347, 476-7, 1825
– підкидьків 292
– піклувань 421, 2111
Продукти, якість 896
Пташники 1371, 2145

Рабини 412, 847, 2269
Рада з’їзду гірничопромисловців 236, 1520-1
Режисери 98, 184, 540, 960, 1050, 1813, 1821, 1838, 1870, 1914, 2229
Ресторани 869
Ринки
– Благовіщенський 72, 805, 994, 1078, 2254
– Журавлівський 1229
– Заїківський 686
– Холодногірський 212, 1229, 1320
Річки 575, 1532, 1684

Садівництво 356, 679, 985, 1574, 1710

Самогубства 934, 982, 1056, 1070, 2064
Санаторії 1739, 1757, 1894
Санітарна справа 419, 1181, 1748, 1901, 1925, 1939
Санітарне обстеження 59, 151, 169, 306, 347, 493, 543, 575, 687, 698, 707, 719, 994, 1518
Санітарні наглядачі 1704
Санітарні техніки 742
Свята 52, 1944
Священнослужителі 4, 8, 9, 20, 78, 149, 217, 298, 320, 341, 367, 397, 674, 684, 738, 768, 844, 857, 881, 924, 940, 1083, 1285, 1338, 1342, 1353, 1359, 1375, 1467, 1476, 1484, 1492, 1580, 1593, 1606, 1675, 1711, 1722, 1738, 1778, 1833, 1849, 1933, 1943, 1957, 2146
Сектанти 1670, 2180
Синагога 60, 90, 1555
Сільське господарство 1031, 1048, 1082, 1237, 1551, 1612, 1688, 1968
Сінематограф, кінематограф 102, 442, 789, 834, 841, 897, 1074
Скачки 807, 1026
Склади
– книжковий 335
Скотобійні 73, 609, 746, 1137, 1649, 1930
Сміття, вивезення 984, 1151
Співаки, співачки 18, 21, 44, 47, 56, 66, 126, 143, 185, 202, 216, 220, 228, 242-3, 245, 252, 329-0, 377, 394, 433, 504-5, 515, 526, 531, 541, 614, 639, 648, 726, 793, 795, 797, 819, 832, 839, 854-5, 878, 918, 939, 1005, 1061, 1074, 1098, 1188, 1224, 1261, 1279, 1282, 1348, 1404, 1457, 1473, 1508, 1539, 1562, 1576-7, 1588, 1624, 1632, 1662, 1698, 1855, 1884, 1890, 1893, 1963, 1975, 1980, 1990-2, 1999, 2003, 2005-6, 2011, 2023, 2041-2, 2046-7, 2061-3, 2065, 2086, 2103, 2109, 2125, 2128, 2131, 2135, 2137, 2142, 2147, 2171, 2196, 2199, 2200, 2204, 2206, 2214, 2230, 2251, 2264
Спілка боротьби з дитячою смертністю 142, 973, 1036, 1095, 1254
Спортивні змагання 378
Станція швидкої допомоги 155, 532, 804, 1085, 1132, 1170, 1426, 1497
Старообрядці 1775, 1996
Статистики 1003, 1086, 1377, 1812
Статистичний щорічник 570
Стипендії 139, 197, 600, 757, 1332
Страйки 92, 239, 971, 1286, 1326, 1366, 1513, 1561
Страхування робітників 361
Студенти 76, 293, 722, 934, 1399, 1920
Субсидії 597
Судді 1626, 1903, 2219
Суди 1122, 1377, 1928, 1938, 2161
– дитячий 580, 826, 1768, 1910
Судова медицина 12

Тваринництво 1228
Театральні трупи
– «Криве дзеркало» 1124, 1134, 1153, 1165
– А. М. Кручиніна 962, 1025
– «Невський фарс» 1293, 1349
– Нова опера 1362, 1386, 1508, 1562, 1577, 1624, 1855, 1861, 1934, 1937, 1963, 1975, 1980, 1990-1, 1997, 1999, 2006, 2011, 2041, 2046, 2050, 2062, 2065, 2086, 2109, 2135, 2142, 2199, 2206, 2214, 2230, 2251, 2264, 2285
– опереткова В. С. Горева 1098, 1166, 1244, 1261, 1282, 1348, 1404, 1473, 1662, 1698, 1884
– опереткова М. К. Драгоша 1890, 2031, 2047, 2125, 2171, 2200
– оперна Д. Южина 21, 95
– оперна С. М. Акимова 86, 95
– пересувного театру П. П. Гайдебурова 1013, 1024, 1037, 1060, 1071, 1097, 1123
– П. В. Самойлова 770, 820, 833
– С. Ф. Сарматова 798, 1709, 1713, 1854, 1942, 2005, 2071, 2094, 2165
– І. Смолякова 821, 1039, 1063, 2003, 2094, 2115, 2176
– М. М. Синельникова 1913
– О. О. Сумарокова 1073
– О. Л. Суходольського 1719, 1734, 1838
– українська Т. П. Колесниченка 602
– українських артистів Г. В. Борченка 262
Театри
– аматорські 1032
– Будинку робітників 1728, 1870, 1912, 2066
– Вольчині 77, 440, 614, 1152, 1209, 2003, 2115, 2176
– Грікке 3, 396, 405, 527, 540, 602, 1073, 1517, 1848
– драматичний міський 96, 98, 111, 209, 241, 283, 359, 473, 482, 512, 540, 692, 748, 1144, 1176, 1707, 1727, 1821, 1929, 1941, 1954, 1977, 1982, 1985, 2010, 2014, 2035, 2054, 2073, 2079, 2105, 2108, 2143, 2154, 2157, 2160, 2189, 2207, 2225, 2270, 2280, 2284
– В. В. Жаткіна 677
– зібрання прикажчиків 99, 798, 1015, 1142, 1245, 1283, 1327, 1709, 1758, 1770, 1820, 1835
– Комерційного клубу 615, 694, 793, 1062, 1099, 1146, 1405, 1611, 1633, 1781, 1959, 2125, 2171, 2200
– мініатюр Є. Е. Машеля 22
– Муссурі 262, 488, 639, 673, 711, 759, 794, 819, 854, 962, 1014, 1362, 1386, 1508, 1624, 1653, 1861
– Народного будинку 1507
– оперний 21, 95, 97, 126, 243, 329, 394, 505, 582, 819, 854-5, 918, 939, 1061

– саду «Тіволі» 1096, 1282, 1404, 1473, 1539, 1576, 1588, 1632, 1719, 1820, 1893
– товариства непитущих 2062
Телефон 2, 884, 1242, 1621, 1647, 1850
Технічна рада міська 132
Товариства
– акліматизації 584, 1671, 1878, 2145, 2174
– бельгійське кінних залізниць 579, 1368, 1463, 1569, 1723
– біржове 790
– благодійне 385, 524, 867, 876
– благоустрою 439, 970, 1030, 1051, 1381, 1420, 1969
– Братської дружини 1272
– Варваринське братство 899, 1332
– вегетаріанське 915
– ветеринарних лікарів 225, 400, 578, 585, 723, 930, 1200, 2259
– взаємного кредиту 647, 657, 733, 889
– взаємного кредиту гірничопромисловців 586, 2276
– взаємного кредиту залізничне 402, 777
– взаємного кредиту прикажчиків 250, 256, 689
– взаємного кредиту торговопромисловців 724, 728, 745
– взаємного страхування майна від вогню 837, 1114, 1140
– взаємної допомоги зайнятих ремісничою працею 1528
– «Взаємодопомога 1893 рік» 955
– взаємодопомоги дітям-учням службовців Південних залізниць 1289, 1799
– взаємодопомоги працюючих жінок 117, 123-4, 168, 224, 661, 931, 1172, 1357, 1395, 1455, 1505, 1549, 2027, 2110, 2247
– взаємодопомоги прикажчиків 24, 815
– виправних притулків 399, 1449, 1491, 1499, 2245
– «Гофман і Деуель» 1269
– грамотності 80, 172, 295, 544, 772, 935, 1119, 1160-1, 1271, 1798, 2159
– дерматологічне та венерологічне 627
– для влаштування постійних квартир 232, 1478
– Дому Братньої дружини 167, 170, 180, 192, 765
– допомоги колишнім вихованкам інституту шляхетних дівчат 796, 1139, 1264
– допомоги нужденним євреям 755, 1214, 1777, 1836, 1887, 2222, 2269
– допомоги нужденним семінаристам 768
– допомоги нужденним студентам 76, 131, 146, 150, 1947
– допомоги нужденним учням 741
– допомоги хворим студентам 471
– єврейської народної музики 404, 489
– «Жіноча допомога» 271

– заохочення рисистого конярства 1069, 1530
– заохочення собак до поліцейської та сторожової служби 2093
– зі збуту молочних продуктів та м’яса птиці 630
– зуболікарське 75, 163, 898, 1027, 1094, 1250
– імені Г. Ф. Квітки-Основ’яненка 316
– історико-філологічне 483, 581, 690
– О. О. Йозефовича «Южный край» 2244
– кредитні 1006, 1253, 1860
– купецьке 757, 816, 846, 1413, 2255
– лікарень для хронічно хворих дітей 1392
– любителів музичного та драматичного мистецтва (м. Ізюм) 1101
– любителів природи 828, 1249, 2195
– любителів спорту 1735
– медичне 106, 175, 190, 522, 729, 824, 851, 1180, 1199, 1266, 1346, 1428, 1767, 1783, 1839, 1879, 1945, 2004, 2025, 2106, 2112-3, 2118, 2120, 2149, 2168, 2193, 2209, 2266
– «Місто-парк» 663, 1051
– міщанське 38, 1220, 1672
– музичне 29, 541, 561, 612, 638, 682, 817, 877, 961, 1219, 1431
– освітнє залізничне (Основа) 1011
– ощадно-позичкове 550, 600
– ощадно-позичкове єврейське 1240
– ощадно-позичкове майстрових 237
– патронату над неповнолітніми злочинцями 580, 1631
– педагогічне 763
– піклування про хворих дітей 1635, 2155, 2158, 2162-3
– повсюдної допомоги потерпілим на війні солдатам та їхнім родинам 615
– прикажчиків професійне 157, 326, 559, 1066, 1414, 1525, 1597, 1651
– «Провідник» 653
– «Просвіта» 219, 387, 427, 562, 709, 760, 1179, 1459, 1583, 2197, 2215
– «Просвітницьке дозвілля» 507, 1759
– ремісників 464, 2268
– римо-католицьке піклування про незаможних 932
– російських жінок 1090
– російських землемірів 234
– селища «Липовий Гай» 995
– сільського господарства 37, 145, 430, 472, 654, 870, 969, 975, 1309, 1872, 2096
– «Сокіл» 1182, 1892
– споживачів службовців Південних залізниць 235
– «Спортінг-Клуб» 378

– страхове 1973
– театральне 2132
– технічне 463, 549, 958, 972, 996, 1374, 1486, 1637
– технічне студентське 249
– «Трудова допомога» 599
– фармацевтичне 1150
– фізичного виховання та захисту дітей 442, 523, 558
– харківських художників 269, 646, 792, 2224
– церковно-археологічне 1227, 1347, 1359
– церковно-співоче 577
– цукрово-рафінадне 275
– швидкої медичної допомоги 532, 583, 607, 712, 788, 1077, 1085, 1114, 1132, 1334, 1426, 1995, 2001, 2016
– «Штандарт» спортивне 259
Торгівля 286, 681, 761, 1622, 2221
Трамвай 42, 74, 81, 93, 102-3, 140, 314, 452, 548, 594, 623, 644, 658, 676, 776, 902, 926, 952, 966, 980, 1019, 1022, 1041, 1076, 1112, 1230, 1291, 1369, 1378, 1383, 1410-1, 1438, 1469, 1513, 1548, 1561, 1566, 1569, 1586, 1594, 1620, 1628, 1905
«Трудова спілка християн непитущих» 1045, 1127, 1138
300-річчя Дому Романових 32, 69, 87, 120, 221, 379-0, 435, 453-4, 474, 485, 501, 507-8, 529, 728, 856
Університет 76, 119, 134, 136, 160-1, 171, 211, 247, 293, 360, 459, 627-8, 642-3, 651, 695, 722, 737, 740, 751-2, 756, 772, 842, 865, 893, 903, 1111, 1185-6, 1212, 1315, 1391, 1399, 1400, 1471, 1500-1, 1782, 1830, 1832, 1839, 1876, 1920-1, 1923, 1931, 1946, 2038, 2057-9, 2082-3, 2089-0, 2124, 2156, 2170
Училища 459, 1470, 2092
– глухонімих 305
– єпархіальне жіноче 808, 1332, 1375, 1484, 1593, 1675, 1703
– жіноче Олександрівське 416, 1104, 1118, 1971
– залізничне 114, 521
– комерційне 272, 757, 1515, 2022
– комерційне (Ізюм. повіт) 715
– Миколаївське 1762
– музичне 135, 358, 1219, 1277, 1623
– початкові 485, 2070, 2126
– Пушкінське 518, 1034, 1445
– реальні 39, 51, 637, 954, 1877, 1906
– сільськогосподарське 1481, 1487, 1810
– Скобелівське 1676
– сліпих 1300, 1308, 1316, 1367, 1529
– художнє 496, 775, 927, 950, 1677, 1732, 1984
Учителі, учительки 30, 196, 254, 520, 704, 1481, 1571, 1661, 1676, 1703, 1877, 1908, 1917, 1967,

2060, 2067-8, 2084, 2126, 2191, 2213, 2228, 2272, 2275, 2281-2

Фабрики
– паперова 1518
Фінанси 1415, 1682, 1794
Фотографії 46-7, 110, 137, 156, 186-9, 244-6, 310, 384, 397-8, 659-0, 698, 727, 785, 799-03, 806, 845, 857-0, 941-3, 1209-0, 1274, 1351, 1494, 1552-4, 1614, 1663-4, 1751, 1754, 1795, 1797-8, 1815-7, 1897, 1956-7, 2026, 2030, 2053, 2055, 2057-8, 2080-1, 2083-4, 2108, 2134, 2136, 2141, 2156, 2158, 2160, 2187, 2192, 2208, 2211, 2231, 2242-3, 2254, 2256, 2271, 2274, 2281
Футбол 1189, 1205, 1215, 1251, 1284, 1310, 1350, 1363, 1387, 1432, 1490, 1824, 1898, 1902, 1964, 2029

Харківська єпархія 32, 87
Харківська митниця 122
Холодильники 805
Храми 33, 68, 266, 313, 320, 516, 674, 738, 750, 762, 856, 863, 895, 924, 989, 1065, 1083, 1168, 1285, 1314, 1316, 1338-9, 1425, 1467, 1476-7, 1492, 1580, 1617, 1664, 1683, 1699, 1722, 1738, 1778, 1787, 1833, 2121, 2123, 2182, 2192, 2194, 2196, 2198
Хресні ходи 616, 923, 988, 1055, 1313, 1452, 1472, 1492, 1496, 1519, 1565, 1613
Художники 31, 111, 139, 182, 244, 264, 269, 308, 572, 950, 1160, 1781, 1821, 1989, 1994, 2224, 2227
Хуліганство 1979

Царська сім’я 1829, 1834, 2072, 2077, 2080
Цвинтарі 836, 1523, 2240
Церкви див. Храми
Церковні старости 516, 895, 1065, 2043, 2087
Цехи
– годинниково-ювелірний 351
– хлібно-шевський 386
Цирки 1517, 1673, 2140

Червоні ряди 286

Школи 20, 23, 1206-7, 1868, 1883
– домоведення та кулінарного мистецтва 416, 1927
– ім. Ж. Гельферіх-Саде 164, 1822-23
– друкарів 1550
– музична К. Пілліка 1294
– народні земські 986, 1329, 1340, 1358, 1958
– Олександро-Невські 1401
– повітроплавна 850
– професійна В. П. Трифільєвої 1869
– театральна 556, 1907, 2116
– телеграфна 1844
– торговельна 1514
– церковні 1606, 1933
Шпиталі військові 574, 625

Ювілеї 30, 91, 101, 119, 171-2, 196, 206, 217, 298, 311, 320, 341, 367-8, 373, 381, 447, 538, 605-06, 626, 674, 684-5, 737-8, 751-2, 772, 844, 865, 881, 1101, 1120, 1159, 1247, 1270, 1396, 1433, 1440, 1456, 1467, 1520-21, 1546, 1573, 1614, 1642, 1703, 1722, 1778, 1804, 1850, 1874, 1903, 1967, 1974, 1998, 2002, 2038, 2049, 2057-9, 2082, 2085, 2101, 2107, 2124, 2126, 2134, 2144, 2156, 2170, 2191, 2213, 2221, 2223, 2228, 2234, 2236, 2238-39, 2272, 2275
Юристи 737, 751-2, 799, 1354, 1652, 2269, 2276, 2281-2

Ярмарки 6, 1419

ГЕОГРАФІЧНИЙ ПОКАЖЧИК

Азія 420
Азов, м. 2085
Америка див. Сполучені Штати Америки
Амбарний, хутір (Вовчан. повіт) 340
Амур, р. 981
Анатолія, район Туреччини 1543

Бабаї, с. (Харків. повіт) 1051
Балаклія, м. 2221
Барвінкове, с. (Ізюм. повіт) 715, 2202
Бад-Кіссінген, м. (Німеччина) 1790
Безлюдівка, с. (Харків. повіт) 974, 979
Бердянськ, м. 2258
Берлін, м. 213, 276
Бєлгород, м. 616, 988, 1452, 1472, 1496, 1565, 2017, 2020, 2085
Бірки, с. (Зміїв. повіт) 459, 1724, 1752, 1829, 1834, 2055, 2069
Богодарова, слобода (Ізюм. повіт) 196
Богодухів, м. 145
Богодухівський повіт 679, 1236, 1738, 2180
Богородичне, с. (Ізюм. повіт) 217
Болгарія 141, 780, 1106, 1443
Боржик, с. (Харків. повіт) 1968
Борисоглібськ, м. 2020, 2191
Брюссель, м. (Бельгія)1626, 1731
Будапешт, м. (Угорщина) 60
Буди, с. (Харків. повіт) 791

Валки, м. 127, 906, 940, 963, 986, 1016, 1048, 1082, 1154, 1191, 1216, 1225, 1237, 1263, 1329, 1340, 1461, 1493, 1509, 1551, 1571, 1612, 1654, 1685-6, 1710, 1747, 1806, 1933, 1950, 2060, 2063а, 2153, 2241
Валківський повіт 127, 569, 679, 1016, 1091, 1191, 1236, 1263, 1654, 1865, 1882

Варшава, м. (Російська імперія) 782, 1879, 1945
Васищеве, с. (Харків. повіт) 628
Велика Данилівка, с. (Харків. повіт) 1958
Високий, с. (Харків. повіт) 975, 1172, 1357
Великі Проходи, с. (Харків. повіт) 663
Високопілля, с. (Ізюм. повіт) 1571
Відрадний, хутір (Харків. повіт) 1798
Війська Донського область 389, 1563, 2020
Вільне, с. (Богодух. повіт) 1640
Вільшана, с. (Харків. повіт) 1328, 1846, 1860, 1958
Вітебськ, м. 674
Владикавказ, м. 209
Вовчанськ, м. 412, 1125, 1314, 1765
Вовчанський повіт 80, 679, 1091, 1234, 1236, 1309, 1865
Вовчий Яр, с. (Зміїв. повіт) 714
Воронезька губернія 80, 389, 1563, 1903
Вороніж, м. 2085

Галичина, іст.-геогр. обл. 950
Гейдельберг, м. (Німеччина) 1945
Гент, м. (Бельгія) 1656
Герцеговина (Австро-Угорщина) 844
Гестемюнд, м. (Німеччина) 1344
Гиївка, с. (Валків. повіт) 562, 1169
Гнидівка, с. (Ізюм. повіт) 1262
Гнилиця, с. (Вовчан. повіт) 1425, 1683
Готня, ст. 1093
Грайворонський повіт (Курська губернія) 1093
Греція 141
Грузія (Російська імперія) 1943, 1957
Гурзуф, м. 1587, 1604

Дергачі, с. (Харків. повіт) 100, 218, 399, 928, 1829
Довжик, с. (Харків. повіт) 1032

Європа 135, 420, 729, 1277, 1309, 1783, 2118
Єнакієве, м. 946

Жихор, с. (Харків. повіт) 30, 783

Залізноводськ, м. 171
Замостя, с. (Ізюм. повіт) 1492
Зарожна, с. (Зміїв. повіт) 1699
Західна Європа 1133, 1623
Зелений Гай, с. (Харків. повіт) 760, 1459, 1583
Зміїв, м. 1642
Зміївський повіт 1091, 1236, 1808
Золочів, м. 1107, 1958

Ізюм, м. 255, 808, 879, 1000, 1052, 1064, 1074, 1100-1, 1155, 1246, 1249, 1262, 1313, 1388, 1406, 1492, 1570, 1641, 1722, 2021, 2074, 2272, 2278
Ізюмський повіт 679, 1006, 1091, 1496, 1688, 1865, 2278

Ільченковий, хутір (Валків. повіт) 1806
Іспанія 420
Італія 2127

Кавказ, регіон 420, 957, 1520, 1836
Казань, м. 341
Кам'янець-Подільська губернія 2095
Катеринодар, м. (Кубанська область) 1749
Катеринослав, м. 1165, 1774, 2210
Катеринославська губернія 389, 922
Каховка, м. (Таврійська губернія) 772
Київ, м. 190, 223, 240, 312, 332, 824, 950, 1279, 1337, 1753, 1761, 1766, 1769, 1821, 1866, 1913, 2095, 2098, 2102, 2227
Кишинів, м. 1213, 1923
Кіссінген, м. (Німеччина) див. Бад-Кіссінген, м. (Німеччина)
Козинка, с. (Вовчан. повіт) 1177
Коломак, с. (Валків. повіт) 1016, 1747, 1806
Колупаївка, с. (Харків. повіт) 1312
Короча, с. (Бєлгород. повіт) 1877
Костянтинівка, с.(Богодух. повіт) 68
Костянтиноград, м. 127
Кочеток, с. (Чугуїв. повіт) 1161
Кременчук, м. 213
Кремінна, с. (Куп'ян. повіт) 750
Крим, регіон 1829
Крюків, ст. 84
Куп'янськ, м. 808, 1091, 1109, 1126, 1210, 1687, 1789, 1801, 1852
Куп'янський повіт 997, 1091, 1790
Курськ, м. 2020
Курська губернія 791, 1563
Куряж, с. (Харків. повіт) 992, 995, 1896

Лебединський повіт 1091
Лиман, с. (Ізюм. повіт) 999
Липовий Гай, с. (Харків. повіт) 992, 995, 1051, 1420, 1460
Липці, с. (Харків. повіт) 1259, 1328, 1846
Лівобережна Україна 1625
Лозова, с. (Катеринослав. губернія) 919, 1054, 1450, 1488, 1530, 1544, 1755, 2091
Лозовеньки, с. (Харків. повіт) 663
Лондон, м. (Британська імперія) 1656
Лопань, р. 151, 575, 1532, 1863, 1951
Люботин, с., ст. (Валків. повіт) 17, 219, 387, 562, 1016, 1584, 1665, 1777, 1955, 2197
Лютівка, с. (Богодух. повіт) 1988

Мала Азія 149
Малинівка, с. (Чугуїв. повіт) 1720
Марсель, м. (Франція) 1224
Маслівка, с. (Бобрів. повіт) 1945
Маяки, с. (Ізюм. повіт) 856
Мерчик, с. (Валків. повіт) 650
Микитівка, с. 129

Моршанськ, м. (Тамбов. губернія) 1877
Москва, м. 80, 89, 234, 404, 782, 884, 946, 950, 1027, 1094, 1110, 1213, 1215, 1222, 1224, 1226, 1242, 1301, 1337, 1379, 1490, 1563, 1577, 1582, 1735, 1899, 1903, 1923, 1945, 2038, 2075, 2082, 2118, 2258

Немишля, р. 1117
Непокрите, с. (Харків. повіт) 1958
Нескучне, с. (Харків. повіт) 1053
Нова Водолага, с. (Валків. повіт) 1016, 1747, 2092, 2186
Нова Павлівка, с. (Харків. повіт) 644
Новгород Сіверський, м. (Чернігів. губернія) 1625
Новий Харків, селище 1566
Новомосковський повіт (Катеринослав. губернія) 893
Новочеркаськ, м. 2020

Огульці, с. (Валків. повіт) 1933
Одеса, м. 1213, 1866, 1964, 2000, 2095
Олексіївка, с. (Харків. повіт) 1051
Основа, с., слобода (Харків. повіт) 439, 655, 957, 1030,1083, 1139, 1532,1650, 1808, 1969, 2119
Основа, ст. Півд. залізниці 1011
Охтирка, м. 121, 321, 1579
Охтирський повіт (Харківська губернія) 121, 659

Павлівка, с. (Харків. повіт) 663
Павловськ, м. (Воронез. губернія) 1877
Париж, м. 714, 828, 1224, 1431, 1797
Пенза, м. 2020
Пензенська губернія 1563, 2085
Переяслав, м. (Полтав. губернія) 2275
Петербург, м. 10, 117, 119, 124, 142, 171, 240, 278, 295, 349, 366, 404, 671, 683, 693, 782, 861, 946, 950, 959, 990, 1010, 1259, 1266, 1337, 1354, 1368, 1423, 1427, 1431, 1453, 1657, 1700, 1828, 1932, 1943, 2017, 2039, 2118, 2168, 2210, 2249
Петропавлівка, с. (Старобіл. повіт) 1083
Південне, с. (Харків. повіт) 822
Північна Америка 148
Піски, с. (Зміїв. повіт) 1518, 1684
Піски, с. (Ізюм. повіт) 616, 988, 1064, 1313, 1492, 1519, 1613
Піски, с. (Харків. повіт) 644
Пісочин, с. (Харків. повіт) 1480
Поволжя 1292
Покотилівка, с. (Харків. повіт) 1051
Покровка, с. (Куп'ян. повіт) 1206
Покровськ, с. (Куп’ян. повіт) 716
Полтава, м. 844, 1712, 1751, 1753
Полтавська губернія 1292
Помірки, с. (Харків. повіт) 1017, 1798, 1922
Попівка, с. (Ізюм. повіт) 23, 1006
Португалія 420
Рига, м. 1149, 1866

Рижів, с. (Харків. повіт) 992
Рим, м. 515, 1304
Ріпки, с. (Богодух. повіт) 1739
Росія 112, 129, 135, 137, 148, 236, 389, 423, 474, 586, 844, 1009, 1072, 1095, 1113, 1171, 1287, 1443, 1453, 1520-1, 1530, 1564, 1573, 1623, 1753, 1783, 1827, 1866, 1910, 1951, 1962, 2038-9, 2118, 2276
Ростов-на-Дону, м. 1824, 2095
Рубіжне, с. (Вовчан. повіт) 149
Руська Лозова, с. (Харків. повіт) 617, 784, 1252, 1958
Руські Тишки, с. (Харків. повіт) 1312
Рязанська губернія 1903

Санкт-Петербург, м. див. Петербург, м.
Саратов, м. 2095
Сватова Лучка, с. (Куп'ян. повіт) 997, 1208, 1869
Севастополь, м. 546, 620, 1544
Сербія 141
Сибір 420, 1110, 1562, 2262
Сіверський Донець, р. 5, 1684, 1720
Слобідська Україна 1625
Слов'янськ, м. (Ізюм. повіт) 412, 1091, 1839
Сорочинці, с. (Миргород. повіт) 1751
Софія, м. (Болгарія) 58
Сполучені Штати Америки 309, 1277, 1370, 1420, 1481, 2146
Старобільськ, м. 808
Старобільський повіт 1091
Суми, м. 2191
Сумський повіт 1236

Таганрог, м. 2020, 2095
Тамбов, м. 2020, 2191
Тамбовська губернія 1563
Ташкент, м. 2210
Тбілісі, м. 797, 1344, 1562
Тифліс, м. див. Тбілісі, м.
Тростянець, с. (Охтир. повіт) 1664
Туркестан 420

Уди, р. 995, 1398
Уди, с. (Харків. повіт) 1773, 1958
Україна 1579, 1625
Франція 420

Харків, р. 1666, 1863
Харківський повіт 210, 265, 679, 997, 1031, 1524, 1695, 1846, 1866, 1882, 1952, 2210
Хатки, с. (Миргород. повіт) 1751
Херсон, м. 127, 906, 1191, 1232
Хорошеве, с. (Харків. повіт) 1398
Хотомля, с. (Вовчан. повіт) 78
Цюріх, м. (Швейцарія) 1110

Чернігів, м. 712
Чорногорія 141, 574, 625, 943, 1178, 1372
Чугуїв, м. 313, 412, 1226, 1720, 1753, 1761, 1884

Шейківка, с. (Куп'ян. повіт) 4
Шпаки, с. (Харків. повіт) 992
Щедрінська, станиця 1520

Ялта, м. 251, 1344, 1372

Бібліографічне видання

Харків і губернія на сторінках газети «Южный край»

(1880–1919)

Частина 12: 1913

Бібліографічний покажчик

Відповідальний за випуск Н. В. Петренко